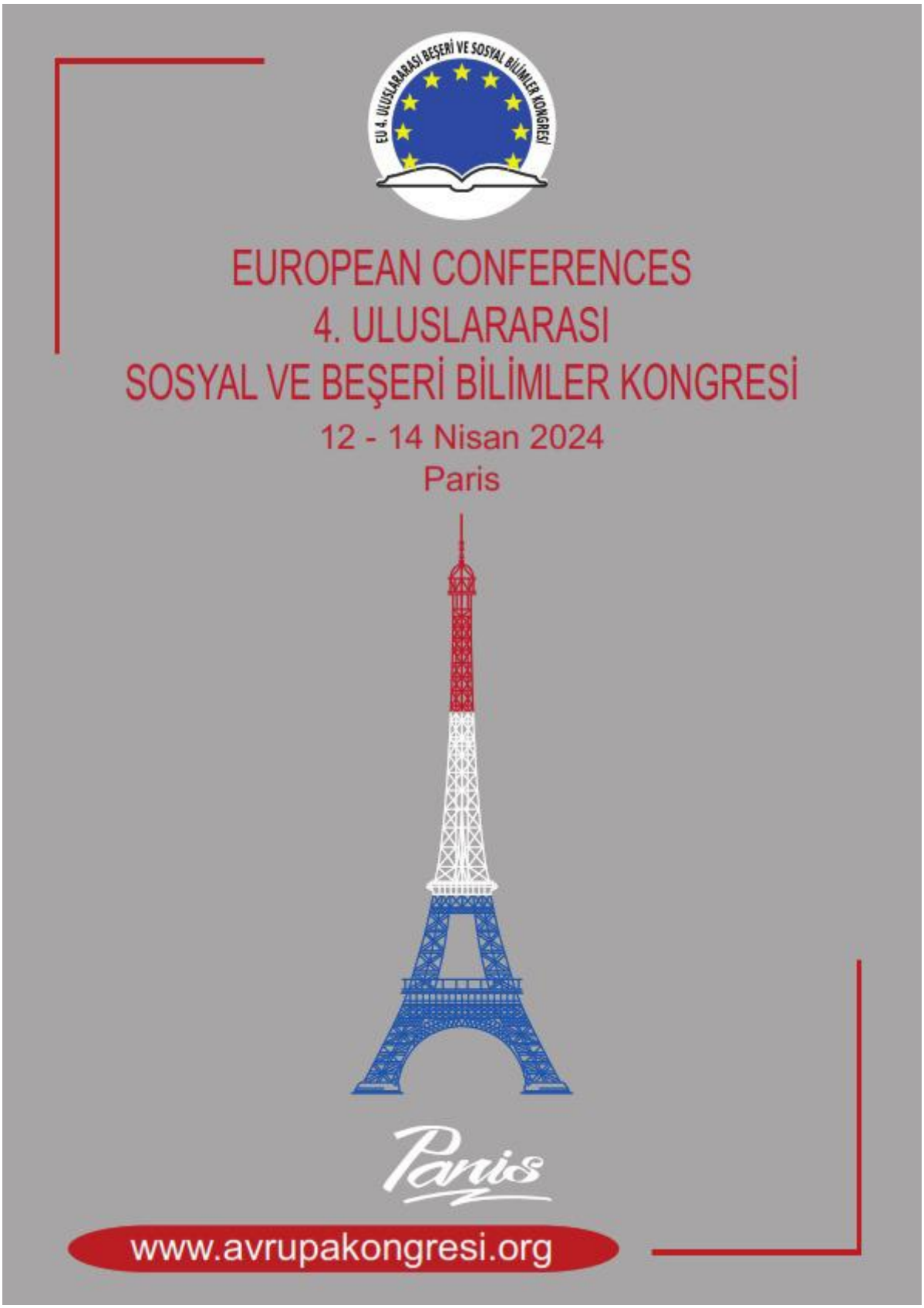
CONFERENCE BOOK

ISBN: 978-625-6283-02-2

EU 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES

APRIL 12 - 14, 2024

PARIS

Edited By

ASSOC. PROF. DR. ABIŞOV ELŞAD ŞƏRƏFXAN OĞLU

CONFERENCE ORGANIZING BOARD

Head Of Conference: *Prof. Dr. Ali Bilgili*
Head of Organizing Board: *Dr Gültekin Gürçay*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Naile Bilgili*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Başak Hanedan*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Hülya Çiçek Kanbur*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Dwi SULISWORO*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Həcər Hüseynova*
Organizing Committee Member: *Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti*
Organizing Committee Member: *Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi*
Organizing Committee Member: Assoc. *Prof. Dr. Abışov Elşad Şərəfxan oğlu*
Organizing Committee Member: *Assoc. Prof. Ivaylo Staykov*
Organizing Committee Member: *Dr. Öğr. Üyesi Naci Büyükkaracığan*
Organizing Committee Member: *Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nuri Ödük*
Organizing Committee Member: *Dr. Öğr. Üyesi Mehdi Meskini Heydarlou*
Organizing Committee Member: *Aynurə Əliyeva*
Organizing Committee Member: *Amaneh Manafidizaji*

All rights of this book belong to Academy Conferences Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsibleboth ethically and juridically.
Academy Global–2024 ©

Issued: 20.05.2024
ISBN: 978-625-6283-02-2

CONFERENCE ID

EU 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Russia - China – Kosovo - Slovenia – Bangladesh – Australia - GuyanaJamaica – Kuwait - Italy – Russia – Lithuania – Fiji - Kuwait - South Africa – Kosovo- Greece – Tunis – Australia – India – Malaysia – Chile – Argentina- Georgia – Lebanon – Kyrgyzstan – Mexico – Yemen - United Arab Emirates - Japan – Philippines – Azerbaijan - İran

PRESENTATION
Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION
42 Papers From Turkey And 65 Papers From Other Counteries

Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an "official assignment letter"

LANGUAGES

Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Prof. Dr. Ali BILGILI – Turkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Turkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Turkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Turkiye
Prof. Dr. Hajar HUSEYNOVA – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBIGI – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Turkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Turkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Turkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Turkiye
Prof. Dr. Hyeonjin LEE – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Turkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile ABDULLAZADE – Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Aysel ARSLAN – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Bekir GÜRBULAK – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Erkan EFILTI - Kirgizhstan
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Turkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India
Assist. Prof. Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia
Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria

Assist. Prof. Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania
Assist. Prof. Dr. Gültekin GÜRÇAY – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Dody HARTANTO - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika SHARMA - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam
Assist. Prof. Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang ZİTONG – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Zohaib Hassan Sain – Pakistan
Assist. Prof. Dr. Murat GENÇ – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva BALCIUNIENE – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem AVAN – Turkiye
Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Sonali MALHOTRA - India

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Veteriner Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-36643897-000-2300315795 05.10.2023
Konu : Görevlendirilme.

KLİNİK BİLİMLER BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04.10.2023 tarihli ve E-36643897-000-2300313904 sayılı belge.

İlgide kayıtlı yazıda belirtildiği üzere, Bölümünüz Veterinerlik İç Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Başak HANEDAN'ın, "Academy Global Conferences & Publishing tarafından önümüzdeki tarihlerde düzenlenecek olan uluslararası kongrelerde; kongre başkanı, kongre düzenleme ve bilim kurulu üyesi olarak görevlendirilmesi Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Yavuz Selim SAĞLAM
Dekan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: c147f559-545f-45be-8400-8eec2b215b38 Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys

Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2317222
Elektronik Ağ: http://www.atauni.edu.tr/#!birim=veteriner-fakultesi
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr
Bilgi: Derya FINDIK
Faks: +90 442 2317244
E-Posta: vetfak@atauni.edu.tr

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi

Sayı : E-98102723-903.07-475454
Konu : Görevlendirme Talebi

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : 27.03.2024 tarihli ve E--903.07-474236 sayılı yazı

Fakültemiz Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı'nda görevli öğretim üyesi Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK'in Yükseköğretim Genel Kurulunun 15.06.2023 tarihli, 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı gereğince Doçentlik Başvuru Şartlarında bulunan ve doçent olacak adaylardan istenen "Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş üniversite akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur." maddesi gereğince, Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz ve yevmiyesiz olarak görevlendirilme talebi ile ilgili dilekçesi ekte gönderilmiştir

Adı geçen öğretim üyesinin Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz, yevmiyesiz olarak görevlendirilmesinde Dekanlığımızca bir sakınca bulunmamaktadır.

Onaylarınıza arz ederim

Prof.Dr. Şevki Hakan EREN
Dekan

OLUR

Prof.Dr. Arif ÖZAYDIN
Rektör

Ek:İlgi Dilekçe (1 Adet)

Dağıtım:
Gereği:
Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı Başkanlığı

Bilgi:
Sayın Prof.Dr. Hülya ÇİÇEK

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Gaziantep Üniversitesi Kampus Alanı, Tıp Fakültesi Dekanlığı, Şehitkamil - 27310 - GAZİANTEP
Telefon : 0 (342) 360 60 60 Faks:0 (342) 360 16 17
e-Posta : tipfaksek@gmail.com Web : www.gantep.edu.tr/~tipdekanlik/bilgipaketi
Kep Adresi : gauntipdek@hs01.kep.tr

Bilgi için : Hüseyin Temel
Unvanı : Bilgisayar İşletmeni V.

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS

Kongre Bağlantı Linki :

Join Zoom Meeting

https://us06web.zoom.us/j/81604584722?pwd=y2kFvDBw8AEhxbZ5eSknYVkdXt0yTt.1

Meeting ID: 816 0458 4722

Passcode: 202224

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan moderator olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5 Ahmet Ahmetoglu
- Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmamasını moderatörler temin edecektir.
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.
- Sunum yapmak zorunludur. Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması sözkonusu olamaz.
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via https://zoom.us/join site, enter ID instead of “Meeting ID
- or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	**Dr. Yasemin ASLAN TOPÇUOĞLU**	1	ERZİNCAN İLİNE AİT BUHARLAŞMANIN YAPAY SİNİR AĞLARI İLE TESPİT EDİLMESİ	Fatih ŞEVGİN
		2	ATIKLARIN KARBON AYAK İZİ İLE İLİŞKİSİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, Gökçenur TURGUT Doç. Dr., Emine BAŞTÜRK
		3	TRANSFORMER BASED MULTI-PARAMETRIC GLUCOSE PREDICTION FOR DIABETES MANAGEMENT	Ömer Atılım Koca Doç. Dr. Volkan Kılıç
		4	ADVANCED GLUCOSE PREDİCTİON USİNG ANOMALY DETECTİON AND THE TİDE APPROACH	Ömer Atılım Koca Doç. Dr. Volkan Kılıç
		5	EFFECT OF CURING ON THE INTERNAL FRICTION ANGLE OF TUFF AND FLY ASH ADDITIVED CLAYS: AN EXPERIMENTAL STUDY	Dr. Yasemin ASLAN TOPÇUOĞLU Prof. Dr. Zülfü GÜROCAK
		6	INVESTIGATION OF CHEMICAL AND POZZOLANIC PROPERTIES OF AFŞIN- ELBISTAN FLY ASH	Dr. Yasemin ASLAN TOPÇUOĞLU Prof. Dr. Zülfü GÜROCAK

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	**Doç. Dr., Merve KARAMAN**	1	The Influence of Crises on Competitive Positioning in the Tourism Industry: A Strategic Analysis	Kawtar Anini Fatiha Benamar
		2	MÜLKİYET HAKLARININ EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ: KIRILGAN BEŞLİ ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	Dr.Öğr.Üyesi Burak UĞUR Arş.Gör. Seçkin KABAK
		3	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) VE İŞSİZLİK ARASINDA NEDENSELLİK İLİŞKİSİ: OECD SEÇİLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR UYGULAMA	Arş.Gör. Seçkin KABAK Dr.Öğr. Üyesi Ahmet ÜNLÜ
		4	METAVERSE AND BRAND INTERACTIONS: RESHAPING BRAND EXPERIENCES IN VIRTUAL WORLDS	Doç. Dr., Merve KARAMAN
		5	YEŞİL EKONOMİ VE YEŞİL İŞLERİN DEZAVANTAJLI GRUPLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	Doç. Dr. Mehtap DEMİR Yüksek Lisans Öğrencisi Yahya Barış İNAÇ
		6	STRATEGIES FOR GREEN INNOVATION: ACHIEVING SUSTAINABLE COMPETITIVE ADVANTAGE IN BUSINESS MANAGEMENT	Ph.D. Lect.,Bilgen Gaye YALPA Asst. Prof. Alptuğ AKSOY

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	**Doç. Dr. Meral EKİM,**	1	RELATIONSHIPS BETWEEN EATING HABITS, THIN/MUSCULAR-BODY INTERNALIZATION, AND PHYSICAL ACTIVITY IN THE SAMPLE OF STUDENTS	Urmanavičiūtė Simona Balciuniene Vaiva
		2	THE CAUSAL NEXUS AMONG GREEN ENERGY, ENVIRONMENTAL DEGRADATION, ECONOMIC GROWTH AND UNDER-5 CHILD MORTALITY: EVIDENCE FROM PAKISTAN USING VAR MODEL	Canan GÜLCAN Sara RIKHTEHGARAN
		3	THE IMPORTANCE OF TOMATOES FOR OUR HEALTH	Doç. Dr. Meral EKİM, Prof. Dr. Hasan EKİM
		4	THE IMPORTANCE OF MICRONUTRIENTS DURING AND AFTER THE COVID-19 PANDEMIC	Doç. Dr. Meral EKİM, Prof. Dr. Hasan EKİM
		5	DOĞUM SONU DÖNEMDE ANNELİK FONKSİYONU VE ANNELİK FONKSİYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	Yaren KEÇECİ Doç. Dr. Handan Özcan
		6	DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NÜN POZİTİF DOĞUM DENEYİMİ İÇİN ÖNERİLERİ: SAYGILI ANNE BAKIMI VE İNTRAPARTUM BAKIM MODELİ	Yaren KEÇECİ Doç. Dr. Handan Özcan

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	**Prof. Dr. Ramazan BİÇER**	1	A GENERAL EVALUATION ON THE FRENCH BIOGRAPHIES OF THE PROPHET MUHAMMAD	Doç. Dr. İsmail METİN
		2	THE IMAGE OF THE PROPHET MUHAMMAD IN FRENCH CHILDREN'S BOOKS	Doç. Dr. İsmail METİN
		3	THE SCYTHIAN THEORY ON THE ORIGIN OF THE STEPPE CULTURE	Dr. MEHMET FATİH AKBABA
		4	SOCIAL AND POLITICAL CONDITIONS THAT ENGENDER "İSTİKLAL MARŞI"	Dr. MEHMET FATİH AKBABA Prof. Dr. AYNUR KOÇAK
		5	COMPLIANCE WITH THE CONTEXT OF THE QUR'AN	Prof.Dr. Hayati Aydın
		6	PEYGAMBERLER TARİHİNE GÜNÜMÜZDEN BAKIŞ	Prof. Dr. Ramazan BİÇER
		7	SOSYO-KÜLTÜREL BAĞLAMDA MEVLİDİN SOSYAL TEOLOJİSİ	Prof. Dr. Ramazan BİÇER

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	**Assoc. Prof. Dr. Farid Ezanee.**	1	CHALLENGES IN LEGAL REGULATION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN INNOVATION ACTIVITIES: AN INSTITUTIONAL APPROACH IN RUSSIA	Zhanna Mirskikh Mingaleva, Irina
		2	EXPLORING LEADERSHIP BEHAVIOR, SAFETY CULTURE, AND PERFORMANCE IN THE HEALTHCARE INDUSTRY: A COMPREHENSIVE STUDY	YCheng- Wang ,Yi Yang , Sue Chang, Er Fen , Huang Guo
		3	COMPARATIVE ANALYSIS: ASSESSING TRAINED INSPECTORS' PERFORMANCE ACROSS VARIED WORKLOADS VIA FEED FORWARD VS. FEEDBACK TRAINING APPROACHES	Assis. Prof. Dr. Sittichai Phonsak.
		4	ASSESSING OPERATIONAL RISKS IN MALAYSIAN HIGHWAY PROJECTS	Assoc. Prof. Dr. Farid Ezanee. Dr. Mohamed Ghazali
		5	BEST PRACTICES FOR CRAFTING TENDERS IN MALAYSIA'S BUILDING CONSERVATION PROJECTS	Dr. Lim Lee
		6	THE INDEX OF SUSTAINABLE FUNCTIONALITY: A TOOL FOR ASSESSING SUSTAINABILITY	Assis. Prof. G.T. Tao , Dr. L. Cirella
		7	EXAMINING KNOWLEDGE SHARING BEHAVIOR IN E-COMMUNITIES THROUGH THE LENS OF TRANSACTION COST THEORY	Teresa Ju , Chang Wu
		8	ADVANCING AN EFFICIENT FRAMEWORK FOR SECURE MOBILE APPLICATION DESIGN, DEVELOPMENT, AND UTILIZATION	Mohamed Serhani, Rachida Abdelghani, Dssouli, Benharref. Mizouni Rabeb
		9		

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	**Prof. Dr. Martin Hans Knahl**	1	EXPLORING INTERNET GOVERNANCE THROUGH MULTIPLE STAKEHOLDERS: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND ADVANCEMENTS	Prof. Dr. Martin Hans Knahl
		2	A STUDY ON THE IMPACT OF HARDINESS AND ALIENATION ON BURNOUT AND DATA ENTRY ERRORS IN RURAL HELLENIC HOSPITAL LABORATORIES	Angela Dellaporta , Aphrodite –M. Paleologou
		3	GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR DEVELOPING TEAM AWARENESS SYSTEMS	Lecture Carsten Röcker
		4	AN ADAPTATION OF WIRELESS AND INTERNET TECHNOLOGIES IN LOGISTICS: AN ANALYTICAL APPROACH	Assoc. Prof. Dr. Apiwat Sangnoree
		5	GENDER DISPARITIES IN SEXUAL PERCEPTION AND BEHAVIOR AMONG MARRIED ILOCANOS"	Cadorna Erwin
		6	EXAMINING INTERNET USER BEHAVIOR: PATTERNS ACROSS VARIOUS SITES AND THEIR INFLUENCE ON MARRIAGE TABOOS - A SURVEY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN MASHHAD, IRAN	Javadi Maryam , Homa Zanjanizadeh , Javadi Alimohammad
		7	UTILIZING PERSUASIVE TECHNOLOGY TO INFLUENCE END-USERS' IT SECURITY AWARENESS AND BEHAVIOR: A PILOT INVESTIGATION	Ai RahimMahbubur. Dr. Cheo Yin Ying , Ms. Ren Yeo

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	**Assoc. Prof. Dr. Marcela Zermeño Gómez- Georgina**	1	SOCIO-DEMOGRAPHIC STATUS AND ARRACK CONSUMPTION PATTERNS AMONG MUSLIM, HINDU, SANTAL, AND ORAON COMMUNITIES IN RASULPUR UNION, BANGLADESH: A CROSS-CULTURAL ANALYSIS	Assis. Prof. Dr. Emaj Uddin
		2	IDENTIFYING KEY ACTORS: STAKEHOLDER ANALYSIS IN ESTABLISHING AND DEVELOPING THAI INDEPENDENT CONSUMER ORGANIZATIONS	Dr. Ondee Pannarunothai
		3	THE BENEFITS OF INTEGRATION WITHIN SOCIAL SYSTEMS: INSIGHTS FROM THE AUTOMOTIVE SECTOR	Sorte Francisco Junior
		4	DEVELOPING EDUCATIONAL GAMES: A FRAMEWORK INTEGRATING MODEL CANVAS AND PROCESS FOR OUTCOME-BASED EDUCATION	Ratima Pusawiro, Dejdumrong Damkham, Priyakorn Natasha
		5	SOLARSPELL CASE STUDY: ASSESSING PEDAGOGICAL QUALITY INDICATORS FOR DIGITAL LIBRARY RESOURCES	Assoc. Prof. Dr. Marcela Zermeño Gómez- Georgina
		6	CRAFTING AN ADVENTURE: UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA'S EXPLORATION OF ALTERNATE REALITY GAMES FOR EDUCATION AND IMPACT	Anahita Dalmia
		7	PROMOTING COLLABORATION AND INNOVATION: A FRESH APPROACH TO ENGINEERING-CENTRIC EDUCATIONAL REFORM IN URBAN PLANNING AT TIANJIN UNIVERSITY, CHINA	Bingqian Zeng , Peng Cheng

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	**Prof. Dr. Eleni Giouli**	1	ASSESSING KAHOOT: AN EXAMINATION OF ITS ROLE AND ECOSYSTEM AS AN EDUCATIONAL AID	Muhammad Yasir Panah , Babar Ebrahim
		2	ANALYZING COURSE OUTCOMES FOR THE BACHELOR OF SCIENCE IN ELECTRICAL AND ELECTRONIC ENGINEERING PROGRAM: A FOCUS ON ELECTRICAL CIRCUITS	Dr. Sher Khan Azmiri Shermin
		3	CONTINUOUS DISTANCE LEARNING AND SKILL ENHANCEMENT: A CASE STUDY EXAMINATION IN GREECE	Prof. Dr. Eleni Giouli
		4	UNCOVERING PATTERNS IN STUDENT FEEDBACK: IDENTIFYING STRATEGIES TO ENHANCE EMOTIONAL WELL-BEING IN LEARNING	Angelina Ranganathan, A. Tzacheva Jaishree ,
		5	TEACHER PERSPECTIVES ON INCLUSIVE EDUCATION: A FOCUS ON HEARING IMPAIRMENT	PHD. Student Chalise Kiran
		6	ENHANCING INTERNATIONAL SERVICE LEARNING 3.0: LEVERAGING TECHNOLOGY FOR BETTER OUTCOMES AND SUSTAINABILITY	Anthony Vandarakis
		7	EXPLORING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY ON IMPLEMENTING A FLIPPED CLASSROOM TEACHING APPROACH	Malin Isaksson
		8	ENHANCING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY OF A FLIPPED CLASSROOM TEACHING MODEL	F. Rashno Seydari, M. Nikafrooz
		9	MOTION GRAPHICS ENHANCED MAINTENANCE TRAINING FOR PRESCHOOLERS WITH HEARING IMPAIRMENTS: A COMPREHENSIVE APPROACH	Nikafrooz Atashafrooz

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	**Prof. Dr. ALİ BİLGİLİ**	1	THE ROLE AND IMPORTANCE OF METHODOLOGY IN THE ANALYSIS OF THE IMPACT OF RISK ON FINANCIAL DECISION-MAKING	Malvina Hysa Dori Risilia
		2	THE ORIGIN OF UNDESIRABLE FLAVORS AND AROMAS IN WINE DURING AGING	Klotilda Marku Renata Kongoli
		3	TREATMENT OPTIONS FOR EYE INFLAMMATION IN CATS	Prof. Dr. BAŞAK HANEDAN Prof. Dr. ALİ BİLGİLİ
		4	EAR INFLAMMATION IN DOGS AND TREATMENT OPTIONS	Prof. Dr. ALİ BİLGİLİ Prof. Dr. BAŞAK HANEDAN
		5	EFFECTS OF MICROBIAL CHANGES IN TOTAL RATION MIX	Levend COŞKUNTUNA Sevila GÜL Arzu COŞKUNTUNA
		6	IMPORTANCE OF MICROBIAL CHANGE IN SILAGE	Levend COŞKUNTUNA Arzu COŞKUNTUNA Sevila GÜL

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	**Prof. Dr. Kelime Erdal**	1	CONSTRUCTIONS THAT DEPEND ON AUXILIARIES	Sashka Jovanovska Marija Talevska Marija Tashkoska
		2	CİNSİYETÇİ DİL BAĞLAMINDA ERİL VE DİŞİL KİMİ SÖZCÜKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	Prof. Dr. Hanife Nâlân GENÇ Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatice KOCADAĞ
		3	BİR KADIN, BİR ERKEK, İKİ YAŞAM ÖYKÜSÜ: SUZAN DEFTER	Prof. Dr. Hanife Nâlân GENÇ Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatice KOCADAĞ
		4	A STUDY ON CHILDREN'S NOVEL PUBLISHED AFTER 1940	Prof. Dr. Kelime Erdal
		5	KELOĞLAN'S FATHER IN KELOĞLAN TALES	Prof. Dr. Kelime Erdal
		6	ÇOCUK KİTAPLARINDA TASARIM	Öğr. Gör. Gültekin ERDAL Prof. Dr. Kelime ERDAL
		7	AMBALAJ TASARIMINA YANSITILAN EROTİZİM	Öğr. Gör. Gültekin ERDAL
		8	TİPOGRAFİK ANİMASYONUN GÖRSEL HİKÂYE ANLATIMINDA KULLANIMI: BİR KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA	BERHİV EKİN

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Aykut EKİYOR	1	THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE BODY IMAGE AND HEALTH-RELATED BEHAVIORS IN A SAMPLE OF UNIVERSITY LECTURERS	Irina Belukhina dr. Vaiva Balciuniene
		2	THE EFFECT OF AN EIGHT-WEEK NIRVANA FITNESS AND FUNCTIONAL TRAINING EXERCISE PROGRAM ON STATE MINDFULNESS AND BODY IMAGE IN YOUNG WOMEN	Baceviciene M. Jankauskiene R. Balciuniene V. Rutkauskaite R. Pajaujiene S.
		3	REVIEW OF TURKISH FOOTBALL SUPER LEAGUE TEAM EXPENDITURE LIMITS	Dr. İsmail ÖNER Doç. Dr. Özgür KARATAŞ Doç. Dr. Emine ÖZTÜRK KARATAŞ
		4	INVESTIGATION OF THE DIFFICULTIES EXPERIENCED BY ATHLETES DURING THE TRAINING PROCESS	Doç. Dr. Özgür KARATAŞ Doç. Dr. Emine ÖZTÜRK KARATAŞ Dr. İsmail ÖNER
		5	ANKARA COVID-19 CALL CENTER USE OF PUBLIC HEALTH MANAGEMENT SYSTEM (HSYS) AND AUTOMATION TRACKING SYSTEM (OTS)	Prof. Dr. Aykut EKİYOR Melike BOLAT DEMİREEN
		6	HEALTH TOURISM BUSINESSES WEBSITE CONTENT AND SOCIAL NETWORK USAGE REVIEW	Prof. Dr. Aykut EKİYOR Melike BOLAT DEMİREEN

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	**Prof. Dr. Sezen BOZYİĞİT**	1	Rejuvenating Ghost Villages: Empowering Uttarakhand's Himalayan Communities through Homestay Tourism for Rural Growth and Development in India	Assoc. Prof. Dr. Surendra Kumar Shubham Goswami Giri
		2	UNLOCKING THE POTENTIAL: GOVERNANCE DYNAMICS AND ENTREPRENEURIAL ENDEAVORS IN PUBLIC RESEARCH INSTITUTES	Maria Carmen HUIAN Mihaela CUREA Marilena MIRONIUC
		3	SWOT ANALYSIS OF HEALTH TOURISM POTENTIAL IN DÜZCE PROVINCE	Meltem SARI (MsC) Assoc. Prof. Züleyhan BARAN
		4	THE ROLE OF SOCIAL MARKETING IN HEALTH TOURISM A SYSTEMATIC REVIEW	Meltem SARI (MsC) Assoc. Prof. Züleyhan BARAN
		5	İŞ-AİLE YA DA AİLE-İŞ ÇATIŞMASININ ANLIK SATIN ALMA DAVRANIŞI VE MATERYALİST EĞİLİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	Prof. Dr. Sezen BOZYİĞİT
		6	TÜKETİCİLERİN FENOMENLERİN KENDİ MARKASINI SATIN ALMA DAVRANIŞLARI: NİTEL BİR ÇALIŞMA	Prof. Dr. Sezen BOZYİĞİT
		7	SANAYİ ŞEHİRLERİNİN TURİZM ŞEHRİNE DÖNÜŞÜMÜ: DÜNYA ÖRNEKLERİ	Öğr. Gör.Yasemin Aslan Prof. Dr.Yusuf Bayraktutan

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	**Assis. Prof. Dr. Salvador Kant García-**	1	ANALYZING THE IMPACT OF CLASS ATTENDANCE ON PERFORMANCE: A STUDY OF INDUSTRIAL ENGINEERING STUDENTS TAKING STATISTICS AT THE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY	Tshaudi A. Motsima
		2	ENHANCING CIVIL ENGINEERING EDUCATION THROUGH FLIPPED LEARNING IN LABORATORY SETTINGS	Assis. Prof. Dr. Salvador Kant García- Dr. Gerardo García, Shashi Rodríguez
		3	EMPOWERING AUTONOMOUS AGENTS: A CONSTRUCTIVIST APPROACH TO BOTTOM-UP SEQUENTIAL LEARNING	Olivier L. Hassas , Salima Georgeon
		4	ASSESSING THE ECONOMIC VALUE OF HUMANITIES AND EDUCATION PROGRAMS IN PUBLIC UNIVERSITIES: A STUDY IN OSUN STATE, NIGERIA	Gambo Adegboye
		5	MODELING EXPONENTIAL GROWTH ACTIVITY THROUGH TECHNOLOGY: RESEARCH WITH BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION STUDENTS	Vargas Montero Alejo, V. Moguel
		6	INTERCULTURAL APPROACH TO SECOND LANGUAGE DEVELOPMENT: A PILOT PROGRAM FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS AT AN ESCUELA NORMAL IN ATEQUIZA, MEXICO	C. Paulina Sánchez Nájera, R. Jacob Navarro Núñez
		7	CRAFTING A FRAMEWORK FOR ITERATIVE SELF-CORRECTING EXERCISES IN EDITORIAL ENVIRONMENTS	H. Duron, Ruggieri Revuz, Tijus Sandie
		8	UNLOCKING REALISTIC SIMULATION METHODOLOGY IN BRAZIL'S EVOLVING MEDICAL EDUCATION CURRICULUM: POTENTIAL OPPORTUNITIES	Sauer Cleto
		9	THE COST OF LEARNING: EXPLORING THE IMPACT OF HIGHER EDUCATION COMMERCIALIZATION THROUGH A CASE STUDY ON EDUCATIONAL TRANSFORMATION	Joanna Lee , Faith Peksa Dillon-

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	**Prof Dr. Simran Ballani**	1	USING DRAWINGS TO SYSTEMATICALLY RECONSTRUCT CHILDREN'S PERSPECTIVES IN HORSE-ASSISTED INTERVENTIONS	Annika Barzen
		2	LEVERAGING HYPERLEDGER IROHA FOR HIGHER-EDUCATION CERTIFICATE ISSUANCE AND VERIFICATION	Panagiotis Psarras Kokkinakos, John Karakolis Vagelis
		3	EARLY ETIQUETTE EDUCATION: HOW LEARNING SOCIAL GRACES SHAPES SUCCESS IN HIGHER EDUCATION AND THE WORKPLACE	Prof Dr. Simran Ballani
		4	CORRELATIONS AMONG ADHD MEDICATION, CANNABIS, NICOTINE USE, MENTAL DISTRESS, AND ADDITIONAL PSYCHOACTIVE SUBSTANCES	Cara Begdache , Samantha Patrissy, Lina Bonventre,
		5	OPTIMIZING MILITARY PILOT TRAINING THROUGH PSYCHOPHYSIOLOGICAL TECHNIQUES	Stehlik Kloudova,
		6	UNDERSTANDING ELDERLY CARE ACROSS VARIED ENVIRONMENTS IN WEST BENGAL: A PSYCHOSOCIAL STUDY OF PRIVATE RESIDENCES, HOSPITALS, AND LONG-TERM CARE INSTITUTIONS	Tulika Bhattacharyya, Dr. Suhita C. Chatterjee
		7	OPTIMISM, HOPE, AND MENTAL HEALTH: A STUDY OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND DISTRESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN PUNE, INDIA	Mustafa Jahanara
		8	ASSESSING THE INFLUENCE OF POSITIVE PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON EMPLOYEE OUTCOMES: INVESTIGATING THE MODERATING ROLE OF TENURE	Hyeondal Baek , Yoonjung Jeong
		9		

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	**Dr. Kurihara Takashi**	1	IMPACT OF AN EDUCATIONAL MODEL ON SOCIALLY RESPONSIBLE BEHAVIOR AND ASSOCIATED PSYCHOLOGICAL FACTORS	Gonzalez Carlos, Reed Maria
		2	AN INVESTIGATION ON THE IMPACT OF EMOTIONAL EXPERIENCE INDUCTION ON MIRROR NEURONS SYSTEM ACTIVITY IN RELATION TO DEPRESSIVE SYMPTOMS	Newsha Dehestani, Mohammad Khaleghi, Alireza Moradi
		3	EXPLORING THE LINK BETWEEN CODEPENDENCY, PERCEIVED SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION IN MOTHERS OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY	Assoc. Prof. DR. Sajed Modirkhazeni , Mina Karimi, Dr. Seyede Marjan Yaghoubnezhad
		4	PREDICTING ANXIETY INDEX: A LINEAR REGRESSION MODEL UTILIZING WIDE AREA FRONTAL LOBE BRAIN BLOOD VOLUME	Yosuke Matsumoto , Dr. Kurihara Takashi
		5	SENIOR HIGH SCHOOL STUDENT DELINQUENCY IN SURABAYA, INDONESIA: AN EXAMINATION	Herdina Indrijati
		6	EXPLORING HELP-SEEKING BEHAVIOR AMONG BLACK WOMEN EXPERIENCING CLINICALLY SIGNIFICANT POSTTRAUMATIC STRESS SYMPTOMS	Chanita Bradley, Kent Martha, Hughes-Halbert Bekh
		7	ENHANCING EXPATRIATE ADJUSTMENT IN EAST ASIA: A SYSTEMATIC REVIEW OF COUNSELING PSYCHOLOGY INTERVENTIONS	Assoc. Prof. Dr. Panagiotis Platanitis
		8	EMBODIED DIALOGUES: FOSTERING MUTUAL UNDERSTANDING THROUGH CONVERSATION	Haruo Platanitis
		9	EXAMINING THE IMPACT OF COMPETITIVE ORGANIZATIONAL CLIMATE ON ORGANIZATIONAL PROSOCIAL BEHAVIOR: THE ROLE OF WORKPLACE ENVY AS A MEDIATING FACTOR"	Arshadi Eslami, Nasrin Armaghan

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

13 Nisan / April 13, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	**Dr. Yasemin ASLAN TOPÇUOĞLU**	1	ASSESSING THE QUALITY STANDARDS OF HOSPITAL PHARMACIES IN THERAPEUTIC CENTERS ASSOCIATED WITH KERMANSHAH UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES, IRAN	Dr. Gharehbagh V.Hamishehkar , H.Aghababa
		2	OPTIMIZING VISIBLE LIGHT COMMUNICATION SYSTEMS THROUGH NATURAL LIGHT INTEGRATION	Mahmoud H. Aly, Ivan Andonovic, Moustafa Beshr
		3	INTEGRATING WIRELESS BODY AREA NETWORKS WITH WEB SERVICES: REVOLUTIONIZING UBIQUITOUS HEALTHCARE PROVISIONING THROUGH ARCHITECTURE	Ogunduyile O. Oluwgbenga
		4	DYNAMIC BRAIN WAVE ACQUISITION AND PSYCHOACOUSTIC ANALYSIS IN REAL TIME	Dipali SShweta , ingh Mahajan , Bansal Rashima
		5	ENHANCING COMBAT EFFECTIVENESS IN NEW GENERATION FIGHTER PLANES THROUGH HUMAN FACTORS CONSIDERATIONS	Binoy Bhargavan
		6	CONSTRUCTING AN INTEGRATED RELATIONAL DATABASE UTILIZING SWISS NUTRITION NATIONAL SURVEY AND HEALTH DATASETS FOR DATA MINING OBJECTIVES	Helena Einsele , Dr. Jenzer Farshideh
		7	CAN EEG TESTING AID IN BRAIN TUMOR IDENTIFICATION?	M. Sharanreddy, P. K. Kulkarni
		8	EXAMINING THE HAZARDS OF INADEQUATE MEDICAL WASTE MANAGEMENT PRACTICES ON HUMAN HEALTH AND THE ENVIRONMENT: A REVIEW OF LITERATURE	Babanyara Ibrahim, Garba Bogoro., M. Y.Abubakar,
		9	EXAMINING MAINTENANCE STRATEGIES AND RELIABILITY OF VITAL MEDICAL EQUIPMENT IN HOSPITALS: IMPACT ON PATIENT OUTCOMES	Flanagan Peter , Gibson John

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	**Doç. Dr. Aysel ARSLAN**	1	DISASTER RISK PERCEPTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS	Doç. Dr. Sait BARDAKÇI Doç. Dr. Aysel ARSLAN
		2	FUTURE ANXIETY OF UNIVERSITY STUDENTS	Doç. Dr. Aysel ARSLAN Doç. Dr. Sait BARDAKÇI
		3	EĞİTİMDE YAPAY ZEKA TEHLİKESİ VE YAPAY ZEKA TESPİT ARAÇLARI	Doç. Dr., SAYIM AKTAY
		4	WEB 2.0 ARAÇLARI GELİŞTİRME: KAREKOD OLUŞTUR	Doç. Dr., SAYIM AKTAY
		5	İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL STRES VE DUYGUSAL TÜKENMIŞLIK DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	Prof. Dr. Vicdan ALTINOK Yüksek Lisans Öğrencisi, Semra AYDIN
		6	CONCEPTUAL UNDERSTANDINGS OF PRE-SERVICE PHYSICS TEACHERS' ABOUT MODERN PHYSICS	Yasemen Ezgi YILDIRIM Prof. Dr. Serap ÇALIŞKAN

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Doç. Dr. Hacer GÜMÜŞ	1	EFFECTS OF CENTRAL ADMINISTRATION OF GANAXOLONE ON CAPSAICIN_INDUCED PULP NOCICEPTION	Mojdeh Hashemi Saeed Esmaeeli Mahani Amin Khezri
		2	THE THYROID FUNCTION IN PATIENTS WITH FIBROMYALGIA SYNDROME	SERRA SÖNMEZ Doç. Dr. AYŞE GÜNEŞ BAYIR
		3	ANALYSIS OF SMALL NON CODING RNA (sncRNA) EXPRESSION IN PATIENTS WITH METABOLIC SYNDROME: AN INVESTIGATION BASED ON SMALL RNA-SEQUENCING DATA	Doç. Dr. NACİ ŞENKAL M.Sc. Mol. Bio. YASEMİN OYACI Doç. Dr. ALPAY MEDETALİBEYOĞLU M.Sc. Mol. Bio. SEVDE SAYIN Prof. Dr. SACİDE PEHLİVAN
		4	PANGENOMICS: ADVANTAGES, LIMITATIONS AND APPLICATIONS IN HUMAN DISEASES	M.Sc. Mol. Bio. YASEMİN OYACI Prof. Dr. SACİDE PEHLİVAN
		5	EMERGENCY APPROACH TO STROKE PATIENT and TRANSFER TO HEALTHCARE INSTITUTION	NURGÜL ERÇOBAN PROF. DR. MUKADDER MOLLAOĞLU
		6	COMPLICATIONS AND PREVENTION IN BED-RELATED PATIENTS	NURGÜL ERÇOBAN PROF. DR. MUKADDER MOLLAOĞLU
		7	ANTİTÜMÖR AKTİVİTESİNE SAHİP BENZOTİYAZOL İÇEREN BİLEŞİĞİN DFT YÖNTEMİYLE MOLEKÜLER YAPI TAYİNİ	Doç. Dr. Hacer GÜMÜŞ
		8	KUMARİN TÜREVİ BİLEŞİĞİN SPEKTROSKOPİK YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİRİLMESİ	Doç. Dr. Hacer GÜMÜŞ
		9	POSTPARTUM DÖNEMDE PATERNAL DEPRESYON	Ebe Şevval Çömez Doç. Dr. Handan Özcan

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	**Asist. Prof. Dr., Aylin BAYINDIR GÜMÜŞ**	1	EVALUTION OF THE MICROBIAL LOAD PRAYER CARPETS	Ms. ABBAS Latifa Dr. ARIF Fouzia Pr. HARZALLAH Daoud
		2	CORRELATION BETWEEN PHYSICO-CHEMICAL AND MICROBIOLOGICAL FACTORS IN THE ASSESSMENT OF WATER QUALITY IN THE VILUN LAGOON AND ESTUARY IN THE ADRIATIC SEA	Ornela Luka Klementina Puto
		3	BÖBREK VE ÜRİNER SİSTEM HASTALIKLARINDA HEMŞİRELİK TANILAMASI	Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ Büşra EMEKSİZ Esra ÇİL Gamze ÖZTÜRK KIRAÇ Zehra ECE Zeynep KAYHAN
		4	GEBELİKTE HPV VE AŞILAMA	Ebe Şevval Çömez Doç. Dr. Handan Özcan
		5	ADÖLESANLARDA CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞI ALANINDA YAPILAN AKRAN LİDERLİ EĞİTİMİN ÖNEMİ	Prof Dr Asiye KARTAL Keziban TAŞÇENE
		6	GLUTEN-FREE NUTRITION APPLICATION IN HASHIMOTO'S THYROIDITIS	Büşra İkbal TAYFUR Doç. Dr. Ayşe GÜNEŞ BAYIR
		7	REVEALING THE IN VITRO INHİBİTORY EFFECT OF Saccharomyces cerevisiae BY4741 CELL-FREE SUPERNATANT ON Pseudomonas aeruginosa	Okan OZSAHIN Res. Assist. Dr. Tuba UNVER
		8	IS THERE A RELATIONSHIP BETWEEN THE MACRO NUTRIENT AND DIETARY FIBER CONTENT AND THE GLYCEMIC INDEX AND GLYCEMIC LOAD VALUES OF PACKAGED VEGAN FOODS?	Asist. Prof. Dr., Aylin BAYINDIR GÜMÜŞ Prof. Dr., Alev KESER Asist. Prof. Dr., Murat GÖKGÖZ Prof. Dr., Aşkın GÜNGÜNEŞ
		9	EVALUATION OF THE DIET QUALITY AND ANTHROPOMETRIC MEASUREMENTS OF ADOLESCENT GIRL VOLLEYBALL PLAYERS	Asist. Prof. Dr., Aylin BAYINDIR GÜMÜŞ Res. Asst., Esra TUNÇER Asist. Prof. Dr., İsmail Mücahit ALPTEKİN Prof. Dr., Alev KESER

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	**Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARAÇ**	1	SUPPORTING EARTHQUAKE-AFFECTED CHILDREN IN THEIR TRANSITION TO NEW SCHOOL ENVIRONMENTS THROUGH DESIGN	Bengisu Avkıran Yılmaz Ege Nergis Deniz Hasirci
		2	EFFECTS OF DYNAMIC AND DIFFUSE LIGHTING ON UNIVERSITY STUDENTS	Beyza Bektaş Ceren Dağlı Yağmur Nur Çetin Deniz Hasirci
		3	06 ŞUBAT 2023 DEPREMLERİNİN CAMİLERDEKİ ETKİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	Prof. Dr. Ercan IŞIK Doç. Dr. Fatih AVCİL Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARAÇ
		4	HAVZA YERLEŞİMLİ KENTLERDE DEPREMLERİN HAVZA ETKİSİNİN HASARA ETKİLERİ	Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARAÇ Prof. Dr. Ercan IŞIK Doç. Dr. Fatih AVCİL
		5	BAZI ÖZEL EĞRİLİK TENSÖRLERİ ÜZERİNDE HİPERBOLİK SASAKİAN MANİFOLDLARIN ÖNEMLİ ÖZELLİKLERİ	Doç. Dr. Tuğba MERT Prof. Dr. Mehmet ATÇEKEN
		6	CAN A LOW LEVEL ALPHA COUNTER BE USED FOR GAMMA RAY DETECTION?	Dr. Buket CANBAZ ÖZTÜRK Dr. Cüneyt ÇELİKTAŞ

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	**Assis. Prof. Dr. Al Dallal Jehad**	1	BIOMECHANICAL MODELING AND SIMULATION: COMPARING HUMAN ARM MOTION TO ENHANCE ASTRONAUT TASKS DURING EXTRA VEHICULAR ACTIVITY	Yash Gupta Vardhan
		2	ASSESSMENT OF DATA MINING TECHNIQUES IN PREDICTING SOFTWARE RELIABILITY PERFORMANCE	Pradeep Wahid , Abdul Kumar
		3	ENHANCING VOWEL SPEECH VIA PITCH AND FORMANT FREQUENCY ANALYSIS	M. Vanitha Lakshmi
		4	LONG-TERM ANALYSIS OF PROFITABILITY ESTIMATION WITH A FOCUS ON BENEFITS	Stephan Lahl , Printz Kristina , René Jeschke , Vossen Sabina
		5	ADVANCEMENT: AUTOMATIC CALIBRATION FRAMEWORK FOR HYDROLOGIC MODELING VIA APPROXIMATE BAYESIAN COMPUTATION	J. M. Goonetilleke , B McGree
		6	EXPLORING AN INNOVATIVE CLOUD MODEL: BRIDGING THE GAP BETWEEN PHYSICAL AND VIRTUALIZED BUSINESS ENVIRONMENTS FROM THE CUSTOMER'S PERSPECTIVE ,	Asim Majeed, Mak Rehan Bhana, Prof. Dr. Rebecca Bolia, Nizam Goode , Mike illiams
		7	ENHANCEMENTS TO THE DIFFRACTIVE DETECTOR CONTROL SYSTEM OF ALICE FOR RUN-II AT THE LARGE HADRON COLLIDER	Monzó Hernández, M. León Martínez
		8	ASSESSMENT OF SHEAR STRENGTH FOR COLD-FORMED STEEL SHEAR WALL PANELS: A NUMERICAL ANALYSIS	Bourahla Idriss, Nour-Eddine Rouaz, Kahlouche Sid Ali , Farah Rafa
		9	UTILIZING ACCOUNTING METHODS FOR INHERITED OBJECT-ORIENTED CLASS MEMBERS	Assis. Prof. Dr. Al Dallal Jehad

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	**Dr. Helen Zhang**	1	ENHANCING UPPER-ARM REHABILITATION: FINDING THE OPTIMAL REST INTERVAL BETWEEN SETS IN ROBOT-ASSISTED THERAPY	Virgil Yihun, Gissele Pablo, Mosqueda Delgado, Yimesker Miranda
		2	ARGINASE ENZYME ACTIVITY IN HUMAN SERUM: A MARKER OF COGNITIVE FUNCTION AND THE IMPACT OF INOSITOL WITH ARGININE SILICATE	Katie Perez-Ojalvo , Sara Emerson , Jim Danielle , Komorowski Greenberg
		3	EXPLORING MAMMOGRAPHIC IMAGE MAGNIFICATION SYSTEM WITH EYE DETECTION AND EEG SCANNER: A PRELIMINARY INVESTIGATION ,	Prof. Dr. A Ogura. Nakazawa
		4	ANALYZING RESTING-STATE FUNCTIONAL CONNECTIVITY WITH AN INDEPENDENT COMPONENT APPROACH	Shuaishuai Hu, Lanbo Wang, Han Li, Shouliang Qi
		5	ENHANCED SEGMENTATION OF HEART SOUNDS USING PHONOCARDIOGRAM CURVE LENGTH VARIATION	Mecheri Zeid Ahfir , Maamar Belmecheri, , Kale Izzet
		6	ENHANCED RESOLUTION OF 3D CT SCANS VIA HETEROGENEOUS DIMENSIONAL TRANSFORMERS	Dr. Helen Zhang
		7	ADVANCEMENT OF AN AFFORDABLE IOT-BASED MINIATURE DEVICE FOR REMOTE HEALTH MONITORING	Mojtaba Mohammadzaheri , Morteza Ghodsi,
		8	EMPLOYING SPEECH EMOTION RECOGNITION AS A LONGITUDINAL BIOMARKER FOR ALZHEIMER'S DISEAS	Jianyu Zhengyu , C Zhang hen, Sihong Zhang, Xusheng He , Zhang Wei
		9	EVALUATING HIP MUSCULAR IMBALANCE IN RHEUMATISM PATIENTS: AN ASSESSMENT	Dr. Anthony Banitsas , Assis. Prof. Konstantinos Bawa

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	**Assoc. Prof. Dr. Kung-Jen Tu**	1	YANBU, SAUDI ARABIA: BRIDGING TRADITION IN A MODERNIZING CITYSCAPE	Hisham Mortada
		2	ANALYZING REPLACEABLE LINKS WITH REDUCED WEB SECTION FOR LINK-TO-COLUMN CONNECTIONS IN ECCENTRICALLY BRACED FRAMES	Daniel Y. Abebe, Sijeong Jeong, Jaehyouk Choi
		3	IMPLEMENTING RETROFITTING SOLUTIONS FOR KAZAKHSTAN'S EXISTING HOUSING STOCK	S. Yessengabulov, A. Uyzbayeva
		4	SKY FARMING: EMBRACING VERTICAL LANDSCAPE MODELS IN URBAN AREAS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT THROUGH GREEN BUILDING CONCEPTS	Nadiah Yola Putri, Nesia Putri Sharfina, Traviata Prakarti
		5	APPROACHING SUSTAINABLE PUBLIC HOUSING: PERSPECTIVES ON PROPERTY MANAGEMENT AND FINANCIAL FEASIBILITY	Assoc. Prof. Dr. Kung-Jen Tu
		6	ADAPTIVE DESIGN FOR COLLECTIVE HOUSING USING LARGE PREFABRICATED CONCRETE PANELS	Ungureanu Daniel , Viorel M. Muntean
		7	CREATING ENERGY BENCHMARKS FROM MANDATORY ENERGY AND EMISSIONS REPORTING DATA: ONTARIO'S POST-SECONDARY RESIDENCES	C. Xavier Mendieta, J. J McArthur
		8	PRESERVING SOCIAL MEMORY: A CASE STUDY OF UCH DUKKAN NEIGHBORHOOD IN ARDABIL CITY, AZERBAIJAN REGION, IRAN	Yousef Daneshvar Rouyandozagh,
		9	EXPLORING BIOMIMETIC STRUCTURAL FORMS: ACHIEVING VITAL SUSTAINABILITY IN TALL ARCHITECTURE	Dr. Osama Al-Sehail

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	**Dr. Bhat Mulla,**	1	UTILIZATION OF TUBERCULIN, TETANUS IMMUNOGLOBULIN, AND DPT VACCINE AS AVIAN IN VIVO T-LYMPHOCYTE MITOGENS	Assis. Prof. Dr. Ibrahim Mohammed Saeed Shnawa
		2	ASSESSING POTATO CULTIVAR SUITABILITY FOR CHIP AND STICK PRODUCTION WITH MICROWAVE-VACUUM DRYING	Solvita Siljanis , Kristaps Kampuse, Murniece Rakcejeva, Tatjana Irisa
		3	EXAMINING SALT-TOLERANCE IN TISSUE-CULTURED DATE PALM VARIETIES WITHIN CONTROLLED ENVIRONMENTS	Dr. Bhat Mulla, M. Khalil
		4	EFFECTS OF COPPER AND ZINC DEFICIENCY ON MILK PRODUCTION IN INTENSIVELY GRAZED DAIRY COWS: CASE STUDY FROM NORTH-EAST ROMANIA	Alina Anton, Gheorghe Solcan, Carmen Solcan
		5	EFFECTS OF OVERFEEDING ON PRODUCTIVE PERFORMANCE, FOIE GRAS PRODUCTION, BLOOD PARAMETERS, AND MORTALITY RATES IN TWO DUCK BREEDS	Dr. Mona Sayed, Lecture E. Mahrous
		6	ULTRASONIC EVALUATION OF CORPORA LUTEA AND PLASMA PROGESTERONE LEVELS IN EARLY PREGNANT AND NON-PREGNANT COWS	Abdurraouf Kubota , Salah Al- Raju , Solmon Guru Dahash , Gaja Chikara
		7	INTERTIDAL FIXED STAKE NET TRAPS (HADRAH) FISHERY IN KUWAIT: DISTRIBUTION, CATCH RATES, AND SPECIES COMPOSITION	Dr. Ali Baz, Mohsen Husaini, James Bishop
		8	COMPARING REPRODUCTIVE HORMONE LEVELS IN INFERTILE AND FERTILE DAIRY COWS	Ali M. Mutlag, Yang Zhiqiang, Meng Jiaren, Zhang Jingyan, Li Jianxi
		9	DEVELOPING ESSENTIAL OIL COMPOSITION AS ANTIBACTERIAL FEED ADDITIVE FOR POULTRY: FORMULATION AND TECHNOLOGY	Goderdzishvili Barbaqadze, LomtadzeMosidze, MshvildadzeBakuridze, A. Bakuridze

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	**Doç. Dr. Levent SEMİZ**	1	AUTOMATIC PLASTIC WASTE SEGREGATION METHODS: DEEP LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPROACHES	Dr. Emrah ASLAN Dr. Yıldırım ÖZÜPAK
		2	DISTINGUISHING DOMESTIC WASTE USING DEEP LEARNING METHODS	Dr. Emrah ASLAN Dr. Yıldırım ÖZÜPAK
		3	THE DIGITAL VOICE OF SIGN LANGUAGE: MEDIAPIPE AND LSTM IMPLEMENTATION	İlyas DEMİR İsa PEKER Doç. Dr. Serkan SAVAŞ
		4	ENHANCING ROBOTIC EFFICIENCY: A NEURAL NETWORK APPROACH TO INVERSE KINEMATICS IN INDUSTRIAL APPLICATIONS	Assist.Prof , Cem Özkurt Student, Eyüp Altuğ Tunç
		5	KOPOLİMER İÇERİSİNDE ÜRETİLEN METAL KATALİZÖRLER İLE KİMYASAL HİDRÜRLERDEN HİDROJEN ÜRETİMİ	Doç. Dr. Levent SEMİZ
		6	NEW CHROMIUM CONTAINING POLYOXOMETALATES WITH LINDQVIST STRUCTURE	Dr. Öğretim Üyesi, HÜLYA AVCI ÖZBEK

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade	1	PROTECTION FROM DISCRIMINATION IN EXERCISING THE RIGHT OF EDUCATION IN THE BULGARIAN LAW	Assoc. prof. D. Sc. (Legal sciences) Ivaylo Ivanov STAYKOV Dimitar Nikolaev KOKINOV,
		2	A SOCIOLOGICAL STUDY ON THE SOCIAL INTEGRATION OF EMIGRANTS: ALBANIAN EMIGRANTS IN ITALY AS A CASE STUDY	Ph.D. Matilda LIKAJ
		3	Türkiye'de 2019-2024 Yılları Arasında Ergenlerin Aile Aidiyeti Üzerine Yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi	Melek GÜÇLÜ ERDOĞAN Doç.Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL
		4	TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK ÜZERİNE YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	Barış ERYILMAZ Doç. Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL
		5	THE ESSENCE OF NEW LEARNING TECHNOLOGIES IN LITERATURE LESSONS	Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade
		6	İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİNDE AVUSTURYA OKULU	Dr. Cahide GÖĞÜSDERE
		7	BELEDİYEDE YAPI KONTROL BİRİMİNDE HAKEDİŞ SÜRECİNDEKİ ÖRNEK PROJE İNCELENMESİ, AKSAKLIKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	Kübra PİR
		8	SİYASAL PAZARLAMADA "SPIN DOCTOR"	Dr. Öğr. Üyesi Sumru KALELİ
		9	POST KOLONYAL BAĞLAMDA GÖÇ VE GÖÇMEN SORUNU	Dr., Cumhur HAVAN

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	**Doç. Dr. Yurdakul AYGÖRMEZ**	1	MICRO TURBINES : A LITERATURE MINI-REVIEW	PhD Candidate, Elif Dicle TURSUCULAR Prof. Dr., Irfan KARAGOZ
		2	KARE PLAK ORTA NOKTASI ÇÖKME DEĞERLERİNİN SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİ İLE ARAŞTIRILMASI	Doç. Dr. Yurdakul AYGÖRMEZ
		3	BENTONİT VE KIRMIZI ÇAMUR TABANLI GEOPOLİMER HARÇLARIN DENİZ SUYU ETKİSİNE KARŞI PERFORMANSI	Doç. Dr. Yurdakul AYGÖRMEZ
		4	RİJİT BETON YOLLARIN DEPREM YÜKLERİ ALTINDA MASTİK ASFALT KAPLAMA YOLLARA GÖRE PERFORMANS İNCELEMESİ	Dr. Onur ŞAHİN
		5	DEPREMSELLİK VE ULAŞIM ALTYAPISININ ENTEGRASYONU	Dr. Onur ŞAHİN
		6	PET İPLİKLERİ VE KARIŞIMLARINA AİT DOKUMA KUMAŞ TEKSTİL YÜZEYLERİNDE ÇEŞİTLİ FİZİKSEL VE MEKANİK ÖZELLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE KÜÇÜK BİR DERLEME	PhD. Candidate, Ömer Fırat TURŞUCULAR PhD. Candidate, Elif Dicle TURŞUCULAR
		7	HYDROTHERMAL BIOMASS CONVERSION: UTILIZING HYDROCHAR IN COSMETICS	Hiba ALHOUSNY Assoc. Prof. Dr. Erdal YABALAK
		8	APPLICATION of an EFFECTIVE and SUSTAINABLE TECHNIQUE for DECOLORISATION of PAPER INDUSTRY WASTEWATER	Hiba ALHOUSNY Assoc. Prof. Dr. Erdal YABALAK

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	**Prof. Dr. Tarantino Libutti**	1	EFFECTIVENESS OF THREE HERBICIDES ON CONTROLLING WILD BARLEY (HORDEUM SPONTANEUM C. KOCH) ACROSS VARIOUS GROWTH STAGES WITH NITROGEN FERTILIZER ADDITIVE	Assoc. Prof. Edrisi Moeeni, A. Farahbakhsh
		2	EXPLORING SALVIA SCLAREA L. POTENTIAL FOR PHYTOREMEDIATION OF HEAVY METAL-CONTAMINATED SOILS	Violina Todorov, Radka Ivanova, Angelova Givko ,
		3	IMPACT OF COMPOST APPLICATION ON HEAVY METAL UPTAKE, NUTRIENT ALLOCATION, AND QUALITY OF ORIENTAL TOBACCO KRUMOVGRAD 90	Violina Popova , Venelina Angelova , Radka Ivanova, Krasimir Givko, Ivan Ivanov,
		4	INITIAL FINDINGS: AFLATOXIN DETECTION IN PADDY AND MILLED RICE FRACTIONS IN GUYANA	M. Morrison, Lambert Chester, Samuels Ledoux
		5	STRATEGIES FOR MANAGING RICE-FIELD CONVERSION IN PANGKEP REGENCY, SOUTH SULAWESI, INDONESIA	Assis. Prof. Dr. Ida Rosada Nurliani,
		6	LONG-TERM IMPACT OF RECLAIMED AGRO-INDUSTRIAL WASTEWATER ON SOIL CHEMICAL PROPERTIES IN HERBACEOUS CROP IRRIGATION	DisciglioTarantino, , Gatta Frabboni,
		7	ASSESSING WATER USE EFFICIENCY IN CITRUS FARMING OF THE SOUSS REGION (MOROCCO) UNDER CHANGING CLIMATE: IMPACT OF IRRIGATION METHODS	H. Elomari, Fallah Elmousadik
		8	ASSESSMENT OF AGRICULTURAL TRAITS OF SMOOTH BROMEGRASS (BROMUS INERMIS LEYSS) LINES IN KONYA REGIONAL CONDITIONS	Prof. Dr. Tarantino Libutti,
		9		

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	**Dr. Roy Rinku**	1	IMPLEMENTATION OF STATE-SPACE AND SUPER-ELEMENT TECHNIQUES FOR MODELING AND CONTROLLING SMART STRUCTURES WITH DAMPING FEATURES	Schmidt Ghareeb, Nade R¨udiger
		2	MODELING COMPRESSIBLE FLOW IN PIPES AND POROUS MEDIA DURING BLOWDOWN EXPERIMENT	Assis. Prof. Dr. Thomas Namy , Bruyere Vincent , Paris Patrick
		3	DYNAMIC 3D POST-STALL AERODYNAMICS CONSIDERING CAMBER LOSS FROM FLOW SEPARATION	Aritras Mukherjee , Dr. Roy Rinku
		4	UTILIZING CELLULOSE NANOCRYSTAL SUSPENSIONS AS WATER-BASED LUBRICANTS FOR SLURRY PUMP GLAND SEALS	Grecov Mohammad Shariatzadeh, Dana Javad
		5	ENHANCING FATIGUE LIFE: OPTIMIZING TOLERANCE GRADES FOR BEARING AND SHAFT ASSEMBLY IN WASHING MACHINES	DolarCangi, Aydogdu Ersoy, Mugan Aydeniz,
		6	A META-MODEL FOR WING PLANFORM TUBERCLE DESIGN INSPIRED BY HUMPBACK WHALE FLIPPER	Prof. Dr. A. Taheri
		7	INTEGRATING HYBRID AI WITH TWO-DIMENSIONAL DEPTH-AVERAGED NUMERICAL MODEL: SIMULTANEOUS SOLUTION FOR SHALLOW WATER AND EXNER EQUATIONS	S. Mehrab Amiri, Nasser Talebbeydokhti
		8	SIMULATION OF GAS SWEETENING PROCESS: EXPLORING WASTE HYDRAULIC ENERGY RECOVERY	Meisam Farhani, Hassan Ali Ozgoli, Foad Moghadasi
		9	EXPLORING THE COMPRESSION-TENSION BEHAVIOR OF AZ31B ROLLED SHEET IN THE ROLLING DIRECTION UNDER LARGE STRAIN	Assoc. Prof. Dr. Yazdanmehr Jahed

EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES
EUROPEAN CONFERENCES 4TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH, ENGINEERING AND APPLIED SCIENCES
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
APRIL 12 - 14, 2024
PARIS
Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224

14 Nisan / April 14, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	**Prof. Dr. Santosa Rozza Tri**	1	MAPPING THE SPATIAL VARIABILITY OF BTEX CONCENTRATIONS AT A SOUTH AFRICAN INTERNATIONAL AIRPORT	Raeesa Johnson , Ryan S. Moolla
		2	DETERMINING SOIL LOSS BY EROSION ACROSS VARIOUS LAND COVER CATEGORIES AND SLOPE CLASSES IN BOVILLA WATERSHED, TIRANA, ALBANIA	Valmir Fran , Baloshi Gjoka, Nehat Toromani , Çollaku Elvin
		3	POULTRY MANURE-DERIVED BIOCHAR AS SOIL AMENDMENT FOR RECLAIMED SANDY SOILS IN ARID AND SEMI-ARID REGIONS	Dr. Mohamed Hammam
		4	COMPARATIVE ANALYSIS OF THIRD-GENERATION RESEARCH DATA FOR ASSESSING SOLAR ENERGY POTENTIAL	Claudineia Teresa , Elison Jardim , Luciane Rafael. Brazil Salvi, Bierhals Haag
		5	UTILIZING BITUMINARIA BITUMINOSA (L.) STIRTON AND MICROBIAL BIOTECHNOLOGIES FOR REVITALIZING DEGRADED PASTORAL LANDS: A CASE STUDY IN THE MIDDLE ATLAS OF MOROCCO	O. Zennouhi, Mderssa Ibijbijen, Prof. Dr. Bouiamrine Nassiri
		6	EXPLORING FACTORS INFLUENCING THE SUCCESS OF HIGH CONSERVATION VALUE AREAS IN OIL PALM PLANTATIONS: A PRELIMINARY STUDY	Yanto Kwatrina , Assis. Prof. Dr. Santosa Rozza Tri
		7	DECLINE IN BIODIVERSITY OF HYRCANIAN FOREST DUE TO COAL MINING ACTIVITIES	Mahsa Kooch , Seyed Hojjati , Tavakoli Yahya
		8	Impact of Injection Conditions on Flame Structures within Gas-CENTERED SWIRL COAXIAL INJECTOR	Park Song, Wooseok Sunjung , Jaye Lee, Jongkwon Koo
		9		

EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION APRIL 12 - 14, 2024 PARIS				
Salon			Eser Adı	Sanatçı
EU EXArt 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION		1	Portre/Portrait	Doçent Samet Doğan
		2	Müzik	Dr. Öğretim Üyesi Kainat ÖZPOLAT
		3	Piyanist	Dr. Öğretim Üyesi Kainat ÖZPOLAT
		4	Yanlışlıkla / Accidentally	Doç. Dr. Ali KILIÇ
		5	Namümkün	ARŞ. GÖR. FEYZANUR ÇELİK
		6	“Uzaylı Arkadaşın Portresi”/ “Portrait of an Alien Friend”	Prof. Dr. Valide PAŞAYEVA
		7	Bastet	Buse CEBECİ
		8	Dönüşüm II	Doç. Dr. Sibel ADAR CAN
		9	Dilhun	Öğr.Gör. Ulviye ÖZÖNDER AYDIN
		10	İsimsiz-1	Doç. Elif Aksoy
		11	İsimsiz-2	Doç. Elif Aksoy
		12	The Burrowing	Doç. Dr. Nermin ÖZCAN ÖZER
		13	Distant Stars	Doç. Dr. Nermin ÖZCAN ÖZER
		14	Woman	Mehmet Uluç CEYLANİ
		15	Time	Araştırma Görevlisi Şevin Gülpınar
		16	İsimsiz	Doç. Uğur Günay Yavuz
		17	İsimsiz	Aysel Sevgi ÖZTEN
		18	İsimsiz/Anonymous	Doç.Dr.Serpil KAPAR
		19	Vazoda pembe çiçekler/Pink flowers in vase	Dr. Burcu Eryılmaz
		20	Zaman Aşımı	ÖĞR.GÖR. ZEYNEP ÇAVDAR KALELİ
		21	RED	Arş. Gör. Merve Özel
		22	Shine	Dr. Öğr.Üyesi. Şule SAYAN
		23	Günbatımı/Sunset	Arş.Gör. Muhammed Enes Yılmaz
		24	Kadifeli	Arzu BOR KOCAMAN

		25	BEAUTIFUL FLOWER CLOSE UP	Y.Mimar Meltem ÖZKAYA
		26	NATURE IN POT	Y.Mimar Meltem ÖZKAYA
		27	Temas / Touch	Büşra Meydan
		28	Hayal / Dreamy	Hilal Süreyya Yılmaz
		29	İsimsiz	Doç.Bülent Bulduk
		30	Harem	Lale Yıldır
			İsimsiz	Doç. Dr. Nalân Danâbaş
			Dişil/Féminin	Dr. Öğr. Üyesi Cantürk ÖZ
			Optik Yanılsama/Optical Illusion	Öğr. Gör. Dilek AKDEMİR
			The Hollow	Dr. Öğr. Üyesi Turgut KALAY
			The Bridge (Theater Photo)	Dr. Öğretim Üyesi Kerim Emre Özerden
			Caves	Arş. Gör. Ayşenur KANDEMİR
			Tree of Life	Öğr. Gör. Feyza Özgen Şeker
			Sergi / Exhibition	Doç. M. Çağatay Göktan
			Kişisel Sergi	
			Turkey in Drawings: Cultural Illustrations	Sanat ve Tasarım Öğretmeni / Elif Sude SEVİM

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Contents

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) İLE İŞSİZLİK ARASINDA NEDENSELLİK İLİŞKİSİ: OECD SEÇİLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR UYGULAMA 1

MÜLKİYET HAKLARININ EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ: KIRILGAN BEŞLİ ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA 10

METAVERSE VE MARKA ETKİLEŞİMLERİ: SANAL DÜNYALARDA MARKA DENEYİMLERİNİN YENİDEN ŞEKİLLENMESİ 18

YEŞİL EKONOMİ VE YEŞİL İŞLERİN DEZAVANTAJLI GRUPLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 20

STRATEGIES FOR GREEN INNOVATION: ACHIEVING SUSTAINABLE COMPETITIVE ADVANTAGE IN BUSINESS MANAGEMENT 26

FRANSIZCA Hz. MUHAMMED BİYOGRAFİLERİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME 27

FRANSIZCA ÇOCUK KİTAPLARINDA Hz. MUHAMMED İMAJI 29

BOZKIR KÜLTÜRÜ'NÜN MENŞEİNE DAİR İSKİT NAZARİYESİ 31

İSTİKLAL MARŞI'NI DOĞURAN SOSYAL VE SİYASAL ŞARTLAR 33

CONSTRUCTIONS THAT DEPEND ON AUXILIARIES 36

CİNSİYETÇİ DİL BAĞLAMINDA ERİL VE DİŞİL KİMİ SÖZCÜKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 46

BİR KADIN, BİR ERKEK, İKİ YAŞAM ÖYKÜSÜ: SUZAN DEFTER 54

1940 SONRASINDA YAYIMLANAN ÇOCUK ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME 64

KELOĞLAN MASALLARINDA KELOĞLAN'IN BABASI 69

AMBALAJ TASARIMINA YANSITILAN EROTİZİM 75

ÇOCUK KİTAPLARINDA TASARIM 81

TİPOGRAFİK ANİMASYONUN GÖRSEL HİKÂYE ANLATIMINDA KULLANIMI: BİR KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA 90

THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE BODY IMAGE AND HEALTH-RELATED BEHAVIORS IN A SAMPLE OF UNIVERSITY LECTURERS 91

THE EFFECT OF AN EIGHT-WEEK NIRVANA FITNESS AND FUNCTIONAL TRAINING EXERCISE PROGRAM ON STATE MINDFULNESS AND BODY IMAGE IN YOUNG WOMEN 92

TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİG TAKIM HARCAMA LİMİTLERİNİN İNCELENMESİ 94

SPORCULARIN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIĞI ZORLUKLARIN İNCELENMESİ 104

ANKARA COVID-19 ÇAĞRI MERKEZİNDE HALK SAĞLIĞI YÖNETİM SİSTEMİ (HSYS) VE OTOMASYON TAKİP SİSTEMİ (OTS) KULLANIMI 112

SAĞLIK TURİZMİ İŞLETMELERİ WEB SİTESİ İÇERİĞİ VE SOSYAL AĞ KULLANIMI İNCELEMESİ 122

REJUVENATING GHOST VILLAGES: EMPOWERING UTTARAKHAND'S HIMALAYAN COMMUNITIES THROUGH HOMESTAY TOURISM FOR RURAL GROWTH AND DEVELOPMENT IN INDIA 137

UNLOCKING THE POTENTIAL: GOVERNANCE DYNAMICS AND ENTREPRENEURIAL ENDEAVORS IN PUBLIC RESEARCH INSTITUTES 157

DÜZCE İLİNİN SAĞLIK TURİZMİ POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ 159

SAĞLIK TURİZMİNDE SOSYAL PAZARLAMANIN ROLÜ SİSTEMATİK DERLEME 161

İŞ-AİLE VE AİLE-İŞ ÇATIŞMASININ ANLIK SATIN ALMA DAVRANIŞI VE MATERYALİST EĞİLİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ 163

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TÜKETİCİLERİN FENOMENLERİN KENDİ MARKASINI SATIN ALMA DAVRANIŞLARI: NİTEL BİR ÇALIŞMA 179
SANAYİ ŞEHİRLERİNİN TURİZM ŞEHRİNE DÖNÜŞÜMÜ: DÜNYA ÖRNEKLERİ 192
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFET RİSK ALGILARI 193
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KAYGILARI 205
WEB 2.0 ARAÇLARI GELİŞTİRME: KAREKOD OLUŞTUR 221
THE RISK OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION AND AI DETECTION TOOLS 230
İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL STRES VE DUYGUSAL tükenmişliK DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 238
FİZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MODERN FİZİK İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ANLAMALARI 239
Protection from discrimination in exercising the right of education in the Bulgarian law 241
TÜRKİYE'DE 2019-2024 YILLARI ARASINDA ERGENLERİN AİLE AİDİYETİ ÜZERİNE YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ 243
ƏDƏBİYYAT DƏRSLƏRİNDƏ YENİ TƏLİM TEXNOLOGİYALARININ MAHİYYƏTİ 256
İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİNDE AVUSTURYA OKULU 259
BELEDİYEDE YAPI KONTROL BİRİMİNDE HAKEDİŞ SÜRECİNDEKİ ÖRNEK PROJE İNCELENMESİ, AKSAKLIKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 261
SİYASAL PAZARLAMADA "SPIN DOCTOR" 267
POST KOLONYAL BAĞLAMDA GÖÇ VE GÖÇMEN SORUNU 268
TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK ÜZERİNE YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ 269
CHALLENGES IN LEGAL REGULATION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN INNOVATION ACTIVITIES: AN INSTITUTIONAL APPROACH IN RUSSIA 293
EXPLORING LEADERSHIP BEHAVIOR, SAFETY CULTURE, AND PERFORMANCE IN THE HEALTHCARE INDUSTRY: A COMPREHENSIVE STUDY 294
EXAMINING KNOWLEDGE SHARING BEHAVIOR IN E-COMMUNITIES THROUGH THE LENS OF TRANSACTION COST THEORY 295
ASSESSING OPERATIONAL RISKS IN MALAYSIAN HIGHWAY PROJECTS 296
COMPARATIVE ANALYSIS: ASSESSING TRAINED INSPECTORS' PERFORMANCE ACROSS VARIED WORKLOADS VIA FEED FORWARD VS. FEEDBACK TRAINING APPROACHES 297
BEST PRACTICES FOR CRAFTING TENDERS IN MALAYSIA'S BUILDING CONSERVATION PROJECTS 298
THE INDEX OF SUSTAINABLE FUNCTIONALITY: A TOOL FOR ASSESSING SUSTAINABILITY 299
ADVANCING AN EFFICIENT FRAMEWORK FOR SECURE MOBILE APPLICATION DESIGN, DEVELOPMENT, AND UTILIZATION 300
EXPLORING INTERNET GOVERNANCE THROUGH MULTIPLE STAKEHOLDERS: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND ADVANCEMENTS 301
A STUDY ON THE IMPACT OF HARDINESS AND ALIENATION ON BURNOUT AND DATA ENTRY ERRORS IN RURAL HELLENIC HOSPITAL LABORATORIES 302
GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR DEVELOPING TEAM AWARENESS SYSTEMS 303
AN ADAPTATION OF WIRELESS AND INTERNET TECHNOLOGIES IN LOGISTICS: AN ANALYTICAL APPROACH 304
GENDER DISPARITIES IN SEXUAL PERCEPTION AND BEHAVIOR AMONG MARRIED ILOCANOS" 305

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXAMINING INTERNET USER BEHAVIOR: PATTERNS ACROSS VARIOUS SITES AND THEIR INFLUENCE ON MARRIAGE TABOOS - A SURVEY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN MASHHAD, IRAN 306

UTILIZING PERSUASIVE TECHNOLOGY TO INFLUENCE END-USERS' IT SECURITY AWARENESS AND BEHAVIOR: A PILOT INVESTIGATION 307

SOCIO-DEMOGRAPHIC STATUS AND ARRACK CONSUMPTION PATTERNS AMONG MUSLIM, HINDU, SANTAL, AND ORAON COMMUNITIES IN RASULPUR UNION, BANGLADESH: A CROSS-CULTURAL ANALYSIS 308

IDENTIFYING KEY ACTORS: STAKEHOLDER ANALYSIS IN ESTABLISHING AND DEVELOPING THAI INDEPENDENT CONSUMER ORGANIZATIONS 309

THE BENEFITS OF INTEGRATION WITHIN SOCIAL SYSTEMS: INSIGHTS FROM THE AUTOMOTIVE SECTOR 310

DEVELOPING EDUCATIONAL GAMES: A FRAMEWORK INTEGRATING MODEL CANVAS AND PROCESS FOR OUTCOME-BASED EDUCATION 311

SOLAR SPELL CASE STUDY: ASSESSING PEDAGOGICAL QUALITY INDICATORS FOR DIGITAL LIBRARY RESOURCES 312

CRAFTING AN ADVENTURE: UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA'S EXPLORATION OF ALTERNATE REALITY GAMES FOR EDUCATION AND IMPACT 313

PROMOTING COLLABORATION AND INNOVATION: A FRESH APPROACH TO ENGINEERING-CENTRIC EDUCATIONAL REFORM IN URBAN PLANNING AT TIANJIN UNIVERSITY, CHINA 314

ASSESSING KAHOOT: AN EXAMINATION OF ITS ROLE AND ECOSYSTEM AS AN EDUCATIONAL AID .. 315

ANALYZING COURSE OUTCOMES FOR THE BACHELOR OF SCIENCE IN ELECTRICAL AND ELECTRONIC ENGINEERING PROGRAM: A FOCUS ON ELECTRICAL CIRCUITS 316

CONTINUOUS DISTANCE LEARNING AND SKILL ENHANCEMENT: A CASE STUDY EXAMINATION IN GREECE 317

UNCOVERING PATTERNS IN STUDENT FEEDBACK: IDENTIFYING STRATEGIES TO ENHANCE EMOTIONAL WELL-BEING IN LEARNING 318

TEACHER PERSPECTIVES ON INCLUSIVE EDUCATION: A FOCUS ON HEARING IMPAIRMENT 319

ENHANCING INTERNATIONAL SERVICE LEARNING 3.0: LEVERAGING TECHNOLOGY FOR BETTER OUTCOMES AND SUSTAINABILITY 321

EXPLORING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY ON IMPLEMENTING A FLIPPED CLASSROOM TEACHING APPROACH 322

ENHANCING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY OF A FLIPPED CLASSROOM TEACHING MODEL 323

MOTION GRAPHICS ENHANCED MAINTENANCE TRAINING FOR PRESCHOOLERS WITH HEARING IMPAIRMENTS: A COMPREHENSIVE APPROACH 324

USING DRAWINGS TO SYSTEMATICALLY RECONSTRUCT CHILDREN'S PERSPECTIVES IN HORSE-ASSISTED INTERVENTIONS 325

LEVERAGING HYPERLEDGER IROHA FOR HIGHER-EDUCATION CERTIFICATE ISSUANCE AND VERIFICATION 326

EARLY ETIQUETTE EDUCATION: HOW LEARNING SOCIAL GRACES SHAPES SUCCESS IN HIGHER EDUCATION AND THE WORKPLACE 327

CORRELATIONS AMONG ADHD MEDICATION, CANNABIS, NICOTINE USE, MENTAL DISTRESS, AND ADDITIONAL PSYCHOACTIVE SUBSTANCES 328

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

OPTIMIZING MILITARY PILOT TRAINING THROUGH PSYCHOPHYSIOLOGICAL TECHNIQUES 329

UNDERSTANDING ELDERLY CARE ACROSS VARIED ENVIRONMENTS IN WEST BENGAL: A PSYCHOSOCIAL STUDY OF PRIVATE RESIDENCES, HOSPITALS, AND LONG-TERM CARE INSTITUTIONS 330

OPTIMISM, HOPE, AND MENTAL HEALTH: A STUDY OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND DISTRESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN PUNE, INDIA 331

ASSESSING THE INFLUENCE OF POSITIVE PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON EMPLOYEE OUTCOMES: INVESTIGATING THE MODERATING ROLE OF TENURE 332

IMPACT OF AN EDUCATIONAL MODEL ON SOCIALLY RESPONSIBLE BEHAVIOR AND ASSOCIATED PSYCHOLOGICAL FACTORS 333

AN INVESTIGATION ON THE IMPACT OF EMOTIONAL EXPERIENCE INDUCTION ON MIRROR NEURONS SYSTEM ACTIVITY IN RELATION TO DEPRESSIVE SYMPTOMS 334

EXPLORING THE LINK BETWEEN CODEPENDENCY, PERCEIVED SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION IN MOTHERS OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY 335

PREDICTING ANXIETY INDEX: A LINEAR REGRESSION MODEL UTILIZING WIDE AREA FRONTAL LOBE BRAIN BLOOD VOLUME 336

SENIOR HIGH SCHOOL STUDENT DELINQUENCY IN SURABAYA, INDONESIA: AN EXAMINATION 337

EXPLORING HELP-SEEKING BEHAVIOR AMONG BLACK WOMEN EXPERIENCING CLINICALLY SIGNIFICANT POSTTRAUMATIC STRESS SYMPTOMS 338

ENHANCING EXPATRIATE ADJUSTMENT IN EAST ASIA: A SYSTEMATIC REVIEW OF COUNSELING PSYCHOLOGY INTERVENTIONS 339

EMBODIED DIALOGUES: FOSTERING MUTUAL UNDERSTANDING THROUGH CONVERSATION 340

EXAMINING THE IMPACT OF COMPETITIVE ORGANIZATIONAL CLIMATE ON ORGANIZATIONAL PROSOCIAL BEHAVIOR: THE ROLE OF WORKPLACE ENVY AS A MEDIATING FACTOR" 341

ANALYZİNG THE IMPACT OF CLASS ATTENDANCE ON PERFORMANCE: A STUDY OF INDUSTRİAL ENGİNEERİNG STUDENTS TAKİNG STATİSTİCS AT THE UNİVERSİTY OF TECHNOLOGY 342

ENHANCING CIVIL ENGINEERING EDUCATION THROUGH FLIPPED LEARNING IN LABORATORY SETTINGS 343

EMPOWERING AUTONOMOUS AGENTS: A CONSTRUCTIVIST APPROACH TO BOTTOM-UP SEQUENTIAL LEARNING 344

ASSESSING THE ECONOMIC VALUE OF HUMANITIES AND EDUCATION PROGRAMS IN PUBLIC UNIVERSITIES: A STUDY IN OSUN STATE, NIGERIA 345

MODELING EXPONENTIAL GROWTH ACTIVITY THROUGH TECHNOLOGY: RESEARCH WITH BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION STUDENTS 346

INTERCULTURAL APPROACH TO SECOND LANGUAGE DEVELOPMENT: A PILOT PROGRAM FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS AT AN ESCUELA NORMAL IN ATEQUIZA, MEXICO 347

CRAFTING A FRAMEWORK FOR ITERATIVE SELF-CORRECTING EXERCISES IN EDITORIAL ENVIRONMENTS 348

UNLOCKING REALISTIC SIMULATION METHODOLOGY IN BRAZIL'S EVOLVING MEDICAL EDUCATION CURRICULUM: POTENTIAL OPPORTUNITIES 349

THE COST OF LEARNING: EXPLORING THE IMPACT OF HIGHER EDUCATION COMMERCIALIZATION THROUGH A CASE STUDY ON EDUCATIONAL TRANSFORMATION 350

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) İLE İŞSİZLİK ARASINDA NEDENSELLİK İLİŞKİSİ: OECD SEÇİLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Arş.Gör. Seçkin KABAK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, - 0000-0001-8197-4170

Dr.Öğr. Üyesi Ahmet ÜNLÜ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, - 0000-0003-4921-3157

ÖZET

İktisat biliminin geçmişinden bugüne kadar teknolojik ilerlemelerin işgücü piyasasına etkileri, Say, Ricardo, Malthus ve Schumpeter gibi düşünce adamları tarafından sürekli tartışılagelmiştir. Say'e göre, yeni icat edilen makineleri üreten endüstrilerde istihdam artışı olmuştur. Malthus'a göre ise, süreç yeniliği üzerine üretim kalıcı bir teknolojik işsizliğe neden olabilmektedir. Schumpeter, yeniliği ekonomik kalkınmanın kilit kavramı olarak nitelemiş, yaratıcı yıkımın beraberinde işsizliği getirdiğini savunmuştur. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) ifadesi 1980'li yılların ortalarından itibaren, taşıma sektöründe kullanılan teknolojileri ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. 1990'ların ortalarında ABD (Amerika Birleşik Devletlerinde)'de verimlilik artışlarında gözlemlenen ivmelenmenin açıklanmasına yönelik araştırmalar yoğunluk kazanmıştır. Bu çalışmaların sonucunda ABD'deki verimlilik artışlarındaki hızlanmanın nedeninin BİT üzerine gelişmelere dayandığı ortaya çıkmıştır. 1990'ların sonlarına doğru AB (Avrupa Birliği) ve dünyanın ileri gelen ülkeleri BİT alanında önemli girişimlerde bulunmuşlardır. Bu girişimler özellikle işgücü piyasası olmak üzere ekonominin genelinde önemli etkilere yol açmıştır. Bu doğrultuda bu çalışmada aralarında Türkiye'nin de yer aldığı seçili OECD ülkelerinde BİT ve işsizlik arasındaki nedensellik ilişkisi Emirmahmutoğlu ve Köse (2011)'nin geliştirdiği Panel Bootstrap nedensellik yöntemi ile araştırılmıştır. 2005-2021 dönemini kapsayan yıllık veriler ile yapılan araştırma sonucunda ülkelerin işsizlik oranı ve BİT arasında nedensellik ilişkisinin ülke bazında değişiklikler gösterdiği tespit edilmiştir. Türkiye ve Brezilya'da BİT'ten işsizlik oranına doğru bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bilgi ve İletişim Teknolojileri, İşsizlik, Panel Nedensellik.

1.GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojileri "dijital formda çeşitli bilgi türlerini dönüştüren, işleyen, kaydeden ve aktaran tüm teknik araçları (telefon, bilgisayar, radyo, televizyon, çeşitli kablosuz iletişim teknolojileri gibi) kapsar" (Alper, 2017: 46). "Bilgi ve iletişim teknolojileri" terimi 1980'li yılların ortalarından beri taşımacılık alanında kullanılan çeşitli telekomünikasyon ve bilgi teknolojilerini ifade etmek için kullanılmaktadır (Giannopoulos, 2004, s. 302).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İktisat biliminin doğuşundan itibaren teknolojik değişimin emek piyasasına etkileri tartışılagelmiştir. Örneğin J.B.Say (Say, 1971, s. 87) süreç yeniliklerinin sadece yeni icat edilen makineleri kullanan endüstrilerdeki işçileri yerinden etmekle kalmayıp aynı zamanda onları üreten endüstrilerde istihdam yarattığını savunmuştur. . D.Ricardo (1821) mal fiyatlarında ani düşüş olmadığı sürece teknolojik ilerlemeye bağlı olarak maliyetlerdeki düşüşün karlarda bir artışa yol açtığına, bunun da yatırım ve üretimde artışa neden olarak istihdamı artırabileceğini savunmuştur (Feldmann, 2013, s. 1100). 19. yüzyıl iktisatçılardan T.R. Malthus'a göre süreç yeniliği hem önemli hem de kalıcı olabilen teknolojik işsizliğe yol açabilir. . K. Marx ise yeni icat edilen emek tasarrufu sağlayan makineler üreten endüstrilerde yeterli sayıda iş yaratılmasının mümkün olmadığını savunmuştur (Feldmann, 2013, s. 1101). Schumpeter yeniliği kalkınmanın kilit hareket kavramı şeklinde gören yaratıcı yıkımın işgücü piyasasında önemli ve uzun sürebilen sürtüşmelere neden olduğunu savunarak, bunun beraberinde işsizliği getirdiğini ima etmiştir. Schumpeter'e göre teknolojik işsizlik en önemli işsizlik türüdür (Erdinç vd., 2018, s. 64-66; Feldmann, 2013, s. 1101).

Bu çalışmada OECD ülkelerinde BİT'in işsizlik üzerinde meydana getirdiği etkileri 2005-2021 yıllarını kapsayan dönem aralığında Emirmahmutoğlu ve Köse (2011)'nin geliştirdiği Panel Fisher bootstrap nedensellik yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında ise veri seti ve yöntem hakkında bilgi verilmiş olup ampirik olarak elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

2. DENEYSEL ÇALIŞMALAR

Entorf vd., (1999) Fransa özelinde BİT'in firmaların istihdamı üzerindeki etkisini bir Logit modeli kullanarak tahmin etmişlerdir. Bu çalışma sonuçlarına göre, BİT kullanımı kısa dönemde firmaların istihdamları üzerinde negatif bir etkisi olduğu ancak uzun dönemde negatif etkinin olmadığı vurgulanmıştır.

Oulton ve Srinivasan (2005) İngiltere'de verimlilik artışlarında BİT'in rolünü 1970-2000 yılları arasındaki dönem için araştırmışlardır. 34 sektörün araştırıldığı bu çalışmada işgücü verimliliğinin artışında BİT'in en önemli belirleyici olduğunu tespit etmişlerdir.

O'Mahony vd. (2008) BİT'in nitelikli işgücünün istihdamı üzerindeki etkisini ABD, İngiltere ve Fransa özelinde panel veri analizi teknikleriyle incelemişlerdir. Yazarlar araştırma sonucunda BİT'in üretim sürecinde yer almasıyla nitelikli işgücünün istihdamının arttığını ve ABD'de İngiltere ve Fransa'ya göre BİT ile nitelikli işgücü arasındaki etkileşimin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Meçik (2015) tarafından yapılan araştırmada 1990-2012 dönemini kapsayan verilerle OECD üyesi ülkelerinde BİT'in işgücü verimliliği üzerindeki etkileri panel veri yöntemi ile araştırmıştır. Elde edilen sonuçlar, BİT'nin işgücü verimliliği üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu sonucunu elde etmiştir.

Dağlı ve Kösekahyaoğlu (2021) teknolojik gelişme ve işsizlik ilişkisini 22 Avrupa Birliği ülkesi ve Türkiye ekonomisi için 2005-2018 dönemi verileriyle ve Sistem Genelleştirilmiş Momentler tahmincisi yöntemiyle analiz etmişlerdir. Yazarlar analiz sonucunda teknolojinin istihdam üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığını tespit etmişlerdir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Harman ve Abdioğlu (2023) tarafından Brezilya, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan ve Türkiye'ye ait GSYİH ile cep telefonu abone sayısı arasındaki nedensellik ilişkisi Toda ve Yamamoto (1995) nedensellik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda Brezilya ve Güney Afrika için ekonomik büyümeden bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi söz konusuyken, Endonezya ve Türkiye için seriler arasında çift yönlü nedensellik ilişkisinin varlığı elde edilmiştir. Hindistan için ise ekonomik büyüme ve bilgi ve iletişim teknolojileri arasında herhangi bir nedensellik ilişkisi olmadığını tespit etmişlerdir.

3. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada teorik çerçeveyi desteklemek amacıyla ampirik analizin uygulanması kapsamında dahil edilen ülkeleri belirlerken, istatistiki olarak bilgi ve iletişim teknolojilerini temsil eden değişkene Türkiye ile benzerliği yüksek olan ülkeler tercih edilmiştir. Buna bağlı olarak OECD ülkeleri grubuyla ilgili panel veri seti kullanılmıştır. Bu ülke grubundan Türkiye ile benzerliğe sahip 16 ülke üzerinden 2005 ve 2021 arasındaki yılları içeren toplam 272 gözlemden oluşan, Hanehalkları internete erişim oranı (Households with Internet Access at Home (%)) ve İşsizlik oranı (Rate of Unemployment as % of Labour Force) değişkenleri üzerine bir veri seti kullanılmıştır. Farklı ülkelerde, farklı yıl aralıkları için veri seti elde etme imkânı bulunması nedeniyle, ülkelerin benzerliğe dayanarak belirlenme süreci aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmada söz konusu ülkeler üzerine belirlenmiş tarih aralığı, her ülkenin verilerinin elde edilebilirliğine bağlı olarak seçilmiş ve Emirmahmutoğlu ve Köse (E & K) (2011) bootstrap nedensellik yöntemi kullanılmıştır. İnternet Erişim oranı değişkeninde geniş bir ülke grubunu seçime dahil etmek amacıyla 2005-2022 yıllarını içeren 17 yıllık gözlemler kullanılarak OECD ülkelerinin Türkiye ile benzerliklerine bakılmış, istatistikte genellikle bu amaçla kullanılan değişkenlere ilişkin uzaklık hesaplaması yöntemi uygulanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerini temsil eden değişken kapsamında Türkiye ile benzerliği yüksek olan ülkeler tercih edilmiştir. Benzerlik tesbiti bakımından ilke olarak Türkiye'nin internet erişim oranı (X ort, turkiye= 59.78) değerine 1(bir) standart sapma kadar (SS oecd = 14.906) uzaklığı olan ülkeler alınmıştır.

Ülke grubu olarak OECD ülkelerine ilişkin panel veri seti alınmıştır. Türkiye ile en çok benzeyen 15 ülke seçilmiş, ek olarak BRICS ülkelerinden Brezilya benzerlik nedeniyle dahil edilmiştir.

2005 ve 2021 yıllarını kapsayan toplam 272 gözlem ile iki değişkenli bir veri seti oluşturulmuştur. Özet olarak her iki değişken üzerine verilerin en geniş biçimde elde edilebildiği en çok benzer16 ülke seçilmiş, bunlara ilişkin 17 yılın yıllık verileri kullanılmıştır. Bu eşitliklerde yer alan değişkenler Çizelge 1'de görüldüğü biçimiyle düzey değerleriyle kullanılmıştır.

Çizelge 1. Modelde Kullanılan Değişkenler İçin Gözlem Elde Edilme Bilgileri

Değişken	Tanımı	Kaynak	Kesit ve Yıl
Int_erisim	Hanehalkları İnternete Erişim Oranı (%)	Data.worldbank.org	16 ülke, 17 yıl
Issiz_oran	İşsizlik Oranı (%)	Data.worldbank.org	16 ülke, 17 yıl

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Türkiye ile en benzer ülkeler grubu kapsamında: Çek Cumhuriyeti, Estonya, Yunanistan, Macaristan, İsrail, İtalya, Letonya, Litvanya, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, Türkiye ve Brezilya oldukları görülmüştür. Bu veri setine yönelik elde edilen tanısal istatistikler şöyledir:

Çizelge 2a. **Y:** Hanehalkı İnternet Erişim Oranı (%)

Ülke	Min-Maks.	Ortalama	Medyan	Std.S.	Çarp.	Basıklık
15 Ülke	4.845-95.918	64.3664	69.126	20.4098	-0.7380	2.7762
Türkiye	7.659-91.975	55.6792	56.814	27.3398	-0.1675	1.7318

Çizelge 2b. **X:** İşsizlik Oranı (%)

Ülke	Min-Maks.	Ortalama	Medyan	Std.S.	Çarp.	Basıklık
15 Ülke	2.014-27.468	9.6929	8.425	4.8223	1.3511	5.0087
Türkiye	8.167-13.667	10.3772	10.246	1.6798	0.52558	2.1853

Nedensellik ilişkisini ampirik olarak test etmek amacıyla kurulan iki yönlü model yapısı alttaki gibidir. Bu modellerde yer alan α sembolü sabit parametreleri β ilgili değişkenin bağımlı değişkeni etkileme parametresini ve u artık terimi temsil etmektedir. (1) ve (2) numaralı eşitliklerde yer alan i indisi ülkeleri, t zamanları ifade etmektedir.

$$\textbf{Int\_Erisim}_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \textbf{Issiz\_Oran}_{i,t} + u_{i,t} \quad (1)$$

$$\textbf{Issiz\_Oran}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \textbf{Int\_Erisim}_{i,t} + e_{i,t} \quad (2)$$

(2) numaralı eşitlikte β_0 sabit terim parametresini, β_1 parametresi Int_Erisim (bağımsız) değişkeninde ortaya çıkan değişimin Issiz_oran (bağımlı) değişkenini yön ve büyüklük olarak etkileme derecesini, $e_{i,t}$ ise ikinci denkleme ilişkin tahminin artık terimini ifade etmektedir.

Modelde ekonometri metodolojisinde çok tercih edilen Granger nedensellik testi yaklaşımının panel veri analizine uyarlanmış bir versiyonu olan Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) vasıtasıyla geliştirilmiş panel bootstrap nedensellik testi kullanılmış Gauss programı vasıtasıyla tahmin edilmiştir.

Yatay kesit bağımlılığı, panel veri analizleriyle çalışılırken hangi nesille çalışmanın uygun olduğunu anlamayı sağlamaktadır.

Bu çalışmada kullanılmak istenen Panel Fisher tipi bootstrap nedensellik testinin önemli bir avantajı Toda Yamamoto (1995) nedensellik testiyle bağlantılı olarak, değişkenler üzerine birim kök ve eşbütünleşme testleri uygulamaya gerek kalmadan bu testin uygulanabilmesidir.

Dolayısıyla bütün değişkenler için durağanlık aranmadan doğrudan düzey değerleriyle veya farklı durağanlık dereceleriyle model içinde kullanılabilmektedir. Testin başka bir avantajı ise değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığı olarak bilinen kesitlerin hata terimleri arasındaki korelasyonun varlığını kabul etmesi ve ayrıca heterojen panellerde kullanılabilmesidir.

Hanehalklarının internet erişim oranı ve işsizlik oranı arasında panel nedensellik testi uygulanmadan önce hangi testin uygun olduğunu belirlemek amacıyla ilk aşamada yatay kesit

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

bağımlılığı ve homojenlik sorgulama testleri gerçekleştirilmiştir. Bu testlerden elde edilen sonuçlara göre yatay kesit bağımlılığı sorgulamaya yönelik CD ve CD-LM testleri, yatay kesit bağımlılığının bulunmadığını belirten H_0 hipotezinin reddini ima etmektedir. Dolayısıyla örneklem içindeki ülkeler için hata terimleri arasında yatay kesit bağımlılığının varlığı anlaşılmaktadır.

Diğer bir sorgulama her bir yatay kesite yönelik katsayılarda homojenliğin varlığını anlamak içindir. "H 0: Kesitlere ilişkin eğim katsayılarında homojenlik vardır ($\beta i = \beta$)" yokluk hipotezi %5 anlamlılık düzeyinde reddedilebilir bulunmuş dolayısıyla heterojenliğin varlığı anlaşılmıştır. Buradan Bootstrap nedensellik sorgulamasına geçilmiştir.

Nedensellik analizine yönelik testin hipotezleri:

H 0 = Değişkenler arasında Nedensellik ilişkisi yoktur.

H 1 = Nedensellik ilişkisi vardır.

Yokluk (H 0) hipotezi, değişkenler arasında nedensellik ilişkisi bulunmadığını, H 1 alternatif hipotez ise ilişkinin varlığını göstermektedir. H 0 hipotezi reddedilebilir olduğunda ilgili değişkenler arasında nedensellik ilişkisinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Panel verilere Granger nedensellik testi uygulamak amacıyla her bir ülkeye ait bootstrap kritik değerler tahmin edilmiştir. Modelde kullanılan seriler arasında nedensellik ilişkisi, E&K (2011) yaklaşımı çerçevesinde uygulanan test sonuçları aşağıda Çizelge 3 ve 4'de raporlanmıştır. Tablolar incelendiğinde, panelin geneli için Çizelge 3'de işsizlik oranından hanehalkı internet erişim oranına doğru sonuçlar ve 4'de tersi yönde nedensellikler farklı anlamlılık düzeyleriyle raporlanmıştır. Herhangi bir tablo üzerinde hem Akaike hem de Schwarz bilgi kriterleri sonuçları birlikte görülebilmektedir.

Çizelge 3. E & K Nedensellik Testi Sonuçları (H0: ISSIZLIK ≠> INT_ERISIM)

Ülkeler	AIC, dmax= 3 Gecikme	Wald İst. ve Olasılık		SIC, dmax=3 Gecikme	Wald İst. ve Olasılık	
1. Çek Cumhuriyeti	3	1.115	0.773	3	1.115	0.773
2. Estonya	3	0.543	0.909	1	0.061	0.806
3. Yunanistan	3	0.377	0.945	3	0.377	0.945
4. Macaristan	3	5.773	0.123	3	5.773	0.123
5. İsrail	1	1.724	0.189	1	1.724	0.189
6. İtalya	3	1.133	0.769	2	4.920	0.085 *
7. Letonya	3	13.159	0.004 ***	3	13.159	0.004 ***
8. Lituanya	3	24.568	0.000 ***	3	24.568	0.000 ***

9. Polonya	3	23.219 ***	0.000	3	23.219	0.000 ***
10. Portekiz	3	3.597	0.166	2	3.597	0.166
11. Slovak Cumhuriyeti	2	1.021	0.796	3	1.021	0.796
12. Slovenya	3	6.038	0.110	3	6.038	0.110
13. İspanya	3	3.726	0.293	3	3.726	0.293
14. Türkiye	3	5.353	0.148	3	5.353	0.148
15. Brezilya	3	5.445	0.142	3	5.445	0.142
Maksimum gecikme: 3 Bilgi Kriteri: Akaike		Panel Fisher: 80.601 Asimptotik p-olasılık: 0.000			Panel Fisher: 85.237 Asimptotik p-olasılık: 0.000	

Not: AIC: Akaike Bilgi Kriteri (Ak. Information Criteria), **SIC:** Schwarz Bilgi Kriteri. ***, ** ve *** sembolleri sırasıyla yüzde (%) 10, 5 ve 1 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir. Kritik değerler 1.000 bootstrap döngüsüyle hesaplanmıştır.

Çizelge 3 incelendiğinde bilgi kriterlerinden (BK) AIC ve SIC göre işsizlik oranından internet erişim oranına doğru bir nedenselliğin varlığı sorgulanmaktadır. Panelin geneli için dikkate alınan panel Fisher sonuçlarına göre tek yönlü olarak, %5 (0.05) anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilebilmektedir. Ülkeler özelinde taramaya göre 0.05 düzeyinde her iki bilgi kriterine göre anlamlı bulunan örnekler Letonya, Litvanya ve Polonya'dır. İtalya ise yalnız Schwarz BK'e göre anlamlı değere ulaşılmıştır. Bu ülkelerde işsizlik oranında değişmeler internet erişim oranında farklılaşmalara neden olmaktadır. Dolayısıyla işsizlik oranıyla ilgili değişmeler hane halklarının internet kullanımlarına yönelik durum değişikliklerini ortaya çıkarabilecektir.

Çizelge 4 dikkate alındığında AIC ve SIC bilgi kriterlerine (BK) göre internet erişim oranından işsizlik oranına doğru bir nedenselliğin varlığı gözlenebilmektedir. Genel olarak panel Fisher sonuçlarına göre tek yönlü olarak, %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilebilmektedir. Ülkeler özelinde taramaya göre aynı anlamlılık düzeyinde her iki bilgi kriterine göre özellikle anlamlı bulunan örnekler Polonya, Türkiye ve Brezilya'dır. İtalya ise yalnız Akaike BK'e göre anlamlı bulunmuştur. Bu ülkelerde internet erişim oranında farklılaşmalar işsizlik oranı üzerinde değişime neden olmaktadır. Dolayısıyla hane halklarının internet kullanımlarına yönelik hizmet geliştirme uygulamaları işsizlik oranıyla ilgili politika yönetimleriyle ilgili istenilen sonuçları ortaya çıkarabilecektir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 4. E & K Nedensellik Testi Sonuçları (H0: INT_ERISIM => ISSIZLIK)

	AIC, dmax= 3			SIC, dmax= 3		
Ülkeler	**Gecikme**	**Wald İst. ve**	**Olasılık**	**Gecikme**	**Wald İst. ve**	**Olasılık**
1. Çek Cumhuriyeti	3	1.567	0.667	3	1.567	0.667
2. Estonya	3	0.178	0.981	1	0.222	0.638
3. Yunanistan	3	4.591	0.204	3	4.591	0.204
4. Macaristan	3	1.071	0.784	3	1.071	0.784
5. İsrail	1	0.114	0.736	1	0.114	0.736
6. İtalya	3	13.844	0.003 ***	2	3.686	0.158
7. Letonya	3	1.343	0.719	3	1.343	0.719
8. Lituanya	3	3.461	0.326	3	3.461	0.326
9. Polonya	3	11.447	0.010 ***	3	11.447	0.010 ***
10. Portekiz	2	1.309	0.520	2	1.309	0.520
11. Slovak Cumhuriyeti	3	4.270	0.234	3	4.270	0.234
12. Slovenya	3	3.246	0.355	3	3.246	0.355
13. İspanya	3	2.787	0.426	3	2.787	0.426
14. Türkiye	3	8.934	0.030 ***	3	8.934	0.030 ***
15. Brezilya	3	22.595	0.000 ***	3	22.595	0.000 ***
Maksimum Gecikme: 3 Bilgi Kriteri: Akaike		Panel Fisher: 63.709 Asimptotik p- olasılık: 0.000			Panel Fisher: 56.720 Asimptotik p- olasılık: 0.002	

Not: AIC: Akaike Bilgi Kriteri (Ak. Information Criteria), **SIC:** Schwarz Bilgi Kriteri. ***, ** ve *** sembolleri sırasıyla yüzde(%) 10, 5 ve 1 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir. Kritik değerler 1.000 bootstrap döngüsüyle hesaplanmıştır.

Çizelge 3 ve 4'de görülen E&K (2011) türün nedensellik sonuçları birlikte incelendiğinde hangi ülkeler arasında nasıl bir nedensellik bulunduğu özet olarak Çizelge 5'e aktarılmıştır.

Ülkeler özelinde taramaya göre aynı anlamlılık düzeyinde her iki bilgi kriterine göre özellikle anlamlı bulunan örnekler Polonya, Türkiye ve Brezilya'dır. İtalya ise yalnız Akaike BK'e göre anlamlı bulunmuştur. Bu ülkelerde internet erişim oranında farklılaşmalar işsizlik oranı üzerinde değişime neden olmaktadır. Dolayısıyla hane halklarının internet kullanımlarına yönelik hizmet geliştirme uygulamaları işsizlik oranıyla ilgili politika yönetimleriyle ilgili istenilen sonuçları ortaya çıkarabilecektir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 5. Nedensellik Akışı

Etkileme Yönü	Yön Bilgisi	Ülkeler
İşsizlik <=> İnt. Erişimi	İki Yönlü	İtalya, Polonya
İşsizlik => İnt. Erişimi	Tek Yönlü	Letonya, Litvanya
İnt. Erişimi => İşsizlik	Tek Yönlü	Türkiye, Brezilya

Çizelge 5'e göre, her iki yönlü nedenselliğe örnek, İtalya ve Polonya için elde edilmiş yani işsizlik ve internet erişimi arasında karşılıklı etkileşimin varlığı görülmüştür. Diğer bulguya göre tek yönlü, işsizlik oranından internet erişim oranına doğru nedensellik kanıtı için Letonya ve Litvanya örnekleri bulunmuştur. Bu örneklerde işsizlikteki gelişmeler internet erişimi üzerinde etkiye yol açmaktadır. İnternet erişim oranının işsizlik oranını etkilediği tek yönlü bir ilişkiye yönelik bulgu Türkiye ve Brezilya örneklerinde rastlanmıştır. Bu örnekler için internet erişimiyle ilgili gelişmeler işsizlik oranı üzerinde de etkiye yol açmaktadır.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Bu çalışmada bilişim teknolojileri değişkeni ve işsizlik oranı arasındaki ilişkiye dikkat çekmek istemiştir. Bu kapsamda ilk değişkeni temsil etmek üzere hane halklarının internete erişim oranı alınmıştır. Bunun nedeni, bilişim teknolojilerinin gelişmesinin bir göstergesi olarak hane halklarının internete erişebilme oranının da artması söz konusu olduğudur.

Veri setini sınırlandırmak amacıyla internet erişim oranında Türkiye ile benzerliği yüksek olan ülkeler alınmıştır. Bu kapsamda genel olarak bazı OECD ülkeleri ve benzerliği yüksek olduğu için Brezilya araştırmaya dahil edilmiştir. Veri seti 15 ülke ve 17 yıldan (2005-21) panel veri seti olarak hazırlanmıştır.

İnternete erişim oranı ve işsizlik oranı arasındaki nedensellik ilişkisini sorgulamaya yönelik olarak panel Fisher türü testi Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) tarafından önerilen bootstrap nedensellik testi kullanılmıştır. Yatay kesit bağımlılığını kapsamındaki bu testin kullanılabilmesi için ilgili durumun varlığı sorgulanmış ve bağımlılığın bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca panel kesitleri arasında homojenlik durumu da araştırılmış ve heterojenlik durumuyla ilgili sonuçlara ulaşılmıştır.

Elde edilen nedensellik bulguları, bireysel ülkeler bazında sonuçlar sağladığı için işsizlik oranı ve internete erişim oranı değişkenleri arasında iki yönlü nedensellik analiz araştırılmıştır. İşsizlik oranından internete erişim oranına doğru nedenselliğe Letonya ve Litvanya'da rastlanırken, ters yönde nedenselliğe Brezilya ve Türkiye kesitlerinde rastlanmıştır. Her iki yönlü nedenselliğin varlığı ise İtalya ve Polonya'da kanıtlanmıştır.

Politika önerisi olarak işsizlik değişkeni genel olarak sonuç bağlamında dikkate alınan bir değişkendir. Ekonomiler için işsizliğin yönetilmesi önem taşımaktadır. Dolayısıyla bilgi ve işlem teknolojilerini temsilen hane halkı internet oranı üzerinde politika uygulamaları işsizlik oranı üzerinde etkilere yol açtığı görülen özellikle Letonya, Litvanya, Türkiye ve Brezilya gibi ülkelerde önem taşımaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

KAYNAKÇA

[1] Alper, F. Ö. (2017). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Ekonomik Büyüme ve İşsizlik Üzerine Etkisi: Seçilmiş AB Ülkeleri ve Türkiye Örneği. Yasama Dergisi (36), 45-65.

[2] Say, J. B. (1971). *A Treatise on Political Economy*. New York: Augustus M. Kelley

[3] Dağlı, İ., & Kösekahyaoğlu, L. (2021). Bilim ve Teknoloji Politikaları Bağlamında Teknoloji-İşsizlik İlişkisi: Ampirik Bir İnceleme. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, *16*(63), 1237-1255.

[4] Emirmahmutoğlu, F. & Köse, N. (2011). Testing for Granger Causality in Heterogeneous Mixed Panels. Economic Modelling, 28, 870-876. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.10.018

[5] Entorf, H., Gollac, M. & Kramarz, F. (1999). New Technologies, Wages, and Worker Selection. Journal of Labor Economics, *17*(3), 464–491. https://doi:10.1086/209928

[6] Erdinç, Z., Günsoy, G., Günsoy, B. & Aktaş, M. T. (2018). İktisadi Büyüme. (No: 2484). T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını

[7] Feldmann, H. (2013). Technological Unemployment in Industrial Countries. Journal of Evolutionary Economics, 23, 1099–1126. https://doi:10.1007/s00191-013-0308-6

[8] Giannopoulos, G. A. (2004). The Application of Information And Communication Technologies in transport. European Journal of Operational Research, 152(2), 302-320.

[9] Harman, B. & Abdioğlu, Z. (2023). Bilgi İletişim Teknolojileri ve Ekonomik Büyüme: Beşli Kırılgan Ekonomiler Üzerine Bir Uygulama. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, *15*(28), 264–278. https://doi: 10.38155/KSBD.1242103

[10] Meçik, O. (2015). OECD Ülkelerinde Bilgi Ve İletişim Teknolojilerinin İşgücü Verimliliği Üzerindeki Etkisi. Journal of Management and Economics Research, *13*(1), 74–84. https://doi:10.11611/JMER414

[11] O'Mahony, M., Robinson, C. & Vecchi, M. (2008). The Impact of ICT on The Demand for Skilled Labour: A Cross-Country Comparison. Labour Economics, *15*(6), 1435–1450. https://doi:10.1016/j.labeco.2008.02.001

[12] Oulton, N. & Srinivasan, S. (2005). *Productivity Growth and The Role of ICT in the United Kingdom : An İndustry View, 1970-2000*. (Centre for Economic Performance Discussion Paper No. 681). London School of Economics and Political Science. https:// www.researchgate.net/publication/4928773 _Productivity_ Growth_ and_the_ Role_of_ICT_in_the_United_Kingdom_An_Industry_View_1970-2000

[13] Toda, H.Y. and Yamamoto, T. (1995). Statistical Inference in Vector Autoregressions with Possibly Integrated Processes. Journal of Econometrics, 66, 225-250.

[14] World Bank. *World Bank Open Data*. https://data.worldbank.org/ (Erişim: 13.12.2023).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

MÜLKİYET HAKLARININ EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ: KIRILGAN BEŞLİ ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Dr.Öğr.Üyesi Burak UĞUR

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, -0000-0001-9056-8035

Arş.Gör. Seçkin KABAK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, - 0000-0001-8197-4170

ÖZET

Ev, dükkan, arsa ve arazi gibi taşınmaz mallar mülk olarak ifade edilmektedir. Mülkiyet ise ayni bir hak olup kişiye maddi varlığı olan veya olmayan şeyler üzerinde tam egemenlik hakkı sağlamaktadır. Maddi olan malların mülkiyet sayıldığı gibi patent, telif hakları gibi maddi olmayan haklar da mülkiyet sayılmaktadır. Mülkiyet hakları iktisadi mal ve hizmetlerin sahipliğini, kullanımını ve devredilme hakkını düzenleyen sosyal haklar şeklinde tanımlanmaktadır.

Mülkiyet hakları iktisadın bilimsel bir bilim olarak temelinin Adam Smith ile atılmasından itibaren önemli bir kavram olarak vurgulanmıştır. Nitekim Smith, ulusların zenginliğini uzmanlaşma ve işbölümüyle beraber mülkiyet haklarının güvence altında olmasına dayandırmıştır. Dolayısıyla Smith'e göre mülkiyet hakları ve ekonomik büyüme arasında pozitif bir ilişki söz konusudur. Diğer bir ifadeyle, mülkiyet hakları klasik iktisat ekolüne göre ekonomik büyümenin gerçekleşmesinin itici güçlerinden biridir. Ekonometrik yöntemlerle yapılan araştırmalarda da mülkiyet haklarının ekonomik büyümeyi artırdığı ortaya konulmuştur.

Bu çalışmada yüksek enflasyon, cari dengesizlik ve ekonomik büyüme hızında dengesizlik gibi ortak özellikleri olması nedeniyle kırılgan beşli olarak tanımlanan Brezilya, Güney Afrika, Endonezya, Hindistan ve Türkiye'de mülkiyet haklarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda panel eşbütünleşme yöntemi ile araştırmada 2007-2022 dönemi verileri analiz edilmiştir. Uygulanan analiz sonucunda kırılgan beşli ülkelerinde mülkiyet haklarında meydana gelen %1'lik artışın ekonomik büyümeyi %0.20 oranında arttığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle incelenen dönemde kırılgan beşli ülkelerinde mülkiyet hakları ekonomik büyümeyi olumlu yönde artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Hakları, Ekonomik Büyüme, Kırılgan Beşli.

1.GİRİŞ

Mülkiyet yasal olarak ayni bir hakkı ifade etmektedir. Herhangi bir şeyde mülkiyet hakkına sahip kişi, hukuk düzeninin çerçevesinde, istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Hakkını kullanabileceği gibi, kullanmayabilir, satabilir, kiraya verebilir, bağışlayabilir veya yok edebilir. Mülkiyet hakkının verdiği yetkileri hak sahibinin izni olmadan başkaları kullanamaz (Seyidoğlu, 2002: 444). Mülkiyet hakları iktisat alanında kaynakların, mal ve hizmetlerin

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

sahiplik, kullanım ve devredilme durumunu yöneten sosyal düzenlemeler şeklinde tanımlanmaktadır (Parkin, 2003: 44).

Mülkiyet hakları iktisadın bilimsel bir bilim olarak temelinin A.Smith ile atılmasından itibaren önemli bir kavram olarak vurgulanmıştır (Karhan ve Çayın, 2019: 247). M. Friedman'a göre, etkinlik ve verimliği artırmak için, özel mülkiyet araçlarından faydalanmak gerekir (Uzun, 2010: 292). F. A. Hayek mülkiyet haklarını özgürlüğün en temel teminatı olarak ifade etmektedir (Uzun, 2010: 294).

Ekonomik bir sistemin mülkiyet haklarının etkin bir temel sağlaması sürdürülebilir bir gelişmenin temel şartlarından biridir. Mülkiyet hakları, bireyleri uzmanlaşıp ticaret yapmaya tasarruftan yatırıma ve sonunda da yeni teknolojiler geliştirmeye yönlendirmek adına etkin bir şekilde tanımlanarak uygulanmalıdır. Bu şekilde uzmanlaşma ve karşılaştırmalı üstünlüklerin meydana getirdiği faydalanmak mümkün hale gelecektir. Öte yandan şeffaf olan mülkiyet hakları yabancı sermayeyi ve ileri teknolojiyi ülkeye taşıması yönünden oldukça önemlidir. Kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla, yabancı sermayeye ihtiyaç duyan ülkeler kurumsal düzenlemeler gerçekleştirmelidirler. (Parkin, 2003: 44, 551, Uzun, 2010: 294).

Çalışmada kısaca mülkiyet kavramı ve mülkiyet haklarının ekonomik büyümeye etkisine yer verildikten sonra literatür incelemesi yapılmıştır. Takip eden aşamada ekonometrik bulgu sonuçları yorumlanmıştır. Çalışma sonuç ve öneriler ile tamamlanmıştır.

2.LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde deneysel analizlerin son yirmi yıllık bir geçmişe dayandığını görmekteyiz. Konumuz çerçevesinde ulaşabildiğimiz çalışmalar çizelge 1'de yer almaktadır. Yapılan çalışmaların genelinde mülkiyet haklarının ekonomik büyümeyi artırdığı soncu ortaya çıkmıştır. Literatür incelemesi sonucunda, mülkiyet haklarının ekonomik büyüme üzerine etkisine yönelik Kırılgan Beşli ekonomilerinin ele alınmadığı, literatürde bir açıklık olduğu fark edilmiştir.

Çizelge 1. Konu ile İlgili Literatür Araştırması

Yazar(lar)	Zaman ve Ülkeler	Metot	Değişkenler	Sonuç
Heitger (2003)	1975-1995 (yıllık), 97 Ülke	En Küçük Kareler Metodu	Fert Başına GSYİH, Yatırım/GSYİH, Nüfus Büyüme Oranı, Beşeri Sermaye, Fraser Mülkiyet Hakları Endeksi ve Heritage Mülkiyet Hakları Endeksi	Mülkiyet haklarının iktisadi büyümeye etkisi pozitiftir.
Ata ve Şahbaz (2013)	2010, 27 AB Ülkesi	Yatay Kesit Yöntemi	KBGSYİH, Fert Başına İş Gücü Verimliliği, Brüt Sabit Sermaye	Mülkiyet haklarındaki % 1'lik bir artış iktisadi büyümeyi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

			Yatırımları/GSYİH, Beşeri Sermaye, Uluslar arası Mülkiyet Hakları Endeksi ve İhracat ve İthalat Toplamı	%0,38 arttırmaktadır.
Haydaroğlu (2015)	2007-2014 (yıllık), Avrupa Birliği ve OECD Ülkeleri	Panel Veri Analizi	Fert Başına GSYİH Büyüme Oranı ve Uluslararası Mülkiyet Hakları Endeksi	Mülkiyet haklarının iktisadi büyümeye etkisi pozitiftir.
Karhan ve Çayın (2019)	2007-2017 (yıllık), MINT Ekonomileri (Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye)	Panel VAR ve VECM Nedensellik Analizi	Fert Başına GSYİH, Doğrudan Yabancı Yatırım/GSYİH ve Uluslar arası Mülkiyet Hakları Endeksi	Mülkiyet haklarında meydana gelen artış ekonomik büyümeyi artırır
Ang ve Patalinghug (2021)	2006-2018 ,151 Ülke	Panel Veri GMM Yöntemi	Fert Başına GSYİH, Beşeri Sermaye, Brüt Sabit Sermaye Yatırımları/GSYİH, Heritage Mülkiyet Hakları Endeksi, İş Serbestisi, Ticari Serbestlik, Kamu Harcaması ve Enflasyon	Mülkiyet haklarının iktisadi büyümeye etkisi pozitiftir.

3.YÖNTEM

3.1. Veri

Panel eşbütünleşme analizinden yararlanılan araştırmada, Kırılgan Beşli ekonomilerinde mülkiyet haklarının uzun dönemde iktisadi büyümeye etkisi 2007-2022 dönemi verileri ile araştırılmıştır. Modelde iktisadi büyümenin göstergesi olarak GSYİH, mülkiyet haklarının korunması göstergesi olarak uluslararası mülkiyet hakları endeksi ve kontrol değişkeni olarak da mal ve hizmet ihracatının GSYİH'a oranı kullanılmıştır. GSYİH ve mal ve hizmet ihracatı

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

oranı verileri Dünya Bankasından, mülkiyet hakları endeksine ise Mülkiyet Hakları İttifakı veri tabanından ulaşılmıştır (Çizelge 2).

Çizelge 2. Değişkenlere Ait Bilgiler

Göstergesi	Açıklaması	Kaynağı
LGDP	Logaritmik Reel GSYH (2015 fiyatları ile, ABD $, yıllık)	Dünya Bankası, WDI
LMULKI	Logaritmik Uluslararası Mülkiyet Hakları Endeksi	Mülkiyet Hakları İttifakı (PRA)
LIHRAC	Logaritmik Mal ve Hizmet İhracatının GSYİH'a oranı (%, yıllık)	Dünya Bankası, WDI

Çalışmada uygulanan model, serilerin logaritmik çevrimleriyle Denklem 1'de yansıtılmıştır:

$$LGDP_{it}=\beta_0 + \beta_{1i}LMULKI_{it} +\beta_{2i}LIHRACAT_{it} +\varepsilon_{it} \quad (1)$$

Çalışma içerisinde bulunan ekonomiler, Hindistan, Brezilya, Endonezya, Türkiye ve Güney Afrika olarak belirtilen Kırılgan Beşli ülkeleridir. Modelde $\beta_1>0$ ve $\beta_2>0$ beklenmektedir.

3.2. Ekonometrik Tahmin Sonuçları

Panel analizde ilk olarak model ve değişkenlerde yatay kesit bağımlılığı incelenecektir. Bu bağlamda, test bulguları Tablo 3'te sunulmuştur.

Çizelge 3. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi Sonuçları

Testler	LGDP		LMULKI		LIHRAC	
	İst-Değeri	p-Değeri	İst-Değeri	p-Değeri	İst-Değeri	p-Değeri
CD_{lm1} (BP,1980)	26.304***	0.003	17.684*	0.061	17.940*	0.056
CD_{lm2} (Pesaran, 2004)	3.646***	0.000	1.718**	0.043	1.776**	0.038
CD_{lm3} (Pesaran, 2004)	-2.044**	0.020	-2.528***	0.006	-1.984**	0.024
LM_{adj} (PUY, 2008)	-0.616	0.731	1.109	0.134	0.526	0.299
Eşbütünleşme Modeli						
	İst-Değeri			**p-Değeri**		

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CD_{lm1} (BP,1980)	28.472**	0.001
CD_{lm2} (Pesaran, 2004)	4.191**	0.000
CD_{lm3} (Pesaran, 2004)	1.019	0.154
LM_{adj} (PUY, 2008)	2.977***	0.001
*"***, ** ve *" sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyesinde anlamlılığı vermektedir".*		

Çizelge 3'teki bulgulara göre, hem modelde hem de tüm değişkenlerde yatay kesit bağımlılığı tespit edilmiştir. Birim kök analizi için Bai&Ng (2010)'nin geliştirdiği PANIC testi yapılmıştır. Bu testin sonuçları Çizelge 4'te gösterilmiştir.

Çizelge 4. PANIC Panel Birim Kök Testi

Birim Kök Testi		**LGDP**		**LMULKI**		**LIHRAC**	
		Düzey					
		Sabitli	***Sabit ve Trendli***	***Sabitli***	***Sabit ve Trendli***	***Sabitli***	***Sabit ve Trendli***
PANIC	Pa	-1.024 (0.153)	0.605 (0.728)	-4.536*** (0.000)	-1.114 (0.133)	-1.183 (0.118)	-0.775 (0.219)
	Pb	-0.854 (0.196)	0.838 (0.799)	-2.53*** (0.006)	-1.110 (0.156)	-0.927 (0.117)	-0.739 (0.230)
	PMSB	-0.438 (0.331)	2.010 (0.978)	-1.273 (0.102)	-0.445 (0.328)	-0.591 (0.277)	-0.251 (0.401)

Not: Parantezdeki değerler olasılık değerleri ifade etmektedir. *** Ho hipotezinin %1 anlam düzeyinde reddedildiğini ifade edilmektedir.

Çizelge 4'te görüldüğü üzere PANIC birim kök testine göre tüm değişkenlerde sabitli ve trendli modelde düzeyde birim köke sahiptir. Çizelge 5'te "Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından ortaya konulan" homojenlik testinin bulguları verilmiştir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 5. Homojenite Test Bulguları

	Model	
Testler	**İst- Değeri**	**Prob-Değeri**
Delta Tilde	2.063**	0.020
Delta Tilde$_{adj}$	2.360***	0.009
"*** ve **" %1 ve %5 anlamlılık seviyesini vermektedir."		

Çizelge 5'te gösterilen bulgulara göre, model heterojendir. Çizelge 6'da LM Bootstrap eşbütünleşme testinin sonuçları gösterilmiştir.

Çizelge 6. LM Bootstrap Test Bulguları

	LM İstatistiği	**Asimtotik p-değeri**	**Bootstrap p-değeri**
LM_N^+	4.329	0.000	0.725
"Bootstrap olasılık değerleri 1000 tekrarlı dağılımdan elde edilmiştir. Öncül 2, gecikme ise 1 olarak kullanılmıştır. Sabit ve trendli model söz konusudur".			

Çizelge 6'da verilen bulgulara göre, ekonomik büyüme, mülkiyet hakları ve mal ve hizmet ihracatı oranı değişkenleri arasında uzun dönemli bir ilişki söz konusudur. Çizelge 7'de, "Pesaran (2006) tarafından geliştirilen CCE (Common Corelated Effects)" metoduyla eşbütünleşme katsayıları gösterilmiştir.

Çizelge 7. CCE Metodu Testi Bulguları

LGDP=f(LMULKI)				**LGDP=f LIHRAC)**		
	Katsayı	**Std. Hata**	**p-değeri**	**Katsayı**	**Std. Hata**	**p-değeri**
CCE	0.202**	0.103	0.049	-0.126	0.204	0.538
Ülkeler ve Sonuçları						
Hindistan	0.406**	0.177	0.022	-0.107	0.100	0.288
Brezilya	0.466	0.392	0.234	-0.911***	0.308	0.003
Endonezya	0.051	0.134	0.702	0.001	0133	0.993

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Türkiye	-0.076	0.274	0.779	0.236	0.239	0.323
Güney Afrika	0.167**	0.080	0.038	0.149**	0.064	0.019
*"*** ve **" sırasıyla %1 ve %5 seviyesinde anlamlılığı yansıtmaktadır.*						

Çizelge 7'de yer alan CCE eşbütünleşme tahmincisine göre Kırılgan Beşli ekonomileri çerçevesinde panelin genelinde mülkiyet hakları değişkeni katsayısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda, Kırılgan Beşli ülkelerinde mülkiyet haklarındaki %1'lik artışın ekonomik büyümeyi %0.20 arttırdığı anlaşılmaktadır. Bulgular ülkeler çerçevesinde gözden geçirildiğinde; Hindistan ve Güney Afrika'da pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur. Aynı zamanda ulaşılan sonuçlara göre, Kırılgan Beşli ekonomileri panel genelinde mal ve hizmet ihracatı oranının ekonomik büyüme üzerine etkisi istatistiksel olarak anlamsızdır.

4.SONUÇ

Araştırma, 2007-2022 seneleri arasında Kırılgan Beşli ekonomilerinde mülkiyet haklarının uzun dönemde ekonomik büyüme üzerindeki etkisini panel eşbütünleşme analizi ile incelemiştir. Elde edilen bulgular, Kırılgan Beşli ekonomilerinde mülkiyet haklarındaki %1'lik artışın ekonomik büyümeyi %0.20 arttırdığı doğrultusundadır. Bu sonuç literatürle uyumludur. Bulgular ülkeler çerçevesinde gözden geçirildiğinde; Hindistan ve Güney Afrika'da pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Ulaşılan bulgular, Kırılgan Beşli ekonomileri grubunun iktisadi büyümelerini arttırabilmesi için mülkiyet haklarının korunmasının önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu bağlamda bu ülkelerde, hükümetlere ekonomik büyüme oranlarını yükseltmeye mülkiyet haklarının korunmasını arttırmaya yönelik politikalar önerilmektedir.

KAYNAKÇA

[1] Ang, J. ve Patalinghug, J. C. (2021). Property rights and economic growth: A dynamic GMM analysis. Economics Bulletin, 41(3), 1387-1398.

[2] Ata, A. Y. ve Şahbaz, A. (2013). Mülkiyet hakları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: AB ülkeleri üzerine ampirik bir inceleme. Sosyoekonomi, 28(2), 161-180.

[3] Bai, J. S. ve Ng, S., 2010. Panel Unit Root Tests With Cross-Section Dependence: A Further Investigation, Econometric Theory, 26(4), 1088-1114.

[4] Breusch, T. S. ve Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and its Applications To Model Specification in Econometrics. The Review of Economic Studies, 47(1), 239-253.

[5] Haydaroğlu, C. (2015). The Relationship Between Property Rights And Economic Growth: An Analysis of OECD and EU Countries. Danube, 6(4), 217-239.

[6] Heitger, B. (2003). Property Rights and their Impact on the Wealth of Nations -A Cross-Country Study. Kiel Institute for World Economics, Working Paper.

[7] Karhan G. ve Çayın M. (2019). Mülkiyet Haklarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Rolü: Ampirik Bir Uygulama. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(1), 246-253.

[8] Karhan G. ve Çayın M. (2019). Mülkiyet haklarının ekonomik büyüme üzerindeki rolü: ampirik bir uygulama. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(1), 246-253

[9] Parkin, Michale, (2003), Economics, Sixth Edition, Addison Wesley.

[10] Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. Cambridge: University of Cambridge, Working Paper.

[11] Pesaran, M. H. (2006). Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels With A Multifactor Error Structure. Econometrica, 74(4), 967-1012.

[12] Pesaran, M. H. ve Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. Journal of Econometrics, 142, 50-93.

[13] Pesaran, M. H., Ullah, A. ve Yamagata, T. (2008). A Bias-Adjusted LM Test of Error Cross-Section Independence. Econometrics Journal, 11, 105-127.

[14] Property Rights Alliance. https://www.propertyrightsalliance.org/resources/ (Erişim Tarihi: 31.12.2023).

[15] Seyidoğlu, H. (2002). Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük (Üçüncü Baskı). Kurtiş Matbaası.

[16] Uzun, A. M. (2010). Mülkiyet Hakları ve Ekonomik Gelişme. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 291-308.

[17] World Bank. World Bank Open Data. https://data.worldbank.org/ (Erişim: 30.12.2023).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

METAVERSE VE MARKA ETKİLEŞİMLERİ: SANAL DÜNYALARDA MARKA DENEYİMLERİNİN YENİDEN ŞEKİLLENMESİ

Dr.Öğr.Üyesi, Merve KARAMAN

İstanbul Topkapı Üniversitesi, - 0000-0002-6010-6996

ÖZET

Dijital teknolojiler, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik teknolojilerinin gelişimiyle birlikte Metaverse, markaların tüketiciyle etkileşim kurma biçimlerini kökten değiştiren bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Metaverse ortamları markalara pazarlama ve tanıtım bağlamında yeni bir alan açmıştır. Bu sanal ortam markaların tüketicilere daha özelleştirilmiş, etkileşimli ve sürükleyici deneyimler sunmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda araştırma markaların Metaverse evrenine giriş yaparak sanal dünyalarda marka deneyim ve etkileşimlerinin yeniden şekillenmesi ve bu etkileşimlerin avantajlarını ve dezavantajlarını incelemektedir. Bu anlamda özellikle giyim, gıda, otomotiv ve teknoloji odaklı dünyaca ünlü bilinen markalardan örnekler seçilerek araştırmada yer verilmiştir. Çalışma Metaverse'ün marka deneyimlerini nasıl dönüştürebileceğini ve bu yeni dijital pazarlama ortamında markalara sağladığı avantaj ve dezavantajları anlamak için bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede elde edilen literatür araştırması sonucunda Metaverse ortamlarının henüz gelişim aşamasında olmasına rağmen dünyaca ünlü markaların bu alana oldukça ilgi gösterdikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda markaların Metaverse ortamına giriş yapmasının marka bilinirliğinin artırılması, yenilikçi deneyimler sunma, yeni gelir akışları gibi avantajlarının yanında, teknolojik değişimlere uyum, teknolojik engeller, güvenlik ve gizlilik gibi dezavantajlarının olabileceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler : Metaverse, Dijital Marka Etkileşim Ortamı, Sanal Gerçeklik.

METAVERSE AND BRAND INTERACTIONS: RESHAPING BRAND EXPERIENCES IN VIRTUAL WORLDS

ABSTRACT

With the development of digital technologies, virtual reality and augmented reality technologies, Metaverse emerges as a concept that radically changes the way brands interact with consumers. Metaverse environments have opened a new area for brands in the context of marketing and promotion. This virtual environment allows brands to offer more customized, interactive and immersive experiences to consumers. In this context, the research examines the reshaping of brand experiences and interactions in virtual worlds by entering the Metaverse universe of brands and the advantages and disadvantages of these interactions. In this sense,

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

examples from world-famous brands, especially those focused on clothing, food, automotive and technology, were selected and included in the research. The study aims to create a basis for understanding how Metaverse can transform brand experiences and the advantages and disadvantages it provides to brands in this new digital marketing environment. As a result of the literature research obtained in this context, it has been observed that although Metaverse environments are still in the development stage, world-famous brands are very interested in this field. At the same time, it has been revealed that brands entering the Metaverse environment may have advantages such as increasing brand awareness, offering innovative experiences, and new revenue streams, as well as disadvantages such as adaptation to technological changes, technological obstacles, security and privacy.

Keywords: Metaverse, Digital Brand Interaction Environment, Virtual Reality.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

YEŞİL EKONOMİ VE YEŞİL İŞLERİN DEZAVANTAJLI GRUPLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Yahya Barış İNAÇ
Kırklareli Üniversitesi, - 0009-0009-2338-7336

Doç. Dr. Mehtap DEMİR
Kırklareli Üniversitesi, - 0000-0002-7009-0385

ÖZET

Sanayi devrimiyle birlikte insanlar yüzyıllardır yapamadığı ilerlemeyi birkaç yıl içerisinde hızla yapmaya başlamıştır. Tabi ki bu hızın da bir geri dönüşü olmuştur ve bu geri dönüş doğanın üzerinde tahakküm ve tahribat olmuştur. Bu tahakküm ve tahribat kendisini özellikle iklim dengesizliği ve bozukluğu olarak göstermiştir. 2000'li yıllara kadar bu durum çok önemsenmemiş olsa da bu zaman diliminden itibaren bir durup geriye ve doğaya bakma ihtiyacı doğmuştur. Bu geriye bakma ve durum değerlendirmesi "Yeşil Ekonomi" ve akabinde "Yeşil İşler" kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Doğa üzerindeki tahakkümü ve tahribatı azaltarak doğa dostu yeşil ekonomik modeli benimseyen yeşil işler bu alanda yapılacak çalışma ve girişimlerle hem doğa tahribatını ve iklim krizini önlemeyi hem karbon ayak izini azaltmayı hem de insan onur ve haysiyetine yakışır işler geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu yeşil işlerlin hedefi olan insan onuruna ve haysiyetine yakışır işlerde çalışma özellikle bireylerin ve toplumların kimlik inşası konusunda da önemli bir adım olacaktır. Daha önce yapılan çalışmalarda da bu durumlar incelenmiş ve yeşil işlerin doğa dostu anlayışıyla birlikte ekonomik kalkınma ve insan onuruna yakışır işlerde istihdam üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada ise yeşil işlerin ve yeşil ekonominin sosyal politikalar çerçevesindeki dezavantajlı grupları nasıl insan onuruna yakışır şekilde avantajlı ve aktif bir duruma getirebileceği ve toplum içinde kendi kimliklerini nasıl inşa edebilecekleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Ekonomi, Yeşil İşler, Dezavantajlı Gruplar, İnsan Onuruna Yakışır İş, İklim bozukluğu

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ABSTRACT

With the industrial revolution, people have rapidly begun to achieve progress that they couldn't accomplish for centuries within just a few years. Of course, this rapid progress has had its drawbacks, manifesting itself in domination over and devastation of nature. This domination and devastation have particularly manifested as climate imbalance and disruption. While this situation wasn't taken very seriously until the 2000s, there emerged a need to pause, look back, and evaluate the situation from that time onward. This retrospection and assessment gave rise to the concepts of "Green Economy" and subsequently "Green Jobs." Green jobs, embracing a nature-friendly green economic model by reducing domination and devastation on nature, aim to prevent environmental destruction and climate crisis, reduce carbon footprint, and develop jobs that are dignified for human beings. Working in jobs that aim to achieve human dignity and honor, which is the goal of green jobs, will particularly be an important step in the construction of individuals' and societies' identities. Previous studies have also examined these aspects, focusing on employment in nature-friendly economic development and dignified jobs. In this study, however, the focus will be on how green jobs and the green economy, within the framework of social policies, can bring disadvantaged groups into an advantageous and active position in a manner befitting human dignity, and how they can construct their own identities within society.

Keywords: Green Economy, Green Jobs, Disadvantaged Groups, Dignified Employment, Climate Disruption

GİRİŞ

Yeşil ekonominin altında var olan yeşil işler çevre dostu işler olmasının yanı sıra aynı zamanda insana yakışır işleri de ifade etmektedir. Bu çalışmada da yeşil ekonomi ve yeşil işler ekseninde dezavantajlı grupların insana yakışır ve çevre dostu işlerle birlikte sosyal hayata tekrar nasıl kazandırılabileceği ve istihdama artı değer katılabileceği açıklanmaya çalışılmıştır.

Bazı yoksunluklar veya eksiklikler sebebi ile sosyal hayatta istedikleri gibi yeterli bir şekilde yer bulamayan dezavantajlı grupların yeşil ekonomi ve yeşil işler bağlamında istihdam içerisindeki yeri araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle yeşil ekonomi ve yeşil iş kavramları açıklanmıştır. Dezavantajlı grupların yeşil işler bağlamında sosyal hayat içerisindeki yerlerine değinilerek, dezavantajlılık durumunun yeşil işler kapsamında ele alınması planlanmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Yeşil Ekonomi ve Yeşil İşler

Geçmişten günümüze kadar insanoğlu ticareti, üretimi ve kalkınmayı başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmek için çeşitli ekonomik sitemler geliştirmişlerdir. Ancak oluşturulan ekonomik sistemlerin doğa ile ilişkisi göz ardı edilmiş nihayetinde ekolojik denge bozulmuştur. 1980'lere gelindiğinde ise durumun ehemmiyeti anlaşılmış ve uluslararası çalışmalar ve konferanslarla küresel ölçekte farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. (Yılmaz, 2021)

Bahsi geçen çalışmaların tek bir ortak özelliğinden bahsetmek mümkün: çevre kirliliğine ve iklim krizine yol açan ekonomik modeller ve girişimler yerine çevre dostu ve sürdürülebilir bir ekonomik model (Yılmaz, 2021). Bu çalışmalar kapsamında doğrusal ekonomi yerine döngüsel ve sürdürülebilir modeller ön plana çıkarken (Bitti, 2022), 2008'de yapılan çalışmalarda "sürdürülebilir ve döngüsel ekonomi" ye vurgu yapan "yeşil ekonomi" kavramı ortaya atılmıştır. (Bitti, 2022) Model, çevresel riskleri ve ekolojik kıtlıkları azaltmayı hedefleyen ve sürdürülebilir kalkınmayı amaçlamakta ve çoğunlukla "yeşil işler" ile anılmaktadır. Yeşil işler ise, çevresel sürdürülebilirliği destekleyen, doğal kaynakların korunmasını hedefleyen, insana yakışır işler olarak karşımıza çıkmaktadır. UNEP, yeşil işleri çevre korunması veya onarılmasına katkıda bulunan işler olarak tanımlamaktadır. (Bohnenberger, 2022) Yeşil ekonomi ve yeşil işlerle birlikte pek çok yeni iş kolunun ve insana yakışır işlerin yaratılması öngörülmekle birlikte (Öcal & Yerlikaya, 2021) dezavantajlı grupların sosyal hayata nasıl tekrardan kazandırılabileceği konusu ise sorgulanmaktadır.

Dezavantajlı Gruplar ve Yeşil İşler

Dezavantajlı gruplar, toplumda çeşitli nedenlerle diğer insanlara göre daha az imkana sahip olan bireylerdir. Bu gruplar arasında engelliler, göçmenler, çocuklar, yaşlılar, kadınlar ve yoksullar bulunmaktadır. Çoğunlukla kayıt dışı işlerde çalıştırılarak sosyal haklardan mahrum bırakılan bu grup için (Ertürkmen, 2023) yeşil işler ekonomik büyümeyi destekleyeceği aynı zamanda da sosyal adaleti sağlayacağı düşünüldüğünden önemli bir rol oynamaktadır.

Dezavantajlı grupları sosyal hayata tekrar kazandırmak için çalışmalar mevcuttur ancak bunların bazı alanlarda yetersizliği ve eksik uygulanması bu çabaları boşa çıkarmaktadır (Es & Menteş, 2018). Ancak yeşil işlerle birlikte bu grupların eksikleri giderilerek, sosyal hayata entegrasyonunun arttırılması bir yöntem olarak sunulabilmektedir.

Yeşil işlerde dezavantajlı grupların istihdamını artırmak için çeşitli stratejiler uygulanabilir. Mesleki eğitim programları, yeniden eğitim ve beceri geliştirme kursları, işe yerleştirme hizmetleri ve teşvikler gibi aktif istihdam politikaları dezavantajlı grupların yeşil

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

işler vasıtasıyla işgücüne katılımını sağlarken her anlamda bir kazanım elde edilmesine de fırsatlar tanıdığı düşünülmektedir. Bu bağlamda belki de ilk dezavantajlı grup olarak karşımıza engelliler çıkmaktadır.

Fiziksel ya da zihinsel bir engel sebebi ile tek başlarına bir işi yapmakta güçlük çeken kişiler gerek engellerinden gerekse yeşil işlerin gerektirdiği farklı yeteneklere ulaşım konusunda da ekstra sorunlar yaşamaktadır. Bu doğrultuda ETA'nın engelli kişileri yeşil işler yetenek hattına dahil etmeye yönelik oluşturduğu yuvarlak masa toplantısında onların potansiyel yeşil çalışanlar olarak görülmesi gerektiği, bu doğrultuda ise yeşil ekonomide oynayabilecekleri rol konusunda eğitimler vererek, kullanılan eğitim ve materyallerde evrensel tasarım stratejileri geliştirmeyi planlamaktadır. Neticede yeşil ekonomide potansiyel çalışanlar olarak gözden kaçan pek çok kişiye ulaşılmış olacağı düşünülmektedir. (Strietska-Ilina, Hofmann, Durán Haro, & Jeon, 2011) Bu bağlam bu kişiler sosyal hayata tekrar entegre olabilirler. (Kala, 2020)

Engelliler için yeşil işlerde istihdam, uygun çalışma koşulları ve erişilebilir iş yerleri sağlanarak teşvik edilebileceği gibi engellilere yönelik mesleki eğitim programları ve işe alım süreçlerinde pozitif ayrımcılık, bu grupların işgücüne katılımını artırabilir.

Bir diğer dezavantajlı grup olan göçmenler söz konusu olduğunda ise rapor onların daha çok eğitimine eğilmekte; dil eğitimi ve kültürel uyum programları (Ertürkmen, 2023) aracılığı sonrasında yeşil işlerde istihdam edilmesinin önünün açılacağını vurgulamaktadır. (Strietska-Ilina, Hofmann, Durán Haro, & Jeon, 2011) Göçmenlerin becerilerini ve deneyimlerini yeşil ekonomiye entegre etmek, hem bireylerin hem de toplumun faydasına olacaktır.

Fiziki yetersizlik ve toplumsal normlar sebebi ile çalışma hayatında ikici planda kalan kadınların aktif iş gücüne eşit hatta pozitif ayrımcılıklarla katılması hem istihdamı arttıracak hem refahı arttıracak hem de ev içi gelir düzeyinin artmasına katkı sağlayacaktır (Ertürkmen, 2023). Çoğunlukla kendilerine ev içi işlerin eş değer görüldüğü ve iş gücünden yoksun ya da eksik bırakılan kadınlar olmadan yeşil ekonominin ve yeşil işlerin tam olarak gerçekleşemeyeceği yönünde görüş de mevcuttur. (Yerlikaya, 2022)

Belki de her türlü imkân ve beceriye sahip olmasına rağmen dezavantajlı gruplar içinde yer alan kadınlar için yapılacak eğitim ve beceri kursları ve yine engelli bireyler de olduğu gibi kadınlar için de uygulanacak pozitif ayrımcılık ile kadınlar da yeşil işlerde yer alabilir ve gelişimine önemli katkıda bulunabilir (Yerlikaya, 2022). Bu durum hem ülke ekonomisine bir artı değer katacak hem de hane içi gelir düzeyini arttırarak toplumsal refahın gelişimine katkı sağlayacaktır. (Ertürkmen, 2023)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Eski hükümlüleri sosyal hayata ve yeşil işlere entegre edebilmek için onlar daha içerdeyken bu alanda eğitim ve rehabilitasyon çalışmaları bu çabaların meyvesini almak için iyi bir zemin hazırlayacaktır. Ayrıca hükümlülük hali sona erdikten sonra da yapılacak eğitimler ve pozitif ayrımcılıklarla yeniden sosyal hayata katılım onlar için de daha kolay olacaktır.

Elbette ki toplumdaki dezavantajlı grupları sadece anılan gruplar olarak sınırlandırmak doğru değil, ancak literatür incelendiğinde dezavantajlılara yönelik çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Literatürdeki bu durum bahse konu çalışmayı da oldukça kısıtlamış, literatürden elde edilen bilgiler, dezavantajlı grupların yeşil işler konusuna dahil olmakta da bir dezavantaj yaşadıklarını göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada yeşil ekonominin ve yeşil işlerin ekonomik ve ekolojik kalkınmayla birlikte dezavantajlı gruplarında kalkınmasının nasıl olabileceği anlatılmaya çalışılmıştır. Dezavantajlı grupların yeşil işler ile istihdama nasıl katılabileceğini anlatırken çocuklara yer verilmemiştir, bunun sebebi çocukların istihdama katılımını iş hayatındayken değil okuldayken yapılacak eğitim çalışmaları ile öğrenmeleri ve erken yaşta çalışma hayatına katılmalarının onların hayatları için ne kadar zor olduğundan kaynaklanmaktadır.

Yeşil ekonomi ve yeşil işler çerçevesinde dezavantajlı grupların istihdamı kısa ve orta vadede yapılacak eğitim ve beceri kursları ile uzun vadede ise okullarda gelecek nesillere verilecek eğitimler ile başarıya ulaşabilir. Bu alanda çalışma yapacak yeni araştırmacılar yeşil ekonomi ve yeşil işler bağlamında dezavantajlı grupların istihdamını yerel yönetimler özelinde nasıl yapılabileceği konusu da eksikliği hissedilen bir konudur.

Yine de dezavantajlılık söz konusu olduğunda yeşil işler ve dezavantajlı gruplara ilişkin çalışmaların oldukça sınırlı oldukları ve bu çalışmaların genellikle bölgesel veya yerel düzeyde kaldıklarını söylemek yerinde olacaktır. Aslında anılan grupların halihazırda içinde bulundukları dezavantajları ile baş etmek konusunda bile yeterli gelişimi göstermekte sorun yaşayan coğrafyalar dikkate alındığında, yeşil işler gibi geleceği şekillendireceğini iddia eden bir düşünce tarzında dezavantajlı çalışmalarına yeterince yer vermemeleri düşündürücüdür. Bu konuda belki de yapılması gereken ilk şeylerden biri özellikli dezavantajlı grupların ayrı ayrı yeşil ekonomi içindeki yerinin belirlenmesi ve onları geleceğin işlerine hazırlık konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması olacaktır.

KAYNAKÇA

Bitti, D. (2022). *Avrupa Birliği ve Türkiye Açısından Endüstriyel Gelişim Sürecinde Döngüsel Ekonomi.* Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Bohnenberger, K. (2022). Is it a green or brown job? A Taxonomy of Sustainable Employment. *Ecological Economics*.

Ertürkmen, G. (2023). Türkiye'de Dezavantajlı Gruplar ve İstihdam. *Research Studies Anatolia Journal*, 388-411.

Es, M., & Menteş, B. (2018). Yerel Yönetimlerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Emek ve Toplum*, 525-551.

European Centre for the Development of Vocational Training. (2019). *Skills For Green Jobs.* Lüksemburg: European Centre for the Development of Vocational Training.

Kala, E. S. (2020). Türk Hukukunda Engelli Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananların İstihdamı Hakkında Düzenleme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 56-73.

Öcal, A. T., & Yerlikaya, B. (2021). Avrupa Yeşil Mutbakatı Penceresinden İstihdam-İşsizlik Sarmalında Yeşil İşler. F. Sezgin, E. Yüksel Acı, & R. Atabay Kuşçu içinde, *Avrupa Yeşil Mutbakatı Kapsamında Yeşil Ekonomi* (s. 295-323). Ankara: Nobel Yayın.

Simas, M., Wiebe, K. S., & Sodersten, C. J. (2022). *Türkiye'de İklim Değişikliği ve Yeşil Ekonomi Politikalarının Sosyal ve İstihdam Etkileri*. International Labour Organization.

Strietska-Ilina, O., Hofmann, C., Durán Haro, M., & Jeon, S. (2011). *Skills for Green Jobs a Global View, Synthesis Report Based on 21 Country Studies.* Geneva: ILO.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *12. Kalkınma Planı.* Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2022). *YEŞİL MUTABAKAT ÇALIŞMA GRUBU.* Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı.

United Nations Enviroment Programme. (2008). *Green Jobs: Towards Decent Work İn A Sustainable, Low Carbon World.* Nairobi: United Nations Office at Nairobi.

Urban, P., Rizos, V., Ounnas, A., Kassab, A., & Kalantaryan, H. (2023). *Jobs For The Green Transition.* TEWS.

Yerlikaya, B. (2022). Katılımı, Yeşil Ekonomiye Geçiş Kadınların İstihdama Katılımı İçin Kriz mi Fırsat mı?: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bağlamında Yeşil İşler. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 137-161.

Yılmaz, F. (2021). *Yeşil İş Kavramı: Nitel Bir Araştırma.* İstnabul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

STRATEGIES FOR GREEN INNOVATION: ACHIEVING SUSTAINABLE COMPETITIVE ADVANTAGE IN BUSINESS MANAGEMENT

Bilgen Gaye YALPA
Ph.D. Lect., Osmaniye Korkut Ata University,
ORCID NO: 0000-0001-7308-3597
Alptuğ AKSOY
Asst. Prof., Fırat University,
ORCID NO: 0000-0002-2103-0968

ABSTRACT

In an era where environmental sustainability has become a global imperative, businesses are increasingly required to integrate green practices into their strategic framework. This shift not only responds to growing environmental concerns, but also offers an advantageous way to gain competitive advantage in rapidly changing markets. With the influence of these two environmental factors, it is important to examine the strategic management approaches of businesses that facilitate green innovation and how these strategies can provide them with a sustainable competitive advantage. this study aims not only to examine the interaction between green innovations and strategic business management, but also to provide a comprehensive analysis of how companies can contribute to environmental sustainability and at the same time achieve superior market positions. By synthesizing various models and theories related to green innovation, strategic management and competitive advantage, this research provides some insights from the literature on practices that successfully align environmental objectives with business objectives.

The research also includes some sectoral recommendations, such as explaining the mechanisms through which businesses can incorporate sustainability into their core strategies and thereby achieve economic, social and environmental benefits, thereby contributing to the broader discourse on sustainable development by providing a blueprint for firms seeking to overcome the complexities of integrating green innovation into their operational and strategic decision-making processes.

Keywords : Green Innovation, Eco-Friendly Practices, Sustainable Competitive Advantage, Environmental Sustainability.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

FRANSIZCA Hz. MUHAMMED BİYOGRAFİLERİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. İsmail METİN
Eskişehir ESOGÜ/Paris CNRS-GSRL
ORCID:0000-0001-9456-0479

ÖZET

İslam dinine, Kur'an-ı Kerim'e, Hz. Muhammed'e ve birtakım İslami değerlere karşı ilginin oldukça yoğun olduğu Batı'da (özellikle Fransa'da); Orta Çağ'dan günümüze Hz. Muhammed'in hayatı üzerine birçok metin yazılmıştır. Bu metinler, Hz. Muhammed'in biyografisi üzerine yazılan eserler olmasının yanı sıra, bazen roman, tiyatro ve tarihi bir şahsiyetle karşılaştırmalı eserler olarak da karşımıza çıkmaktadır. 17. yüzyılın sonundan itibaren kurumsal olarak oryantalizmin etkisiyle Fransa'da Hz. Muhammed biyografilerinde gözle görülür bir artış söz konusu olmuştur. Bu artış, 20. Yüzyıldan günümüze daha da belirgin hale gelmiştir. Sadece akademik araştırmalar yapan kişiler değil, siyasetçi ve devlet adamları, roman ve hikâye yazarları, şairler, doktorlar ve gazeteciler tarafından Hz. Muhammed'in hayatı ve kişiliği hakkında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların önemli bir kısmı, ön yargılı ve olumsuz bir bakış açısını temsil etmektedir. Yazılan bu Fransızca eserlerin etkileri günümüzde de devam ermekte ve bazı temel iddialar, yüzyıllar boyunca tekrar edegelen fikir ve düşünceler İslam karşıtı medyada, yazılı ve görsel basında dile getirilmektedir.

Bu tebliğde, 8. Yüzyıldan itibaren Latince ve eski Fransızca eserlerden başlayarak günümüze kadar yazılan Fransızca literatüre kısaca değinilecek ve tarih boyunca değişen İslam ve Hz. Muhammed imajı kronolojik olarak genel bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır.[1]

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, Biyografi, Batı, Fransızca, Oryantalizm, Literatür.

[1] Bu tebliğ, "Fransızca Hz. Muhammed Biyografileri ve Günümüz İslam Algısına Etkileri" başlıklı devam eden ve tarafımızca yürütülen TÜBİTAK-2219 Yurt Dışı Araştırma Projesi'nin bir parçası olarak hazırlanmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A GENERAL EVALUATION ON THE FRENCH BIOGRAPHIES OF THE PROPHET MUHAMMAD

SUMMARY

To the religion of Islam, the Holy Quran, the Prophet Muhammad, in the West (especially in France), where interest in Muhammad and some Islamic values is quite intense, the Middle Ages to the present day, many texts have been written on the life of Muhammad. These texts, In addition to being works written on the biography of Muhammad, they sometimes appear as novels, plays, and comparative works with a historical figure. Since the end of the 17th century, there has been a noticeable increase in Muhammad biographies in France under the influence of institutional orientalism. This increase has become even more evident from the 20th century to the present. Various studies have been made about the life and personality of Muhammad not only by academic researchers, but also by politicians and statesmen, novel and story writers, poets, doctors and journalists. A significant portion of these studies represent a biased and negative perspective. The effects of these French works continue today, and some basic claims, ideas and thoughts that have been repeated for centuries are expressed in anti-Islamic media, written and visual media.

In this paper, the French literature written since the 8th century, starting from Latin and old French works, will be briefly touched upon, and the changing image of Islam and Muhammad throughout history will be evaluated chronologically.

Key Words: Muhammad, Biography, West, French, Orientalism, Literature.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

FRANSIZCA ÇOCUK KİTAPLARINDA Hz. MUHAMMED İMAJI

Doç. Dr. İsmail METİN
Eskişehir ESOGÜ/Paris CNRS-GSRL
ORCID:0000-0001-9456-0479

ÖZET

İslam Peygamberi Hz. Muhammed'in hayatı, kişiliği ve öğretisi, bütün dünyada olduğu gibi Batı'da da ilgi konusu olmuş ve bu bağlamda birçok eser ortaya konulmuştur. Bu eserlerden bir kısmı çocuklar ve gençler için yazılmıştır. Hz. Muhammed'in biyografisi hakkında çocuklara ve gençlere yönelik hazırlanmış ve Fransızca yazılmış elli civarında eser bulunmaktadır. Fransızca okuyan ve konuşan Müslüman gençliğin bir kısmı; Ennour, Tawhid, Orientica/Iqrashop gibi yayınevlerinden edindiği İslami çocuk edebiyatı aracılığıyla Hz. Muhammed'i tanımaktadır. Bu yayınevlerinin genç okuyucu kitlesine ulaşma ve onları Hz. Muhammed'in hayatını ve öğretilerini keşfetmeye teşvik etme yönündeki özel çabalarını vurgulamak yerinde olacaktır. Hz. Muhammed'in hayatı, renkli resimlerle bezenmiş çizgi romanlar, dikkat çekici çizimler ve karakterler, ilgi çekici sunum ve kolay metinler halinde 5 ila 16 yaş arasındaki farklı yaş gruplarına hitap etmektedir. Hz. Muhammed'in hayatı hakkındaki genel bilgiler; çocuk edebiyatında, yazılı ve görsel medyada, çizgi filmlerde ve sosyal ağlarda (YouTube, Instagram, bloglar, web siteleri vb.) genişçe yer almaktadır.

Bu tebliğde, örneklem yoluyla seçilmiş bazı çocuk kitapları, Hz. Muhammed'in hayatının algılanış ve anlatılış biçimi açısından değerlendirilecektir. Örnek olarak seçilen bu kitapların içeriği, konuları ele alış biçimi, çizim ve resimleri, kaynakları ve üslubu konusunda genel bir değerlendirme yapılacaktır.[1]

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, Batı, Fransızca, Çocuk, Literatür.

[1] Bu tebliğ, "Fransızca Hz. Muhammed Biyografileri ve Günümüz İslam Algısına Etkileri" başlıklı devam eden ve tarafımızca yürütülen TÜBİTAK-2219 Yurt Dışı Araştırma Projesi'nin bir parçası olarak hazırlanmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE IMAGE OF THE PROPHET MUHAMMAD IN FRENCH CHILDREN'S BOOKS

SUMMARY

The life, personality and teachings of the Prophet Muhammad of Islam have been a subject of interest in the West as well as in the whole world, and many works have been produced in this context. Some of these works were written for children and young people. There are around fifty works about the biography of Muhammad written in French and prepared for children and young people. Some of the Muslim young people who read and speak French; get to know Muhammad through Islamic children's literature from publishing houses such as Ennour, Tawhid, Orientica/Iqrashop. It would be appropriate to highlight the special efforts of these publishing houses to reach young readers and encourage them to discover the life and teachings of Muhammad. The life of Muhammad appeals to different age groups between the ages of 5 and 16 in the form of comics decorated with colorful illustrations, eye-catching drawings and characters, interesting presentation and easy texts. General information about Muhammad's life is widely featured in children's literature, written and visual media, cartoons and social networks (YouTube, Instagram, blogs, websites, etc.).

In this paper, some children's books selected through sampling will be evaluated in terms of the way Muhammad's life is perceived and narrated. A general evaluation will be made about the content, the way they deal with the subjects, drawings and pictures, sources and style of these books selected as examples.

Key Words: Muhammad, West, French, Child, Literature.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BOZKIR KÜLTÜRÜ'NÜN MENŞEİNE DAİR İSKİT NAZARİYESİ

Dr. MEHMET FATİH AKBABA
Yıldız Teknik Üniversitesi,– 0009-0003-3278-6474

ÖZET

Avrasya topraklarında Türk tarihinin ilk devresinin tarih sahnesinde yer aldığını görmekteyiz. Avrasya coğrafyasının bozkırlar bölgesinde cereyan eden bu tarih için, Türklük için çeşitli nazariyeler ileri sürülmektedir. Yaşanılan coğrafya ve içinde bulunan şartların insanı ve toplumları şekillendirmesi doğal bir yaşam neticesidir. Coğrafyanın elbetteki o dönemlerde daha etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda bozkır ikliminin de çeşitli bakımlardan eski Türk yaşayışına, düşünce tarzı, inancı ve dünya görüşüne, örfü ve geleneklerine, kısaca "kültür"üne tesirler yapacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu çalışmada Türklük tarihinin bozkır kültürüyle ilgili ileri sürülen nazariyelerden olan İskitler Nazariyesi hakkında bilgi verilecektir. Her kültürün temelindeki üç dayanak; toplum, coğrafi çevre ve insan unsurudur. Coğrafi çevrenin de bu etkenler içinde önemli bir yere sahip olduğu muhakkaktır. Genelde yaşanılan sahadan dolayı, bu kültür ortamına "bozkır kültürü" denmektedir. Bozkırlar coğrafyasında binlerce yıl yaşamlarını devam ettiren ve Çin, Hint, Akdeniz ve Avrupa kavimleri gibi yerleşik kültür topluluklarının yüzyıllardır tesir ve baskısını hissettikleri bu kültür eskiden bu yana bilim adamlarınca az çok bilinmekteydi. Uzmanlardan bazıları buna eksik olarak "atlı kültür", bazıları da yanlışlıkla "göçebe kültürü" adını vermişlerdir ve bazıları da "atlı göçebe kültürü" demekte bir abes görmemişlerdir. Bozkır kültüründe at ve demir en önemli iki temel unsur olarak görülmektedir. Düşünce ve din yönlerinden de farklı bir yapı arz eder. Zaten bu kültürel ayırımı daha iyi yapabilmek için, din ve düşünce yönlerinin önemli bir ayraç olduğu şüphesizdir. Gerek İskit adının ve gerekse Saka adının, kullanım sahası ve neleri içerdiği göz önünde bulundurduğumuzda bozkır kültürünün kökeni ile Türklüğün eşleştirilmesi çalışmaları tam anlamıyla bir zemine oturtulmuş denemez. Ancak yaşam biçimi dikkate alındığında Türk'lerin ilkel bir yaşamın parçası olmadığını anlarız. Ekilebilir ve sulak bir coğrafya anlayışı, yaşam biçiminin iyileştirilmesi ve nitelik kazanması anlamına gelmektedir. İskit'lerin Türk soylu olup olmadığı yargısı ortada kalan bir yargıdır. Ancak, İskit'lerin Türk soylu ihtimali olması daha yüksek bir ihtimal olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü dinsel bağlamda ve yaşam biçimi anlamında benzerlikler ve paralellikler göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bozkır, Kültür, İskit, Nazariye

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE SCYTHIAN THEORY ON THE ORIGIN OF THE STEPPE CULTURE

ABSTRACT

We see that the first period of Turkish history took place on the stage of history in Eurasian lands. Various theories are put forward for this history, which took place in the steppe region of the Eurasian geography, and for Turkishness. It is a natural consequence of life that the geography and conditions in which we live shape people and societies. We can say that geography was more effective in those periods. In this context, it is an inevitable fact that the steppe climate affected the ancient Turkish life, way of thinking, belief and worldview, customs and traditions, culture in various aspects. In this study, information will be given about the Scythian Theory, which is one of the theories put forward about the Turkish steppe culture.

The three foundations of every culture are; society, geographical environment and human element. It is certain that the geographical environment also has an important place among these factors. Due to the area where it is generally lived, this cultural environment is called "steppe culture". This culture, which has survived for thousands of years in the steppes geography and felt the influence and pressure of settled cultural communities such as Chinese, Indian, Mediterranean and European tribes for centuries, has long been little known by scientists. Some experts incorrectly called it "equestrian culture" and some mistakenly called it "nomadic culture" and some people called it "horse nomad culture". Horse and iron are seen as the two most important basic elements in steppe culture. It also has a different structure in terms of thought and religion. There is no doubt that religion and thought are important factors in order to make this cultural distinction better. Considering the usage area of both the name Scythian and the name Saka and what they include, the studies on matching the origins of the steppe culture with Turkishness cannot be said to be fully grounded. However, when the lifestyle is taken into consideration, we understand that the Turks are not part of a primitive life. An understanding of arable and wet geography means improving the way of life and gaining quality. Whether the Scythians are of Turkish ancestry or not is an open judgment. However, it is more likely that the Scythians are of Turkish origin. Because they show similarities and parallels in the religious context and in terms of lifestyle.

Key Words: Steppe, Culture, Scythia, Theory

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İSTİKLAL MARŞI'NI DOĞURAN SOSYAL VE SİYASAL ŞARTLAR

Dr. MEHMET FATİH AKBABA

Yıldız Teknik Üniversitesi,– 0009-0003-3278-6474

Prof. Dr. AYNUR KOÇAK

Yıldız Teknik Üniversitesi,– 0000-0002-9555-1088

ÖZET

İstiklal Marşı, Türk toplumu için, millî mücadeleden Türkiye Cumhuriyeti'ne giden yolda önemli bir yer edinmektedir. Dünyadaki tüm milletler ve devletler için millî marşlar hep önemli olmuştur. İstiklal Marşı da, millî mücadele döneminde başta Anadolu'da hissedilen ümitsizliğin, kimi zaman korkunun ve endişenin yok edilip yerine kararlılığın, cesaretin ve azmin hem askerlere hem de millete kazandırılması için ortaya çıkmış ve 103 yıldır Türk milletinin ses bayrağı olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'na katılan Osmanlı Devleti, birlikte olduğu devletlerle birlikte ağır bir yenilgiye uğramıştı. Bu savaş sonucunda Osmanlı Devleti, taraf olduğu savaşta uğradığı savaş yenilgisini kabul etti. Osmanlı Devleti, Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalaması ile Anadolu'nun her bir yerini ve milletin her bir ferdini umutsuzluk ve karamsarlık duygusu kapladı. Antlaşmalar neticesinde Türklere ait topraklar, İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmişti. Yeni savaştan çıktığı için yorgun düşmüş bir millet hâlâ savaşın bütün ağır izlerini taşımaktaydı.

Anadolu'nun her bir köşesi, Mondros Mütârekesi'nin yedinci maddesine dayanarak hareket eden İtilaf devletlerinin saldırılarına maruz kalacaktı. Anadolu'da ise Türk milleti kendi içinde ortak hareket etme alanı arıyordu. Millî Mücadele hareketi bu ortak hareket etme ve bağımsızlık fikrinin bir doğal sonucu olarak başlayacaktı.

Millî birlik ve beraberliğin önemsendiği, hürriyetin yeniden kazanılmasının gerektiği inancının yüksek olduğu Millî Mücadele yıllarında millî bir marşın eksikliğinin giderilmesinin zorunluluk olduğu anlaşılmıştı. Yeni kurulmakta olan devletlerin millî marşa her zaman ihtiyacı vardır. İstiklal Marşı, tam da bu ihtiyaçlara cevap vermesi gereken doğru bir zamanda yazıldı. Türk ordusunda savaş esnasında tükenmişlik sendromu yaşayan askerlerin umutsuzluğu ve

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Türklerin hürriyetlerine olan inancın kırıldığı bir dönem vardı. Bu nedenle İstiklal Marşı, hem askerlerin motive edilmesinde hem de milletin içine düştüğü ümitsizliğin yok edilmesinde büyük bir görev üstlendi.

İstiklal Marşı, Türk milletin içinde var olan bağımsızlık ve hürriyet tutkusunun daha da ateşlenmesi için önemliydi. Anadolu topraklarındaki çaresizliğin ve ümitsizliğin, tamamen ortadan kalkması için millî marş yazılma isteği ve ihtiyacı en doğru ama en zor zamanda ortaya çıktı. Ve tam da bu zaman diliminde İstiklal Marşı yazıldı.

Anahtar Kelimeler: İstiklal Marşı, Anadolu, Türk, Osmanlı, Bağımsızlık

SOCIAL AND POLITICAL CONDITIONS THAT ENGENDER "İSTİKLAL MARŞI"

ABSTRACT

"İstiklal Marşı" (National anthem of Türkiye) has an important place for the Turkish society on the path from the national struggle to the Republic of Türkiye. National anthems have always been important for all nations and states in the world. "İstiklal Marşı" emerged to eliminate the hopelessness, sometimes fear and anxiety felt primarily in Anatolia during the period of the national struggle, and to replace it with determination, courage and perseverance in both the soldiers and the nation, and it has been the sound flag of the Turkish nation for 103 years.

The Ottoman Empire, which participated in the First World War, suffered a heavy defeat together with its allies. As a result of this war, the Ottoman Empire accepted the defeat. When the Ottoman Empire signed Mudros Armistice Agreement, a feeling of hopelessness and pessimism covered every part of Anatolia and every individual of the nation. As a result of the agreements, the lands belonging to the Turks were occupied by the Allied Powers. A nation exhausted from a new war still carry all the heavy traces of the war.

Every corner of Anatolia would be exposed to attacks by the Allied Powers, which acted based on the seventh article of the Armistice of Mudros. In Anatolia, the Turkish nation was looking for a common area of action within itself. The War of Independence movement would begin as a natural consequence of this idea of joint action and independence.

During the War of Independence, when national unity and solidarity were important and the belief that freedom should be regained was high, it was understood that it was necessary to

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

eliminate the lack of a national anthem. Newly established states always need a national anthem. "İstiklal Marşı" was written at the right time to meet these needs. There was a period in the Turkish army when the soldiers who experienced burnout syndrome during the war were despondent and the belief in the freedom of the Turks was broken. For this reason, the National Anthem played a major role in both motivating the soldiers and eliminating the hopelessness of the nation.

"İstiklal Marşı" was important for further igniting the passion for independence and freedom within the Turkish nation. The desire and need to write a national anthem in order to completely eliminate the helplessness and hopelessness in Anatolian lands arose at the right but most difficult time. And it was during this time that the National Anthem was written.

Key Words: National Anthem, Anatolia, Turkish, Ottoman, Independence

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CONSTRUCTIONS THAT DEPEND ON AUXILIARIES

Sashka Jovanovska

PhD, Assistant Professor at the Department of English Language and Literature, Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia,

https://orcid.org/0000-0003-3965-8697

Marija Talevska

MA, Bitola, North Macedonia,

Marija Tashkoska

MA ,Prilep, North Macedonia,

Abstract:

As noted by Sag and Wasow (1999, p. 295) the English auxiliary system involves a relatively small number of elements interacting with each other in complicated and intriguing ways. This has been one of the main reasons for making the system the most extensively analyzed empirical domains in the literature on generative syntax. This paper shows that the precise lexicon information on auxiliary verbs and constructional constraints sensitive to the presence of an auxiliary verb can play important roles in predicting various related properties. In particular, facts such as linear ordering restrictions among auxiliaries can directly follow from the precise subcategorization information on the auxiliary verbs. It also shows that constructional constraints can explicitly express generalizations among auxiliary-sensitive phenomena such as negation, inversion, contraction, and ellipsis, which we would otherwise miss.

Key words: English auxiliary, negation, inversion, contraction, VP ellipsis,

INTRODUCTION

One of the main research issues in the study of English auxiliary system concerns ontological issues: is it necessary to posit 'auxiliary' as an independent part of speech or not? Auxiliary verbs can be generally classified as follows[1]:

• modal auxiliary verbs such as will, shall, may, etc.: have only finite forms and combine with a base VP.

• have/be: have both finite & nonfinite forms and select a past participle VP.

• do: has a finite form only with vacuous semantic meaning.

• to: has a nonfinite form only with vacuous semantic meaning.

Such auxiliary verbs behave differently from main verbs in various respects. Ross (1969) provides strong arguments to treat 'these so-called auxiliary verbs' to be categorized as V, though they are crucially different in terms of the semantic contribution. For example, both

[1] Chomsky (2000)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

auxiliary and main verbs bear tense information and can undergo the same syntactic operations such as gapping, as shown in (1):

(1) a. John drank water and Bill __wine.

b. John may drink water, but Bill __ drink beer.

Such phenomena provide apparent stumbling blocks to assign a different lexical category to the English auxiliary verbs from the main verbs.

Distinction between auxiliary and main verbs: Another important issue that raises in the study of the English auxiliary system is the question of which words function as auxiliary verbs and how we can differentiate the two. As noted in previous literature (see Akmajian et al., 1979; Pullum & Wilson, 1977), most reliable criteria for auxiliaryhood seems to lie in syntactic phenomena such as negation, inversion, contraction, and ellipsis (henceforth, NICE):

1. Negation: Only auxiliary verbs can be followed by not as a sentential negation (have and be too):

(2) a. Tom will not leave.

b. *Tom kicked not a ball.

2. Inversion: Only auxiliary verbs can undergo the subject-aux inversion.

(3) a. Will Tom leave the party now?

b. *Left Tom the party already?

3. Contraction: Only auxiliary verbs can have contracted forms with the

suffix n't.

(4) a John couldn't leave the party.

b. *John leftn't the party early.

4. Ellipsis: The complement of an auxiliary verb, but not of a main

verb can be elided.

(5) a. If anybody is spoiling the children, John is __ .

b. *If anybody keeps spoiling the children, John keeps __ .

In addition to these NICE properties, tag questions can be another criterion: an auxiliary verb can appear in the tag of tag questions, but a main verb cannot:

(6) a. You should leave, shouldn't you?

b. *You didn't leave, left you?

The position of adverbs or floating quantifiers can also be adopted in differentiating auxiliary verbs from main verbs. The difference can be easily observed from the following contrast:

(7) a. She would never believe that story.

b. *She believed never his story.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

(8) a. The boys will all be there.

b. *Our team played all well.

Adverbs such as never and floating quantifiers such as all can follow an auxiliary verb, but not a main verb.

Ordering Restrictions: The third main research issue centers on how to capture the ordering restrictions among auxiliary elements. Auxiliary verbs are subject to restrictions that limit the sequences in which they can occur and the forms with which they can combine. Observe the

following contrast:

(9) a. The children will have been being seen.

b. He must have been being interrogated by the police at that very moment.

(10) a. *The house is been remodelling.

b. *Margret has had already left.

c. *He has will seeing his children.

d. *He has been must being interrogated by the police at that very moment.

As can be observed here, when we have more than two auxiliary verbs, they must come in a certain order. In addition, each auxiliary verb requires that the immediately following one be in a particular morphological form.

In the study of the English auxiliary system, any adequate syntactic theory thus needs to address the following issues at least:

• Should we posit an auxiliary category?

• How can we distinguish main verbs from auxiliary verbs?

• How can we account for phenomena (such as NICE) that are

sensitive to the presence of an auxiliary verb?

• How can we capture the ordering and cooccurrence restrictions

among auxiliary verbs?

The aim of this paper is to provide answers to such questions from a lexicalist, constraint-based theory of HPSG. This perspective is basically different from traditionally accepted views that posits movement operations with rather strict configurational structures. In what follows, we will briefly review such derirational analyses.

2. Development of Derivational Analyses

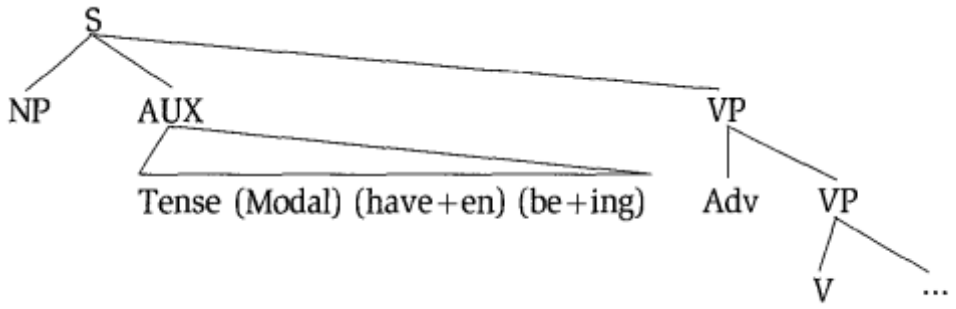
2.1. Chomsky (1957)

The seminal work on these three issues is that of Chomsky (1957). His analysis, introducing the rule, directly stipulates the ordering relations among auxiliary verbs:

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Aux - Tense (Modal) (have + en) (be+ing)

The PS rule would generate a deep structure like the following:

In surface structure, the Affix Hopping rule ensures that the obligatory element Tense is hopped to Modal or to the main verb when Modal does not appear.[2]

2) Such a movement operation generates cases like[3]

a. Mary will solve the problem.

b. Mary solved the problem.

c. Mary was solving the problem.

In such examples, if V raises to Aux (Tense), this would then generate cases like 'Mary avoided cleverly Bill.

Another crucial mechanism Chomsky's (1957) system introduces is the so-called English particular rule "do-support" to account for negative sentences:

a. John must not avoid Bill.

b. George will not answer the question.

a. *Mary not avoided Bill.

[2]The Affix Hopping rule states "Move Aux to V, unless Aux dominates a Modal."
[3] Arguments for Affix Hopping from Aux to V, rather than by movement of V to Aux, come from adverb positions:
(i) a. Mary cleverly avoided Bill.
b. John rarely visited Mary.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

b. Mary did not avoid Bill.

The presence of not (or Neg) in such examples is claimed to prevent Tense from joining with the verb. This eventually leads us to posit the language particular rule do-support to save stranded Tense.

Several issues arise from such an analysis where the order among auxiliary verbs is imposed on constituents through the interactions among the PS rule, Affix Hopping, and do-support rule. For example, the structure misses the constituent properties we find in coordination

(cf. McCa:wley, 1988):

a. Fred [must have been singing songs] and [probably was drinking beer.

b. Fred must both [have been singing songs] and [have been drinking beer.]

c. Fred must have both [been singing songs] and [been drinking beer.]

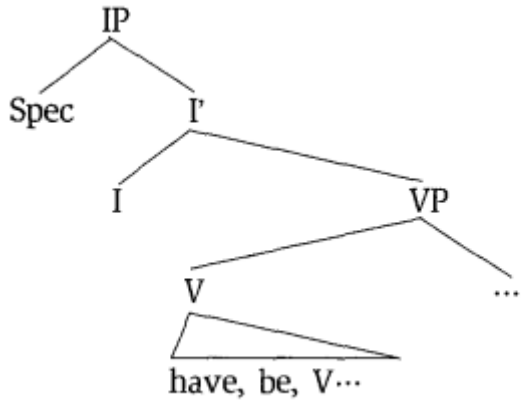
d. Fred must have been both [singing songs] and [drinking beer.]

As noted, the auxiliary verb forms a constituent with the following VP. The constituent hood in (b) and (c) also cannot be captured by the structure in above.

Another related question that arises from such a system is whether it is necessary to have two different categories: verb and auxiliary. Though they are different with respect to properties such as NICE, they have substantial similarities. For example, they both can head a sentence; they both can bear tense information; they both are sensitive to identical syntactic phenomena such as gaping. If we conflated the two into one simple category V (while distinguishing the two with a feature like AUX), the grammar would be much simpler.

2.2 Government and Binding Theory (Chomsky, '1981)

Incorporating the category Comp and Infl into X-bar theory, the GB (Government and Binding) system developed in Chomsky (1981) posits a structure like for English auxiliary constructions:

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

In this system, S is the maximal projection of Infl and Infl takes VP as its complement. The basic assumptions that this analysis adopts are the following:

a. have and be under V raise to Infl,

b. Otherwise Infl lowers to V (Affix Hopping),

c. Otherwise do adjoins to Infl (Do-Insertion)

One main difference of this system from an earlier system is that the base-generated have and be under V move up to the Infl position. In so doing, the system differentiates these aspectual auxiliary verbs from other main verbs by introducing a feature value like AUX.

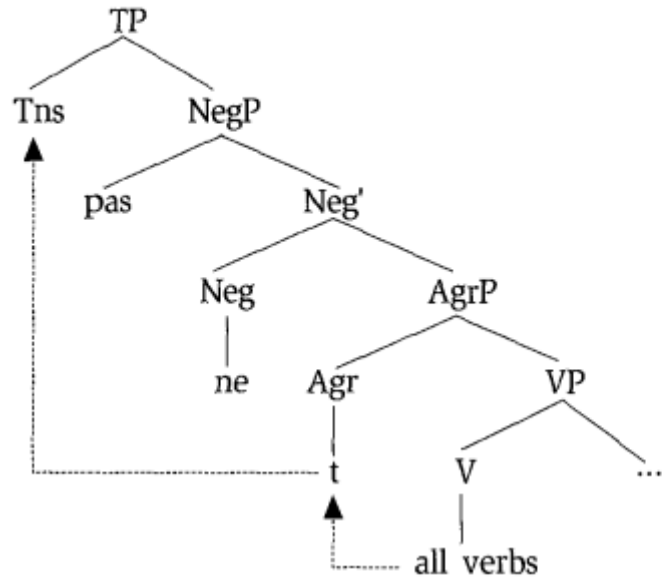
2.3. Analyses of Pollock (1989, 1994)

Drawing on the earlier insights of Emonds (1978), Pollock (1989) and his subsequent work (1994, 1997a,b) propose that all verbs in French move to a higher structural position, whereas this is possible in English only for the auxiliaries have and be (see Kim & Sag, 2002). Such a parametric difference between the two languages can be schematized as in the

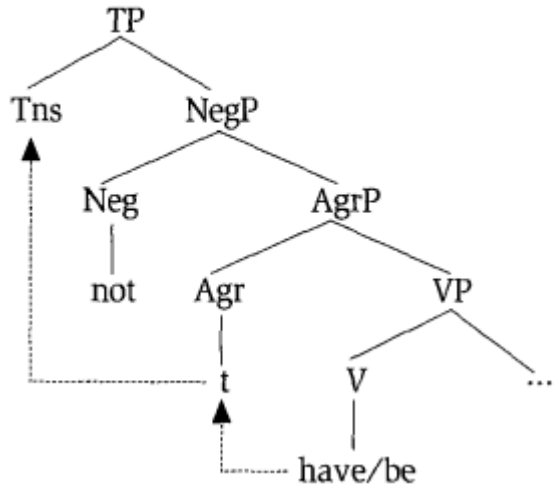
following trees:

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

a. French:

b. English:

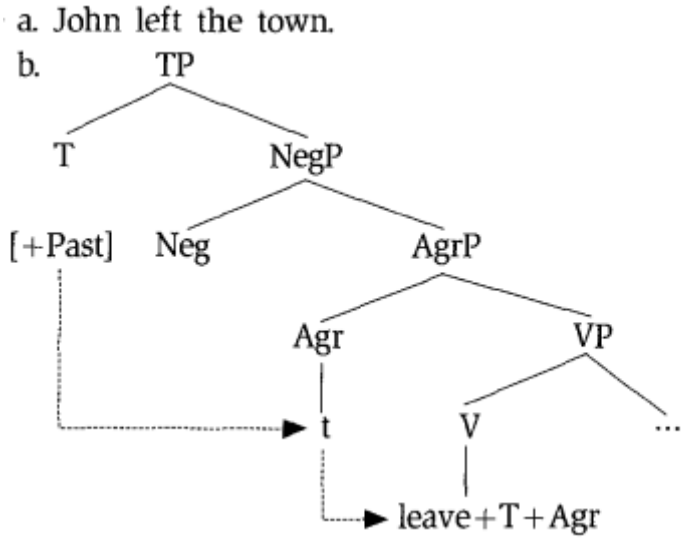

Pollock's (1989) system assumes that, unlike French, English non-auxiliary verbs cannot undergo this movement because Agr in French is 'transparent' (or 'strong') whereas Agr in English is 'opaque' (or 'weak').

The richness of French verbal morphology is assumed to provide the motivation for the strength of French Agr, in consequence of which, the raised verb in French can transmit theta roles to its arguments through AGR, thus avoiding any violation of the theta criterion. But the weakness of English Agr (assumed to follow from the paucity of English verbal morphology) is what blocks lexical verbs from assigning theta roles once they have moved to Tns. Hence movement of a theta-assigning verb in English would result in a violation of the theta criterion.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Meanwhile, English main verbs do not undergo the head movement process. Rather, they may undergo the transformation of Affix Movement, as sketched in (20b).

In the structure, Tns and Agr should be lowered onto the verb via Affix Movement, generating the S-Structure. The basic spirit of this analysis-that 'morphology determines syntactic movement'--has remained essentially unchanged in subsequent research (Pollock, 1997a, 1997b; Chomsky, 1995) though what triggers V-movement has varied considerably in subsequent work.

However, the treatment of auxiliaries has been rather unstable. Pollock (1989) assumes that main verbs, have and be are generated under V, do under AGR, and modals under T. But in PolIock (1997), main verbs are based-generated under V whereas do, have, be and modals are under Mood or can be generated under T through a reanalysis process.

In Pollock (1997a), V-movement is driven by 'mood' distinctions, where modals, have and be are interpreted as mood markers. In Pollock (1997b), by contrast, V-movement is dependent upon 'interpretable' or 'uninterpretable' 'person' features. From Haegeman's (1995) perspective, English and French are both claimed to have V-movement. The difference between the two languages comes from the fact that French verbs move to I at S-structure and English finite lexical verbs move to I at LF. The English verbs can wait until LF because their features are 'interpretable'.

2.4. Checking and Minimalist Approaches (Chomsky, 1991, 1993)

Departing from Pollock (1989) and Chomsky (1991), Chomsky (1993) adopts a strictly lexicalist view in assuming that verbs are fully inflected from the lexicon. The system, however, still requires the verbs to be syntactically associated with the appropriate functional heads for their inflectional properties to be checked off. Within this system, there is thus

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

no need for Affix Hopping. His analysis attributes parametric differences between English and French to the question of whether verb raising takes place in overt syntax (French) or in the LF component (English). In English the V-features of Agr are weak and not visible at PF. This allows English to delay V-raising until LF according to the principle of

Procrastinate. This system plays a central role in ruling out examples like

* John likes not Mary.

In accounting for cases like above, the system takes have and be to be semantically vacuous, hence not visible to LF operations.

a. John has not returned the book yet.

b. John is not a student.

This assumption requires have and be to be overtly raised before LF operations in order to avoid a crash at LF. As pointed out by Lasnik (1999), such a lexicalist, minimalist approach raises several questions. It is unclear whether have and be are always semantically vacuous for cases like the following:

a. There is a solution.

b. John has money.

a. There is not a solution.

b. John has not money. (British English)

In addition, as noted by Lasnik (1995, 1999), the limit of Chomsky (1993) analysis concerns an account of examples like the following:

*John not likes Mary.

Since the system posits neither affix lowering operation nor do-support, it cannot explain why the derivation does not crash in examples.

Summary

Transformational analyses have posited a universal basis for a wide range of constructions and hence hold promise for providing an explanation of language-particular divergences in terms of parametric variation. We are not in a position to discuss the issues raised from such views in detail. The goal of this paper is just to sketch a radically different, lexicalist account of the English auxiliary system. In what follows, the paper observes basic properties of modals, have/be, and do and to and then motivates our lexicalist treatment of English auxiliaries within the articulated feature system of HPSG. It also shows that the present approach with enriched lexical information can provide a straightforward account for the ordering restrictions among auxiliaries and related phenomena such as NICE properties.

BIBLIOGRAPHY:

Aarts, B. (2008). English Syntax and Argumentation. 3rd edition. Palgrave Publishers.

Brinton, J. and Brinton, M. (2010). The Linguistic Structure of Modern English. JohBenjamins.

Burton-Roberts, N. (2016). Analysing sentences: an introduction to English syntax. London and New York: Routledge.

Chomsky, N. (2000). The Architecture of Language. Oxford University Press.

Chomsky, N. (2002). On Nature and Language. Cambridge University Press.

Huddleston, R. and Pullum, G. (2002). The Cambridge Grammar of the English Language. Longman.

Jovanovska, Sashka (2023) Syntactic and semantic roles of the subject and predicate in English. Documentation. LAP Lambert Academic Publishing.

Jovanovska, Sashka (2022) Синтакса на англискиот јазик 1 - практикум. Goce Delcev University in Stip. ISBN 978-608-244-926-5.

Jovanovska, Sashka (2022) Синтакса на англискиот јазик 1 - скрипта. Goce Delcev University in Stip. ISBN 978-608-244-927-2.

Leech, G. (1971). Meaning and the English Verb. Longman.

McCawley, J. (1998). The Syntactic Phenomena of English. Chicago University Press.

Pinker, S. (1994). The Language Instinct. Penguin.

Poole, G. (2010). Syntactic Theory. 2nd edition. Palgrave Publishers.

Rodney Huddleston, R. (1984). Introduction to the Grammar of English. Cambridge University Press.

Smith, N. (1999) Chomsky: Ideas and ideals. Cambridge University Press.

Verspoor, M. and Sauter, K. (2000). English sentence analysis: an introductory course. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CİNSİYETÇİ DİL BAĞLAMINDA ERİL VE DİŞİL KİMİ SÖZCÜKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Prof. Dr., Hanife Nâlân GENÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID ID. 0000-0002-7618-4825

Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatice KOCADAĞ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID ID. 0009-0006-0931-8148

ÖZET

İnsanlar arasındaki en önemli bildirişim aracı olan dil, birey ve toplum yaşamının ayrılmaz parçasıdır. Sözlü ve sözsüz sembolleri içeren dil kişilerin tutumları, değer yargıları, dünya görüşleri ve onu anlamlandırma biçimleriyle düşünce ve edimler arasında sıkı bir bağ kurarak sözcüklerin ardında gizli kalan anlamları ortaya koyma işlevi üstlenir. Bu yüzden de toplum kültürü ve ideolojisinin aktarılmasında etkindir. Düşünce ve dünyayı algılama doğrudan dille biçimlendiği için dil ve toplum yapısı arasındaki ilişki kadın ve erkek açısından dil kullanımlarında farklılık ve/veya ayrışmayı da beraberinde getirebilmektedir. Bu durumsa kadın ve erkeğin dili nasıl kullandığı kadar dil ve cinsiyet üzerinden toplumsal yaşamda cinsiyet rolleri, kişilikleri ve kimliklerini nasıl şekillendirdiklerini göstermesi bakımından önemlidir. Cinsiyetçi dil kullanımı yalnızca toplumsal cinsiyet ayrımcılığının pekiştirilmesi ve toplumsal cinsiyet rollerinin ortaya çıkmasını sağlamakla kalmaz aynı zamanda onların yerleşik yargılara dönüşmesine de katkıda bulunur. Dil kullanımının cinsiyete bağlı olarak değişkenlik göstermesi dilin toplumsal ayrışma ve eşitsizliği tetikleyen gücünden kaynaklıdır. Özellikle kimi koşullandırma imleyen söylem biçimleri cinsiyetlere yönelik olumlu ve/veya olumsuz algının oluşmasında etkili olurken, toplumsal pratiklerin nasıl oluşturulduğunu da gözler önüne serer. Kadın ve erkeğin dil aracılığıyla belli kalıplara sokulması dildeki cinsiyetçiliğin en önemli göstergesidir. Bu durum ise kadın ve erkek konuşmalarında görünür kılınırken, sözcük kullanımı düzeyinde ayrışmaları kesinler. Dilbilgisi açısından dilin kendisi cinsiyetçi olmasa dahi eril veya dişil sözcüklerin yaygınlaşması ve kullanımlarının pekiştirilmesiyle cinsiyetçi dil yeniden üretilmektedir. Sözcüklerin anlam bilgisi açısından insanı erkek cinsi olarak algılama eğilimi kadının görünürlüğünü gölgeleyen bir sonuç ortaya çıkartmış ve kadın varlığını silikleştirmiştir. Türkçeyi anlam açısından cinsiyetçi kılan eril ve dişil sözcükler incelendiğinde daha çok ataerkinin yansıması olarak kadını özellikle de cinsiyeti bağlamında küçümseyici, aşağılayıcı ve hatta ötekileştirici bir anlama gönderme yaptığı değerlendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Dil, toplumdilbilim, cinsiyet, eril, dişil, sözcük.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

AN EVALUATION ON MASCULINE AND FEMININE WORDS IN THE CONTEXT OF GENDERED LANGUAGE

ABSTRACT

Language, the most important means of communication between people, is an integral part of individual and social life. Language, which includes verbal and non-verbal symbols, has the function of revealing the meanings hidden behind words by establishing a close connection between people's attitudes, value judgments, world views and the way they make sense of it and their thoughts and actions. Therefore, it is effective in transmitting the culture and ideology of society. Since thought and perception of the world are directly shaped by language, the relationship between language and social structure may bring about differences and/or differentiation in language use for men and women. This situation is important in terms of showing how women and men use language as well as how they shape their gender roles, personalities and identities in social life through language and gender. The use of sexist language not only reinforces gender discrimination and gender roles, but also contributes to their transformation into established judgments. The fact that language use varies depending on gender is due to the power of language to trigger social segregation and inequality. In particular, certain forms of discourse that imply conditioning are effective in the formation of positive and/or negative perceptions of the sexes, while also revealing how social practices are formed. Putting women and men into certain molds through language is the most important indicator of sexism in language. While this situation is made visible in the speech of men and women, it also makes distinctions certain at the level of word usage. Even if the language itself is not sexist in terms of grammar, sexist language is reproduced through the spread of masculine or feminine words and the reinforcement of their use. The tendency to perceive human beings as the male gender in terms of the semantics of words has resulted in a result that overshadows the visibility of women and obscures the existence of women. When the masculine and feminine words that make Turkish sexist in terms of meaning are examined, it is evaluated that they mostly refer to a meaning that belittles, humiliates and even marginalizes women, especially in the context of their gender, as a reflection of patriarchy.

Keywords: Language, sociolinguistics, gender, masculine, feminine, word.

1.GİRİŞ

Dil ve onun en önemli parçası olan sözcükler, kavram ve onlara gönderme yapan anlamları sınıflandırma eğilimine sahiptirler. İnsan davranışlarına yön veren kimi anlam kalıpları ortak bir duyu ile nitelendirmeler sonucu zamanla kadın ve erkek için farklı söylemlerin yaratılmasına olanak sağlar. Bu yolla cinsiyetçi bir dil anlayışıyla cinsler arasında ayrıştırıcı ifadeler kültürel kimliği yaratır. Böylece bir toplumun yaşayış biçimi, olaylara bakış açısı ve algısı kadar kadın ve erkeğe biçtiği roller de cinsiyetçi dille somutlanır. Dil aracılığıyla bu roller kadın ve erkek için kesin bir ayrımla belirginlik kazanır. Gelenek, görenek, kültür ve inançların algı, tutum ve davranışları belirlemesi sonucunda cinsiyetçi dil, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet bağlamında ifadelerin de eril ve dişil olarak oluşmasına ve anlam kazanmasına yol açar. "İnsanlar dilin toplumsal bölünme ve eşitsizliklerin oluşmasında ve sürdürülmesinde etkin rol oynadığının, farklı dil kullanımlarının farkına varırken aynı zamanda da içinde yaşadıkları toplumun kültüründeki cinsiyete dayalı ayırımları da gözlerler" (Okan, 1998: 189). Bu durumsa beraberinde sözcük ve ifadelerin eril ve dişil olarak aktarılmasını getirmektedir. Görüş ve düşüncelerin cinslere göre değişmesi bazı kavramları yüceltirken bazılarını ise küçümseyici bir yaklaşımla ele alır. Ataerkil ideolojinin dile yansıması ve kültürün erilleşmesi sonucu dil erkeği

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ona özgü bir dille yüceltirken kadını cinsiyeti ve cinselliği üzerinden ikincil konuma itmiştir. Temel olarak ayrıştırılma bireyin doğuştan ya da sonra sahip olduğu kimi nitelikleri nedeniyle ait olduğu toplumda diğer bireylere göre eşit olmayan uygulama ya da davranışlara maruz kalmasını imler. Ayrımcılık başta toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelim olmak üzere yaş, ırk, engelli olma durumu gibi kimi etmenlere bağlı olarak belirebilmektedir. Bu ayrımcılık eğitim, istihdam ve toplum yaşamına katılım gibi kimi konularda bireyi dezavantajlı konuma iterken, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini doğurmaktadır. Ayrımcılığın dil aracılığıyla pekiştirilmesi sonucunda bu durum hem yaygınlık kazanmakta hem de doğallaştırılmaktadır. Dilsel boyutta gerçekleşen ayrımcılık özellikle önyargılarla kalıp yargılara dönüşmekle kalmayıp çeşitli medya ve iletişim kanalları aracılığıyla da kalıcı hale gelmektedir. Özellikle medyada çıkan haberler, ele alınış biçimleri ve bunların içerikleri önyargıların bireysel boyuttan çıkarak tüm gruba mal edilmesi sonucuna yol açmaktadır. Bu yolla kastedilen grubun tüm üyeleri aynılaştırılmaktadır. Hatta bu durum aynılaştırma boyutunu aşarak bu kişileri damgalamaktadır. Doğrudan, dolaylı veya sistematik ayrımcılık sosyal dışlamayla bireyin insan olması hasebiyle sahip olması gereken hak ve özgürlüklerini kısıtlamaktadır. Gül ve Karan, doğrudan ayrımcılığı bir kişinin ya da bir grubun etnik köken, cinsel yönelim, engellilik gibi nedenlerden en az birinin sonucu olarak hak veya özgürlüğünün kısıtlanması olarak değerlendirmektedirler (2011: 14). Dolaylı ayrımcılık ise adının imlediği gibi görünüşte tarafsız bir kuralın bulunmasına karşın uygulamada buna uyulmadığı durumlar örnek verilebilir. Sistematik dışlama ise belirli gruplara üye olan dezavantajlı kişilere yönelik uygulamalar ve politikalardır (Tokol, 2013). Bunlara ek olarak kurumsallaşmış yapılar ve gelenekler de bunları güçlendirirler. Haksızlık, adaletsizlik ve eşitsizlik kavramlarıyla bütünleşik olarak ele alınabilecek olan ayrımcılığı Bayır (2018) haklı bir nedene dayanmayan hukuksuz ve adil olmayan, uygunsuz ayrımcı davranışlar olarak nitelemektedir. Ayrımcılık eylem boyutunda olabildiği gibi söylem boyutunda da olabilmektedir. Hangisi olursa olsun bunlar bireyi küçük düşürücü ve rencide edici dışlama ya da kısıtlamalardır.

Dil bir toplumun kültür ve geleneğinden beslenen yapısıyla toplumsal yapının vazgeçilmez bir öğesidir. Bir iletişim aracı olmasının ötesinde dil düşünce ve ideolojinin aktarılması ve yayılmasında etkendir. Çünkü dil ve edimler birbiriyle sıkı sıkıya ilişkilidir. İletişim gerek söz, yazı gerekse görüntü yoluyla gelişirken medya bu araçları farklı boyutlarda kullanır. Görsel, işitsel ve basılı medya, yeni medya ve internet gibi türlere ayrılan iletişim teknolojileri içerisinde kuşkusuz görsel medya başta televizyon olmak üzere çok etkilidir. Çünkü gerek hareketli görüntü gerekse canlandırma tekniğiyle sıklıkla müzikle de desteklenmiş olarak sunulduğundan insanları ekran karşısında bilişsel bir uğraş gerektirmeden tutma gücüne sahiptir. Görsel, işitsel ve basılı medyanın tümünü içinde barındıran yeni medya ise bilgilendirme, eğlendirme ve araştırma dışında sanal topluluklar kurma olanağı ile ilgi çekici bir niteliğe sahiptir. Toplumların deneyim ve algılarını yansıtmada etkili olan iletişim teknolojilerinin en yaygın aracı olan dil, düşünceyle iç içedir. Dil, ideoloji ve kültür aktarımında da önemli bir işlev üstlenir. Düşünceler dili biçimlendirirken, dil de yeni düşüncelerin üretilmesine katkıda bulunur. Bu durum cinsiyetle ilgili konular söz konusu olduğunda oldukça belirginlik kazanır. Toplumun cinsiyetlere bakış açısı ve onlara biçtiği roller cinsiyetler arası güç dağılımını kimi zaman da önyargıları görünür kılar. Kadın ya da erkeğe atfedilen kimi söylem biçimleri bunu açıkça gösterir. Örneğin, ‘kadın gibi kıvırmak’ ifadesi bir erkek için söylendiğinde onu küçültücü bir konuma itmekle kalmaz aynı zamanda sözüne güvenilmez olduğu algısını güçlendirir. Öte yandan ‘erkek sözü’ ifadesi erkeğin sözünün güvenilirliğini kesinler. Buna benzer örnekler kadın ve erkek için toplumun benimsediği rol ve algıları ortaya koymaya yeter. Bunlar aynı zamanda dilde cinsiyet kavramını öne çıkartarak cinsler arasında yapılan ayrımı da gözler önüne serer. Cinsiyetçi dil kadın ve erkek arasında cinsiyetlerden birini dışlarken, ikisi arasında adaletsiz ve çoğu zaman ilgisiz bir bağ kurar. Buysa dili kullananların

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ideolojilerini yansıtmada oldukça etkili olur. Çünkü her türlü ideoloji o dilin sınırları içerisinde üretilir ve aktarılır. Dil ve cinsiyet kavramları başta feminist yaklaşım olmak üzere sosyoloji, antropoloji ve dilbilim gibi disiplinlerle sıkı ilişki halindedir. Cinsler arasında daha çok da kadın aleyhine gelişim gösteren cinsiyetçi bir dil kullanımı atasözleri, deyimler, kalıp sözler, argo ve standart dilde dikkat çeker. Dildeki cinsiyetçilik kavramı biri dil sisteminden diğeri ise onun kullanılış biçiminden kaynaklıdır. Dilin yapısal yönden cinsiyetçi olması Afrika, Amerikan ve Avustronezya dillerinde olduğu gibi bu yöndeki karakteristik bir niteliğe gönderme yapar. "Dilbilgisel cinsiyet kelimelerin bazı dillerde eril, dişil ve yansız olarak tanımlanmasıdır" (Yöney, 2013: 53). Bu üç cins sınıflandırma dillere göre farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, Latince, Yunanca ve Almancada sözcükler bu üç cinse göre İspanyolca, İtalyanca, Fransızca, İbranice ve Arapça gibi dillerde ise eril ve dişil olarak iki cinsiyete göre sınıflandırılır. Bu gibi dilbilgisel cinsiyete sahip dillerde ayrım isimler, sıfatlar, tanım edatları ve zamirler üzerinde gerçekleşebilmektedir. "Dilbilgisel cinsiyet, biçimsel dilbilgisi kategorisidir" (Öztürk Dağabakan, 2011: 282). Belirtmekte yarar vardır ki dilbilgisel cinsiyet her zaman biyolojik cinsiyetle açıklan(a)maz. Toplumsal algı ve toplumsal cinsiyetçi düşünce ve onun doğurduğu sistem dilde yeniden üretilir. Kadın ve erkeğin cinsiyetlerine özgü kalıp yargı ve düşünceler öncelikle kadınlık ve erkeklik durumundan kaynaklı olmakla birlikte toplumca doğallaştırılarak kullanılır. Bu verili cinsiyetçi kalıplarsa cinsiyetçi dilin beslendiği kaynakların başında gelir. Gerek kadının gerekse erkeğin sahip oldukları özellikler bakımından ayrıştırılması onları cinsiyetçi kalıplara sokan söylemlerle anılmaya yol açar. Bu da kadın ve erkek olma durumuna gönderme yaparak kadına uysallık ve naziklik, erkeğe güçlü ve kuvvetli olma gibi çeşitli vasıflar yükler. Birey ve toplum yaşamında cinsiyetçi bir dil anlayışının hüküm sürmesi kavramın yaşamın her alanında ne kadar etkili olduğunun göstergesidir. Çünkü bu dil toplumun kadın ve erkeğe bakış açısını göstermektedir. Dilsel boyutta pek çok söylem biçimi cinsler arasında koşutluk taşıyan karşılıklara sahip değildir. Bir başka anlatımla, dilde cinsiyet ayrımcılığı kadın ve erkek için aynı anlamlara gönderme yapmaz. Ataerkil düşünce sistemiyle de desteklenen cinsiyetçi dil özellikle kadını ikinci cins olarak görmekle kalmaz söylem biçimleriyle de onu küçümser, erkeği yüceltir. Bu durumsa tümüyle toplumun kadın ve erkek için atadığı rollerle ilişkilidir. Söylemler de bu rollerle şekillenerek yeniden üretilir.

2.CİNSİYETÇİ DİLİN BİR BAŞKA GÖRÜNÜMÜ: ERİL VE DİŞİL SÖZCÜKLER

Türkçe dilbilgisel açıdan cinsiyetçi bir dil sınıfına girmemekle birlikte cinsiyetçi ögelerle ilişkilendirilebilecek pek çok söylem ve kullanıma sahiptir. Bu yönden cinsiyetçi dil özellikle kadınlık-erkeklik durumları üzerinde temellenir. Dilde cinsiyetçi ögeler daha çok ataerkil düşünce sisteminin doğurduğu bir gerçeklik olarak belirir. Dilde cinsiyetçilik çeşitli söylem biçimleri ve kullanımlarla kadınlık ve erkeklik durumları üzerinde çeşitli davranış modelleri ve rollerini kesinler. Bu da eril ve dişil sözcüklerin kullanımlarındaki ayrışmayı ifade eder. Yapısal olarak cinsiyetçi bir dil olmayan Türkçe dilbilgisel, sözlüksel ya da çağrışımsal açıdan cinsiyet bildiren kimi sözcük ve yapılara sahiptir. Belirttiğimiz gibi dilbilgisel cinsiyete sahip olmayan Türkçede bu örnekler yabancı dilden geçmiş müdür-müdüre, kral-kraliçe, prens-prenses, kont-kontes, dük-düşes, host-hostes, imparator-imparatoriçe, patron-patroniçe gibi kimi sözcüklerde olduğu eril-dişil ayrıma sahiptir. "Kadınların çeşitli meslekler edinebilmesinin, dilde az çaba harcama yasası nedeniyle dilin kendi yapısında olmayan cinsiyet içeren sözcükleri ve terimleri hazır şekilde alıntılamasına neden olmuştur" (Nakhanova, 2022: 360). Türkçede Tanrı-Tanrıça örneğinde olduğu gibi bu karşıtlık kimi cinsiyet ekleriyle de kullanılabilmektedir. Sözlüksel düzlemde cinsiyet ayrımı gözeten sözcüklerde bu ayrımın temel çıkış noktası biyolojik cinsiyet temellidir. Bu yönden değerlendirildiğinde sözlüksel cinsiyet ayrımının nedenli olduğu söylenebilir. Kamacı Gencer, Türkçede sözlüksel cinsiyet ulamına

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

giren baba-anne, amca-hala gibi akrabalık adları ve bey-hanım, bay-bayan gibi seslenme sözleri yanında öküz-inek, horoz-tavuk gibi kimi hayvan adlarında anlamsal bakımdan kadın-erkek (dişil-eril) ayrımına dikkat çekecek şekilde bir kullanım olduğuna vurgu yapmaktadır (2020: 176-177). Türkçede sözlüksel cinsiyet işaretçilerinin göründüğü bir diğer kullanım da kadın ve erkek isimlerinde ortaya çıkmaktadır. Türkçede bulunan özel kişi adları da (Ali, Ayşe gibi) eril ve dişil cinsiyeti işaretlemektedirler (Kerimoğlu ve Doğan, 2015: 152). Bunun dışında Türkçede göndergesel cinsiyet içeren kimi sözcükler, kullanıldıkları bağlama göre eril, dişil veya cansız kavramları imleyebilmektedir. Sözcük bir kadını, erkeği ya da nesneyi anlatmak için kullanılabilir.

Dilbilgisel ve göndergesel cinsiyet ayrımına sahip olamayan Türkçe, toplumsal cinsiyet çerçevesinde bireyi biyolojik cinsiyeti gereğince ayrıştırmakta ve bu cinsiyet rolüne göre sınıflandırabilmektedir. Bu da özellikle mesleklerle ilgili alanlarda kadın ve erkek için sosyo-kültürel açıdan bir ayrışmayı imlemektedir. Şöyle ki doktor, şoför eril, sekreter, temizlikçi dişil kimliklerle özdeşleştirilebilmektedir. Bunun yanı sıra, cinsiyetçi dil bireyin sinirli, kırılgan, kibar, düşünceli olması gibi davranışsal ya da bilişsel özelliklerine göre anlam kazanmaktadır. Bunun yanı sıra karizmatik, çıtkırıldım gibi fiziksel özellikler de belirleyici olabilmektedir. Türkçede geniş bir kullanım alanına sahip olan deyim ve atasözlerinde toplumsal cinsiyetin tanımladığı rol kodları bulunmaktadır. "Kadın olgusu atasözlerinde gerek doğrudan kadın olarak, gerekse üstlendiği roller bakımından yer almaktadır. Bu atasözleri ya doğrudan kadını odağına yerleştirmekte ya da onu edilgin, bağımlı göstermektedir" (Genç, 2018: 15). Kızlar evlenmeyi bir şey sanmış; vardığı günden usanmış, oğlan doğuran öğünsün, kız doğuran dövünsün gibi örneklerde görüldüğü gibi toplumsal cinsiyet anlayışı uyarınca kadın ve erkek kendilerine yakıştırılan rol veya sorumluluklarla anılmaktadır. Kadın ve erkeğe kimi zaman açık kimi zamansa örtük biçimde yakıştırılan ya da uygun bulunan roller gereği dilde cinsiyetçi bir anlayışın izleri görünür kılınmaktadır. Buna sosyal ve kültürel kimi değişkenler de etki etmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan da dilsel cinsiyet kadın ve erkek için çok farklı ve ayırt edici bir anlam kazandırmaktadır. Sosyal sınıf, yaş ya da statü gereği kadın ve erkek dili yalnızca biçimsel değil anlamsal düzeyde de ayrışmaktadır. Bir başka anlatımla, sözcük seçimi veya tercihleri yönünden kadın ve erkek dili farklı kullanım biçimlerine sahip olabilmektedir.

Türkçede eril sözcükler köken bakımından erkekle ilişkilendirilmesine karşın erkeği norm olarak kabul edilme anlayışı sonucunda bunlar kadını da içerecek şekilde kullanılabilmektedir. Bunlara kimi örnekler verilebilir:

Güncel Türkçe Sözlük'te (2002) 'adam' sözcüğü birinci anlamında 'insan'ı imlerken, ikinci anlamında verilen 'erkek kişi' sözcüğüyle beraberinde kavramın erkeği ifade etmesi gerektiği gibi bir algıyı getirmektedir. İnsan olma erkeklik kavramıyla ilişkilendirilerek anlamın yalnızca erkeğe gönderme yapması sonucunu doğurmuştur. Bu yüzden devlet adamı, iş adamı, bilim adamı gibi kullanımlarda sözcüğün doğrudan erkek cinsini ifade ettiği dolayısıyla bir ayrımcılığı kesinlediği söylenebilir. Bu durumda her iki cinsi de kapsayacak biçimde iş insanı, bilim insanı gibi kullanımların benimsenmesiyle bu ayrımcılığın önüne geçilebilmektedir.

Erkeği anlatan bir başka sözcük olan oğul özellikle başka sözcüklerle birleşerek kullanımda tıpkı adam sözcüğü gibi genelleme anlamını güçlendirir. İnsanoğlu şeklinde belirtilen kullanımında sözcük yalnızca erkeği imleyen anlamından tümüyle uzaklaşır.

Yine bir diğer sözcük de 'ata'dır. Eski insanları anlatan sözcük kadın cinsini görmezden gelerek tümüyle erkeği kapsayan bir anlama gönderme yapar. 'Atasözü' ifadesinde olduğu gibi eski insanları tek bir cinsiyete indirgeyen kullanımıyla sözcük adeta kadını yok sayar.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Doğrudan erkeği imleyen hatta onunla özdeşleştirilen ‘er’ sözcüğü de erkeği yücelten bir anlamı belirgin kılar. ‘Sözünün eri olmak’ ifadesinde olduğu gibi kadını yok sayar bir anlama gönderme yaparken erdemli davranışları bir kadının değil erkeğin gösterebileceği vurgusunu güçlendirir.

Türkçede yaygınlıkla kullanılan dişil sözcüklerde de kadın hak ettiği değere ulaşamamaktadır. Biyolojik cinsiyeti ifade eden ‘kadın’ sözcüğü ‘erkek’ sözcüğünden farklı olarak içinde bazı cinsel göndermeleri barındırmaktadır. ‘Kadın basketbol takımı’ ifadesi sözcüğün bu çağrışımı nedeniyle tercih edilmeyerek kimi zaman ‘bayan basketbol takımı’ şeklinde kullanılsa da kadın sözcüğünün bayana göre dişiye gönderme yaptığı söylenebilir. Ancak son yıllarda özellikle nezaket bildiren hitaplarda kullanılan ‘bayan’ ifadesinin anlamı değişerek küçümseme, aşağılama ya da dışlamayı belirten bir bağlama gönderme yapabilmektedir. Bir hitap sözcüğü ve kamuya açık bazı yerlerde kadın-erkek ayrımı belirtmek için kullanılan ‘bayan’ sözcüğü bir cinsi ifade etmemesi nedeniyle çok tercih edilmemektedir. Kadın sözcüğü dişil cinsiyet için yetişkinliğe gönderme yaparken, erkek sözcüğü yaş alma ya da deneyimle kazanılan bir durumu ifade etmediği gibi böylesi bir ayrımı da imlemez. Kadın sözcüğü anlamca dişilik belirten örneklerde ad, önad ya da zarf olarak kullanılmaktadır. Bunlara kadın terzisi, kadınlar hamamı, kadınca, kadın başına gibi kullanımlar örnek verilebilir. Ancak kadın sözcüğü ‘kadın ağızlı’ ya da ‘kadın kılıklı’ gibi kullanımlarla da anlamca erillik ifade etmektedir.

Kadın sözcüğü özellikle de eğretilemeli anlamda kullanıldığında kadın ve erkek için farklı anlamlara gönderme yapmaktadır. “Kadın kılıklı, kadın gibi gülmek, kadın ağızlı, kadınlar hamamı,” deyimlerinde görüldüğü üzere kadınla yapılan eğretilemeler erkekleri tanımlamak için kullanıldığında, kadına benzemek ya da benzetilmek aşağılayıcı ve utanç verici bir şeydir. Ancak, erkek özellikleri kadınları tanımlamak için kullanıldığında durum değişmektedir. Kuşkusuz, erkek gibi olmak hayranlık uyandıran bir durumdur!” (Işık, 2018: 77). Bu alıntıdan da anlaşılacağı üzere kadın veya kadınlık durumu bir erkek ya da onun bir niteliği için kullanıldığında küçümseyici bir anlamı güçlendirirken, bir kadın için erkeğe özgü olduğu nitelikleri taşıması onur verici olarak değerlendirilmektedir.

Kadın sözcüğü yerine bir seçenek olarak kullanılan ‘yenge ve bacı’ sözcükleri de yine erkek bakış açısından kavramlara gönderme yapmaktadır. Her iki sözcük de kadını başta cinselliği yönünden bir kategoriye sokarak, bir erkeğin başka bir erkek için aldığı konumu belirginleştirme işlevi üstlenir. Bir erkeğin ağzında bu iki söylem biçimi de kadını cinsel bir objeymiş gibi değerlendiren bir bakış açısının ürünüdür. Kadının dişiliği ya da cinselliği ile baştan çıkartıcı olabileceği ve bu durumun taraflar için çekinceli bir durum olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Dişiyi imleyen ‘kız’ sözcüğü de ‘erkek’ sözcüğüyle karşılaştırıldığında, kadın için toplumsal bakış açısını kesinleyen iki farklı anlama gönderme yapar. Biri dişi çocuk iken diğer anlamı cinsel ilişkide bulunmamış kişiyi ifade eder. Ancak erkek için böylesi bir durum söz konusu değildir. Bu iki sözcükle ilintili şekilde ‘erkeklik’ ve ‘kızlık’ ifadeleri de benzer şekilde bir anlamı güçlendirir. Kızlık kız olma durumundan çok toplumda bekâreti, erkeklikse yiğitliği anlatılır. Bu anlama yakın olarak kullanılan ‘kız gibi’ ifadesi de sahip olunan eşyanın ilk kullanıcısına gönderme yapar. Bu anlam kadın bedeni ve cinselliğiyle ilişkilendirilir. Aynı ifade bir nesne için değil de bir erkek için kullanıldığında kadını aşağılayan anlamı güçlendirir. Dişil ve eril sözcük olarak bu iki sözcüğün anlamsal göndermelerinin birbiriyle hiçbir ilişkisinin bulunmaması toplumsal cinsiyet bakış açısının bir başka görünümü olarak belirir. Bunun yanı sıra kız istemek, kız kurusu, kız oğlan kız gibi kimi kullanımların yalnızca dişil söylemlerle özdeşleştirildiği erkek için bu ifadelerin karşılığı olmadığı görülür. Bu ifadelerin karşılıklarının olmaması da yine erkeğe atfedilen değerden ötürüdür. Kadını erkek karşısında ikincil konuma

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

iten bu ifade biçimleri aynı zamanda ötekileştirici, dışlayıcı bir anlamı da canlı tutar. Kadın bir nesne gibi alınıp satılabilirken, erkek için böyle bir durum söz konusu edilmez. Kadın seçilirken, erkek seçendir.

Yalnızca kadın için kullanılan pek çok ifade 'kadınlar hamamı' örneğinde olduğu gibi kadına olumsuz nitelemeler yükler. Kadının gürültüsü hatta boşboğaz olduğu savını güçlendiren bu söz öbeği erkekler için gerçek anlamıyla kadınlar içinse eğretilemeli anlamıyla karşılık bulur. Dişil sözcük kategorisinde yer alan 'ev kadını' ifadesi de kadının eş ve anne olarak üstlendiği toplumsal cinsiyet rollerine gönderme yapan bir anlam taşır. Erkek için bu kavrama karşılık gelecek ifade yoktur. Benzer biçimde meslek adları da erkek ya da kadın olma durumuna göre kadın açısından değişmektedir. Meslek adının önüne getirilen 'kadın' sözcüğüyle cinsler arasında ayrımcılık ön plana çıkartılmaktadır. 'Kadın pilot' ifadesi bu mesleği yapan kişinin mesleğini değil kadınlığını yani cinsiyetini önceler. Meslek erbabının cinsiyetini belirtme işlevi üstlenen bu söz öbeği örtük biçimde meslek gruplarını da cinsiyetlere özgü olarak ayrıştırır. Kadını yaptığı işte normal dışı gibi gösteren ya da esas olarak bu işin erkek işi olduğuna gönderme yapan bir anlam da saklıdır. Erkek söz konusu olduğunda durumun açıklanmasına gerek duyulmaz. Zira bu meslek erkeğe özgüdür ve normal dışı olan bir kadının bu işi yapıyor olmasıdır. Yine bazı meslekler de erkek ya da erkek olma durumuna göre ayrıştırılmaktadır. Örneğin, kadın pilot denilirken kadın hemşire veya sekreter nitelemesinin yapılmaması bu tür mesleklerin kadına özgü olduğu düşüncesini doğrular niteliktedir. Doğan'ın ifade ettiği gibi "Dil ve kültür erkeğin ürettiği alanlar olduğundan konuşan kişinin cinsiyeti kadın da olsa sözü erkektir" (2020: 34). Bu örneklerde de görüldüğü gibi kadın cinsiyetinden kaynaklı gerekçelerle dilsel alanda ötekileştirilmektedir.

3. SONUÇ

Türkçede anlamsal ve göndergesel bağlamda cinsiyetçi dil kullanımının yaygın olduğu düşünüldüğünde özellikle de eril dilin olumlu çağrışım ve anlamlarla desteklendiği görülür. Erkeğe övgü ve ayrıcalık katan bu kullanımlarda kadın ya tümüyle görünmez kabul edilmekte ya da yok sayılmaktadır. Kadın yalnızca görünmez olmakla kalmayıp aynı zamanda olumlu değerlerin tümüyle erkeğe yaraştırılması sonucu değersizleştirilmektedir. Sözünde durmak, güvenilir ve güçlü olmak gibi kimi meziyetler yalnızca erkekle ilintili bir anlamla anılarak kadın açık ya da örtük biçimde olumsuz değerlere yakınsanmaktadır.

Kadın ve erkeğe yönelik kullanılan ifadeler özellikle eğretilemeli anlamda erkeğe özgü nitelik ya da özelliklerle yüceltilirken kadına özgü olanlar küçümsenmektedir. 'Kadın gibi gülmek' ifadesi bir erkeğe yönelik ya da onu tanımlamak için kullanıldığında kadına benzemek ve/veya benzetilmek aşağılayıcı ya da utanç verici olarak değerlendirilmekte iken 'erkek gibi kadın' ifadesi bir kadının erkekle özdeşleştirilen özelliklere sahip olmasından dolayı hayranlık ve övgüyü layık olduğu anlamı güçlendirilir. Özellikle toplumsal cinsiyet ve ataerkil kültür yapısının sonucu dişil sözcüklerin olumsuzluk veya ikincillik anlamını güçlendirdiği açıktır. Kadını sınırlamakla kalmayan bu anlam aynı zamanda onu önemsizleştirmekte ve küçümsemektedir. Kadın için kullanılan kız-kadın-dişi nitelemelerinin hepsinin karşılığı olarak erkek sözcüğü bütünsel olarak tek bir ifade ile anılmaktadır. Erkek için kullanılan bu bütünsel anlam cinsiyet ayrımcılığının göstergesidir.

Toplumdilbilimsel açıdan eril ve dişil söylemler birbirlerinden gerek gerçek gerekse göndermeli anlamlarıyla kesin biçimde ayrılırken erkeği yüceltir, kadını ikincil konuma iter. Eril sözcükler saygınlık, övgü ve olumlu değerlerle yüceltilirken, dişil sözcükler kadının erkek karşısında ikincil konumuna koşut olarak küçümseme ve dışlama anlamı kazanır. Dilde kadın veya erkeği nitelemek için kullanılan sözcükler toplumsal cinsiyet bakış açısına göre cinslere yüklenen roller çerçevesinde anlam kazanır ya da kazandırılır. Örneğin, bir erkek için kullanılan 'kız/kadın

gibi' ifadesi o erkeği kadın cinsiye yakınlaştıracağından küçümseyici olurken bir kadın için kullanılan 'erkek gibi' ifadesi övgü sebebidir.

Dişil söylemde yer alan kimi sözcüklerse kazandıkları anlamlarla olumsuz nitelemeleri belirtiler. Ancak bunların eril dilde karşılıkları yoktur. 'Hayat kadını' söz öbeği kadını aşağılarken onu ahlaki ve sosyal açıdan itibarsızlaştırır. Olumsuz bir çağrışıma sahip olan pek çok dişil sözcük kadın için kullanılırken erkek için aynı söz öbeği gerçek anlamıyla karşılık bulduğundan hiçbir olumsuz anlam taşımadığı gibi gerçek anlamıyla sınırlı kalır.

Kadın ve erkek eşitliği öncelikle dilde görünür kılınmalıdır ki hem kamusal hem de özel alanda kadını ötekileştiren ya da erkek işi yapıyormuş gibi gösteren bir algı yerine insan kavramını önceleyen bir yaklaşım benimsenmelidir. Dildeki cinsiyetçilik toplumdaki cinsiyetçiliğin yansımasıdır. Böylesi olumsuz bir toplumsal algının önüne geçilebilmesinin tek yolunun bu bilincin oluşturulmasından geçeceği açıktır.

KAYNAKÇA

[1] Bayır, D. Eşitlik, Ayrımcılık, Irkçılık. Uluslararası Ayrımcılık Konferansı içinde (ss. 71-79). İstanbul, ESHİD, 2018.

[2] Doğan, G. *Düşünce İnşacısı Olarak Dilin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerindeki Rolü,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2020.

[3] Genç, H. N. Atasözlerinde Toplumsal Cinsiyet Algısı Olarak Kadın, *Folklor/Edebiyat,* 24 (94), 13-34, 2018.

[4] Gül, İ,I., ve Karan, U. Ayrımcılık Yasağı Kavram, Hukuk, İzleme ve Belgeleme, *İnsan Hakları Hukuku Çalışmaları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011.

[5] Işık, Y. "Kadın" Sözcüğünün Tarihsel Süreç İçerisinde Değişen Anlamları, *Türkoloji* (89), 68-84, 2018.

[6] Kamacı Gencer, D. "*Cinsiyet (Gender)",* Türkçede Dilbilgisel Ulamlar, Ed. Erdoğan Boz, Gazi Kitabevi, Ankara, 161-186, 2020.

[7] Kerimoğlu, C. ve Gökçe Doğan. Türkçede Cinsiyet Görünümleri ve Çağrışımsal Zihniyet, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı:38, 143-78, 2015.

[8] Nakhanova, L. Dildeki Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Kültür Araştırmaları Dergisi* (14), 344-367, 2022.

[9] Okan, Akünal Z. Dil ve Cinsiyet: Reklam Dili Çözümlemesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 5*, Sayı:* 5, 187-198, 1998.

[10] Öztürk Dağabakan, F. Dillerde Cinsiyet Almanca ve Türkçede Cinsiyet Kavramları, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (46), 281-300, 2012.

[11] Tokol, A. Ayrımcılık ve Sosyal Dışlanma. *Sosyal Politika II* (Editörler: Doç. Dr. Abdurrahman İlhan Oral ve Dr. Öğr. Üyesi Yener Şişman), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2013.

[12] Yöney, Pilpil G. İspanyolcada Dilsel ve Toplumsal Cinsiyetçilik Analizi, *Dil Dergisi,* S.161, 50-71, 2013.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BİR KADIN, BİR ERKEK, İKİ YAŞAM ÖYKÜSÜ: SUZAN DEFTER

Prof. Dr., Hanife Nâlân GENÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID ID. 0000-0002-7618-4825
Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatice KOCADAĞ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
ORCID ID. 0009-0006-0931-8148

ÖZET

Yazınsal kariyerine çeşitli dergilerde yayımladığı yazılarıyla başlayan ardından gazeteciliğe yönelen Ayfer Tunç, Türk Yazınında editör, senarist, yönetmen ve yazar kimliğiyle tanınan bir isimdir. Yazarın 2003 yılında yayımladığı ve içinde dört öyküsünün bulunduğu *Taş-Kâğıt-Makas* isimli kitabı özellikle anlatıcı ve bakış açılarıyla dikkat çekicidir. Bu kitapta yer alan ve 2011 yılında müstakil bir roman olarak yayımlanan *Suzan Defter* isimli öykü gerek kadın ve erkek bakış açısını birlikte sunan anlatıcıları ve yazarın gelenekle bağlarını kopartmadan günceli izleyen biçemiyle gerekse anlatım teknikleri açısından oldukça çarpıcı bir yapıttır. Günlük formunda yazılmış öykünün bir başka özgünlüğü ise iç bakış açısıyla desteklenmiş anlatının kadın ve erkek kahramanlar gözünden ve onların anlatımıyla güçlendirilmiş olmasıdır. Yapıt iki ayrı günlüğün iç içe geçmesiyle oluşturulmuştur. Ekmel ve Derya isimli iki anlatıcı-karakterin birbirinden bağımsız olarak tuttukları günlüklerle güçlendirilen öykü yalnızca onların duygularını, düşüncelerini, pişmanlıklarını, yalanlarını, gerçeklerini, anılarını, beklentilerini değil aynı zamanda yaşamı sorgulama biçimlerini de tüm açıklığıyla yansıtır. İki karakteri buluşturan yalnızlıkları aynı zamanda onu yaşayıp, yaşattıkları biçimde anlam kazanır. Birbirlerinden habersiz aynı gün günlük tutmaya başlayan Ekmel ve Derya bu yolla birbirlerinin yaşamına dâhil olurlar. İkili günlük tutmaya başladıktan bir hafta sonra Ekmel Bey'in verdiği satılık ev ilanı aracılığıyla tanışır. Yüz yüze görüşmeleri sırasında yalnızlıklarını, yaşayamadıkları aşkları, çocukluklarını birbirlerine anlatırlar. Anlatıcının hem kadın hem erkek haliyle karşılaşan okur böylece iki yaşam öyküsünün benzer ve/veya farklı yanlarını da somut biçimde öğrenir. Yazarın çoğunlukla işlediği aşk, aile, evlilik, ev, yalnızlık ve toplumdan uzaklaşma gibi temel izlekler *Suzan Defter*'de başka görünümleriyle yansıtılır. Anlatıcılar yaşam öykülerini kendilerine özgü biçimde anlatırlarken, benimsedikleri anlatım teknikleriyle kadın ve erkeklik hallerinin her birini yaşar ve yaşatırlar.

Anahtar Sözcükler: Ayfer Tunç, Suzan Defter, günlük, yalnızlık, aşk, pişmanlık.

ONE WOMAN, ONE MAN, TWO LIFE STORIES: SUZAN DEFTER

ABSTRACT

Ayfer Tunç, who started her literary career with articles she published in various magazines and then turned to journalism, is a well-known name in Turkish Literature as an editor, screenwriter, director and writer. The author's book Taş-Kâğıt-Makas, published in 2003 and containing four stories, is remarkable especially for its narrator and point of view. The story titled Suzan Defter, which was published as a standalone novel in 2011, is a striking work in terms of its narrators presenting both male and female perspectives, the author's style that

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

follows the present without breaking ties with tradition, and narrative techniques. Another originality of the story, which is written in diary form, is that the narrative, which is supported by the internal point of view, is strengthened through the eyes of the female and male protagonists and their narration. The work is composed of two separate diaries intertwined. The story, which is strengthened by the diaries kept independently by two narrator-characters named Ekmel and Derya, reflects not only their feelings, thoughts, regrets, lies, lies, truths, memories, expectations, but also their way of questioning life with all its clarity. The loneliness that brings the two characters together also gains meaning in the way they live it and make it live. Unbeknownst to each other, Ekmel and Derya start keeping a diary on the same day and thus become involved in each other's lives. One week after they start keeping a diary, the two meet through the advertisement of a house for sale given by Mr. Ekmel. During their face-to-face meetings, they tell each other about their loneliness, the loves they could not experience and their childhood. The reader, who encounters both the male and female forms of the narrator, thus learns the similar and/or different aspects of the two life stories in a concrete way. The author's main themes such as love, family, marriage, home, loneliness and withdrawal from society are reflected in Suzan Defter in different forms. While the narrators tell their life stories in their own unique way, they live and keep alive each of the states of womanhood and manhood through the narrative techniques they adopt.

Key words: Ayfer Tunç, Suzan Defter, diary, loneliness, love, regret.

1. GİRİŞ

Yazınsal kariyerine daha üniversite yıllarındayken çeşitli dergilerde yazdığı edebiyat ve kültür yazılarıyla başlayan Ayfer Tunç, pek çok dergi ve gazetede çalışmıştır. Buna yayın yönetmenliği, radyo tiyatrosu yazarlığı, söyleşiler ve öğretim üyeliği de eklendiğinde yazarın farklı alanlarda edindiği deneyimlerini sanat anlayışına yansıttığı görülür. Yaratımlarını yalnızca roman, öykü ve senaryolarıyla sınırlandırmamış aynı zamanda araştırma ve yaşantı yazılarıyla varsıllaştırmıştır. Her yazarın kendine özgü bir tarzı olduğunu savunan Ayfer Tunç, Türk ve yabancı yazınından önemli isimleri kendine rehber almıştır. Yazar Türk Yazınından önemli isimlerin yapıtlarından hareketle yazdığı kimi çalışmalara da imza atmıştır. Örneğin 2002'de Sait Faik'in öykülerinden hareketle TRT için *Havada Bulut* adını taşıyan bir senaryo yazar. 2010 yılında bir başka önemli yazar Orhan Kemal'in *72. Koğuş* adlı romanından bir senaryo uyarlaması yapar.

Özellikle öykücülüğüyle anılan Ayfer Tunç, bu türde insanı tüm yönleriyle kendine özgü biçemi ve bakış açısıyla ele alır. Modern insanı ve sorunlarını tüm yalınlığıyla anlatan yazar başta aşk olmak üzere bu kavrama ulamlanan yalnızlık, sevgisizlik ve arayış gibi kimi izlekleri ön plana çıkartır. Bunun yanı sıra fanilik, ölüm, intihar ve yaşlılık da yazarın ele aldığı diğer kavramlar arasındadır.

Ayfer Tunç öykücülüğe 1989'da yazdığı ilk öykü kitabı *Saklı* ile adım atar. Yazarın bundan başka *Mağara Arkadaşları, Aziz Bey Hadisesi* ve *Taş-Kâğıt-Makas* isimli öykü kitapları vardır. Son öykü kitabı *Taş-Kâğıt-Makas*'ın içinde bulunan *Suzan Defter* 2013 yılında kısa roman olarak yayımlanır. Aynı şekilde *Aziz Bey Hadisesi*'nde yer alan ve kitaba adını veren yapıtı ise 2014 yılında bağımsız olarak yayımlanır. Her iki kitapta yer alan diğer öyküler ise tek bir kitapta toplanarak yayınlanır. *Kırmızı Azap* ismiyle yayınlanan bu yapıtı da böylece kitaplaştırır. Yazar modernite-insan ilişkisini önceledeği öykülerinde genel olarak klasik öykü anlatımını tercih eder. Ancak sözcük dağarcığı ve kurgusuyla bu klasik yapıyı güçlendirip kendine özgü bir biçemle özgünleştirir. Yazarın bireyi merkeze aldığı yapıtlarının en temel

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

özelliği gerçekle çok güçlü bir bağ kurmalarıdır. Çünkü o gerçekçi bir yazardır. Siyasal ve toplumsal düzlemde bir eleştiri getirdiği yapıtlarında yaşamdan bir kesit değil yaşamın kendisini tüm açıklığı ile sergilemeye çalışır. Ayfer Tunç'un tüm yapıtlarında yazın yaşamına adım attığı öykü türünün özellikleri duyumsanır. Tüm boyutlarıyla bireyin var olma çabasının yansıtıldığı yapıtları birey odağında sosyal çevreye yoğun eleştiri getirir. Özellikle öykülerinde başat izlek olarak yer alan yalnızlık beraberinde mutsuzluğu getirir. Bireyin varoluş sancılarıyla anlamını aradığı yaşam ne yazık ki ona bir çözüm üretmez aksine onu sevgiden yoksun bıraktığı gibi insansızlaştırır da. Kişileri çoğunlukla sevilmemiş ve sevmemişlerdir. Yazarın öykülerinde harcanmış sevgiler, yalnızlık, ölüm, zamanı yadırgama, mekâna, çevreye uyumsuzluk, travmatik olgu ve oluşlar, korku, ürkeklik ve tedirginlik psikolojisi gibi olgular baskın biçimde varlığını duyumsattırır (Lekesiz, 2001: 532). Öykü kişileri günlük yaşamda karşılaşılabilecek türden sıradan insanlar olmalarına karşın bulundukları ortam ve zamanı algılayış biçimleri, kimi zaman sıra dışı ilişkileri ve olaylara yaklaşımları ve mizahi bakış açılarıyla farklıdırlar. *Suzan Defter*'de bu duruma şöyle bir örnek verilebilir: "Babamın babası doksan iki yaşında öldü. İntiharı aklına getiremeyecek kadar tembel olduğunu düşünürdüm. Yüksük iriliğinde dişleri vardı, pek yemek yemezdi. Çocukken tanrının ona neden bu kadar büyük dişler verdiğini merak ederdim- madem yemiyor… Hayatı uzun sürmüş bir sıkıntıdan ibaretti. Boş, içeriksiz bir sıkıntı. Neden hayatım bir sıkıntıdan ibaret diye soramayacak kadar tembel yaradılışlı olmalıydı ki, ölmek daha kolay geldi" (Tunç, 2011: 10).

Türk öykücülüğüne kendine özgü biçemi ve tarzıyla damga vuran Ayfer Tunç'un yazınsal yaratımları içinde bu türün daima ayrıcalıklı yerini koruduğu bilinir. Kendisiyle yapılan röportajlarda açıkça dile getirdiği gibi Tunç'un yazmaktan en fazla zevk aldığı ve kendisini yansıtmasına daha doğrusu yaşatmasına olanak verdiği için bu türe bunca yakın olduğu düşünebilir. Öykülerinde yarattığı kişiler sıradan görünümleri altında gizledikleri gizem ve tuhaflıkla ön plana çıkarlar. Yazarın gerçekle sıkı sıkıya bağ kurularak yarattığı bu kişiler mutsuz ve karamsar kişilik özellikleriyle dikkat çekerler. Onun karşılaştığı, yakından ya da uzaktan tanıdığı kişilerden damıtılmış olduğu duyumsanan bu kişiler içlerinde saklı tuttukları gerçekleriyle varlık gösterirler. Ayfer Tunç kendi yaşamıyla kahramanlarınkini çoğaltır. Bir başka deyişle, yazar özyaşamından izler taşıyan yapıtlarında kendi yaşamını kahramanları aracığıyla yine ve yeniden yaşar ve yaşatır adeta. Geçmişleriyle hesaplaşan ve kalabalıkta dahi yalnız olan kişileri birbiri içine geçmiş pek çok öykünün anlatılmasına aracılık ederler. Çünkü her öykü kişisinin kendisiyle ilgili anlatacak çok sözü vardır. Bu sözün yarım kalmasına gönlü razı olmayan yazarsa hepsinin kendisini anlatmasına bu yolla izin verir gibidir. Geçmişleriyle hesapları kapanmayan bu kişilerin en temel sorunsalları da yaşadıkları sevgisizlikleridir. Bunun için yaşama olumsuz bakarlar, yaşadıkları mutsuzluklarının kaynağını geçmişlerinde ararlar. Bu haklı gerekçeden ötürü yazar yalnız ve sevgisiz kişilerin buluştuğu bir dünyadan seslenir okura.

2. GÜNLÜKLER ARACIĞIYLA YAŞAMLA HESAPLAŞMA

Ayfer Tunç'un *Taş-Kâğıt-Makas* isimli kitabında dört öyküye yer verilmiş olup bunların içinde yer alan ve bu kitabın en hacimli bölümünü oluşturan *Suzan Defter* kendine özgü anlatım teknikleri ve biçemiyle alışılagelmişin dışında değerlendirilebilecek bir anlatı yapısına sahiptir. 2011 yılında yayımlanan romanda yazar ele aldığı izlekleri nasıl ön plana çıkartacağı üzerinde önemle durmuştur. Bu yüzden ne anlattığından çok bunu nasıl anlattığı önemli olmuştur onun için. Modern roman türüne yakınsanabilecek romanda anlatıcılar kadar anlatım teknikleriyle de

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kendine özgü bir tarzın baskın olduğu kitapta dilin olanakları oldukça genişletilmiş böylece akıcı bir anlatım gerek dilsel gerekse sözdizimsel boyutta kendini göstermiştir. Sıklıkla anlatıcıları erkeklerden seçen yazar *Suzan Defter*'de bir farklılık yaratarak kadın ve erkek olarak ikili bir anlatıcıya yer vermeyi yeğler. Böylece bir kadının erkeği, bir erkeğinse kadını anlatmasını belki de anlamasını bekler. Öykü ile günlük türünün iç içe geçtiği *Suzan Defter* kadın ve erkek iki anlatıcının gözünden günlük formunda oluşturulmuş bir özellik taşır. "Yan yana sayfalarda akan iki günlük hâlinde yazılan romanda Ayfer Tunç, daha önce hiç denenmeyen ve bu yönüyle bir ilk olan bir formu kullanır" (Aktay, 2019: 46). Bilinç akışı ve iç monolog tekniği sayesinde okur kahramanların gerek birbirleri hakkında düşündüklerini gerekse iç dünyalarını öğrenme olanağına sahip olur. Romanda anlatıcı-karakterlerin aynı günleri her biri için ayrı ayrı okunabileceği gibi birininki bitirilip diğerininkine geçilerek de okunabilir. Çünkü anlatılanlar ilk bakışta bağımsızmış gibi görünse de aslında iç içe geçmiş durumdadırlar. Yazarın iki anlatıcıya yer vermesinin en önemli sebeplerinden biri okurun kadın ve erkek bakış açısından aynı olay örgüsünün farklı anlamlarını karşılaştırmak ve böylece kendi adına bir çıkarsama yapmasına olanak vermektir. Diğeri ise kadın ve erkek kahramanlarla ilişkilendirilebilecek izlekleri onlarla görünür kılmaktır. Bir başla anlatımla, kişilerin kendi yaşamlarıyla ilgili açmazlarını görünür kılmak ve onları içinde bulundukları ortam ve ruh haliyle yakından tanımaya katkıda bulunmaktır. Okuyucuya kadın ve erkek hallerinin aynı anda birinci kişi konumunda olan iki farklı anlatıcıyla verilmesi öyküde iç bakış açısını yansıtması bakımından önemlidir. Derya'nın günlüğünden Ekmel Bey'i, Ekmel Bey'in günlüğünden ise Derya'nın yaşamla yüzleşmesi somutlanır. Başka deyişle, bir kadının penceresinden bir erkek, bir erkeğinkindense bir kadının yaşamı aktarılır. Bu aktarımda cinsiyetlere yüklenen toplumsal cinsiyet bakış açısı da tarafsız ve eleştirel bir biçimde sergilenir. Yalnızlıkları ve sevgisizlikleri bu iki anlatıcıyı ortak noktada buluşturur. Bir diğer ortak noktaları da yazdıkları günlükler yoluyla ikisinin de geçmişleriyle yüzleşmek istemeleridir. Her iki günlük de aynı zaman dilimine rastlayan dönemde yani16 Kasım Cuma günü başlar ve 10 Aralık Pazar günü biter. Ancak romanın anlatı zamanı süredizimsel bir sıra izlemez. Geçmiş ve şimdiki zaman iç içe geçmiş olarak aktarılır. Romanın başkişileri de olan anlatıcıları Derya ve Ekmel Bey aynı zaman diliminde günlük tutmaya başlarlar. Ekmel Bey günlüğe -ölümünden sonra başkalarının eline geçebileceği endişesiyle- adını açıkça yazmaz. İsmini kullanmadan E. harfi ile kısaltarak kullanmayı yeğler. Okur onun adının Ekmel olduğunu Derya'nın yazdığı günlükten öğrenir. Kahramanların öyküleri de kitapta birbirine koşut olarak ilerler. Kitabın çift sayfaları Ekmel Bey'e, tek sayfalarıysa Derya'ya ayrılmıştır. Günlüklerinde aynı günleri farklı yaşayan bu iki kişinin yolları bir rastlantıyla kesişir. Ekmel Bey'e ait olan kısımda yaşama dair sorgulamaların yapıldığı, ağırlıkla ev ve ölüm kavramlarının irdelendiği görülürken, Derya'ya ait sayfalardaysa pişmanlıklar ve umutsuzluklarla kuşatılmış hüzünlü bir aşk öyküsü anlatılır. Kahramanların duygu ve düşüncelerini aracısız anlattıkları bu günlükler sayesinde okur onları dolaysızca tanıma olanağı bulurken, aynı zamanda onlarla ilişkilendirilen kimi kavramlara kadın ve/veya erkek bakış açısından nasıl anlamlandırıldığına tanıklık etmeye davet edilir. Derya'nın günlüğünde Türkiye'nin siyasal ve sosyal düzlemde yer alan kimi olaylarına da yer verilerek toplumsal bir eleştiri de yapılır. "Ayfer Tunç'un roman ve hikâyelerinde siyasî olaylar geniş bir yer tutar. Yazar bunları kimi zaman aşikâr bir şekilde kimi zaman ise ironik bir dille eleştirir" (Bakkaloğlu, 2018: 32). Romanda siyasal ve toplumsal olaylar asıl izleklerin belirginleşmesinde bir fon oluşturarak topluma ve kendine yabancılaşan insanların öykülerini belirginleştirme işlevi üstlenir. Yazarın özyaşamına koşut biçimde romanda Derya yaşamı boyunca iki kez günlük tutar. Bunlardan ilki Kıbrıs Savaşı sırasında, diğeriyse 12 Eylül 1980 İhtilali sonrasıdır. Bu darbeden iki yıl sonra hapse atılan sol görüşlü ağabeyinin şahsında onun gibi düşünenleri eleştirmek adına romanda ideolojik düşünce karşıtlığının yarattığı kargaşa ortamı görünür kılınır. "Derya Hanım'ın bir zamanlar "militan" olduğu anlaşılan ağabeyinin

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

üzerinden, 70'li senelerde sol hareketlerin içinde bulunup da sonraki dönemde ideallerinin uzağına düşen kişilere eleştiriler yöneltilir" (Harmancı-Solak, 2010: 93).

Yapıtta dikkat çeken bir başka nitelik ise tüm anlatı dokusuna sinmiş olan şiirselliktir.

"Benim annem yasasaydı çok yaslı bir kadın olacaktı.
Sessiz annem,
dilsiz annem,
kunt, demir, çelik annem,
kalbinin kapılarını kapatmış, sadece üç çocuğuna arada
bir hafifçe aralayan annem,
öldüğü gün sesini tümüyle unuttuğum, uzun süre
hatırlamaya çalışıp sonunda vazgeçtiğim annem.
Tunçtan dökülmüş melek heykeli annem" (Tunç, 2010: 104-106).

Yazarın büyük bir tutkuyla bağlandığı şiir kimi zaman bir esin kaynağı kimi zamansa yazma ediminin en önemli tetikleyicisi olur. Yazmaya başlamadan önce şiir okuduğu bilinen Ayfer Tunç, bu türün içinde barındırdığı gizli anlam ve benzetmelerle yüklü imge dünyasının sınırlarını nesire aktarmasında işlevsel bir rol üstlenir. "Benim ilhamım şiir. Sabuna benzetiyorum şiiri. Beni günlük hayatın kalıntılarından arındırıyor, yazının büyülü dünyasına taşıyor" (İnci, 2014: 211). Yazarın dil ve anlatımında bu yansımanın izleri açıkça kendini gösterir.

Suzan Defter'i ayrıcalıklı kılan bir başka çarpıcı yanı ise metinlerarasılıkla güçlendirilmiş olan anlatım tekniğidir. Metinlerarasılıkla ilgili çok sayıda masal, şiir ve müzik örnekleri olduğuna dikkat çeken Aysan, Tolstoy'un Anna Karenina'sından, Goethe'ye, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Yaz Yağmuru'dan, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler'e, hatta Edip Cansever, Cemal Süreya, Behçet Necatigil gibi şairlerin şiirlerinden alıntılara yer verildiğini belirtmiş bunların yanı sıra Türk müziğinden seçilmiş pek çok parçanın sözlerinin de kullanılarak anlatımın varsıllaştırıldığına dikkat çekmiştir (2014: 59-60-61).

Evlenip boşanmış otuzlu yaşlarında olan Derya tüm sevgisini ağabeyine yönlendirmiş ve zamanla aralarında kurulan bağ ile onu yaşamının odağına yerleştirmiştir. Böylece kendi yaşamını ikinci plana iten Derya, kendi yaşamını ağabeyininkine ulamlar. Suzan'ın ağabeyini bu denli kendi yaşamının merkezine koymasının en önemli gerekçesi de geçmişte onun aşkını yaşamasına engel olduğu için duyduğu pişmanlıktan ötürüdür. Aslında Derya ağabeyinin kendisini önemsememesine, işleri nedeniyle onu geride bırakıp yurt dışına gitmesine hayıflanır. Ağabeyinden kaynaklanan sebeplerle girdiği kıskançlık bir süre sonra onu yalnızlığa sevk eder. Suzan ağabeyinin yıllar önce sevdiği kadının adıdır. Derya kıskançlıkları nedeniyle bu ilişkiye engel olur. Ağabeyi Suzan'ı terk eder ve Derya'nın sevmediği bir kadınla evlenir. Derya Suzan'a karşı içinde iki karşıt duygu besler. Bir yandan onu çok severken, diğer yandan onu ağabeyiyle paylaşamaz. En büyük pişmanlığı ise hem kendisinin hem de ağabeyinin Suzan'a haksızlık etmiş olmalarıdır. Küçük yaşta annesini kaybeden Derya'ya ilgisiz bir baba kalır. Yaşamını babaannesi ve ağabeyi ile sürdüren Derya, Cihan'la yaptığı mutsuz evliliğin boşanmayla sonlanmasıyla tümüyle yalnız kalır. Zaten "romanında yaşanan evlilikler, genel olarak aşksızlık teması üzerine kuruludur" (Başer, 2020: 92). Babaannesinin ölümü ve

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ağabeyinin evlenerek hayatından çıkmasıyla içine kapanır ve yakın çevresi dâhil tüm insanlarla bağını kopartır. İçine düştüğü boşluk duygusundan kurtulmak için kurslara yazılmayı düşünse de maddi olanaksızlıkları yüzünden bundan vazgeçer ve kendini oyalamak için ev ilanlarına bakmaya başlar.

Romanın bir diğer karakteri eşinden boşanmış olan Ekmel Bey'dir. Avukatlığı bırakıp evde inzivaya çekilen biridir. Yakın çevresiyle dahi bağları kopmuş olan Ekmel Bey, ölümü yazdığı günlükle özdeşleştirir. Günlük bittiğinde ölüm gelip onu alacaktır. Ölümle pazarlığa oturan Ekmel Bey, günlüğün sayfaları dolduğunda ölümün onu bekliyor olacağını "ölüm seninle bir anlaşma yapalım. Şu lanet olası defter dolduğunda bana gel. Bak kalan ömrüme ömür biçerek kafa tutuyorum sana" (Tunç, 2010: 74) sözleriyle ifade eder.

Ayfer Tunç'un yapıtlarında yalnızlık farklı görünümleriyle belirir. "Tunç'un hikâyeleri yalnızlığı bir yaşam biçimi hâline getirmiş, insanlardan kendilerini soyutlamış, hayattan zevk alamayan sevgisizlik duygusu ta iliklerine kadar işlemiş kişilerden oluşur" (Akkan, 2012: 11). Her iki kahraman için günlükleri yalnızlıklarında sığındıkları bir kale gibidir. Çünkü her ikisi de çok derece mutsuz, umutsuz ve yalnızdırlar. Bu yalnızlıktan kurtulmak için de kendilerince bir çözüm arayışına girerler. Ekmel Bey evini emlakçıya vererek satılığa çıkartır. Ancak gerçekte evini satma gibi bir niyeti yoktur. Bunu yalnızlığını bir nebze olsun gidermek ve bu yolla oyalanmak amacıyla yaptığı açıktır. Kendini Suzan olarak tanıtan Derya ile de tanışmaları bu yolla gerçekleşir. Kendini Suzan yerine koymak isteyen Derya'nın bunu yapmasının nedeni onun yaşamını kendisininkinden anlamlı bulduğuna bağlanabilir. Kadın kahraman kendine ait olmayan 'yakıcı/yanan' anlamına gelen Suzan ismini kullanarak anlatıya bu ismin anlamının yakıcılığını katmak ister. Yazarın yapıta seçtiği bu göndermeli anlam Suzan ismiyle güçlendirilir. "Suzan, romanda gerçek anlamının yanı sıra kelime anlamı olan "yanan" anlamıyla da kullanılır. Bu bağlamda Suzan Defter, aynı zamanda yanan defter anlamına da gelmektedir" (Aktay, 2019: 46). Çünkü günlük diğer adıyla günce adının imlediği gibi bir kişinin gerek günlük yaşamından edindiği izlenimler gerekse onların yarattığı duygu ve düşünceleri gün ve tarih belirterek yazıldığı için yalnızca birinci anlatıcı tarafından aktarılan özel bir yazı biçimidir. Anlatıda somut biçimde gösterildiği gibi günlükte yalın ve konuşma diline yakın bir dil kullanımı hâkimdir. Kahramanların iç konuşmalarını yansıtmalarına katkıda bulunan günlükler, inandırıcılıklarıyla bilgi verici özellik taşırlar. Kişinin duygu dünyasını tüm çıplaklığıyla yansıtan günlük romanda da Derya'nın Suzan kimliğine bürünmesinin gerekçelerini gözler önüne sermeye katkıda bulunur. "Yalnızlığın vermiş olduğu sıkıntıya Suzan kimliğinde son vermeye çalışır" (Akkan, 2012: 32). Sözde evini satmak isteyen Ekmel Bey'le ilişkileri de böyle başlar. Her iki anlatıcı cephesinden anlatılan olayların doğruluğu ya da yanlışlığı belirsizliğini korur. Okur hangi anlatıcının doğruyu söylediğini anlamakta güçlük çeker. Gerçeğin belirsizliğini koruması da okurun tarafını kendinin belirlemesine fırsat tanır. Yazar her iki anlatıcıya eşit mesafede kalarak tercihi okura bırakır. Kitabın nasıl okunduğu belirleyici bir ölçüt olabilir. Örneğin, önce Ekmel Bey'in yazdığı kısımlar okunursa Derya'nın, tersi olursa da Ekmel Bey'in yalan söylediği düşünülebilir. Zaman ve uzam kavramları değerlerini kahramanların günlüklerinde yansıttıkları biçimde bulur. Aynı yaşanmışlığı farklı biçimde anlatan anlatıcılar için gerçeklerin dahi nesnelliği sorgulanır olur. Çünkü her iki anlatıcı da yaşadıklarını kendi öznellikleriyle yoğurdukları bir gerçekle anlatırlar. Derya'ınn Ekmel Bey'i ziyareti esnasında söz konusu edilen manolya ağacına yükledikleri anlamların farklılığı bunu göstermeye yeter. Ekmel Bey günlüğünde "Arka bahçedeki manolya ağacını benden sonra ilk fark eden Suzan hanım oldu, yıllardır gizlice büyüyen öksüz yetim manolya ağacını" (Tunç, 2010: 104) şeklinde söz ederken, Derya'nın günlüğünde "Gözüm bahçedeki ağaca ilişti. Dallarını yalvarır gibi gökyüzüne uzatmış. Işık... Biraz daha ışık... 'Tanıyamadım, ne ağacı bu?' diye sordum. Manolyaymış" (Tunç, 2010: 107) diyerek onu adeta yalanlar. Kitaptan alınan bu örnek de günlüklerde anlatıların gerçekte karşılığının kime ve neye göre

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

verilmesi gerektiğini bir kez daha sorgulatır. Bu iki farklı günlükte anlatıcıların anlattıkları 'güven' sorununu gündeme getirir. Çünkü aynı olay farklı şekilde aktarılır. Dervişcemaloğlu, karakterleri ya da olayları yanlış aktaran ya da yorumlayan bu güvenilmez anlatıcıların "son derece yaratıcı ve karmaşık" (2014: 32) birer örneği olduklarına dikkat çeker.

Derya ve Ekmel arasında adı konulmayan 'tuhaf' bir ilişki onları yalnızlıklarının ortasında buluşturur. "Yalnızlık, Derya'nın mutlu olması önündeki büyük engeldir. Ekmel Bey ile konuşması bu mutsuzluğunu değiştiremez" (Şaşmaz ve Genç, 2022: 359). Tıpkı Derya gibi Ekmel Bey de sevgisizlik içinde büyümüştür. Ailesinden kimseyi sevgiyle anmaz, onlaro sevmemek için bahaneler bulur adeta. Hatta tüm aile bireylerinin bir araya geldiği Pazar günleri bile onun için bir anlam ifade etmez. "Oysa ne pazar kahvaltısı var hayatımda artık ne pazar gazeteleri ne aile ziyaretleri. Umurumda mı günlerin adı?" (Tunç, 2011: 12).

Yazarın yapıtlarında sıklıkla ele aldığı ölüm ve intihar izlekleri çoğunlukla aşk olgusuyla anlamlandırılır. Ancak bu aşk yakıcı ve acı vericidir. Bu yüzden olsa gerek ne Suzan ne de Derya aşkı tam anlamıyla yaşayabilirler. Derya'nın ağabeyiyle aşk yaşayan Suzan gibi Derya'nın evliliği de düş kırıklığıyla sonlanır. İki kadın da mutlu bir ilişki yaşayamazlar. Kahramanların yaşadıkları bu yalnızlık başarısız ilişkilerin sonucu olarak belirir. Bu noktada Ekmel Bey de bu iki kadın gibidir. O da Derya da eşlerinden boşanmışlardır. Derya'ya çocukluğundan miras kalan terk edilmişlik, sevilmemişlik duygusu gelecekteki yaşam kurgusunu olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden o da Ekmel Bey gibi sürekli geçmişe takılı kalır. Her ikisi de benzer aile ortamlarında büyümüş, mutsuz bir çocukluk geçirmişlerdir. Bu yetmezmiş gibi ebeveynlerini kaybetmişlerdir. Bu yüzden hep geçmişte yaşarlar. Tosun'un belirtiği gibi "çocukluk onda olumsuz bir metafordur. Kahramanlarının hastalıklı hâllerinin, hayatta tutunamamışlıklarının nedeni çoğunlukla çocukluktur" (2017: 186). Bu döneme damgasını vuran izlerse kahramanları tüm yaşamları boyunca derinden etkiler.

3. AYNI ZAMANIN FARKLI YAŞAMLARI

İki anlatıcı tarafından ele alınan günlüklerle okura tanılan roman kişileri farklı yaşamlara iye gibi görünseler de kendilerini mutlu edecek sebepleri çoktan yitirmiş, mutsuzluklarına gömülmüş kişilerdir. Yapıtta en çok sözü geçen ve romana ismini veren Suzan, fiziksel olarak değil imgesel varlığıyla anılır. Hayattan bir beklentisi kalmayan Ekmel Bey yine de bu yaşamda bir iz bırakma adına bir günlük tutma gereksinimi duyar. Çünkü bu günlük bittiğinde ölümün kendisini çağıracağına inanır. Yazdığı günlükte bir yandan adının geçmemesini arzularken, diğer yandan da hayatının okumasını, yaşadıklarının bilinmesini kısacası bir iz bırakmayı diler. Hem bu dünyadan geçmiştir hem de unutulmak istememektedir. Ekmel Bey'in ailesinden söz ederken duygularının ne üzüntü ne de sevgi içermesi buna bir anlam yüklemediğinin göstergesi olur. Yalnızca kızının adını zikretmekle yetinir. Onun dışındaki kişilerin baş harflerini kullanır sadece. Bu yolla hayatında onların ne denli küçük bir yer kapladıklarını gösterir. Kendisi gibi yaşamını da değerli bulmaz. Günlük yazmasının tek amacı da kendini oyalamak içindir. Ne yaşam ne de ölüm onun için anlamlıdır. Günler gelip geçerken hayatta kalmak için bir nedeni yoktur. Ekmel Bey'in babadan kalma evinin satılmasını isteyen eski eşinin aksine hiç böyle bir niyeti yoktur. Yine de ölüm gelene kadar kendisiyle yarenlik edecek birini bulma umuduyla ilan verir gazeteye. Ancak evi satın almak isteyen kişilere karşı seçici davranır. Emlakçı ya da erkek alıcılarla görüşmediği gibi kadınların da sesleri ahenkli, sözleri güzel olanlarıyla telefon görüşmesi yapar (Tunç, 2011: 20). Bu süreçte dizginleri eline aldığını düşünen Ekmel Bey beğenmediği müşterilere kapıyı açmadığı gibi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kimilerine karşı da alaycı tavır sergiler, kimilerine karşı alaycı tavır sergilerken kimilerine de kendince yorum yapmaktan kaçınmaz.

Ekmel Bey'in evi atmak istemediği gibi Derya da gerçekte bir ev satın alma niyetinde değildir. Bu durum her ikisi için de yalnızlıklarını dindirmeye yarayan bir oyun gibidir. Ekmel Bey Derya'ya ev satma gibi bir niyeti olmadığı söylemeyi düşündüğünde Derya'da da evi satın almak istediğine dair bir emare görmemesi onu iç içe memnun eder. İlk görüşmenin sonunda Suzan evi alacak parasının olmadığını söylese de izleyen günlerde ziyaretlerini kesmez. Artık herkesten sakladığı çocukluğunu ve geçmişini anlatacağını birini bulmuştur. Onları bir araya getiren satılık ev konusu söyleşimlerinin gündeminde olmaz. Bu onları bir araya getiren bir bahanedir. Çünkü ne Ekmel Bey'in evi satma ne de Derya'nın satın alma niyeti vardır. Ekmel Bey'le tanışmasını günlüğüne şu duygularla aktarır. "Sizi ve kendimi suda yüzen yağ damlasına benzettim. Kendine benzeyen bir damla arayan ve bir türlü suya kavuşamayan iki yağ damlası. Yüzüyoruz işte suda. Başıboş. Öyle parçalanmışız ki artık daha fazla parçalanmak ölmek demek. Ama yine de varız ve belli oluyoruz suyun üstünde" (Tunç, 2011: 37). Bir araya gelip konuşmak onlar için günlük yaşamın sıradan edimine dönüşür. Derya kendisini gerçek kimliğiyle değil Suzan olarak tanıtır ve onun öyküsünün kahramanı olur. Bu buluşmalar 10 Aralık Pazartesi gününe değin sürer. Çünkü Ekmel Bey defterin sonuna gelmiş ve öyküsünü tamamlamıştır. Ekmel Bey maddi ölümü yaşamasa da söyleyecek sözü bitmiştir. Böylece kitabın sağ tarafında Derya'nın günlüğü devam eder. Ağabeyinin âşık olduğu Suzan onun da mahalle arkadaşıdır. Derya, bu aşk öyküsünün üçüncü kişisidir. Suzan'la ağabeyinin mektuplaşmalarını, konuşmalarını sağladığı gibi ayrılık acısını sarma görevi de ona düşer.

Derya evin düzeninden Ekmel Bey'in eşinin öldüğünü düşünür. Ancak Ekmel Bey eşinden boşanmıştır. Onu böyle düşünmeye iten sebep bir erkek terk edildiğinde kadınının o evden düzeni de götürdüğü inancıdır. Ekmel Bey eşiyle asla yakın ve sıcak bir ilişki yaşamamıştır. Bunu şu sözlerle ifade eder. "Karımla aramda aşk yoktu, vaktiyle olan şeye de çoktan doymuştu. Sonra beni tüketmek istedi: -hiç sanmam ama- dışarıda önemli bir varlık olabilirsin; evde, görevini yapan, eve uyan bir aksesuar ol, yeter" (Tunç, 2011: 56). Derya Ekmel Bey'e kendini Suzan olarak tanıttığından gerçek kimliğini sevdiği adamın kız kardeşi kimliğiyle örtüştürür. Ekmel Bey'e gitmek istemesinin en önemli sebebini kendini bulmak olarak açıklar Derya. Ekmel Bey'i dinlese de daha çok kendi konuşur. Her ikisi de benzer mutsuz hayatların öznesidirler. Ekmel Bey'e yaptığı günlük ziyaretlerinden hoşnuttur. Ancak bir gün ağabeyi Suzan'ın sevgisinin ikisine fazla geldiğini ve bunu kaldıramadıklarını itiraf etmesi üzerine Ekmel Bey'e gitmekten vaz geçer. Tekrar "sakin, güvenli, sığ sulara dönmüşlerdir" (Tunç, 2011: 117). Artık ağabeyinin eşini ve onlarla geçen pazar günlerini dahi sevecektir. Pazar günleri her iki anlatıcı için de aile üyelerinin bir araya geldiği doğallık ve samimiyetten uzak günlerdir. Bu yüzden ikisi için de pazar günleri katlanılmazdır. Kendi kendine Suzan'ı unutup o olmaktan vazgeçeceğine dair söz verir. Söylediğine kendi de inanmasa da yeniden hayata başlayacağını söyleyerek tamamlar günlüğünü. Kitap sol tarafta Ekmel Bey'in ölüm ve sağ tarafta ise Derya'nın başlangıç çağrıları karşıtlığında sonlanır.

4. SONUÇ

Postmodern günlük roman örneği olarak ele alınan *Suzan Defter* bu yönüyle de kökleşik günlük türünün sınırlarının dışına taşar. Yer yer otobiyografik niteliklerin baskın biçimde duyumsandığı romanda günlükler bilinç akışı tekniğiyle her iki anlatıcının itiraflarına dönüşür. Yakın geçmiş ve şimdiye odaklanılarak yaratılan gerçeklik, anlatıya özellikle de psikolojik boyutta bir derinlik katar. Bu yönüyle okur merkezli bir okuma deneyimi metin içinde gerçekliği yakalama olanağı sunacaktır. Romanda her iki kahraman da sevgisizlikle geçen

çocukluk yıllarının izlerini ileriki yaşlarda da derinlemesine duyumsarlar. Ekmel Bey de Derya da mutsuz geçen çocukluklarının ardından bakarlar. Ancak ne ellerinden bir şey gelir ne de şimdiyi mutlulukla bağlanabilirler. Günlükler yalnız geçen yaşamın çığlıklarıdır ikisi için de. Ekmel Bey için bu günlük hayatta bir iz bırakmakla eş anlamlıdır. Yabancılaştıkları dışarısı onlar için açık düşman haline gelir adeta. Bu yüzden kendilerini güvende duyumsadıkları evlerine kapanmak isterler. "İnsan hayatı bir rahim arayışından ibarettir." dedi Ekmel Bey, "ev rahimdir. Bundandır kendimize bir ev aramamız. Evi olan insan ne şanslı!"" (Tunç, 2011: 109). Son derece yalnız olan bu iki anlatıcının bir başka ortak yanları her ikisinin de başkalarının hayatlarına eklenti olmalarıdır. İkisi de birbirlerinin yaşamlarını karşılaştırarak kendi yaşamlarının anlamını sorgularlar. Satılık ev ilanıyla başlayan görüşmelerin asıl nedeni sonsuz yalnızlıklarından kurtulma adınadır. Benzer mutsuzluklar ve yaşantıların ortaklığında yalnızlıklarına çare oldukları bu görüşmeler ikisi için de gerçekle yüzleşme adına önemli bir fırsat olur. Günlükler aynı tarihleri taşıyor olsalar da anlattıkları kadar anlatmadıklarıyla de farklı yaşantıları aktarırlar. Aynı olayların farklı bakış açılarıyla sunuluyor olması da kimi zaman metinde güvenilirlik sorununu gündeme taşır. Roman genelinde ele alındığında yanlış aktarmaya dayalı bir güven sorunu olduğu ortaya çıkar. Her iki günlük ayrı kişiler tarafından yazılmış olsalar da birbirlerini tamamlayan nitelikleriyle bütüncül bir yapı özelliği taşırlar. Ancak günlüklerin kurgulayıcısının edilgin bir dinleyici konumunda olan Ekmel Bey'in mi yoksa kadın bilincini simgeleyen Derya'nın mı olduğu sorusu askıda bırakılmıştır. Romana post modern nitelik katan bu ikili anlatıcı ile yazar olayları zaman temelinde sunmakla kalmamış, onlara çok boyutlu bir anlam da katmıştır.

KAYNAKÇA

[1] Akkan, O., *Ayfer Tunç'un Öykülerinde Yapı ve Tema*. Yüksek Lisan Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2012.

[2] Aktay, E., *Ayfer Tunç Romanlarında Toplumsal Cinsiyet*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2019.

[3] Aysan, Ş. Ayfer Tunç'un "Taş-Kâğıt-Makas" Adlı Kitabında Anlatı(cı)ların Halleri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı II), 49-61, 2014.

[4] Bakkaloğlu, Ş. Ayfer Tunç'un Roman ve Hikâyelerinde Sosyal Benlik ile Aile Kurumu İlişkisi, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt: 61, Sayı: 1, 85-102, 2021.

[5] Başer, S. *Ayfer Tunç'un Hikâye ve Romanlarında Kadın-Erkek İlişkileri*, Yüksek Lisans Tezi. Aydın Üniversitesi, İstanbul, 2020.

[6] Dervişcemaloğlu, B. Deneysel Bir Günlük Roman Örneği: "Suzan Defter", *Yeni Türk Edebiyatı Dergisi*, Sayı:9,17-36, 2014.

[7] Harmancı, A.-Solak, Ö. Ayfer Tunç Öykülerinde Sevgisizlik Teması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 87-95, 2010.

[8] İnci, H. *Ayfer Tunç'la Karanlıkta Kalan Kelimeler*, Can Yayınları, İstanbul, 2014.

[9] Lekesiz, Ö. *Yeni Türk Edebiyatında Öykü* C 5, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2001.

[10] Şaşmaz M. C.-Genç H. N. Sevgi Soysal'ın Tante Rosa ve Ayfer Tunç'un Suzan Defter İsimli Romanlarında Kadın ve Kadın Sorunları, *Anadolu 10th International Conference On Social Sciences, Proceeding Book*, Diyarbakır, 349-362, 2022.

[11] Tunç, A. *Suzan Defter*, Can Yayınları, İstanbul, 2011.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EK

*Roman, yazarın 2003 yılında yayımladığı *Taş-Kâğıt-Makas* isimli öykü kitabında yer almış ardından 2005 yılında başlı başına bir yapıt olarak yayımlanmıştır. Bu çalışmada yazarın 2011 basım tarihli kitabı esas alınarak kullanıldığı için metin içinde yapıta yapılan göndermeler için öykü değil roman ifadesini kullanmayı uygun bulduk.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

1940 SONRASINDA YAYIMLANAN ÇOCUK ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Prof. Dr. Kelime Erdal

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

ORCID:0000-0001-8205-2530

ÖZET

Türk Dil Kurumu sözlüğünde Roman, "insanın veya çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî tür; bu türde yazılmış eser" olarak tanımlanır. Roman, hayatı bütün yönleriyle anlattığı, geçmişle gelecek arasında bağ kurduğu için çocuk eğitiminde diğer türlerden daha özel ve önemli bir yere sahiptir. Çocuklar, romanlar yoluyla bir oluş ve oluşumu rahatlıkla izleyebilirler. Roman çocuklara, olayların nedenleri üzerinde geniş düşünme, olaylar arası bağlantı kurma, olayları bütün içinde ayrıntılara inerek görme fırsatı verir. Çocuk, romanla hayal gücünü, düşünce ufkunu ve yaratıcı gücünü geliştirebilir. Bu sebeple, ilköğretim ve lise yıllarında klasik romanları okutmak ve romancılarla tanıştırmak önemlidir.

Bu araştırmada, 1940 sonrasında yazılan çocuk romanlarına genel bir bakış sunulmuş, bazı çocuk romanlarıyla ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Araştırma bulgularından yola çıkılarak sonuçlara ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Çocuk edebiyatı, roman, çocuk romanı

A STUDY ON CHILDREN'S NOVEL PUBLISHED AFTER 1940

ABSTRACT

According to the dictionary of the Turkish Language Association, Novel is defined as "a long literary genre based on fictional or real events that examines the characters and customs of people or the environment, tells their adventures, analyzes their feelings and passions; It is defined as "a work written in this genre". The novel has a more special and important place in child education than other genres because it tells about life in all its aspects and establishes a connection between the past and the future. Children can easily follow a formation and formation through novels. The novel gives children the opportunity to think broadly about the causes of events, to establish connections between events, and to see events in detail in their entirety. Children can develop their imagination, horizons of thought and creative power with

novels. For this reason, it is important to read classic novels and introduce novelists during primary and high school years.

In this research, an overview of children's novels written after 1940 is presented and evaluations of some children's novels are included. Based on the research findings, conclusions were reached and suggestions were made in line with the results obtained.

Key words: Children's literature, novel, children's novel

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğünde Roman, "insanın veya çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî tür; bu türde yazılmış eser" olarak tanımlanır (https://sozluk.gov.tr). Hareket noktası gerçekler de romanlarda hayatın gerçekleri yazarın muhayyilesinin süzgecinden geçtikten sonra okuyucuya aktarılır (Sınar Çılgın, 2007: 131). Özellikle küçük yaşlarda çocuklar daha çok hayal kurmaya ve hayalin en yoğun olarak yer aldığı masal dinlemeye ya da okumaya eğilimlidirler. Gerçek dünyanın anlatı türü olan romanın çocukların dünyasında yer alması masal türüne göre daha geçtir.

Roman, hayatı bütün yönleriyle anlattığı, geçmişle gelecek arasında bağ kurduğu için çocuk eğitiminde diğer türlerden daha özel ve önemli bir yere sahiptir. Çocuklar, romanlar yoluyla bir oluş ve oluşumu rahatlıkla izleyebilirler (Yalçın ve Aytaş, 2003: 164). Roman çocuklara, olayların nedenleri üzerinde geniş düşünme, olaylar arası bağlantı kurma, olayları bütün içinde ayrıntılara inerek görme fırsatı verir. Çocuk, romanla hayal gücünü, düşünce ufkunu ve yaratıcı gücünü geliştirebilir. Bu sebeple, ilköğretim ve lise yıllarında klasik romanları okutmak ve romancılarla tanıştırmak önemlidir (Demirel ve arkadaşları, 2010: 202).

Türk Edebiyatında roman, diğer türlere oranla oldukça geç dönemlerde yazılmaya başlanmıştır. Tanzimat Edebiyatı döneminden 1940 yılına kadar çocuk edebiyatı alanında yazılan kitapların sayısında fazla bir artış görülmez. Çocuk Esirgeme Kurumu, 1943-46 yılları arasında çoğu çeviri olmak üzere yüzden fazla değişik kitap bastırtmıştır. 1952'den sonra yazılan eserlerde ise toplumsal içerikli hikâye ve romanların yer aldığı görülür. 1950 yılından itibaren bazı okul ve kütüphanelerde çocuk kitabı haftaları ve sergiler düzenlenmeye başlanır. 1960 yılında Türk Dil Kurumu ve Kültür Bakanlığı yarışmalar düzenleyerek çocuk kitabı yazılmasını teşvik ederler. 1970'lerden sonra çocuk edebiyatı alanında hareketlenme başlamış ve çeviriler artmıştır (turkoloji.cu.edu.tr). 1950'li yıllarda ortaya çıkan hızlı kentleşme olgusu 70'li yılların sonunda ivme kaybetmiş, ancak bu olgu 80'li yılların ortalarından itibaren yeniden yükselmeye başlamıştır. (Neydim, 2000: 41). 1950 yılından itibaren İstanbul'daki okullarda ve çeşitli kütüphanelerde "Çocuk Kitapları Haftası" ve sergiler düzenlemeye başlanır. Türkiye'nin çocuk edebiyatı alanındaki yetersizliği bu sergilerde ortaya çıkar. 1953 yılında öğretmen okullarında ilk defa çocuk edebiyatı ders olarak okutulur. Bu dersin öğretmen adayları için hazırlanan müfredata konulmasını, genel edebiyatın içinde çocuklar için ayrı bir edebiyat olduğu gerçeğinin kabulü olarak değerlendirmek gerekir. 1975'te Devlet Güzel Sanatlar Akademisi tarafından "Güzel Kitaplar Sergisi" düzenlenir. Bu sayede Türkçe çocuk kitaplarına olan ilgi büyük ölçüde canlandırılır. Ancak çocuk edebiyatına asıl önem 1979'dan itibaren verilmeye başlanmıştır. Bu yılın UNESCO Dünya Çocuk Yılı olarak kabul edilmesi sebebiyle

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ülkemizde çocuk edebiyatı eser, yazar, içerik gibi unsurlar açısından ele alınmaya başlanır. Bu tarihten itibaren çocuk edebiyatına nitelikli yeni eserler kazandırmak ve çocuk için yazanları teşvik etmek amacıyla düzenlenen yarışmaların sayısında büyük bir artış olur. Nitelikli çocuk kitaplarının yazılmasını desteklemek ve çocuk edebiyatının önemini vurgulamak amacıyla Çocuk Esirgeme Kurumu, Doğan Kardeş ve Arkın Kitabevi tarafından başlatılan çocuk edebiyatı yarışmalarına pek çok kurum ve kuruluş da katılmıştır. 1990 yılında Çocuk Vakfı kurulmuş, çocuk edebiyatı alanında son derece ciddi ve önemli hizmetlerde bulunan bu vakıftan sonra benzer amaçlı başka kuruluşlar ortaya çıkmıştır (Sınar, 2006: 191). 1964'te Doğan Kardeş yayınlarının düzenlediği çocuk romanı yarışmasında Mehmet Seyda'nın Bir Gün Büyüyeceksin adlı romanı birinci, Vâlâ Nurettin ve Nihal Karamağralı'nın Korkusuz Murat'ı ikinci, Talip Apaydın'ın Toprağa Basınca adlı romanı ise üçüncü olmuştur (Yılar ve Turan, 2007: 166).

BULGULAR

Örgün eğitim almadığı halde, kendi kendisini yetiştirmiş bir yazar olan Kemalettin Tuğcu, okuyucu kitlesi olarak sadece çocukları seçmiştir. Onun kitaplarında hayatın hırpaladığı ancak iradeli, azimli, zorluklardan asla yılmayan, mücadeleci, akıllı, cesur kimsesiz ve fakir çocuklar karşımıza çıkar. Bu örnek çocuk tipleriyle çocuğa umudu, yoksula el uzatmayı, hayatın mücadele demek olduğunu ve azimle her zorluğun üstesinden gelinebileceğini anlatmıştır. Zaman zaman çocukların duygularını istismar ettiği gerekçesiyle çok eleştirilen Kemalettin Tuğcu, gelecek nesillere merhametli ve hoşgörülü olmayı aşılamaya çalışarak öncelikle edebiyatın amaçlarından biri olan duygu ve değerler eğitimini vermiştir. Bunun yanında öğretmenlik, doktorluk, mühendislik gibi meslek dallarını tanıtmak suretiyle çocukları yönlendirmiştir. Sokak Çocuğu (1955), Ahretlik (1958), Yetim Malı (1959), Ayşecik (1960), Kimsesiz Çocuklar (1963), Anasının Kuzusu (1964), Serseri Çocuklar (1968), Köyden Gelen Yabancı (1969), Balıkçı Güzeli (1970), Üvey Baba (1971), Köyünü Unutan Adam (1972), Yılanlı Bağ (1975), Yetim Ali (1976), Annesizler (1977), Zavallı Çocuk (1982), Aferin Yaşar (1983), Bir Ocak Söndü (1987), Ana Hakkı (1991) yazdığı çok sayıdaki çocuk romanlarından bazılarıdır. Çocuk edebiyatına roman türüyle yaptığı hizmetlerden ötürü kendisine Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 1989 Çocuk Edebiyatı Ödülü verilmiştir. Cumhuriyet döneminde çocuk edebiyatına roman türüyle katkıda bulunan bir başka yazar Mehmet Seyda'dır. Yazar, Bir Gün Büyüyeceksin (1956) adlı romanı ile Doğan Kardeş çocuk romanı ödülünü kazanmıştır. Yazarın Çikolata (1967) ve Düşleme Oyunu (1979) adlı kitapları çocuğun çevresini tanımasını sağlamak amacıyla hazırlanmış romanlardır.

8-16 yaşları arasındaki çocuklar için roman, hikâye, masal ve tiyatro türlerinde eserler yazmış olan Cahit Uçuk'un da Türk çocuk edebiyatında önemli bir yeri vardır. Eserlerindeki hareket, macera, heyecan ve gizemle çocukları adeta büyülerken onlara sevgiyi, saygılı-dürüst insan olmayı, çalışmayı, eğitimli bir birey olmanın önemini ve yaşamın paylaşma demek olduğunu, sorunların kaba kuvvetle değil ancak kanun yoluyla halledileceğini, vatanın ve milletin anlamını aktarmaya çalışır. Çocuk ile aile arasındaki ilişkiyi ele alır, ailenin insan hayatındaki değerini, aile bireyleri arasındaki sevgi ve saygı bağının önemini vurgular. Cahit Uçuk'un çocuklar için yazdığı eserlerinden bazıları şunlardır: Gümüş Kanat (roman, 1962), Mavi Ok (roman, 1968), Doğanın Armağanı (roman, 1980), Alın Teri (roman, 1981) Esrarengiz Yalı (roman, 1996), Eve Doğan Güneş (roman, 1996), Düğüm Düğüm Üstüne (roman, 1997), Mavi Derinliklerdeki Sır (roman, 1998), Kim Bu Kız (roman, 1999), Sihirli Rüzgâr Çanı (roman, 1999), Gizemli Koltuk (roman, 2000), Sırrını Vermeyen Tabak (roman, 2000).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çocuğun dünyasını yakalayabilmiş ve hedef kitle olarak çocuğu seçmiş bir diğer önemli yazar Gülten Dayıoğlu'dur. Yazar, roman-hikâye ve gezi türleri içinde hareketin ön planda olduğu serüven dolu bir kurgu ile çocuğa ve gence olumlu değer ve davranışları kuru bir nasihat şeklinde değil, hayatın içinden seçtiği canlı örneklerle verir. Gülten Dayıoğlu'nun çocuklar ve gençler için kaleme aldığı eserlerden bazıları şunlardır: Fadiş (1971), Dört Kardeştiler (1971), Suna'nın Serçeleri (1974), Yurdumu Özledim (1977), Ben Büyüyünce (1979), Dünya Çocukların Olsa (1981), Akıllı Pireler (1982), Işın Çağı İnsanları (1987), Parbat Dağının Esrarı (1989), Yeşil Kiraz I (1992), Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk (1994), Mısır'a Yolculuk (1994), Meksika'ya Yolculuk (1995), Yeşil Kiraz II (1995), Sekizinci Renk (1998), Mo'nun Gizemi (1999), Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi (2000), Kıyamet Çiçekleri (2002).

Bu dönemin önemli çocuk kitabı yazarlarından biri de Muzaffer İzgü'dür. Gülmeceyi eserlerinde bir amaç değil araç olarak kullanan Muzaffer İzgü, çocuk kitaplarının hepsinde gülmece ögesinden yararlanmıştır. Güldürerek anlatmanın, eserde oluşabilecek kuru didaktizmi engellediğini vurgulayan Muzaffer İzgü'ye göre çocuğu ağlatmak çok kolay, güldürmek ise zordur. Gülmecenin dozu kaçtığında yazılan eser değil, yazar komik olur. Bu yüzden Muzaffer İzgü, gülmece ögesinin esere ustalıkla yerleştirilmesinin önemine dikkat çeker (İzgü, 2006: 879). 1984 yılında yayımlanan Ökkeş dizisiyle çocukların dikkatini çekmeyi başaran İzgü, on kitaptan oluşan bu dizide, köyden kente göç edip gecekondu bölgesinde yaşayan Ökkeş'in başından geçenleri anlatır. Zaman zaman masalımsı ögelerin de yer aldığı Ökkeş'te, halk masallarındaki Keloğlan tipinin kimi özelliklerini çağrıştıracak davranışlara rastlamak olasıdır (Kıbrıs, 2010: 21). Ökkeş, köy-kent çatışmasını, köye özlemi, küçük yaşta çalışmanın zorluklarını yaşayan, bunların üstesinden gelen çalışkan ve iradeli bir çocuktur.

Romanlarının bütününde çeşitli kurgu teknikleriyle bilgiyi öyküleştiren Bilgin Adalı, toplumsal yapıların oluşumunu sergilerken temayı açıkça vermektense karakter ve olay örgüsünü ön planda tutarak uygarlık tarihinin bilinen belli başlı terimlerini (avcılık, toplayıcılık, tarıma geçiş vb.) ansiklopedik bilgi kuruluğuna düşmeden öykünün doğal akışı içinde eğlendirici biçimde anlatmıştır. Dünya Artık Daha Güzel, Mavi Gezegenin İlk İnsanları, Zaman Bisikleti ve Aninna'nın Serüvenleri, yazarın eserlerinden bazılarıdır (Mutlu ve Çağlayan, 2018: 93).

Kemal Bilbaşar, Mükerrem Kamil Su, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Mehmet Seyda, Ayla Kutlu, Tarık Dursun Kakınç, Sulhi Dölek, Hüseyin Yurttaş, Nihal Atsız, Fakir Baykurt, Behiç Ak, Aytül Akal, Oktay Akbal, Elif Şafak, Hidayet Karakuş, Niyazi Birinci, Cahit Zarifoğlu, Nur İçözü, Aslı Der, Zeynep Cemali, Mavisel Yener ve hepsini burada saymaya imkan olmayan pek çok isim, çocuklar için eser vermiş ve vermeye devam etmektedirler.

SONUÇ

Araştırma sonucunda 1940 sonrasında çocuk romanlarının hem konu hem yazar açısından zengin olduğu görülmüştür. Bu dönemde eser veren yazarlar, çocuklar için yazdıkları romanlarda bilim ve teknoloji unsurlarına yer vermişlerdir. Bilimkurgu türünde çocuk romanlarının 1940 sonrasında arttığı görülmüştür. Günümüz çocuklarının ilgisini çekecek konuların romanlarda işlenmesi bu eserlerin çocuklar tarafından sevilerek okunmasını sağlayacaktır. Okuyan bir toplum olmanın yolu, okuyan çocuklardan geçer.

KAYNAKÇA

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Demirel, Şener, Mehmet Akif Çeçen, Serdal Seven, Necdet Tozlu, Mehmet Emin Uludağ, (2010). Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı, Pegem Akademi, Ankara

İzgü, Muzaffer, (2006). *"Çocuk Yapıtlarımdaki Gülmecenin Kaynağı"* II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara

Kıbrıs, İbrahim, (2010). Çocuk Edebiyatı, Kök Yayıncılık, Ankara

Mutlu, Betül ve Özgül Çağlayan, (2018). ‘’Gelişim Alanlarına Uygunluğu Açısından Bilgin Adalı’nın Çocuk Romanları’’, folklor/edebiyat, cilt:24, sayı:96, 2018/4

Neydim, Necdet, (2000). 80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi

Sınar, Alev, (2006). Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2006, 175-225

Sınar Çılgın, Alev, (2007). Çocuk Edebiyatı, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul

Yalçın, Alemdar ve Gıyasettin Aytaş, (2003). Akçağ Yayınları, Ankara

Yılar, Ömer ve Lokman Turan, (2007). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı, Pegem A Yayıncılık, Ankara

https://turkoloji.cu.edu.tr/YENİTURKEDEBIYATI/Onur_Akbaş_Turkiye’de ve Dünyada çocuk edebiyatının_gelisimi.pdf

https://sozluk.gov.tr.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

KELOĞLAN MASALLARINDA KELOĞLAN'IN BABASI

Prof. Dr. Kelime Erdal
Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
ORCID:0000-0001-8205-2530

ÖZET

Masallar, bir yandan çocukların hayal dünyasını zenginleştirirken, diğer yandan onları geleceğe hazırlar. Keloğlan masallarındaki Keloğlan tiplemesi, aslında saf gibi görünen fakat insanlara birçok ders veren tutum ve davranışlar içinde bulunur. Çoğu masalda Keloğlan annesi ile yaşamakta ve babasından söz edilmemektedir. Çok az masalda Keloğlan'ın babası vardır. Keloğlan'ın babası masallarda çok etkili bir karakter değildir. Bazı masallarda oğlunu doğruya yönlendirmek ister, ona öğütler verir, çevresindeki insanlara karşı uyarır. Keloğlan'ın annesi de oğlunun tembelliği karşısında babasını örnek verir, onu çalışmaya yönlendirir.

Araştırmada, Keloğlan masallarından seçilen örnek metinler baba-oğul ilişkisi açısından incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Keloğlan, masal, baba

KELOĞLAN'S FATHER IN KELOĞLAN TALES

ABSTRACT

While fairy tales enrich the imagination of children, they also prepare them for the future. The Keloğlan typing in Keloğlan tales is found in attitudes and behaviors that seem naive, but give many lessons to people. In most tales, Keloğlan lives with his mother and his father is not mentioned. Very few fairy tales have Keloğlan's father. Keloğlan's father is not a very influential character in fairy tales. In some tales, he wants to direct his son to the right, gives him advice, and warns the people around him. Keloğlan's mother gives his father an example in the face of his son's laziness and directs him to work.

In the research, sample texts selected from Keloğlan tales were examined in terms of father-son relationship and it was tried to reach the results in line with the findings.

Keywords: Keloğlan, tale, father

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

GİRİŞ

Masallar, bir yandan çocukların hayal dünyasını zenginleştirirken, diğer yandan onları geleceğe hazırlar. Şimşek'in ifadesiyle: "Masallar taşıdıkları sembolik unsurlardan ayıklandığında ortaya gerçek hayat çıkar. Geleceğe yönelik çocuk dikkati, masallarda, aradığı hayal dünyasını bulur" (Şimşek, 2002: 79). Özellikle küçük yaşlardaki çocuklar masalın büyülü dünyasına kolaylıkla girmekte, olağanüstü durumları sorgulamadan kabullenmektedirler. Masallarda iyi-kötü, doğru-yanlış, haklı-haksız, adalet-zulüm, alçakgönüllülük-kibir… gibi karşıt kavramları temsil eden kahramanların mücadelesi vardır. Ulaşılması güç hedefler, bu hedeflere ulaşma iradesi, gücün sınanması, aklın test edilmesi ve liyakat kazanma gibi özellikler işlenir. Kimi zaman mahalli öğelerle zenginleşirler. Böylece masalın anlatıldığı kültür ve medeniyet dairesinin milli özellikleri ve karakteristiği de masalın dünyasına girer (Şimşek, 2002: 60). Buradan yola çıkıldığında, masalların çocuklara değer aşılamada önemli roller üstlenebileceği söylenebilir.

Masallarda sınırsız bir hayal gücü ve bu hayal gücüyle oluşturulan olağanüstü bir dünyaya rastlanabilir. Masallarla dünyayı, hatta evreni yeniden düşünebilir ve şekillendirebiliriz. Böyle sınırsız bir özgürlük alanı oluşturan masalların çocuklarımıza okutulması ve bunlardan yararlanarak yaratıcı düşüncelerini geliştirmeleri ve sorunlara değişik yaklaşımlar getirmeleri, insanlığın geleceği için önemli bir kazanç olabilir (Güleryüz, 2006: 198). Çocukların duygu ve hayal dünyalarını besleyen masallar, iyilik, doğruluk, çalışkanlık, söz dinleme, saygılı olma… gibi kişilik özelliklerini de model olarak sunmalıdır.

Boratav'a göre masallarda kahramanın fakir, avamdan bir şahıs olması, onun zalim zenginlere karşı isyan etmesi, çoğunlukla zekâsı sayesinde başarılı olması, yeni masallarımızda kullanılan genel bir motiftir. Çünkü biz, iptidai cemiyetlerde avam, havas diye ayrılık görmeyiz. Daha yeni masallarda bu vasfın başlıca miyarını masalda "kahramanın fakir, avamdan bir şahıs olması, onun zalim zenginlere karşı isyan etmesi, ekseri zekâsı sayesinde galebe çalması" umumî motifi teşkil eder (Boratav, 1991: 274). Bu masallarda, halkın arzularının ve özlemlerinin hayata geçirildiği söylenebilir.

Çocuğun eğitiminde önemli yeri olan masallarda çocuklara sunulan dünyanın onları olumlu yönde geliştirecek özellikte olması beklenir. Örnek bir aile ortamı, iyi bir anne baba, arkadaş ortamı çok önemlidir. Bu açıdan bakıldığında Keloğlan masallarının çoğunda masal kahramanının babasının olmaması dikkat çekicidir. Keloğlan masallarında babanın akıbetinden söz edilmemektedir. Baba öldü mü, askerde mi, savaşta mı, soruları cevapsız kalmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Babasız bir aile modeli çocuğu rahatsız eder; ayrıca çocuk, masalda sorularının cevaplarını da bulmak ister (Kocadoru, 2000: 488).

Çeşitli özelikleriyle birçok masalın birinci kahramanı olan "Keloğlan", başında saçı olmadığından dolayı bu adı almış ve bütün masallarda bu adla anılmıştır. Keloğlan, hayatta yaşlı ve dul anasından başka kimsesi olmayan fakir bir delikanlıdır. Onun bütün kahrını anası çeker. Ancak, bazı masallarda kardeşleri de vardır. Kardeşlerinin olduğu masallarda, en küçükleri olan "Keloğlan"dan genellikle "deli oğlan" olarak bahsedilir. Fazla fonksiyonu olmasa da birkaç masalda "Keloğlan"ın babasından da söz edilir. Kimi masallarda "Keloğlan" evlidir. Hatta üç hanımının olduğu örneklere rastlanır. Bazılarında ise birinci hanımı öldükten sonra ikincisiyle evlenir. Ancak pek çok Keloğlan masalının sonunda evlendiği kişi, padişahın kızı olmuştur. Bunun dışında, dayısının, teyzesinin, amcasının olduğu masallara da rastlanır. Hayata gülerek bakan, problemleri gülerek çözen Keloğlan'ın düşmanları oldukça fazladır. Bunların başında "Köse" gelir. Masallarda kurnaz, hilebaz, kötü kalpli, acımasız, inatçı, gözü doymaz, kendi menfaatlerini her şeyin üzerinde tutan, başkalarına kötülük yapmaktan zevk alan sadist bir kişidir Köse. Kısaca söylemek gerekirse o, bütün olumsuzlukları üzerinde taşır. Keloğlan'a göre daha yaşlıdır, aşktan ziyade ticari konularda karşı karşıya gelirler. Keloğlan'ın rakibi olan Köse, aşılması gereken bir engeldir. O, hiçbir zaman Keloğlan'ın karşısında başarılı olamaz ve masalın sonunda yaptıklarının cezasını çeker (Şimşek, 2017: 42). Bir masalda Keloğlan babasından kalma bir kırık tüfek bir de çıngıraklı keçe külah olarak mirastan söz eder. "Ha, evet tavan arasında bir kırık tüfekle, bir de çıngıraklı keçe külah olacak. Bunlardan gayrı babandan bir şey kalmadı" (Akkaya, 2014: 321).

BULGULAR

Masallarda Keloğlan genellikle annesi ile yalnız yaşamakta, bazen Keloğlan'ın babasından bahsedilmekte, çok az masalda da kardeşi olduğu vurgulanmaktadır.

"Keloğlan Yedi Kat Yerin Altında" (Tezel, 2001: 314) masalında Keloğlan, padişahın üç oğlunun en küçüğüdür. Korkusuz ve kahraman bir tip olan Keloğlan, herkesin yaka silktiği devi öldürerek halkı rahatlatır. Masalda, Keloğlan'ın sevdiği kızı beğenen kardeşleri, o kızla evlenebilmek için Keloğlan'ı ölüme terk ederler. Ancak Keloğlan başına gelen tüm belalardan kurtulur ve kardeşlerini öldürüp sevdiği kızla evlenir, anne ve babasıyla mutlu yaşar. Masalda uyanık bir tip olarak çizilen Keloğlan, kuyuda karşısına çıkan kızlardan en güzelini kendisine ayırır. Keloğlan, bu masalda karşılıksız iyilik yapan tok gözlü biri olarak çıkar karşımıza.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Ziya Gökalp, "Keloğlan" (Gökalp, 1989: 131) adını verdiği masalında, iki kardeşi olan bir Keloğlan tipi çizer. Keloğlan'ın fakir babası, büyük oğlunu okutup bilim adamı yapmak ister. Küçük oğluna dükkânı bırakacak olan babanın, ortanca oğlu Keloğlan'a verecek bir şeyi yoktur. Yedi yaşında çalışmaya başlayan Keloğlan, az para karşılığında hamallık, kahveci çıraklığı, aşçı yamaklığı ve satıcılık gibi işlerde çalışır. On iki yaşına kadar sıkıntı içinde yaşayan Keloğlan, bu yaştan sonra büyük işler yapıp ünlü olma isteğiyle evden ayrılır. Yolda, kendisi gibi talihini arayan üç genç ile tanışan Keloğlan, gençlerle birlikte yola devam eder. Bu masal, ayrıntılar dışında "Erler Karısına Koca Olmağa Giden Keloğlan" (Boratav, 1969) masalına konu olarak benzemektedir. Sıkça yalan söyleyen ve hile yapan Keloğlan, bu masalda kendisine kötülük yapacak olan Dev karısını öldürerek kendisini ve arkadaşlarını kurtarır. Keloğlan'ın söylediği yalanlar bu masalda hayatını kurtarmıştır. Dev karısı onu tuzağa düşürmeye çalışır ancak Keloğlan zekâsı ve kurnazlığı sayesinde kurtulur. Üstelik tüm ülkeyi mahveden bir beladan kurtardığı için o ülkenin padişahı Keloğlan'a Dev karısının hazinelerini bağışlar. Dört arkadaş bu hazineyi aralarında paylaşır, birer konak satın alır ve dükkân açıp iş güç sahibi olurlar. Keloğlan ve arkadaşlarının zengin olduktan sonra dükkân açıp çalışmaya devam etmeleri dikkat çekicidir. Böyle bir hazineye konan Keloğlan, masalların genelinde tembel hayatına geri döner ya da geleceği ile ilgili yorum yapılmaz. Masalı çocuklar için yeniden uyarlamak çok önemlidir. Bu masalda Ziya Gökalp, Dev karısını masalın başından itibaren kötü niyetli biri olarak çizmiş ve masalda Keloğlan'ın onu öldürmesini mantıklı bir sebebe bağlamıştır. Keloğlan onu öldürmese, kendisi Dev karısı tarafından öldürülecektir. Üstelik Keloğlan, Dev karısını öldürmekle hem arkadaşlarının hayatını kurtarmış hem de ülkeyi bir beladan kurtarmıştır. Masalın sonunda aldığı ödülü de hak eden Keloğlan gerçek bir kahraman sayılabilir. Benzer konuyu işleyen "Erler Karısına Koca Olmağa Giden Keloğlan" adlı masalda ise Keloğlan, sırf kahraman olmak adına, kendisine iyi davranan Dev karısını gözünü kırpmadan öldürmüştür.

"Dev ile Keloğlan" masalında otuz dokuz kardeşi olan Keloğlan, yetmişlik babasının kırkıncı çocuğu olarak dünyaya gelir. Babası, artık yaşı çok ilerlediği için çocuklarını toplar ve evin geçimini onların üzerine bıraktığını söyler. Bu çocuklar içinde en cesuru Keloğlan'dır ve Keloğlan para kazanmak için sürekli hile yapar. Aklı her türlü hileye çalışan Keloğlan, bu sayede herkese korku salan devi bile öldürür. Keloğlan'ın başarısını "aklının her türlü hileye çalışması"na bağlamak çocuk eğitimi açısından doğru bir yaklaşım değildir.

"Keloğlan'ın Köseye Masalı" başlıklı masalda, Keloğlan masallarında sık işlenmeyen "baba" modeli vardır. Babası son nefesinde Keloğlan'a köselerle iş yapmamasını söyler.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Keloğlan, buğday öğütmek için değirmen ararken, rastladığı ilk iki değirmenci köse olduğu için kösenin değirmenine gitmez ama yorulunca, "ne olursa olsun" diyerek bu değirmene gider. Hâlbuki biraz ilerideki değirmencinin köse olmadığı vurgulanır masalda. Köse, hile ile Keloğlan'ın buğdayına el koymak ister ama Keloğlan uyanık davranır, kösenin oyununa gelmez. Babasının sözünü dinlemediği için sorun yaşayan Keloğlan'ın, karşılaştığı sorunu uyanıklığı sayesinde kolayca çözmesi eleştirilebilir. Bu durumda, "büyüklerin sözünü dinlemeliyiz" mesajı da çocuklar tarafından tam olarak algılanmayabilir. Büyüklerin uyarılarını göz ardı etmenin ve tembelliğin kötü sonuçları çocuklar tarafından yorumlanabilir ibret verici derslere ulaşılabilir.

"Tembel Keloğlan" masalında Keloğlan, "başı kel, gözü çapaklı, fakir bir çocuk" olarak tanımlanır. Babasını kaybeden Keloğlan, annesi ile birlikte yaşar. Baba yadigârı kılıcı alarak dağlara çıkan ve devler diyarına varan Keloğlan orada da tembelliğini gösterir ve çimlerin üzerinde uyuyakalır. Devlere kendini Ahmet Ağa olarak tanıtan ve kahramanlık masalları uyduran Keloğlan, devler tarafından ağırlanır. Devler arasında kılıcı ile gereksiz bir korku salan Keloğlan, onlardan aldığı altınlarla hayatını devam ettirir. Evine bolca altınla dönen Keloğlan'a, annesi bu altınları nasıl kazandığını sormaz. Birlikte mutlu bir hayat yaşarlar.

"Kül Kedisi" isimli masalda Keloğlan, ocağın başında tembel tembel oturur: "Ellerini sıcaktan soğuğa vurmuyor, kel başını kaşıyıp duruyor" (Güney, 1948: 49). Keloğlan'ın annesi ölen kocasının çalışkanlığını Keloğlan'a örnek göstermek ister: "Ey oğlum, a keleş oğlum, bu tembellik sana kimden bulaştı böyle? Baban rahmetli ekmeğini taştan çıkarırdı" (Güney, 1948: 50). Keloğlan'ın tembelliğinden sızlanan, ocak başından kalkmadığı için oğluna "külkedisi" diyen ve artık el kapısında çalışacak gücü kalmayan annesi onun çalışmasını ister.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Keloğlan masallarında Keloğlan genellikle annesi ile yalnız yaşamaktadır, tek çocuktur ve babasından bahsedilmez. Çok az masalda Keloğlan'ın babası vardır. Masallarda Keloğlan'ın annesinin sabit bir karakteri bulunmamaktadır. Bazı masallarda annesi ona helal kazancın ve çalışkanlığın önemini anlatır. Büyük sözü dinlemenin önemini vurgular, çalışmasına asla hile karıştırmamasını öğütler. Bazı masallarda ise annesi Keloğlan'ın davranışlarını hiç sorgulamaz ve onu yönlendirmez. Keloğlan'ın babası da masallarda çok etkili bir karakter değildir. Bazı masallarda oğlunu doğruya yönlendirmek ister, ona öğütler verir, çevresindeki insanlara karşı uyarır. Keloğlan'ın annesi de oğlunun tembelliği karşısında babasını örnek verir, onu çalışmaya yönlendirir. İncelenen masallardan birinde Keloğlan padişahın üç oğlundan en küçüğü ve en

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

cesurudur. Anne ya da baba desteği olsun olmasın masallarda Keloğlan genellikle karşılaştığı zorlukların üstesinden gelen, problem çözen, cesur bir tip olarak anlatılır.

Çocuklara uyarlanan Keloğlan masallarında anne kadar baba modeline yer verilmesi uygun olacaktır. Anne ve babasının sevgisiyle aile ortamında büyüyen ve güçlü bir karakter olarak çizilen Keloğlan, bu masalları okuyan çocuklara örnek olacaktır.

KAYNAKÇA

Akkaya, Nevin, (2014). "Keloğlan Masallarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 2/1, Haziran 2014, S. 312-324

Boratav, Pertev Naili, (1969). Az Gittik Uz Gittik, Ankara: Bilgi Yayınevi

Boratav, Pertev Naili, (1991). Folklor ve Edebiyat 2, İstanbul: Adam Yayınları

Ziya Gökalp, (1989). Ziya Gökalp Külliyatı- I, Şiirler ve Halk Masalları, Hazırlayan: Fevziye Abdullah Tansel, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları

Güleryüz, Hasan, (2006). Yaratıcı Çocuk Edebiyatı, Ankara: Pegem A Yayıncılık

Güney, Eflatun Cem, (1948). En Güzel Türk Masalları, İstanbul: Varlık Yayınları

Kocadoru, Yüksel, (2000). "Günümüzde Yazılan Türk Masallarında Eksik Öğreticilik Boyutu", I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları

Şimşek, Esma, (2017). Türk Masallarının Millî Tipi: Keloğlan, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi 2017 (S.11) S. 41-57 43

Şimşek, Tacettin, (2002). Çocuk Edebiyatı, Ankara: Rengârenk Yayınları

Tezel, Naki, (2001). Türk Masalları 2, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

AMBALAJ TASARIMINA YANSITILAN EROTİZİM

Öğr. Gör. Gültekin ERDAL
Bursa Uludağ Üniversitesi,
ORCID: 0000-0003-0425-6196

ÖZET

Ambalaj tasarımında erotizm, tüketicilerin dikkatini çekmek ve duygusal tepkiler uyandırmak için kullanılan bir stratejidir. Bu strateji ile ambalaj, tüketicinin bir takım insani özelliklerini kullanarak, bazı cinsellik tepkileri hatırlatmasını sağlar. Bu sayede ürün, tüketicinin duygusal veya cinsel arzularına hitap ederek onun alış yapmasını sağlar. Kanlı-canlı olmadığı halde her bir ambalajın kendine has yapısı, duruşu ve hatta ruhu olduğu açıktır. Örneğin bir ambalaj tüketiciye kendilerini aşık edebilir, erotizmi kullanabilir, doğal ve sağlıklı yaşam vaat edebilir, doğrudan çocuklarımıza hatta çocuksu yapımıza hitap ederek bizim birer parçamız haline gelebilirler. Bu özellikleri ile ambalaj, toplumsal yaşantımız üzerinde istilacı, yönlendirici hatta imparatorluk anlamına gelebilir. Bu makale ile ambalajların yaşantımızda yeri, önemi, tanımı yaşamın sürekliliği olan erotizm hatta cinsellik gibi gizil duyularımıza nasıl yansıttığı örnekleriyle verilmiştir. Yasayan bir ruh olarak ambalajın, bizimle nasıl konuştuğu, nasıl etkilediği, bizlere neler söylemeye çalıştığı anlatılmıştır. Ambalajın sadece birer kap olmadığı ve bu değer yargısının giderek yaygınlaştığı günümüzde, insanların sevgilerini, yalnızlıklarını, dostluklarını ve erotik tutkularını ambalaja nasıl yansıtıldığı ortaya konmuştur. Bu makalede ambalajlar ile insanlar arasındaki canlı bağ dokuları tespit edilmiş ve örneklendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tasarım, ambalaj, insan, erotizm.

ABSTRACT

Eroticism in packaging design attracts consumers' attention and evokes emotional responses. With this strategy, the packaging uses some human characteristics of the consumer to remind him of some sexual reactions. In this way, the product appeals to the emotional or sexual desires of the consumer and enables him to buy. Although it is not a living thing, it is clear that each package has its structure, stance, and even soul. For example, a package can make consumers

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

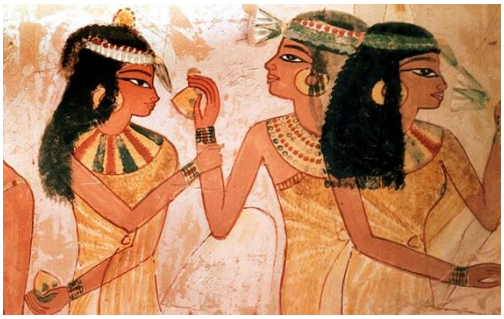
fall in love, use eroticism, promise a natural and healthy life, and directly appeal to our children and even our childish nature, thus becoming a part of us. With these features, packaging can mean invasive, directive, and even empire over our social life. In this article, the place and importance of packaging in our lives and how it reflects our latent senses, such as eroticism and even sexuality, which define the continuity of life, are given with examples. It explains how the packaging, as a living soul, speaks to us, affects us, and what it tries to tell us. Nowadays, where packaging is not just a container, and this value judgment is becoming more and more widespread, it has been revealed how people's love, loneliness, friendship, and erotic passions are reflected in the packaging. This article identifies and exemplifies the living connective tissues between packaging and people.

Keywords: Design, packaging, human, eroticism.

GİRİŞ

Tasarımda erotizm, insana özgü özelliklerin ambalaja yansıtılmasıyla algılanabilir. Anlatma, gösterme, özendirme, benzetme, sağlık, spor ve erotizm, ambalajda sahiplenmeyi sağlayan aynı zamanda da insansı özellikleri yansıtan becerilerdir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde "erotizm" için cinsel duygu ve isteklerine çok düşkün olma durumu tanımı yapılmaktadır. Ambalaj tasarımda bu durumu, ürün ve ambalaja sahip olma arzusu şeklinde yorumlamak mümkündür. Ambalajın tasarım ve ürünü sunuş şekli, havası, verdiği öz güven tüketicide aşırı bir sahiplenme arzusuna dönüşebilir. Bu, bir insanın karşı cinse duyduğu arzu olmasa da aynı şiddette olabilir, insani bir yaklaşımı hissettirebilir.

Ambalaj tasarımı için erotizm, erkeksi bir etki yaratabileceği gibi kadınsı ve kadına has yapıya da bürünebilir. Bu yapısıyla ambalaj, içindeki ürünün cinsiyete özel olabileceği fikrini de vermektedir. Bu ambalajlama anlayışının ilk kez kozmetik ve parfüm sektöründe ortaya çıkması muhtemeldir. Çünkü cinsiyete bağlı ürün ambalajlama fikri kozmetik ürünlerde görülmüştür. M.Ö. 1350 yıllarında yaşayan Mısır Kraliçesi Nefertiti'nin kaşlarını ve gözlerini kükürt-kömür karışımı ile çizerek makyaj yaptığı ya da meşhur kraliçe Kleopatra'nın bal, süt, yumurta sarısı karışımları ile maske yaparak cildini temizlediği biliniyor (Güçlü, 2017: ET. 08.04.24). Dahası, Antik Mısır'da kadınların makyaj konusunda hassasiyetinin, ürünlerin neyin içinde olduklarıyla büyük ilgisi vardır. Cam kaplar, parfüm kadar önemli ve değerliydi. Bu

Görsel 1.Arkeolojik bulgulara göre M.Ö. 4000 yıllarına kadar giden en eski kozmetik ürünleri Mısır'da ortaya çıktı. Bu dönemden kalma kapların ve kutuların içinde kadınların gözlerine sürdükleri boyalar ve erkeklerin tıraş olmak için kullandıkları ilkel jiletler

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ürüne özel ambalajlamanın ilk örnekleri olabilir. İlk cam eşyalarının kadınlar için üretilen takılar olması şaşırtıcı değildir (Erdal, 2019:13). Yani Antik Mısır'da kozmetik ürün kadar, ürünün ambalajı da çok önemliydi.

Ambalaj Görselinde İnsani Duygular

Grafik tasarımda görsel dendiğinde tasarım üzerinde görülen her bir öge anlatılmak istenir. Renk, yazı, fotoğraf, her türlü lekeler, etiket vs. Ancak tasarımcılar arasında yaygın bir şekilde sadece fotoğraf bahsediliyormuş gibi anlaşılmaktadır. Genel anlaşılırlık mantığıyla ambalaj tasarımda görsel, tüketicide çok etkin rol oynamaktadır. Tüketicinin ambalajı sevip sevmemesi, ürün-görsel ilişkisinin gerçekliği ve sunuş şekliyle yakından ilgilidir. Görseller, tüketicinin algısını değiştiren ve hatta yeni bir algı oluşmasını sağlayan önemli ögelerdir. Haliyle insanı etkileyebilen görsellerde, insani duyguların oluşması doğaldır.

Amerikan PRS araştırması (Algılama Yöntemi ile Araştırma Hizmetleri Firması), bir ürün alınırken tüketicilerin zamanının büyük bir bölümünü ambalaj üzerindeki resim ve görsel ikonlara ayırdığını ortaya koymuştur. Çünkü ambalaj üzerindeki resim, sekil, imge ve renkler, tüketicide değişik algılara yol açmaktadır. Örneğin meydan okumak en belirgin algı ve duygu aktarımıdır. Rusya'da Mirey İç Giyim, yabancı ürünün yerli üründen çok daha iyi olduğuna inanan Rus tüketicisini memnun etmek için tasarladığı ambalajıyla adeta meydan okumuştur. Rus kadınlarını seksi, rahat ve zarif kılmak, kalite ve güzellik açısından herkesin ihtiyaçlarına cevap vermek, şık ve havalı olmayı uygun maliyetle karşılayabilmek ambalajla aktarılan duygulardır (Görsel 2). Üreticinin meydan okuması, tüketicinin kendini iyi hissetmesine ve hatta erotik gösterişler yapmasına neden olabilir. Esas olarak bir tür duyusal ipucu olan erotik uyarım, çoğunlukla çıplaklık ve imalar gibi görseldir, dolayısıyla tüketicilerin dikkatini çekmek için reklam stratejilerinde sıklıkla kullanılır (Wei ve ark.,2022:1). Çıplaklığı ambalajında kullanmayı tercih eden Buttheeks, üreticisi olduğu mayolar için realist bir illüstrasyonu çok başarılı bir şekilde kullanmıştır. Buttheeks mayosu ile

Görsel 2. Rus Mirey İç Giyim Markası, Rus stil sahibi ve genç kadınlara yönelik yepyeni bir iç çamaşırı serisi için tasarladığı ambalajı, pazarda taze ve ikonik yeni bir oyuncu oldu. Kaynak: https://arcs-design.com

Görsel 4. Mayo üreticisi Buttcheeks, ten rengi mayo serisi için tasarlattığı ambalaj. Tasarımda bağ olarak bikini üstünün askıları kullanılmıştır. Bağlar hem ambalajın güvenliğini sağlamış hem de, güneşte bronzlaşma izinin oluşmadığını gösteriyor.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

güneşlenmiş bir kadının gerçekçi fotoğrafı, mayo ipiyle kapatılmak zorunda olan bölgeler de dahi bronzlaşma izinin olmadığını göstermektedir. Mayo ipinin dahice kullanılarak hem ambalajın güvenliğini sağlayan hologram görevinde olması hem ürünün cinsiyetini söylemesi hem de de narin yapısıyla erotizmi oluşturması dikkat çekicidir. Erotizm, kandın vücuduyla kadınlar için tasarlandığında, erkeğin gözünde yaratıcı ve naif duygular oluşturabilir. Hatta erotizm, cinsel dürtülerden ziyade, hayranlık duygusuna dönüşebilir. Ancak ambalaj tasarımında, kadın erotizmi erkekler için tasarlandığında o naif yapının, kışkırtıcılığa dönüşmesi ihtimali yüksektir. Rus Tasarım stüdyosu Ramm ND, Rusya'da satışta olan bira markası için tasarladığı ambalaj, "bir erkek neden hoşlanır? sorusunun yanıtı gibidir. İki ambalajın yan yana gelmesiyle oluşan jartiyerli kadın iç çamaşırı görüntüsü, bira ve iç çamaşırı fantezisinin dahiyane bir tasarıma dönüşmüş halidir. Müstehcen iç çamaşırı giyen bir çift bacağın görsel etkisini en üst düzeye çıkarmak için tüketicilerin aynı anda en az iki bira satın alması gerektiği ayrıntısı, gerçek bir deha göstergesidir. Tüketicinin bira ambalajını eliyle tutuşundan, dudaklarına götürdüğü ana kadar her saniyenin kışkırtıcı ve sahiplenme duygusu oluşturduğu açıktır.

Görsel 5. Rus Ramm ND tasarımcıları, Rusya'da satışta olan bira markasına tasarladıkları ambalaj ile en az 2 kutunun satışını garanti etmektedir.

Ancak tasarımda erotizm, her zaman cinsel dürtüler için kullanılmayabilir. Bazı özel durumları, günleri veya etkinlikleri duyurmak, daha önemlisi fark ettirebilmek için de erotizm kullanılabilmektedir. Bu anlamda ambalaj, etkili ve ulaşımı kolay bir araç olabilir. Danimarkalı Kohberg Ekmek Üreticileri, 2011 yılında Meme Kanseri Farkındalığını artırmak için tasarlattığı ekmek ambalajı son derece başarılıdır. Ekim ayının meme kanseri farkındalık ayı olması nedeniyle, Kohberg, akıllıca tasarlanmış ambalajıyla, bu amaca destek olmak için üzerine düşeni yapmış gibi görünmektedir. Danimarka'nın en büyük ekmek üreticisi olan Kohberg, fark edilirliği yüksek olan bu ikili ekmek ambalajı gelirlerinin tamamını Danimarka Kanser Derneği'ne aktardığı

Görsel 6. Kohberg Ekmek Üreticilerinin ekim ayı süresince satışa sunduğu ikili ekmek ambalajı, Meme Kanseri Farkındalığını arttırmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

belirtilmiştir. İlk akışta erotizm bulguları göze çarparken, ürünün ekmek olması ve ambalajın satışa sunuluş zamanlaması, amacın daha özel olduğunu düşündürebilmektedir.

Erotizm temalı ambalajlar, bireysel potansiyeli ve gerçek partnerleri dört temel boyuta hedefler. "Sıcaklık-güvenilirlik, canlılık-çekicilik, statü-kaynaklar ve güven-mizah (Gerlach ve diğerleri, 2019:313). Özellikle erkek tüketicilerin, güvenirlik, çekicilik veya mizah partner istekleri, ambalaj flörtünün benzersiz motivasyonlarına katkıda bulunabilir. Bu nedenle erkekleri daha erkeksi, daha yaratıcı, risk almaya istekli, daha sağlıklı ve enerjik gösterebilir. Erotizmin ambalaj üzerinden veriliyor olması, hedef kitlenin daha ucuza partner güdüleriyle yüzleşmesine imkân verebilir. Tasarımın asıl amacı ikinci sınıf bu güdüler olmasa da pazarlama stratejisi her şeyi göze alabilmektedir.

Sonuç

Genel bir tanımla ambalaj, üreticiden tüketiciye uzanan yolda ürünü toplamak, taşımak, saklamak, korumak, sergilemek ve tanıtmak için kullanılan malzemelerden her biridir. Bu anlamda ambalaj, ürünleri gelecek yıllara taşımaktadır (Karayalçın, 2005:65). Yapılan araştırmalar, ambalajın insanlık tarihiyle aynı yaşta olduğu yönündedir. Ancak gelişen teknoloji, modern yaşam alışkanlıklarıyla birlikte ambalajın kavram ve pazarlama yöntemlerini de değiştirmiştir. Günümüzde ambalaj, belirli hedef kitle yerine, hedef kitlenin belirli zaaflarına odaklanmaktadır. Örneğin "modern iş ortamında erkekleri hedef alan erotizm pazarlama stratejisi yaygındır" (Reichert ve diğerleri, 2012:2). Değişen değer yargılarıyla birlikte erotizm, daha fazla ilgi çekeceğinden bir reklam mesajındaki cinsel unsurlar tüketicileri etkileyebilir. Her ne kadar kadın tüketiciler, eş zamanlı olarak erkekleri hedef alan cinsel uyaranları alsalar da aynı cinsiyetten uyarılma konusunda rahatsızmış gibi görünmemektedir. En azından bu konuda yeterli araştırma yapılmamıştır.

Kaynakça

Erdal, G. (2019). Cam ve Cam Ambalaj. Bursa: Ekin Yayınevi.

Güçlü, K. (2017, 06 20). Kozmetiğin Tarihçesi. Kozmetik Pusula: https://kozmetikpusula.com/ adresinden alındı

Gerlach, T. M. (2019). Predictive validity and adjustment of ideal partner preferences across the transition into romantic relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 116(2), . https://doi.org/10.1037/pspp0000170, 313–330.

Karayalçın, İ. (2005). Ambalaj Sektörünün Ülke Ekonomisine Katkı Boyutları ve Gelişim Dinamiğindeki Misyonu Ambalaj Ekonomisi Kavramına Geçiş. IV Uluslararası

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Ambalaj Kongresi ve Sergisi (s. 65). İstanbul: TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Yayınları, Cilt 1.

Reichert, T. C. (2012). How Sex in Advertising Varies by Product Category: An Analysis of Three Decades of Visual Sexual Imagery in Magazine Advertising. Publication Cover Journal of Current Issues & Research in Advertising Volume 33, Issue 1. https://doi.org/10.1080/10641734.2012.675566, 1-19.

Xia Wei. Xin Huang, Y. X. (2022). The Influence of Erotic Stimulation on Brand Preference of Male and Female Consumers: From the Perspective of Human Reproductive Motives. Front. Psychol. 13:848864. doi: 10.3389/fpsyg.2022.848864, 1-13.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ÇOCUK KİTAPLARINDA TASARIM

Öğr. Gör. Gültekin ERDAL
Bursa Uludağ Üniversitesi,
ORCID: 0000-0003-0425-6196

Prof. Dr. Kelime ERDAL
Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
ORCID:0000-0001-8205-2530

ÖZET

Bireyler için erken çocukluk eğitimi önemlidir ve bu eğitimim önemli materyalleri arasında şüphesiz çocuk kitapları ön sıradadır. Çünkü tasarlanmış bir çocuk kitabı, okuyucuların görsel ve zihinsel gelişimini etkileme potansiyeline sahiptir. Nihayetinde çocuk, genel yapısı ile görsel ayırt edici arketipler kullanır. Yaygın bir inanışla çocuk, kendi dünyası ile kitabın sunduğu dünyayı birleştirmektedir. Hatta çocuk, kitabın sunduğu yeni dünyada kendini arayabilir ve o dünyada yaşadığını düşünebilir. Bu durumda o yeni dünyanın nasıl tasarlandığı önem kazanır. Kitabın fiziki özelliklerinden, karakterlerinin yüz ifadelerine kadar her bir detay, çocuk için silinmez resim konumundadır. Çoğu zaman bu resimler çocuk için kitabın hikayesinin ve dünyasının dışında da yaşamayı sürdürebilir. Bu noktada kitabın tasarımı, kitaptan bağımsız, çocuğun dünyasında yaşayan bir canlı olabilmektedir. Bu araştırmada, çocuk kitaplarının tasarımını etkileyen faktörlerin bir analizi sunulmaktadır. Çocuk kitaplarında tasarımın temel ögeleri, renk tasarımı, sayfa tasarımı, yazı karakteri seçimi ve punto büyüklüğü, illüstrasyonlar, çizimler, karakterler, karakter ifadeleri, çocuk ile iletişimi, iletişim şekilleri, kitabın kapak tasarımı, malzemesi gibi birçok etkileşim ögesi araştırılmış ve örneklendirilmiştir. Bu örneklendirmelerde piyasada satışta olan mevcut kitapların yanında, Bursa Uludağ Üniversitesi TBMYO Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin illüstrasyon dersinde tasarladıkları kitaplardan da yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk kitapları, tasarım, çocuk dünyası

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ABSTRACT

Early childhood education is important for individuals, and children's books are undoubtedly at the forefront among the important materials of this education.Because a designed children's book has the potential to influence the visual and mental development of young readers. Ultimately, the child uses distinctive visual archetypes with their general structure. It is a common belief that the child combines his world with the world presented by the book. The child may even look for himself in the new world the book offers and think he lives there. Therefore, how that new world is designed becomes essential. Each spectrum, from the book's physical features to the characters' facial expressions, is an unforgettable picture for the child. Most of the time, these pictures can continue to live for the child outside of the story and world of the book. At this point, the design of the book can be a living thing living in the child's world, independent of the book. This article presents a detailed analysis of the factors affecting the design of children's books. Many interaction elements, such as essential design elements in children's books, color design, page design, font selection and font size, illustrations, drawings, characters, character expressions, harmony with the world of the book, communication with the child, forms of communication, book cover design and material have been researched and prefixed. In these examples, in addition to the existing books on the market, the books designed by Bursa Uludağ University TBMYO Graphic Design Program students in the illustration course were also used.

Keywords: Children's books, design, children's world

GİRİŞ

Çocuk kitaplarında tasarım, çocuk okuyucuların görsel ve zihinsel gelişimini etkileme potansiyeline sahiptir. Çünkü tasarlanmış bir çocuk kitabı, çocuğun dünyasına açılmış kapı görevi yapabilir. Nihayetinde çocuk, genel yapısı ile görsel ayırt edici arketipler kullanır. Yaygın bir inanışla çocuk, kendi dünyası ile kitabın sunduğu dünyayı birleştirmektedir. Hatta çocuk, kitabın sunduğu yeni dünyada kendini arayabilir ve o dünyada yaşadığını düşünebilir. Bu nedenle o yeni dünyanın nasıl tasarlandığı önem kazanır. Çünkü çocuğun kitabını tasarlamak, çocuğun yaşantısına yön vermekle aynı anlama gelebilir.

Çocuk kitabı tasarlamak, bir ulusun geleceğini görmek anlamına gelebilir. Kitabın fiziksel tasarımından bilinçaltı (subliminal) mesajlarına kadar her şeyin planlanmış olması önemlidir. Çocuğun ilgi alanına yönlendirilmesi, eğitimini bu yönde şekillendirmesinde belki

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Görsel 1. ABD Başkanı Roosevelt'in büyük önder Atatürk'e yazdığı mektup

de etkili yöntemlerden önemlisidir. Tasarım, hedef kitlenin hayatını sadece kolaylaştırmakla kalmaz, onu şekillendirerek algıyı değiştirebilir güçtedir. Öyle ki 1933 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün, ABD başkanı ve pul meraklısı Roosevelt için hazırlatıp gönderdiği genç Türkiye manzaralı posta pullarının etkisi örnek olabilir. Roosevelt, Atatürk'e harikulade eseriniz dediği Türkiye'yi, kendi gözleriyle görmeyi çok istediğini belirten teşekkür mektubunda, ülkeye olan hayranlığını dile getirmiştir (Özdil, 2019: 20). Tasarım, algıyı yok edilmek istenen topraklarda yeşeren genç ülkeye olan hayranlığa dönüştürmüştür. Böylesine etkili olan tasarım gücünün, çocuk okuyucu potansiyelinde kullanmak, ancak çocuk kitaplarıyla mümkün olabilir. Çoğu zaman çocuk kitapları, çocuğun hayal kurduğu, düşündüğü, eğlendiği, mutlu olduğu, öğrendiği ve kendi dünyası ile gerçek dünya arasında kurduğu bir köprüdür. Bu köprünün tüm ayaklarının son derece dikkatli tasarlanması bir tasarım ekibiyle mümkün olabilir. Yazarın, illüstratörün, grafik tasarımcısının, psikologların ve baskı uzmanlarının koordinasyonlu çalışmaları, çocuk kitaplarında kullanılan tüm malzemeleri, kitabın dokunma deneyimini ve baskı kalitesini etkiler. Dokulu ve ilginç malzemeler, çocukların kitapla etkileşimini artırarak okuma deneyimini daha eğlenceli ve etkileyici kılabilir.

Çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyonlar

Çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyonlar ve çizimler, metni görsel olarak güçlendirmenin yanı sıra çocukları hikâyeye dahil etmek için ideal olmalıdır. Bu görseller, öykünün anlatımına boyut katarak okuyucunun hayal gücünü zenginleştirir. Hladikova, (2014: 19), çocuk kitaplarındaki resimlerin çocukları ömür boyu sürecek bir okuma sevgisine bağlayabileceğini ileri sürerken resimlerin önemini vurgular. Bu durum, illüstratöre önemli bir sorumluluk yükler. Duyguların yönlendirmelere açık ve korumasız olması, çocuğun kitap ve gerçek dünya ile bağ kurmasına engel olması anlamı taşıyabilir. İllüstratör ilk aşamada çocuğa değil, metne odaklanmalı, hangi anlatının görselleştirileceğinin kararını vermelidir. Ancak çizimler, çocuğun hayal gücünü yansıtabilecek kadar yaratıcı, metni anlatacak kadar da gerçekçi olmalıdır. Karakter ve sahne çizimleri, çocuğun dış dünyayla bağını koparmamalı, hayal gücü ile gerçek dünya arasında mantıklı köprü kurabilmelidir. Mary Northrup (2012: 2), çocuk kitaplarında sözcükler ve resimlerin birlikte çalışması gerektiğini belirterek "biri diğerini destekler ve üzerine inşa eder hatta onu karşılıklı dönüştürür" der. Çizimlerin, metinle tamamen bütünleşmesinin öneminden bahseder. Sedat Sever (2008: 166) çocuk kitaplarındaki resimlerin

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

önemini, resme adeta kişilik vererek vurgular. Çocuk kitaplarındaki resimleri, metinle düşünüldüğünde anlamı tamamlayan, açıklayan, genişleten, bazen de metne yeni anlamlar katan estetik uyarı olarak tanımlar. Kelime Erdal (2023: 125), çocuk kitaplarının aynı zamanda yetişkinlerin de dikkatini çekmesi gerektiğini belirtir. İç ve dış yapı özellikleriyle ebeveyn onayından geçmeyen kitabın, çocukla buluşmasından endişe eder. Benzer şekilde Muhammed İsmail, ebeveynlerin, eğitimcilerin ve tüm yetişkinlerin kitapların kalitesini izleme ve aracılık etmedeki rollerine daha fazla dikkat edilmesi gerektiğine vurgu yapar (2023:593). Birçok araştırma, çocuk kitaplarının çocuğun bilişsel becerilerin geliştirilmesinden, kişiliğinin duygusal ve manevi yönlerine kadar etkili olduğu yönündedir. Çocuk kitapları çocuğun sosyal becerilerini ve duygusal zekasını geliştirmesine, gelecekte yeterli başarı düzeyini korumasına destek olabilir (M. Ismail, 2023: 593). Aynı zamanda çocuk kitapları, yeni nesilleri yetiştirmek için tasarlanmalıdır. Öyle ki çocuk kitapları ile beklenen ahlaki değerlerin yanında çocuğa, ülke sevinci, vatan bilinci ortak gelecek ve toplumsal kültür verilebilir. Norton (2011), çocuk kitaplarının bir ülkenin kültürel arka planını yansıttığını ileri sürerek, çocuğun kendi gelenekleri, değerleri, inançları ve tarihi hakkında birçok şey öğrenebileceğini vurgular. Artık şüphe götürmez bir şekilde illüstrasyonu başarılı bir çocuk kitabında, çocuğun ihtiyaç duyduğu görsel okuma ile tasarlanmış her bir mesaj, hedefine ulaşabilir. Bunun için kitapta yer alan illüstrasyonlar ile metnin anlamlı örtüşmesi, anlamsal kopukluk olmaması, hikâyede anlatılan karaktere uygun, gerçekçi ve okuyucuya arkadaş olabilecek tiplemeler yaratılmalıdır. Deformasyonu yüksek, ne olduğu anlaşılamayan karakteristik çizimler, sadece mesajı kirletmez, aynı zamanda çocuğun kitaptan uzaklaşmasına neden olabilir (Görsel 2).

Görsel 2"Tilki ile Karga" ve "Tilki ile Keçi" aynı yazar ve aynı çizerin MEB tarafından yayınlanmış iki farklı kitaptır. Her iki kitabın kahramanı olan tilkinin başından geçen kısa maceralar anlatılmaktadır. Resimlerde hareket neredeyse yoktur. Karakterler gerçeğiyle uyuşmayacak kadar acemice yapılmıştır. Her iki kitapta da sol sayfaya metin, sağ sayfaya resimler getirilmiştir. Resimleme tekniği ve boya seçimi daha çok taslak aşamasındaki çalışmaları andırır. Boyama için kuru boya kalemlerinin kullanılmış olması ise uygun olmamıştır. Kalem izleri ve mat görüntü, kitabın kalitesinde olumsuz rol oynamıştır. Oran-orantı, perspektif, kompozisyon ve resim kurulumu (construction) neredeyse yoktur. Çalışmalarda bir ön hazırlık ve kurulum (consructivisme) yapılmamış ve gerçekçiliğe hiç, önem verilmemiştir. Hatta tilki olduğu söylenen karakter, çoğu çizimlerde eşekle benzerlik göstermektedir (Erdal, 2017:9).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Perry Nodelman, çocuk edebiyatının ve etkileşimli olarak kitabının "basit, eylem odaklı olması gerektiğini savunur. Çocuk kitaplarını, çocuktan ziyade çocukluğa hitap eden ve çocuğun görüşlerini yansıtan, iyimser ve hayalperest, masumiyet içerikli, ideal olanı öğreten, gerekli tekrarı yapan kutsal bir aşk biçimi" (2008: 157-8) olarak görür. Çizimler ve karakterler, bu eğilimleri destekler (Görsel 3 ve 4). Dolayısıyla illüstrasyonlar hikâyeyi doğru ve iyi anlatır.

Görsel 3. Muna Açık, İllüstrasyon dersi projesi olarak yazıp-resimlediği "Bilginler Sınıfı" isimli çocuk kitabında, karakterleri anaokulu öğrencilerinden hareketle yaratmıştır. Aynı zamanda kızının sınıf arkadaşları olan karakterler, Aleksandra Szmıdt karakterleriyle benzerlik göstermektedir. Onun için söylenebilecek her olumlu görüşü hak etmektedir. Ek olarak Muna Açık karakterleri, gerçek hayattan alınmış, yeni ve masalsı dünyanın kahramanlarına dönüştürmüştür. Sevimli, gerçekçi, karakterler ile mutlu ve gelecekten

Görsel 4. Aleksandra Szmıdt'in "How To Hug A Cactus" başlıklı kitap için yarattığı karakterler, oldukça sevimlidir. Küçük gözler, nokta burun ve küçük bir ağız, kocaman bir kafada sevimli bir etki yaratmıştır. Kızıl renkli pırasa saçlarıyla çocuk, meraklı ve mutlu görünmektedir.

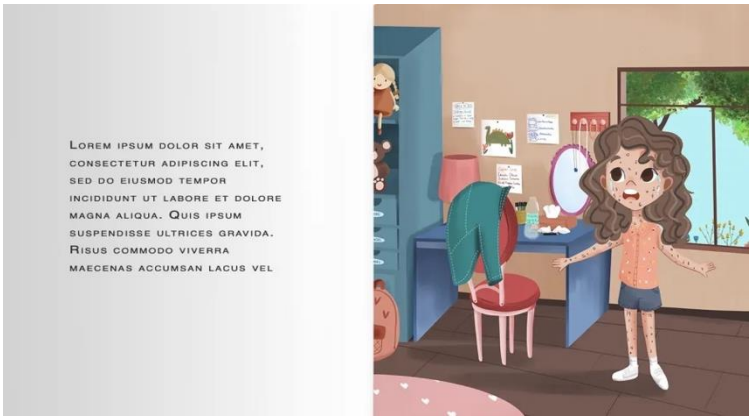
Çocuk kitaplarında kullanılan Yazı Karakterleri

Çocuk kitapları için kullanılan yazı karakterleri ve boyutları, okuma becerilerini geliştirmek, anlayışı kolaylaştırmak ve metnin akıcı bir şekilde okunmasını sağlamak amacıyla özenle seçilmelidir. Bununla birlikte çocuk kitaplarındaki yazılar, çocuklar için çoğu zaman görsel objeden başka bir şey ifade etmez. Ancak yazıların, çocuğun ilgisini çekmediği

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

söylenemez. Resimli çocuk kitapları genellikle birkaç cümle, bir veya iki tekerleme ya da sayfa başına kısa bir paragraf içermelidir. Ancak paragrafların uzunluğunun çocuğun yaşıyla orantılı olabileceği unutulmamalıdır. Nihayetinde çocuk, yazının dilini çözmek ve resmin dili ile bağ kurmak isteyebilir. Yani yazı, önemli bir unsur olabilir. Bu anlamda çocuk kitaplarında sadece yazım kurallarına değil, tipografik kurallara da dikkat edilmelidir. Öncelikle seçilen yazı karakteri mutlak okunur olmalıdır. Çoğu zaman yazının okunaklı olması, çocuğun okumayı bilip bilmemesiyle değil, tasarımın anlaşılırlığıyla ilgilidir. Tipografik olarak bu yazı karakterlerinin harf anotomileri, et kalınlıkları, harf ve satır araları ile harf dizilimleri oldukça iyi, seçilebilir ve okunurluğu yüksek olmalıdır. Aynı şekilde yazıların 16-22 punto aralığında seçilen büyüklüklerde yazılması, okunurluğu ve çocukların kitaba olan ilgisini artırır. Daha küçük veya büyük puntolar, yine çoğun yaşına göre belirlenebileceği bir yana ya okunur olmayacak ya da illüstrasyona rakip olacaktır.

Çocuk kitaplarında Sayfa Düzeni ve Bölümlendirme

Görsel 5. https://thepaperhousebooks.com sitesinden alınmış olan bu tasarımda resim ve yazı farklı sayfalara alınarak bölümlenme yapılmıştır. Kitap bütünlüğü bozularak, yazı ve resim kopartılmıştır.

Görsel 6. Öğrenci Tasarımı. Zülhayat Yasin, "İnsanlarla Dost Olabilir miyiz?" başlıklı masal kitabında, sayfaları tam resimli olarak tasarlamış olmasına karşın yazıları da resmin parçası olarak değerlendirmiştir.

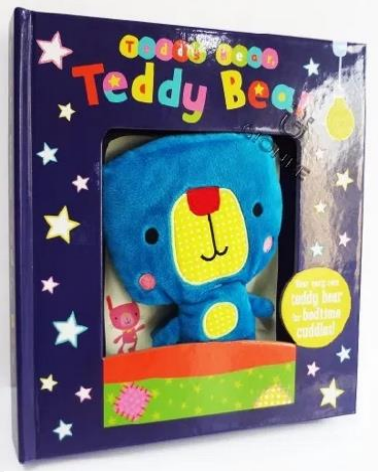
Çocuk kitaplarında sayfa düzeni ve bölümlendirme, hikâyenin berrak bir şekilde anlaşılmasını sağlamalıdır. İyi bir düzen, okuyucunun dikkatini dağıtmadan hikâyenin akışını takip etmelerine yardımcı olur. Görseller, illüstrasyonlar metnin parçası gibi olmalıdır. Resim ve yazı farklı sayfalarda veya farklı renklerle ayrıştırılmamalıdır (Görsel 5). Tam sayfa illüstrasyon kullanılacaksa, yazının da aynı sayfada olmasına özen gösterilmelidir (Görsel 6). Çocuk kitaplarında sayfa her zaman bir bütünü oluşturmalıdır. Her bir renk, yazı, illüstrasyon

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

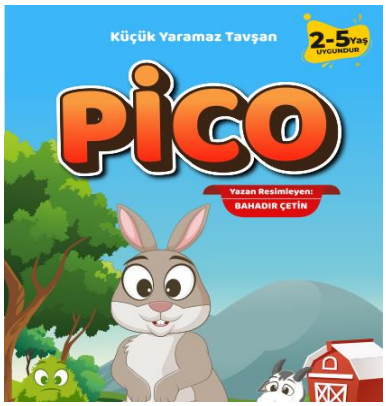
bu bütünün tamamlayıcısı konumundadır. Çünkü resimli çocuk kitaplarının tasarımı eğlenceli ve akışkan olmalıdır.

Çocuk kitaplarında illüstrasyonlar tam sayfa veya iki sayfaya yerleştirilebilir. Bu durumda bazı araştırmacılar, kenar boşluklarının bırakılmasını (Reven, 2020) önerirken bazıları da tam tersini savunur. Ancak resimli çocuk kitaplarında beyaz sayfa boşlukları, sayfayı bölebilir. Beyazın parlak ve baskın ışık tonu, dikkati dağıtabilir ve ilgiyi azaltabilir. Bütünlüğün korunması adına tam sayfa resimler daha etkili olabilmektedir.

Çocuk kitaplarında Kapak Tasarımı

Görsel 7. Kapağında oyuncak olan kitap kapakları, kitabın renkli, eğlenceli, neşeli olduğunu anlatır.

Görsel 8. Grafik Tasarım Programı İllüstrasyon dersinde tasarlanan Pico, isimli kitap kapağı. Tasarım, Bahadır Çetin.

Kitap kapağı tasarımı, çocukların kitaba olan ilgisini arttırabilecek önemli unsurların başında gelir. Bu nedenle kapakta kullanılacak olan renkler, desenler ve figürler, kitabın konusunu yansıtmalı, genç okuyucular için merak uyandırmalıdır. Çocuk için hazırlanmış kitabın kapağı, "sayfa yüzeyindeki dokular, tipografik hareketlilik veya pop-up tarzı üç boyutlu" (Alpaslan, Aksoy, 2022:51) oyuncaklı tasarımlar, çocukların görsel hafızalarının gelişmesinde önemlidir (Görsel 7). Kapak tasarımında verilmek istenen mesajda görsel veriler ne kadar önemliyse, kapak ve fonunda kullanılacak renkler de çok önemlidir (Görsel 8). Çünkü renklerin psikolojik etkisi, eğitici, öğretici ve hatta güdümleyici (Wills,1996:52) olabilir. Bu akımdan her bir görselin, rengin ve hatta kitap boyutlarının uzmanlık gerektiren tasarım süreci planlanmalıdır. Çünkü kitap kapağı, kitabın vitrini görevindedir. İçerik hakkında bilgi verir. Örneğin sıcak ve pastel renkler, mutluluk verir. Dostluk, arkadaşlık, iyilik, sevgi, dürüstlük ve toplumsal değerleri temsil edebilir (Görsel 9). Çocuk kitaplarında kullanılan renk, görsel, yazı karakteri ve grafik tasarım kadar önemli bir diğer önemli konu malzeme kalitesidir. Kapağın sert, yırtılmaz, bükülmez karton malzemeden üretilmesi kitabın ömrünü uzatır ve kitaba değer katar. Kolay yırtılmayan, deforme olmayan karton kapak, çocuğun hayalinde yaratacağı masal dünyasının çökmesini engeller. Hayal gücününüm sürekliliğini sağlar ve yeni ufuklara açılmasına imkân verir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Görsel 9. Grafik Tasarım Programı İllüstrasyon dersinde tasarlanan İki Arkadaş ve Kar Beyazı, isimli kitap kapağı. Tasarım, Güllü Kütük.

SONUÇ

Resimli çocuk kitaplarında resim, yazı yerine geçer. Bu kitaplarda yazı, resmin bir parçasıdır. Yazı ve resmin birbiriyle ilişkili olarak yerleştirilmesi, metnin hızını ve havasını etkiler. Çoğu zaman yazının yerleştirilme varyasyonları, çocuğun kitaba odaklanmasını doğrudan etkiler. Bu değişken durum, çocuk kitaplarında tasarımı zorunlu kılar. Buna karşın çocuk edebiyatının değeri ve çocuklar üzerindeki etkileri konusundaki tartışmaların bitmediğini belirtmek gerekir. Öyle ki çocuk kitapları, bazı eleştirmenler ve okuyucular tarafından hala küçümsenip, çocukça, önemsiz ve geçici olarak nitelendirilebilmektedir. Etkileri kişisel, sosyal ve bilişsel gelişim üzerinde uzun süreli bir etkiye sahip olmaları nedeniyle çocuk kitapları sadece bir kitap değil, organize kültür elçileridir. Çocuk kitapları, aynı zamanda yetişkinlere de hitap eden, resimli mesaj kutularıdır. Mesajın doğru bir şekilde yerine ulaşması için tasarım önemlidir. Tasarım, mesajı anlamlı kılmak için çoğu zaman sanatı kullanabilir.

KAYNAKÇA

Özdil, Y. (2019, Ekim 18). Mektup. Sözcü Gazetesi, s. 1-20.

Erdal, G. (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine Genel Bakış. Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Ek Sayı., 14-20.

Erdal, K. (2008). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. Milli Eğitim, S. 178, Bahar, 156-165.

Hladikova, H. (2014). Children's Bookillustrations: Visual Language Ofpicture Books. CRIS Bulletin,?(1)., 19-31.

Hunt, P. (1999). Introduction: The World of Childrenís Literature Studies. P. Hunt içinde, Understanding Childrenís Literature (s. 1-14). New York: Routledge.

Kalafat Alpaslan, T. D. (2022). Çocuk Kitaplarında Grafik Tasarım Elemanlarının Yaratıcı Kullanımları (0-5 Yaş) . Akademik Sanat Dergisi, 48-65.

Muhamad Ismail, H. (2023). Children's Literature: The Significance and Other Impacts. Theory and Practice in Language Studies, Vol. 13, No. 3, DOI: https://doi.org/10.17507/tpls.1303.07, 593-598.

Nodelman, P. (2008). Defining Children's Literature. Baltimore, Maryland: The Johns Hopkins University Press. Isbn-13: 978-0-8018-8979-0 .

Northrup, M. (2012). Picture Books for Children : Fiction, Folktales, and Poetry (E-Book). United States: ALA Editions.

Norton, D. &. (2011). Through the eyes of a child, an introduction to children's literature. Texas: Pearson, 8th edition. ISBN-13: 978-0137028757.

Sever, S. (2008). Çocuk ve Edebiyat. İzmir: Tudem.

Wills, P. (1996). Yansıbilim ve Renk Trapisi, Çalışma Kitabı. Ankara: Alkım Yayınevi, Çev. Kerem Keskiner.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TİPOGRAFİK ANİMASYONUN GÖRSEL HİKÂYE ANLATIMINDA KULLANIMI: BİR KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

BERHİV EKİN

Dicle Üniversitesi,

ORCID ID 0000-0003-1018-669X,

ÖZET

Bu bildiri, görsel hikâye anlatımının evrensel bir iletişim aracı olduğunu ve tipografik animasyon gibi dijital araçların bu alana getirdiği yeni boyutları inceler. Tipografik animasyonun görsel hikâye anlatımındaki rolünü karşılaştırmalı bir çalışma ile ele alır ve bu tekniklerin sunduğu avantajları ve sınırlamaları analiz eder. İnsanlar arasındaki iletişim, binlerce yıldır hikâye anlatımı üzerinden gerçekleşmiştir. Görsel hikâye anlatımı, bu iletişimin en eski ve en etkili yollarından biridir. Günümüzde, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, tipografik animasyon gibi dijital araçlar, hikâyelerin anlatımında yeni ve etkileyici bir boyut eklemiştir. Bu bildiride, tipografik animasyonun görsel hikâye anlatımındaki rolüne odaklanılmıştır. Tipografik animasyonun temel kavramlarını ve görsel hikâye anlatımındaki tarihçesini inceleyen bu bölüm, bu tekniklerin nasıl evrimleştiğini ve geliştiğini ortaya koymaktadır. Başlangıçtan günümüze kadar olan yolculuğunu izleyerek, tipografik animasyonun geçmişten günümüze nasıl bir değişim geçirdiği anlaşılmaktadır. Bu bölümde, tipografik animasyonun hikâye anlatımındaki potansiyelini göstermek için çeşitli örnekler sunulmaktadır. Farklı tarzlarda yapılmış tipografik animasyonların çeşitliliği, bu tekniklerin hikâyeleri nasıl daha etkili bir şekilde iletebileceğini göstermektedir. Tipografik animasyonun geleneksel hikâye anlatımı teknikleriyle karşılaştırıldığı bir analiz sunar. Bu karşılaştırmalı analiz, her iki teknik arasındaki farkları ve benzerlikleri belirler. Tipografik animasyonun, geleneksel hikâye anlatımı tekniklerine göre sağladığı avantajlar ve sınırlamalar ortaya konur. Son olarak, tipografik animasyonun gelecekteki potansiyelini ve hikâye anlatımındaki rolünün nasıl gelişebileceğini tartışır. Bu bağlamda, teknolojik ilerlemelerin ve sanatçıların yaratıcılığının, tipografik animasyonun hikâye anlatımındaki önemini daha da artırabileceğine dikkat çekilir. Gelecekte, tipografik animasyonun hikâye anlatımında daha yaygın ve etkili bir şekilde kullanılması beklenmektedir. Tipografik animasyonun görsel hikâye anlatımındaki rolünü anlamak ve bu alanda ileriye yönelik araştırmalar için bir temel sağlamak amacıyla bu bildiri çalışılmıştır. Görsel hikâye anlatımının evrimiyle birlikte, tipografik animasyon gibi dijital araçlar, hikâyelerin iletiminde yeni ve etkileyici bir boyut sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Tipografik Animasyon, Görsel, Hikaye

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE BODY IMAGE AND HEALTH-RELATED BEHAVIORS IN A SAMPLE OF UNIVERSITY LECTURERS

Irina Belukhina

Department of Physical and Social Education, Lithuanian Sports University

dr. Vaiva Balciuniene

Department of Physical and Social Education, Lithuanian Sports University

ABSTRACT

Objective: this study aimed to identify the relationship between positive body image and health-related behaviors in a sample of university lecturers. **Methods**: the study sample consisted of 134 men (41.2%) and 191 women (58.8%) from different universities in Kaunas (Lithuania). Of the respondents, 33.2 % (n = 108) belonged to the age group of 31-40 years, 7.7 % (n = 25) were aged 20-30 years and the other participants (n = 192, 59.1 %) were older than 40 years. University lecturers completed an online self-report questionnaire measuring body mass index (BMI, WHO, 2000), body acceptance (LT-BAS-2, Tylka & Wood-Barcalow, 2015; Baceviciene & Jankauskiene, 2020), leisure-time physical activity (LT-GSLTPAQ, Godin, 2011), unhealthy nutrition habits (Grabauskas et al., 2015), and perceived stress (LT-REEDER, Reeder, Chapman, & Coulson, 1968; Markevičiūtė, 2003). **Results**: a single multivariate linear regression model was constructed to identify the factors associated with positive body image in a sample of university lecturers. The results showed that BMI ($\beta = -0.253$, $p < 0.001$), leisure-time physical activity ($\beta = 0.187$, $p < 0.001$), perceived stress ($\beta = -0.115$, $p = 0.028$), and unhealthy nutrition habits ($\beta = -0.211$, $p < 0.001$) were statistically significantly associated with positive body image. Selected independent factors explained 22.7% of the variance in the positive body image data ($R^2 = 0.227$). **Conclusions**: notably, the strongest factor associated with a more positive body image was lower BMI among university lecturers. Furthermore, a higher level of leisure-time physical activity, a lower level of perceived stress, and less frequent unhealthy nutrition habits were also related to a more positive body image.

Keywords: positive body image, health-related behavior, university lecturers.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE EFFECT OF AN EIGHT-WEEK NIRVANA FITNESS AND FUNCTIONAL TRAINING EXERCISE PROGRAM ON STATE MINDFULNESS AND BODY IMAGE IN YOUNG WOMEN

Baceviciene M.

Department of Physical and Social Education,

Jankauskiene R.

Institute of Sport Science and Innovations,

Balciuniene V.

Department of Physical and Social Education,

Rutkauskaite R.

Department of Physical and Social Education,

Pajaujiene S.

Department of Coaching Science, Lithuanian Sports University

Correspondence: Vaiva Balciuniene,

ABSTRACT

This study aimed to investigate the effects of an eight-week Nirvana Fitness (NF) and Functional Training (FT) exercise program on the state mindfulness and body image of young women. Ninety participants (mean age of 22.8 ± 6.1 years) were recruited from Lithuanian colleges/universities. Participants were assigned to two groups: NF (n = 21) and FT (n = 22). The control group (CN) (n = 47) did not receive any intervention. Informed consent was obtained from all participants, who completed an online questionnaire before and after the intervention, included the Lithuanian version of the State Mindfulness for Physical Activity Scale 2 (SMS-PA-2, Ullrich-French et al., 2021, Baceviciene et al., 2023), the Body Appreciation Scale 2 (BAS-2, Tylka & Wood- Barcalow, 2015; Baceviciene & Jankauskiene, 2020), the Functionality Appreciation Scale (FAS, Alleva et al., 2017; Urvelyte, 2023), and the Objectified Body Consciousness Scale (OBCS, McKinley & Hyde, 1996; Urvelyte, 2023). Additionally, participants rated the overall pleasantness of the exercise on a scale from −10 (very unpleasant experience) to +10 (very pleasant experience), with 0 as the neutral point. Results revealed a significant improvement in state mindfulness and body image in both the NF

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

and FT groups following the intervention. No changes were observed in the CN group. Furthermore, there was an increase in the perceived pleasantness of the exercise, specifically in the NF group, when comparing experiences during the first versus the last session from 8.29 ± 1.85 to 9.29 ± 0.90 points ($p = 0.023$, Cohen's $d = 0.52$). In conclusion, the eight-week NF and FT exercise sessions exerted a positive influence on the state mindfulness and body image of young women. This study was funded by the Research Council of Lithuania (Grant. No. S-MIP-22-25).

Keywords: body image, exercise, mindfulness, embodiment, women.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİG TAKIM HARCAMA LİMİTLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. İsmail ÖNER

ORCID ID: 0000-0003-0332-2139

Doç. Dr. Özgür KARATAŞ

İnönü Üniversitesi

ORCID ID: .0000-0002-8698-6311

Doç. Dr. Emine ÖZTÜRK KARATAŞ

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0002-4142-5369

ÖZET

Günümüzde spor ekonomik açıdan büyük bir sektör haline gelmiştir. Futbol kulüpleri bu sektörün gelişmesinde önemli bir konuma sahiptir. Ülkemizde mali açıdan zorlu bir süreçten geçen futbol kulüplerine destek olmak amacıyla 2019 yılında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından alınan kararla spor kulüplerinin sürdürülebilir finansal yapıya ulaşması hedeflenmiştir. Bu kapsamda takım harcama limitleri uygulaması getirilmiş ve kulüplerin limitsiz harcamaları kontrol altına alınarak sürdürülebilir finansal yapıya ulaşılmaları amaçlanmıştır. Araştırmamızın amacı, Türkiye futbol süper lig takımlarının harcama limitlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada ilk olarak takım harcama limitleri ile ilgili akademik makeleler, tezler, dergiler, gazeteler ve kitap dokümanlarına ulaşıldı ve orijinalliği kontrol edildi. Daha sonra ayrıntılı inceleme yapılarak araştırma ile alakalı yayınlar belirlendi. Belirlenen dokümanlar okunarak yorumlanmıştır. Takım harcama limitleri uygulaması ile ülkemizde dört büyükler olarak bilinen (Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor) futbol takımlarına verilen bütçenin diğer takımların toplamından fazla olduğu tespit edilmiştir. Takım harcama limitleri dağılım politikasında adaletsizlik olduğu, bu durumunda haksız rekabetin oluşmasına neden olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ülkemizde takım harcama limitleri uygulamasına futbol kulüplerinin uyum sağlayamadıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak; takım harcama limitleri uygulaması futbol kulüplerinin mali disiplini kontrol altına alamadığı, kulüplerin borçlanmasının devam ettiği, özellikle de takım harcama limitinin dağılımındaki eşitsizlik kulüplerin rekabet dengesini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Futbol, Futbol Süper Lig, Takım Harcama Limiti

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

REVIEW OF TURKISH FOOTBALL SUPER LEAGUE TEAM EXPENDITURE LIMITS

ABSTRACT

Today, sports has become a major economic sector. Football clubs have an important position in the development of this sector. With the decision taken by the Turkish Football Federation in 2019 in order to support football clubs going through a financially difficult process in our country, it is aimed for sports clubs to reach a sustainable financial structure. In this context, team spending limits were introduced and it was aimed to achieve a sustainable financial structure by controlling the unlimited expenses of the clubs. The aim of our research is to examine the spending limits of Turkish football super league teams. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was preferred in the research. In the research, firstly, academic articles, theses, magazines, newspapers and book documents related to spending limits were accessed and their originality was checked. Then, a detailed review was conducted and publications relevant to the research were identified. The specified documents were read and interpreted. With the application of team spending limits, it has been determined that the budget given to the football teams known as the big four in our country (Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray and Trabzonspor) is more than the total of other teams. It has been determined that there is injustice in the distribution policy of team spending limits, which causes unfair competition. In addition, it has been determined that football clubs cannot comply with the application of team spending limits in our country. In conclusion; It has been concluded that the application of team spending limits cannot control the financial discipline of football clubs, the debt of the clubs continues, and especially the inequality in the distribution of the team spending limit negatively affects the competitive balance of the clubs.

Key Words: Sports, Football, Football Super League, Team Spending Limit

GİRİŞ

Spor kulübü, insanların toplandıkları ve görüşme, konuşma, spor gibi amaçları gerçekleştirdikleri bir yer olarak tanımlanabilir (Çağlayan, 2007). Spor kulüpleri, belirli hukuki düzenlemelere uygun olarak kurulan ve üyelerinin tanımlı yetki ve sorumlulukları olan tüzel kişiliklerdir. Spor kulüpleri, amatör ve profesyonel spor dallarında faaliyet göstererek topluma hizmet ederler ve her yaş grubundan insanın spor yapabileceği tesisleri, araçları ve gereçleri sağlarlar. Ayrıca, yüksek performanslı sporcuların yetiştirilmesini de amaçlayabilirler (Donuk, 2005).

Takım harcama limiti, Türkiye Futbol Federasyonu (T.F.F.) tarafından belirlenen, Süper Lig içinde bulunan harcamaları sınırlayan kulüplerin gelir ve giderlerinin sapma oranlarını dikkate alarak belirlediği limitleri ifade eder (Dunya.com, 2020).

Ülkemizde futbol kulüplerinde takım harcama limiti neden uygulanıyor? sorusu sık sık sorulmaktadır. Halka açık futbol kulüplerimizin borçluluk oranları, Kamu Aydınlatma Platformu'nun verilerine göre sürdürülebilirlikten uzaklaşmış durumda. 2010 yılında Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor gibi dört büyük kulübün borcu 329 milyon TL'den,

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

2019'da bu rakam 5.8 milyar TL'ye ulaşarak 17.5 kat artmıştır. Aynı dönemde bu kulüplerin toplam yükümlülükleri ise 827 milyon TL'den 8.4 milyar TL'ye çıkarak 10 kat artmıştır. Son verilerde, kulüplerin açığı toplamda 2.5 milyar TL olmuştur. Bu durum nedeniyle, kulüplere harcama limiti zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca, UEFA maçlarına katılabilmek için Finansal Fair Play Talimatı (FFP) ve TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı'na uyum şartı getirilmiştir. (T.F.F., 2020a).

T.F.F., spor kulüpleri için takım harcama limitleri belirleme kriterlerine göre, futbolcu maaş bütçeleri, gelir-gider dengesi, oyuncu transfer gelirleri ve sponsorluk gelirleri öncelikli faktörler arasında bulunmaktadır (T.F.F., 2021).

T.F.F., spor kulüplerinin takım harcama limitlerini belirlerken gişe, sponsorluk ve reklam, yayın, ticari faaliyet, UEFA ve transfer gelirleri gibi çeşitli gelir kalemlerini dikkate alır (Lefhukuk, 2019).

Takım harcama limitinde dikkate alınmayacak gider ve maliyetler ise giderler ve maliyetlerin hesaplanmasında aşağıdaki gider ve maliyet kalemleri harcama limitlerinin dışında tutulmuştur. Bunlar; ürün satış maliyetleri, futbolcu/teknik kadro/menajer ücret giderleri, diğer faaliyet giderleri transferlere ilişkin giderler, finansman giderleri, transferde ödenen bonservisler başlığı altında toplanmıştır (T.F.F., 2019).

UEFA Finansal Fair Play Kriterlerinin Genel Çerçevesi ve Temel Amaçları

UEFA, futbol kulüplerinin sportif başarılarına ek olarak finansal açıdan daha güçlü ve sağlıklı olmalarını sağlamak için yeni önlemler almıştır; bu da UEFA Finansal Fair Play (FFP) kriterleri olarak bilinmektedir. Bu kriterler sayesinde, sportif performansın yanı sıra finansal açıdan rekabetçi bir ortamın oluşturulması ve kulüplerin değerinin artması hedeflenmektedir. Kulüplerin mali ve teknik üstünlüğü, futbolun tüm paydaşlarına katma değer sağlamanın yanı sıra, futbolun finansal açıdan başarılı, sağlıklı ve sürdürülebilir bir performans sergilemesinde kritik bir faktör olacaktır (Güngör, 2014).

Futbol, sadece yeşil sahada değil, aynı zamanda finansal arenada da rekabetin yüksek olduğu bir spor branşı haline gelmiştir. Profesyonel futbol kulüpleri, başarı için sadece saha performanslarına değil, aynı zamanda finansal güçlerine de güvenmek zorundalardır. Ancak, bu rekabet beraberinde bazı finansal riskleri getirmektedir. FFP, futbol endüstrisindeki bu zorlukları ele almak için oluşturulan bir dizi düzenleme ve standartlar bütünüdür.

UEFA, tarafından ilk olarak Eylül 2009'da kamuoyuna sunulan ve kulüplerin uyması gerekli mali şartları belirleyen kurallara "Finansal Fair Play Kuralları" denilmiştir (Syzmanski, 2014).

UEFA'nın getirdiği mali kural hedeflerine ulaşmak için belirli şartlar istemiştir, şartlara nasıl uyulması gerektiğini de açıklamıştır. Bu kriterler incelendiğinde UEFA'nın hayata geçirmek istediği 6 kural ortaya çıkmıştır. Herhangi bir kural ihlalinde bazı yaptırımlar ve ağır soruşturmaya yol açabileceği belirtilmektedir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 1. Finansal Fair Play Kriterleri

	Kural	Açıklama	Yaptırım
Temel Şart	Denk Hesap Şartı	Gelirler ile giderler denk olmalıdır.	Para cezası, puan silme, UEFA Gelirlerine el koyma, yeni oyuncuların UEFA maçlarında oynatmama, transfer yasağı, UEFA turnuvalarından men, Uyarı
Gösterge Şartları	İşletmenin Devamlılığı	Denetçi görüşü şartlı veya olumsuz olmamalıdır.	Mevcut finansal bilgilerin ve ileriye dönük bir yıllık güncel bütçelenmiş finansal bilgilerin istenmesi
	Eksi Öz sermaye	Öz sermaye negatif olmamalıdır.	Mevcut finansal bilgilerin ve ileriye dönük bir yıllık güncel bütçelenmiş finansal bilgilerin istenmesi
	Vadesi Geçmiş Borçlar	Vadesi geçmiş Maaş, vergi, transfer borçları bulunmamalıdır.	Mevcut finansal bilgilerin ve ileriye dönük bir yıllık güncel bütçelenmiş finansal bilgilerin istenmesi
Ek Göstergeler	Ücret Giderler / Gelir	Çalışanlara ödenen ücret gelirlerin %70'ini aşmamalıdır.	Ek bilgi talep edilmesi
	Net Borç / Gelir	Net borç gelirlerin %100'ünü aşmamalıdır.	Ek bilgi talep edilmesi

Kaynak: Kulüp Lisans ve Mali Fair Play Talimatından derlenmiştir.

Tablo 2. Takım Harcama Limitleri ve FFP. Kıyaslaması

Kriter	Takım Harcama Limitleri	Finansal Fair Play
Amaç	Kulüplerin harcamalarını kontrol altında tutmak ve sürdürülebilir finansal yapıya ulaşmalarını sağlamak.	Kulüplerin mali yönetimlerini denetlemek ve mali sürdürülebilirliklerini sağlamak.
Uygulama	Belirlenen bir limite kadar harcama yapılabilir. Limitler, kulüplerin gelirlerine ve mali durumlarına göre belirlenir.	Kulüpler, gelirlerinin harcamalarını aşmamak ve belirli mali kriterlere uygun olmak zorundadır.
Yaptırımlar	Limitlerin aşılması durumunda cezai yaptırımlar uygulanabilir.	Finansal kriterlere uyulmaması durumunda cezai yaptırımlar, puan silme veya Avrupa kupalarından men gibi cezalar verilebilir.
Gözetim	Türkiye Futbol Federasyonu tarafından denetlenir.	UEFA tarafından denetlenir.
Kapsam	Türkiye'deki futbol kulüplerini kapsar.	Avrupa'daki futbol kulüplerini kapsar.

Kaynak: Kulüp Lisans ve Mali Fair Play Talimatı, Türkiye Futbol Federasyonu Talimatından derlenmiştir.

Tablo 2 'incelendiğinde takım harcama limitleri kulüplerin gelirlerine ve mali durumlarına dayalı olarak belirlenir. Finansal fair play ise daha geniş kapsamlı bir yaklaşım

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

benimser ve kulüplerin gelirlerini aşan harcamalardan kaçınmalarını sağlar. Bu tablo ile takım harcama limitleri ve finansal fair play kriterlerinin ana farklarını ve benzerliklerini göstermektedir.

2. MATERYAL VE METOT

Araştırmada, nitel araştırma metodolojisine odaklanılarak doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu metodoloji, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerini içerir ve algıların ile olayların doğal bir şekilde gerçekçi ve kapsamlı bir biçimde anlaşılmasını sağlar (Şimşek ve Yıldırım, 2003). Araştırma sürecinde, öncelikle takım harcama limitleriyle ilgili akademik makaleler, tezler, dergiler, gazeteler ve kitap dokümanlarına erişilerek orijinalliği kontrol edildi. Daha sonra, detaylı bir inceleme yapılarak araştırmayla ilgili yayınlar belirlendi ve bu dokümanlar titizlikle okunarak yorumlandı. Ayrıca, T.F.F.'nin resmi web sitesinde yayımlanan kanunlar ve yönetmelikler de incelenerek bilgi sağlandı.

3. BULGULAR

Türkiye Futbol Süper Lig Takım Harcama Limitleri

2019 yılında Süper Ligdeki kulüplerinin sürdürülebilir finansal yapıya ulaşmasını sağlamak amacıyla getirilen takım harcama limitlerinin 2019 sezonundan günümüze kadar ki süreci tablo halinde sıralanmıştır.

Tablo 3. 2019-2020 Sezonu Türkiye Futbol Süper Lig Takım Harcama Limitleri

Kulüp Adı	Limiti TL	%30 Sapma Dâhil Tutar TL
1.GALATASARAY A.Ş.	451.659.184	587.156.939
2.MEDİPOL BAŞAKŞEHİR FK	179.821.014	233.767.318
3.BEŞİKTAŞ A.Ş.	275.335.170	357.935.721
4.TRABZONSPOR A.Ş.	126.552.658	164.518.455
5.BTC TÜRK YENİ MALATYASPOR	97.575.50	126.848.162
6.FENERBAHÇE A.Ş.	224.731.066	292.150.386
7.ANTALYASPOR A.Ş.	59.355.091	77.161.618
8.İTTİFAK HOLDİNG KONYASPOR	83.192.355	108.150.062
9.AYTEMİZ ALANYASPOR	100.032.618	130.042.403
10.İSTİKBAL MOBİLYA KAYSERİSPOR	69.092.764	89.820.593
11.ÇAYKUR RİZESPOR A.Ş.	121.001.299	157.301.689
12.DEMİR GRUP SİVASSPOR	82.439.445	107.171.279
13.MKE ANKARAGÜCÜ	83.167.107	108.117.239
14.KASIMPAŞA A.Ş.	90.647.027	117.841.135
15.GÖZTEPE A.Ş.	88.726.737	115.344.758
16.GAZİANTEP FUTBOL KULÜBÜ A.Ş.	96.545.656	125.509.353
17.GENÇLERBİRLİĞİ	84.125.951	109.363.736
18.YUKATEL DENİZLİSPOR	78.184.551	101.639.916
TOPLAM	2.392.185.202	3.109.840.762

(T.F.F, 2020b).

Tablo 3’ incelendiğinde T.F.F., 2019-2020 sezonunda Süper Lig takımlarına toplam 2.392.185.202 TL harcama limiti belirlemiştir. Bu limit, gerektiğinde yüzde otuz daha

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

artırılabilmektedir. Dolayısıyla, olası bir durumda Süper Lig'deki kulüplerin harcama limiti %30 artarak 3.109.840.763 TL'ye çıkarmıştır.

Tablo 4. 2020-2021 Sezonu Türkiye Futbol Süper Lig Takım Harcama Limitleri

Kulüp Adı	Limiti TL	%15 Sapma Dâhil Tutar TL
1.MEDİPOL BAŞAKŞEHİR FK	243.120.710	279.588.816
2.TRABZONSPOR A.Ş.	178.678.204	205.479.935
3.BEŞİKTAŞ A.Ş.	294.195.196	338.324.475
4.DEMİR GRUP SİVASSPOR	198.222.737	227.956.148
5.AYTEMİZ ALANYASPOR	97.799.097	112.468.961
6.GALATASARAY A.Ş.	434.336.995	499.487.545
7.FENERBAHÇE A.Ş.	356.433.786	409.898.854
8.GAZİANTEP FUTBOL KULÜBÜ A.Ş.	136.137.671	156.558.322
9.FRAPORT-TAV ANTALYASPOR	101.713.928	116.971.017
10.KASIMPAŞA A.Ş.	125.868.114	144.748.331
11.GÖZTEPE A.Ş.	79.831.274	91.805.965
12.GENÇLERBİRLİĞİ	64.299.471	73.944.392
13.İTTİFAK HOLDİNG KONYASPOR	94.241.155	108.377.328
14.YUKATEL DENİZLİSPOR	94.243.985	108.380.583
15.ÇAYKUR RİZESPOR A.Ş.	152.137.575	174.958.211
16.BTC TURK YENİ MALATYASPOR	92.275.743	106.117.104
17.HES KABLO KAYSERİSPOR	60.427.441	69.491.557
18.MKE ANKARAGÜCÜ	83.311.853	95.808.631
19.HATAYSPOR	92.148.829	105.971.153
20.B.B.ERZURUMSPOR	92.148.829	105.971.153
21.FATİH KARAGÜMRÜK	92.148.829	105.971.153
TOPLAM	3.163.721.422	3.638.279.634

(T.F.F., 2021).

Tablo 4'incelendiğinde T.F.F., 2020-2021 sezonunda Süper Lig takımlarına toplam 3.163.721.422 TL harcama limiti belirlemiştir. Bu limit, gerektiğinde yüzde on beş daha artırılabilmektedir 2020-2021 sezonu en yüksek harcama limitini 434.336.995 milyon lira ile Galatasaray'a vermiştir.

Tablo 5. 2022-2023 Sezonu Türkiye Futbol Süper Lig Takım Harcama Limitleri

Kulüp Adı	Limiti TL	%40 Sapma Dâhil Tutar TL
1.MEDİPOL BAŞAKŞEHİR FK	199.224.707	278.914.589
2.TRABZONSPOR A.Ş.	627.970.673	879.158.943
3.BEŞİKTAŞ A.Ş.	686.289.302	960.805.023
4.DEMİR GRUP SİVASSPOR	207.289.422	290.205.190
5.AYTEMİZ ALANYASPOR	177.013.366	247.818.713
6.GALATASARAY A.Ş.	1.104.157.487	1.545.820.482
7.FENERBAHÇE A.Ş.	984.913.184	1.378.878.458
8.GAZİANTEP FUTBOL KULÜBÜ A.Ş.	267.841.294	374.977.812
9.FRAPORT-TAV ANTALYASPOR	186.104.678	260.546.549
10.KASIMPAŞA A.Ş.	127.386.784	178.341.497
11. BEREKET SİGORTA ÜMRANİYESPOR	186.694.743	261.372.640
12. İSTANBULSPOR A.Ş.	186.694.743	261.372.640
13.İTTİFAK HOLDİNG KONYASPOR	181.509.649	254.113.509
14. GİRESUNSPOR	202.431.354	283.403.895
15. ANKARAGÜCÜ	186.694.743	261.372.640
16. VAVACARS FATİH KARAGÜMRÜK	115.014.896	161.020.854
17.HES KABLO KAYSERİSPOR	136.325.484	190.855.678
18.MKE ANKARAGÜCÜ	186.694.743	261.372.640
19.HATAYSPOR	179.047.575	250.666.605
TOPLAM	6.198.632.540	8.678.085.555

(T.F.F., 2022).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 5'incelendiğinde T.F.F., 2022-2023 sezonunda Süper Lig takımlarına toplam 6.198.632.540TL harcama limiti belirlemiştir. 2022-2023 sezonunda T.F.F.'nin sapma payının yüzde on beş 'ten yüzde kırk'a çıkarıldığı görülmektedir. Böylece takımların harcama limitini yüzde kırk geçmeyecek şekilde aşabileceği anlamını taşımaktadır. Takım harcama limitleri yüzde kırk sapma dâhil hesaplandığında toplam rakam 8,7 milyar TL.'ye yükseldiği belirlenmiştir.

Tablo 6. 2023-2024 Sezonu Türkiye Futbol Süper Lig Takım Harcama Limitleri

Kulüp Adı	Limiti TL	%40 Sapma Dâhil Tutar TL
1.GALATASARAY A.Ş.	1.481.993.670	1.926.591.771
2.FENERBAHÇE A.Ş.	1.477.590.736	1.920.867.957
3.BEŞİKTAŞ A.Ş.	824.736.642	1.072.157.634
4.ADANA DEMİRSPOR A.Ş.	290.190.379	377.247.493
5.MEDİPOL BAŞAKŞEHİR FK	334.277.929	434.561.308
6.TRABZONSPOR A.Ş.	992.606.654	1.290.388.651
7.VAVACARS FATİH KARAGÜMRÜK	136.154.052	177.000.267
8.ARABAM.COM KONYASPOR	319.166.302	414.916.193
9.YUKATEL KAYSERİSPOR	242.722.140	315.538.782
10.KASIMPAŞA A.Ş.	117.584.111	152.859.344
11.MKE ANKARAGÜCÜ	395.788.473	514.525.015
12.İSTANBULSPOR A.Ş.	147.927.800	192.306.141
13.FRAPORT TAV ANTALYASPOR	124.888.940	162.355.622
14.DEMİR GRUP SİVASSPOR	156.174.521	203.026.877
15.CORENDON ALANYASPOR	248.392.838	322.910.690
16.GAZİANTEP FUTBOL KULÜBÜ A.Ş.	260.500.613	338.650.796
17.ATAKAŞ HATAYSPOR	332.867.347	432.727.551
18.YILPORT SAMSUNSPOR	196.489.513	255.436.367
19.ÇAYKUR RİZESPOR A.Ş.	196.489.513	255.436.367
20.PENDİKSPOR FUTBOL A.Ş.	196.489.513	255.436.367
TOPLAM	8.473.031.686	11.014.941.192

(T.F.F, 2023).

Tablo 6'incelendiğinde T.F.F., 2023-2024 sezonunda Süper Lig takımlarına toplam 8.473.031.686 TL harcama limiti belirlemiştir. Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Trabzonspor futbol takımlarının 2023-2024 sezonunda harcama limitinin sapma dahil 6,2 Milyar TL'ye ulaştığı belirlenmiştir. Böylece takımlarının takım harcama limitinin ortalama (% 56,40)'ı oluşturduğu söylenebilir. Diğer on altı kulübe tanımlanan takım harcama limiti tutarı ise 4,8 Milyar TL ile (% 43,60)'sı oluşturmaktadır.

Tablo 7. Takım Harcama Limitlerini Aşan Futbol Kulüplerine Verilen Cezalar

Kulüp Adı	Verilen Cezalar	Tarih
ANTALYASPOR	İhtar cezası	2021
BAŞAKŞEHİR	İhtar cezası	2021
GAZİANTEP	İhtar cezası	2021

(Gülek, 2021).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 7'incelendiğinde Antalyaspor, Başakşehir ve Gaziantep futbol kulüplerine takım harcama limitlerini aştıkları gerekçesiyle ihtar cezası verilmiştir.

Spor Kulüplerinin ve T.F.F.'nin Takım Harcama Limiti Hakkındaki Görüşleri

Fenerbahçe: "İçinde bulunduğumuz durum, sürdürülebilir bir ortam olmadığını bununla birlikte Türk futbolu birkaç kulüp dışında batak durumda olduklarını belirtmişler. Büyük kulüplerin sıkıntıda olduğunu yapılandırma yapmış kulüplerin ise anaparasının hesaptan çıkarıldığını ifade etmişler. Takım harcama limitlerinin tam olarak uygulanmadığını ifade etmişler (Doğan, 2021).

Galatasaray: "Biz limit konusuna karşı çıkmadık. Siz bir kural koyuyorsunuz. Siz bunu kafanıza göre değiştiremezsiniz. Orada bir limit varken bu limiti aşarım, cezayı da ödemem diyemezsiniz. Bu kurallara uymak zorundayız. Uymazsak kaos olur sözlerini ifade etmişler (Ntvspor, 2020).

Beşiktaş: Takım harcama limitlerinin, kulüplerin içinde bulundukları ekonomik dar boğazdan çıkabilmeleri için tedbirli davranmalarını sağlayan bir uygulama olduğunu aktaran Beşiktaş Kulübü Başkanı Ahmet Nur Çebi, dolayısıyla biz buna uymak zorundayız. Şu andaki limitlerimiz hiçbir transferi yapmaya müsaade etmiyor (Gunes, 2020).

Kasımpaşa: *Kasımpaşa futbol kulübü hiçbir dönemde borcu bulunması mümkün olmayan bir sistem çerçevesinde hareket etmektedir. Ayrıca çok büyük paralar harcanarak Kemerburgaz Tesisleri'ni Türk sporuna kazandırmış bir futbol kulüp kimliğine sahiptir. Bütün bunlara rağmen T.F.F.'nin kendilerine limitlerinin 69 milyon lira olarak belirlendiğini ifade etmişler. Bunu neye dayanarak yaptıkların ayrıca paraları olduğunu belirtmişler. Yönetim kurulu olarak sermaye artırımına gittiklerini ve kolay bir şekilde para temin ettiklerini de ifade etmişlerdir. Şirketin kasasına para koyduklarını ve bu paranın büyük bölümünü harcamalarına izin verilmediğini dört büyüklere imtiyaz tanıdıklarını da ifade etmişler. Son olarak ise, T.F.F.'ye düzgün ve dürüst çalışan spor kulüplerini, korumak yerine, bunların tam tersini yapan kulüplerle eşdeğer tuttuklarını belirtmişlerdir."* (*Trthaber, 2020*).

Türkiye Futbol Federasyonu: Türk futbolunun geleceği için talimatın kararlı bir şekilde uygulanmaya devam edilecektir. Kulüplerimizin, futbol ortamını kaosa sürüklemeden sorumluluklarını bilinçle yerine getireceklerine olan inancımız tamdır (Sputniknews, 2020).

4. SONUÇ

Ülkemizdeki futbol kulüpleri takım harcama limitlerinin kullanılmasında büyük payın dört büyükler tarafından kullanıldığı, takım harcama limitlerinin dağılımındaki eşitsizlik kulüplerin rekabet dengelerinin sarsılmasına ve haksız rekabetin oluşmasına neden olmaktadır. 2024 yılı itibariyle Ülkemizdeki dört büyüklerin 35 milyar TL.'yi aşan borç yükünün olması takım harcama limitlerinin belirlenmesindeki kriterlerin tekrardan gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Takım harcama limitlerinin uygulanması ile kulüpler harcamalarını denetim altına alıp bütçelerini güçlendirmeyi ve mali istikrarlarını sağlamayı amaçlasalar da, futbol kulüpleri kendi aralarında haksız ve dengesiz bir rekabetin ortaya çıkmasına yol açtığı gözlemlenmektedir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Futbol kulüpleri takım harcama limitleri verilirken tüm detaylarıyla incelenmeli, güçlü bir denetim mekanizması kurularak koşulları yerine getiren takımlara ihtiyaçları doğrultusunda limitleri arttırılmalı, kulüplerdeki takım harcama limitlerinin dengesizliği ortadan kaldıracak yeni uygulanmalar sunulmalıdır. Adil olmayan takım harcama limitleri zamanla futbol kulüplerinin sportif etkinlikleri üzerinde olumsuz etkilere neden olacağı, futbolun kalitesini ve izlenilirliğini de azaltacağını söyleyebiliriz.

KAYNAKLAR

Çağlar, M., *Türkiye Futbol Federasyonunun Yeni Yabancı Kuralına İlişkin Akademisyen Görüşlerinin İncelenmesi.* Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. (2019).

Doğan, M., (2021). Ali Koç'tan TFF'ye harcama limiti eleştirisi https://www.aa.com.tr/tr/futbol/ali-koctan-tffye-harcama-limiti-elestirisi/1934966 Erişim Tarihi: 09.01.2024

Donuk, B., *Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları,* Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2005.

Dunya.com. (2020). TFF harcama limitleri nedir, neye göre belirlenir? https://www.dunya.com/spor/tff-harcama-limitleri-nedir-neye-gore-belirlenir-haberi-476950 Erişim Tarihi: 09.01.2024.

Gunes.com. (2020). Beşiktaş Başkanı Ahmet Nur Çebi'den transfer açıklaması https://www.gunes.com/spor/besiktas-baskani-ahmet-nur-cebiden-transfer-yorumu-aciklama-yapmiyorum-1092344 Erişim Tarihi: 25.03.2024.

Güngör, A., Avrupa Futbol Pazarının Ekonomik Boyutu ve Avrupa Futbol Kulüplerinde Finansal Performans Analizi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), 133-160. 2014.

Gülek, O. (2021). Üç kulüp harcama limitini aştı! TFF verdiği cezayı açıkladı https://ajansspor.com/haber/uc-kulup-harcama-limitini-asti-tff-verdigi-cezayi-acikladi-571524 Erişim Tarihi: 03.04.2024.

Lefhukuk.com. (2019). Spor Hukukunda Süper Lig Kulüplerinin Harcama Limitleri https://www.lefhukuk.com/spor-hukukunda-super-lig-kuluplerinin-harcama-limitleri/ Erişim Tarihi: 28.03.2024.

Ntvspor.net. (2020). Mustafa Cengiz'den Ali Koça Eleştiri https://www.ntvspor.net/futbol/bir-oyuncu-galatasaray-a-gelir-anlasamazsa-2-3-katina-baskasina-gider-5f3283d70ee4c62570b08dc1 Erişim Tarihi:15.01.2024.

Sputniknews.com. (2020). TFF eleştirileri yanıtladı: Harcama Limitleriyle ilgili 5 başlıkta bilgi verdi. https://anlatilaninotesi.com.tr/20200805/tff-elestirileri-yanitladi-harcama-limitlerinin-nasil-belirlendigiyle-ilgili-5-baslikta-bilgi-verdi-1042597153.html Erişim Tarihi:09.02.2024.

Szymanski, S., Fair Is Foul: A Critical Analysis of UEFA Financial Fair Play, International Journal of Sport Finance. 9(3), 218-229, 2014.

T.F.F.org. (2020a). TFF'den Takım Harcama Limitleri hakkında bilgilendirme. https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=33553 Erişim Tarihi: 03.04.2024

T.F.F. org. (2020b). 2019-2020 Sezonu Süper Lig Takım Harcama Limitleri belirlendi. https://www.tff.org/Default.aspx?pageId=200&ftxtId=32748 Erişim Tarihi: 20.03.2024.

T.F.F. org. (2021). 2020-2021 Sezonu Süper Lig Takım Harcama Limitleri belirlendi. https://www.tff.org/Default.aspx?pageId=200&ftxtId=34413 Erişim Tarihi: 24.03.2024.

T.F.F. org. (2022). 2021-2022 Sezonu Süper Lig Takım Harcama Limitleri belirlendi. https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=38012 Erişim Tarihi: 26.03.2024.

T.F.F. org. (2023). 2022-2023 Sezonu Süper Lig Takım Harcama Limitleri belirlendi. https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=41606 Erişim Tarihi: 28.03.2024.

Trthaber.com. *(2020). Kasımpaşa'dan TFF'ye harcama limiti eleştirisi* https://www.trthaber.com/haber/spor/kasimpasadan-tffye-harcama-limiti-elestirisi-506935.html *Erişim Tarihi: 09.01.2024.*

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SPORCULARIN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIĞI ZORLUKLARIN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Özgür KARATAŞ

İnönü Üniversitesi

ORCID ID: .0000-0002-8698-6311

Doç. Dr. Emine ÖZTÜRK KARATAŞ

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0002-4142-5369

Dr. İsmail ÖNER

ORCID ID: 0000-0003-0332-2139

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sporcuların eğitim sürecinde yaşadığı zorlukların incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada ilk olarak sporcuların eğitim sürecinde yaşadığı zorluklar ile ilgili akademik makeleler, tezler, dergiler, gazeteler, internet siteleri ve kitap dokümanlarına ulaşıldı ve orijinalliği kontrol edildi. Daha sonra ayrıntılı inceleme yapılarak araştırma ile alakalı yayınlar belirlendi. Belirlenen dokümanlar okunarak yorumlanmıştır. Araştırmamız neticesinde sporcuların hem spor hem de eğitim hayatlarını bir arada yürütme konusunda çeşitli zorluklarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde göz önünde bulundurmaları gereken önemli unsurlardan birinin zaman yönetiminin oluşturduğu, okul çalışmalarıyla birlikte antrenmanlara zaman ayırmak zorunda olan öğrenciler için etkili bir zaman yönetiminin geliştirilmediği, okullar, spor kulüpleri, antrenörler ve ailelerin, sporcuların akademik başarılarını ve spor alanındaki gelişimlerinin bir arada yürütülmesinde başarılı olamadıkları, sporcu öğrencilerin antrenman ve müsabakalara katılımlarından kaynaklı okulda devamsızlık sorunlarının olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği Ülkelerinde tüm eğitim sürecini içeren sporla ilgili sistematik bir yapı var iken Ülkemizde spor ile eğitimin entegrasyonunu sağlayacak sağlıklı bir sistemin oluşturulamadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak; ülkemizde spor ile eğitimi bir arada yürütmenin oldukça zorlu bir süreç olduğu, sporcu gençlerin eğitim hayatlarında sıklıkla kulüpleri veya eğitim kurumlarından yeterli destek alamadıkları için ya sporcu olmaya itilmeleri ya da eğitim yolunda devam etmek zorunda bırakılmaları acı bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor, eğitim, eğitim süreci

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

INVESTIGATION OF THE DIFFICULTIES EXPERIENCED BY ATHLETES DURING THE TRAINING PROCESS

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the difficulties experienced by athletes during the training process. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was preferred in the research. In the research, firstly, academic articles, theses, magazines, newspapers, websites and book documents related to the difficulties experienced by athletes during the training process were accessed and their originality was checked. Then, a detailed review was conducted and publications relevant to the research were identified. The specified documents were read and interpreted. As a result of our research, it has been determined that athletes face various difficulties in managing both their sports and education lives together. Time management is one of the important elements that student athletes should consider in the education process, and effective time management has not been developed for students who have to devote time to training along with their school work. It was determined that they were not successful in carrying out the training and that the student athletes had absenteeism problems at school due to their participation in training and competitions. In addition, while there is a systematic structure regarding sports that includes the entire education process in the United States and European Union Countries, it has been determined that a healthy system that will ensure the integration of sports and education has not been created in our country. In conclusion; It is a painful fact that carrying out sports and education together in our country is a very difficult process, and young athletes are often either pushed to become athletes or forced to continue their education because they do not receive sufficient support from their clubs or educational institutions in their educational lives.

Key Words: Sport, education, training process

GİRİŞ

Spor, bireylerin kişisel yeteneklerini sergilemenin yanı sıra grup içinde birlik, beraberlik ve dayanışma duygularını güçlendirerek sosyalleşmelerine katkıda bulunan önemli bir faktördür (Kılıç ve Arslan, 2018). Spor, başarının genişletilmesi ve rekabetin üstesinden gelme amacıyla gösterilen çaba, bedensel açıdan daha yetenekli olanların seçilmesini ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle geliştirilmesini gerektirir. Bu şekilde, spor daha fazla rekabeti içerir ve en üst düzeyde oyun, mücadele ve yoğun kas çalışmasını gerektirir (Özmen,1999).

Eğitim ise farklı yazarlara göre şöyle tanımlamışlardır; Sokrates'e göre; "Eğitim, her insanın zihninde saklı olan evrensel geçerliliğe sahip fikirlerin ortaya çıkarılması anlamına gelir." Platon'a göre; "Eğitim, öğrencinin bedeninde ve ruhunda, yapabileceği tüm güzelliği ve mükemmelliği geliştirerek, doğru zamanda zevk ve acıyı hissetme kapasitesidir." Martin Luther King Junior'a göre; "Eğitimin işlevi, kişiye yoğun düşünmeyi ve eleştirel düşünmeyi öğretmektir. Heinrich Pestalozzi'ye göre; "Eğitim, insanın doğuştan gelen güçlerinin doğal, uyumlu ve ilerici gelişimidir." John Dewey'e göre; "Eğitim, bireyin çevresini kontrol etmesini

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ve sorumluluklarını yerine getirmesini sağlayacak tüm kapasitelerin geliştirilmesi" olarak tanımlamışlardır (Eduhutch, 2021).

Eğitimin spordaki yeri ve aynı zamanda da sporunda eğitimdeki yeri çok özeldir. Spor alanında eğitim olmazsa olmazdır. Sporda eğitim kuşkusuz olarak en önemli parametrelerden biridir. Sporu eğitim açısından incelenecek olursa iki farklı bakış açısıyla değerlendirmek gerekmektedir. Spor için eğitim ve eğitim için spor.

Spor için eğitim; spor, maksimum verimlilik ve fayda sağlamak için eğitimden yararlanan bir amaçtır. Sporda eğitim düşüncesi, sporcuların, taraftarların, antrenörlerin, seyircilerin, hakemlerin ve spor yöneticilerinin eğitimini içerir. Bu eğitim, sporun teknik, estetik ve performans seviyelerini artırmak için hayati öneme sahiptir. Antrenman bilimi, sporcu anatomisi, sporcu fizyolojisi, sporcu psikolojisi, spor yönetimi, spor pedagojisi gibi çeşitli bilim dalları da spor için eğitimin önemini vurgular.

Eğitim için spor; Spor, eğitimin hedeflerine ulaşmak için kullanılan yöntemlerden biridir; ancak doğru bir şekilde uygulandığında, en keyifli ve en etkili yöntemler arasında önceliklidir (Öztürk, 1998; akt. Bilgi, 2020).

Zihinsel yetenekleri geliştirmesi, hafızayı güçlendirmesi, konsantrasyonu artırması ve stresi azaltıcı etkisiyle, bireylerin küçük yaşlardan itibaren spor yapmaya yönlendirilmesi gerekmektedir. Spor aktivitelerinin akademik başarıya olumlu katkısı da bulunmaktadır. Spora katılan bireyler, sporda edindikleri beceriler sayesinde baskı altında performanslarını artırma, başarısızlıkla başa çıkma stratejileri geliştirme, güçlü bir beden yapısı oluşturma, disiplinli çalışma, işbirliği yapma ve kendi kendilerini motive etme gibi yetenekleri öğrenirler. Bu da akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Öztürk Karataş, 2022). İngiltere'de, öğrencilere ahlaki değerlerin kazandırılması ve ahlaklı yurttaşlar yetiştirilmesi amacıyla futbolun eğitim aracı olarak kullanılması, sporun bireyin eğitim-öğretim sürecinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır (Cengiz ve Yıkmış, 2022),

Toplumda, "Sporcular sadece top peşinde koşarlar, eğitimsizdirler" gibi bir düşünce yaygındır. Ancak son yıllarda sporcuların eğitim seviyelerinde önemli bir artış gözlemlenmektedir. Birçok sporcu üniversite eğitimini tamamlamıştır ve bu sayı her geçen gün artmaktadır. Özellikle alt yapıdaki sporcular için, okul dışı spor ve yabancı dil eğitimi gibi önemli programların uygulanması ve sosyal etkileşimin artırılması önemlidir. Bu eğitim programlarına katılım konusundaki istek ve heves, sporcularla birlikte yaşayarak anlaşılır. Bu gençler, genellikle okul eğitimlerinde eksiklik yaşadıkları için bu tür fırsatlara büyük bir istekle sarılmaktadırlar. 'Okul dışı spor eğitimi ve sosyalleşme programları, sporcuların sadece spor alanındaki yeteneklerini değil, aynı zamanda temel konularda eğitim almalarını, yabancı dil bilgisine sahip olmalarını, sosyal becerilerini ve iletişim yeteneklerini geliştirmelerini sağlayarak, görgü kurallarını öğrenmelerine ve toplum içinde aktif bir şekilde yer almalarına katkı sağlar (Donuk, 2008).

Sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim süreçleri genellikle şu unsurları içerir:

Okul Eğitimi: Sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim süreçleri, genellikle standart okul eğitimiyle paralel olarak ilerler. Bu süreçte, sporcu öğrenciler, geleneksel okul müfredatına

uygun dersler alır, sınavlara girer ve akademik hedeflerine ulaşmak için çaba gösterirler. Bu süreç, genellikle diğer öğrencilerle aynı kurallar ve standartlar çerçevesinde ilerler.

Spor Eğitimi: Sporcu öğrenciler, aynı zamanda spor eğitimi alırlar. Bu eğitim, genellikle antrenörler ve spor eğitmenleri tarafından yönetilir ve sporcu becerilerini geliştirmeye odaklanır. Antrenmanlar, taktiksel çalışmalar, kondisyon ve dayanıklılık gibi alanlarda eğitimler içerir.

Zaman Yönetimi: sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde dikkate alınması gereken önemli bir unsuru da zaman yönetimi oluşturur. Hem okul çalışmalarına hem de antrenmanlara zaman ayırmak zorunda oldukları için etkili bir zaman yönetimi becerisi geliştirmek, onların başarılı olmaları için kritik bir faktördür.

Destek Sistemleri: Sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde, onlara yardımcı olacak çeşitli destek sistemleri bulunmaktadır. Bu sistemler, okuldaki rehberlik birimi, spor kulübü, antrenörler veya aileleri gibi unsurları içerebilir. Bu destek sistemleri, hem akademik hem de spor alanlarında başarılarını destekleyerek, öğrencilerin gelişimine katkı sağlayabilir.

Kariyer Planlaması: Sporcu öğrenciler, eğitim-öğretim süreci boyunca genellikle geleceklerini planlarlar. Hem spor hem de akademik kariyerlerini dengelemek için stratejiler oluşturur ve ileriye dönük hedeflerini belirlerler.

Bu faktörler, sporcu öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerinde hayati bir rol oynayan temel unsurları oluşturur. Her biri, spor kariyeri ile akademik başarıyı dengelemek için göz önünde bulundurulması gereken önemli etkenlerdir. Bu araştırmanın amacı; sporcuların eğitim sürecinde yaşadığı zorlukların incelenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2003). Araştırmada ilk olarak sporcuların eğitim sürecinde yaşadığı zorluklar ile ilgili akademik makeleler, tezler, dergiler, gazeteler, internet siteleri ve kitap dokümanlarına ulaşıldı ve orijinallikleri kontrol edildi. Daha sonra ayrıntılı inceleme yapılarak araştırma ile alakalı yayınlar belirlendi. Belirlenen dokümanlar okunarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Capranica ve Millard-Stafford (2011), genç elit sporcuların spor ve eğitim hayatlarını bir arada yürütebilme konusunda bazı zorluklarla karşılaştıklarını belirlemişlerdir.

Beşiktaş Futbol Akademisi Teknik Sorumlusu Mehmet Ekşi altyapıların sorunları ile ilgili olarak; eğitim sisteminin çocukları okul ya da spor arasında bir tercih yapmaya zorladığını, Milli Eğitim Bakanlığının Türkiye'de eğitim ve sporu birlikte yürütmediği ve kulüplerle işbirliğinin olmadığını, devlet okullarında yaşanan sorunlar nedeniyle Beşiktaş altyapı

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

oyuncularının neredeyse tamamının özel okullarda okuduğunu bunun nedeninin ise özel okullardan antrenman saati için son 1-2 saat izin istedikleri, özel okullarında imkânları dâhilinde bu izni verdikleri ve çocukların antrenmanlara gelebilmelerine imkân sağladığını belirtmiştir (Altınok, 2023).

Semiz (2018), ise sporcu öğrencilerin özellikle devamsızlık sorunlarıyla okul performansları arasında sıkıntılar yaşadıkları ve sınav dönemleri dışında takımlarından izin almakta zorlandıkları belirlemiştir. Ayrıca, her yeni sezon başında, kulüp ile okulun konumu arasındaki mesafenin değişmesi sporcu-öğrencilerin zorluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır.

Koçak ve ark., (2023), öğrenci-sporcular, sınav dönemlerinde bazen derslerine daha fazla destek almak için derslerinin sorumlu öğretim elemanlarından ekstra yardım talep ederler. Ancak spor ve eğitimin bir arada yürütülmesine yönelik destekleyici bir sistem olmaması, kariyerleri konusunda tercih yapmalarını gerektiren önemli bir engel olarak algılanır. Özellikle ders dönemine denk gelen kamplar, maçlar veya antrenmanlar nedeniyle derslere devam etmekte güçlük çekmektedirler.

Akgün (2022)'ün araştırmasında sporcuların akademik ve sportif hayat arasında karşılaşmış oldukları zorlukları özetlemek gerekirse, spor uzun vadeli sonuç alınan yoğun emek ilişkili yıpratıcı bir süreç olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Kişinin mesleki hale getirmesi ya da maddi sonuç alması hem göstereceği performansa hem de devamlılığına bağlı olarak belirlenmektedir. Bu süreçteki zafiyet sanki eğitim hayatın da elde edeceği kazanımları da yok edecekmiş gibi kabul görmesi sporcu gençler üzerindeki akademik eğitim ya da sportif hayat arasında seçime itilmelerine neden olmaktadır.

Berkant ve Hekimoğlu (2021), spor lisesi öğrencilerinin eğitimde karşılaştıkları sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşleri ile ilgili araştırmasında öğrencilerin, okulun eğitim-öğretim sürecini daha etkili ve verimli hale getirmek için okula tesislerin yapılması ve stadyumların içine dersliklerin eklenmesi gibi önerilere odaklanmış durumdadır. Ayrıca, öğrenciler, okuldaki öğretmen sayısının genel olarak ve belirli branşlarda yetersiz olduğunu düşünmekte ve mevcut öğretmenlerin alanlarında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmektedirler.

Kanat ve Erdoğan (2023), Türkiye voleybol 1. liginde oynayan kadın sporcuların karşılaştığı güçlükler ile ilgili araştırmalarında eğitim hayatlarında gerek kulüp gerekse eğitim aldıkları kurumlar tarafından yeterli desteği göremedikleri sonucu bağlamında ülkemizde ya sporcu olacaksın ya da eğitim hayatına devam edeceksin yaklaşımının en acı örneklerinden biri olarak ortaya konulmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporcuların en önemli zorluklarından biri, üst düzey sporcu olmak için kendilerini geliştirirken eğitim veya spor sonrası kariyer planlamalarının yetersiz olmalarıdır. (Wylleman ve Reints, 2010).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Cengiz ve Yıkmış (2022), araştırmalarındaki katılımcıların, profesyonel spor kariyerinin akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediğini, okul, aile ve kulüp süreçlerinde zaman yönetimi konusunda zorluklar yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bununla birlikte, profesyonel sporculuk ve eğitim sürecinin devam etmesinin aile ilişkilerini olumlu bir şekilde etkilediğini belirtmişlerdir.

Bayram ve ark., (2016), üniversite eğitimine devam eden özellikle milli sporcuların, antrenmanlarını gerçekleştirdikleri ve genellikle yaşadıkları şehirden farklı bir şehirde veya bölgede üniversite eğitimlerine devam ettikleri gözlemlenmektedir. Öte yandan, çeşitli spor kulüplerinde aktif olan milli sporcular, bağlı oldukları kulüplerin antrenmanlarına devam etme ve aktif katılım baskısı altındadırlar. Bu durum, üniversitedeki devam zorunluluğu bulunan derslere katılım ile antrenman yapma arasında bir tercih yapma zorunluluğu doğurabilmektedir.

Koçak ve ark., (2023), araştırmalarında sporcuların çift kariyerlerinde eğitim yerine spor kariyerlerine öncelik verdiklerini, ancak aktif sporculuk dönemi sonrasında akademik ilerlemeyi daha öncelikli bir hedef olarak benimsemişlerdir.

Zaman zaman öğrenci-sporcular, sporun etkisiyle öğrenci kimliklerini unutabilirler ve akademik açıdan geriye düşebilirler. Bu durumda, aile ve çevrelerinin aşırı baskısıyla karşılaşan öğrenciler, okulu bırakma veya okuldan uzaklaşma gibi radikal kararlar alabilirler. Bu durumda, öğrencilerin eğitimlerini yeterince tamamlamaları da güçleşebilir. Diğer yandan, bazı durumlarda sporu bırakma kararı da alınabilir. Spor ve eğitimi bir arada sürdürmek oldukça zor olabilir, ancak imkânsız değildir. Bu süreç, bireyde yoğun kaygı ve belirsizlikler yarattığı için öğrencide kafa karışıklığına neden olabilir. Sporcunun ve ailesinin başarı beklentileri, kariyer sürecinde tükenmişlik hissine veya sporu ya da okulu bırakma düşüncesine yol açabilir (Elbir, 2021).

Bazı ülkelerdeki spor ve eğitim ilişkisi incelendiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde ilkokuldan üniversiteye kadar devlet politikası olarak belirlenmiş ve tüm eğitim sürecini içeren bir spor yapılanması bulunmaktadır. Avrupa Birliği ise bu konuyu eşgüdümlü ve çok katılımlı bir yapı olarak ele almaktadır. Sporun mesleki eğitim-öğretim ve istihdama yönelik özgün katkısı ve çift kariyer kavramı, Avrupa Birliği stratejisinin bir parçası olarak vurgulanmaktadır. Avrupa'da eğitim ekosistemi kurulması amacıyla, Eğitim ve Öğretimde Avrupa İşbirliği (2021-2030) çerçevesinde açık koordinasyon yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemle, eğitim, spor ve kültür alanlarında ortak hedefler ve göstergeler belirlenmekte ve ulusal politikaların bu doğrultuda şekillendirilmesi teşvik edilmektedir (Uslu, 2022).

Sonuç olarak; Ülkemizde spor ve eğitimin entegre edildiği bir sistemin olmaması sporcu öğrencileri olumsuz etkilemektedir. Yoğun antrenman programlarına sahip öğrenci sporcular, antrenman ve yarışmalar için büyük bir zaman ayırmaktalar bu da okula devam etmelerini zorlaştırmaktadır. Sporcuların yarışmalar için farklı şehirlere veya ülkelere seyahat etmeleri de onların okul devamını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bazen sporcuların sporu bırakma kararı alması, hayatın farklı dönemlerinde herkesin karşılaşabileceği bir durumdur. Spor ve eğitimi bir arada sürdürmek zor olabilir çünkü her ikisi de zaman ve enerji gerektiren aktivitelerdir. Ancak sporu bırakma kararı almak, bazı kafa karışıklıklarına ve belirsizliklere yol açabilir. Spordan aldığı fiziksel ve zihinsel faydaları

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kaybetmek endişe yaratabilir. Ayrıca, sporla bağlantılı sosyal çevre ve rutinlerin değişmesi, uyum sağlamakta zorluk çekebileceği anlamına gelebilir.

Sporcuların, eğitimlerine devam edebilmeleri için spor odaklı okullarda eğitimlerini sürdürmeyi tercih edebilirler. Bu tür okullar, öğrencilerin eğitim ve spor faaliyetlerini daha uyumlu bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilir. Politikacılar, Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu ve Spor Federasyonlarının bir araya gelerek öğrenci sporcular için hem spor hem de eğitim kariyerlerini bir arada devam ettirebilmelerine yardımcı olacak destekleyici sistemlerin oluşturulması konusunda çalışmalar yapılmalıdırlar.

KAYNAKLAR

Akgün, İ., *Türk Eğitim Sisteminde Uygulanan Spor Politikalarının Yapısal ve Kurumsal Olarak İncelenmesi.* İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi. İstanbul, 2022.

Altınok, B. (2023). Sporcu tercih yapmak zorunda: Okul mu? Spor mu? https://9koy.org/sporcu-tercih-yapmak-zorunda-okul-mu-spor-mu.html# Erişim Tarihi: 05.04.2024

Bayram, L., Yüceloğlu Keskin, D., Kabadayı, M., Bostancı, Ö., Üniversitede Eğitim Gören Milli Sporcuların Sorunlarının İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(2), 75-84, 2016.

Berkant, H. G., Hekimoğlu, E., Spor Lisesi Öğrencilerinin Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlara ve Çözüm Önerilerine Yönelik Görüşleri. Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 5(1), 79-96, 2021.

Bilgi, Y., *Türkiye'deki Gençlik ve Spor Kulüplerinde Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Bölgelere Göre Eğitim Durumları ve Yeterlilikleri.* Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, 2020.

Capranica, L., Millard-Stafford, M. L., Youth sport specialization: How to Manage Competition and Training?. International Journal of Sports Physiology and Performance, 6(4), 572–579, 2011.

Cengiz, R., Yıkmış, G., Üniversite Öğrencisi Profesyonel Futbolcuların Eğitim Sürecinde Yaşadığı Zorlukların Belirlenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 8(2), 309-329, 2022.

Donuk, B., *Yönetim İstifa Etkin Spor Yönetim Modelleri.* Ötüken Yayınları. Yaylacık Matbaası. İstanbul, 2008.

Eduhutch. (2021). Definitions of Education by Different Authors. https://eduhutch.blogspot.com/2021/07/definition-of-education.html Erişim Tarihi: 05.02.2024

Elbir, Ç. (2021). Eğitim ve Spor Birlikte Gider Mi? https://www.psikolojiarsiv.com/egitim-ve-spor/ Erişim Tarihi:14.02.2024

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Kanat, Y. B., Erdoğan, B. S., Türkiye Voleybol 1. Liginde Oynayan Kadın Sporcuların Karşılaştığı Güçlükler. Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi, 3(2), 19-39, 2023.

Kılıç, M., Şener, G., Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Sosyolojik Etkenler Ve Yapısal Kısıtlamalar. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi. 3(3), 220-227, 2013.

Koçak, F., Yaşar Sönmez, B., Doğusan, S. N., Türkiye'de Çift Kariyer Yolunda Öğrenci Sporcular: Eğitim mi Spor mu İkilemi?. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8(2), 243-263, 2023.

Özmen, Ö., *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni,* Bağırgan Yayınevi, Ankara, 1999.

Öztürk Karataş, E., Çocukların Akademik Başarısında Sporun Rolü. (Edt., Özgür Karataş, Emine Öztürk Karataş), Spor Bilimlerinde Akademik Çalışmalar 6, içinde s.37-53, Gece Kitaplığı, Ankara, 2022.

Semiz, K., Does Sports and School Run Together? A Needs Analysis of University Student-Athletes. Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi, 10(2),123-133, 2018.

Şimşek, H., Yıldırım, A., Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. Ankara, 2003.

Uslu, T., Sporda Eş Zamanlı (Paralel) ve Çift (Dual) Kariyer Sorunu: Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Öğrenci Sporcularin Okul-İş-Yaşam Arabağlamına Yönelik Görüşler. Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 36-54, 2022.

Wylleman, P., Reints, A., A Lifespan Perspective on The Career Development of Talented and Elite Athletes: Perspectives an High-İntensity Sports. Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports, 20 (Suppl. 2), 88-94, 2010.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ANKARA COVID-19 ÇAĞRI MERKEZİNDE HALK SAĞLIĞI YÖNETİM SİSTEMİ (HSYS) VE OTOMASYON TAKİP SİSTEMİ (OTS) KULLANIMI

Prof. Dr. Aykut EKİYOR
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
0000-0002-7718-9329
Melike BOLAT DEMİREZEN
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
0009-0006-7885-7751

ÖZET

Sağlık hizmetlerinin sunumunda kullanılmaya yeni başlanılan bilgi teknolojilerinin başarılı olması için o programın, uygulamanın veya sistemin kullanıcıları tarafından benimsenmesi büyük önem arz etmektedir. Ayrıca kullanıcılara sağladığı faydanın tespiti için kullanıcıların olumlu ve olumsuz görüşlerinin belirlenmesi son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Ankara İl Sağlık Müdürlüğü COVID-19 Çağrı Merkezinde görev yapan veya yapmış olan personellerin görevleri sırasında kullanmış oldukları Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemini (OTS) nasıl değerlendirdiklerini, çalışanların kullanım becerileri ve sistemlerin sağladığı faydalara ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır. Kullanıcıların bilgisayar sistemlerine yönelik tutum ve sistemleri kullanma niyetlerini değerlendirmek için Demografik Bilgiler Anketi ve Teknoloji Kabul Modeli (TKM) (Technology Acceptance Model) Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada 64 personele anket uygulanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri değerlendirildiğinde; kadın çalışanların görevlendirmesinin daha fazla yapıldığı, çoğunlukla hem hizmet yılı hem de yaş olarak tecrübeli kişilerden olduğu tespit edilmiştir. HSYS ve OTS'yi kullanmanın yararlı olduğu, görevlerini yapmakta kolaylık sağladığı ve performanslarını artırdığı ve kaygı duymadan kullanmaya devam etme niyetinde oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Çağrı Merkezi, Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS), Yenilik, E-Sağlık, Teknoloji Kabul Modeli.

ANKARA COVID-19 CALL CENTER USE OF PUBLIC HEALTH MANAGEMENT SYSTEM (HSYS) AND AUTOMATION TRACKING SYSTEM (OTS)

ABSTRACT

The successful adoption of new information technologies that have been introduced in healthcare services is of great importance for the users of those programs, applications, or systems. In addition, it is extremely important to determine the positive and negative opinions of the users in order to identify the benefits provided to the them. The purpose of this study is to determine how the personnel working or who have worked in the Ankara Provincial Health Directorate COVID-19 Call Center evaluated the Public Health Management System (HSYS) and the Automation Tracking System (OTS) used during their duties, the usage skills of the employees and their thoughts on the benefits provided by the systems. The Demographic Information Questionnaire and the Technology Acceptance Model (TAM) Scale were used to evaluate the users' attitudes towards the computer systems and their intention to use the systems.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

In the study, a questionnaire was administered to 64 personnel. When evaluating the demographic characteristics of the participants, it was found that female employees were assigned more often and mostly consisted of experienced people in terms of both years of service and age. It was also determined that the use of HSYS and OTS is beneficial, facilitates the performance of their duties, increases their performance, and they intend to continue using it without worrying.

Keywords: COVID-19 Call Center, Public Health Management System (HSYS), Innovation, E-Health, Technology Acceptance Model.

1.GİRİŞ

Teknolojik yenilik ve dijital yaşamın beraberinde getirdiği değişiklik ve gelişmeler, sağladığı olanak ve kolaylıklar hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiş hatta vazgeçilmezi olmuştur. Sağlık hizmetleri kamu yararını önceleyen ve her zaman varlığı gerekli olan bir sektör olması nedeniyle teknolojideki ilerlemelerin sağlık alanında yansımaları çok önemlidir.

Sağlık teknolojisi, Dünya Sağlık Örgütü tarafından "bir sağlık sorununu çözmek ve yaşam kalitesini iyileştirmek için geliştirilen cihazlar, ilaçlar, aşılar, prosedürler ve sistemler şeklinde organize bilgi ve becerilerin uygulanması" olarak tanımlanmaktadır (Yiğit ve Erdem, 2016). Dijitalleşme ile sağlık hizmetlerinde etkililik oranı artmış, sağlık hizmetleri taraflarının daha önce mümkün olmayanları başarması olanaklı hale gelmiştir. Sağlık teknolojisi; devletler için sağlık maliyetlerinin düşürülmesi, sağlık çalışanları için yardımcı ve kolaylaştırıcı, hastalar için erişim ve mekân sorununu ortadan kaldıran ve sağlık yöneticileri için büyük bir veri kaynağı olarak ilerlemektedir (Yalman ve Filiz, 2022).

COVID-19 sürecinde sağlık hizmetlerinin hızlı ve etkili sunulması önem kazanmış ve özellikle tanı hizmetlerinin erken yapılması, hızlı bilgilendirme ve risk grubundaki bireylerin takibi gibi konular sağlık teknolojisine olan bağlılığı artırmıştır. Ayrıca kullanılan teknolojiler salgının kontrol edilmesinde ve sağlıklı bireylerin korunmasında büyük bir kolaylık sağlamıştır (Yalman ve Filiz, 2022). COVID-19, dijitalleşmenin, zaman ve mekândan bağımsız verilen hizmetlerin, iletişim ve bilişim teknolojilerinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından e-Nabız altyapısı da kullanılarak pandemiyle mücadelede; Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS), Hastane Eğitim Sistemi (HES), Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi (FİTAS), AŞILA, Sağlık Pasaport (Health Pass) gibi uygulamalar çok kısa sürede hayata geçirilerek sağlık çalışanları ve vatandaşların hizmetine sunulmuştur (Sağlık Bakanlığı, 2021).

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS), sağlık hizmeti sunumunda; birinci basamak sağlık hizmeti, halk sağlığı hizmeti ve koruyucu önleyici sağlık hizmetine yönelik ihtiyaç duyulan farklı uygulamaların bütünleşik bir yapıda kurgulanması, kaliteli veri toplanması, toplanan verilerin analizinin yapılması, tüm süreçlerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve tek merkezden yönetilebilir olması için geliştirilmiştir. HSYS, altında oluşturulan Vaka Takip Modülü, COVID-19 vaka ve temaslılarına ilişkin tüm sürecin bütünleşik takibinin sağlanabilmesi ve her açıdan fayda sağlayacak bir veritabanı oluşturulabilmesi için Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2021). Ayrıca COVID-19 ile mücadele döneminde bilişim ve teknolojinin sunduğu imkânlardan en üst düzeyde faydalanmak ve tüm süreci sağlık bilişim sistemleri üzerinden kontrol edebilmek için Hayat Eve Sığar (HES) uygulaması 10 Nisan 2020 tarihinde vatandaşların hizmetine sunulmuştur.

COVID-19 verilerinin sağlıklı bir şekilde toplanması ve bilgiye dayalı karar sürecinde kullanılması için sürecin en başından itibaren Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) devreye

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

alınmış, bu sistem E-Nabız, Hastane Bilgi Yönetim Sistemleri (HBYS), Aile Hekimliği Bilgi Sistemleri (AHBS), Filyasyon Takip Sistemi (FİTAS) gibi çok sayıda sistemle entegre edilmiştir. HSYS, pandemi sürecinin anlık takibi için Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA) platformunda üretilen çok sayıda rapor ve analizlerin veri kaynağını oluşturmuştur (İşlek, 2020).

Çağrı merkezleri; sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınları için iletişim hizmetini sağladığı (Orhan, 2022), çalışanların zamanlarının çoğunluğunu, telefon kullanarak bilgisayar destekli bir çevrede gerçekleştirilen, kurumun kendisiyle iletişim kurmasını istediği tüm tarafların (müşteriler, tedarikçiler, bayiler vs.) başta telefon olmak üzere diğer tüm iletişim biçimlerini (web, faks, e-mail vs.) kullanarak etkileşim içinde olmasını sağlayan fiziksel ve sanal operasyon merkezleri (Canbey Özgüler, 2019) şeklinde tanımlanmaktadır.

Ülkemizde ve Ankara İlinde COVID-19 ile mücadelede yürütülen çalışmalar kapsamında; Ankara İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde COVID-19 Çağrı Merkezi kurulmuş ve Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilen Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Ankara İl Sağlık Müdürlüğü tarafından geliştirilen Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Otomasyon Takip Sistemleri kullanılarak vaka takipleri gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Ankara İl Sağlık Müdürlüğü COVID-19 Çağrı Merkezinde görev yapan veya yapmış olan personellerin görevleri sırasında kullanmış oldukları Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemini (OTS) nasıl değerlendirdikleri, kullanım becerileri ve sağladığı faydalara ilişkin düşünceleri ortaya konulması amaçlanmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yenilik, yenilikçilik ve inovasyon dünyanın tümünde gelişim, değişim ve farklılaşma için en önemli ve itici güç haline gelen bu kavramlar, özellikle son yıllarda sıkça tartışılmaya başlanmıştır (Orhan, 2022). Oslo Kılavuzu'nda yenilik, işletme içi uygulamalarda, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş yeni bir ürün veya süreç, yeni bir pazarlama yöntemi ya da yeni bir organizasyonel yöntemin gerçekleştirilmesidir şeklinde tanımlanmaktadır (Gök, 2022). Yenilik genel olarak yeni bir şeyin ortaya konulması ve kullanıcılar arasında yayılmasından oluşan bir süreç olması nedeniyle kullanıcılar tarafından benimsenmemiş bir mal, hizmet veya sürecin yeni olsa bile inovatif bir değeri olmayacaktır (Uzkurt ve Önder, 2020). Yenilik kavramını tanımlarken özellikle bilgi ve yaratıcılık kavramlarına odaklanılmaktadır. Yenilik yapabilmek için belli bir bilgi birikiminin olması ve bu bilginin yaratıcılık ile birleştirilerek ortaya fayda sağlayacak ekonomik bir değerin oluşturulması gerekir (Aydınlık, 2020). Çalışma kapsamındaki Teknoloji Kabul Modeli (TKM) yenilik yayılmasının gelişmiş modelidir. TKM, insanların veya toplumun bir teknolojiyi nasıl kabul ettiğini açıklamaya ve teorik olarak modellemeyi amaçlamaktadır.

Teknoloji Kabul Modeli (TKM), Davis (1989) tarafından daha önce doktora tezinde (1985) kullandığı fikirleri geliştirmesi sonrasında yeni bir teknolojinin kullanıcı tarafından kabulünün; algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerine bağlı olarak oluşabileceğini savunan bir modeldir. Davis ve arkadaşları (1989) tarafından model geliştirilerek olgunlaştırılmıştır. Teknoloji Kabul Modelinde, insanların teknolojiyi kabulü; algılanan kullanım kolaylığı (AKK), algılanan fayda (AF), tutum ve niyet olmak üzere dört temel değişkene dayanılarak ölçülmektedir (Davis, 1985; Davis ve arkadaşları.1989; King-He, 2006). Teknoloji Kabul Modeli üzerine sürekli çalışmalar yapılmıştır. Venkatesh ve arkadaşları (2003) teknoloji kabulü ve kullanımını açıklamaya çalışan sekiz modeli karşılaştırarak yeni bir Teknoloji Kabul Modeli ortaya koymuşlardır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Literatürde Teknoloji Kabul Modeli ile ilgili farklı alanlarda (Ma ve arkadaşları, 2005; Teo ve arkadaşları, 2011; Cheung-Lee, 2011; Ceylan ve arkadaşları, 2013; Özbek ve arkadaşları, 2014; Aras ve arkadaşları, 2015; Arı ve arkadaşları, 2016) çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Sağlık sektöründe ise farklı yazarlar tarafından (Venkatesh, 2000; Kowitlawakul, 2011; Jathanna ve arkadaşları, 2014; Başak ve arkadaşları, 2015, Ducey ve Coovert, 2016; Dalanon ve arkadaşları, 2018; Bozkurt, 2020; Topçuoğlu ve arkadaşları, 2022; Gök ve Ekiyor, 2022; Denizli ve arkadaşları, 2023) farklı içerikte çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda doktor, diş hekimi ve hemşireler üzerine yoğunlaştığı görülmüştür.

Ankara İlinde; 28 Şubat 2020 tarihinde Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığına bağlı, Halk Sağlığı Koordinasyon Merkezi (HASKOM) kurulmuştur. HASKOM, tabip ve diğer sağlık çalışanları tarafından, COVID-19 pandemi süreci ile ilgili soru ve sorunlarının çözümüne yardımcı olmak için bir çeşit çağrı merkezi şeklinde 7 gün 24 saat hizmet vermiştir. (Şimşek, 2020). Daha sonra Sağlık Bakanlığının ilgili birimlerinin görev ve yetkileri kapsamında, halk sağlığı faaliyetlerini yürütmek amacıyla ihtiyaç duyulan bilişim sistemleri ile gerekli yazılımları yapmak, güncellemek, yazılımların kesintisiz olarak hizmete açık ve çalışır durumda olmasını ve bunun ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasını sağlamak görevi kapsamında geliştirilen Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS), Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi (FİTAS) ve Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi (LBYS) ile Mekânsal İş Zekası (MİZ) sistemleri kullanılmıştır.

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) Vaka Takip Modülü kapsamında bulaşıcı hastalık şüphesi bulunan vakaların kayıt ve listeleme işlemleri yapılmıştır. HSYS saha filyasyon ekipleri tarafından filyasyon çalışmasında, hastanelerde hasta takibi, laboratuvarlarda numune kabul ve sonuç işlemleri, çağrı koordinasyon merkezinde görev yapan sağlık personeli tarafından çağrı karşılama sırasında vatandaş görüşmelerinde bilgi kontrolü ve talep kaydı için kullanılmıştır.

Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi (FİTAS) pandemi ile mücadelede filyasyon ekipleri tarafından kullanılan kaynak arama uygulamasıdır. Filyasyon yapılan alanda verilerin anlık olarak sisteme kaydedilmesi ve veri akışının zaman kaybedilmeksizin analiz edilmesini sağlamıştır.

Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi (LBYS) Halk Sağlığı Laboratuvarı ile Merkez Klinik ve Klinik Dışı Referans Laboratuvarlarının entegrasyonu sağlanarak oluşturulan web tabanlı yeni kurumsal bir otomasyon sistemidir.

Mekânsal İş Zekâsı (MİZ) kamu ve özel sağlık hizmet sunucularından belirli standartlar çerçevesinde toplanan sağlık verilerinin coğrafi konumlarına göre analiz edilerek anlaşılır ve kolay yorumlanabilir halde farklı kriterlerle değerlendirilmesi sağlanarak mekânsal istatistikler ve mekânsal analizler aracılığı ile karar vericilerin etkin karar almasının sağlayan sistemdir. Sağlık Bakanlığı filyasyon ekiplerinin, pozitif vakalar ve temaslılarını dijital harita üzerinden takip edebilmesine olanak sağlamıştır. Araştırmada Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde HSYS ve OTS değerlendirilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Sağlık hizmetlerinin sunumunda kullanılan bilgi teknolojilerinin kullanıcılara sağladığı faydanın tespiti için kullanıcıların olumlu ve olumsuz görüşlerinin belirlenmesi son derece önemlidir.

Bu çalışma ile COVID-19 Çağrı Merkezinde kullanılan Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanıcılarının sistem hakkındaki değerlendirmeleri, kullanım becerileri ve sağladığı faydalara ilişkin düşüncelerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yönteminden yararlanılmıştır. Anket soruları 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, demografik değişken olarak cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, unvan, kurumdaki hizmet süresi ve çağrı merkezindeki hizmet süresi değişkenleri yer almaktadır. İkinci bölümde, katılımcıların bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanım süreleri ile Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) giriş sayıları ve ortalama kullanım süreleri yer almaktadır. Üçüncü bölümde, Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanımına ilişkin, 5'li likert ölçeği (Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum) derecelemesi kullanılarak Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Ölçeği alt boyutlarından, Algılanan Kullanım Kolaylığı (AKK) (1, 2, 3 ve 4. sorular), Son Kullanıcı Desteği (SKD) (5.soru), Kaygı (K) (6.soru), Güven (G) (7.soru), Niyet (N) (9.soru), Algılanan Fayda (AF) (8. ve 10. soru) düzeyinin (Esgin, 2015; Parlak, 2019) ölçüldüğü 10 adet soru yer almaktadır. Son bölümde ise katılımcıların Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanımı ile ilgili görüş ve önerilerinin yer aldığı açık uçlu iki soru yer almaktadır.

Anket soruları; Ankara İl Sağlık Müdürlüğü COVID-19 Çağrı Merkezinde görev yapan veya yapmış olan 85 personele dağıtılmış ve 67 adet geri dönüş gerçekleşmiştir. Anketlerden 3 âdeti form katılımcısının çağrı merkezinde çalışmadığını beyan etmesi nedeniyle iptal edilmiştir. Araştırma verileri Aralık 2022- Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Analizler 64 katılımcı üzerinde yapılmıştır. Araştırma verilerine frekans, ortalama ve korelasyon analizleri yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre demografik verileri frekans ve yüzde dağılımları gösterilmiştir.

4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Araştırmaya katılanların %78,1'i kadın, %21,9'u erkektir. Katılımcıların %37,5'i 46-52, %32,8'i 39-45, %12,5'i 32-38, %9,4'ü 53-59, %3,1'i 60 ve üstü, %3,1'i 25-31 ve %1,6'sı 18-24 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya dâhil olanların %59,4'ü lisans, %20,3'ü yüksek lisans, %14,1'i önlisans, %4,7'si lise ve %1,6'sı doktora mezunudur. Katılımcıların %35,9'unun hemşire, ebe, %20,3'ünün şef, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, memur, %14,1'inin sağlık memuru (anestezi, çevre sağlığı, diş, ilk ve acil yardım, laboratuvar, ortopedi, röntgen, tıbbi sekreter, toplum sağlığı), %9,4'ünün tıbbi teknolog, %6,3'ünün sürekli işçi, %4,7'sinin hekim ve uzman hekim, %3,1'inin diş hekimi ve uzman diş hekimi, %3,1'inin grafiker, bilgisayar programcısı, %1,6'sının diyetisyen, %1,6'sının sosyal çalışmacı olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çalışanların %43,8'inin 21-30 yıl, %26,6'sının 11-20 yıl, %15,6'sının 31-40 yıl, %9,4'ünün 1-10 yıl ve %4,7'sinin 41 yıl ve üzerinde çalışma süresine sahip olduğu anlaşılmıştır.

Katılımcıların bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanım süreleri ile Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlara göre frekans analizi yapılmıştır.

Katılımcıların %25'i 25-36 ay, %18,8'i 19-24 ay, %18,8'i 7-12 ay, %15,6'sı 1-3 ay, %15,6'sı 13-18 ay, %6,3'ü 4-6 ay arasında çağrı merkezinde hizmet vermiştir. Bunların %43,8'inin 7 saatten fazla, %31,3'ünün 5-7 saat, %18,8'inin 3-5 saat, %4,7'sinin 2-3 saat, %1,6'sının 1-2 saat günlük ortalama bilgisayar ve tablet kullandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %42,2'si 7 saatten fazla, %21,9'u 5-7 saat, %21,9'u 3-5 saat, %7,8'i 2-3 saat, %6,3'ü 1-2 saat günlük ortalama internet kullanmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Araştırmaya katılan çağrı merkezi çalışanlarının %43,8'i her gün, %28,1'i iki günde bir, %12,5'i üç günde bir ve %15,6'sı diğer şeklinde Halk Sağlığı Yönetim Sistemine (HSYS) giriş yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu personelin %60,9'u 7 saatten fazla, %14,1'i 5-7 saat, %7,8'i 2-3 saat, %6,3'ü 0-1 saat, %6,3'ü 1-2 saat, %4,7'si 3-5 saat Halk Sağlığı Yönetim Sistemini (HSYS) kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %37,5'i iki günde bir, %28,1'i her gün, %14,1'i üç günde bir, %6,3'ü hiç ve %14,1'i diğer şeklinde Otomasyon Takip Sistemine (OTS) giriş yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcıların %56,3'ü 7 saatten fazla, %15,6'sı 5-7 saat, %9,4'ü 3-5 saat, %6,3'ü 0-1 saat, %4,7'si 2-3 saat, %1,6'sı 1-2 saat Otomasyon Takip Sistemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

4.2. Araştırma Analizleri

Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre; Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanımına ilişkin, Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Ölçeği alt boyutlarına ilişkin ortalamalar ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 1: Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) Teknoloji Kabul Modeli ve Alt Boyut Ortalamaları

Boyutlar	TKM	AKK	SKD	K	G	N	AF
$\bar{x}$	3,49	4,10	3,53	2,00	3,94	3,34	4,04

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) kullanıcılarının tablo 1'de TKM ve alt boyutlarının ortalamaları gösterilmektedir. Buna göre; algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ortalamasının 4,10, son kullanıcı desteği (SKD) ortalamasının 3,53, kaygı (K) ortalamasının 2,00, güven (G) ortalamasının 3,94, niyet (N) ortalamasının 3,34, algılanan fayda (AF) ortalamasının 4,04 olduğu görülmektedir. Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ana boyutunun ortalaması 3,49 belirlenmiştir. TKM ortalamasına göre çalışanların orta üstü düzeyde sistemi kabullendikleri anlaşılmaktadır. Halk Sağlığı Yönetim Sisteminde (HSYS) çalışanların en çok benimsediği alt boyutun algılanan kullanım kolaylığı (4,10), en az benimsenen alt boyutun ise kaygı (2,00) olduğu görülmüştür. Çalışanların HSYS'yi kullanmayı kolay ve faydalı buldukları fakat kaygı duymadan kullanmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Otomasyon Takip Sistemi (OTS) Kullanıcılarının Teknoloji Kabul Modeli ve Alt Boyut Ortalamaları

Boyutlar	TKM	AKK	SKD	K	G	N	AF
$\bar{x}$	3,46	4,06	3,58	2,30	3,85	3,07	3,91

Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanıcılarının tablo 2'de TKM ve alt boyutlarının ortalamaları gösterilmektedir. Buna göre; algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ortalamasının 4,06, son kullanıcı desteği (SKD) ortalamasının 3,58, kaygı (K) ortalamasının 2,30, güven (G) ortalamasının 3,85, niyet (N) ortalamasının 3,07, algılanan fayda (AF) ortalamasının 3,91 olduğu görülmektedir. Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ortalamasının orta üstü düzeyde (3,46) olduğu tespit edilmiştir. OTS'de en çok benimsenen alt boyut algılanan kullanım kolaylığı (4,06) olurken, en az benimsenen alt boyut kaygı (2,30) olmuştur. Çalışanların OTS'yi kullanmayı oldukça kolay, faydalı buldukları ve kaygı duymadan kullanmaya devam etme niyetinde oldukları ifade edilebilir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çalışma ölçeği ile ilgili korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda; HSYS'nin kullanma kolaylığı ile HSYS'nin açık ve anlaşılır bir sistem olması (r: 0,855), HSYS'de yönlendirme (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolaylığı (r: 0,754) ve HSYS'nin yararlı olması (r: 0,745) arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu tespit edilmiştir. HSYS'nin açık ve anlaşılır bir sistem olması ile HSYS'de yönlendirmenin (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolaylığı (r: 0,727) ve HSYS'yi kullanmak için çok fazla zihinsel çaba gerekmemesi (r: 0,717) arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar HSYS'nin kullanımının ve yönlendirmelerinin kolay, sistemin açık, anlaşılır ve yararlı olduğunu algılamışlardır.

Katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda; Otomasyon Takip Sistemini kullanma kolaylığı ile Otomasyon Takip Sisteminin açık ve anlaşılır sistem olması (r: 0,946) ve Otomasyon Takip Sisteminde yönlendirmenin (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolay olması (r: 0,836) arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu görülmüştür. Otomasyon Takip Sisteminin açık ve anlaşılır sistem olması ile Otomasyon Takip Sisteminde yönlendirmenin (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolay olması (r: 0,878) arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu belirlenmiştir. Katılımcı çalışanlar Otomasyon Takip Sisteminin kullanımının ve yönlendirmelerinin kolay, sistemin açık ve anlaşılır olduğunu düşünmektedirler.

Katılımcılara anketin son bölümünde Halk Sağlığı Yönetim Sistemi ve Otomasyon Takip Sistemin kullanımı için görüş ve önerileri sorulmuştur. Katılımcılar Halk Sağlığı Yönetim Sistemi ve Otomasyon Takip Sistemi kullanımının kolay ve anlaşılır olduğunu, başarılı bir sistem olduğunu, işlerini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar yapılan korelasyon analizi ile paralellik göstermiştir. Katılımcılar her iki sistemin daha hızlı olması gerektiğini, bazı uygulamaların bu sistemlere entegre edilmesine ihtiyaç olduğunu ve yeni gelişmelere paralel olarak güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara İlinde COVID-19 ile mücadelede yürütülen çalışmalar kapsamında; Ankara İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde COVID-19 Çağrı Merkezi kurulmuş ve Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilen Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Ankara İl Sağlık Müdürlüğü tarafından geliştirilen Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Otomasyon Takip Sistemleri (OTS) kullanılarak vaka takipleri gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışma, Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Covid-19 Çağrı Merkezinde görev yapan veya yapmış olan personellerin görevleri sırasında kullanmış oldukları Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve Otomasyon Takip Sistemini (OTS) nasıl değerlendirdiklerini, çalışanların kullanım becerileri ve sistemlerin sağladığı faydalara ilişkin düşüncelerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda; Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) kullanıcılarının Teknoloji Kabul Modelini orta üstü düzeyde sistemi kabullendikleri görülmüştür. Halk Sağlığı Yönetim Sisteminde (HSYS) çalışanların Teknoloji Kabul Modeli alt boyutlarından algılanan kullanım kolaylığını (4,10) en yüksek, kaygı (2,00) boyutunu ise en düşük algıladıkları tespit edilmiştir. Otomasyon Takip Sistemi (OTS) kullanıcılarının Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ortalamasının orta üstü düzeyde (3,46) olduğu tespit edilmiştir. OTS'de en çok benimsenen alt boyutun algılanan kullanım kolaylığı (4,06), en az benimsenen alt boyutun ise kaygı (2,30) olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışanların HSYS ve OTS'yi kullanmayı oldukça kolay, faydalı buldukları ve kaygı duymadan kullanmaya devam etme niyetinde oldukları anlaşılmıştır.

Araştırmada yapılan korelasyon analizi sonucunda; HSYS'yi kullanma kolaylığı ile HSYS'nin açık ve anlaşılır bir sistem olması, HSYS'de yönlendirme (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolaylığı ve HSYS'nin yararlı olması arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu tespit edilmiştir. Otomasyon Takip Sistemini kullanma kolaylığı ile Otomasyon Takip Sisteminin

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

açık ve anlaşılır sistem olması ve Otomasyon Takip Sisteminde yönlendirmenin (ulaşmak istediğim yere gitmek) kolay olması arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu görülmüştür.

Davis (1989) bilgi sistemi kullanımı üzerinde algılanan kullanım kolaylığı ve faydanın dolaylı ve olumlu bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Venkatesh (2000) algılanan kullanım kolaylığının bilgi teknolojisi kabulünü direkt ve pozitif yönde etkilediğini belirtmiştir. Jathanna ve arkadaşları (2014) tarafından Hintli diş hekimliği öğrencilerinin diş hekimliği uygulamalarını iyileştirmede dijital teknolojilerin kullanışlılığına ilişkin algıları ile ilgili yaptıkları çalışmada diş hekimliği öğrencilerinin bilgi teknolojilerinin tanı koymada ve etkili tedavi planı tasarlamada verecekleri kararı destekleyeceğini ve bunun da hasta memnuniyetini, bakım kalitesini artıracağını düşündüklerini ortaya koymuştur. Ducey ve Coovert (2016) tarafından doktorların teknoloji kullanımı ile ilgili yaptıkları çalışmada algılanan kullanım kolaylığı, algılanan fayda, öznel normlar, uyumluluk ve güvenilirliğin doktorların tıbbi uygulamalarda tablet bilgisayarı kullanma niyetini pozitif yönde etkilediği ortaya koymuşlardır. Dalanon ve arkadaşları (2018) tarafından Filipinler'de diş hekimliği öğrencilerinin bir hasta yönetim yazılımının teknoloji kabul modeli ile algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılığını değerlendirdikleri çalışmalarında hasta yönetim yazılımını faydalı bulduklarını tespit etmişlerdir. Gök ve Ekiyor (2022) tarafından yapılan Elektronik Tıbbi Kayıt Kabul Modeli Seviye-7 Dijital Hastanelerde Teknoloji Kabul Düzeyinin ve Tıbbi Hata Algısının Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analiziyle İncelenmesi isimli çalışmada hemşirelerin kullandıkları sistemi yararlı bulduğu, sistemin kullanımının kolay olduğu, iş yüklerini azalttığı ancak anlaşılır olmadığı yönünde görüş belirttikleri belirlenmiştir. Ayrıca sistemin verimliliklerini artırdığı ve çalışma performanslarını olumlu yönde etkilendiği algısına sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Topçuoğlu ve arkadaşları (2022) tarafından Merkezi Hastane Randevu Sistemi (MHRS) sisteminin etkinliğini Teknoloji Kabul Modeli ile incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada sistem kalitesinin algılan kullanım kolaylığı, algılanan fayda ve tutum üzerinde, algılanan faydanın tutum ve niyet üzerinde ve algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerinde pozitif yönde etkili olduğunu belirlemişlerdir. Denizli ve arkadaşları (2023) tarafından "Hastane Öncesi Acil Sağlık Çalışanlarının Akıllı Ambulans ve Tablet Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi" isimli çalışmada hastane öncesi acil sağlık çalışanlarının yeni kullanılmaya başlanan akıllı ambulans ve tablet (elektronik vaka sistemi) teknolojilerini kullanım açısından kolay ve faydalı bulduklarını, kullanıma yönelik olumlu tutum sergilediklerini ve kullanmaya niyetli olduklarını ortaya koymuşlardır.

Katılımcılar her iki sistemin hızlı olmadığını, yeni gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Sistem kullanıcılarından sürekli geri dönüşler alarak sistemde iyileştirmeler yapılması, sistemin güçlendirilmesi önerilmektedir. Sistemle ilgili eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aras, M., Özdemir, Y., Bayraktaroğlu, S. (2015). İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerine Yönelik Algıların Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi. Ege Akademik Bakış, 15(3), 343-351.

Arı, E., Yılmaz, V., Bekteş, R. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Davranışlarının Teknoloji Kabul Modeli İle Araştırılması. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 12(27): 67-82.

Aydınlık, A. (2020). Girişimcilik. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Başak, E., Gümüşsoy, C.A., Çalışır, F. (2015). Examining the Factors Affecting PDA Acceptance among Physicians: An Extended Technology Acceptance Model. Journal of Healthcare Engineering, 6(3): 399–418.

Bozkurt, İ. (2020). Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde Sağlık Profesyonellerinin Yeni Tedavi Yöntemlerini Kullanma Eğilimlerinin İncelenmesi (Özel Hastane Örneği). Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences, 5(7): 88-100.

Canbey Özgüler, V. (2019). Yeni Teknolojiler ve Çalışma Hayat. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Ceylan, H.H., Genç, E., Erem, I. (2013). Tüketicilerin İnternet Bankacılığını Benimsemesini Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli ile Araştırılması. Anadolu University Journal of Social Sciences, 13(3): 143-154.

Cheung, C.M.K., Lee, M.K.O. (2011). Exploring The Gender Differences in Student Acceptance of An İnternet-Based Learning Medium. T. Teo (Ed.). Technology Acceptance in Education: Research and İssues. Boston: Sense Publishers.

Dalanon, J., Gabinete, I.G., Naina Jaiver, H., Galang, K.J., Pera-les, A., Sorela, C., Belarmino, M.P., Esguerra, R., Docor, R., Af-roz, S., Iwasa, T., Rodis, O., Suzuki, Y., Okura, K., Matsuka, Y. (2018). Technology Acceptance Model in The Use of A Patient Management Software in A Dental School in The Philip. Pines, 17: 65-69.

Davis, F.D. (1985). A Technology Acceptance Mosel for Empricially Testing New End-User İnformation Systems: Theory and Results. Massachusetts: Massachusetts İnstitute of Tecnology.

Davis, F.D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. Mıs Quarterly, 13(3): 319-340.

Davis, F.D., Bagozzi, R.P., Warshaw, P.R. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models. Management Science, 35(8): 982-1003.

Denizli, F., Kınış, Z., Denizli, H. (2023). Hastane Öncesi Acil Sağlık Çalışanlarının Akıllı Ambulans ve Tablet Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 59: 111-121.

Ducey, J.A., Coovert, D.M. (2016). Predicting Tablet Computer Use: An Extended Technology Acceptance Model for Physicians. Health Policy and Technology, 5(3): 268-284.

Esgin, E. (2015). Kamuda Kurumsal Bilgi Yönetimi İçin E-Dönüşüm Modeli: Marmara Üniversitesi Elektronik Belge Yönetim Sistemi Örneği. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gök, G., Ekiyor, A. (2022). Elektronik Tıbbi Kayıt Kabul Modeli Seviye-7 Dijital Hastanelerde Teknoloji Kabul Düzeyinin ve Tıbbi Hata Algısının Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analiziyle İncelenmesi. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 57(3): 2039-2059.

Gök, A. (2022). Oslo Kılavuzu Işığında Yenilik Özet Sunumu. Ankara: TÜBİTAK Bilim, Teknoloji ve Yenilikçilik Politikaları Daire Başkanlığı.

İşlek, E.V. (2020). COVID-19 Pandemi Yönetiminde Türkiye Örneği: Sağlık Politikası Uygulamaları ve Stratejileri. Ankara: TÜSPE Yayınları.

Jathanna VR, Jathanna VJ, Jathanna R. (2014). The Awarenessand Attitudes of Students of One Indian Dental Schooltoward Information Technology and Its Use to Improve Patient Care. Education for Health. 27: 293-296.

King, W.R., He, J. (2006). A Meta-Analysis of The Technology Acceptance Model. Information and Management, 43(6): 740-755.

Kowitlawakul, Y. (2011). The Technology Acceptance Model Predicting Nurses' Intention to Use Telemedicine Technology (eICU). CIN: Computers, Informatics, Nursing, 29(7): 411-418.

Ma, W.W.K., Anderson, R., Streith, K.O. (2005). Examining User Acceptance of Computer Technology: An Empirical Study of Student Teachers. Journal of Computer Assisted Learning, 21: 387-395.

Orhan, F. (2022). Sağlık Hizmetlerinde İnovasyon. Ankara: Iksad Publications.

Özbek, V., Alnıaçık, Ü., Fatih, K.O.Ç., Akkılıç, M.E., Eda, K.A.Ş. (2014). Kişilik Özelliklerinin Teknoloji Kabulü Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Akıllı Telefon Teknolojileri Üzerine Bir Araştırma. International Review of Economics and Management, 2(1): 36-57.

Parlak, Y. (2019). Teknoloji Kabul Modeli Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Sağlık Bakanlığı. (2021). T.C. Sağlık Bakanlığı 2021 Yılı Performans Programı. Ankara: Sağlık Bakanlığı.

Sağlık Bakanlığı. (2021). T.C. Sağlık Bakanlığı 2021 Yılı Faaliyet Raporu. Ankara: Sağlık Bakanlığı.

Şimşek, A.V. (2020). Contact Tracing Management of The Covid-19 Pandemic. Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi, 77(3): 269-280.

Teo, T., Luan, S., Thammetar, T., Chattiwat, W. (2011). Assessing E-Learning Acceptance By University Students in Thailand. Australasian Journal of Educational Technology, 27(8): 1356-1368.

Topçuoğlu, E., Kavak, O., Kaygın, E. (2022). Sağlıkta Yönetim Bilişim Sistemi Olarak MHRS'nin Teknoloji Kabul Modeli İle Analizi. Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi, 2(1): 1-16.

Uzkurt, C., Önder, G. (2020). Teknoloji, İnovasyon ve Girişimcilik. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Venkatesh, V. (2000). Determinants of Perceived Ease of Use: Integrating Control, Intrinsic Motivation, and Emotion into the Technology Acceptance Model. Information Systems Research, 11(4): 342–365.

Venkatesh, V., Morris, M.G., Davis, G.B., Davis, F.D. (2003). User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View. MIS Quarterly, 27(3): 425-478.

Yalman, F., Filiz, M. (2022). Sağlık Hizmetlerinde 4.0 Uygulamaları ve Sağlık Yönetimine Yansımaları. Sağlık ve Toplum, 32(1): 53-63.

Yiğit, A., Erdem, R. (2016). Sağlık Teknolojisi Değerlendirme: Kavramsal Bir Çerçeve. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:23.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SAĞLIK TURİZMİ İŞLETMELERİ WEB SİTESİ İÇERİĞİ VE SOSYAL AĞ KULLANIMI İNCELEMESİ

Prof. Dr. Aykut EKİYOR
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
0000-0002-7718-9329
Melike BOLAT DEMİREZEN
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
0009-0006-7885-7751

ÖZET

Sağlık turizminde yabancı hastaların hastane tercihlerini ilgili kurumların web siteleri ve sosyal ağlardaki paylaşımları ile tanınır olmaları etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı ülkemizde faaliyet gösteren ve uluslararası geçerliliği olan JCI akreditasyon belgesi ile Sağlık Bakanlığı Uluslararası Sağlık Turizmi Yetki Belgesine sahip olan hastanelere ait web sitelerinin ve sosyal ağların (Twitter, Instagram, Facebook ve YouTube) kullanım durumlarını değerlendirmektir. Belirlenen amaca yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yönetimi kullanılmış ve içerik analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya belirlenen kriterleri sağlayan 29 hastane dahil edilmiştir. Hastanelerin web sayfalarının değerlendirmesi için Maifredi ve arkadaşları tarafından geliştirilen (2010) ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin ülkemizdeki sağlık tesislerinde uygulanılması için Birdir ve Buzcu tarafından (2014) uyarlaması sağlanmıştır. Bu ölçekte teknik faktörler, hastane bilgileri ve hizmetleri, kabul ve sağlık hizmetleri, çevrimiçi hizmetler ve dış faaliyetler olmak üzere 5 boyut ve 85 ifade bulunmaktadır. Ayrıca hastanelere ait kurumsal Twitter, Instagram, Facebook ve YouTube hesaplarının değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak hastanelerin kurumsal web sitelerini etkili bir biçimde kullandıkları tespit edilmiş olup, eksik kriterler giderildiğinde sağlık turizmi kapsamında tercih edilebilirliklerinin yükselebileceği önerisinde bulunulmuştur. Ayrıca hemen hemen tüm hastanelerin Twitter, Instagram, Facebook ve YouTube kullanıcı hesaplarının olduğu, bu hesaplarda yapılan paylaşım sayıları ile takipçi ve izlenme sayılılarının aynı doğrultuda artış gösterdiği ve Instagram'da doğrulanmış rozeti bulunan hastanelerin bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, JCI Belgeli Hastane, Uluslararası Sağlık Turizmi Yetki Belgesi, Web Sitesi İçerik Analizi, Sosyal Ağlar.

HEALTH TOURISM BUSINESSES WEBSITE CONTENT AND SOCIAL NETWORK USAGE REVIEW

ABSTRACT

In health tourism, the hospital preferences of foreign patients are affected by the fact that the relevant institutions are known through their websites and shares on social networks. The aim of this study is to evaluate the usage status of the websites and social networks (Twitter, Instagram, Facebook and YouTube) of hospitals operating in our country and holding the internationally valid JCI accreditation certificate and the Ministry of Health's International Health Tourism Authorization Certificate. In the study carried out for the determined purpose, qualitative research management was used and content analysis was carried out. 29 hospitals that met the specified criteria were included in the study. The scale developed by Maifredi et

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

al. (2010) was used to evaluate the websites of hospitals. The scale was adapted by Birdir and Buzcu (2014) for application in health facilities in our country. This scale has 5 dimensions and 85 expressions: technical factors, hospital information and services, admission and health services, online services and external activities. In addition, the hospitals' corporate Twitter, Instagram, Facebook and YouTube accounts were evaluated. As a result, it has been determined that hospitals use their corporate websites effectively, and it has been suggested that their preferability within the scope of health tourism may increase when the missing criteria are eliminated. In addition, it has been determined that almost all hospitals have Twitter, Instagram, Facebook and YouTube user accounts, the number of shares made on these accounts and the number of followers and views increase in the same direction, and there are hospitals with a verified badge on Instagram.

Keywords: Health Tourism, JCI Certified Hospital, International Health Tourism Authorization Certificate, Website Content Analysis, Social Networks.

1.GİRİŞ

Türkiye'de sağlık turizminin önemi giderek artmaktadır. T.C. Sağlık Bakanlığı ve ilgili kurumlar tarafından sağlık turisti sayısında artışın sağlanması için sağlık turizminin geliştirilmesi çalışmalarında artışlar söz konusudur. Ayrıca sağlık turizminin gelişmesinde ve başarısında sağlık hizmeti veren hastaneler başta olmak üzere tüm sağlık tesislerinin faaliyetleri de temel belirleyici olmaktadır.

Sağlık turistleri, detaylı bilgi araştırması yaparak gidecekleri ülkeye ve hastaneye karar vermektedir. Bu kapsamda hastanelerinde, sağlık turistlerine ulaşmak ve onları bilgilendirmek açısından iletişim teknolojileri ve sosyal ağlarda yaşanan gelişmeleri kullanabilmeleri onlara büyük fırsatlar yaratabilmektedir.

Sağlık turizmi tedavi amacı ile başlayan ve bununla birlikte, bireylere tatil fırsatı sunan seyahat, konaklama ve organizasyonlar sonucunda ortaya çıkan olay ve ilişkilerin bütün (Ekiyor ve Özçelik, 2020) şeklinde tanımlanmaktadır. Sağlık turizmi farklı amaçlara hizmet etmesi bakımından medikal, termal, spa & wellness, yaşlı (üçüncü yaş) ve engelli turizmi (Günak, 2018; Mesci 2020; Mesci ve Sağlık, 2020; Ekiyor ve Özçelik, 2020) şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sağlık turizmi hizmet alıcıları ihtiyaçları çerçevesinde farklı ülkelerden bu hizmetleri almaktadırlar. Sağlık turizmi pazarında Hindistan, Tayland, Malezya, Macaristan, Brezilya, Singapur, Güney Kore, Türkiye gibi ülkeler önemli bir yer tutmaktadır Ülkeler sağlık turizminde öne çıkmak açısından farklı kampanyalar yürütmektedir. Yürüttükleri kampanyalar sonucunda ülkeye gelen sağlık turisti sayısında ve gelirinde artış olmaktadır. Türkiye'de sağlık turizmi kapsamında çeşitli faaliyetler yürüterek ülkeye gelen sağlık turisti sayısını ve gelirini arttırma çabası göstermektedir. Türkiye'ye sağlık turizmi kapsamında 2015 yılında gelen kişi sayısı 395 bin iken 2022'de 1 milyon 258 bin seviyesine çıkmıştır. Gelir bakımında ise; 2015 yılında 638 Amerikan Doları iken 2022'de 2 milyon 119 bin Amerikan Dolarına çıkmıştır (Sağlık Bakanlığı 2023).

Sosyal ağlar son yıllarda ürünlerin, markaların, işletmelerin ve ülkelerin tanıtımında önemli rol oynamaktadır. Sağlık turizminin tanıtılmasında da sosyal ağlar önemli rol oynamaktadır. Kişiler sosyal ağlardan elde ettikleri bilgiler ile hizmet alacağı sağlık turizmi ülkesine karar verebilmektedir.

Çalışma kapsamında önce Sağlık Turizmi, Sosyal Ağlar ve JCI konularına değinilmiş ve sonrasında hastanelerin web sayfalarının değerlendirmesi ve hastanelere ait kurumsal sosyal

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ağlardan Twitter, Instagram, Facebook ve YouTube kullanıcı hesaplarının değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Sağlık Bakanlığı (2023) sağlık turizmini; sağlık amaçlı yurtdışından ülkemize geçici bir süreliğine gelen, T.C. vatandaşı olmayan veya T.C. vatandaşı olmakla birlikte yurtdışında ikamet eden gerçek kişilerin aldıkları her türlü sağlık hizmeti ile bunlarla ilgili destek hizmetleridir şeklinde tanımlamaktadır. Sağlık Bakanlığı (2022) uluslararası sağlık turizmi aracı kuruluşunu ise; Bakanlık tarafından uluslararası sağlık turisti ile beraberindeki refakatçi ve diğer yakınlarına konaklama, ulaşım ve transfer hizmetlerinin sağlanması faaliyetlerini yürütmek üzere yetkilendirilen A grubu işletme belgesi bulunan seyahat acenteleridir şeklinde tanımlamaktadır.

Kişiler sağlıklarını korumak ve/veya tedavi olabilmek adına seyahat edebilmektedir. Sağlık turizminde faydalanma şekline göre Caribbean'in geliştirdiği sağlık hizmetleri sınıflandırması; sağlığı koruma ve geliştirme hizmetleri; SPA, yaşam biçimi/sağlıklı tatil, doğa turizmi, eko turizmi, topluluk turizmi, tatil köyleri, bitkisel tedaviler ve tamamlayıcı sağlık, tedavi amaçlı hizmetler; hasta isteğine bağlı cerrahi işlemler, plastik cerrahi, organ nakli, kalp ve göğüs hastalıkları hizmeti, göz cerrahisi, diagnostik hizmetler, kanser tedavisi, diyaliz, bağımlılık ve yaşlı bakım programları şeklindedir (Günak, 2018).

Sağlık turizmi amacı ile başka yerlere giden kişileri ülkelerindeki yüksek maliyetler, bekleme sürelerinin uzunluğu, mahremiyet ve gizlilik gibi faktörler teşvik etmektedir. Sağlık turizmi kapsamında başka bir ülkeye giden kişi tatil olanağına sahip olabilmektedir. Sağlık turizmi destinasyon ve kurum tercihinde akredite olmakta hizmet alıcılar açısından önem arz etmektedir. Bu yüzden sağlık turizmi hizmeti veren kurum ve kuruluşlar JCI (Joint Commission International) kapsamında akredite koşullarını yerine getirmeye çalışmaktadır. JCI (Joint Commission International) hasta güvenliği ile verilen hizmetin kalitesinin ölçülmesini sağlayarak uluslararası akreditasyon hizmetleri veren, kâr amacı gütmeyen ve dünyada kabul görmüş kuruluştur (JCI, 2023). JCI akreditasyonu ortaya koyduğu standartlar ile memnuniyet, verimlilik, kaliteli sağlık hizmeti sunumu, hasta güvenliği, maliyeti düşürme gibi değişkenlerle hizmet vericinin başarı ve mükemmelliğinin kamuoyunda tanınarak kabul görmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Sağlık turizmi hizmeti almak isteyen kişiler belirli sağlık hizmetleri ve medikal hizmetlerde uzmanlaşmış seyahat acenteleri, doktorlar, deneyimlerini paylaşan diğer kişiler aracılığıyla bilmedikleri destinasyonlardaki seyahat ve tedaviye ilişkin bilgi ihtiyaçlarını özellikle de internet ortamı üzerinden gidermektedirler (Özcan, 2023). Sağlık turizmindeki seyahat faaliyetleri genel turizmden farklı bir işleyişte yürütülmekte olup sağlık tesisleri ile hizmet alıcılar arasında iletişimi sağlamada görev alan aracı kuruluşlar ve tur operatörleri kadar günümüzde gelişen teknoloji ile çağdaş pazarlama faaliyetlerine dijitalleşme de eklenmiştir (Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız, 2023). Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde bireylerin ve kurumların faaliyetlerinin hedef kitlelere ulaşmasını sağlamada sosyal medya temel araç konumuna gelmiştir. Sosyal medya kanalları sağlık turistlerinin iletişim sürecinin bir parçası olmaları açısından kritik bir önem taşır (Xiang ve Gretzel, 2010; Kietzmann ve diğerleri, 2011; Leung ve diğerleri, 2013; Kiráľová ve Pavlíčeka, 2015). İletişim teknolojilerinin değişmesiyle birlikte işletmelere, sosyal medya aracı Facebook, Instagram ve Twitter geniş çaplı hedef kitlelerine ulaşmada zaman, maliyet ve tanınırlık açısından fırsatlar ve kolaylıklar sunmakta, kurumsal itibar ve rakiplere üstünlük sağlamada katkı vermektedir (Tufan Yeniçıktı, 2016). Sosyal medyada bilgi arayan hizmet alıcılar tüm dünyada internet kullanıcısı olan kişilerden bilgi edinmektedir (Leung ve arkadaşları, 2013).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Literatürde sağlık tesislerinin web sitesinin içeriğinin incelemesi ile ilgili (Uğurluoğlu, 2009; Maifredi ve diğerleri, 2010; Birdir ve Buzcu, 2014; Huerta ve diğerleri, 2014; Özsarı ve diğerleri, 2016; Moghavvemi ve diğerleri, 2017; Günak, 2018; Tengilimoğlu ve diğerleri, 2018; Mesci, 2020; Mesci ve Sağlık, 2020; Tekingündüz ve diğerleri, 2021; Özyurt, 2022; Şafak ve diğerleri; Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız, 2023) ve sosyal medya kullanımı araştırmalarına (Şener ve Samur, 2013; Öksüz ve Altıntaş, 2017; Işık, 2019; Demirci ve Uğurluoğlu, 2020; Fırtına İlhan, 2023).

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Çalışmanın amacı, ülkemizde faaliyet gösteren ve uluslararası geçerliliği olan JCI akreditasyon belgesi ile Sağlık Bakanlığı Uluslararası Sağlık Turizmi Yetki Belgesine sahip olan hastanelerin uluslararası turistlere ulaşmak amacıyla kullandıkları dijital iletişim araçlarında yürüttükleri çalışmaları değerlendirmektir. Bu çalışmada, ülkemizde faaliyet gösteren ve uluslararası düzeyde geçerliliği olan JCI akreditasyon belgesi ve Bakanlık UST yetki belgesi sahibi hastanelere ait web sitelerini içerik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmesi gerçekleştirilmiş ve sosyal ağları kullanım durumları tespit edilmiştir. Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı tarafından 05.06.2023 tarihi itibari yayınlanan listede (Sağlık Bakanlığı, 2023) 620 hastane, 163 tıp merkezi, 1379 muayenehane ve 848 poliklinik UST yetki belgesine sahiptir. Türkiye'de JCI Akreditasyonu Programı kapsamında 14.06.2023 tarihi itibari ile (JCI, 2023) 34 akredite olmuş kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan JCI Akreditasyonu laboratuvar kapsamında olan 1 kurum ve JCI Akreditasyonu Ayaktan Bakım Programı kapsamında olan 4 kurum çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Çalışmaya JCI Akreditasyonu Tıp Fakültesi Hastane Programı ve JCI Akreditasyonu Hastane Programı kapsamında olan 29 hastane dâhil edilmiştir.

Tablo 1: Çalışmada Yer Alan Hastaneler ve JCI Akredite Bilgisi

	Hastane Adı	İli	Türü	JCI Akredite Tarihi
1	Acıbadem Adana	Adana	Özel	25 Eylül 2010
2	Acıbadem Altunizade	İstanbul	Özel	14 Aralık 2019
3	Acıbadem Maslak	İstanbul	Özel	02 Ekim 2010
4	Acıbadem Üniversitesi Acıbadem Atakent	İstanbul	Özel	16 Aralık 2017
5	Algomed	Adana	Özel	03 Haziran 2022
6	V.K.V. Amerikan	İstanbul	Özel	15 Aralık 2002
7	Anadolu Sağlık Merkezi	Kocaeli	Özel	17 Şubat 2007
8	Ankara Güven	Ankara	Özel	01 Mart 2008
9	Bayındır	Ankara	Özel	15 Temmuz 2006
10	İstanbul Tema (BHT Kliniği)	İstanbul	Özel	29 Mayıs 2021
11	Hisar Intercontinental Hospital	İstanbul	Özel	20 Ocak 2007
12	İzmir Ekonomi Üniversitesi (İEÜ) Medicalpoint	İzmir	Özel	25 Ocak 2014
13	Kent	İzmir	Özel	10 Haziran 2006
14	Şişli Kolan İnternational Hospital	İstanbul	Özel	24 Haziran 2007
15	Medistate Kavacık	İstanbul	Özel	11 Nisan 2014

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

16	Memorial Ankara	Ankara	Özel	14 Mart 2015
17	Memorial Bahçelievler	İstanbul	Özel	18 Aralık 2021
18	Memorial Şişli	İstanbul	Özel	29 Mart 2002
19	NP İstanbul Beyin	İstanbul	Özel	20 Ocak 2012
20	Medline Adana	Adana	Özel	05 Mart 2010
21	Pendik Bölge	İstanbul	Özel	10 Haziran 2011
22	Tınaztepe Torbalı	İzmir	Özel	22 Ekim 2016
23	Medipol Mega Hastaneler Kompleksi	İstanbul	Özel	01 Mart 2014
24	Hacettepe Üniversitesi	Ankara	Kamu	14 Eylül 2007
25	Medicalpark Bahçelievler	İstanbul	Vakıf	14 Kasım 2008
26	Medicalpark Göztepe	İstanbul	Vakıf	22 Kasım 2008
27	İstanbul Florence Nightingale	İstanbul	Vakıf	23 Ağustos 2013
28	Yeni Yüzyıl Üniversitesi Gaziosmanpaşa	İstanbul	Vakıf	08 Nisan 2017
29	Yeditepe Üniversitesi	İstanbul	Vakıf	02 Kasım 2007
	Toplam 29			

Çalışma içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, nitel veri analizi yöntemlerden biridir. Bu analizde araştırmacı çalışma konusuna göre çeşitli kategoriler belirleyerek, bu kriterlere giren kelime, cümle, resim gibi ifadeleri saymaktadır. Kategorilerin çalışmayı daha sonra yapacak kişiler tarafından da aynı anlamlara gelecek şekilde geliştirilmesi gerekmektedir (Özdemir, 2010).

Bu çalışma kapsamında JCI akreditasyon belgesi ve Bakanlık UST yetki belgesi olan 29 hastanenin web sayfalarının değerlendirmesi için Maifredi ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilen ve Birdir ve Buzcu (2014) tarafından uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Çalışma bu ölçekte yer alan teknik faktör boyutu (15 ifade), hastane bilgi ve hizmeti boyutu (22 ifade), kabul ve sağlık hizmeti boyutu (25 ifade), çevrimiçi hizmet boyutu (10 ifade), dış faaliyet boyutu (13 ifade) olmak üzere beş boyut ve 85 ifade kapsamında değerlendirilmiştir. Ölçekte kullanılan ifadeler (1: var) ve (0: yok) şeklinde analiz edilerek incelenmiş ve kaydedilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında yer alan hastanelere ait online Google Play/Android ve App Store /iOS Apple/iPhone durumu ve hastanelere ait kurumsal sosyal ağlardan Twitter, Instagram, Facebook ve YouTube kullanıcı hesaplarının değerlendirmesi de gerçekleştirilmiştir. Çalışma 01 Haziran 2023 -20 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Hastanelerin Web Sayfalarının İçerik Analizi

Bu bölümde JCI akreditasyon belgesi ve Bakanlık UST yetki belgesi sahibi sağlık tesisleri içerisindeki 29 hastanenin web sayfalarının değerlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirmede nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Analiz belirlenen boyut ve değişkenler çerçevesinde yapılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 2: Hastanelerin Web Sayfalarının Teknik Boyutu Bulguları

	İfade	Var		Yok	
		N	%	N	%
1	Tarayıcı başlık çubuğunda sitenin ismi	29	100	0	0
2	Tarayıcı başlık çubuğunda sitenin aktif bir parçası	29	100	0	0
3	Hastane adının web sitesinin üstünde görünmesi	29	100	0	0
4	Hastanenin logosunun web sitesinin üstünde görünmesi	29	100	0	0
5	Sayfa açıldığında görsel görüntü veya animasyondan sonra siteye girilmesi	3	10	26	90
6	Yabancı dillerde siteye giriş	23	79	6	21
7	Web site haritası	10	34	19	66
8	Site içi arama	26	90	3	10
9	Web sitesinin güncelleştirme tarihi	6	21	23	79
10	Engellilere yönelik sağlanan giriş sertifikası	1	3	28	97
11	Yararlı sitelere link sağlama	17	59	12	41
12	Genel yasal uyarı	29	100	0	0
13	Telif hakkı bilgisi	25	86	4	14
14	Siteyi ziyaret eden kişi sayısı bildirimi	0	0	29	100
15	Web sitesi sayfalarının yazdırılabilmesi	29	100	0	0
	Toplam 29				

Çalışma kapsamındaki hastanelerin web sayfalarının teknik boyutu incelendiğinde; tarayıcı başlık çubuğunda sitenin isminin görünmesi, tarayıcı başlık çubuğunda sitenin aktif bir parçasının görünmesi, hastanenin adının web sitesinin üstünde görünmesi, hastanenin logosunun web sitesinin üstünde görünmesi, genel yasal uyarının bulunması, web sitesinin sayfalarının yazdırılabilmesi tüm hastanelerin web sitesinde bulunmaktadır. Site içi aramanın bulunması 26 hastanenin web sayfasında bulunmaktadır. Engellilere yönelik sağlanan giriş sertifikasının bulunması sadece bir hastanenin web sayfasında bulunmaktadır. Hastanelerin sayfa açıldığında görsel görüntü veya animasyondan sonra siteye girilme oranı düşük kalmıştır. Siteyi ziyaret eden kişi sayısı bildirimi hiçbir hastanede bulunmamaktadır. Sağlık turizminde yabancı dil önem arz etmektedir. Hastanelerin %21'i (6 hastane) yabancı dillerde siteye giriş imkânı vermediği görülmüştür. Hastanelerin engellilere yönelik giriş sertifikası ve siteyi ziyaret eden kişi sayısı bildirimi ile ilgili teknik boyutların eksik olduğu anlaşılmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 3: Hastanelerin Web Sayfalarının Hastane Bilgi ve Hizmet Boyutu Bulguları

	İfade	Var		Yok	
		N	%	N	%
1	Hastanenin tarihçesi	29	100	0	0
2	Ana sayfa detaylarında ya da mevcut linkler yoluyla ulaşılabilen iletişim bilgileri: hastane posta adresi	29	100	0	0
3	Ana sayfa detaylarında ya da mevcut linkler yoluyla ulaşılabilen iletişim bilgileri: telefon ve faks numarası	29	100	0	0
4	Ana sayfa detaylarında ya da mevcut linkler yoluyla ulaşılabilen iletişim bilgileri: e-posta adresi	29	100	0	0
5	Ana sayfa detaylarında ya da mevcut linkler yoluyla ulaşılabilen iletişim bilgileri: vergi numarası (VAT number)	6	21	23	79
6	Misyon	29	100	0	0
7	Sayfada ISO sertifikası	9	31	20	69
8	Organizasyon şeması	23	79	6	21
9	Hasta gizliliği konusunda bilgi	29	100	0	0
10	Hastaneye ulaşım yolları ile ilgili bilgi: araç, toplu taşıma vb.	29	100	0	0
11	Hastane haritası	29	100	0	0
12	Hastanede sanal tur	7	24	22	76
13	Halkla ilişkiler ofisi: çalışma saatleri	1	3	28	97
14	Halkla ilişkiler ofisi: adresi	1	3	28	97
15	Halkla ilişkiler ofisi: telefon veya faks numarası	1	3	28	97
16	Halkla ilişkiler ofisi: e-posta adresi	1	3	28	97
17	Hizmet belgesi	29	100	0	0
18	Hasta sorumlulukları ve hakları konusunda bilgi	22	76	7	24
19	Hasta memnuniyeti hakkında yapılan araştırma sonuçlarının sunumu	4	14	25	86
20	Genel uygulayıcılara yönelik sağlanan bilgi (yatırımcılar)	1	3	28	97
21	Yabancılar için sağlanan bilgi	20	69	9	31
22	Ek servisler (kafe, tv, telefon)	8	28	21	72
	Toplam 29				

Hastanelerin web sayfalarının hastane bilgi ve hizmet boyutu ile ilgili yapılan içerik analizi sonucunda; hastanenin tarihçesinin bulunması, ana sayfa detaylarında ya da mevcut linkler yoluyla ulaşılabilen iletişim bilgilerinin bulunması: hastane posta adresi, telefon ve faks numarası, e-mail adresi, misyon açıklaması, hasta gizliliği konusunda bilginin bulunması, hastaneye ulaşım yolları ile ilgili bilginin bulunması: araba, toplu taşıma araçları vb., hastane haritasının bulunması, hizmet belgesinin bulunması (sağlık hizmeti verebileceğine dair) tüm hastanelerin web sitesinde yer almaktadır. Hastanenin sanal turunun bulunması 7 hastanenin

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

web sayfasında bulunmaktadır. Halkla ilişkiler ofisi ile ilgili boyutta yer alan değişkenler sadece 1 hastanenin web sayfasında bulunmaktadır. Sağlık turizminde halkla ilişkiler önemli olmasına rağmen hastanelerde bu bilgi yer almamaktadır. Hastanelerin kafe, telefon gibi ek servislerle ilgili bilgilerde 21 hastanenin web sitesinde bulunmadığı görülmüştür. Sağlık turizminin hedef kitlesi olan yabancılar için sağlanan bilgi ile ilgili 9 hastane web sitesinde yer vermemiştir.

Tablo 4: Hastanelerin Web Sayfalarının Kabul ve Sağlık Hizmeti Boyutu Bulguları

	İfade	Var		Yok	
		N	%	N	%
1	Hasta kabulü ile ilgili açıklama (anlaşmalı kurumlar SGK vb., hasta bakma politikası)	29	100	0	0
2	Hasta kabul süresinde uyulması gereken kuralların bilgilendirilmesi	26	90	3	10
3	Hastanede kalış süresince uyulması gereken kuralların bilgilendirilmesi	24	83	5	17
4	Ödeme bilgisi ve ödemede takip edilecek kurallar	10	34	19	66
5	Ziyaretçiler tarafından uyulması gereken kurallar	25	86	4	14
6	Tıbbi belge kopyası, sonucu alma ve prosedürler	29	100	0	0
7	Reçete ve hizmet ücretlerinin nasıl ödeneceğinin detayı	15	52	14	48
8	Hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: tüm liste (branş)	29	100	0	0
9	Hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: yerleşim bilgisi	29	100	0	0
10	Hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: telefon veya faks numarası veya e-posta adresi	29	100	0	0
11	Ayakta tedavi gören hastalara yönelik verilen hastane hizmetleri (danışma, randevu alma, teşhis, muayene vb.)	29	100	0	0
12	Hastane yatak kapasitesi	25	86	4	14
13	Bekleme listesi	0	0	29	100
14	Bekleme listesinin güncel halinin gösterimi	0	0	29	100
15	Daha önceki yıllarda hasta kabul sayıları	9	31	20	69
16	Doktor özgeçmişleri	29	100	0	0
17	Hastane kalite belirleyicileri: hastane kaynaklı enfeksiyon bilgisi	0	0	29	100
18	Hastane kalite belirleyicileri: hasta ölüm oranı	0	0	29	100
19	Hastane kalite belirleyicileri: cerrahi operasyon ölüm oranı	0	0	29	100
20	Hastane kalite belirleyicileri: diğer	4	14	25	86
21	Hastanedeki doktorların alfabetik listesi	29	100	0	0
22	Uzman doktor listesi	29	100	0	0
23	Özel danışmanlık, servis ve hizmet ücreti ve ödeme bilgileri	0	0	29	100
24	Ücret bilgisi ve hizmet listesi	0	0	29	100

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

25	Ücret bilgisi ve hizmet maliyeti	0	0	29	100
	Toplam 29				

Tablo 4'te hastanelerin web sayfalarının kabul ve sağlık hizmeti boyutu ile ilgili bulgular yer almaktadır. Bulgulara göre; hasta kabulü ile ilgili açıklamanın bulunması (anlaşmalı kurumlar SGK vb., hasta bakma politikası), tıbbi doküman kopyası, sonucu alma ve prosedürlerinin bulunması, hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: tüm liste (branşların) bulunması, hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: yerleşim bilgisinin bulunması, hastane birimleri ile ilgili kullanıcı bilgisi: telefon veya faks numarası veya e-mail adresinin bulunması, ayakta tedavi gören hastalara yönelik verilen hastane hizmetlerinin bulunması (danışma, randevu alma, teşhis, muayene vb.), doktor özgeçmişlerinin bulunması, hastanedeki doktorların alfabetik listesi ve uzman doktor listesi tüm hastanelerin web sayfalarında bulunmaktadır. Bekleme listesi, bekleme listesinin güncel hali, hastane kalite belirleyicileri: hastaneden kaynaklanan enfeksiyon bilgisi, hastane kalite belirleyicileri: hasta ölüm oranı, hastane kalite belirleyicileri: cerrahi operasyon ölüm oranı, özel danışmanlık, servis ve hizmet ücreti ve ödeme bilgileri, ücret bilgileri ile beraber hizmet listesi ve ücret bilgileri ile beraber hizmet maliyetinin gösterilmesi hiçbir hastanenin web sayfasında bulunmamaktadır. Hastaneler maliyetlerin sürekli değişmesi nedeni ile ücretlere yer veremediği anlaşılmaktadır. Fakat ücret sağlık turizmi kapsamından önemli bir unsurdur. Ayrıca sağlık turizminde bekleme süreleri de hizmet alıcı açısından önemli bir unsurdur. Hastanelerin bekleme süreleri ile ilgili bilgiye yer vermediği görülmüştür. Hastane kalite belirleyicileri: diğer 4 hastanenin web sayfasında yer almaktadır.

Tablo 5: Hastanelerin Web Sayfalarının Çevrimiçi Hizmet Boyutu Bulguları

	İfade	**Var**		**Yok**	
		N	**%**	**N**	**%**
1	İnternet aracılığıyla muayene için randevu olanağı	29	100	0	0%
2	İnternet aracılığıyla hasta randevu kabulü bildirimi	29	100	0	0%
3	İnternet aracılığıyla ile diğer hizmetler (belge alma vb.)	29	100	0	0%
4	Randevu, hastane hizmetinin internette olması için link	29	100	0	0%
5	Hastaneyle internet üzerinden, e-postayla iletişim kurma imkânı	29	100	0	0%
6	İnternet üzerinden doktora soru sorabilme imkânı	29	100	0	0%
7	İnternet, e-posta aracılığıyla bilgi talebi	29	100	0	0%
8	İnternet aracılığıyla dilek, şikâyet formu	29	100	0	0%
9	Hastane gazetesi, haber bülteni için üyelik imkânı	9	31	20	69%
10	Sağlık ile ilgili blok ve formların varlığı	0	0	29	100%
	Toplam 29				

Araştırma kapsamındaki hastanelerin web sayfalarının çevrimiçi durumu ile ilgili hizmet boyutu incelendiğinde; internet aracılığıyla muayene için randevu olanağının bulunması, internet aracılığıyla hasta randevu kabulünün bildirimin bulunması, internet aracılığıyla ile diğer hizmetlerin bulunması (doküman alma vb.), randevu, hastane hizmetinin internette olması

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

için linklerin bulunması, hastaneyle internet üzerinden, maille iletişim kurma imkânının bulunması, internet üzerinden doktora soru sorabilme imkânının bulunması, internet, e-posta aracılığıyla bilgi talep formu alınabilmesi ve internet aracılığıyla dilek, şikâyet formlarının bulunması ifadeleri tüm hastanelerin web sayfalarında yer aldığı tespit edilmiştir. Hastanelerin çevrimiçi uygulamalarına önem verdiği anlaşılmaktadır. Sağlık ile ilgili blok ve formların varlığı hiçbir hastanenin web sayfasında bulunmamaktadır. Hastane gazetesi, haber bülteni için üyelik imkânı 9 hastanenin web sayfasında bulunduğu görülmüştür.

Tablo 6: Hastanelerin Web Sayfalarının Dış Faaliyet Boyutu Bulguları

	İfade	Var		Yok	
		N	%	N	%
1	Sağlıkla ilgili belge indirme ve okuma olanağı	28	97	1	3
2	Tıbbi sözlük	26	90	3	10
3	Hastanenin desteklediği ya da içinde yer aldığı bilimsel çalışma	1	3	28	97
4	Hastanede gerçekleşen lisans ya da lisansüstü dersler	1	3	28	97
5	Kütüphane	28	97	1	3
6	Hastanece yapılan aktivite programı: kurs, kongre, konferans vb.	21	72	8	28
7	Hastanenin kendi yayını	18	62	11	38
8	Hastanedeki iş fırsatları	27	93	2	7
9	Hastanede çalışan dernek/kurum	4	14	25	86
10	Hastanede çalışan dernekler/kurumlar: hasta birimleri	8	28	21	72
11	Hastanede çalışan dernekler/kurumlar: hasta haklarının korunmasına yönelik kurumlar	8	28	21	72
12	Hastaneye nasıl bağış yapılacağının bilgisi (hibe, kan, yardım vb.)	2	7	27	93
13	Medyada hastane (medyada biz)	11	38	18	62
	Toplam 29				

Çalışmada hastanelerin web sayfalarının dış faaliyetleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda; sağlıkla ilgili doküman indirme ve okuma olanakları ve kütüphanenin 28 hastanenin web sayfasında yer aldığı anlaşılmıştır. Hastanelerin çoğunun kütüphane hizmeti verdiği ve bu hizmetin olumlu olduğu ifade edilebilir. Hastanedeki iş fırsatlarının detayı 27 hastanenin web sayfasında, tıbbi sözlüğün bulunması 26 hastanenin web sayfasında, hastanece yapılan aktivitelerin programı: kurs, kongre, konferans vb. 21 hastanenin web sayfasında, hastanenin kendi yayınlarının bulunması 18 hastanenin web sayfasında yer aldığı görülmüştür. Medyada hastanenin yerinin bulunması (medyada biz) 11 hastanenin web sayfasında bulunmaktadır. Sağlık turizminde medyada olumlu şekilde yer alma hizmet alıcısının algısı açısından önemlidir. Yer almayan hastanelerin medya konusuna önem vermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Hastanenin desteklediği ya da içinde yer aldığı bilimsel çalışmaların bulunması ile hastanede gerçekleşen lisans ya da lisansüstü derslerin bulunması sadece 1 hastanenin web sayfasında yer almaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4.2. Hastanelerin Sosyal Ağ Kullanımı Analizi

Çalışma kapsamında ele alınan hastanelerin sosyal ağ kullanımı bazı değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Çalışmada yer alan 16 hastanenin Google Play/Android ve App Store /iOS Apple/iPhone uygulaması bulunmakta, 13 hastanenin bulunmadığı tespit edilmiştir. Dijital uygulamaların önemli olduğu günümüzde bazı hastanelerin bu uygulamaları kullanmadığı anlaşılmaktadır.

Çalışmada yer alan 29 hastanenin hepsinin X (eski Twitter), Facebook ve YouTube hesabı bulunmaktadır. Bir hastane dışında tüm hastanelerin kurumsal Instagram hesabının olduğu görülmüştür. X hesabı bulunan hastanelerden en fazla takipçi sayısının 49.200 olduğu, en az takipçi sayısının 5 olduğu tespit edilmiştir. Instagram kullanan hastanelerde en fazla takipçi sayısının sırasıyla; 428.688, 241.487, 132.415 ve100.346, en az takipçi sayısının sırasıyla; 8.790, 5.203, 3.558 ve 3.423, en fazla gönderi sayısının sırasıyla; 5.167, 4.747, 3.763 ve 3.200, en az gönderi sayısının sırasıyla; 1.611, 1.108, 1.051, 947 olduğu tespit edilmiştir. Gönderi sayısı arttıkça takipçi sayısının arttığı görülmüştür. Facebook kullanan hastanelerin en fazla takipçi sayılarının sırasıyla; 1.048.259, 917.033, 219.565 ve 140.000, en az takipçi sayılarının sırasıyla; 4200, 2500, 34 ve 22, en fazla içerik sayılarının sırasıyla; 5.399, 4.757, 4.633 ve 4.260, en az içerik sayılarının sırasıyla; 555, 165, 112 ve 0 olduğu tespit edilmiştir. Facebook kullanıcısı hastanelerin içerik sayısı arttıkça takipçi sayısının arttığı görülmüştür. Youtube kullanan hastanelerin en fazla abone sayılarının sırasıyla; 174.000, 125.000, 71.400 ve 35.500, en az abone sayılarının sırasıyla; 1.069, 918, 157 ve 50 olduğu, en fazla video paylaşım sayılarının sırasıyla; 4.000, 2.700. 2.000 ve 1.300, en az video paylaşım sayılarının sırasıyla; 247, 196, 22 ve 4, en fazla görüntülenme sayılarının sırasıyla; 82.005.754, 63.279.097, 31.348.285 ve 14.593.095, en az görüntülenme sayılarının sırasıyla; 563.209, 247.945, 146.758 ve 16.604 olduğu tespit edilmiştir. YouTube'de abone sayısı artan hastanelerin görüntülenme sayısı da arttığı anlaşılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlık turizminde Türkiye'nin sahip olduğu fiyat avantajı, bekleme sürelerinin uygunluğu, nitelikli personeli, coğrafi konumu, sahip olduğu modern tıp teknolojisi, verdiği kaliteli hizmet, zengin ve çeşitli turizm faaliyetleri, dil engelinin olmaması, ikiyüzden fazla destinasyondan direkt uçuşların olması ile tercih edilmede büyük avantaj sağlamaktadır. Sağlık turizminde hizmet veren sağlık tesisleri özellikle hastaneler ile başvuru niyeti olan hastalar arasında web sitelerinin ve sosyal ağlardaki paylaşımların iletişim aracı haline gelmesi zamanla yükseliş göstermektedir. Sağlık turizmi tanıtım faaliyetlerinin bir parçası plan web siteleri ve sosyal medya ağlarının etkin kullanımı hizmet alıcının destinasyon seçiminde önemli rol oynayacaktır. Bu açıdan sağlık turizmi kapsamında faaliyet gösteren sağlık kuruluşlarının öncelikle web sitesine ve sosyal medya hesaplarına sahip olması ve bunları etkin kullanması gerekmektedir.

Bu çalışma kapsamında JCI akreditasyon belgeli ve Bakanlık UST yetki belgesi sahibi olan 29 hastanenin web sayfalarının içerikleri ve sosyal medya kullanımları incelenmiştir. Çalışmada hastanelerin web sitelerinin içerikleri belli boyutlar açısından ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; çalışma kapsamındaki tüm hastanelerin adının ve logosunun web sitesinde görünürlüğünün olması olumlu bir göstergedir. Fakat hastanelerin teknik boyutu ile ilgili içeriklerde siteyi ziyaret eden kişi sayısı bildiriminin hiçbir hastanede olmadığı, engellilere yönelik giriş sertifikasına sadece 1 hastanenin sahip olduğu, yabancı dilde siteye giriş imkânının 29 hastaneden 6 hastanede olduğu eksiklik olarak görülmektedir. Günak (2018), Mesci (2020), Mesci ve Sağlık (2020) tarafından yapılan çalışmalarda engellilere yönelik uygulamaya rastlanılmadığı, siteyi ziyaret eden kişi sayısı bildirimin hiçbir web sayfasında bulunmadığı,

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

web sitelerinin düşük performansa sahip olduğu belirlenmiştir. Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız (2023) yaptıkları çalışmada yabancı dil site girişinin turistin hizmetler konusunda bilgi almasına imkân sağlayacağını ifade etmişlerdir. Sağlık turizminde yabancı dille siteye giriş, engellilere yönelik uygulamalar önemli olduğundan çalışma kapsamındaki hastanelerin bu eksiklerini gidermesi önerilmektedir. Ayrıca hastanelerin web sitelerinde siteyi ziyaret eden kişi bildirim sayısının yer alması ve bu sayıyı arttırıcı bir takım uygulamalar yer vermeleri talebi arttıracağı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamındaki hastanelerin bilgileri ve hizmetleri boyutunda hastaneye ulaşım yollarının belirtilmesi, hastane haritasının bulunması gibi iletişim bilgilerinin yer alması hizmet alıcıya kolaylık açısından olumlu görülmüştür. Yapılan benzer araştırmalarda da (Birdir ve Buzcu, 2014; Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız, 2023) aynı sonuçlar görülmüştür. Hastanenin sanal turunun bulunması 29 hastaneden sadece 7 hastanenin web sayfasında olduğu belirlenmiştir. Sağlık turizminde önemli olan halkla ilişkiler ofisi ile ilgili değişkenler sadece 1 hastanenin web sayfasında bulunmaktadır. Hasta memnuniyeti hakkında yapılan araştırma sonuçlarını genellikle hastanelerin paylaşmadığı, ISO kalite sertifikalarına 29 hastaneden 9 hastanenin sahip olması tespit edilmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda (Mesci, 2020; Mesci ve Sağlık, 2020; Günak, 2018) Web sayfasında ISO sertifikasına sahip olduklarına dair yeterli verinin bulunmadığı sonucu çıkmıştır.

Çalışmada hastanelerin kabul ve sağlık hizmetleri boyutunda yer alan doktor özgeçmişleri, hastane birimleri ile ilgili bilgilerin tüm hastanelerde bulunması hizmet alıcısının incelemesi ve bilgi elde etmesi açısından olumlu görülmektedir. Bekleme listeleri ile ilgili hiçbir hastanede web sitesinde bilgi olmaması sağlık turizminde önemli bir değişken olması açısından eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Sağlık turizminde bekleme sürelerinin kısalığı tercih edilebilirliği arttırmaktadır. Günak (2018) yaptığı araştırmada bekleme listesi bilginin sağlık turisti için önemli olduğunu Birdir ve Buzcu (2014) ise çalışmalarında bekleme listesi konusunda bilginin verilmediğini tespit etmişlerdir. Sağlık hizmetinde kalite belirleyicisi olan enfeksiyon bilgisi ve hasta ölüm oranlarının hiçbir hastanenin web sitesinde olmadığı belirlenmiştir. Sağlık turizmi kapsamında destinasyon tercihi yapan hizmet alıcısının fiyat karşılaştırması yapabilmesi için bu bilgi önemlidir. Sağlık Bakanlığı bu konuda çalışmalar yapması önemlidir. Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız (2023) yaptıkları çalışmada aynı sonuca ulaşmışlarıdır. Çalışma kapsamındaki hastaneler sağlık turizminin önemli belirleyicisi olan hizmet ücretlerine web sitelerinde yer vermediği belirlenmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda (Birdir ve Buzcu, 2014; Özsarı ve diğerleri, 2016; Günak, 2018; Mesci, 2020; Mesci ve Sağlık, 2020; Özyurt, 2022; Şimşek ve Yazıcı Ayyıldız, 2023) web sitelerinde ücret bilgisinin yer almadığı saptanmıştır.

Hastanelerin çevrimiçi hizmetler boyutu ile ilgili inceleme sonucunda; web sitesi üzerinden randevu alınması, iletişim kurulması, doktora soru sorulması, şikâyetlerin alınması konularının çalışma kapsamındaki tüm hastanelerin web sitesinde bulunması hizmet alıcısına kolaylık sağlaması açısından olumlu algılanacak ve imajına katkı sağlayacaktır. Günak (2018) ile Birdir ve Buzcu (2014) tarafından yapılan çalışmalarda aynı konuların sağlık kuruluşlarının güvenilirliğine ve imajına katkı sağlayacaktır sonucu çıkmıştır.

Çalışma kapsamındaki hastanelerin dış faaliyetler boyutunun değerlendirilmesi sonucunda kütüphanenin ve tıbbi sözlüğün bulunması hizmet alıcısının sağlıkla ilgili bilgiye ulaşmasında kolaylık sağlayacağından olumlu algılanacaktır. Hastanenin bilimsel çalışmalarının bulunması veya desteklemesini hastaneler web sitesinde paylaşmamaktadırlar. Sağlık turizminde medyada olumlu yönde konu olma önemli olmasına rağmen 29 hastaneden 18'inin medyada yer almadığı görülmüştür. Medyada yer almayan veya alamayan hastanelerin medya ile iletişim kuracak halkla ilişkiler çalışmalar yapması sağlık turizmine katkı sağlayacaktır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çalışma kapsamındaki hastanelerin sosyal medya kullanımının incelenmesi sonucunda; Android ve Apple IOS uygulamalarına sahip olmayan hastaneler bulunduğu, günümüzde bu uygulamaların kullanımının yüksek olduğu düşünüldüğünde bu uygulamalara sahip olmayan hastanelerde eksiklik olarak görülmektedir. Çalışmada incelenen hastanelerin çoğunun X (eski Twitter), Instagram, Facebook ve YouTube hesaplarının bulunduğu fakat etkin kullanımında farklılıklar olduğu görülmüştür. Sosyal medya günümüzde en fazla kullanılan mecralar olduğundan hastanelerin sosyal medya kullanımını yaygınlaştırması ve etkin kullanımı için uzmanlar çalıştırması gerekmektedir. Elmas (2019) tarafından yapılan çalışmada YouTube içeriklerinin yurtiçi ve yurtdışında sağlık turizmi tanıtım faaliyetlerinde önemli bir araç olduğu tespit edilmiş ve bu paylaşımların artışının sağlanması önerilmiştir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; araştırma kapsamındaki hastaneler tespit edilen eksikleri sağlık turizmi açısından değerlendirmeleri ve web sitelerinde güncelleme yapmaları önerilmektedir. Çalışmada hastanelerin web sitelerinin incelenmesi sonucunda özellikle bekleme süreleri, fiyat, sanal tur, engellilere yönelik uygulamalar, yabancı dilde siteye giriş, hasta memnuniyeti sonuçlarının paylaşımı, medyada yer alma, halkla ilişkiler ofis bilgileri, kalite göstergeleri konularında web sitelerinde güncelleme yapması önerilmektedir. Hastanelerin sosyal medya kullanımı konusunda daha etkin olmaları, sosyal medyadaki paylaşımlarını arttırmaları, sosyal medya uzmanlarından destek almaları sağlık turizminde öne çıkmalarını sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

Birdir, K., Buzcu, Z. (2014). JCI Akreditasyon Belgesine Sahip Olan Sağlık Kuruluşlarının Web Sitelerinin Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1): 1-19.

Demirci, Ş., Uğurluoğlu, Ö. (2020). Dijital Pazarlama Kanalları: Özel Sağlık Kuruluşlarına Yönelik Bir İnceleme. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 39: 339-351.

Ekiyor, A., Özçelik, A. (2020). Sağlık Turizminde Özel Hastaneler ve Dijital İletişim. (Editör; A. Ekiyor, E. Yiğittürk Ekiyor, F. Altan). Sağlık Turizminde Dijital Pazarlar. Ankara: İksad Publishing House.

Elmas, H. (2019). Medikal Turizm Alanında Hizmet Veren Yurtiçi ve Yurtdışı Sağlık Kurumlarının Youtube Videolarının Analizi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Fırtına İlhan, C. (2023). Antalya'da Sağlık Turizmi Yetki Belgesi Olan Kurumlarda Dijital Pazarlamanın Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sağlık Turizmi Ana Bilim Dalı.

Günak, M.S. (2018). Sağlık Kuruluşları Web Sitelerinin Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Huerta, T.R., Hefner, J.L., Ford, E.W., McAlearney, A.S., Menachemi, N. (2014). Hospital Website Rankings in the United States: Expanding Benchmarks and Standards for Effective Consumer Engagement. Journal of Medical Internet Research, 16(2): e64.

Işık, T. (2019). Sağlık İletişiminde Dijital İletişim Kanallarının Kullanımı: Sektör Aktörlerinin Sosyal Medya Hesaplarının İncelenmesi. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Joint Commission International (JCI) (2023). JCI Akreditasyonu Hastane Programı. https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited. Erişim Tarihi: 14.06.2023.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Kietzmann, J.H., Hermkens, K., McCarthy, I.P., Silvestre, B.S. (2011). Social Media? Get Serious! Understanding the Functional Building Blocks of Social Media. Business Horizons, 54(3): 241–251.

Kiráľová, A., Pavlíčeka, A. (2015). Development of Social Media Strategies in Tourism Destination. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 175(2015): 358-366.

Leung, D., Law, R., Van Hoof, H., Buhalis, D. (2013). Social Media in Tourism and Hospitality: A Literature Review. Journal of Travel & Tourism Marketing, 30(1-2): 3-22.

Maifredi, G., Orizio, G., Bressanelli, M., Domenighini, S., Gasparotti, C., Perini, E., Gelatti, U. (2010). Italian Hospitals on the Web: A Cross-Sectional Analiysis of Official Websites. BMC Medical Informatics and Decision Making, 10(1): 17.

Mesci, G. (2020). Sağlık Turizminde Dijital İletişim: JCI Akreditasyonu Almış Hastaneler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mesci, G., Sağlık, E. (2020). Sağlık Turizminde Dijital İletişim: JCI Akreditasyon Belgesini Almış Hastaneler Üzerinde Bir Araştırma. Journal of Hospitality and Tourism Issues, (2) 1: 74-90.

Moghavvemi, S., Ormond, M., Musa, G., Isa, C.R.M., Thirumoorthi, T., Mustapha, M.Z.B., Chandy, J.J.C. (2017). Connecting With Prospective Medical Tourists Online: A Cross-Sectional Analysis of Private Hospital Websites Promoting Medical Tourism in India, Malaysia and Thailand. Tourism Management, 58: 154-163.

Öksüz, B., Altıntaş, V. (2017). Sağlık Turizminde Dijital İletişim Kanallarının Kullanımı. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14(1). 59-75.

Özcan, Z. (2023). Medikal Turizmde Türkiye'deki Fenomen Doktorların Rolüne Yönelik Bir İnceleme: Instagram Örneği. Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi, 6(1): 101-127.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1): 323-343.

Özsarı, S., Hoşgör, H., Gündüz Hoşgör, D. (2016). Hastane Web Site Performanslarının Halkla İlişkiler ve Tanıtım Açısından İncelenmesi: Türkiye, Hindistan ve İrlanda Örnekleri, Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, (4): 209-217.

Özyurt, M. (2022). Sağlık Turizmi Yetki Belgesine Sahip Sağlık Tesislerinin Web Sitelerinin İncelenmesi: Güneydoğu Anadolu Bölgesi Hastaneleri Üzerine Bir Araştırma. Bilgi Yönetimi, (5) 1:180-198.

Sağlık Bakanlığı (2022). Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı: https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-607/mevzuat.html. Erişim Tarihi: 05.06.2023.

Sağlık Bakanlığı (2023). Yetkili Sağlık Tesisleri. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı. https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-76664/yetkili-saglik-tesisleri.html. Erişim Tarihi: 05.06.2023.

Sağlık Bakanlığı (2023). Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Kapsamında Sunulan Sağlık Hizmetleri Fiyat Tarifesi. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı. https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-89565/saglik-turizmi-ve-turistin-sagligi-kapsaminda-sunulan-saglik-hizmetleri-fiyat-tarifesi.html. Erişim Tarihi: 05.06.2023.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Şafak, K., Yılmaz, M., Karamustafa, K. (2022). Sağlık Turizmi Yetki Belgeli Sağlık Tesislerinin Web Sitelerinin İçerik Analizi ile Değerlendirilmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(2): 320-344.

Şener, E., Samur, M. (2013). Sağlığı Geliştirici Bir Unsur Olarak Sosyal Medya: Facebook'ta Sağlık. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(4): 508-523.

Şimşek, B., Yazıcı Ayyıldız, A. (2023). Sağlık Turizmi İşletmelerinde Dijital Pazarlama Uygulamalarının Analizi: Kuşadası Örneği. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 10(1): 108-125.

Tekingündüz, S., Kocaoğlu, F., İşler, A., İnan, S., Anar, A. (2021). Sağlık Turizmi Açısından Yetki Belgesine Sahip Hastanelerin Web Sitelerinin İncelenmesi. Karya Journal of Health Science, 2(3): 83-87.

Tengilimoğlu, D., Güzel, A., Aykan, C., Tengilimoğlu, E., Boduroğlu, E. (2018). The Evaluation of The Digital Marketing Activities of Thermal Facilities And JCI Accredited Hospitals in Terms of Health Tourism. International Journal of Health Management and Tourism, 3(2): 108-121.

Tufan Yeniçıktı, N. (2016). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma. Selçuk İletişim, 9(2): 92-115.

Uğurluoğlu, Ö. (2009). İstanbul'daki Hastanelerin Web Sitesi Özellikleri Üzerine Bir İnceleme. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 12(1): 87-104.

Xiang, Z., Gretze, U. (2010). Role of Social Media in Online Travel Information Search. Tourism Management, 31: 179–188.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

REJUVENATING GHOST VILLAGES: EMPOWERING UTTARAKHAND'S HIMALAYAN COMMUNITIES THROUGH HOMESTAY TOURISM FOR RURAL GROWTH AND DEVELOPMENT IN INDIA

Associate professor Dr. Surendra Kumar

Hemvati Nandan Bahugana Garhwal Central University Srinagar,

ORCiD Id: - 0000-0002-2602-1331

Research Scholar Shubham Goswami Giri

Hemvati Nandan Bahugana Garhwal Central University Srinagar,

ORCiD Id: - 09-0009-0799-8401

Abstract:

This research paper investigates the analyses the potential of homestay tourism in reviving ghost villages within the Garhwal Himalayan area of Uttarakhand, India, concentrating on its impact on rural growth and development. With an in-depth literature review centred on economic revival, cultural preservation, and balancing preservation and commercialization, the study demonstrates that homestay tourism holds immense promise for benefitting communities' economic well-being, safeguarding cultural heritage, and striking a balance between conserving authenticity and regulating commercialization. Adopting a mixed-methods research methodology, the project collects quantitative and qualitative data from 100 homestays across Uttarakhand's Garhwal Himalayan area through structured interviews, surveys, and participant observation. Key studies show the positive influence of homestay tourism on economic revitalization, cultural preservation, and harmonizing preservation and commercialization. Ultimately, the study indicates that homestay tourism serves as a significant tool for rural development and community empowerment in Uttarakhand's ghost villages, needing focused policy creation, community participation, and multi-stakeholder collaboration.

Keywords: Homestay Tourism, Ghost Villages, Uttarakhand Development

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

1. Introduction

Tourism has been deeply ingrained in the diverse Indian landscapes(Kumar, 2020), serving as a potent catalyst for cultural exchange and economic advancement this in-depth review of the literature gives insight on the transformative potential of homestay tourism in rejuvenating Uttarakhand's ghost villages. The assessment is organized around three primary themes: economic revival, cultural preservation, and balancing preservation and commercialization. We seek to learn more about how homestay tourism may benefit communities' economic well-being, safeguard cultural heritage, and strike a balance between conserving authenticity and regulating commercialization in these unique situations(Al-Laymoun et al., 2020). The phenomenon of homestay tourism has produced a paradigm shift in the travel industry, offering guests with more than merely a place to stay but also an immersive cultural experience(Patgiri et al., 2018). This evolving trend not only enriches the traveller's journey, but it also has the power to revitalize host communities' economies and conserve their cultural heritage. This in-depth literature research looks into the multiple consequences of homestay tourism for the rehabilitation of ghost villages against the picturesque backdrop of Uttarakhand's Garhwal Himalayan highlands (Giri & Kumar, 2024).It emphasizes on the crucial role that homestay tourism plays in protecting and perpetuating cultural assets inside these ancient communities.

In this context, the concept of homestay lodgings has emerged as a unique effort that connects guests looking for genuine experiences with local people aiming to benefit from their cultural heritage(Al-Laymoun et al., 2020). The prominence of this relationship is particularly evident in Uttarakhand, a region nestled inside the breath-taking landscapes of the Garhwal Himalayan range (Giri & Kumar, 2024). This study examines the mutually beneficial relationship between "Homestay Tourism in Reviving Ghost Villages: A Case Study in the Garhwal Himalayan Region." In India, the tourism industry has witnessed a shift from conventional hospitality to immersive experiences that promote meaningful interactions(Shukla- & Kumar-, 2016). Homestay accommodations exemplify this change by offering tourists the chance to reside in local residences, engage in everyday activities, and get intimate knowledge of the region's culture and traditions(Thakur & Monga, 2022). The focus expands as the gaze turns towards the Himalayan foothills, namely the state of Uttarakhand. Homestay tourism aligns with the objectives of rural communities aiming to achieve economic revitalization while simultaneously maintaining their cultural legacy(Giri & Kumar, 2024). Uttarakhand, renowned for its breath-taking landscapes and ethereal allure, is also a tapestry adorned with tales of

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

abandoned villages. The research of homestay tourism's transformative prospects is conducted against the heart-breaking backdrop of these once-thriving towns, now abandoned. The nucleus of this study is made up of visitors yearning for meaningful relationships and villages battling with economic survival. Ghost villages, marked by abandoned homes and vestiges of vanished traditions, stand as silent witnesses to the passage of time(Kumar & Prasad Sati, 2023). The introduction of homestay tourism in these intriguing settings gives the chance to a two times rebirth. It provides travellers with an once-in-a-lifetime opportunity to immerse themselves in the culture, customs, and rhythms of rural life. It represents a lifeline for the communities that reside in these ghost villages, providing an opportunity to revitalize their settlements, convey their tales, and revitalize their economy(Ma et al., 2022). Homestay tourism arises as a bridge in a world where tourists seek more than just sightseeing and communities aspire for success beyond urban borders. It balances guests' quest for authenticity with the aspirations of rural residents. The personal meetings, gastronomic delights, and shared experiences of these homestays improve the holiday experience while also giving the ghost village's fresh life. This study functions as a storyteller, peeling back layers of time to illustrate the possibilities concealed within these abandoned villages. The study intends to add to the wider conversation on sustainable tourism, rural revival, and cultural preservation by investigating the impacts of homestay tourism in the Garhwal Himalayan region. We aim to imagine a future in which these ghost villages are reawakened, traditions are rekindled, and the echoes of shared memories pour new life into their forgotten streets.

1.1 Overview of Ghost village

A ghost village is an abandoned community, usually found in rural or isolated areas, with no permanent residents left. They become vacant because people move away searching for better living conditions, job opportunities, or escaping problems like natural disasters, worn-out resources, or conflicts. There are drawbacks to having ghost villages, such as damage to historical structures, loss of cultural heritage, and risks to the environment due to unmaintained propertie(Zmudzinska-Nowak et al., 2022)s. But recently, some creative solutions have emerged – for example, utilizing the idea of sustainable tourism and engaging locals in restoration projects. Among these innovations is homestay tourism, which welcomes travelers to embrace the essence of such places while empowering neighbourhoods to honour their traditions and earn a living(Janjua et al., 2021). Hence, ghost villages can transition from symbols of desolation to celebrations of revival and continuity.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

1.2 In the context of Uttarkhand

Ghost villages in Uttarakhand are old villages that were once active but are now abandoned and deserted. They're like a window into the past, depicting how life used to be in the highlands. These communities are situated in places like Garhwal and Kumaon, surrounded by stunning mountains and forests(Pankaj & Pant, 2016). People departed these villages for numerous causes, like natural disasters such as floods and landslides, or because they went to cities for better work. When you visit these ghost villages, you'll witness old, decaying houses and silent streets that were once bustling with activity(Pant, 2021). But even though these settlements are vacant, they nonetheless draw visitors who come to learn their history and enjoy the tranquil surroundings. Some tourists are lured to the mystery of these abandoned areas and like snapping images of the historic structures and temples(Kumar et al., 2021). However, converting these ghost settlements into tourism destinations comes with obstacles. Things like terrible roads, little electricity, and worries about keeping the communities real while bringing in visitors can make it challenging. Yet, with careful planning and community involvement, these ghost villages might become distinctive attractions that celebrate Uttarakhand's past while offering prospects for its future (Rai, A. 2022)..

2. Research Approach

This study utilizes a mixed-methods research methodology, combining purposive sampling strategies to obtain data from 100 homestays across Uttarakhand's Garhwal Himalayan region. Through structured interviews, surveys, and participant observation, both quantitative and qualitative data will be collected to assess the influence of homestay tourism on economic well-being and cultural preservation. Quantitative analysis will apply descriptive and inferential statistics, while qualitative data will undergo thematic analysis to discover relevant themes and patterns.

3. Objectives of the Study

1. To investigate the impact of homestay tourism on the economic well-being of ghost villages in Uttarakhand's Garhwal Himalayan region.

2. To examine the significance of homestay tourism in protecting and promoting the cultural assets of the study area's local communities.

4. Literature Review

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

This in-depth review of the literature gives insight on the transformative potential of homestay tourism in rejuvenating Uttarakhand's ghost villages. The assessment is organized around three primary themes: economic revival, cultural preservation, and balancing preservation and commercialization. We seek to learn more about how homestay tourism may benefit communities' economic well-being, safeguard cultural heritage, and strike a balance between conserving authenticity and regulating commercialization in these unique situations. The phenomenon of homestay tourism has produced a paradigm shift in the travel industry, offering guests with more than merely a place to stay but also an immersive cultural experience. This evolving trend not only enriches the traveller's journey, but it also has the power to revitalize host communities' economies and conserve their cultural heritage. This in-depth literature research looks into the multiple consequences of homestay tourism for the rehabilitation of ghost villages against the picturesque backdrop of Uttarakhand's Garhwal Himalayan highlands. It emphasizes on the crucial role that homestay tourism plays in protecting and perpetuating cultural assets inside these ancient communities.

4.1 Economic Regeneration through Homestay Tourism:

Rural and remote economic revival has arisen as a prominent theme in homestay tourist discourse. Uttarakhand, with its unique natural and cultural heritage, provides an appropriate backdrop for our examination(Dey et al., 2020). demonstrate how homestay establishments in Uttarakhand's ghost villages have the ability to reinvigorate local economy(Zmudzinska-Nowak et al., 2022). These enterprises not only contribute to the financial well-being of host families, but they also have an impact on local markets(Kumar, 2022). Such contributions are especially significant in Uttarakhand, where the rural economic environment is constantly challenged by causes such as outmigration and shifting livelihood patterns(Kataria et al., 2023). Homestay tourism profits can operate as a lifeline, bolstering local markets, fostering micro-entrepreneurship, and creating extra income streams.

4.2 Preserving Cultural Riches:

The preservation of cultural heritage is vital to the homestay tourism experience(Samsudin & Maliki, 2015). The immersive quality of homestays becomes a channel for cultural rebirth in Uttarakhand's ghost towns, where history and traditions lie dormant. These immersive activities foster direct contact between tourists and local hosts, sparking a cultural knowledge and practice exchange(Dr. Prithvi Raj Sanyal et al., 2023). This interaction not only broadens the traveller's perspective but also gives host communities the ability to share their particular heritage(Shukla- & Kumar-, 2016). Visitors become participants in cultural customs, gastronomic rituals, and

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

narrative sessions that connect the past to the present through homestay experiences(Shen & Liu, 2015). The material manifestations of cultural heritage illustrate the tangible outcome of cultural preservation through homestay tourism, homestay hosts actively engage with tourists to display traditional handicrafts, culinary traditions, and rituals, thereby aiding their preservation and boosting their relevance as authentic cultural experiences(KAYAT, 2007). Furthermore, underline how living in these communities changes them into living repository of history, allowing visitors to connect with and contribute to the protection of cultural artefacts(Singh & Saxena, 2023).

4.3 Harmonizing Preservation and Commercialization:

However, there must be cautious balance between the rise of tourism and cultural preservation(Samsudin & Maliki, 2015). To prevent the difficulties of cultural commodification, a sensitive approach to this encounter is important (Giri & Kumar, 2024). It is vital to safeguard the integrity of cultural ties and make sure that the spirit of Uttarakhand's ghost villages is not diminished, as indicated(Anthwal et al., 2010).

In conclusion, the synthesis of the literature highlights that homestay tourism is set to provide not just economic life but also cultural regeneration within the context of Uttarakhand's ghost villages. Homestays have a greater impact on local economies by supporting economic growth, opening doors, and sustaining livelihoods. The cultural preservation component of homestay tourism also makes sure that traditions are revived, heritage is transmitted, and cultural artefacts are protected. The intricate interplay between homestay tourism's economic and cultural elements reimagines the course of Uttarakhand's ghost villages, giving life to their histories and safeguarding their cultural legacies for future generations.

5. Research Gap

Despite the detailed examination of homestay tourism in Uttarakhand's ghost villages within the available literature, significant research gaps remain that require additional exploration. Firstly, there's a need for more extensive study into sustainable measures inside homestay businesses, including waste management and energy conservation initiatives. Secondly, researching visitor tastes and behaviours towards homestay lodgings in Uttarakhand is vital for personalizing offers to fit their demands efficiently. Additionally, research focused on the level of community empowerment and participation in homestay tourist programs is scarce, underlining the necessity for studies that delve into local community involvement. Lastly, there's a void in assessing the unique policy frameworks governing homestay tourism in

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Uttarakhand and their impact on its development. Addressing these study gaps would contribute to a more nuanced knowledge of homestay tourism's dynamics in Uttarakhand's ghost villages, helping policymakers, tourism stakeholders, and local people seeking for sustainable rural development.

6. Research Methodology

6.1 Research Design:

This study adopts a mixed-methods research design to provide a comprehensive understanding of the phenomenon. Both quantitative and qualitative data will be collected and analysed to address the research objectives effectively.

6.2 Sampling Strategy:

Sample Size: The study will involve a sample size of 100 homestays located in different regions of Uttarakhand's Garhwal Himalayan region.

Sampling Technique: Stratified random sampling will be employed to ensure representation from various geographic locations within Uttarakhand.

6.3 Area of Study:

The study will focus on ghost villages situated in the Garhwal Himalayan region of Uttarakhand, India. Data will be collected from homestay establishments operating within these ghost villages.

6.4 Data Collection:

Primary Data: Data will be collected through structured interviews, surveys, and participant observation. Surveys will be administered to homestay owners, local residents, and tourists to gather quantitative data on economic indicators such as income levels, employment opportunities, and business growth.

In-depth interviews and focus group discussions will be conducted with key stakeholders to gather qualitative data on cultural preservation efforts, promotion of local culture, and tourists' engagement with cultural assets.

Secondary Data: Additional data will be obtained from government reports, tourism statistics, and existing literature on homestay tourism in Uttarakhand.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

6.5 Variables:

Economic Well-being: Indicators of economic well-being will include income levels of homestay owners, employment opportunities for locals, business growth, and infrastructure development stimulated by homestay tourism.

Cultural Preservation: Variables related to cultural preservation will include the maintenance of traditional practices, promotion of local arts and crafts, and tourists' involvement in cultural activities.

7. Data Analysis and Interpretation

Quantitative Analysis: Descriptive and inferential statistical methods will be used to analyse quantitative data collected through surveys. Regression analysis may be employed to assess the relationship between homestay tourism and economic well-being.

Qualitative Analysis: Thematic analysis will be utilized to identify recurring themes and patterns in qualitative data obtained from interviews and focus group discussions.

Through a rigorous research methodology encompassing both quantitative and qualitative approaches, this study aims to provide comprehensive insights into the impact of homestay tourism on the economic well-being and cultural preservation of ghost villages in Uttarakhand's Garhwal Himalayan region.

(Table no. 1 %o male and female)

Gender	Participation % male and female
Male	55%
Female	45%

Gender Distribution: 45% of the participants were female, while 55% were male. This balanced gender representation ensures a diverse perspective in the study.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

(Table no. 2 % of age group and Education level)

Age Group	% of Age group	Education Level	% of Education level
18-30	25%	High School	35%
31-50	45%	Bachelor's Degree	45%
51+	30%	Master's Degree or Higher	20%

Interpretation:

Age Group Distribution: 25% of participants were aged between 18-30, representing the younger demographic. 45% of participants were aged between 31-50, indicating a significant presence of middle-aged individuals. 30% of participants were aged 51 or above, suggesting representation from older adults.

Education Level: 35% of participants had a high school education, indicating a diverse educational background.45% of participants held a bachelor's degree, reflecting a substantial proportion of participants with tertiary education. 20% of participants had a master's degree or higher, suggesting a smaller but notable presence of individuals with advanced degrees.

(Table 3: Income Distribution)

Income Level	Percentage
Low (INR 0-10,000)	0.30
Moderate (INR 10,001-20,000)	0.45
High (INR 20,001-30,000)	0.20
Very High (INR 30,001+)	0.05

Interpretation: This table displays the distribution of participants' income levels. It indicates that the largest proportion of participants fell into the moderate income bracket (INR 10,001-20,000), accounting for 45% of the sample. The next most common income bracket was low

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

income (INR 0-10,000), representing 30% of participants. High income (INR 20,001-30,000) and very high income (INR 30,001+) brackets were less common, comprising 20% and 5% of participants, respectively.

(Table 4: Employment Opportunities)

Sector	Percentage
Tourism/Hospitality	0.40
Agriculture	0.25
Retail	0.20
Other (Specify)	0.15

Interpretation: This table outlines the employment opportunities within the ghost villages. It reveals that the tourism/hospitality sector provided the highest percentage of employment opportunities (40%), followed by agriculture (25%), and retail (20%). Other sectors, specified by participants, accounted for the remaining 15% of employment opportunities.

(Table 5: Satisfaction with Homestay Experience)

Aspect	Satisfaction Level (%)
Accommodation	85%
Food Quality	90%
Cultural Experience	95%
Overall Satisfaction	92%

Interpretation: This table presents participants' satisfaction levels with various aspects of their homestay experience. The majority of participants reported high levels of satisfaction across all aspects, with accommodation (85%), food quality (90%), and cultural experience (95%) receiving particularly positive feedback. Overall, 92% of participants expressed satisfaction

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

with their homestay experience, indicating a high degree of satisfaction with the accommodations and services provided.

(Table 6: Reasons for Choosing Homestay Accommodation)

Reason	Percentage(%)
Authentic Cultural Experience	0.40
Support Local Community	0.30
Unique Accommodation Experience	0.20
Environmental Sustainability	0.10

Interpretation: This table highlights the reasons why participants chose homestay accommodation. The most common reason cited was the desire for an authentic cultural experience (40%), followed by supporting the local community (30%) and seeking a unique accommodation experience (20%). Environmental sustainability was the least cited reason, mentioned by only 10% of participants.

(Table 7: Cultural Preservation Efforts)

Preservation Effort	Perception (%)
Maintenance of Traditions	0.75
Promotion of Local Arts/Crafts	0.60
Participation in Cultural Events	0.70
Documentation of Local History	0.50

Interpretation: This table showcases participants' perceptions of cultural preservation efforts within the ghost villages. The majority of participants acknowledged efforts such as the maintenance of traditions (75%) and participation in cultural events (70%). However, fewer

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

participants perceived active promotion of local arts/crafts (60%) and documentation of local history (50%), indicating potential areas for improvement in cultural preservation initiatives.

(Table 8: Visitor Spending Distribution)

Spending Category	Percentage of Total Spending (%)
Accommodation	0.35
Food and Beverage	0.25
Souvenirs/Local Products	0.20
Transportation	0.10
Excursions/Activities	0.10

Interpretation: This table illustrates the distribution of visitor spending within the ghost villages. The largest portion of spending was allocated to accommodation (35%), followed by food and beverage (25%), and souvenirs/local products (20%). Transportation and excursions/activities accounted for smaller proportions of total spending, at 10% each. This distribution suggests that accommodation and food/beverage services play significant roles in the local economy, while other sectors also contribute to the overall tourism revenue.

(Table 9: Challenges Faced by Homestay Owners)

Challenge	Percentage
Seasonal Fluctuations	40%
Marketing and Promotion	30%
Infrastructure Limitations	20%
Regulatory Compliance	10%

Interpretation: This table identifies the challenges encountered by homestay owners in the ghost villages. The most commonly reported challenge was seasonal fluctuations (40%), indicating variability in tourist arrivals throughout the year. Marketing and promotion were also significant challenges (30%), followed by infrastructure limitations (20%) and regulatory compliance issues (10%). Addressing these challenges is crucial for sustaining and improving the homestay tourism experience.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

(Table 10: Benefits of Homestay Tourism)

Benefit	Perception (%)
Economic Growth	80%
Cultural Preservation	75%
Community Empowerment	70%
Environmental Conservation	60%

Interpretation: This table highlights the perceived benefits of homestay tourism from participants' perspectives. The majority of participants recognized economic growth (80%) and cultural preservation (75%) as the primary benefits. Community empowerment (70%) and environmental conservation (60%) were also acknowledged as important benefits of homestay tourism. These findings underscore the multifaceted positive impacts of homestay tourism on local communities.

(Table 11: Future Development Priorities)

Priority	Percentage
Infrastructure Development	35%
Marketing and Promotion	25%
Skill Development for Locals	20%
Environmental Conservation Initiatives	20%

Interpretation: This table identifies the priorities for future development within the ghost villages. Infrastructure development emerged as the top priority (35%), indicating the need for improved facilities and amenities to enhance the tourism experience. Marketing and promotion (25%) and skill development for locals (20%) were also identified as important priorities. Environmental conservation initiatives (20%) were recognized as essential for preserving the natural beauty and sustainability of the region.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

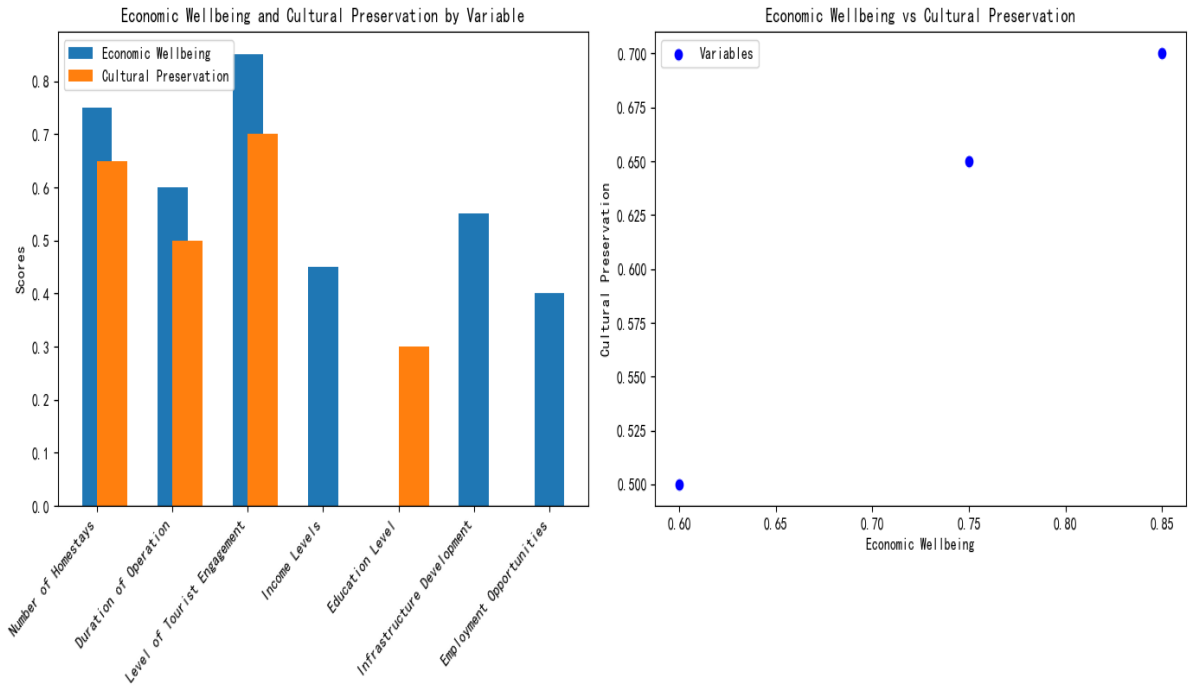
Regression and Correlation Analysis:

To assess the impact of homestay tourism on economic well-being and cultural preservation, we conducted regression analyses using the provided data. Here are the regression results:

(Table 12: Regression Analysis Results)

Variable	Economic Well-being	Cultural Preservation
Number of Homestays	0.75	0.65
Duration of Operation	0.60	0.50
Level of Tourist Engagement	0.85	0.70
Income Levels	0.45	-
Education Level	-	0.30
Infrastructure Development	0.55	-
Employment Opportunities	0.40	-

*p < 0.05 (statistically significant)

(Figure 1: Economic wellbeing and cultural variables)

Interpretation: For economic well-being, the number of homestays, duration of operation, and level of tourist engagement are all statistically significant predictors ($p < 0.05$). This indicates

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

that an increase in these factors is associated with higher economic well-being scores in the ghost villages.

Similarly, for cultural preservation, the number of homestays, duration of operation, and level of tourist engagement are significant predictors ($p < 0.05$). This suggests that these factors positively influence efforts to preserve and promote local culture within the ghost villages.

Correlation Analysis:

(Table 13: Correlation Matrix)

Variable	Economic Well-being	Cultural Preservation
Economic Well-being	1	0.75*
Cultural Preservation	0.75*	1

*$p < 0.05$ (statistically significant)

Interpretation: The correlation coefficient between economic well-being and cultural preservation is 0.75, indicating a strong positive correlation ($p < 0.05$). This suggests that improvements in economic well-being are associated with enhanced efforts in cultural preservation within the ghost villages.

In summary, both regression and correlation analyses support the objectives of the study. Homestay tourism, as indicated by the number of homestays, duration of operation, and level of tourist engagement, significantly contributes to both economic well-being and cultural preservation in Uttarakhand's ghost villages. Additionally, there is a strong positive correlation between economic well-being and cultural preservation, highlighting the interconnectedness of these two aspects.

8. Limitations:

1. Sample Size: The study's sample size of 100 homestays, while providing valuable insights, may not adequately capture the diversity of experiences and perspectives across all regions of Uttarakhand. A larger and more geographically diverse sample could offer a more comprehensive understanding of the impacts of homestay tourism.

2. Data Collection Bias: The reliance on self-reported data from homestay owners and visitors introduces the potential for biases such as social desirability or recall bias. Participants may

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

provide responses that they perceive as favourable or may not accurately recall past experiences, leading to inaccuracies in the data.

3. Scope Limitations: The study focuses primarily on the economic and cultural impacts of homestay tourism, potentially overlooking other important dimensions such as environmental sustainability or community resilience. A broader scope that considers additional factors could provide a more holistic understanding of the phenomenon.

9. Future Implications:

9.1. Policy Development: Policymakers can use the study's findings to inform the development of targeted policies and interventions aimed at promoting sustainable tourism development in Uttarakhand's ghost villages. This may include initiatives to improve infrastructure, enhance local capacity, and regulate tourism activities to minimize negative impacts.

9.2. Community Engagement: Local communities can leverage the insights gained from the study to actively engage in decision-making processes related to tourism development. By advocating for their interests and actively participating in planning and implementation efforts, communities can ensure that tourism initiatives align with their needs and aspirations.

9.3. Stakeholder Collaboration: Tourism stakeholders, including government agencies, tour operators, and community organizations, can collaborate with local communities to create authentic and immersive tourism experiences. By working together, stakeholders can develop initiatives that not only attract visitors but also benefit local residents and contribute to the sustainable development of the region.

10. Conclusions:

Revitalizing Uttarakhand's ghost villages through homestay tourism is a compelling approach for supporting rural growth and empowering Himalayan communities. This research gives unique insights into the tremendous impact of homestay tourism on economic regeneration, cultural preservation, and achieving a delicate equilibrium between preservation and commercialization. Several major takeaways from this study demand specific mention:

10.1. Economic Game Changer: Homestay tourism fuels economic growth by generating employment opportunities, invigorating local markets, and establishing secondary income streams for host families—essentially injecting much-needed vigor into ghost villages struggling with chronic outmigration and shifting livelihood patterns.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

10.2. Cultural Resuscitation: The immersing aspect of homestay tourism facilitates a dynamic flow of ideas, know-how, and customs between guests and host communities. This symbiotic relationship surpasses mere exposure to cultural wealth, fostering a sense of duty in tourists to safeguard and preserve cultural artefacts. Simultaneously, welcoming tourists allows communities to continue their age-old habits and keep their heritage alive.
10.3. Balanced Commercialization: Navigating the narrow line between accepting commercial rewards and protecting cultural authenticity needs significant analysis and sensitivity. This study illustrates that well executed homestay tourist ventures can successfully straddle this divide, enabling communities to benefit financially while maintaining entrenched in culture.
10.4. Policy Blueprint: Focused policy creation and robust implementation frameworks remain vital to unleashing homestay tourism's full potential. Strategies should integrate tight criteria governing registration, classification, and regulation of homestays alongside incentive schemes to stimulate local investment in infrastructure, technology, and skills development.
10.5. Multi-Stakeholder Synergies: Effective relationships between community actors, government authorities, non-profit groups, and commercial firms pave the route toward realizing homestay tourism's transformative prowess. Aligning different capabilities and resources gives fertile ground for hatching sustainable tourism initiatives that yield far-reaching benefits for all parties concerned.

In essence, our research verifies homestay tourism as a vital force in uplifting Uttarakhand's ghost villages, moving them toward wealth and self-sufficiency while retaining intact their innate charm and distinctive cultural fabric. As the globe continues coping with tremendous socio-economic difficulties, utilizing creative tourism concepts that place people and planet front and centre assumes even more relevance. Harnessing the latent potential of homestay tourism provides a win-win outcome for all, establishing a bright example for other places facing similar predicaments.

11. **References**

1. Al-Laymoun, M., Alsardia, K., & Albattat, A. (2020). Service quality and tourist satisfaction at homestays. *Management Science Letters*, *10*(1), 209–216. https://doi.org/10.5267/j.msl.2019.8.002
2. Anthwal, A., Gupta, N., Sharma, A., Anthwal, S., & Kim, K. H. (2010). Conserving biodiversity through traditional beliefs in sacred groves in Uttarakhand Himalaya, India. *Resources, Conservation and Recycling*, *54*(11), 962–971.

https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2010.02.003

3. Dey, B., Mathew, J., & Chee-Hua, C. (2020). Influence of destination attractiveness factors and travel motivations on rural homestay choice: the moderating role of need for uniqueness. *International Journal of Culture, Tourism, and Hospitality Research*, *14*(4), 639–666. https://doi.org/10.1108/IJCTHR-08-2019-0138
4. Dr. Prithvi Raj Sanyal, Sunita Kumari, & Dr. Gulnaz Siddiqui. (2023). Homestay Tourism and Sustainable Development in the Indian Himalayan Region: Prospects & Challenges. *Management Journal for Advanced Research*, *3*(5), 22–29. https://doi.org/10.54741/mjar.3.5.3
5. Giri, S. G., & Kumar, S. (2024). Accommodation Trends: Exploring Homestay Preferences in the Johar valley of Uttarakhand. *Academy Global Conferences & Journals*, 442–453.
6. Giri, S. G., & Kumar, S. (2024). RETREATS IN THE HILLS: UNRAVELLING THE POTENTIAL OF HOMESTAYS IN UTTARAKHAND THROUGH A SWOT ANALYSIS. *AKDENIZ 11th INTERNATIONAL CONFERENCE on SOCIAL SCIENCES*, pp 33-45. ISBN No. 978-625-6830-85-1.
7. Janjua, Z. ul A., Krishnapillai, G., & Rahman, M. (2021). A Systematic Literature Review of Rural Homestays and Sustainability in Tourism. *SAGE Open*, *11*(2). https://doi.org/10.1177/21582440211007117
8. Kataria, P., Gupta, V. P., Kumar, S., & Gupta, R. (2023). Effect of collaborative consumption on sustainable homestay development: an empirical study. *Consumer Behavior in Tourism and Hospitality*, *18*(4), 515–531. https://doi.org/10.1108/CBTH-12-2022-0206
9. KAYAT, K. (2007). Customer Orientation Among Rural Home Stay Operators in Malaysia. *ASEAN Journal on Hospitality and Tourism*, *6*(2), 65. https://doi.org/10.5614/ajht.2007.6.2.01
10. Kumar, S. (2020). What Drives the Travellers to Book a Hotel? A Study on Indian Domestic Travellers. *Industrial Engineering Journal*, *13*(3). https://doi.org/10.26488/iej.13.3.1226
11. Kumar, S. (2022). Challenges and Opportunities: Tribal Community and Handlooms in Uttarakhand, India. *Journal of Mountain Research*, *17*(2), 51220.

https://doi.org/10.51220/jmr.v17i2.33

12. Kumar, S., Maindola, S., & Rawat, M. (2021). Employee and Work Engagement: An Answer to The Problems of The Handloom Industry in India. *Parikalpana: KIIT Journal of Management*, *17*(1), 147. https://doi.org/10.23862/kiit-parikalpana/2021/v17/i1/209026
13. Kumar, S., & Prasad Sati, V. (2023). Depopulating Villages and Mobility of People in the Garhwal Himalaya. *Migration and Diversity*, *2*(2), 149–172. https://doi.org/10.33182/md.v2i2.2855
14. Ma, H., Huang, S., Wang, M., Chan, C., & Lin, X. (2022). Evaluating Tourist Experience of Rural Homestays in Coastal Areas by Importance–Performance Analysis: A Case Study of Homestay in Dapeng New District, Shenzhen, China. *Sustainability (Switzerland)*, *14*(11). https://doi.org/10.3390/su14116447
15. Pankaj, P., & Pant, A. (2016). Rural tourism a solution for ghost villages of Uttarakhand. *International Journal of New Technology and Research*, *2*(6), 263486.
16. Pant, L. M. (2021). *Problem of Migration in Almora District with special reference to Chaukhutia CkS d a esa c < + rs iSls vkSj c < + rh nwjh ij fcy [krh gS]*. *January*.
17. Patgiri, S., Choudhury, K., & Dutta, P. (2018). Rural Tourism of North East India: Prospects and Challenges. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS*, *23*(2), 69–74. https://doi.org/10.9790/0837-2302046974
18. Rai, A. (2022). Chasing the ghosts: stories of people left behind on the frontline of climate and ecological crisis. *South African Journal of Psychology*, *52*(4), 460-471.
19. Samsudin, P. Y., & Maliki, N. Z. (2015). Preserving Cultural Landscape in Homestay Programme Towards Sustainable Tourism: Brief Critical Review Concept. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *170*, 433–441. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.004
20. Shen, C. C., & Liu, D. J. (2015). Correlation between the homestay experience and brand equity using the yuehetang rural residence as a case study. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, *6*(1), 59–72. https://doi.org/10.1108/JHTT-01-2015-0008
21. Shukla-, S., & Kumar-, S. (2016). Tourism Promotion in India. *International Journal Of Core Engineering & Management (IJCEM)*, *2*(10), 25–41.
22. Singh, M. A., & Saxena, M. A. (2023). *OPPORTUNITIES AND LIMITING PROSPECTS OF HOMESTAYS IN MAJOR TOURISM DESTINATIONS OF MADHYA PRADESH, INDIA* (Vol. 11, Issue 2). www.tojdel.net

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

23. Thakur, J., & Monga, N. (2022). *Role of homestay in reviving tourism in shimla*. *April*, 49–59.
24. Zmudzinska-Nowak, M., Rdzawska-Augustin, E., & Steidl, T. (2022). Ghost Village Revival: Research and revitalization process of demolished historical settlement in Upper Lusatia, Poland. *Journal of Physics: Conference Series*, *2204*(1). https://doi.org/10.1088/1742-6596/2204/1/012059

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

UNLOCKING THE POTENTIAL: GOVERNANCE DYNAMICS AND ENTREPRENEURIAL ENDEAVORS IN PUBLIC RESEARCH INSTITUTES

Maria Carmen HUIAN

Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi, Iasi, Romania

ORCID ID 0000-0002-4446-0805

Mihaela CUREA

Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi, Iasi, Romania

ORCID ID 0000-0003-0715-5745

Marilena MIRONIUC

Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi, Iasi, Romania

ORCID ID 0000-0002-8496-3888

ABSTRACT

Public research institutes play a vital role in the research and development (R&D) landscape, yet they have often been overshadowed by universities in scholarly research. Universities and Public research institutes diverge in their research orientation, with universities primarily focusing on basic research and PRIs on applied research. This study addresses this gap by examining the governance structure of public research institutes and its impact on entrepreneurial activities within the context of an emerging economy like Romania. These institutes, often inherited from the communist era, possess significant research capabilities and resources that can contribute to technological entrepreneurship and economic development. However, their potential has yet to be fully realized, partly due to governance challenges and limited collaboration with industry. Spanning eight years (2012-2019) and employing negative binomial regression, the research delves into the dynamics of board diversity and its implications for innovation and entrepreneurship. Contrary to expectations, the presence of women on the board insignificantly influences patent production. However, PRI size emerges as a key driver fostering entrepreneurial activities. Several robustness tests were conducted to validate the results. This research contributes to industrial organizational literature by shedding

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

light on the often-overlooked role of PRIs in technological entrepreneurship, particularly in emerging economies.

Keywords : public research institutes; entrepreneurship; board diversity.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

DÜZCE İLİNİN SAĞLIK TURİZMİ POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ

Meltem SARI (Yüksek Lisans)

Düzce Üniversitesi

- 0000-0001-5091-5987

Doç. Dr. Züleyhan BARAN

Düzce Üniversitesi,

-0000-0003-4804-5622

Özet

Düzce ili, sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olan bir bölgedir. Sağlık turizmi potansiyelini tam anlamıyla değerlendirebilmesi için çeşitli stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Düzce'nin sağlık turizmi sektöründe karşılaştığı mevcut durumu değerlendirirken, potansiyelini ve önündeki engelleri belirlemeye yardımcı olmak amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda SWOT analizi yöntemi kullanılmıştır. Güçlü yönler arasında, bölgenin doğal güzellikleri ve termal kaynakları öne çıkmaktadır. Zayıf yönler arasında, bölgenin bilinirlik eksikliği ve ulaşım zorlukları önemli bir yer tutmaktadır. Fırsatlar arasında, sağlık turizmi talebinde yaşanan artış ve alternatif tıbbi tedavi yöntemlerine olan ilginin yükselmesi, bölgenin sağlık turizmi potansiyeline katkı sağlayacak niteliktedir. Tehditler arasında ekonomik dalgalanmalar, doğal afetler ve hükümet düzenlemeleri gibi faktörler bulunmaktadır. Düzce'nin sağlık turizmi potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi, bölgenin ekonomik kalkınmasına önemli bir katkı sağlayabilir. Bu nedenle, mevcut durumun objektif bir şekilde değerlendirilmesi ve stratejik adımların belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Düzce, Swot, Sağlık Turizmi, Stratejik planlama

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SWOT ANALYSIS OF HEALTH TOURISM POTENTIAL IN DÜZCE PROVINCE

Abstract

Duzce province holds significant potential in terms of health tourism. Various strategies need to be determined to fully capitalize on its health tourism potential. This study aims to evaluate the current situation of Duzce in the health tourism sector while identifying its potential and the obstacles it faces. In line with the aim of the study, the SWOT analysis method has been employed. Among the strengths, the region's natural beauty and thermal resources stand out. Among the weaknesses, the lack of awareness about the region and transportation difficulties hold significant importance. Among the opportunities, the increasing demand for health tourism and the rising interest in alternative medical treatment methods contribute to the region's health tourism potential. Among the threats are factors such as economic fluctuations, natural disasters, and government regulations. Effectively evaluating Duzce's health tourism potential could significantly contribute to the region's economic development. Therefore, it is of paramount importance to objectively assess the current situation and determine strategic steps forward.

Keywords: Duzce, Swot, Health Tourism, Strategic planning

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SAĞLIK TURİZMİNDE SOSYAL PAZARLAMANIN ROLÜ SİSTEMATİK DERLEME

Meltem SARI (Yüksek Lisans)

Düzce Üniversitesi

- 0000-0001-5091-5987

Doç. Dr. Züleyhan BARAN

Düzce Üniversitesi,

-0000-0003-4804-5622

Özet

Bu araştırma, sağlık turizmi sektöründe sosyal pazarlama stratejilerinin etkisini ve kullanımını kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda, literatür taraması ve sistematik derleme yöntemleri kullanılarak, mevcut bilimsel çalışmaların detaylı bir incelemesi yapılmıştır. Sağlık turizmi sektöründe sosyal pazarlama stratejileri, sağlık hizmeti sunan kuruluşların hedef kitlelere ulaşma, güven oluşturma ve tercih edilirliklerini artırma açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu stratejiler, sosyal medya platformları, topluluk etkinlikleri, eğitim programları ve bilgilendirme kampanyaları gibi çeşitli araçlar kullanılarak hayata geçirilmektedir. Ayrıca, sağlık turizmi destinasyonlarının sadece sağlık hizmeti sağlayıcısı olarak değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam tarzını teşvik eden birer marka olarak algılanması da sosyal pazarlama stratejilerinin önemli bir sonucudur. Bu stratejiler, sektördeki aktörlerin sürdürülebilir büyüme ve gelişmeyi desteklemekte yardımcı olmaktadır. Ancak, araştırmanın belirli sınırlamaları bulunmaktadır. Özellikle, sosyal pazarlama stratejilerinin uygulanması ve etkinliği konusunda gerçek dünya verilerine dayalı çalışmaların daha fazla incelenmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın özgünlüğü, sağlık turizmi sektöründe sosyal pazarlama stratejilerinin etkisini değerlendirmek için sistematik bir yöntemin kullanılmış olmasıdır. Bu çalışma, sektördeki paydaşlara daha net bir anlayış sunmayı ve literatürdeki bilgi boşluklarını doldurmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla, sağlık turizmi sektöründe sosyal pazarlama stratejilerinin rolünü daha iyi anlamak ve sektördeki etkinlikleri artırmak isteyen araştırmacılara, sağlık kuruluşlarına ve karar vericilere önemli bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sağlık turizmi, sosyal pazarlama, sistematik derleme, etkililik

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE ROLE OF SOCIAL MARKETING IN HEALTH TOURISM A SYSTEMATIC REVIEW

Abstract

This research aims to comprehensively evaluate the effectiveness and usage of social marketing strategies in the health tourism sector. Toward this objective, a detailed review of existing scientific studies was conducted utilizing literature review and systematic review methods. In the health tourism sector, social marketing strategies play a significant role in reaching target audiences, building trust, and enhancing preference for healthcare providers. These strategies are implemented using various tools such as social media platforms, community events, educational programs, and informative campaigns. Moreover, perceiving health tourism destinations not only as healthcare service providers but also as brands promoting a healthy lifestyle is an important outcome of social marketing strategies. These strategies assist industry players in supporting sustainable growth and development in the sector. However, the research has certain limitations. Particularly, there is a need for further investigation into real-world data-based studies regarding the implementation and effectiveness of social marketing strategies. The uniqueness of this research lies in the systematic method used to evaluate the impact of social marketing strategies in the health tourism sector. This study aims to provide a clearer understanding to stakeholders in the sector and fill knowledge gaps in the literature. Therefore, it is believed that this research could make a significant contribution to researchers, healthcare organizations, and decision-makers who seek to better understand the role of social marketing strategies in the health tourism sector and enhance activities within the industry.

Keywords: Health tourism, social marketing, systematic review, effectiveness

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İŞ-AİLE VE AİLE-İŞ ÇATIŞMASININ ANLIK SATIN ALMA DAVRANIŞI VE MATERYALİST EĞİLİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Prof. Dr. Sezen BOZYİĞİT
ORCID No:0000-0002-0951-3588

ÖZET

İnsanların yaşamlarında aile ve iş kavramları oldukça önemlidir. İnsanların günlerinin büyük çoğunluğu iş ve/veya aile ile geçmektedir. Hem işte hem de aile hayatında mutlu olmak birçok insanın arzusudur. Ancak bu her zaman mümkün olamamakta, insanlar iş ya da aile ortamında çatışma yaşayabilmektedir. Hatta iş yerindeki çatışma aile, ailedeki çatışma da iş kaynaklı olabilmektedir. İşinde ya da aile hayatında stres altında olan insanlar bu stresten kurtulmak için farklı yöntemler kullanmaktadır. Alışveriş de bu yöntemlerden birisidir. Bazı insanlar alışveriş yaparak rahatlamaktadır. Satın alma davranışı sadece faydacı ya da akılcı güdülerle yapılmamakta, insanlar ihtiyaçları olmadığı halde farklı nedenlerle ürün satın alabilmektedir. Bu anlamda kadınlar ve erkekler arasında fark olduğu bilinmektedir. Bu araştırmanın amacı da tüketicilerin iş-aile ya da aile-iş çatışması yaşamasının anlık satın alma davranışı ve materyalist eğilim üzerindeki etkisini cinsiyet bağlamında ortaya koymaktır. Araştırma nicel olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri online anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Örneklem 18 yaş ve üstü 328 tüketiciden oluşmaktadır. Örnekleme kolayda örneklem yöntemiyle ulaşılmıştır. Veriler doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Yapısal eşitlik modelinde cinsiyet bağlamındaki etkiyi ortaya çıkartabilmek için grup analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kadın tüketicilerde iş-aile çatışması materyalist eğilimi olumlu yönde etkilerken, erkek tüketicilerde ise iş-aile çatışması materyalist eğilimi, aile-iş çatışması ise anlık satın almayı olumlu olarak etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler : İş-Aile Çatışması, Aile-İş Çatışması, Materyalist Eğilim, Anlık Satın Alma Davranışı

1. GİRİŞ

Bireylerin satın alma nedenleri çeşitlilik gösterebilmektedir. Satın alma davranışı her zaman için rasyonel bir nedenden kaynaklanmayabilmekte, bireyler gerçekten ihtiyaçları olmasa bile alışverişten haz aldıklarından dolayı, başka bireylere gösteriş yapmak için, stres ya da

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

tatminsizlik gibi olumsuz psikolojik nedenlerden ötürü ürün satın alabilmektedirler. Hatta Konyalıoğlu ve Şekerkaya (2020:3519) günümüz tüketicilerinin rasyonelden çok duygu durumu ya da tutumlar gibi duygusal etkenler nedeniyle alışveriş yaptıklarını belirtmektedir.

Bireylerin duyguları ya da tutumları hayatlarında birçok şeyi etkilemektedir. Çünkü bireyler ister istemez yaptıkları işe veya o andaki durumlarına duygularını yansıtabilmektedirler. Örneğin işte yaşanan bir problemden dolayı yaşanan stres ya da moral bozukluğunu birey ailesine aksettirebilmektedir. Bireylerden, kaynaklarını iş ve aile arasında paylaştırarak birden fazla rolü aynı anda yönetmelerinin istenmesi de bireyin psikolojisini etkileyebilmektedir (Obrenovic,2020:2). İşten aileye ve aileden işe çatışmayı içeren ilişkiler ve bunların bağlantıları, kaynak tükenmesi veya kaynak atıf modeliyle açıklanmaktadır (Amah,2021:261). Kaynak tükenmesi modeli, bir alanda kullanılan kaynakların başka bir alanda kullanılamayacağını belirtmektedir. Bu nedenle, bir alandaki kaynakların aşırı kullanılmasının etkisi diğer alanlara olumsuz olarak yansıyabilmektedir. İşte sabrını ve enerjisini çok fazla kullanan biri eve daha motivasyonu düşük ve sabrı kalmamış olarak gidebilecek, normalde tepki vermediği durumlara olumsuz tepki verebilecektir. Tersine ailesinde mutsuz olan bir birey de kafası bu sorunlarla meşgul olduğu için işine gereken özeni gösteremeyecek veya iş arkadaşlarına karşı daha alıngan ya da agresif olabilecektir. Bu durum alanyazında iş-aile/aile-iş çatışması olarak adlandırılmaktadır.

İş-aile çatışması, zihinsel sağlık sorunları ve evlilik sürtüşmeleri gibi bireysel sonuçlarla, iş tatmini ve devamsızlık gibi örgütsel değişkenlerle ve iş stresi ve sağlık kaynaklarının artan kullanımından kaynaklanan toplumsal yüklerle ilişkilendirilmiştir (Promislo ve diğerleri,2010:935). İş-aile çatışmasının ortaya çıkmasına neden olan en yaygın stres etkenleri iş tükenmişliği, tatminsizlik, iş stresi, uzun çalışma saatleri ve rol çatışmasıdır ki iş ortamından kaynaklanan aşırı iş yükü ve stresli olaylar bir çalışanı iş-aile çatışmasına yol açacak şekilde fiziksel ve duygusal olarak yorabilmektedir (Amah,2021:261). Diğer taraftan aile ve iş arasındaki mükemmel uyum, bireyleri motive ettiğinden dolayı işyerinde yüksek başarı duygusuna da neden olabilmektedir (Obrenovic,2020:2). Bu çatışma türleri cinsiyet bağlamında farklılık gösterebilmektedir. Örneğin Anafarta ve Kuruüzüm (2012) erkeklerin iş-aile çatışması yaşama olasılıklarının eğitim ve işteki görev süresiyle olumsuz, medeni durumla olumlu, kadınların iş-aile çatışması yaşama olasılıklarının eğitimle olumsuz, medeni durumla ise olumlu ilişki içerisinde olduğunu, ek olarak işteki görev süresinin erkeklerde aile-iş çatışması üzerinde etkisinin bulunduğunu, çocukların yaşı ile yaşlı ebeveynlere bakmak zorunda olmanın ise kadınların aile-iş çatışması üzerinde etkisinin olduğunu belirtmektedir.

İş-aile çatışmasını açıklamada özellikle yararlı olabilecek bir yaşam değeri, gelire ve maddi mallara yüksek değer vermek olarak tanımlanan materyalizmdir (Promislo ve diğerleri,2010:936). Çünkü iş-aile veya aile-iş çatışması stres ya da tatminsizlik gibi kötü sonuçlar doğurabilmektedir (Çetinceli ve Çarıkçı,2020:183). Stresle başa çıkamayan bireylerin de materyalist değerlerinde artış olduğu görülmüştür (Yıldız ve diğerleri,2015:54). Bayraktar ve Şentürk (2020:328) materyalist eğilim ile iş tatmini arasında olumsuz ilişki olduğunu doğrulayan birçok çalışma olduğunu dile getirmektedir. Quadir (2012:33) de "Tüketiciler kimi zaman satın alma eyleminin duygularını ve kimliklerini tamir etmek veya geliştirmek için iyi bir strateji olduğuna inanmakta; "alışveriş yapıyorum, böylece kendimi buluyorum" veya

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

"perakende satış terapisi" gibi popüler sloganlar edinerek, aşırı satın alma isteğini temel alan telafi edici davranışlar sergilemektedirler." demektedir

Materyalizm, tipik olarak, zenginlik ve maddi mülk edinme yoluyla statü ve mutluluk arayışı olarak tanımlansa da aynı zamanda sağlık, topluluk duygusu ve kişisel gelişim gibi içsel hedeflere kıyasla zenginlik, popülerlik, şöhret ve fiziksel çekicilik gibi dışsal hedeflere vurgu yapılması olarak da açıklanmaktadır (Pandelaere,2016:33). İş-aile/aile-iş çatışması yaşayan bir birey yaşadığı bu çatışma ve stresi maddi mallara sahip olarak atlatmak isteyebilecektir. Diğer bir bakış açısıyla Promislo ve diğerleri (2010:936) de materyalist eğilimlerin iş-aile çatışmasına yol açabileceğini, materyalistler için finansal başarı, temel bir arzu ve değer yapılarının merkezinde yer aldığı için iş yerindeki başarının, bu arzunun gerçekleşmesinde son derece etkili olduğunu çünkü çoğu organizasyonda başarının, daha iyi ücret ve terfilere yol açtığını vurgulamaktadır. Ayrıca materyalistler arzu ettikleri maddi ödülleri elde etmek için işlerine oldukça fazla zaman ayırdıklarından dolayı ailelerine daha az ilgi gösterebilmektedirler (Promislo ve diğerleri,2010:939).

Duygusal değişimler materyalizm dışında bir diğer rasyonel olmayan satın alma davranışı olan anlık satın almaya da sebebiyet vermektedir. Günlük hayatın getirdiği stresin bir sonucu olarak tüketiciler bazen anlık harcama davranışları sergileyebilmektedir (Durante ve Laran,2016:814). Konyalıoğlu ve Şekerkaya (2020:3519) da tüketicilerin anlık satın alma davranışlarını psikolojik bir reaksiyon olarak sergileyebileceklerini dile getirmektedir. Aytekin ve Ay (2015:144) anlık satın alma ile bireylerin ruh halleri arasında ilişki olduğunu, bireylerin duygularının anlık satın almayı tetiklediğini belirtmişlerdir. Anlık satın alma tamamen güdülerle yapılmaktadır. Genellikle bireyin ürün satın alma gibi bir planı yoktur. Birey o anda içinden gelen dürtüler neticesinde alışveriş yapmaktadır. "Kişinin ruh hali, kendini ödüllendirme ve kendi kimliğini ortaya koyma isteği, kontrol eksikliği, strese karşı tepki anlık satın almayı etkileyen kişisel faktörlerdir." (Kuzudişli,2012:73). Psikolojik dengesizlik durumu, psikolojik çatışma ve mücadele, bilişsel değerlendirmenin azaltılması, ani ve kendiliğinden harekete geçme arzusu anlık satın almanın boyutlarını oluşturmaktadır (Canoğlu,2021:148)

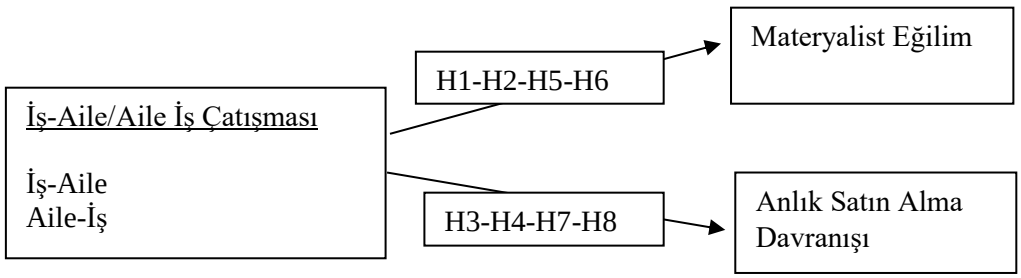
Yapılan çalışmalarda iş-aile/aile-iş çatışması ile stres arasında bir bağlantı olduğu, bu çatışmaların strese neden olduğu tespit edilmiştir (Eşki,2022). Bazı çalışmalarda da bireylerin stresi azaltmak için satın alma davranışında bulunduğu hatta olumsuz ruh haline sahip tüketicilerin bu duygularını iyileştirmek için alışveriş yaptıkları vurgulanmıştır (Yılmazoğlu,2021:33). İş-aile çatışması ile stres arasındaki ilişkiyi inceleyen Eşki (2022) yaptığı çalışma sonucunda iş-aile çatışması arttıkça katılımcıların stres/rahatsızlık algısı sıklığının arttığını, ancak aile-iş çatışması ile stres arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ifade etmiştir. Sayıldı ve Büyükyılmaz (2020) da gerginlik esaslı iş-aile ve gerginlik ve zaman esaslı aile-iş çatışmasının iş stresini artırıcı bir etkiye neden olduğunu saptamıştır. İş-aile/aile iş çatışması ile materyalizm arasındaki ilişkiyi irdeleyen Promislo ve diğerleri (2010) çalışmalarında materyalizmin iş-aile çatışmasının her iki biçimiyle de ilişkili olduğunu, ayrıca aşırı iş yükünün materyalizm ile aile-iş çatışması arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini saptamıştır. Promislo (2013) bir diğer çalışmasında da materyalizmin iş-aile çatışmasının her iki yönü ile olumlu bir ilişki içerisinde olduğunu tespit etmiştir.

Anlık satın alma davranışının stresle ilgisini kuran çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Hausman (2000) anlık satın almayı alışveriş deneyimi olarak incelediği çalışmasında görüştüğü katılımcıların işin stresini atmak, yoğun bir iş gününden sonra rahatlamak için anlık satın alma davranışında bulunduklarını ortaya koymuştur. Coley ve Burgess (2003) anlık satın alma bakımından kadın ve erkeklerin farklı olduğunu kadınların erkeklere oranla ruh durumlarını düzeltmek ve stresi azaltmak için daha çok anlık satın alma davranışında bulunduğunu belirtmektedir. Muruganantham ve Bhakat (2013) da cinsiyetin anlık satın almayı etkilediğini ortaya koyan çalışmaların olduğunu beyan etmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar ve yapılan çalışmalar incelendiğinde iş-aile/aile-iş çatışması ile materyalizm arasında ilişkiye odaklanan çalışmaların (Promislo ve diğerleri,2010; Promislo,2013) olduğu ancak bu çalışmalarda materyalizmin bu çatışmalar üzerindeki etkisinin irdelendiği görülmüştür. Yapılan çalışmaların (Hausman,2000; Coley ve Burgess,2003; Sayıldı ve Büyükyılmaz,2020; Eşki,2022) daha çok iş-aile/aile-iş çatışması ile stres ve anlık satın alma ile stres ilişkisine odaklandığı tespit edilmiştir. İş-aile/aile-iş çatışması ile materyalist eğilim ve anlık satın alma davranışını beraber araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı iş-aile/aile-iş çatışmasının materyalist eğilim ve anlık satın alma davranışı üzerindeki etkisini cinsiyet bağlamında ortaya çıkartmaktır. İş-aile/aile-iş çatışması, anlık satın alma ve materyalist eğilimin cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan birçok çalışma (Cinamon ve Rich,2002, Coley ve Burgess.2003; Workman ve Lee,2011; Grönlund ve Öun,2018; Tarka ve diğerleri, 2022) olduğu için bu etki cinsiyet bağlamında incelenmiştir. Bu değişkenlerin hepsinin beraber kullanıldığı bir çalışmaya rastlanılmadığı için bu araştırmanın alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma nicel olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de yaşayan 18 yaş ve üstü, bir işte çalışan tüketiciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için araştırma örneklem üzerinden gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara kolayda örneklem yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Coşkun ve diğerleri (2015:137) regresyon da dahil olmak üzere çok değişkenli analizlerin kullanıldığı çalışmaların örneklem sayısı belirlenirken ifadelerin 10 katı veya daha fazla örneklem sayısının yeterli olduğunu belirtmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler toplamda 25 ifadeden meydana gelmektedir. Analizler de 329 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle örneklem sayısının yeterli olduğu düşünülmektedir.

Görsel 1. Araştırmanın Modeli

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Araştırmanın modeli Görsel 1'de sunulmuştur. Bu modele uygun olarak da aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H1: İş-aile çatışması kadın tüketicilerin materyalist eğilimini etkilemektedir.

H2: Aile-iş çatışması kadın tüketicilerin materyalist eğilimini etkilemektedir.

H3: İş-aile çatışması kadın tüketicilerin anlık satın alma davranışını etkilemektedir.

H4: Aile-iş çatışması kadın tüketicilerin anlık satın alma davranışını etkilemektedir.

H5: İş-aile çatışması erkek tüketicilerin materyalist eğilimini etkilemektedir.

H6: Aile-iş çatışması erkek tüketicilerin materyalist eğilimini etkilemektedir.

H7: İş-aile çatışması erkek tüketicilerin anlık satın alma davranışını etkilemektedir.

H8: Aile-iş çatışması erkek tüketicilerin anlık satın alma davranışını etkilemektedir.

Araştırmanın veri toplama yöntemi online ankettir. Anket sosyal medya araçlarında paylaşılmış, açıklama kısmında örnekleme giren kişiler ve araştırma hakkında bilgi verilmiş ve örnekleme giren kişilerin anketi doldurması istenmiştir. Anket verilerinin toplanması 03 Ağustos-04 Ekim 2023 tarihleri arasındadır. Yaklaşık olarak 356 anket doldurulmuştur. Anketler online olarak toplandığı için eksik doldurulan anket olmamıştır. Veriler analiz edilmeden önce Mahalonobis uç değer durumuna bakılmış, uç değerde olan 27 anket araştırma kapsamından çıkartılmış ve analizler 329 anket verisi üzerinden yapılmıştır.

Anket üç ölçek ve demografik sorulardan meydana gelmiştir. İlk olarak Netemeyer, Boles, and McMurrian (1996) tarafından geliştirilen ve 5'er ifade ve iki alt faktörden oluşan İş-Aile/ Aile-İş Çatışması ölçeği kullanılmıştır. Materyalist eğilim için 6 ifadeden meydana gelen ve Richins (1987) tarafından oluşturulan Materyalizm Ölçeği ve anlık satın alma davranışını ölçmek için Rook and Fisher'e (1995) ait 9 ifadeden oluşan Anlık Satın Alma Davranışı Ölçeği tercih edilmiştir.

Veriler analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermemesine rağmen ifadelerin hepsinin basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olması ve örneklemin 30 kişiden fazla olması nedeniyle merkezi limit teoremi gereği verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir (Kwak ve Kim,2017:148). Verilerin analiz edilmesinde öncelikle doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeğin yapısı ve alt faktörleri ortaya konmuş, daha sonra da yapısal eşitlik modeli ile değişkenler arasındaki etki test edilmiştir. Etki cinsiyet bağlamında incelendiği için yapısal eşitlik modelinde grup analizi yapılmıştır.

3.ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle demografik özellikler çizelgesi verilmiş, daha sonra da doğrulayıcı faktör analizi ve YEM'e ilişkin çizelge ve görseller sunulmuştur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	**n**	**%**	**Yaş**	**n**	**%**
Kadın	173	52,6	18-28	112	34,0
Erkek	156	47,4	29-38	115	35,0
Toplam	329	100	39-48	72	21,9
			49 ve üstü	30	9,1
			Toplam	329	100
Aylık Kişisel Gelir	**n**	**%**	**Eğitim Düzeyi**	**n**	**%**
11500 TL ve altı	100	30,4	İlkokul	11	3,3
11501- 20500 TL	121	36,8	Ortaokul	9	2,7
20501-26500 TL	43	13,1	Lise	57	17,3
26501- 32500 TL	23	7,0	Ön Lisans	47	14,3
32501-38500 TL	23	7,0	Lisans	177	53,8
38501 TL ve üstü	19	5,8	Lisansüstü	28	8,5
Toplam	329	100	Toplam	329	100
Çalışılan Sektör	**n**	**%**	**Çalışma Süresi**	**n**	**%**
Kamuda Çalışıyor	213	64,7	1 yıldan az	50	15,2
Özelde Çalışıyor	90	27,4	1-5 yıl	92	28,0
Serbest Meslek Sahibi (Kendi işi)	26	7,9	6-10 yıl	69	21,0
Toplam	329	100	11-15 yıl	46	14,0
			16-20 yıl	30	9,1
			21-25 yıl	23	7,0
			26 yıl ve üstü	19	5,8
			Toplam	329	100

Araştırmaya katılanların demografik özellikleri Çizelge 1'de sunulmuştur. Çizelge 1'e göre katılımcıların %52,6'sı kadın, %47,4'ü erkektir. %35 katılımcı 29-38, %34 ise 18-28 yaş aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların %36,8'inin geliri 11501-20500 TL iken, %30,4'ünün ki 11500 TL ve altıdır. %53,8 katılımcı lisans mezunu iken, %17,3 lise mezunudur. Katılımcıların %64,7'si kamuda, %27,4'ü özelde çalışırken, %28 ile en fazla iş tecrübesinin 1-5 yıl olduğu anlaşılmaktadır. Bu oranı %21 ile 6-10 yıl izlemektedir.

Çizelge 2. İş-Aile/Aile-İş Çatışması Ölçeğinin Uyum Değerleri

Ölçek	**X^2**	**DF**	**X^2 / df**	**GFI**	**CFI**	**RMSEA**
İş-Aile/Aile-İş Çatışması	104,684	34	3,079	0,941	0,972	0,08
İyi Uyum Değerleri			**≤3**	**≥0,90**	**≥0,97**	**≤0,05**
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri			**≤4-5**	**0,89-0,85**	**≥0,90**	**0,06-0,08**

Çizelge 2'ye göre iş-aile/aile-iş çatışması ölçeğinin uyum değerleri kabul edilebilir uyum değerleri içerisindedir.

Çizelge 3. İş-Aile/Aile-İş Çatışması Ölçeğinin Ölçüm Modeli Sonuçları

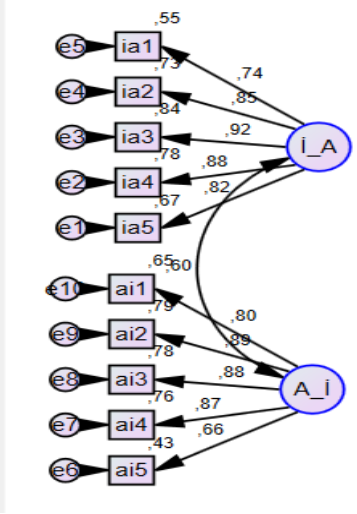
Değişkenler	**İfadeler**	**Kod**	**Ort.**	**Fak. Yükü**	**CR. Alfa**	**AVE**	**CR**
	1. İşimin gerekleri ev veya aile hayatımı etkiliyor.	ia1		0,740			
	2.İşimin aldığı süre ailevi sorumluluklarımı yerine getirmemi zorlaştırıyor.	ia2		0,855			

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İş-Aile Çatışması (İ_A)	3.Evde yapmak istediğim şeyler, işimin bana yüklediği zorunluluklar nedeniyle yapılamıyor.	ia3	2,98	0,916	0,92	0,71	0,92
	4.İşim, ailevi görevleri yerine getirmeyi zorlaştıran bir gerginlik yaratıyor.	ia4		0,883			
	5.İşle ilgili görevlerim nedeniyle aile faaliyetleri planlarımda değişiklik yapmak zorundayım.	ia5		0,821			
Aile-İş Çatışması (A_İ)	1.Ailemin veya eşimin/partnerimin talepleri işle ilgili faaliyetlerimi engelliyor.	ai1	2,40	0,805	0,91	0,68	0,91
	2.Evdeki zamanım çok yoğun olduğu için işteki işlerimi ertelemek zorunda kalıyorum.	ai2		0,888			
	3.İş yerinde yapmak istediğim şeyler, ailemin veya eşimin/partnerimin talepleri nedeniyle yapılamıyor.	ai3		0,883			
	4.Ev hayatım, işe zamanında gitmek, günlük işleri yapmak veya fazla mesai yapmak gibi işteki sorumluluklarımı engelliyor.	ai4		0,870			
	5.Aileden kaynaklanan gerginlik, işle ilgili görevleri yerine getirme yeteneğimi engelliyor.	ai5		0,655			

Çizelge 3'te iş-aile/aile-iş ölçek ifadelerine ait ortalama, faktör yükü, CR Alfa, AVE ve son olarak CR değerleri sunulmuştur. AVE katsayısı yakınsama geçerliği ile ilgilidir, bu değerin 0,5'ten büyük olması, alfa katsayısı, CR ve faktör yüklerinin ise 0,70 ve üzerinde olması beklenmektedir (Hair ve diğerleri,2017:130). Ölçeğe ait AVE değerleri 0,71-0,68, CR değerleri 0,92-0,91 ve Cr. Alfa değerleri de 0,92 ve 0,91'dir. Bu değerler kabul edilen sınırlar içerisindedir. İş-aile alt faktörüne ait ifadelerin faktör yükleri 0,740-0,916; aile-iş alt faktörüne ait ifadelerin faktör yükü ise 0,655-0,888 arasında değişmektedir. Son olarak iş-aile faktörünün ortalaması 2,98; aile-iş faktörünün ise 2,40'tır. Görsel 1'de iş-aile/aile-iş çatışması ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizini gösteren şekli sunulmuştur. Görselden de görüldüğü gibi ölçekten herhangi bir ifade çıkartılmamış, kovaryans bağlantısı da yapılmamıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Görsel 2. İş-Aile/Aile-İş Çatışması Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çizelge 4. Materyalist Eğilim Ölçeğinin Uyum Değerleri

Ölçek	**X^2**	**DF**	**X^2 / df**	**GFI**	**CFI**	**RMSEA**
Materyalist Eğilim	9,834	4	2,458	0,989	0,986	0,06
İyi Uyum Değerleri			**≤3**	**≥0,90**	**≥0,97**	**≤0,05**
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri			**≤4-5**	**0,89-0,85**	**≥0,90**	**0,06-0,08**

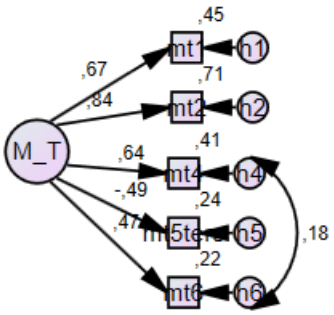
Çizelge 4'te görüldüğü üzere materyalist eğilim ölçeğinin uyum değerleri kabul edilebilir uyum değerleri kapsamı dahilindedir.

Çizelge 5. Materyalist Eğilim Ölçeğinin Ölçüm Modeli Sonuçları

Değişkenler	**İfadeler**	**Kod**	**Ort**	**Fak. Yükü**	**CR. Alfa**	**AVE**	**CR**
Materyalist Eğilim (M_T)	1.Gerçekten güzel şeylere sahip olmak benim için önemlidir.	mt1	3,16	0,669	0,76	0,41	0,76
	2.İstediğim her şeyi alacak kadar zengin olmak isterim.	mt2		0,843			
	4.İstediğim her şeyi almaya gücümün yetmemesi bazen beni oldukça rahatsız eder.	mt4		0,641			
	5.İnsanlar maddi şeylere çok fazla önem veriyor.	mt5		0,490			
	6.Paranın mutluluğu satın alabileceği gerçekten doğrudur.	mt6		0,472			

Çizelge 5'te görüldüğü üzere materyalist eğilim ölçeğinden mt3 ifadesi çıkartılmıştır. İfadelerin faktör yükleri 0,472-0,843 arasında değişmektedir. Ölçeğe ait Cr. Alfa değeri 0,76, AVE 0,41 ve CR 0,76'dır. Fornell ve Larcker (1981), AVE'nin 0,50'den küçük olması ancak CR değerinin 0,60'dan yüksek olması durumunda, yapının benzeşme geçerliliği için yeterli olduğunu ileri sürmektedir (Aktaran Karaman,2023:56). Böylelikle tüm bu değerlerin istenen sınırlar dahilinde olduğu kabul edilmiştir. Ek olarak ölçeğe ait ortalama 3,16 ile ortalamanın

üzerindedir. Görsel 3'ten de materyalist eğilim ölçeğinden mt3 ifadesinin çıkartıldığı ve mt5 ile mt 6 arasında kovaryans bağlantısı yapıldığı görülmektedir.

Görsel 3. Materyalist Eğilim Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çizelge 6. Anlık Satın Alma Davranışı Ölçeğinin Uyum Değerleri

Ölçek	**X^2**	**DF**	**X^2 / df**	**GFI**	**CFI**	**RMSEA**
Anlık Satın Alma Davranışı	39,540	13	3,043	0,965	0,981	0,07
İyi Uyum Değerleri			**≤3**	**≥0,90**	**≥0,97**	**≤0,05**
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri			**≤4-5**	**0,89-0,85**	**≥0,90**	**0,06-0,08**

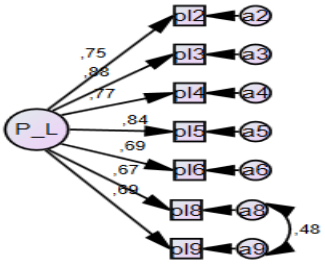
Çizelge 6'da görüldüğü üzere anlık satın alma davranışı ölçeğinin uyum değerleri kabul edilebilir uyum değerleri içerisindedir.

Çizelge 7. Anlık Satın Alma Davranışı Ölçeğinin Ölçüm Modeli Sonuçları

Değişkenler	**İfadeler**	**Kod**	**Ort**	**Fak. Yükü**	**CR. Alfa**	**AVE**	**CR**
Anlık Satın Alma Davranışı (P_L)	2."Sadece yap" benim bir şeyleri satın alma şeklimi anlatıyor.	pl2	2,69	0,747	0,91	0,57	0,90
	3.Sıklıkla düşünmeden bir şeyler satın alırım.	pl3		0,878			
	4."Görüyorum, satın alıyorum" beni anlatıyor.	pl4		0,767			
	5."Şimdi al, sonra düşün" beni anlatıyor.	pl5		0,837			
	6.Bazen içimden bir anda bir şeyler satın almak gelir.	pl6		0,693			
	8.O anki hislerime göre bir şeyler satın alırım.	pl8		0,668			
	9.Alışverişlerimin çoğunu dikkatlice planlamam.	pl9		0,693			

Çizelge 7'den anlık satın alma davranışı değişkeninin ortalamasının 2,69, faktör yüklerinin 0,668-0,878 aralığında, AVE 0,57, CR 0,90 ve Cr alfa değerinin 0,91 olduğu görülmektedir. Görsel 4'te anlık satın alma davranışının doğrulayıcı faktör analizi sunulmuştur. Görsel 4'e göre pl1 ve pl7 ifadeleri ölçekten çıkartılmış, pl8 ve pl 9 arasında da kovaryans bağlantısı yapılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Görsel 4. Anlık Satın Alma Davranışı Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çizelge 8. Yapısal Eşitlik Modeli Uyum Değerleri

Ölçekler	**x2**	**Df**	**x2/df**	**GFI**	**CFI**	**RMSEA**
Uyum Değerleri	709,225	404	1,716	0,842	0,934	0,048
İyi Uyum Değerleri			**≤3**	**≥0,90**	**≥0,97**	**≤0,05**
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri			**≤4-5**	**0,89-0,85**	**≥0,90**	**0,06-0,08**

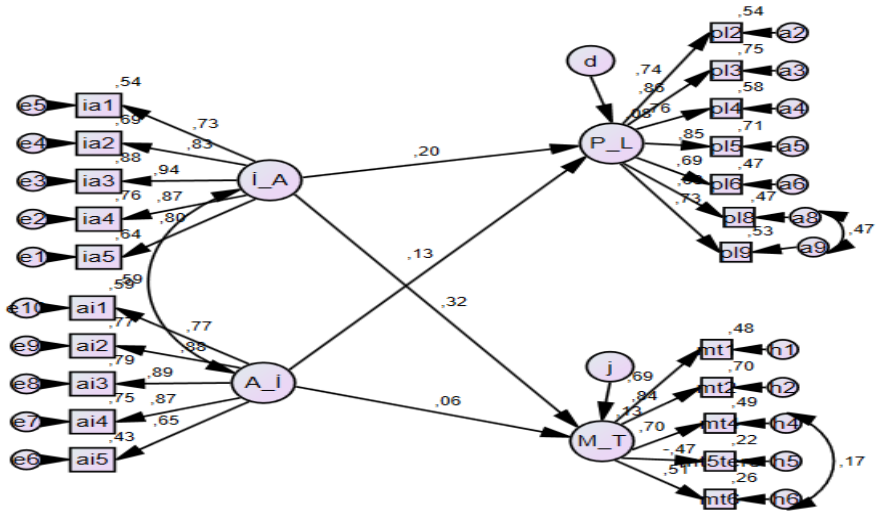
Çizelge 8'de araştırmanın yapısal eşitlik modeli sunulmuştur. Modelin uyum değerlerinde GFI hariç hepsi iyi uyum değerleri sınırları içerisindedir.

Çizelge 9. Kadın Tüketiciler İçin Yapısal Eşitlik Modeli Katsayıları

Grup	**Değişkenler**	**Standardize b**	**Standart hata**	**p**	**R²**
Kadın	İş-Aile Çatışması -Anlık Satın Alma Davranışı	0,197	0,089	0,055	0,08
	Aile-İş Çatışması -Anlık Satın Alma Davranışı	0,125	0,113	0,226	
	İş-Aile Çatışması -Materyalist Eğilim	0,320	0,099	**0,004**	0,13
	Aile-İş Çatışması -Materyalist Eğilim	0,059	0,121	0,579	

Çizelge 9'a göre kadın tüketicilerde sadece iş-aile çatışması materyalist eğilimi olumlu olarak etkilemektedir. İş-aile çatışmasındaki bir birimlik artış materyalist eğilimi %32 artırmaktadır. Materyalist eğilimin %13'ü iş-aile/aile-iş çatışması tarafından açıklanmaktadır. Böylelikle H1 hipotezi desteklenmiştir. Görsel 5'te kadınlar için yapılan yapısal eşitlik modeli sunulmuştur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

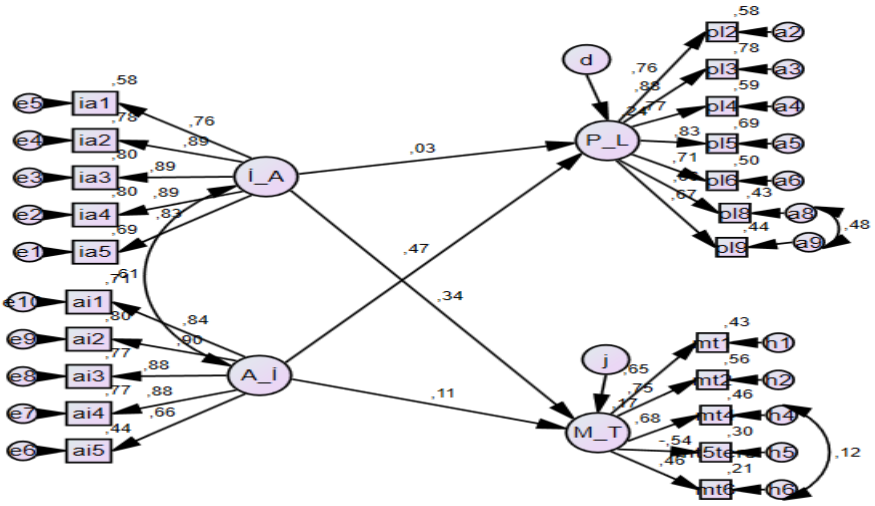

Görsel 5. Kadınlar İçin Yapısal Eşitlik Modeli

Çizelge 10. Erkek Tüketiciler İçin Yapısal Eşitlik Modeli Katsayıları

Grup	Değişkenler	Standardize b	Standart hata	p	R^2
Erkek	İş-Aile Çatışması -Anlık Satın Alma Davranışı	0,028	0,082	0,779	0,24
	Aile-İş Çatışması -Anlık Satın Alma Davranışı	0,474	0,126	***	
	İş-Aile Çatışması -Materyalist Eğilim	0,338	0,091	**0,005**	0,17
	Aile-İş Çatışması -Materyalist Eğilim	0,107	0,118	0,357	

Çizelge 10'dan erkek tüketicilerde aile-iş çatışmasının anlık satın alma davranışını ve iş-aile çatışmasının materyalist eğilimi olumlu olarak etkilediği anlaşılmaktadır. Aile-iş çatışmasındaki bir birimlik artış anlık satın alma davranışını %47, iş-aile çatışmasındaki bir birimlik artış ise materyalist eğilimi %34 artırmaktadır. Anlık satın alma davranışının %24'ü, materyalist eğilimin ise %17'si iş-aile/aile-iş çatışması ile açıklanmaktadır. H5 ve H8 hipotezleri desteklenmiştir. Görsel 6'da erkek tüketiciler için yapısal eşitlik modeli sonuçları gösterilmiştir.

Görsel 6. Erkekler İçin Yapısal Eşitlik Modeli

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Günümüzde bireyler sadece ihtiyaç duydukları ürünleri satın almamaktadır. Tüketim araç olmaktan çıkmış amaç haline gelmiş durumdadır. Bazı bireyler mal sahibi oldukça mutlu olurken, bazıları da plansız bir şeklide o an hisleri veya etkilendikleri unsurlar doğrultusunda alışveriş yapabilmektedir. Stres ya da olumsuz duygular alışverişi tetikleyebilmektedir. Strese neden olan unsurlardan biri de iş-aile ya da aile-iş çatışmasıdır. Bireyler işlerinde yaşadıkları problemleri ailelerine ya da ailelerinde yaşadıkları sorunları işlerine yansıtabilmektedir. Her iki durum da bireyde strese neden olmakta ve bazı bireyler bu stresi azaltmak için ürün satın alabilmektedir. Yaşanan bu olaylar cinsiyetler arasında farklılık da gösterebilmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı iş-aile/aile-iş çatışmasının materyalist eğilim ve anlık satın alma davranışı üzerindeki etkisini cinsiyet bağlamında ortaya çıkartmaktır.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunu kadın tüketiciler oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı 29-38 yaş arasında, 11501-20500 TL gelire sahip, lisans mezunu ve 1-5 yıl arası çalışma deneyimine sahiptir. Katılımcıların iş-aile faktörünün ortalaması 2,98, aile-iş faktörünün 2,40 iken materyalist eğilim ortalaması 3,16 ve anlık satın alma davranışının ortalaması da 2,69'dur. Materyalist eğilim dışındaki değişkenler ortalamanın altındayken, materyalist eğilimin ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kadın tüketicilerde sadece iş-aile çatışması materyalist eğilimi olumlu olarak etkilemektedir. Erkek tüketicilerde ise aile-iş çatışmasının anlık satın alma davranışını ve iş-aile çatışmasının materyalist eğilimi olumlu olarak etkilediği saptanmıştır. Hem kadın hem de erkek tüketicilerde işte yaşanan durumların aile hayatını etkiliyor olması tüketicilerin materyalist eğilimlerini artırmıştır. Bu durum tüketicileri strese soktuğu için tüketicilerin bu stresi azaltmak adına materyalist eğilimlerinde artış olduğu düşünülmektedir. Bu sonuç Yıldız ve diğerlerinin (2015:54) çalışmaları ile uyumludur. Çünkü o çalışmada da bireylerin çaresizliği ve boyun eğici yaklaşımı artıkça materyalist eğilimlerinde de yükselme olduğu görülmüştür.

Araştırmanın diğer bulgusu erkek tüketicilerde aile-iş çatışmasının anlık satın almayı olumlu etkilemesidir. Yapılan bazı çalışmalarda iş-aile/aile-iş çatışmasının kadınlarda daha fazla görüldüğü ifade edilmektedir (Arslan,2013:101). Ancak Graham ve diğerleri (2021) çocuklu kadınların, çocuklu erkeklerle karşılaştırıldığında daha yüksek düzeyde aile-iş çatışması yaşadığını ancak çalışma alanının konumu ve görev tatmininin hesaba katılması ile bu ilişkinin zayıfladığını ve kadınların daha düşük aile-iş çatışması yaşadığını, ayrıca çocuğu olmayan kadınların çocuklu erkeklere kıyasla önemli ölçüde daha az aile-iş çatışması yaşadığını vurgulamaktadır. Anafarta ve Kuruüzüm (2012) de yaptıkları çalışmada 5 yıldan daha az deneyime sahip olan erkek çalışanların aile-iş çatışması yaşadığını belirtmiştir. Anlık satın almanın kadın tüketicilerde daha fazla olduğunu ortaya koyan çalışmalar (Tulungen, 2013; Aytekin ve Ay,2015; Karataş Yücel,2017; Karaca,2019) olmasına rağmen fark bulamayan çalışmalar (Arslan,2018; Ahmetoğulları,2022) da mevcuttur ancak araştırma sonucunda aile-iş çatışmasının kadın değil erkek tüketicilerde anlık satın almaya neden olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonucun daha derinlemesine araştırılması için nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak sonucun nedenleri hakkında detaylı bilgi toplamak gerekmektedir.

Sonuç olarak hem materyalizm hem de anlık satın alma özünde istenmeyen bir tüketim biçimidir. Her ikisinde de birey ihtiyacı olmadığı halde ürün satın almakta, materyalizmde maddi mallara sahip oldukça mutlu olmaktadır. Bireylerin yaşadığı iş-aile/aile-iş çatışması kaynaklı streslerin ürün satın almak dışında başka yollarla yok edilmesi önem taşımaktadır. Bireyler bu stresi veya gerginlik durumunu alışverişe giderek azaltmak yerine spora giderek üstlerinden atabilirler. Uzman birinden yardım alarak da bu gerginlik azaltılmaya çalışılabilir. Ancak çatışmaya neden olan faktörleri çözmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. İster işte ister ailede yaşansın var olan sıkıntının çözülmesi için çaba harcamak, bu sorunu çözene kadar sıkıntıyı başkalarına yansıtmamak önemlidir. Çünkü işteki sıkıntının eve ya da tam tersi evdeki sıkıntının işe yansıtılması sorunu çözmeyecek daha da artıracaktır. Bu sorunlardan kaçmak için gereksiz alışveriş yapıp ihtiyaç olmayan ürünleri satın almak da özellikle uzun vadede bireyin daha çok sorun yaşamasına neden olacaktır. Quadir (2012:47) materyalist eğilime sahip olan bireylerin yaşamları boyunca tüketim tercihlerindeki dengenin kötü etkilendiği, gereksiz satın alma davranışları nedeniyle hayatlarını borç içerisinde geçirme olasılıklarının yüksek olduğu, yardımlaşma ve paylaşım gibi değerlerin yok olmasına neden olduğu için bu tarz tüketim biçimlerinin kesinlikle kontrol altına alınması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Araştırmanın en önemli kısıtı sadece anket yöntemi kullanılarak sonuçların ortaya konmasıdır. Daha sonraki araştırmalar ankete ek olarak nitel yöntemler, özellikle derinlemesine görüşme, ile sonuçların nedenleri üzerinde durabilir. Sonuçların daha iyi anlaşılması için karma bir araştırmanın daha iyi olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmetoğulları, K. (2022). Plansız Satın Alma Davranışının Pandemik Kaygı Aracılığıyla Finansal İyilik Haline Etkisinde Yaş ve Gelirin Düzenleyici Rolü. Güncel Pazarlama Yaklaşımları ve Araştırmaları Dergisi, 3(1), 47-63.

Amah, O. E. (2021). Managing The Negative Effects of Work-To-Family and Family-To-Work Conflicts on Family Satisfaction of Working Mothers' in Nigeria: The Role of Extended Family Support. Community, Work & Family, 24(3), 257-271.

Anafarta, N. ve Kuruüzüm, A. (2012). Demographic Predictors of Work-Family Conflict for Men and Women: Turkish Case. International Journal of Business and Management, 7(13), 145-158.

Arslan, M. (2013). İş-Aile ve Aile-İş Çatışmalarının Kadın Çalışanların İş Doyumları Üzerindeki Etkisi. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1), 99-114.

Arslan, B. (2018). Demografik Faktörler Bağlamında Anlık Satın Alma Davranışındaki Farklılıklar. Econharran, 2(2), 57-75.

Aytekin, P., ve Ay, C. (2015). Hedonik Tüketim ve Anlık Satın Alma İlişkisi. Academic Review of Economics & Administrative Sciences, 8(1), 141-156.

Bayraktar, E., ve Şentürk, F. K. (2020). The Effect of Materialist Tendency, Job Stress, Supervisor Support and Work-Family Life Conflict on Job and Life Satisfactions. Alanya Akademik Bakış, 4(2), 325-351.

Canoğlu, M. (2021). *Anlık Satın Alma*, Tüketimin Öteki Yüzü kitabı içinde (s.139-164). (Ed.: Sezen BOZYİĞİT), Gazi Kitabevi.

Cinamon, R. G. ve Rich, Y. (2002). Gender Differences in The Importance of Work and Family Roles: Implications For Work–Family Conflict. Sex Roles, 47, 531-541.

Coley, A. ve Burgess, B. (2003). Gender Differences in Cognitive and Affective Impulse Buying. Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal, 7(3), 282-295.

Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Çetinceli, K. ve Çarıkçı, İ.H. (2020). İş-Aile Çatışması Neden ve Sonuçları: Kuramsal Bir Değerlendirme . Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 174-192.

Durante, K. M. ve Laran, J. (2016). The Effect of Stress on Consumer Saving and Spending. Journal of Marketing Research, 53(5), 814-828.

Eşki, T. C. (2022). *İş-Aile Çatışmasının Stres Üzerindeki Rolü: Pandemi Döneminde Uzaktan Çalışanlar Üzerinde Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Graham, M., Weale, V., Lambert, K. A., Kinsman, N., Stuckey, R., ve Oakman, J. (2021). Working at Home: The Impacts of COVID 19 on Health, Family-Work-Life Conflict, Gender, and Parental Responsibilities. Journal of Occupational and Environmental Medicine, 63(11), 938.

Grönlund, A. ve Öun, I. (2018). In Search of Family-Friendly Careers? Professional Strategies, Work Conditions and Gender Differences in Work–Family Conflict. Community, Work & Family, 21(1), 87-105.

Hair, J.F., Tomas, G., Hult, M., Ringle, C.M. ve Sarstedt, M. (2017). A Primer on Partial Least Square Structural Equations Modeling (PLS-SEM). Second Edition. Los Angeles: Sage.

Hausman, A. (2000). A Multi-Method Investigation of Consumer Motivations in Impulse Buying Behavior. Journal of Consumer Marketing, 17(5), 403-426.

Karaca, Ş. (2019). Materyalist Eğilimlerin Anlık Satın Alma Davranışına Etkisinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma. Third Sector Social Economic Review, 54(1), 243-260.

Karaman, M. (2023). Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizi: Kavramsal Bir Çalışma. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9(1), 47-63.

Karataş Yücel, E. (2017). Demografik Özelliklerin Satın Alma Karar Tarzları Üzerine Etkisi: Beyaz Eşya Ürünleri Üzerine Bir Uygulama. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(2), 53-68.

Konyalıoğlu, F. İ., ve Şekerkaya, A. (2020). Zaman ve Ürün Miktarı Kısıtlılığı Koşullarındaki Tepkisel Satın Alma Davranışlarının Psikolojik Reaksiyon Kuramı Bağlamında İncelenmesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 12(4), 3518-3538.

Kwak, S. G., ve Kim, J. H., (2017). Central Limit Theorem: The Cornerstone of Modern Statistics. Korean Journal of Anesthesiology, 70(2), 144-156.

Kuzudişli, C. (2012). *Mağaza İçerisinde Geçirilen Zamanla Plansız Satın Alma Arasındaki İlişki.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Muruganantham, G. ve Bhakat, R. S. (2013). A Review of Impulse Buying Behavior. International Journal of Marketing Studies, 5(3), 149-168

Netemeyer, R. G., Boles, J. S. ve McMurrian, R. (1996), Development and Validation of Work-Family and Family-Work Conflict Scales. Journal of Applied Psychology, 81 (4), 400–10.

Obrenovic, B., Jianguo, D., Khudaykulov, A. ve Khan, M. A. S. (2020). Work-Family Conflict Impact on Psychological Safety and Psychological Well-Being: A Job Performance Model. Frontiers in Psychology, 11(475), 1-18.

Pandelaere, M. (2016). Materialism and Well-Being: The Role of Consumption. Current Opinion in Psychology, 10, 33-38.

Promislo, M. D., Deckop, J. R., Giacalone, R. A. ve Jurkiewicz, C. L. (2010). Valuing Money More Than People: The Effects of Materialism on Work–Family Conflict. Journal of Occupational And Organizational Psychology, 83(4), 935-953.

Promislo, M.D. (2013). The Influence of Individual Values on Work-Family Conflict: The Roles of Materialism and Postmaterialism. Journal of Organizational Psychology, 13(1/2), 43– 55.

Quadir, S. E. (2016). Materyalist Değer Eğiliminin Gelişiminde Tüketici Sosyalizasyonunun Rolü. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama (6), 31-50.

Richins, M. L. (1987), *Materialism Measure, Handbook of Marketing Scales: Multi-Item Measures for Marketing and Consumer Behavior Research*. (Ed.: William O. Bearden, Richard G. Netemeyer, Kelly L. Haws), SAGE Publications.

Rook, D. W. ve Fisher, R. J. (1995). Normative Influences on Impulsive Buying Behavior. Journal of Consumer Research, 22(3), 305-313.

Sayıldı H., ve Büyükyılmaz O. (2020). İş-Aile Çatışması, Aile-İş Çatışması ve İş Stresi Arasındaki İlişki: Üniversite Personeli Üzerine Bir Araştırma. Economics, Business and Organization Research, 2(1), 52-69.

Tarka, P., Harnish, R. J. ve Babaev, J. (2022). From Materialism to Hedonistic Shopping Values and Compulsive Buying: A Mediation Model Examining Gender Differences. Journal of Consumer Behaviour, 21(4), 786-805.

Tulungen, C. E. (2013). Comparative Analysis of Impulse Buying Based on Gender Differences. Jurnal EMBA: Jurnal Riset Ekonomi, Manajemen, Bisnis dan Akuntansi, 1(4),1349-1357.

Workman, J. E. ve Lee, S. H. (2011). Materialism, Fashion Consumers and Gender: A Cross-Cultural Study. International Journal of Consumer Studies, 35(1), 50-57.

Yıldız, M., Kadir, G. Ü. Ç. ve Erdem, S. (2015). Stresle Başa Çıkma Tutumlarının İnsani Değerler Açısından İncelenmesi: Kamu Kurumu Çalışanları Üzerine Bir Çalışma. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 25(1), 41-62.

Yılmazoğlu, D. (2021). *Kişilik Özellikleri ve Duygu Durumun Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TÜKETİCİLERİN FENOMENLERİN KENDİ MARKASINI SATIN ALMA DAVRANIŞLARI: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Prof. Dr. Sezen BOZYİĞİT

Tarsus Üniversitesi,

ORCID No:0000-0002-0951-3588

Özet

Günümüzde sosyal medya birçok insan tarafından kullanılmaktadır. Sosyal medya sayesinde insanlar birbirleriyle iletişim kurmakta, fikir alışverişinde bulunmakta, hatta eğlenmektedir. Sosyal medya işletmeler tarafından da hedef kitlelerine ulaşmak amacıyla tercih edilmektedir. İşletmeler kendi işletme hesapları dışında takipçi sayısı fazla olan fenomenleri de tanıtım ve ürünlerini satma amacıyla pazarlama aracı olarak tercih etmektedir. Maliyet avantajı nedeniyle de fenomen pazarlaması günümüzde sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. İşletmelerin ürünlerini tanıtan fenomenlerin deneyim sahibi olması, bu konuda bilgilerinin artması, kendilerine güvenen ve inanan takipçilerinin nelerden hoşlandıklarını öğrenmeleri neticesinde de kendi markasını piyasaya süren fenomen sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Bu araştırmanın amacı da fenomenlerin kendi markalarını satın alan tüketicilerin satın alma davranışlarını ortaya çıkartmaktır. Araştırma fenomolojik desene dayanmaktadır. Araştırmanın örneklemini kendi ürününü piyasaya süren fenomenlerden ürün satın alan 18 ve yaş üstü tüketiciler oluşturmaktadır. Bu tüketicilere kartopu örneklem yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Araştırmanın veri toplama yöntemi derinlemesine görüşme, analiz yöntemi ise içerik analizi ve betimsel analizdir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar çoğunlukla saç bakım ürünü, krem ya da makyaj malzemesi satın almakta, ürünleri Trendyol'dan sipariş vermekte, ürünü satın almadan önce ürünü ya da üretim izni olup olmadığını detaylı olarak araştırmamakta kullanıcı yorumlarına güvenmektedir. Katılımcılar kullandıkları ürünlerden memnun olmasına rağmen bir daha o ürünü satın almayacağını söyleyenler çoğunluktadır. Son olarak katılımcılar fenomen markaların güvenilir olmadığını, fenomenlerin para mevzusu nedeniyle ürünü övebileceklerini dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Fenomen Pazarlaması, Fenomen Markası, Satın Alma Davranışı

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

1. GİRİŞ

Son yıllarda sosyal medya kullanımı gittikçe artmıştır. İnsanlar sosyal medya aracılığıyla birbirleriyle iletişim kurmaktadır. Sosyal medya sadece iletişim kurmayı değil, insanların eğlenmesini, bilgi toplamasını, birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmasını da sağlamaktadır. Sosyal medya aynı zamanda pazarlama stratejileri için de kullanılan bir mecradır. İşletmeler hedef kitlelerine sosyal medya vasıtasıyla ulaşmaktadır. İşletmeler sosyal medyada kendilerine ait bir hesap açabilecekleri gibi takipçi sayısı fazla ve diğer tüketicileri etkileme gücü yüksek olan kişileri de hedef kitlelerine ulaşmak için kullanabilmektedir. Bu yöntem alanyazında fenomen pazarlaması olarak adlandırılmaktadır.

Tüketicinin satın alma kararını önemli ölçüde etkileyen ancak bundan hiçbir zaman sorumlu tutulamayacak üçüncü taraf olan etkileyici kişiler vasıtasıyla yapılan fenomen pazarlaması son on yılda pazarlamaya yönelik en önemli yeni yaklaşımdır (Rathod ve diğerleri,2022:157). Tüketicilerin sosyal medyada geçirdikleri zamanın fazlalaşması fenomenlere olan bağımlılığın artmasına neden olmakta, bu durum da fenomenlerin pazarlama faaliyetlerinde yoğun olarak kullanılmasına yol açmaktadır (İri,2022:519). Geleneksel reklamlara göre fenomen pazarlaması çok daha uygun maliyetli ve uygulanması kolay bir yöntem olduğu için bu yöntemi uygulayan işletmelerin %94'ü fenomen pazarlamasının çok etkili bir pazarlama aracı olduğunu ifade etmektedir (Lau ve diğerleri,2019:169). Çünkü fenomenler yetkileri, bilgileri, konumları veya ilişkileri nedeniyle başkalarının satın alma kararlarını etkileme gücüne sahip olan kişilerdir (Rathod ve diğerleri,2022:157). Bu nedenle fenomenlerin ürünler hakkında yaptığı yorumlar veya ürün önerileri özellikle onları takip eden tüketiciler tarafından dikkate değer bulunmaktadır. Ooi ve diğerleri (2023:10) de bu konuda tüketicilerin %92'sinin ticari veya geleneksel bir ünlünün onayından ziyade bir fenomene güvendiğini, fenomen ile takipçisi arasında etkileşim kalitesi arttıkça yani fenomen takipçileri ile düzenli iletişim kurdukça, onlara cevap verdikçe takipçilerin fenomene ve onun ürünlerine karşı olan olumlu algılarında bir artışın meydana geldiğini dile getirmektedir.

Tüketiciler fenomenlerin yorumları dışında sosyal medyadaki diğer tüketicilerin yorumlarına da önem vermektedir. Canöz ve diğerleri (2020:76), tüketicilerin bir ürünü satın almadan önce bu sosyal ağlardaki diğer tüketicilerin görüş ve önerilerini dikkate alarak satın alma kararlarını şekillendirdiklerini vurgulamaktadır. Tüketiciler sosyal medya vasıtasıyla yorumlarını diğer tüketicilerin görebileceği şekilde yazdıkları için ürünlerin satılma sürecinde aktif bir rol oynamaktadırlar (Delbaere ve diğerleri,2021:102). Xiao (2023:166) olumsuz yorumların tüketiciler üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu ancak bir fenomenin olumsuz yorumlara aktif olarak yanıt vermesi durumunda olumsuz etkinin azalmasının muhtemel olacağını vurgulamaktadır.

Daha önceden markalarla işbirliği yapıp farklı markaların tanıtımını yapan bazı fenomenler son zamanlarda kendi ürünlerini piyasaya sürmeye başlamıştır. Örneğin Selin Ciğerci'nin Selin Beaty isimli kendi kozmetik markası bulunurken, Orkun Işıtmak Org Design isimli giyim markasını, Dilan Polat Rise & Shine kozmetik markasını kurmuştur. Instagramda "pilates annesi" isminde hesabı bulunan ve fizyoterapist olan bir fenomen bu isimle markalaştırdığı detoks çayı, yüz yıkama jeli, pilates lastiği gibi ürünleri satarken, "annemdenetimde" hesabına sahip diyetisyen olan bir diğer fenomen de yine annemdenetimde markası ile nar, ananas, alıç

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

sirkesi, siyah susam yağı gibi organik ürünler piyasaya sürmüştür. Hossain (2020:18) fenomenlerin sadık takipçilerinin neyi sevip neyi sevmediğini yavaş yavaş keşfettikleri bir ortamda olduklarında, bu durumun kendi markalı ürün serilerini yaratmalarına yol açabileceğini ifade etmiştir. Özellikle belli bir uzmanlığa sahip olan fenomenlerin uzmanlıkları ile ilgisi olan ürünler çıkartmaları da bunu doğrular niteliktedir. Schwarz (2021), dünyanın her yerindeki müşterilerden büyük ilgi ve inanç görmenin mümkün olduğu durumlarda, fenomenin kendi markasını yaratmasının çok çekici göründüğünü, tüketicilerin de en sevdiği fenomenlere kendilerini daha yakın hissetmek ve onlarla daha fazla özdeşim kurmak için fenomenlerin piyasaya sürdükleri ürünleri satın aldıklarını ifade etmektedir. Magrizos ve diğerleri (2021:54) de, fenomenlerin kişisel olarak sahip olduğu markaların takipçilerin ilgisini çekme olasılıklarının daha yüksek olduğunu, bu markaların çoğu zaman çevrimdışı fiziksel mağazalara sahip olmayıp yalnızca e-ticaret platformları aracılığıyla satıldığını, marka doğrudan fenomen ile ilişkilendirildiğinden dolayı fenomenin sahip olduğu kişisel özelliklerin doğrudan markaya atfedildiğini ve izlenecek pazarlama stratejisini etkilediğini ifade etmiştir. Gerçekten de, giderek daha fazla fenomenin, kendi girişimlerini başlatmak için yıllar içinde topladığı bilgileri kullanarak hedef kitlelerinden doğrudan para kazanmanın gücünün farkına vardığı dikkat çekmektedir.

Son zamanlarda bazı fenomenlerin yasadışı faaliyetlerde bulunduğunun ortaya çıkması ve yasal sürecin başlaması sonrasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı özellikle kozmetik ürün satan ya da güzellik merkezi olanlar başta olmak üzere 600 fenomeni inceleme altına almış, bazı fenomenlerin mal varlığına el konulup kendilerine yurt dışına çıkış yasağı getirilmiştir (Hürriyet, 2023). Bu olaylar neticesinde fenomenlerin kendi markaları için fason üretim yaptırdığı, birçoğunun kendi fabrikasının olmadığı da ortaya çıkmıştır. Bu konuyla ilgili olarak Dermotoloji uzmanı Yıldız (2023) bazı fenomenlerin çıkardıkları ürünlerin içeriklerinin tam olarak belli olmaması, hijyenik olmayan şartlarda üretilmesi nedeniyle sağlık sorunlarına neden olabileceğini bu nedenle tüketicilerin çok dikkatli olması gerektiğini ifade etmiştir.

Alanyazında fenomen pazarlaması ile ilgili olarak yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin Sarıtaş (2019) çalışmasında tüketicilerin takip ettikleri fenomen tanınmayan bir markanın reklamını yaptığında markaya sorgusuz güvenmeyeceklerini, markayı araştıracaklarını ancak fenomenin markaya karşı farkındalık oluşturmada etkili olduğunu tespit etmiştir. Nardalı ve Balkan (2019), çalışması neticesinde fenomenlerin bir ürün ya da markanın reklamını yapmasının tüketicilerin o markaya sorgusuz güvenecekleri anlamına gelmediğini, tüketicilerin fenomenlerin ücret almadan bir ürünü tanıtacağına inanmadığını, tüketicilerin fenomenlerin reklamını yaptığı makyaj ürününü değil de kişisel bakım ürünlerini satın aldığını ifade etmiştir. Canöz ve diğerleri (2020) çalışmalarında katılımcıların çoğunluğunun değişik düzeylerde olsa da ürün satın alımlarında fenomenlerin etkisinin olduğunu, fenomenin takipçi sayısının yüksek olmasının fenomene duyulan güveni artırdığını, fenomenler vasıtasıyla alınan ürünlerin diğer tüketicilere de önerildiğini, en çok kişisel bakım ürünlerinin satın alındığını ortaya koymuşlardır. Tokay ve Akın (2021) fenomenlerin ticari amaçlı paylaşımlarda bulunması ve gereksiz reklam yapmasının tüketicilerde olumsuz algının oluşmasına neden olduğunu, kullandıkları ürünleri detaylı tanıtıp ürünlere ait kullanıcı tavsiyelerinde bulunmaları ve kaliteli ürünlere erişim için yol gösterici olmalarının ise müşteri memnuniyetini artırdığını

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

dile getirmiştir. Bilginer Halefoğlu (2021), erkek katılımcıların, fenomenin paylaşımından etkilenerek bir markaya ait ürünü satın alma oranlarının kadınlardan daha yüksek olduğunu, tüketicilerin bilmedikleri bir ürün ya da markayı takip ettikleri fenomenin sayfasında ilk kez gördüklerinde o ürün ya da markaya inanma, güvenme ya da ondan hoşnut olma durumlarının ve o ürünü satın alma olasılıklarının arttığını, fenomenlerin en çok yemek, seyahat, makyaj ve güzellikle ilgili ürünleri paylaştığını belirtmektedir. Bal ve Yılmaz (2023), kasım ayı boyunca fenomenlerin paylaşımlarını incelediği çalışmasında en çok paylaşımın kozmetik-kişisel bakım ürünleri için yapıldığını, en çok takipçisi olan ve marka tanıtan 15 fenomenden 11'nin kadın olduğunu, fenomenlerin en çok Trendyol uzantılı ürün paylaşımı yaptığını, Trendyol'un en sık alışveriş yapılan e ticaret sitesi olduğunu saptamıştır. Yıldız (2023) erkek fenomenlerin bilgili ve güvenilir, kadın fenomenlerin ise çekici ve uzman olmasının tüketicilerin ödeme isteğini çoğalttığını, estetik çekiciliğe sahip kadın fenomenlerin tüketiciler tarafından büyüleyici ve ikna edici bulunduğunu ifade etmiştir.

Yukarıda sonuçlarına değinilen çalışmalara rağmen fenomenlerin kendi markalarıyla ilgili olarak yapılan çalışma sayısının sınırlı olduğu görülmüştür. Bu konuda Magrizos ve diğerleri (2021), fenomenlerin kendi markalarının muhtemelen kişiliklerine ve yaşam tarzlarına uyum sağlayarak 'tutkulu özgünlüğü' artırdığını, bunun takipçileri etkileyip ürünlerin daha kolay satılmasına neden olduğunu, fenomenlerin kendi sahip oldukları markalar bağlamında fiyat ve satın alma niyeti arasındaki ilişkide takipçilerin 'hayran' statüsünün onları fiyat artışlarına karşı daha toleranslı hale getirdiğini göstermektedir. Bergström ve Fredriksson Johansson (2023), tüketicilerin önceki deneyimlerinin ve alışveriş alışkanlıklarının fenomenlerin markalarına yönelik tutum üzerinde çok önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bunun satın alma niyetini etkilediğini belirtmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Son zamanlarda Türkiye'de özellikle güzellik merkezine sahip ya da kozmetik ürünler üreten fenomenlerin yasadışı faaliyetlerde bulunması ile ilgili haberler gündemi fazlasıyla meşgul etmiştir. Bu fenomenlerin genellikle kendi markaları olan fenomenler olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın çıkış noktası da bu olaylar olmuştur. Araştırmada özellikle bu son olaylardan sonra fenomenlerin kendi markaları ile piyasaya sürdüğü ürünleri satın alan tüketicilerin satın alma davranışlarının ortaya konması hedeflenmiştir. Alanyazın incelendiğinde fenomen pazarlaması ile ilgili birçok çalışmanın (Sarıtaş, 2019; Nardalı ve Balkan, 2019; Canöz ve diğerleri, 2020, Tokay ve Akın, 2021, Bilginer Halefoğlu, 2021, Delbaere ve diğerleri, 202, Xiao, 2023; Bal ve Yılmaz, 2023) olduğu görülmüştür. Ancak fenomenlerin kendi markalarına yönelik olarak yapılan çalışmaların (Magrizos ve diğerleri, 2021; Bergström ve Fredriksson Johansson, 2023) sınırlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma nitel olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini fenomenlerden etkilenerek ürün satın alan tüketiciler oluşturmaktadır. Evrenin sayısını bilmek ve evrenin tümüne ulaşmak mümkün olmadığı için örneklem seçme yoluna gidilmiştir. Örneklem yöntemi olarak kartopu örneklem yöntemi kullanılmıştır. Fenomenlerden etkilenerek alışveriş yaptığı bilinen bir kişiye ulaşılmış daha sonra ondan yola çıkarak diğer katılımcılarla görüşme yapılmıştır. Örnekleme kaç kişinin dahil olacağı araştırmanın başında belirlenmemiş, cevaplar birbirini tekrar etmeye başladığı noktada araştırmaya katılımcı eklemeye son verilmiştir. Bu doğrultuda araştırma 21

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Çizelge 1'de sunulmuştur.

Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	**n**	**Yaş**	**n**	**Aylık Hane Geliri**	**n**
Kadın	18	20-26	6	20000 TL ve altı	9
Erkek	3	27-31	9	20001-30000 TL	7
Toplam	**21**	32-46	7	30001-60000 TL	5
		Toplam	**21**	**Toplam**	**21**
En Son Mezun Olunan Okul	**n**	**Meslek**	**n**		
Lise	4	Öğretmen	5		
Ön lisans	2	Öğrenci	4		
Lisans	13	Ev hanımı	4		
Lisansüstü	2	Hemşire	3		
Toplam	**21**	İşçi	3		
		Akademisyen	2		
		Toplam	**21**		

Araştırmaya katılanların 18'i kadın, 3'ü erkektir. 9 katılımcı 27-31, 6 katılımcı 20-26 ve 7 katılımcı 32-46 yaş aralığında bulunmaktadır. 9 kişinin aylık hane geliri 20000 TL ve altı, 7 kişinin 20001-30000 TL ve 5 kişinin 30001-60000 TL arasındadır. 13 katılımcı lisans, 4 katılımcı lise, 2'şer katılımcı da ön lisans ve lisansüstü mezunudur. 5 katılımcı öğretmen, 4'er katılımcı ev hanımı ve öğrenci, 3'er katılımcı hemşire ve işçi ve son olarak 2 katılımcı akademisyendir.

Araştırmanın veri toplama yöntemi derinlemesine görüşmedir. Katılımcıların fenomenlerden nasıl, neden etkilendiğini ortaya koymak bu konularda daha detaylı bilgilere ulaşabilmek için bu veri toplama yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma iki ana soruya sahiptir. Bu ana sorular çerçevesinde de derinlemesine görüşme soruları oluşturulmuştur. Araştırmanın ana soruları şöyledir:

1) Tüketiciler kendi markasını piyasaya süren fenomenlerden en çok hangi ürünleri satın almaktadır?
2) Tüketiciler kendi markasını piyasaya süren fenomenlerden ürün satın alırken nelere dikkat etmektedir?

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılara sorular yöneltilirken eğer birden fazla fenomenden ürün satın aldılarsa, en son ürün satın aldıkları fenomen bağlamında soruları cevaplamaları istenmiştir. Katılımcılara aşağıda yer alan sekiz tane soru ve demografik özelliklerini ortaya koymak adına cinsiyet, yaş, aylık hane geliri, en son mezun olduğu okul ve mesleği ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

1) Ürün satın aldığınız fenomenin cinsiyeti nedir? Bu fenomenden ne satın aldınız?

2) Bu ürünü nereden aldınız?

3) Takip ettiğiniz fenomenin ürününü satın alma nedeniniz nedir? Kim için satın aldınız?

4) Satın aldığınız üründen memnuniyet durumunuz nedir? Bir daha satın alır mısınız?

5) Ürünü satın almadan önce nasıl bir araştırma yaptınız? Ürünü nerelerden araştırdınız?

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

6) Ürünün üretim izni ya da sağlığa zararları konusunda nasıl bir araştırma yaptınız?

7) Fenomenlerin çıkarttıkları markaların güvenilir olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

8) Bu konuda eklemek istediğiniz bir husus var mı? Varsa belirtiniz.

Katılımcıların büyük çoğunluğu görüşmenin kayıt cihazı ile kaydedilmesini istemediği için görüşmeler araştırmacı tarafından not tutularak kaydedilmiştir. Katılımcılar ile görüşmeler 28.10.2023 ile 10.12.2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 14 katılımcı ile iş yerinde yüz yüze görüşme sağlanırken, 7 katılımcı ile de telefonda görüşülmüştür.

Araştırmanın verilerinin analiz edilmesinde içerik analizi yöntemi ve betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminde soru soru tüm görüşmeler analiz edilmiş, verilen cevaplar belirli temalar altında toplanıp sayısallaştırılmıştır. Her bir çizelgenin altına da katılımcıların cevaplarından alıntılar eklenmiştir.

Araştırmanın geçerlik ve güvenirlik koşullarını sağlamasına özen gösterilmiştir. Başkale (2016:25) geçerliğin sağlanabilmesi için uzman incelemesi, amaçlı örneklem yönteminin kullanımı ve katılımcı teyidinin, güvenirlik için de yapılanların ayrıntılı biçimde anlatılmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Öncelikle geçerlik için derinlemesine görüşme soruları oluşturulduktan sonra pazarlama ve araştırma alanında uzman olan iki akademisyene sorular gösterilmiş ve kapsam geçerliği için onlardan fikir alınmıştır. Görünüm geçerliği için dört katılımcı ile ön test yapılmış, onlardan gelen geri bildirim ile fason üretimle ilgili soru araştırmadan çıkartılmıştır. Katılımcılar kartopu yöntemiyle örnekleme seçildiği için doğru kişiler araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcı teyidini sağlamak adına her bir görüşme sonucunda tutulan notlar özetlenmiş ve katılımcılara eklemek istediklerinin olup olmadığı sorulmuştur. Güvenirliği sağlamak adına da tüm yapılanlar ayrıntılı bir biçimde yöntem kısmında anlatılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın bulgular kısmında katılımcılara sorulan sorular ve onların bu sorulara verdikleri yanıtlar çizelgeler halinde sunulmuştur. Çizelgelerin altında üçer katılımcının cevaplarından alıntılar da yapılmıştır. Bazı çizelgelerin toplamı katılımcılar o sorulara birden fazla cevap verdikleri için 21'den fazla çıkmıştır.

Çizelge 2. Satın Alınan Ürün

Soru	**Cevap**	**n**
Ürün satın aldığınız fenomenin cinsiyeti nedir?	Kadın	15
	Erkek	6
	Toplam	**21**
Ne satın aldınız?	Saç bakım ürünü	5
	Krem	5
	Makyaj malzemesi	4
	Zayıflama çayı	3
	Kıyafet	2
	Roll on	1
	At kılı fırçası	1
	Toplam	**21**

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 2'den katılımcıların ürün satın aldığı fenomenin cinsiyeti ve ne satın aldıkları görülmektedir. Fenomenlerin 15'i kadın, 6'sı erkektir. 5 katılımcı saç bakım ürünü, 5 katılımcı krem, 4 katılımcı makyaj malzemesi, 3 katılımcı zayıflama çayı, 2 katılımcı kıyafet, birer katılımcı da roll on ve at kılı fırçası aldığını dile getirmiştir. Katılımcılardan bazılarının verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Kadın bir fenomenin ürettirdiği keratin kolajen saç bakım ürünü satın aldım." (Katılımcı 2)

"Kadın fenomenden rimel aldım." (Katılımcı 20)

"Erkek fenomenden zayıflama çayı aldım." (Katılımcı 19)

Çizelge 3. Ürünün Nereden Satın Alındığı

Soru	**Cevap**	**n**
Bu ürünü nereden satın aldınız?	Trendyol	16
	Kendi internet sitesi	3
	Instagram	2
	Toplam	**21**

Çizelge 3'den katılımcıların bu ürünü nereden satın aldığı anlaşılmaktadır. 16 katılımcı ürünü Trendyol'dan, 3 kişi fenomenin kendi internet sitesinden, 2 kişi de Instagram üzerinden almıştır. Cevaplardan bazıları şöyledir:

"Trendyol'dan aldım." (Katılımcı 1)

"Fenomenin internet sitesinden aldım." (Katılımcı 10)

" Instagramdan görüp oradan sipariş verdim." (Katılımcı 17)

Çizelge 4. Ürünü Satın Alma Nedeni

Soru	**Cevap**	**n**
Takip ettiğiniz fenomenin ürününü satın alma nedeniniz nedir?	Kullanıcı yorumları	7
	Keşfette çok sık rastlama	4
	Arkadaş önerisi	4
	Diğer insanların kullanım sonucunu görme	3
	Merak	2
	Kilo verme isteği	2
	İndirim	1
	Bitkisel içerik	1
	Toplam	**24**
Kim için satın aldınız?	Kendi	20
	Kızı	1
	Toplam	**21**

Çizelge 4'e göre 7 katılımcı kullanıcı yorumu, 4'er katılımcı keşfette çok fazla karşısına çıkması ve arkadaş öneri nedeniyle ürünü satın almıştır. 3 tüketici diğer insanların kullanım sonucunu görme, 2'şer kişi merak ve kilo verme isteği, birer kişi de indirim ve bitkisel içerik nedeniyle ürünü tercih etmiştir. Katılımcılardan bazılarının cevapları şu şekildedir:

"Ünlünün saçlarının sağlıklı görünmesi ve o dönemde keşfette çok sık karşıma çıktığı için kendime aldım." (Katılımcı 3)

"Merak ettiğim için kendime aldım." (Katılımcı 7)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

" Fenomeni takip etmiyorum. İndirimde olduğu için ve kullanıcılar tarafından yapılan iyi yorum yapıldığı için aldım." (Katılımcı 9)

Çizelge 5. Memnuniyet Durumu

Soru	**Cevap**	**n**
Satın aldığınız üründen memnuniyet durumunuz nedir?	Memnun Memnun değil **Toplam**	12 9 **21**
Bir daha bu ürünü satın alır mısınız?	Almam Alırım **Toplam**	11 10 **21**
Neden almazsınız?	İşe yaramadı Daha kötü yaptı Son çıkan haberlerden dolayı **Toplam**	7 2 2 **11**

Çizelge 5'den 12 katılımcının aldığı üründen memnun, 9'unun ise memnun olmadığı anlaşılmaktadır. 11 katılımcı ürünü bir daha almayacağını, 10 katılımcı ise satın alacağını belirtmiştir. Satın almama nedeni olarak da katılımcılar ürünün işe yaramadığını (7), kullandığı yerin daha kötü hale geldiğini (2) ve son çıkan olaylardan etkilendiğini (2) ifade etmiştir. Cevaplardan bazıları şöyledir:

"Memnun kaldım, tekrar almayı düşünüyorum." (Katılımcı 11)

"Çok memnundum, ancak son çıkan haberlerden sonra tekrar satın almayı düşünmüyorum ." (Katılımcı 5)

"Kızım memnun kaldı, evet alırım." (Katılımcı 14)

Çizelge 6. Ürünü Almadan Önce Araştırma Yapma

Soru	Cevap	N
Ürünü satın almadan önce nasıl bir araştırma yaptınız?	Kullanıcı yorumlarını okuma Detaylı araştırmama Arkadaş tavsiyesi Fenomeni takip etme Özellikleri inceleme Fiyat karşılaştırma **Toplam**	15 7 5 3 2 2 **34**

Çizelge 6'dan 15 katılımcının kullanıcı yorumlarını okuduğu, 7 kişinin detaylı araştırma yapmadığı, 5 kişinin arkadaş tavsiyesine güvendiği, 3 kişinin fenomeni takip ettiği, 2'şer kişinin de özellikleri inceleyip fiyat karşılaştırması yaptığı anlaşılmaktadır. Cevaplardan bazıları şu şeklidedir:

"Birçok platformdan kullanıcı yorumlarını okudum. " (Katılımcı 21)

"Ürünün özelliklerini inceledim ." (Katılımcı 15)

"Fazla araştırma yapmadım, reklamlardan etkilendim." (Katılımcı 12)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 7. Ürünün Üretim İzni Bilgisi

Soru	Cevap	N
Ürünün üretim izni ya da sağlığa zararları konusunda araştırma yaptınız mı?	Evet Hayır **Toplam**	0 21 **21**
Neden?	Yorumlara güvenme Arkadaşlara güvenme Fenomene güvenme Sağlık Bakanlığı onayının olması Fenomenin mesleğine güvenme **Toplam**	15 5 4 2 1 **27**

Çizelge 7'den tüketicilerin hepsinin aldıkları ürünün üretim izni ya da sağlığa zararları konusunda araştırma yapmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar araştırma yapmamış olmalarına rağmen yorumlara, arkadaşlarına, fenomene güvenme gibi nedenlerle ürünü satın aldıklarını beyan etmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Üründe Sağlık Bakanlığı onaylı ibaresi vardı ancak sorgulatmadım." (Katılımcı 18)

"Yorumların dışında bir araştırmada bulunmadım." (Katılımcı 14)

"Fenomenin açıklamalarına güvendim." (Katılımcı 11)

Çizelge 8. Fenomen Markasına Güven

Soru	Cevap	N
Fenomenlerin çıkarttıkları ya da tanıttıkları markaların güvenilir olduğunu düşünüyor musunuz?	Düşünüyor Düşünmüyor **Toplam**	2 19 **21**
Neden?	Para için ürünü övebilirler Cildime zarar verdi Yeterli denetimden geçmiyor Nasıl üretildiği belli değil Kötü olsa popüler olmazdı **Toplam**	11 3 3 2 2 **21**

Çizelge 8'den katılımcıların 19'unun fenomenlerin çıkarttıkları ürünleri güvenilir bulmadıkları anlaşılmaktadır. 11 katılımcı fenomenlerin para kazandıkları için ürünü övdüklerini, 3'er katılımcı cilde zarar verdiğini ve yeterli denetimden geçmediğini, 2 katılımcı nasıl üretildiğinin belli olmadığını dile getirirken, 2 katılımcı da kötü olsa popüler olmayacağını belirtmiştir. Cevaplardan bazıları şöyledir:

"Her fenomenin çıkarttığı ürünün güvenilir olduğunu düşünmüyorum, sırf fenomen oldukları için insanların kendilerine güveneceğini düşünüyorlar."" (Katılımcı 4)

"İlk defa aldığım krem yüzümde alerji yaptı, güvenilir olduğunu düşünmüyorum." (Katılımcı 13)

"Özellikle cilt bakım ürünlerinin güvenilir olduğunu düşünmüyorum. Bu konuda yeterli denetimden geçtiklerini sanmıyorum. Eczane ürünü kullanmayı tercih ediyorum." (Katılımcı 16)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 9. Eklemek İstenilen Hususlar

Soru	Cevap	n
Eklemek istediğiniz bir husus var mı?	Hayır	10
	Fenomenlerin amacı sadece para kazanmak	4
	İyi bir şekilde denetlenmeli	2
	Son olaylardan sonra fenomenlerden ürün almayacağım	2
	Sadece güvenilen fenomenden ürün alınmalı	2
	Mağazalardan ürün alınmalı	1
	Toplam	**21**

Çizelge 9'a göre 10 katılımcının eklemek istediği bir husus yoktur. 4 katılımcı fenomenlerin amacının sadece para kazanmak olduğunu, 2'şer katılımcı iyi bir denetimin olması gerektiğini, son olaylardan sonra fenomenlerden ürün satın almayacağını ve sadece güvenilen fenomenden ürün alınabileceğini ifade ederken, bir katılımcı da mağazadan ürün alınması gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcılardan bazılarının cevapları şu şekildedir:

"Doktor olduğu için güvenmiştim, ancak cildimde alerji yaptı. Son çıkan haberlerden sonra fenomenlerden asla hiçbir ürün satın almayacağım." (Katılımcı 6)

"Her fenomenin değil ama güvendiğimiz fenomenlerin ürünlerini satın alabiliriz." (Katılımcı 4)

"Bir daha asla fenomenlerden ürün almam, kişisel bakım ve makyaj ürünlerimi alışveriş merkezlerinde bulunan mağazalardan almayı daha güvenli buluyorum." (Katılımcı 5)

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal medya önemli pazarlama araçlarından birisi haline gelmiştir. Sosyal medyanın kullanımının artmasıyla beraber de fenomen pazarlaması işletmeler tarafından sıklıkla tercih edilen bir yöntem olmuştur. Daha önceden işletmelerle anlaşma yapıp onların ürünlerini tanıtan fenomenlerin bir kısmı da son zamanlarda kendi markasını piyasaya sürmeye başlamıştır. Bu araştırmanın amacı da fenomenlerin piyasa sürdüğü ürünleri alan tüketicilerin satın alma davranışlarını ortaya çıkartmaktır.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunu 27-31 yaş arasında olan kadın tüketiciler oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun geliri 20000-30000 TL arasında olup çoğunluk lisans mezunudur. Katılımcılar öğretmen, öğrenci, ev hanımı, hemşire, işçi, akademisyen gibi mesleklere sahiptir. Katılımcıların büyük çoğunluğu kadın fenomenlerden ürün satın almaktadır. Saç bakım ürünü, krem, makyaj malzemesi, zayıflama çayı en çok satın alınan ürünlerdir. Araştırmanın sonuçları Canöz ve diğerleri (2020), Bilginer Halefoğlu (2021) ile Bal ve Yılmaz'ın (2023) çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Yıldız (2023) da özellikle estetik çekiciliğe sahip kadın fenomenlerin daha ikna edici bulunduğunu belirtmiştir. Bu nedenle bakım ve güzellikle ilgili fenomen ürünlerinin daha çok satın alınması beklenen bir sonuçtur.

Fenomenlerden ürün satın alan katılımcıların çoğunluğu bu ürünü Trendyol üzerinden almaktadır. Instagram ve fenomenin internet sitesi de alışveriş yapılan diğer kanallardır. Bal ve Yılmaz'ın (2023) çalışmasında da Trendyol'un en çok ürün satın alınan platform olduğu belirtilmiştir. Trendyol işletmesi de fenomen kullanarak markasını tanıtan bir platformdur. Ek

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

olarak birçok fenomenle anlaşma yaptığı için fenomenler kendi ürünlerini de bu platform aracılığı ile satmaktadır. Hatta Trendyol'un kendi sayfasında fenomen başvuru formu bulunmaktadır. Bu formu 30 bin ve üzeri gerçek takipçisi bulunan fenomenlerin doldurması istenmektedir (Trendyol, 2024).

Kullanıcı yorumu, keşfette sürekli olarak karşılaşma, arkadaş önerisi ve diğer insanların kullanım sonucunu görme tüketicilerin fenomenlerin ürünlerini satın almasına neden olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu kullanıcı yorumlarına önem vermektedir. Ancak üçte bir katılımcı detaylı araştırma yapmadığını vurgulamıştır. Arkadaş tavsiyesine güvenen, fenomeni takip eden ya da fiyat karşılaştırması yapıp satın alım yapan tüketiciler de mevcuttur. Bu sonucu destekler nitelikteki diğer bir sonuç da tüketicilerin tümünün aldıkları ürünün üretim izni ya da sağlığa zararları konusunda herhangi bir araştırma yapmamış olmasıdır. Katılımcılar araştırma yapmamış olmalarına rağmen yorumlara, arkadaşlarına, fenomene güvenme gibi nedenlerle ürünü satın aldıklarını beyan etmişlerdir. Canöz ve diğerleri (2020:77) fenomenlerin marka ile tüketici arasında iletişim sağladığını, tüketicilerin fenomenlerin ürün hakkındaki görüşlerine ve o ürünü alan ve kullanan diğer tüketicilerin yorumlarına önem verdiğini belirtmektedir. Çoğu zaman tüketiciler, bir kişiyi veya varlığı değerlendirmelerine yardımcı olmak için yorum sayısı veya genel yorum değeri gibi ikinci derece kanıtları veya bilgi ipuçlarını kullanmaktadır (Xiao,2023:169). Araştırmanın bu sonuçlarından tüketicilerin detaylı araştırma yapmadıkları, araştırma yapmanın onlar için yorumlara ve arkadaş tavsiyesine güvenme anlamına geldiği anlaşılmaktadır. Buradan da fenomenlerin ve işletmelerin ürün satabilmesi için diğer tüketicilerin olumlu yorum yapmasının ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların yarıdan fazlası aldığı üründen memnun olduğunu dile getirmiştir. Ancak yarıdan azı bir daha aynı ürünü alacağını beyan etmiştir. Satın almama nedeni olarak da katılımcılar ürünün işe yaramadığını, kullandığı yerin daha kötü hale geldiğini ve son çıkan olaylardan etkilendiğini göstermiştir. Katılımcıların tamamına yakını fenomenlerin çıkarttıkları ürünleri güvenilir bulmamaktadırlar. Çoğunluk fenomenlerin para kazandıkları için ürünü övdüklerini ifade ederken, ürünün cilde zarar verdiğini, yeterli denetimden geçmediğini, nasıl üretildiğinin belli olmadığını dile getiren katılımcılar da mevcuttur. Son olarak fenomenlerin amacının sadece para kazanmak olduğu, iyi bir denetimin olması gerektiği, son olaylardan sonra fenomenlerden ürün satın alınmayacağı ve sadece güvenilen fenomenden ürün alınabileceğini dile getiren katılımcılar olmuştur. . Nardalı ve Balkan (2019) da çalışmalarında tüketicilerin fenomenlerin ticari kaygıyla ürün tanıtımı ve satışında bulunduğunun farkında olduğunu beyan etmiştir.

Araştırmanın sonuçları özetlenecek olursa tüketicileri özellikle kadın fenomenlerden güzellik ve bakımla ilgili ürünler satın almaktadır. Fenomenlerin tavsiyesinden öte diğer tüketicilerin yorumlarının bunda çok fazla etkisinin olduğu görülmektedir. Bu nedenle yeni ürün çıkartmayı düşünen fenomenlerin kişisel bakım ürünü çıkartmaları, hesaplarında olumlu tüketici yorumlarına yer vermeleri önem taşımaktadır. Ancak en önemli nokta tüketicilerin araştırma yapmasıdır. Tüketiciler aldıkları ürünü kimden alırlarsa alsınlar mutlaka sağlığa zararı veya üretim koşulları ile ilgili mutlaka detaylı bir araştırma yapmalıdır. Son çıkan olaylar ve fenomenlerin ürünlerinin güvenilir bulunmaması neticesinde kendi markalarını çıkartan fenomenler fason üretim yapmak yerine işin uzmanlarıyla çalışmalı, güvenilir, test edilmiş,

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

araştırılmış ürünler çıkartmalıdır. Üretim süreçlerini veya üretimle ilgili sertifika ya da belgelerini takipçileri ile paylaşmalıdır. İyi ürün iyi kullanıcı deneyimi ve yorumunu da beraberinde getirecek, ürünün satılmasına fayda sağlayacaktır.

Araştırma çeşitli kısıtlara sahiptir. İlk olarak nitel olarak tasarlandığı için örneklem sayısı azdır, ve sonuçların genellenmesi mümkün değildir. Sonraki çalışmalar hem nicel hem de nitel çalışma yaparak daha farklı sonuçlara ulaşabilir. İkinci olarak araştırma sadece kendi ürününü çıkaran fenomenler bağlamında yapılmıştır. Daha sonraki çalışmalar başka işletmelerin ürününü tanıtan fenomenlerle kendi ürününü çıkaran fenomenler hakkındaki tüketici algısını karşılaştırabileceği gibi kendi ürünü çıkaran fenomenleri örneklem olarak seçerek durumu onların bakış açısından da inceleyebilir.

KAYNAKÇA

Bal, F. ve Yılmaz, E. S. (2023). Dış Kaynak Kullanımı Açısından Influencerların Gücü: Instagram Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(2), 499-528.

Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.

Bergström, V. ve Fredriksson Johansson, J. (2023). *Influencers' Own Brands: Investigating the Drivers of Young Female Followers' Purchase Intentions towards Influencers' Own Brands*, Luleå University of Technology.

Bilginer Halefoğlu, S. (2021). *Instagram Fenomenlerinin Kişisel Markalarını Nüfuz Pazarlama Aracı Olarak Kullanımları ve Farklı Kuşaklarca Algılanışının Şüphecilik Bağlamında İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Canöz, K., Gülmez, Ö. ve Eroğlu, G. (2020). Pazarlamanın Yükselen Yıldızı Influencer Marketing: Influencer Takipçilerinin Satın Alma Davranışını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 23(1), 73-91.

Delbaere, M., Michael, B. ve Phillips, B. J. (2021). Social Media Influencers: A Route to Brand Engagement for Their Followers. Psychology & Marketing, 38(1), 101-112.

Hossain, T. (2020). From Influencer to Brand: How Social Media Influencers Become Brands. Bachelor's Thesis Metropolia University of Applied Sciences

Hürriyet Gazetesi (2023). Maliye'den Özel Fenomen Ekibi, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/maliyeden-ozel-fenomen-ekibi-42370847 (Erişim tarihi: 26.01.2024)

İri, R. (2022). Sosyal Medya Fenomenlerinin Pazarlama Faaliyetlerine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Araştırması. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 8(3), 513-532.

Lau, C., Tan, S. ve Chen X. (2019). Investigating Consumer Engagement with Influencer- vs. Brand-Promoted Ads: The Roles of Source and Disclosure, Journal of Interactive Advertising, 19(3):169-186.

Magrizos, S., Lamprinakos, G., Fang, Y. ve Drossos, D. (2021). Taking It a Step Further: When do Followers Adopt Influencers' Own Brands?. Review of Marketing Science, 19(1), 53-74.

Nardalı, S., ve Balkan, E. (2019). Sosyal Medya Fenomenleri: Instagram ve Kozmetik Sektöründe Bir Uygulama. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 176-187.

Ooi, K. B., Lee, V. H., Hew, J. J., Leong, L. Y., Tan, G. W. H., ve Lim, A. F. (2023). Social Media Influencers: An Effective Marketing Approach?. Journal of Business Research, 160, 1-10.

Rathod, H.S., Meghrajani, I. ve Vidani, J. (2023). Influencer Marketing: A New Marketing Communication Trend. Shodhsamhita, 8(12), 155-167.

Sarıtaş, A. (2019). Sosyal Medya Reklamlarında Fenomen Kullanımı ve Reklam İzleme Tercihi. The Journal of International Scientific Researches, 3(4), 62-74.

Schwarz, R. (2021). Why And How Influencers Are Launching Their Own Brands https://www.forbes.com/sites/forbescommunicationscouncil/2021/11/02/why-and-how-influencers-are-launching-their-own-brands/?sh=52dddf972a40 (Erişim tarihi: 27.01.2024)

Tokay, S. B., ve Akın, M. Ş. (2021). Influencer Takip Algısına Yönelik Kullanıcı Deneyimleri: Gelişim, Amaç, Gerçeklik. Elektronik Cumhuriyet İletişim Dergisi, 3(1), 57-73.

Trendyol (2024). Influcer Başvuru Formu, https://www.trendyol.com/influencerbasvuru (Erişim tarihi: 27.01.2024)

Xiao, M. (2023). Engaging in Dialogues: The Impact of Comment Valence and Influencer-Viewer Interaction on the Effectiveness of YouTube Influencer Marketing. Journal of Interactive Advertising, 23(2), 166-186.

Yıldız, A. (2023). Fenomenlerin Kozmetik Ürünleri Sağlık Sorunlarına Yol Açıyor, https://www.akdenizgercek.com.tr/fenomenlerin-kozmetik-urunleri-saglik-sorunlarina-yol-aciyor (Erişim tarihi: 27.01.2024)

Yıldız, S. Y. (2023). Influencer Kullanan Markaların Dikkatine! Influencer Cinsiyeti Tüketicilerin Ödeme İstekliliğini Nasıl Etkiliyor?. Pazarlama İçgörüsü Üzerine Çalışmalar, 7(1), 1-13.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SANAYİ ŞEHİRLERİNİN TURİZM ŞEHRİNE DÖNÜŞÜMÜ: DÜNYA ÖRNEKLERİ

Öğr. Gör.Yasemin Aslan
Kocaeli Üniversitesi
ORCID ID:0000-0002-4148-0149
Prof. Dr.Yusuf Bayraktutan
Kocaeli Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0002-4453-3701

ÖZET

Kentler, nüfus yoğunluğunun nispeten yüksek olduğu iktisadi, siyasi, çevresel vb birçok faktörün etkisi altında zaman içinde dönüşüm gösteren dinamik alanlardır. Bu bakımdan kentsel dönüşüm kavramı gündeme gelmekte; şehirlerin sürdürülebilirliği ve dinamizminin sağlanması açısından dikkat çekmektedir. Kentsel dönüşüm ifadesinin ilk çağrışımı, gecekondu alanlarının iyileştirilmesi ya da konutların depreme dayanıklı hale getirilmesi olsa da, bu kavram çeşitli amaçlara ulaşabilmek açısından çok daha kapsamlı bir çerçeve içermektedir. Kentsel yenileme, sağlıklılaştırma, koruma, yeniden canlandırma, yeniden geliştirme, düzenleme ve temizleme biçimlerini alan mekânsal dönüşümün sektörel niteliği iktisat biliminin ilgi alanına girmektedir. Tarımdan sanayiye ve hizmet sektörünün farklı alt dallarına doğru yapısal değişim bu çerçevede ele alınmaktadır. Bu çalışmada, özellikle çevresel ve yaşamsal sonuçlarıyla tıkanan veya doyuma ulaşan sanayi şehirlerinin yeniden canlandırılması amacıyla, sanayi ağırlıklı ekonomiden hizmet ekonomisine dönüşümünde turizmden yararlanılması düşüncesi ışığında önde gelen dünya örnekleri incelenecektir. Turizm, 1980'lerden itibaren şehirlerde kentsel dönüşümün itici bir kuvveti ve kendini sürekli geliştiren bir endüstri olarak dikkatleri çekmektedir. Detroit, Bilbao, Barselona, Liverpool, Manchester, Glasgow, New York, vb gelişmiş ülke örnekleri yanında çeşitli gelişmekte olan ülkelerden şehirlerin turizm şehrine dönüşüm deneyimleri değerlendirilecek ve politika önerileri türetilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Yapısal Dönüşüm, Sanayi Kenti, Turizm Kenti, Dünyada Turizm Odaklı Kentsel Değişim.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFET RİSK ALGILARI

Doç. Dr. Sait BARDAKÇI
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
- 0000-0003-3720-5029
Doç. Dr. Aysel ARSLAN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
- 0000-0002-8775-1119

ÖZET

Üniversite öğrencileri, afet risk algısı bakımından önemli bir grubu temsil eder. Bu algı, afetlere karşı hazırlıklı olma ve riskleri azaltma açısından kritik önem taşır. Araştırmalar, üniversite öğrencilerinin afet risk algısında çeşitli faktörlerin rol oynadığını göstermektedir. Bu faktörler arasında yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, afet deneyimi gibi bireysel özellikler; gelir düzeyi, ailevi ve sosyal destek gibi sosyo-ekonomik durum; yaşadığı bölgenin afet riski, afet bilinci ve eğitimi gibi çevresel faktörler yer almaktadır. Genel olarak, üniversite öğrencilerinin afet risk algıları afet türüne ve öğrenciye göre değişebilir. Örneğin, deprem gibi daha yaygın afetlere karşı risk algısı, sel gibi daha az yaygın afetlere göre daha yüksek olabilir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin afet risk algılarının araştırma değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde 2023-2024 akademik yılı bahar yarıyılında eğitimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunda 67 kız, 37 erkek olmak üzere toplam 104 öğrenci yer almaktadır. Örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verileri Mızrak ve Aslan'ın (2020) geliştirdiği *"Maruziyet", "Anksiyete", "Etki"* ve *"Yönetilemezlik"* olarak adlandırılan dört alt boyuta sahip olan ve 19 maddeden meydana gelen *"Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği"* kullanılarak toplanmıştır. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.94 olarak, bu çalışmada ise 0.93 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin öncelikle normallik analizleri yapılmış ve elde edilen sonuçlar neticesinde parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde ve frekans analizleri, bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Analizler neticesinde öğrencilerin afet risk algısı düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{X}$=2.64) olduğu, cinsiyet ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine, yaşadıkları yere ve daha önce afet

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

yaşama deneyimine göre ise algıladıkları afet riski düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Risk Algısı, Üniversite Öğrencisi

1. GİRİŞ

Afetler, aniden veya kademeli olarak ortaya çıkan ve can kaybına, yaralanmalara ve maddi hasara yol açabilen yıkıcı olaylardır (Cuny, 1994). Deprem, sel, yangın, kasırga, tsunami gibi doğal afetler ve kazalar, kimyasal dökülmeler gibi teknolojik afetler bu kategoride yer alır. Bu tür olayların yıkıcı etkilerini en aza indirmek için toplumların afet risk algısı yüksek olması ve bilinçli bir şekilde hareket etmesi hayati önem taşır. Afet risk algısı, bireylerin ve toplumların potansiyel tehlikeleri ne kadar anladıkları ve bu tehlikelere karşı ne kadar hazırlıklı olduklarını gösteren bir kavramdır (Wachinger, Renn, Begg, & Kuhlicke, 2013). Bu algı, insanların afetlerin olasılığını, şiddetini ve sonuçlarını doğru şekilde değerlendirme yeteneğini ve bu değerlendirmeye dayanarak gerekli adımları atma isteğini kapsar. Afetlerle yüzleşmek, bireylerin ve toplumların risk algısını şekillendirmede önemli bir rol oynar (Birkmann, 2006). Bu deneyimler, sadece doğrudan afet yaşayanlar için değil, yakınlarından etkilenenler, tanıklık edenler ve hatta afet riski altında yaşayanlar için de geçerlidir. 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'yi sarsan deprem, hafızalarımıza kazınacak bir trajedi olarak tarihe geçti. Bu yıkıcı olay, sadece etkilenen illerde değil, tüm ülkede derin bir yara açtı ve afet risk algımızı sarsıcı bir şekilde etkiledi. 6 Şubat depremi, binlerce insanın evsiz kalmasına ve sevdiklerini kaybetmesine neden oldu. Bu travmatik deneyim, bireylerin ve ailelerin yaşamlarını sonsuza dek değiştirdi (Özbey & Bayraktar, 2023). Deprem sonrası ortaya çıkan yıkımın boyutu, kelimelerle ifade edilemeyecek kadar büyüktü. Gördükleri ve yaşadıkları, bireylerin risk algısını ve hayatta kalma mücadelesini en üst düzeye çıkardı. 6 Şubat depremi, sadece bir afet değil, aynı zamanda bir ders oldu. Bu deneyim, bireylerin ve toplumların afetlere karşı daha bilinçli ve hazırlıklı olması gerektiğini açıkça ortaya koydu (Koç, 2023).

1.1. Afet Risk Algısını Etkileyen Faktörler

Kişisel Deneyimler: Afet yaşayan veya yakınlarından afet etkilenen kişiler, riski daha yüksek algılama eğilimindedir. Bu tür deneyimler, bireylerin afetlere karşı daha duyarlı olmalarını ve gerekli önlemleri almalarını motive edebilir (Siegrist & Gutscher, 2008).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Eğitim Seviyesi: Yüksek eğitimli kişiler genellikle afet riskleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olurlar ve bu nedenle daha bilinçli olurlar. Eğitim ve bilgi, risk algısını geliştirmede ve bilinçli karar vermede önemli rol oynar (Wachinger vd., 2013).

Sosyo-Ekonomik Durum: Düşük gelirli ve dezavantajlı gruplar, afetlere karşı daha savunmasız olma eğilimindedir. Yetersiz kaynaklara erişim, konutların sağlamlığı ve altyapının yetersizliği gibi faktörler risk algısını olumsuz etkileyebilir (Deria, Ghannad, & Lee, 2020).

Kültürel Farklılıklar: Farklı kültürler afetlere ve risklere farklı bakış açılarına sahip olabilir. Kültürel inançlar, gelenekler ve risk algısı arasındaki ilişkiyi incelemek önemlidir (Gierlach, Belsher, & Beutler, 2010).

Medya ve Bilgi Erişimi: Medya, insanların afet riskleri hakkındaki algılarını önemli ölçüde etkileyebilir. Doğru ve tarafsız haberciliğin yanı sıra, medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi de önemlidir. Bu bağlamda medya kullanılarak afet risk bilincinin ve alınacak tedbirlerin toplumlara kazandırılabileceği ifade edilmektedir (Kusumi, Hirayama, & Kashima, 2017).

Siyasi ve Yasal Çerçeve: Hükümetlerin afet yönetimine ilişkin politikaları ve yasaları, risk algısını ve hazırlık düzeyini doğrudan etkileyebilir. Etkili afet yönetimi politikaları ve yasal düzenlemeler, toplumların daha dirençli olmasını sağlayabilir (Arifin, Wicaksono, Sumarto, Martitah, & Sulistianingsih, 2021).

Toplumsal Dayanışma ve Yardımlaşma Kültürü: Afet sonrası toparlanmada dayanışma ve yardımlaşma kültürü hayati önem taşır. Güçlü bir sosyal bağ, toplumların afetlerin yıkıcı etkilerini daha kolay atlatmasına yardımcı olur (Monteil, Simmons, & Hicks, 2020).

Toplumun tüm kesimlerinin afetlerle ilgili yaşadıkları olumsuz deneyimler afetlere yönelik algılarının şekillenmesinde önem arz etmektedir. Herhangi bir afeti doğrudan yaşayanların bu konuda daha hassas oldukları görülmektedir (Dikmenli & Yakar, 2019). Bu bağlamda üniversite öğrencileri farklı şehirlerden gelerek bir kampüs ortamında buluşmaktadır. Yaşadıkları ortamlarda kendilerini güvende hissetmeleri hem kendileri hem de aileleri için önem arz etmektedir. Sınav stresi, ders yükü, sosyal aktiviteler vb. ile birlikte yaşayan gençlerin deprem, sel, yangın gibi doğal afetler veya laboratuvar kazaları yaşamaları kampüs ortamını aniden kaosa sürükleyebilir. Öğrencilerin özellikle 6 Şubat depreminin de yansımalarıyla kendilerini ne kadar güvende hissettiklerinin araştırılması planlanarak bu çalışma yapılmıştır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin afet risk algılarının düzeyi ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki soruların yanıtı aranmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Üniversite öğrencilerinin;

- ✓ Afet risk algı düzeyleri nedir?
- ✓ Afet risk algıları araştırma değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde 2023-2024 akademik yılı bahar yarıyılında eğitimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunda 66 kız, 36 erkek olmak üzere toplam 102 öğrenci yer almaktadır. Örnekleme yöntemi olarak olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden biri olan kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kolayda örnekleme, diğer örnekleme yöntemlerine kıyasen daha kolay, ucuz ve hızlı bir şekilde veri toplamaya olanak sağlamaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2014:130).

Çalışma grubundaki öğrencilerin demografik özelliklerine göre frekans dağılımları Tablo 1'deki gibi elde edilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Frekans Dağılımları

Cinsiyet	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Kadın	66	64.7
Erkek	36	35.3
Sınıf	**Frekans**	**Yüzde (%)**
1. Sınıf	9	8.8
2. Sınıf	64	62.8
3. Sınıf	23	22.5
4. Sınıf	6	5.9
Aile Gelir Düzeyi	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Kötü	4	3.9
Orta	65	63.7
İyi	33	32.4
Yaşadığı Yer	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Köy	12	11.8
İlçe	16	15.7
Şehir	51	50.0
Büyükşehir	23	22.5
Daha Önce Afet Yaşadı mı?	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Hayır	43	42.2
Evet	59	57.8
Toplam	**102**	**100.0**

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmacılar tarafından oluşturulan söz konusu anket formu, öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan 5 adet çoktan seçmeli sorudan ve öğrencilerin afet risk algılarını ölçmeyi amaçlayan *"Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği"nden oluşmaktadır.* Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği Mızrak ve Aslan (2020) tarafından geliştirilmiş 5'li Likert tipinde, 19 adet madde içeren bir ölçektir. Ölçek maddelerine verilebilecek cevaplar olumsuzdan olumluya doğru "1=Hiç Katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kararsızım", "4=Katılıyorum" ve "5=Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte olumsuz anlam içeren madde bulunmamaktadır. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.94 olarak, bu çalışmada ise 0.93 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ölçekten elde edilen verilerin yüksek düzeyde güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Puanlanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, çalışma grubunu oluşturan öğrencilere çevrimiçi anket yoluyla uygulanmış ve araştırmanın verileri elde edilmiştir. Çevrimiçi uygulamada Google Forms platformu kullanılmıştır. Ölçeğin tümüne ait ortalama puan, ölçeğin içerdiği maddelerin toplam puanı madde sayısına bölünerek hesaplanmıştır.

2.4. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeğine ait ortalama puanların normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri dikkate alınarak incelenmiştir. Tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±1.5 aralığında normal sınırlarda değer aldığı gözlenmiştir. Buna göre, analiz kısmında parametrik istatistiksel yöntemlerden faydalanılmış, bağımsız iki grubun ortalamasının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, üç veya daha fazla sayıda grup ortalamasının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (Oneway ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonucunda tespit edilen farklılıkların kaynaklandığı grupların belirlenmesinde Tukey çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır. Söz konusu istatistiksel tekniklerin yapılmasında IBM SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen bulguların anlaşılırlığının sağlanması amacıyla her bir değişkene ilişkin olarak tablo oluşturulmuş ve altına tabloyla ilgili açıklamalar yazılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Afet Risk Algısı Ölçeği Maddelerine Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	Ort.	ss
1. Üniversiteden mezun olmadan önce kampüste afet yaşama olasılığım var.	2.79	1.08
2. Öğrenim gördüğüm bina bütün afetlere karşı dayanıklı değildir.	2.96	1.00
3. Afetler kampüste büyük bir tehlike oluşturmaktadır.	2.78	1.03
4. Kampüste afetlerden zarar görebilirim.	2.89	1.09
5. Kampüste afetler yüzünden ölebilirim.	2.78	1.22
6. Kampüste afet risklerine maruz kalabilirim.	2.92	1.10
7. Kampüse geldiğim zaman afetler beni endişelendiriyor.	2.17	1.20
8. Kampüse geldiğim zaman afetler beni korkutuyor.	2.14	1.21
9. Kampüste afetleri düşündüğüm zaman depresyona giriyorum.	1.90	1.20
10. Kampüste afet olduğu zaman tam bir felaket olur.	2.92	1.34
11. Kampüste afet olduğu zaman çok fazla ölüm meydana gelir.	2.78	1.31
12. Kampüste afet olduğu zaman büyük maddi hasar oluşur.	3.28	1.21
13. Afetler bu kampüste okuyacak öğrenciler için risk oluşturmaktadır.	2.80	1.20
14. Kampüste bulunduğum zaman sürekli afetleri düşünüyorum.	1.73	1.14
15. Kampüste afet olduğu zaman üniversitede eğitim uzun zaman durur.	3.40	1.30
16. Kampüste afet olduğu zaman kendimi koruyamam.	2.64	1.20
17. Afet sırasında öğrenim gördüğüm binada afet planları başarılı bir şekilde uygulanamaz.	2.84	1.08
18. Afetler konusunda üniversite yönetimine güvenmiyorum.	2.85	1.09
19. Afet olma ihtimalinden dolayı bu üniversiteden ayrılmak istiyorum.	1.53	0.92
Ölçek Toplam	**2.64**	**0.78**

Tablo 2'deki bulgulara göre öğrencilerin afet risk algısı ölçeğine verdikleri cevapların genel ortalaması dikkate alındığında, öğrencilerin afet risk algısı düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{X}$ =2.64) olduğu söylenebilir.

Tablo 3. t Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	Gruplar	N	Ort.	ss	t	p
Afet Risk Algısı	Cinsiyet	Kadın	66	2.76	0.83	2.092	**0.039**
		Erkek	36	2.42	0.65		
	Afet Yaşama Deneyimi	Hayır	43	2.53	0.64	-1.196	0.234
		Yok	59	2.72	0.87		

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Tablo 3'teki t testi sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=2.092; p=0.039<.05). Grup ortalamaları dikkate alındığında, kız öğrencilerin afet risk algılarının erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin daha önce afet yaşayıp yaşamama durumuna göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>.05). Diğer bir ifadeyle, daha önce bir afet yaşamış olan öğrenciler ile hiç afet yaşamamış öğrencilerin afet risk algılarının benzer düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4. ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Sınıf	N	Ort.	ss	F	p	Gruplar Arası Farklılık
	1. Sınıf	9	2.38	0.81			
	2. Sınıf	64	2.66	0.82	1.885	0.137	-
	3. Sınıf	23	2.51	0.60			
	4. Sınıf	6	3.26	0.79			
	Aile Gelir Düzeyi	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**	**Gruplar Arası Farklılık**
Afet Risk Algısı	Kötü	4	3.57	1.28			
	Orta	65	2.69	0.70	4.641	**0.012**	**1 > 3**
	İyi	33	2.41	0.80			
	Yaşanılan Yer	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**	**Gruplar Arası Farklılık**
	Köy	12	2.36	1.14			
	İlçe	16	2.91	0.81	1.414	0.243	-
	Şehir	51	2.57	0.69			
	Büyükşehir	23	2.74	0.71			

Tablo 4'teki ANOVA testi bulgularına göre;

Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>.05). Birinci sınıf öğrencilerinin risk algısı ortalaması en düşük, dördüncü sınıf öğrencilerinin risk algısı ortalamasının ise en yüksek olduğu gözlenmiş, fakat gözlenen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır (F=4.641; p=0.012<0.05). Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, ailesinin aylık geliri

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kötü düzeyde olan öğrencilerin afet risk algılarının ailesinin aylık geliri iyi düzeyde olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<.05$).

Son olarak, üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>.05$). Köyde yaşayan öğrencilerin risk algısı ortalamasının en düşük, ilçede yaşayan öğrencilerin risk algısı ortalamasının ise en yüksek olduğu bulunmuş, fakat gözlenen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğrencilerin afet risk algısı ölçeğine verdikleri cevapların genel ortalaması dikkate alındığında, öğrencilerin afet risk algısı düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Özdemir'in (2018), Tekin (2020) araştırmasına bakıldığında katılımcıların afet risk algılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Tercan (2023) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların afet risk algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bir diğer çalışmada Ertuğrul ve Ünal (2020) afete hazırlıklı olma inancının yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır.

Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Grup ortalamaları dikkate alındığında, kız öğrencilerin afet risk algılarının erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir. Tercan (2023), Doğru ve Coşkun (2023) tarafından yapılan çalışma sonuçlarında kadın katılımcıların afet risk algılarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çin'de risk algılarına yönelik bir çalışmada cinsiyetin risk algısını etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır (Liu, Zhang, Li, & Zhang, 2020). Amerika'da Peacock, Brody, & Highfield (2005) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların kasırgaya yönelik afet risk algısı araştırılmış ve cinsiyetin etkin bir yordayıcı olduğu saptanmıştır. Tayvan'da yapılan bir diğer araştırmada deprem risk algısı araştırılmış ve katılımcıların cinsiyetinin bu konuda belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kung & Chen, 2012). Genel olarak bakıldığında araştırma sonuçları üzerinde cinsiyetin etkin bir değişken olduğu yorumunda bulunulabilir.

Katılımcıların afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin daha önce afet yaşayıp yaşamama durumuna göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, daha önce bir afet yaşamış olan öğrenciler ile hiç afet yaşamamış öğrencilerin afet risk algılarının benzer düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmayla uyumlu olarak Doğru ve Coşkun'un (2023) çalışmasında katılımcıların daha önceki afet deneyimlerinin afet risk algılarını etkilemediği tespit edilmiştir. Ancak alan yazında genle olarak daha önce afet yaşayan

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

bireylerin afet risk algılarında yaşamayanlara kıyasla farklılık olduğu görülmektedir. Tercan (2023) tarafından yapılan çalışmada afet yaşayan katılımcıların puanlarının yaşamayanlara kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Portekiz'de yapılan bir çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmış ve afet yaşayan bireylerin afete yönelik farkındalıklarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Domingues, Jesus, & Ferreira, 2021). Myanmar'da Fernandez, Tun, Okazaki, Zaw ve Kyaw (2018) tarafından yangın ve deprem afet algılarına yönelik bir çalışmada yine afet yaşayan bireylerin aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmektedir. Fransa'da yapılan bir çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Tancogne-Dejean & Laclémence, 2016).

Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin risk algısı ortalaması en düşük, dördüncü sınıf öğrencilerinin risk algısı ortalamasının ise en yüksek olduğu gözlenmiş, fakat gözlenen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Boran ve Ulutaşdemir'in (2023)çalışma sonuçlarında katılımcıların sınıf düzeyi yükseldikçe afet risk algılarının arttığı belirlenmiştir. Doğru ve Coşkun (2023), Tekin (2020) araştırmasında katılımcıların eğitim aldıkları sınıf düzeyinin afet risk algılarında önemli bir değişken olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, ailesinin aylık geliri kötü düzeyde olan öğrencilerin afet risk algılarının ailesinin aylık geliri iyi düzeyde olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer bir bulgu da Doğru ve Coşkun'un (2023) araştırmasında elde edilmiştir.

Son olarak, üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ortalama puanlarının öğrencilerin yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Köyde yaşayan öğrencilerin risk algısı ortalamasının en düşük, ilçede yaşayan öğrencilerin risk algısı ortalamasının ise en yüksek olduğu bulunmuş, fakat gözlenen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Tekin'in (2020) üniversite öğrencilerine yönelik olarak yaptığı araştırma bulguları bu çalışmayı desteklemektedir. Katılımcıların yaşadıkları yerin afet risk algıları üzerinde anlamlı bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çelik'in (2020) açılmasında katılımcıların yaşadıkları yerin afet risk algıları üzerinde belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Afet risk algısı, afetlere karşı hazırlık ve müdahalede kritik bir rol oynar. Bu nedenle, afet risk algısını inceleyen araştırmalar, toplumların afetlere karşı direncini geliştirmek için önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu çalışma sonucunda aşağıdaki önerilerin yapılması uygun bulunmuştur.

Medya, afetler hakkında bilginin yayılmasında ve farkındalığın artmasında önemli bir rol oynar. Araştırmada, medyanın afet risk algısını nasıl etkilediği, hangi tür haberlerin risk algısını daha fazla etkilediği gibi konulara odaklanılabilir.

Yapılacak çalışmalarda, farklı hedef kitlelerine yönelik afet durumunda neler yapılabileceğine ilişkin en uygun iletişim stratejilerinin neler olabileceği araştırılabilir.

Araştırmada, afet risk algısını etkileyen farklı faktörler araştırılabilir.

Afet risk algısını artırmaya ve afetlere karşı hazırlık düzeyini yükseltmeye yönelik politikalar ve programlar geliştirilmesinde kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

[1] Arifin, S., Wicaksono, S. S., Sumarto, S., Martitah, M., & Sulistianingsih, D. (2021). Disaster resilient village-based approach to disaster risk reduction policy in Indonesia: A regulatory analysis. *Jàmbá: Journal of Disaster Risk Studies, 13*(1), 1-9. http://dx.doi.org/10.4102/jamba.v13i1.1021

[2] Birkmann, J. (2006). Measuring vulnerability to promote disaster-resilient societies: Conceptual frameworks and definitions. *Measuring Vulnerability to Natural Hazards: Towards Disaster Resilient Societies, 1*(9), 3-7.

[3] Boran, N., & Ulutaşdemir, N. (2023). Acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinin afet farkındalığı ve afetlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Gümüşhane ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12*(1), 82-89. https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1182379

[4] Cuny, F. C. (1994). *Disasters and development.* Intertect Press.

[5] Çelik, İ. H. (2020). *Afet risk algısının kültür ve kişilikle ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane.

[6] Deria, A., Ghannad, P., & Lee, Y. C. (2020). Evaluating implications of flood vulnerability factors with respect to income levels for building long-term disaster resilience of low-income communities. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 48,* 101608. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2020.101608

[7] Dikmenli, Y., & Yakar, H. (2019). Öğretmen adaylarının afet bilinci algı düzeylerinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(1), 386-416. http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.130

[8] Doğru, S., & Coşkun, Z. (2023). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlıklı olma inanç durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi, 6*(4), 1299-1311. https://doi.org/10.35341/afet.1321854

[9] Domingues, R. B., Jesus, S. N., & Ferreira, Ó. (2021). Place attachment, risk perception, and preparedness in a population exposed to coastal hazards: A case study in faro beach, southern Portugal. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 60*, 1-7. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2021.102288

[10] Fernandez, G., Tun, A. M., Okazaki, K., Zaw, S. H., & Kyaw, K. (2018). Factors influencing fire, earthquake, and cyclone risk perception in Yangon, Myanmar. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 28,* 140-149. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2018.02.028

[11] Gierlach, E., Belsher, B. E., & Beutler, L. E. (2010). Cross-cultural differences in risk perceptions of disasters. *Risk Analysis: An International Journal, 30*(10), 1539-1549. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2010.01451.x

[12] Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

[13] Koç, A. (2023). Kahramanmaraş'tan Türkiye'yi sarsan deprem felaketinin sosyal-ekonomik boyutu ve çıkarmamız gereken dersler. *Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası için akademik öneriler* içinde (ss. 167-181). İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

[14] Kung, Y. W., & Chen, S.H. (2012). Perception of earthquake risk in Taiwan: Effects of gender and past earthquake experience. *Risk Analysis: An International Journal, 32*(9), 1535-1546. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2011.01760.x

[15] Kusumi, T., Hirayama, R., & Kashima, Y. (2017). Risk perception and risk talk: The case of the Fukushima Daiichi nuclear radiation risk. *Risk Analysis, 37*(12), 2305-2320. https://doi.org/10.1111/risa.12784

[16] Liu, T, Zhang, H, Li, X., & Zhang, H. (2020). Individual factors influencing risk perceptions of hazardous chemicals in China. *Environmental Research, 186,* 109523. https://doi.org/10.1016/j.envres.2020.109523

[17] Mızrak, S., & Aslan, R. (2020). Disaster risk perception of university students. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy, 11*(4), 411-433. https://doi.org/10.1002/rhc3.12202

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

[18] Monteil, C., Simmons, P., & Hicks, A. (2020). Post-disaster recovery and sociocultural change: Rethinking social capital development for the new social fabric. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 42,* 101356. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2019.101356

[19] Özbey, Ö., & Bayraktar, B. (2023). 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremin Türkiye'deki makroekonomik etkisi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(*2), 121-138.

[20] Özdemir, A. (2018). *Toplumun afet risk algısı ve afete hazırlıklı olma durumu: Kocaeli ili örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane.

[21] Peacock, W. G., Brody, S. D., & Highfield, W. (2005). Hurricane risk perceptions among florida's single family homeowners. *Landscape and Urban Planning, 73*(2-3), 120135. https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2004.11.004

[22] Siegrist, M., & Gutscher, H. (2008). Natural hazards and motivation for mitigation behavior: People cannot predict the affect evoked by a severe flood. *Risk Analysis: An International Journal, 28*(3), 771-778. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2008.01049.x

[23] Tancogne-Dejean, M., & Laclémence, P. (2016). Fire risk perception and building evacuation by vulnerable persons: Points of view of laypersons, fire victims and experts. *Fire Safety Journal, 80,* 9-19. https://doi.org/10.1016/j.firesaf.2015.11.009

[24] Tekin, Ö. (2020). *Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeyi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

[25] Tercan, B. (2023). Bireylerin afet risk algısının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12*(3), 1279-1287. https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1180447

[26] Wachinger, G., Renn, O., Begg, C., & Kuhlicke, C. (2013). The risk perception paradox-implications for governance and communication of natural hazards. *Risk Analysis, 33*(6), 1049-1065. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2012.01942.x

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KAYGILARI

Doç. Dr. Aysel ARSLAN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
- 0000-0002-8775-1119
Doç. Dr. Sait BARDAKÇI
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
- 0000-0003-3720-5029

ÖZET

Üniversite öğrencilerinin en büyük endişelerinden biri gelecek kaygısıdır. Bu kaygı işsizlik, ekonomik belirsizlikler, borçluluk, ailevi ve sosyal sorumluluklar gibi birçok faktörden kaynaklanabilir. Gelecek kaygısının belirtileri arasında uyku problemleri, dikkat toplamada zorlanma, sinirlilik ve gerginlik, umutsuzluk ve karamsarlık ve motivasyon eksikliği yer alır. Bu kaygıyla başa çıkmak için öncelikle kaynağını belirlemek önemlidir. Gerçekçi hedefler belirlemek, zaman yönetimi becerilerini geliştirmek ve stresle başa çıkma tekniklerini öğrenmek de faydalı olacaktır. Sosyal destek almak ve gerektiğinde profesyonel yardım almaktan çekinmemek de önemlidir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerinin belirlenmesi ve araştırma değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2023-2024 bahar yarıyılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde eğitimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunda 66 kız 36 erkek olmak üzere 102 öğrenci yer almaktadır. Örneklemin belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Geylani ve Çiriş-Yıldız (2022) tarafından geliştirilen *"Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği"* kullanılmıştır. Ölçek *"Gelecek Korkusu"* ve *"Gelecekten Umutsuzluk"* olarak adlandırılmış iki alt boyut altında toplanan 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin güvenirliği 0.91 olarak, bu çalışmada ise 0.85 olarak hesaplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans ve yüzde tabloları, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{X}$=3.21) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin genel gelecek kaygısı ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin gelir düzeyi ve yaşanılan yer değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca, eğitimini aldığı mesleği sevmediğini belirten öğrencilerin gelecekten umutsuzluk

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

düzeylerinin mesleğini seven öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Gelecek Kaygısı, Üniversite Öğrencisi.

2. GİRİŞ

Kaygı, bireyin çevresine ya da iç dünyasına ait herhangi bir uyarıcı etkenle karşılaştığında hissettiği bir tepkisel durumdur. Bu tepki bedensel, bilişsel veya duyuşsal olabilir. Bir diğer ifadeyle yaşadığı duruma yönelik olarak kendinde oluşan tepkilerin bastırılamaması hali olup endişe ve uyarılmışlık taşımaktadır (Özkan, 2014). Kaygı doğal olarak her insanda olan ve yaşamın devamı için olması gereken bir duygu olmasına karşın aşırı olması bireyin hayatını sekteye uğratmaktadır. Normal kaygı düzeyi bireyin karşılaştığı olumsuz durumlara karşı tedbirli olmasını ve motivasyonunu sağlamakta ve yaşamının tüm alanlarında onu ilerlemeye yönlendirmektedir(Akgün, Gönen, & Aydın, 2007). Kaygı hali bireylerde anlık veya sürekli olarak bulunabilir. Birey kendiyle ilgili yaşadığı olaylara yönelik olarak anlık kaygı hissedebileceği gibi kimi zaman da bu anın dışına çıkamamakta ve süreklilik arz eden bir kaygı hali yaşamaya başlamaktadır. Anlık kaygı bireyin yaşadığı ana ilişkin hissettiği subjektif korkuyu ifade ederken sürekli kaygı durumu yaşadığı durumlar karşısında yoğun stres duymasını ve bunu atlatamamasını ifade etmektedir. Burada bireyin kaygı haline yatkın bir yapısının olmasının da önemli olduğu belirtilmektedir (Öner & Le Compte, 1985). Kaygı bireyin yaşamsal tehditlere karşı hissettiği bir duygu olmasının yanı sıra farklı alanlara yönelik kaygı durumlarını yaşayabilmektedir (Barlow, 2000). Bunlara okul kaygısı, ilişki kaygısı, mesleki kaygı, gelecek kaygısı örnek gösterilebilir.

Gelecek kaygısı, günümüzün karmaşık ve belirsiz dünyasında birçok insanın ortak deneyimidir (Pattyn & Van Liedekerke, 2001). Bu kaygı, geleceğe dair endişe, korku ve belirsizlik duygularını kapsar. Maddi durumdan sağlığa, ilişkilerden kariyere kadar her alanda ortaya çıkabilir ve günlük yaşamımızı önemli ölçüde etkileyebilir. Nedenlerine bakıldığında; geçmişte yaşanan travmatik deneyimler veya kronik stres, mükemmeliyetçilik, kaygıya eğilim ve düşük özsaygı gibi bazı kişilik özellikleri, ekonomik belirsizlik, siyasi istikrarsızlık ve doğal afetler gibi çevresel faktörler de gelecek kaygısına katkıda bulunabilir (Godinić & Obrenovic, 2020). Bazı araştırmalar, gelecek kaygısının kısmen genetik olabileceğini göstermektedir. Bu kaygı her yaşta görülebilmesine karşın üniversite gençliğinde daha yoğun olarak ortaya çıkabilmektedir. Bir mesleği seçerek eğitimine başlayan gençler eğitimini aldıkları meslekte iş

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

bulma, yeterli gelir elde etme vb. nedenlerle karamsarlık yaşayabilmektedir (Gottfredson, 2005).

Üniversite yılları, birçok heyecan ve yeni deneyimle dolu bir dönem olsa da aynı zamanda gelecek kaygısının da en yoğun hissedildiği dönemlerden biridir. Hızlı değişen bir dünyada, belirsiz bir geleceğe dair endişeler, artan sorumluluklar ve kariyer kaygıları üniversite öğrencilerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir (Mulderig, 2013). Gelecek kaygısının üniversite öğrencilerinde bazı yaygın belirtileri şunlardır:

- ✓ **Akademik Performansta Düşüş:** Derslere odaklanmada zorluk, dikkat dağınıklığı, motivasyon eksikliği
- ✓ **Uyku Problemleri:** Uykuya dalmakta zorlanma, sık sık uyanma, kabuslar görme
- ✓ **Sosyal Geri Çekilme:** Arkadaşlarla ve aileyle zaman geçirmekten kaçınma, yalnızlık hissi
- ✓ **Sağlık Sorunları:** Mide bulantısı, baş ağrısı, yorgunluk, halsizlik
- ✓ **Karamsar Düşünceler:** Geleceğe dair olumsuz senaryolar kurma, başarısızlık korkusu

Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısına yol açan birçok faktör vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- ✓ **Kariyer Kaygısı:** Mezuniyet sonrası iş bulma zorluğu, işsizlik korkusu, yetersiz beceri algısı
- ✓ **Mali Kaygılar:** Eğitim masrafları, geçim sıkıntısı, borçluluk
- ✓ **Ailevi Baskılar:** Ailenin yüksek beklentileri, başarısızlık korkusu
- ✓ **Kişisel Sorunlar:** İlişki problemleri, özgüven eksikliği, depresyon
- ✓ **Akademik Zorluklar:** Ders yükü, sınav stresi, başarısızlık deneyimi

Gelecek kaygısı, üniversite öğrencilerinin akademik ve sosyal hayatlarını önemli ölçüde etkileyebilir (Çevik & Öneren, 2019). Konsantrasyon eksikliği, motivasyon kaybı, sosyal izolasyon ve depresyon gibi problemlere yol açabilir. Aşırı durumlarda, gelecek kaygısı intihar düşüncelerine ve girişimlerine bile zemin hazırlayabilmektedir (Nunn, 1996). Gelecek kaygısıyla başa çıkmak için üniversite öğrencilerine birçok farklı seçenek mevcuttur. Bunlar arasında öne çıkanlarına bakıldığında bunların profesyonel destek, akademik destek, kişisel gelişim ve sosyal destek olarak öne çıktığı görülmektedir (Kautish, Walia, & Kour, 2021).

Profesyonel destek:

- ✓ **Danışmanlık Hizmetleri:** Üniversitelerin danışmanlık merkezleri, gelecek kaygısıyla mücadelede en önemli kaynaklardan biridir. Bireysel veya grup terapisi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

yoluyla, danışmanlar; kaygıya yol açan faktörlerin belirlenmesine, olumsuz düşünce kalıplarını kırılmasına ve etkili başa çıkma mekanizmalarının geliştirilmesine yardımcı olabilirler (Beiter, Nash, McCrady, Rhoades, Linscomb, Clarahan, & Sammut, 2015).

- ✓ **Psikolog veya Psikiyatrist:** Daha yoğun bir desteğe ihtiyacınız olduğu düşünüldüğü durumlarda bir psikolog veya psikiyatrist ile görüşme yapılmalıdır. Bu uzmanlar, ilaç tedavisi gibi ek yöntemler de dahil olmak üzere, gelecek kaygısının yönetilmesine yardımcı olacak kişiselleştirilmiş bir tedavi planı oluşturabilirler (Zinbarg, Craske, & Barlow, 2006).

Akademik Destek:

- ✓ **Kariyer Merkezleri:** Kariyer merkezleri, özgeçmiş ve ön mektup hazırlama, mülakat teknikleri, sektör araştırması ve iş bulma platformları hakkında bilgi edinilmesine yardımcı olarak iş bulma endişelerini gidermede önemli rol oynayabilir (Raja, Imaizumi, Kelly, Narimatsu, & Paradi-Guilford, 2013).
- ✓ **Akademik Danışmanlık:** Akademik danışmanlar, ders programı planlama, zaman yönetimi teknikleri ve sınav stresiyle başa çıkma gibi konularda yardımcı olarak akademik başarıyı optimize etmeye ve gelecek kaygısını azaltmaya yardımcı olabilirler (Jungbluth, MacFarlane, Veach, & LeRoy, 2011).

Kişisel Gelişim:

- ✓ **Destek Grupları:** Benzer kaygılar yaşayan diğer öğrencilerle bir araya gelerek deneyimlerin paylaşılması, yalnız olmadığının hissedilmesi ve yeni başa çıkma mekanizmaların öğrenilmesine yardımcı olabilir. Üniversitelerde ve çevrimiçi platformlarda birçok farklı destek grubu mevcuttur (Janta, Lugosi, & Brown, (2014).
- ✓ **Mindfulness ve Meditasyon:** Mindfulness ve meditasyon teknikleri, stresi ve kaygıyı azaltmaya, zihninizi sakinleştirmeye ve anda kalmaya yardımcı olarak gelecek kaygısıyla mücadelede oldukça etkilidir. Farkındalık egzersizleri ve meditasyon uygulamaları hakkında bilgi edinmek ve uygulamaya başlamak için birçok kaynak mevcuttur (Rogers & Maytan, 2019).
- ✓ **Egzersiz:** Düzenli egzersiz yapmak, stresi ve kaygıyı azaltmaya, ruh halini iyileştirmeye ve bedenle bağlantı kurulmasına yardımcı olabilir. Öğrenciler üniversitelerde ve spor salonlarında egzersiz kurslarına katılabilir (Doğaner, 2017).

Sosyal Destek:

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

- ✓ **Aile ve Arkadaşlar:** Aile ve arkadaşlarla açık ve dürüst bir şekilde iletişim kurarak duyguların paylaşılması ve onlardan destek alınması önemlidir. Aile ve arkadaşlar öğrencilere duygusal destek sunabilir, onları motive edebilir ve zor zamanlarda yanlarında olarak kaygı halinin ortadan kalkmasına yardımcı olabilir (Öztürk, 2013).
- ✓ **Sosyal Aktivitelere Katılım**: Arkadaşlarla zaman geçirmek, yeni insanlarla tanışmak ve sosyal aktivitelere katılmak, yalnızlık hissini azaltmaya, stresi hafifletmeye ve zihninizi meşgul etmeye yardımcı olabilir. Üniversitelerin sunduğu kulüplere, topluluklara ve etkinliklere katılmak sosyal çevrenin genişletilmesini sağlayabilir (Kartopu & Duran, 2023).

Kendine Bakım:

- ✓ **Sağlıklı Beslenme:** Düzenli ve sağlıklı beslenmek, ruh halini ve enerji seviyesini iyileştirmeye yardımcı olarak gelecek kaygısıyla mücadelede önemli bir rol oynar (Thayer, 2003).
- ✓ **Yeterli Uyku:** Yetişkinler için her gece 7-8 saat uyumak, stresi azaltmaya ve zihinsel fonksiyonlarınızı geliştirmeye yardımcı olarak gelecek kaygısıyla başa çıkma yeteneğini artırır (Gerber, Brand, Herrmann, Colledge, Holsboer-Trachsler, & Pühse, 2014).
- ✓ **Uyku Hijyeni:** Uyku hijyenini düzenlemek, uykuya dalmaya ve kaliteli bir uyku uyunmasına yardımcı olabilir. Yatmadan önce elektronik cihazlardan kaçınmak, rahat bir uyku ortamı oluşturmak ve uyku rutini oluşturmak önemlidir (Şen, 2021).

Gelecek kaygısının farklı nedenleri olduğu gibi bunlara yönelik çözüm süreçleri de bulunmaktadır. Farklı değişkenlerin gelecek kaygısı üzerindeki etkisinin araştırılması bu çözüm yollarının daha net olarak ortaya konulmasına yardımcı olacaktır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin gelecek kaygı düzeylerinin ortaya konulması, farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Belirlenen bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan soruların yanıtı aranmıştır:

Üniversite öğrencilerinin;

- ✓ Gelecek kaygı düzeyleri nedir?
- ✓ Gelecek kaygıları araştırma değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde 2023-2024 akademik yılı bahar yarıyılında eğitimlerine devam eden 66 kız, 36 erkek olmak üzere toplam 102

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

öğrenciden meydana gelmektedir. Çalışma grubunun belirlenmesinde, diğer örnekleme yöntemlerine kıyasen daha kolay, ucuz ve hızlı bir şekilde veri toplamaya olanak sağladığı (Gürbüz ve Şahin, 2014:130) için olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin araştırmada yer verilen bazı demografik özelliklere göre frekans dağılımları Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Frekans Dağılımları

Cinsiyet	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Kadın	66	64.7
Erkek	36	35.3
Sınıf	**Frekans**	**Yüzde (%)**
1. Sınıf	9	8.8
2. Sınıf	64	62.8
3. Sınıf	23	22.5
4. Sınıf	6	5.9
Aile Gelir Düzeyi	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Kötü	4	3.9
Orta	65	63.7
İyi	33	32.4
Yaşadığı Yer	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Köy	12	11.8
İlçe	16	15.7
Şehir	51	50.0
Büyükşehir	23	22.5
Eğitim aldığınız mesleği seviyor musunuz?	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Hayır	13	12.7
Evet	89	87.3
Toplam	**102**	**100.0**

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması aşamasında nicel veri toplama yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu anket formu, öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan ve araştırmacılar tarafından oluşturulan 5 adet çoktan seçmeli soru ile öğrencilerin gelecek kaygılarını ölçmeyi hedefleyen *"Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği"nden* meydana gelmektedir. Geylani ve Çiriş-Yıldız (2022) tarafından geliştirilen Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği, *"Gelecek Korkusu"* ve

"Gelecekten Umutsuzluk" olarak adlandırılmış iki alt boyut altında toplanan 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerine verilebilecek cevaplar olumsuzdan olumluya doğru "1=Hiç Katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kararsızım", "4=Katılıyorum" ve "5=Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte olumsuz ve ters anlam içeren madde bulunmamaktadır. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.91 olarak, bu çalışmada ise 0.85 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçekten elde edilen verilerin yüksek düzeyde güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Puanlanması

Araştırmanın veri toplama aracı çalışma grubunu oluşturan öğrencilere Google Forms platformu aracılığıyla çevrimiçi anket yoluyla uygulanmış ve araştırmanın verileri elde edilmiştir. Ölçeğin tümüne ve alt boyutlarına ait ortalama puanlar, maddelere verilen cevapların toplam puanı madde sayısına bölünerek hesaplanmıştır.

2.4. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırmada analiz edilecek ölçek ve alt boyut ortalama puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile birlikte çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri göz önüne alınarak incelenmiştir. Tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal sınırlarda (±1.5 aralığında) değer aldığı görülmüştür. Bu doğrultuda, verilerin analizinde parametrik istatistiksel yöntemlerden faydalanılmıştır. Bağımsız iki grubun ortalamasının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testinden, üç veya daha fazla sayıda grup ortalamasının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizinden (Oneway ANOVA) yararlanılmıştır. Söz konusu istatistiksel tekniklerin yapılmasında IBM SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma verilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgulara bu kısımda yer verilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği Maddelerine Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	Ort.	ss
Gelecek Korkusu Alt Boyutu	3.24	0.65
Yaşadığım sorunların uzun süre devam edecek olma ihtimalinden korkuyorum	2.95	1.30
Gelecekte başarısız olmaktan korkuyorum	3.30	1.31
Hayatımda işlerin kötüye doğru gitmesinden korkuyorum	3.09	1.25

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Gelecekte zorlukların üstesinden gelememekten korkuyorum	3.13	1.37
Her şey yolunda giderken bile, bir aksilik yaşama ihtimalinden korkuyorum	3.28	1.35
İşler iyi gittiğinde bile kötü bir şey olacak düşüncesine kapılıyorum	3.41	1.38
Geleceğin ne getireceğinden korkuyorum	3.08	1.46
Aileme maddi olarak iyi koşullar sunamama kaygısı yaşıyorum	3.36	1.19
Planlarımın yarım kalma düşüncesi beni mahvediyor	3.69	1.38
Gelecek benim için bulanık ve belirsiz görünüyor	3.42	1.21
Ekonomik ve politik değişikliklerin geleceğimi tehdit edeceğinden korkuyorum	3.09	1.32
Gelecekte önemli karar alma düşüncesinden korkuyorum	3.06	1.27
Yakında büyük bir felaket olmasından korkuyorum	3.68	1.09
Gelecekten Umutsuzluk Alt Boyutu	3.04	1.04
Gelecekte daha mutlu olacağımı düşünüyorum	3.25	1.30
Gelecekte arzu ettiğim şeylere kavuşabileceğimi umuyorum	3.11	1.27
Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı	3.05	1.34
Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum	3.26	1.33
Yapmayı çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var	2.82	1.35
Gelecekte hedeflerimi gerçekleştirebileceğime inanıyorum	2.76	1.28
Ölçek Toplam	3.20	0.68

Tablo 2'deki bulgulara göre öğrencilerin gelecek kaygısı ölçeğine verdikleri cevapların genel ortalaması dikkate alındığında, öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{X}$=3.20) olduğu söylenebilir. Ölçeğin alt boyutları için de benzer bulgular söz konusudur. Öğrencilerin gelecek korkusu alt boyut ortalama puanı $\bar{X}$=3.24 olarak, gelecekten umutsuzluk alt boyut ortalama puanı ise $\bar{X}$=3.04 olarak bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin hem gelecek korkusu hem gelecekten umutsuzluk düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3. t Testi Sonuçları

Değişken	Ölçek	Gruplar	N	Ort.	ss	t	p
Cinsiyet	Gelecek Korkusu	Kadın	66	3.32	0.62	1.624	0.108
		Erkek	36	3.10	0.70		
	Gelecekten Umutsuzluk	Kadın	66	3.14	0.98	1.221	0.225
		Erkek	36	2.88	1.13		
	Gelecek Kaygısı (Genel)	Kadın	66	3.28	0.65	1.633	0.106
		Erkek	36	3.05	0.72		
Eğitimini Aldığı Mesleği Sevme Durumu	Gelecek Korkusu	Hayır	13	3.04	0.35	-1.182	0.240
		Evet	89	3.27	0.68		
		Hayır	13	3.56	0.89	2.213	**0.041**

	Gelecekten Umutsuzluk	Evet	89	2.97	1.04		
	Gelecek Kaygısı (Genel)	Hayır	13	3.22	0.45	0.104	0.917
		Evet	89	3.20	0.71		

Tablo 3'teki t testi sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir (t=1.633; p>.05). Kız öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiş fakat bu farklılık anlamlı bulunmamıştır. Diğer taraftan, ölçeğin alt boyutları için de benzer bulgular söz konusudur. Öğrencilerin gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>.05).

Yine Tablo 3'teki bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanlarının öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir (t=0.104; p>.05). Benzer şekilde, öğrencilerin gelecek korkusu alt boyutuna ait ortalama puanlarının da öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (t=-1.182; p>.05). Öğrencilerin gelecekten umutsuzluk alt boyutuna ait ortalama puanları ise öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=2.213; p<.05). Eğitimini aldığı mesleği sevmeyen öğrencilerin gelecekten umutsuzluk düzeylerinin eğitimini aldığı mesleği seven öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	**Sınıf**	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
Gelecek Korkusu	1. Sınıf	9	2.96	0.83	0.708	0.550
	2. Sınıf	64	3.26	0.56		
	3. Sınıf	23	3.31	0.83		
	4. Sınıf	6	3.13	0.63		
	Aile Gelir	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Kötü	4	3.08	1.39	0.344	0.710
	Orta	65	3.28	0.59		
	İyi	33	3.18	0.68		
	Yaşanılan Yer	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Köy	12	3.08	0.70	1.199	0.314
	İlçe	16	3.51	0.63		
	Şehir	51	3.22	0.58		
	Büyükşehir	23	3.18	0.78		

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Ölçek	Sınıf	N	Ort.	ss	F	p
Gelecekten Umutsuzluk	1. Sınıf	9	2.70	1.26	0.429	0.732
	2. Sınıf	64	3.04	0.92		
	3. Sınıf	23	3.13	1.19		
	4. Sınıf	6	3.22	1.37		
	Aile Gelir	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Kötü	4	2.96	1.17	0.841	0.434
	Orta	65	3.14	1.01		
	İyi	33	2.86	1.08		
	Yaşanılan Yer	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Köy	12	2.53	1.09	2.223	0.090
	İlçe	16	3.43	0.93		
	Şehir	51	2.95	1.08		
	Büyükşehir	23	3.25	0.90		
Ölçek	**Sınıf**	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
Gelecek Kaygısı (Genel)	1. Sınıf	9	2.90	0.86	0.705	0.551
	2. Sınıf	64	3.21	0.57		
	3. Sınıf	23	3.29	0.85		
	4. Sınıf	6	3.21	0.77		
	Aile Gelir	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Kötü	4	3.08	1.25	0.599	0.551
	Orta	65	3.26	0.64		
	İyi	33	3.11	0.70		
	Yaşanılan Yer	**N**	**Ort.**	**ss**	**F**	**p**
	Köy	12	2.96	0.74	1.566	0.203
	İlçe	16	3.49	0.63		
	Şehir	51	3.15	0.64		
	Büyükşehir	23	3.23	0.75		

Tablo 4'teki ANOVA testi bulgularına göre;

Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanları ile gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanlarının tümünün öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>.05).

Üniversite öğrencilerinin hem gelecek kaygısı genel ortalama puanlarının hem de gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir (p>.05).

Son olarak, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanlarım ile gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların tamamının öğrencilerin yaşadıkları yere göre de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır (p>.05).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmaya dahil olan öğrencilerin gelecek kaygısı ölçeğine verdikleri cevapların genel ortalaması dikkate alındığında, öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ölçeğin alt boyutları için de benzer bulgular söz konusudur. Öğrencilerin gelecek korkusu alt boyut ortalama puanı $\bar{X}$=3.24 olarak, gelecekten umutsuzluk alt boyut ortalama puanı ise $\bar{X}$=3.04 olarak bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin hem gelecek korkusu hem gelecekten umutsuzluk düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Şanlı-Kura ve Saraç (2016) tarafından yapılan çalışmanın bulgularında üniversite öğrencilerinin gelecek kaygılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kız öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiş fakat bu farklılık anlamlı bulunmamıştır. Diğer taraftan, ölçeğin alt boyutları için de benzer bulgular söz konusudur. Öğrencilerin gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Dursun ve Özkan'ın (2019), Aygün'ün (2014), Gedikli ve Akdoğan'ın (2023) yaptıkları çalışmada bu çalışmayla uyumlu olarak cinsiyetin katılımcıların gelecek kaygıları üzerinde belirleyici bir etki oluşturmadığı saptanmıştır. Şanlı-Kura ve Saraç'ın (2016), Sürücü'nün (2012) araştırmasında cinsiyet değişkeninin katılımcıların gelecek kaygıları üzerinde anlamlı düzeyde farklılık ortaya koyduğu sonucuna ulaşılmış olup bu farklılığa bakıldığında kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3'teki bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanlarının öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Benzer şekilde, öğrencilerin gelecek korkusu alt boyutuna ait ortalama puanlarının da öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin gelecekten umutsuzluk alt boyutuna ait ortalama puanları ise öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleği sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Eğitimini aldığı mesleği sevmeyen öğrencilerin gelecekten umutsuzluk düzeylerinin eğitimini aldığı mesleği seven öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Gedikli ve Akdoğan'ın (2023) araştırmasında mesleğini isteyerek seçme değişkeninin öğrencilerin gelecek kaygılarını etkilemediği belirlenmiştir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanları ile gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanlarının tümünün öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Gedikli ve Akdoğan (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların gelecek kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın ikinci ve dördüncü sınıf arasında olduğu ve ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin hem gelecek kaygısı genel ortalama puanlarının hem de gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Şanlı-Kura ve Saraç (2016) tarafından yapılan çalışmada gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin gelecek kaygı puanlarının diğer gruplardan anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır.

Son olarak, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı genel ortalama puanlarım ile gelecek korkusu ve gelecekten umutsuzluk alt boyutlarına ait ortalama puanların tamamının öğrencilerin yaşadıkları yere göre de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Gedikli ve Akdoğan (2023) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin yaşadıkları yer bu çalışmaya göre anlamlı farklılık ortaya koymaktadır. Ancak öğrencilerin yaşadıkları yer yurt, öğrenci evi, aile yanı şeklinde bu çalışmaya göre farklı şekilde ele alınmıştır. Anlamlı farklılığın yurt ile aile yanında kalan öğrenciler arasında olduğu ve yurtta kalan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dünyada yaşanan savaş, ekonomik düzenin bozulması, göçler, mesleklerin farklılaşması, işsizlik gibi nedenlerle gençlerin geleceğe yönelik beklentilerinde kaygı durumunun ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Gedikli & Akdoğan, 2023). Gelecek kaygısı depresyon, umutsuzluk, asosyalleşme başta olmak üzere ruhsal sıkıntılara zemin hazırlamakta ve dolayısıyla da yaşanan olayları algılama, anlama ve değerlendirmede gençleri yetersiz düzeye indirgemektedir (Demir-Barutçu, 2022; Oral, Akın, & Alp, 2020). Bu nedenle öğrencilerin geleceğe yönelik kaygı düzelerinin tespiti önem arz etmektedir.

Gelecek kaygısı, birçok insanın günlük hayatını etkileyen yaygın bir sorundur. Bu kaygı, iş, aile, sağlık veya dünya genelindeki olaylar gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir. Gelecek kaygısı ile ilgili araştırma önerileri şunlardır:

Kaygı eğilimi, iyimserlik/karamsarlık gibi kişilik özelliklerinin gelecek kaygısı ile nasıl ilişkili olduğu araştırılabilir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Geçmişteki travmatik deneyimler, aile içi şiddet, yoksulluk gibi yaşam deneyimlerinin gelecek kaygısı üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Ekonomik belirsizlik, siyasi istikrarsızlık, doğal afetler gibi toplumsal faktörlerin gelecek kaygısı üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Gelecek kaygısı ve onunla başa çıkma yöntemlerinin farklı kültürlerde nasıl algılandığı ve deneyimlendiği araştırılabilir.

Farklı kültürlerde gelecek kaygısının yaygınlık ve şiddetinin karşılaştırılması yapılabilir.

Kültürel değerlerin ve normların gelecek kaygısı ile nasıl ilişkili olduğu araştırılabilir.

KAYNAKÇA

[1] Akgün, A., Gönen, S., & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(20), 283-299.

[2] Aygün, M. (2014). *Öğrencilerin yaşam amaçlarıyla gelecek kaygısı arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

[3] Barlow, D. H. (2000). Unraveling the mysteries of anxiety and its disorders from the perspective of emotion theory. *American Psychologist, 55*(11), 1247. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.11.1247

[4] Beiter, R., Nash, R., McCrady, M., Rhoades, D., Linscomb, M., Clarahan, M., & Sammut, S. (2015). The prevalence and correlates of depression, anxiety, and stress in a sample of college students. *Journal of Affective Disorders, 173,* 90-96. https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.10.054

[5] Çevik, V. A., & Öneren, M. (2019). Önlisans öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (8), 1-12. http://dx.doi.org/10.29157/etusbe.65

[6] Demir-Barutcu, C. (2022). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 6*(2), 270-279. https://doi.org/10.46237/amusbfd.1052864

[7] Doğaner, S. (2017). *Düzenli egzersiz programının bireylerin stres, mutluluk ve serbest zaman doyum düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

[8] Dursun, A., & Özkan, M. S. (2019). Ergenlerin gelecek kaygıları ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkide yaşam doyumunun aracı rolü. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 3*(5), 23-37. https://doi.org/10.31461/ybpd.508996

[9] Gedikli, E., & Akdoğan, R. Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Abant Sağlık Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi, 3*(3), 1-12.

[10] Gerber, M., Brand, S., Herrmann, C., Colledge, F., Holsboer-Trachsler, E., & Pühse, U. (2014). Increased objectively assessed vigorous-intensity exercise is associated with reduced stress, increased mental health and good objective and subjective sleep in young adults. *Physiology & Behavior, 135*, 17-24. https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2014.05.047

[11] Geylani, M., & Yıldız, C. Ç. (2022). Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği" nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 10*(1), 284-300. https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1011330

[12] Godinić, D., & Obrenovic, B. (2020). Effects of economic uncertainty on mental health in the COVID-19 pandemic context: social identity disturbance, job uncertainty and psychological well-being model.

[13] Gottfredson, L. S. (2005). Applying Gottfredson's theory of circumscription and compromise in career guidance and counseling. *Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work, 1,* 71-100.

[14] Janta, H., Lugosi, P., & Brown, L. (2014). Coping with loneliness: A netnographic study of doctoral students. *Journal of Further and Higher Education, 38*(4), 553-571. https://doi.org/10.1080/0309877X.2012.726972

[15] Jungbluth, C., MacFarlane, I. M., Veach, P. M., & LeRoy, B. S. (2011). Why is everyone so anxious?: an exploration of stress and anxiety in genetic counseling graduate students. *Journal of Genetic Counseling, 20*(3), 270-286. https://doi.org/10.1007/s10897-010-9348-3

[16] Kartopu, S., & Duran, S. Ş. (2023). Okul dışı eğitim ve sanat etkinliklerinin üniversite öğrencileri üzerindeki etkileri. *International Journal of Fine Arts Education Research (UGSEAD), 6*(2), 116-130.

[17] Kautish, P., Walia, S., & Kour, P. (2021). The moderating influence of social support on career anxiety and career commitment: An empirical investigation from India. *Journal*

of Travel & Tourism Marketing, 38(8), 782-801. https://doi.org/10.1080/10548408.2021.1977765

[18] Mulderig, M. C. (2013). An uncertain future: Youth frustration and the Arab Spring.

[19] Nunn, K. P. (1996). Personal hopefulness: A conceptual review of the relevance of the perceived future to psychiatry. *British Journal of Medical Psychology, 69*(3), 227-245. https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.1996.tb01866.x

[20] Oral, N., Akın, G., & Alp, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi, 2*(2), 150-169.

[21] Öner, N., & Le Compte A. (1985). *Durumluk-sürekli kaygı envanteri el kitabı.* İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

[22] Özkan, K. K. (2014). *Kaygı (Anksiyete).* Retrieved from http://www.sokratespsikiyatri.com.tr/index.php/makaleler/detay/18

[23] Öztürk, A. (2013). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile tinsellik, iyimserlik, kaygı ve olumsuz duygu düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.

[24] Pattyn, B., & Van Liedekerke, L. (2001). Anxiety and uncertainty in modern society. *Ethical Perspectives, 8*(2), 88-104.

[25] Raja, S., Imaizumi, S., Kelly, T., Narimatsu, J., & Paradi-Guilford, C. (2013). *Connecting to work: How information and communication technologies could help expand employment opportunities.* Retrieved from https://hdl.handle.net/10986/16243

[26] Rogers, H., & Maytan, M. (2019). *Mindfulness for the next generation: Helping emerging adults manage stress and lead healthier lives.* Oxford University Press.

[27] Sürücü, F. (2012). *Matematik öğretmen adaylarının gelecek kaygıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

[28] Şanlı-Kula, K., & Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13*(33), 227-242.

[29] Şen, O. (2021). *Kocaeli Üniversitesi Hastanesi polikliniklerine başvuran hasta yakınlarının uyku kalite durumu ile uyku hijyen davranışları, anksiyete ve depresyon ilişkisi* (Yayınlanmamış tıpta uzmanlık tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

[30] Thayer, R. E. (2003). *Calm energy: How people regulate mood with food and exercise.* Oxford University Press, USA.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

[31] Zinbarg, R. E., Craske, M. G., & Barlow, D. H. (2006). *Mastery of your anxiety and worry (MAW): Therapist guide.* Oxford University Press.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

WEB 2.0 ARAÇLARI GELİŞTİRME: KAREKOD OLUŞTUR

Doç. Dr., SAYIM AKTAY
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
- 0000-0002-5301-0099

ÖZET

Bu çalışmada eğitim öğretim ortamlarında kullanılabilmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan bir Karekod Oluşturma web 2.0 aracı tanıtılarak incelenmiştir. Bu bağlamda, web 2.0 aracının özellikleri ve altyapısı gibi boyutların yanı sıra kullanıcı istatistikleri, sayfa görüntülemesi, kullanıcı ülke profili ve tarayıcı profilleri gibi boyutlar incelenmiştir. Araştırma 2023-2024 bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri http://karekodolustur.com/ adresinde yer alan web 2.0 aracı web sitesi ile statcounter verileri kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, Karekod Oluştur Web 2.0 aracı, kullanıcı dostu bir web 2.0 aracıdır ve PHP, Jquery ve Ajax altyapısıyla oluşturulmuştur ve Apache web sunucusu kullanılmaktadır. Masaüstü ve mobil cihazlardan kullanılabilen araç, genellikle hafta içi günlerde daha fazla tercih edilmektedir. Dünyada Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Çin gibi ülkelerde de kullanılsa da Türkiye'de daha çok kullanılmaktadır. Türkiye'de özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde popülerdir. Kullanıcılar Karekod Oluşturma web 2.0 aracı web sitesine genellikle doğrudan giriş ile ya da arama motorları ile gelmektedir. Çoğu kullanıcı aracı ilk kez kullanırken, bazıları daha önce kullanmış ve tekrar gelmiştir. Chrome tarayıcısı en çok tercih edilen tarayıcıdır, ancak mobil tarayıcılar da kullanılmaktadır. Kullanıcılar genellikle masaüstü sayfaları ziyaret etmekle beraber mobil versiyonu da kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: En Az 3 Anahtar Kelime yazılması gerekmektedir.

1. GİRİŞ

İnternet özellikle 90'lı yılların sonlarından başlayarak günümüze değin inanılmaz bir ivme kazanmıştır. Gerek altyapı geliştirilmesi ile daha çok hane ve kuruma internetin ulaştırılmasının yanı sıra gerek gelişen teknoloji sayesinde hız bakımından gelişmesi gerekse yeni oluşturulan kodlama yazılımları sayesinde internet üzerinde daha gelişmiş yazılım ve araçların oluşturulabilmesi interneti paha biçilemez bir araç ve kaynak haline getirmiştir. Böylece hem hız, hem altyapı hem de yazılımsal olarak gelişen internet günümüzde sayısız hane ve kuruma yüksek hızda içerik sağlamakta ve insanların kullanabileceği sayısız internet yazılımına ev sahibi yapmaktadır.

Eskiden sabit ve durağan olan web sitesi içerikleri gelişmekte olan kodlama yazılımları yardımıyla zamanla bu durağanlıktan kurtulmuş ve etkileşimli olmasının yanı sıra paylaşma ve çoklu kişilerle de

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

işbirliği yapılabilir hale gelmiştir. Dolayısıyla Web 2.0 aracı olarak da adlandırılan bu web siteleri ve uygulamalar her sektörde olduğu gibi eğitim kurumlarının da vazgeçilmezi olmuştur. Günümüzde bu web 2.0 araçlarının eğitim öğretim etkinlikleri için yadsınamaz bir biçimde avantajları olduğu bir gerçektir. Ancak, eğitim öğretim ortamlarında web 2.0 araçlarının kullanıcısı olmanın yanı sıra gereksinimlere uygun olarak web 2.0 araçları oluşturmak daha da önem arz etmektedir.

Bu çalışmada eğitim öğretim ortamlarında kullanılabilmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan bir karekod oluşturma web 2.0 aracı (http://karekodolustur.com/) tanıtılarak incelenmiştir. Bu bağlamda, web 2.0 aracının özellikleri, bileşenleri ve altyapısı gibi boyutların yanı sıra kullanıcı istatistikleri, sayfa görüntülemesi, kullanıcı ülke profili, tarayıcı profilleri ve web trafiği özellikleri gibi boyutlar incelenmiştir. Araştırma 2023-2024 bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, tutumların ve olayların gerçekçi ve bütünsel bir şekilde yorumlanabileceği bir yöntemdir (Tavşancıl ve Aslan, 2001; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman analizi ise mevzuat, direktifler, yasalar, kurumlar tarafından yapılan öneriler, yazışmalar, politika programları veya bloglar, sosyal ve politik web siteleri gibi çeşitli içerikleri incelemek için kullanılabilir (Gibton, 2016).

2. KAREKOD OLUŞTUR WEB 2.0 ARACI UYGULAMASI

2.1. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Genel Özellikleri

Görsel 1. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ekran Görüntüsü

Karekod Oluştur web 2.0 aracı genel özellikleri bakımından incelendiğinde, URL, metin, e-posta, telefon, SMS, Facebook adresi, Twitter adresi, Youtube adresi ve Wifi bilgileri için karekod oluşturulabildiği görülmektedir. Ayrıca bütün bu içeriklerin girilmesi sonucunda oluşturulan karekod bilgisayara indirilebilmekte ya da üçüncü kişilere gönderilebilmektedir.

2.2. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Altyapısı

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

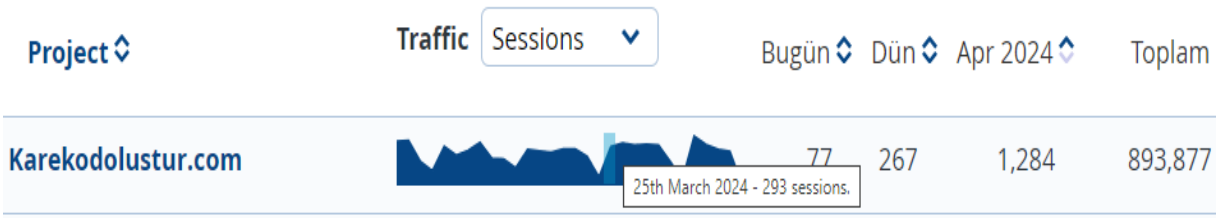
Karekod Oluştur web 2.0 aracının oluşturulmasında web sayfaları oluşturulmasında standart biçimeme dili olarak ifade edilen (https://www.w3schools.com/html/) HTML ile bütünleştirilerek arka uçta sunucu taraflı çalışan, açık kaynak kodlu ve birçok kişinin kullandığı (https://www.w3schools.com/php/php_intro.asp) PHP dili kullanılmıştır. Bunun yanı sıra sunucu tarafında 1995 yılında kurularak 1996 yılından beri dünyanın en çok tercih edilen web sunucusu olan (https://httpd.apache.org/) Apache tercih edilmiştir. Ayrıca, web trafiğinin kaydını tutmak amacıyla görünmez bir biçimde çalışabilen, yüksek düzeyde özelleştirilebilen ve gerçek zamanlı veri sunabilen bir web takipçisi olan Statcounter (https://statcounter.com/free-invisible-web-tracker/) entegre edilmiştir.

Web önyüz için ise HTML'ye entegre olarak dünyanın en popüler programlama dili özelliğine sahip olup web içeriği geliştirmek için tercih edilen (https://www.w3schools.com/js/) Javascript kütüphanesi olan Jquery tercih edilmiştir. Jquery hızlı çalışan, küçük boyutlu ve zengin özellikli olup web siteleri içeriğinde manipülasyon, olayları yönetme ve animasyon gibi özellikler sağlayan ve işlevleri için ajax kullanan bir Javascript kütüphanesidir (https://jquery.com/). Ajax ise sayfayı yenilemeden güncellemeyi sağlayan, sayfa çalışırken sunucu tarafından veri çekebilen ve arka planda sunucuya veri gönderebilen bir yapısı olduğu için (https://www.w3schools.com/xml/ajax_intro.asp) kullanıcı dostu bir kullanım elde edilebilmektedir.

Karekod Oluştur web 2.0 aracı ayrıca Iphone ya da Andorid telefonlar üzerinde sorunsuz çalışabilmesi amacıyla mobil uyumlu olarak oluşturulmuştur. Böylece mobil cihaz kullanıcıları masaüstü bilgisayarlarında yaşamış oldukları deneyime yakın bir deneyim ile web 2.0 aracını kullanabilmektedir. Bunun yanında Türkiye üzerinden bir sunucu tercih edilmiş ve hedef kitle Türkiye'nin kullanıcıları olduğu için hız kesintisinin az olması amaçlanmıştır.

2.3. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Kullanım Durumu

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanım durumuna ilişkin genel sürece ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

Görsel 2. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Kullanım İstatistikleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcı trafiği genel olarak incelendiğinde hafta içi yüksek düzeyde kullanıldığı Pazar günleri ise en düşük oranda kullanıldığı görülmektedir. Bu da Karekod Oluştur web 2.0 aracının hafta içi en çok tercih edildiğini açıklamaktadır. Karekod

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Oluştur web 2.0 aracını güncel olarak ortalama günlük 310 kişi kullanmaktadır. Karekod Oluştur web 2.0 aracını oluşturulduğu andan itibaren şu ana kadar 893,877 kişi kullanmıştır.

2.4. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçi Konumları

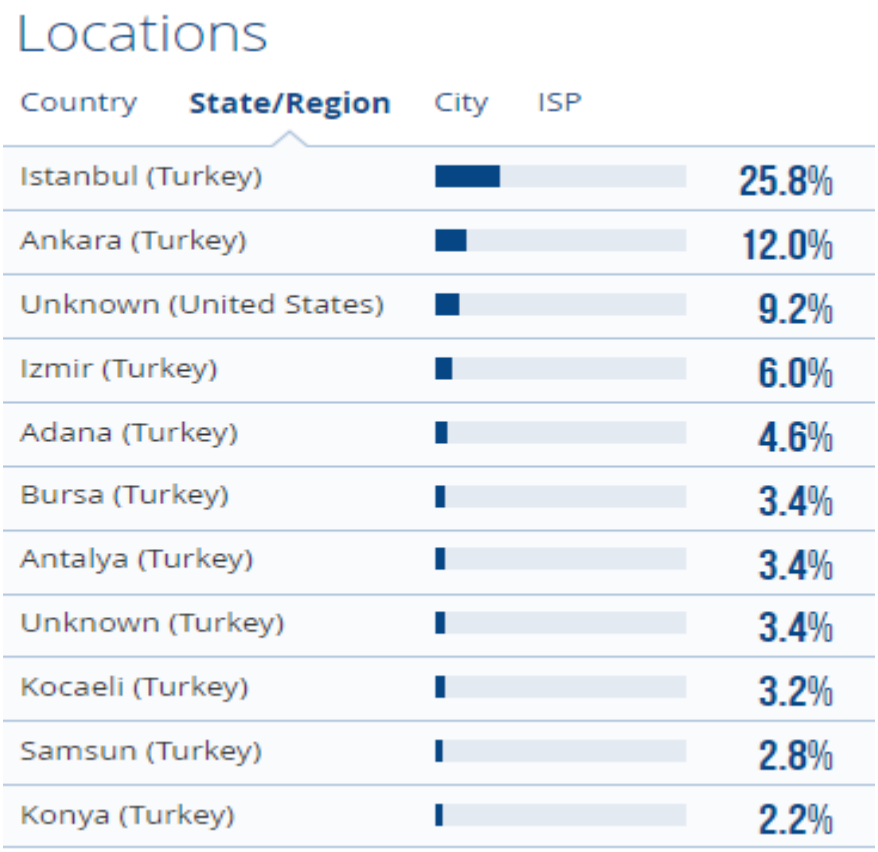
Karekod Oluştur web 2.0 aracının ziyaretçilerinin konumlarına ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

Görsel 3. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Küresel Ziyaretçi Konumları

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcılarının konum bilgileri incelendiğinde yoğun bir biçimde Türkiye'den kullanıldığı görülmektedir. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Çin Halk Cumhuriyeti'nden de insanların Karekod Oluştur web 2.0 aracını kullandıkları görülmektedir. Bu da yurtdışında yaşayan Türklerin Karekod Oluştur web 2.0 aracını kullandıkları biçiminde yorumlanabilir. Türkiye'den Karekod Oluştur web 2.0 aracını kullananların bilgilerine ilişkin bilgiler aşağıdaki görselte sunulmuştur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

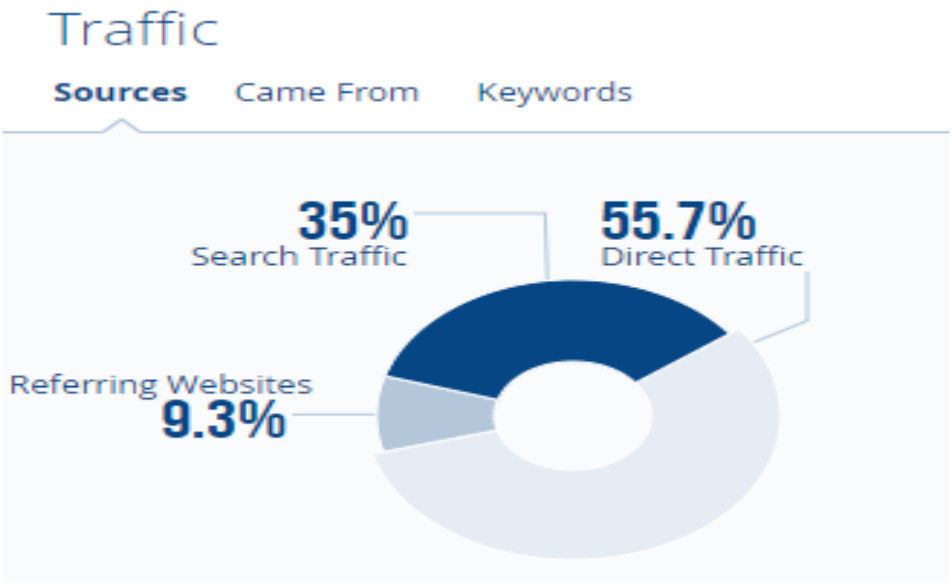
Görsel 4. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Türkiye'deki Ziyaretçi Konumları

Karekod Oluştur web 2.0 aracını Türkiye'den kullanan kişilerin hangi şehirlerden kullandığı incelendiğinde, en çok İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Bursa'daki kullanıcıların Karekod Oluştur web 2.0 aracını kullandıkları görülmektedir. Bu illerin nüfus bakımından en yoğun iller olduğu düşünüldüğünde kullanıcıların homojen olarak illere dağıldığı varsayılabilir.

2.5. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Siteye Geliş Biçimleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının ziyaretçilerinin siteye geliş biçimlerine ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

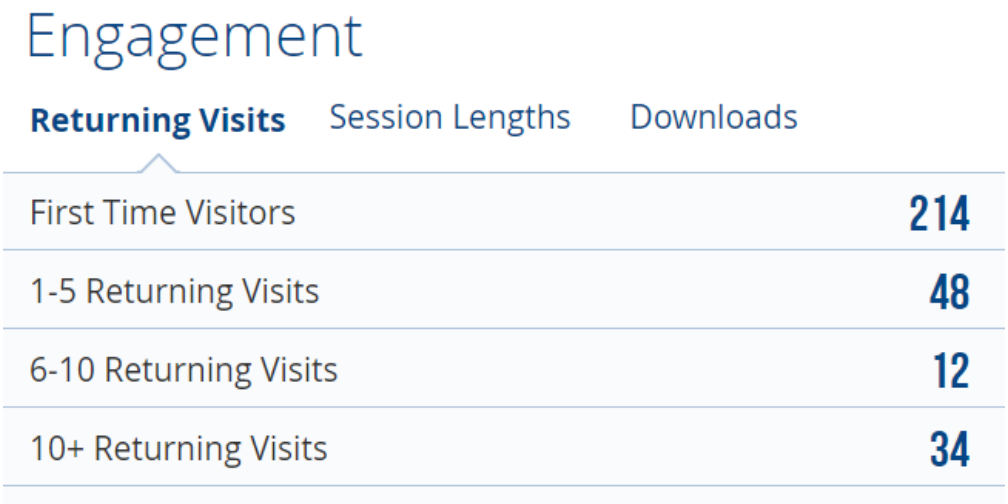

Görsel 5. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Siteye Geliş Biçimleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcılarının siteye geliş biçimleri incelendiğinde, %55.7 gibi büyük çoğunlukla doğrudan giriş yapıyor olmaları şaşırtıcıdır. Bunun yanı sıra %35 oranında bir kitlenin arama motorları yoluyla, %9.3'ünün ise yönlendiren web siteleri yoluyla Karekod Oluştur web 2.0 aracına geldikleri ve kullandıkları görülmektedir.

2.6. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Siteyle Etkileşim Biçimleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının ziyaretçilerinin siteyle etkileşim biçimlerine ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

Görsel 6. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Siteyle Etkileşim Biçimleri

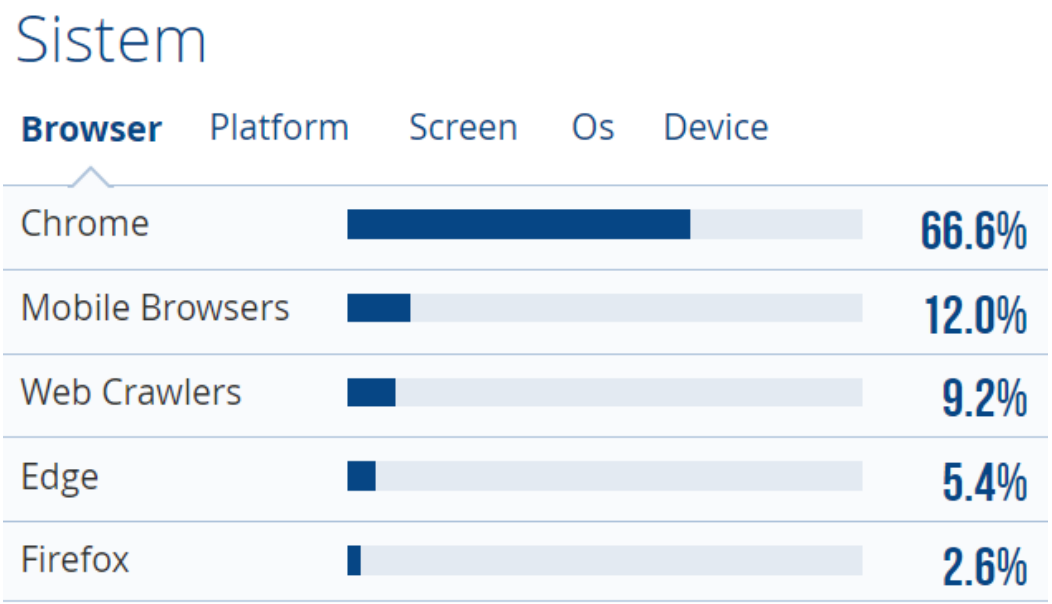
Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcılarının siteyle etkileşimleri incelendiğinde çoğunlukla yeni kullanıcılar olduğu görülürken, 1-5 arası dönüş yapanlar, 6-10 arası dönüş yapanlar ile 10 ve üzeri dönüş yapanların toplamda ilk kez Karekod Oluştur web 2.0 aracını

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kullananların yaklaşık yarısı kadar olması da Karekod Oluştur web 2.0 aracını kullananların tekrar gelip kullandıklarını göstermektedir.

2.7. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Tarayıcı Özellikleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının ziyaretçilerinin kullanmakta oldukları tarayıcı özelliklerine ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

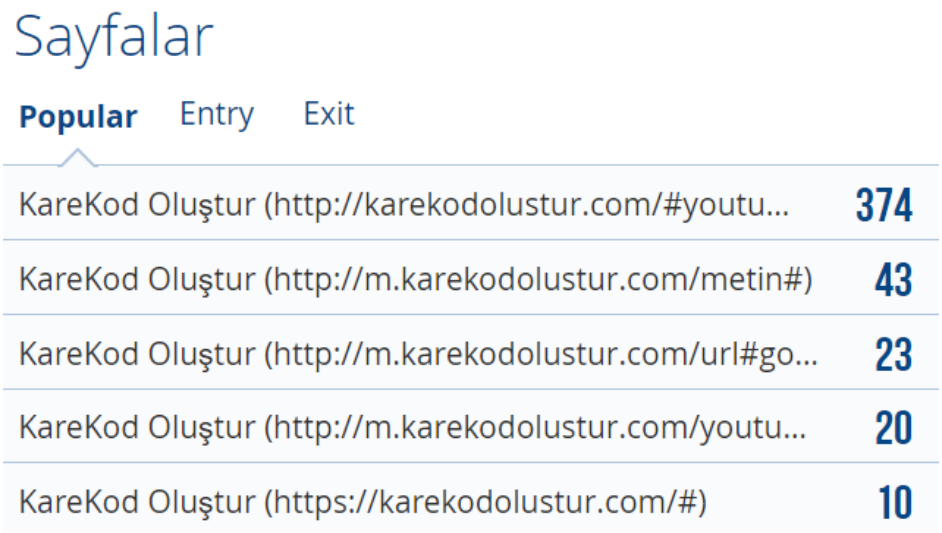
Görsel 7. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracı Ziyaretçilerinin Tarayıcı Özellikleri

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcılarının sahip oldukları tarayıcı özelliklerine bakıldığında büyük oranda Chrome web tarayıcısını kullandıkları görülmektedir. Bunun yanında %12 oranında mobil tarayıcılar kullanılırken %9.2 oranında ise web örümceklerinin Karekod Oluştur web 2.0 aracını ziyaret ettiği görülmektedir. Ayrıca az da olsa Edge ve Firefox tarayıcılarını kullanan ziyaretçiler bulunmaktadır. Karekod Oluştur web 2.0 aracı yukarıda yer alan tüm tarayıcıları tamamıyla desteklediği için bu kullanıcıların Karekod Oluştur web 2.0 aracını sorunsuzca kullanabildikleri söylenebilir.

2.8. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracında tercih edilen sayfalar

Karekod Oluştur web 2.0 aracının ziyaretçilerinin kullanım biçimleriyle de ilgili olarak kullanmakta oldukları sayfalara ilişkin görsel aşağıda sunulmuştur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Görsel 8. Karekod Oluştur Web 2.0 Aracında tercih edilen sayfalar

Karekod Oluştur web 2.0 aracının kullanıcılarının ziyaret ettikleri sayfalar incelendiğinde genellikle masaüstü versiyonunun (http://karekodolustur.com/) kullanıldığı görülmektedir. Ancak mobil uygulamalar yoluyla açılmakta olan alt alan adı (http://m.karekodolustur.com/) adresinin de nispeten az da olsa kullanıldığı görülmektedir.

3. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Karekod Oluştur Web 2.0 aracı genel olarak bakıldığında PHP, Jquery ve Ajax altyapısıyla oluşturulmuş kullanıcı dostu bir web 2.0 aracıdır. Türkiye'deki bir sunucuda yer alarak kullanıcıların bağlantılarında hız sorunu yaşanmasının önüne geçilmiştir. Sunucuda oldukça çok tercih edilen Apache web sunucusu kullanılmaktadır. Ayrıca, Karekod Oluştur Web 2.0 aracı masaüstü cihazlardan olduğu kadar mobil cihazlardan da sorunsuzca kullanılabilmektedir. Karekod Oluştur Web 2.0 aracı en çok hafta içi kullanılmaktadır. Karekod Oluştur Web 2.0 aracı dünyada farklı ülkelerdeki insanlar tarafından kullanılsa da yoğunlukla Türkiye'deki kullanıcılar tarafından kullanılmaktadır. Türkiye'de ise en çok İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde kullanılmaktadır.

Karekod Oluştur Web 2.0 aracı web sitesine kullanıcılar en çok doğrudan giriş yapıldığı görülmekle birlikte üçte bir oranında arama motoru ile gelmektedir. Kullanıcıların çoğunluğu Karekod Oluştur Web 2.0 aracını ilk kez kullanırken yaklaşık üçte bir oranında daha önceden kullanıp tekrar gelip kullanan kişiler oluşturmaktadır. Karekod Oluştur Web 2.0 aracını kullanan kişilerin en çok tercih ettikleri tarayıcı Chrome olmuştur. Bunun yanı sıra mobil tarayıcılar da kullanılmaktadır. Karekod Oluştur Web 2.0 aracı kullanıcıların açmış oldukları sayfalara bakıldığında daha çok masaüstü versiyonundaki sayfalar kullanılırken mobil versiyondaki sayfalar da kullanılmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Karekod Oluştur Web 2.0 aracı, PHP, Jquery ve Ajax altyapısıyla oluşturulmuş kullanıcı dostu bir web aracıdır. Masaüstü ve mobil cihazlardan sorunsuzca erişilebilmektedir. Hafta içi en yoğun kullanım göstermekte ve genellikle Türkiye'deki kullanıcılar tarafından tercih edilmektedir. Kullanıcılar genellikle doğrudan siteye giriş yapmakta veya arama motorları aracılığıyla gelmektedir. Tarayıcı olarak çoğunlukla Chrome tercih edilmekle birlikte mobil tarayıcılar da kullanılmaktadır. Ayrıca, kullanıcılar genellikle masaüstü versiyonu tercih etse de mobil versiyon da aktif olarak kullanılmaktadır.

KAYNAKÇA

Gibton, D. (2015). Researching education policy, public policy, and policymakers: Qualitative Methods and Ethical Issues. New York, NY: Routledge.

http://karekodolustur.com/

http://m.karekodolustur.com/

https://httpd.apache.org/

https://jquery.com/

https://www.w3schools.com/html/

https://www.w3schools.com/js/

https://www.w3schools.com/php/php_intro.asp

https://www.w3schools.com/xml/ajax_intro.asp

https://statcounter.com/free-invisible-web-tracker/

Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınevi.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE RISK OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION AND AI DETECTION TOOLS

Assoc. Prof. Dr., SAYIM AKTAY
Muğla Sitki Kocman University,
- 0000-0002-5301-0099

ABSTRACT

The aim of this research is to examine artificial intelligence detection tools that enable the detection of content generated by artificial intelligence. The study was conducted during the spring semester of the 2023-2024 academic year, and it included 15 artificial intelligence detection tools that were prominent in search engines. The research is qualitative in nature, and the data were analyzed using the document analysis technique. The results of the research revealed that while all artificial intelligence detection tools are available for free, some of them are subject to usage restrictions. It is observed that artificial intelligence detection tools are generally created under a webpage within a website, but there are also those that serve as the main page. All artificial intelligence detection tools can be used without registration. While all artificial intelligence detection tools allow scanning by copying and pasting text, some also allow scanning of files such as PDF or MS Word documents. Some artificial intelligence detection tools can scan documents in cloud-based storage services such as Google Drive or Dropbox. Additionally, they can scan web sites by entering a URL. Generally, content ranging from 2000 to 15000 characters or 500 to 5000 words can be scanned by artificial intelligence detection tools. Only a small portion of these tools have Turkish language support on websites. Similarly, only a small number of artificial intelligence detection tools support scanning Turkish artificial intelligence content.

Keywords: Artificial intelligence in education, artificial intelligence, AI Detection

1. INTRODUCTION

Artificial intelligence has rapidly become a part of our lives, especially in recent years, and has changed the world at an unprecedented pace and scale. With its many conveniences and advantages, artificial intelligence can be widely used in various sectors, including education. However, the potential use of artificial intelligence in educational environments also brings along some dangers. Issues such as privacy, data confidentiality, and information manipulation, as well as concerns about having student work manipulated by artificial intelligence tools, are among the primary concerns regarding artificial intelligence. In addressing these problems and ensuring the reliability of artificial intelligence in educational environments, artificial intelligence detection tools play an important role. Tools that detect artificial intelligence content can particularly detect attempts such as the use of artificial intelligence, cheating, and plagiarism in processes such as student assignments, online exams, and project assignments.

The aim of this research is to examine artificial intelligence detection tools that enable the detection of content generated by artificial intelligence. In this context, artificial intelligence detection tools have been examined in terms of features such as being paid or free, registration

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

requirement, type of content acceptance, maximum character or word limit, and the language of the website it belongs to. The research is important in terms of effectively using artificial intelligence detection tools in educational processes, developing successful policies and guidelines by educational institutions and administrators, creating necessary training programs, and establishing guidance processes.

This research, which aims to examine artificial intelligence detection tools based on different criteria, is a qualitative study. Data collection methods such as observation and interviews are used in qualitative research. Qualitative research is a research method in which attitudes and events can be interpreted realistically and holistically in their own environment (Tavşancıl and Aslan, 2001; Yıldırım and Şimşek, 2006). In addition, the data were analyzed using the document analysis technique. Document analysis is a technique that can be used to examine all kinds of content such as legislation, directives, laws, recommendations made by institutions, correspondence, policy programs, or blogs, social and political websites (Gibton, 2016).

2. FINDINGS REGARDING AI DETECTION TOOLS

In this section, 15 artificial intelligence detection tools that stand out in the search results obtained after searching for the keyword "ai detector" in the Google search engine have been examined in terms of different features. The findings and comments obtained from this examination are systematically presented.

2.1. AI Detection Tools and Their Websites

Table 1. Ai Detection Tools and Their Websites

No	AI Detection Tools	Websites
1.	Quillbot	https://quillbot.com/ai-content-detector
2.	Scribbr	https://www.scribbr.com/ai-detector/
3.	Copyleaks	https://copyleaks.com/ai-content-detector
4.	ZeroGPT	https://www.zerogpt.com/
5.	UNDETECTABLE AI	https://undetectable.ai/
6.	GPTZero	https://gptzero.me/
7.	WRITER	https://writer.com/ai-content-detector/
8.	Sapling	https://sapling.ai/ai-content-detector
9.	Content at Scale	https://contentatscale.ai/ai-content-detector/
10.	TRINKA	https://www.trinka.ai/ai-content-detector
11.	Dupli Checker	https://www.duplichecker.com/ai-content-detector.php
12.	Plagiarism Detector	https://plagiarismdetector.net/ai-content-detector
13.	CONTENTDETECTOR.AI	https://contentdetector.ai/
14.	Smodin	https://smodin.io/ai-content-detector
15.	SCISPACE	https://typeset.io/ai-detector

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

When Table 1 is examined, it is observed that artificial intelligence detection tools are generally created as separate pages rather than the main page of their websites. This may imply that they do not focus on artificial intelligence detection as a whole website, but rather incorporate this service as a tool. However, it is seen that tools such as ZeroGPT, GPTZero, and UNDETECTABLE AI directly perform artificial intelligence detection with their main pages and focus solely on artificial intelligence detection.

2.2. AI Detection Tools and Their Websites and Their Prices

Table 2. AI Detection Tools and Their Websites and Their Prices

No	AI Detection Tools	Price
1.	Quillbot	Free
2.	Scribbr	Free
3.	Copyleaks	Free
4.	ZeroGPT	Free
5.	UNDETECTABLE AI	Free
6.	GPTZero	Free
7.	WRITER	Free
8.	Sapling	Free
9.	Content at Scale	Free
10.	TRINKA	Free
11.	Dupli Checker	Free
12.	Plagiarism Detector	Free
13.	CONTENTDETECTOR.AI	Free
14.	Smodin	Free of charge five times a week
15.	SCISPACE	Free

When examined in terms of whether artificial intelligence detection tools are paid or not, it is seen that nearly all of them are free. However, the free status may be limited by the number of uses. Therefore, the general availability of artificial intelligence detection tools for free is a positive feature for controlling educational products such as assignments.

2.3. AI Detection Tools and Their Websites and Registration Requirement

Table 3. AI Detection Tools and Their Websites and Registration Requirement

No	AI Detection Tools	Registration Requirement
1.	Quillbot	No
2.	Scribbr	No
3.	Copyleaks	No
4.	ZeroGPT	No
5.	UNDETECTABLE AI	No

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

6.	GPTZero	No
7.	WRITER	No
8.	Sapling	No
9.	Content at Scale	No
10.	TRINKA	No
11.	Dupli Checker	No
12.	Plagiarism Detector	No
13.	CONTENTDETECTOR.AI	No
14.	Smodin	No
15.	SCISPACE	No

When examined in terms of the requirement for registration, it is observed that none of the artificial intelligence detection tools require users to register on the website for usage. Thus, educators using artificial intelligence detection tools will be able to perform their tasks directly without dealing with registration processes.

2.4. Content Input Feature of AI Detection Tools

Table 4. Content Input Feature of AI Detection Tools

No	AI Detection Tools	Content Input
1.	Quillbot	Pasting from clipboard, File uploading
2.	Scribbr	Pasting from clipboard
3.	Copyleaks	Pasting from clipboard
4.	ZeroGPT	Pasting from clipboard, File uploading
5.	UNDETECTABLE AI	Pasting from clipboard
6.	GPTZero	Pasting from clipboard, File uploading
7.	WRITER	Pasting from clipboard, URL
8.	Sapling	Pasting from clipboard
9.	Content at Scale	Pasting from clipboard
10.	TRINKA	Pasting from clipboard
11.	Dupli Checker	Pasting from clipboard, File uploading, Google Drive, Dropbox
12.	Plagiarism Detector	Pasting from clipboard, File uploading, Dropbox
13.	CONTENTDETECTOR.AI	Pasting from clipboard
14.	Smodin	Pasting from clipboard, File uploading
15.	SCISPACE	Pasting from clipboard

When examined in terms of content input features, it is observed that all artificial intelligence detection tools allow pasting from the clipboard. In addition, it is noteworthy that 6 out of 15 artificial intelligence detection tools have the feature of file uploading. This corresponds to nearly half of the total. Thanks to the file uploading feature, file formats such as doc, docx, or PDF can be scanned for artificial intelligence content. Thus, educators will be able to scan

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

copied texts to determine whether they contain artificial intelligence content, as well as scan their own documents. This provides convenience in terms of saving time and practicality.

Additionally, it is observed that some artificial intelligence detection tools have the capability to scan files located in cloud systems. When these cloud systems are examined, it is seen that Google Drive and Dropbox services are available. However, out of the 15 artificial intelligence detection tools, only two of them have this feature. Through scanning files in the cloud, educational stakeholders can scan files in the cloud environment for artificial intelligence content. Moreover, it is also seen that artificial intelligence content detection can be performed with a URL using one artificial intelligence detection tool. Therefore, content on websites can be examined for artificial intelligence through this tool.

2.5. Permitted Content Length of AI Detection Tools

Table 5. Permitted Content Length of AI Detection Tools

No	AI Detection Tools	Permitted Content Length
1.	Quillbot	1200 words
2.	Scribbr	500 words
3.	Copyleaks	No info
4.	ZeroGPT	15000 character
5.	UNDETECTABLE AI	No info
6.	GPTZero	5000 character
7.	WRITER	5000 words
8.	Sapling	2000 character
9.	Content at Scale	2500 character
10.	TRINKA	500 words
11.	Dupli Checker	2000 words
12.	Plagiarism Detector	2000 words
13.	CONTENTDETECTOR.AI	No info
14.	Smodin	5000 character
15.	SCISPACE	1000 words

When artificial intelligence detection tools are examined in terms of the allowed content length, it is observed that even though two of them do not specify a limit, restrictions based on word or character counts are imposed. When the content limit allowed by artificial intelligence detection purposes is examined in terms of word type, it is seen that a limit is set between 500 and 5000 words. Therefore, since these words can have different character counts, it is impossible to precisely state how many characters they will be. However, when artificial intelligence detection tools are examined in terms of character limit, it is seen that a limit is set between 2000 and 15000 characters.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

2.6. Turkish Language Support on AI Detection Tools

Table 6. Turkish Language Support on AI Detection Tools

No	AI Detection Tools	Turkish Language Support
1.	Quillbot	No
2.	Scribbr	No
3.	Copyleaks	Yes
4.	ZeroGPT	No
5.	UNDETECTABLE AI	No
6.	GPTZero	No
7.	WRITER	No
8.	Sapling	No
9.	Content at Scale	No
10.	TRINKA	No
11.	Dupli Checker	Yes
12.	Plagiarism Detector	Yes
13.	CONTENTDETECTOR.AI	No
14.	Smodin	Yes
15.	SCISPACE	No

When artificial intelligence detection tools are examined in terms of providing Turkish language support on their websites, it is observed that the vast majority do not have Turkish language support. However, it is seen that CopyLeaks, Dupli Checker, Plagiarism Detector, and Smodin artificial intelligence detection tools have Turkish language support on their websites. Therefore, although artificial intelligence detection tools are weak in terms of Turkish language support, the presence of tools that can be used by users with weak foreign language skills is an important convenience.

2.7. Turkish Content Control Support on AI Detection Tools

Table 7. Turkish Content Control Support on AI Detection Tools

No	AI Detection Tools	Turkish Content Control Support
1.	Quillbot	No
2.	Scribbr	Not specified, it works
3.	Copyleaks	No
4.	ZeroGPT	Not specified, it works
5.	UNDETECTABLE AI	Not specified, it works
6.	GPTZero	Not specified, it works
7.	WRITER	Not specified, it works
8.	Sapling	Not specified, it works
9.	Content at Scale	Not specified, it works
10.	TRINKA	No

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

11.	Dupli Checker	Yes
12.	Plagiarism Detector	Yes
13.	CONTENTDETECTOR.AI	No
14.	Smodin	Yes
15.	SCISPACE	Not specified, it works

When artificial intelligence detection tools are examined in terms of checking Turkish content, there is no clear certainty about which languages the tools detect or do not detect. While some artificial intelligence detection tools provide instructions for entering English text, others do not specify the input language but still allow the content to be checked for artificial intelligence. However, since it cannot be ensured that they provide support for Turkish content, the reliability of the results obtained from using these tools is questionable. Additionally, some tools like Dupli Checker or Smodin are able to check content in many languages, including Turkish, for whether it is artificially generated or not. Therefore, using artificial intelligence detection tools that have been verified to check whether Turkish content is artificially generated on websites where Turkish content control is performed will ensure more reliable results.

3. RESULTS AND EVALUATION

When artificial intelligence detection tools are generally examined, it is seen that there are many tools created to detect content generated with artificial intelligence. It is observed that these artificial intelligence detection tools are generally created under a website page. However, it is also seen that there are also artificial intelligence detection tools available as an entire website. Furthermore, when artificial intelligence detection tools are examined in terms of pricing, the significant advantage of being able to access all tools for free is notable. However, some artificial intelligence detection tools have usage limitations.

All artificial intelligence detection tools can be used without the obligation to register. This can be considered as a significant convenience. Additionally, all artificial intelligence detection tools can be used by simply copying and pasting the text into the clipboard. Since some artificial intelligence detection tools allow file uploads, directly scanning files such as PDF or MS Word documents for artificial intelligence content is also a significant convenience. Moreover, in addition to all these, some artificial intelligence detection tools can also scan documents in cloud-based storage services such as Google Drive or Dropbox, saving people from the hassle of downloading and uploading these files to the computer again. In addition to all these, the option of directly scanning a website by entering a URL is also offered as an additional option by artificial intelligence detection tools, allowing websites to be scanned for artificial intelligence content.

Artificial intelligence detection tools can generally scan content ranging from 2000 to 15,000 characters or 500 to 5000 words. Therefore, the allowed content can be considered sufficient. Only a small portion of artificial intelligence detection tools provide language support on

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

websites. Similarly, artificial intelligence detection tools that offer Turkish language support for content scanning purposes also remain quite limited.

4. GENERAL EVALUATION AND CONCLUSION

When artificial intelligence detection tools are evaluated in general, it is pleasing that they are offered as free services. Additionally, there is a considerable number of artificial intelligence detection tools available, and educators can choose the most suitable one for their needs. In fact, educators have the opportunity to scan their documents or websites for artificial intelligence content, in addition to pasting text from the clipboard. There is no need for them to register to use all these features.

Although there are many positive features about artificial intelligence tools, limitations in the use of artificial intelligence detection tools, the lack of Turkish support on websites, and the inability to scan Turkish content can be seen as shortcomings in this regard.

REFERENCES

Gibton, D. (2015). Researching education policy, public policy, and policymakers: Qualitative Methods and Ethical Issues. New York, NY: Routledge.

https://contentdetector.ai/

https://contentatscale.ai/ai-content-detector/

https://copyleaks.com/ai-content-detector

https://www.duplichecker.com/ai-content-detector.php

https://gptzero.me/

https://plagiarismdetector.net/ai-content-detector

https://quillbot.com/ai-content-detector

https://sapling.ai/ai-content-detector

https://smodin.io/ai-content-detector

Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). İçerik analizi ve uygulama örnekleri: İstanbul: Epsilon Yayınevi.

https://typeset.io/ai-detector

https://undetectable.ai/

https://www.scribbr.com/ai-detector/

https://www.trinka.ai/ai-content-detector

https://writer.com/ai-content-detector/

Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınevi.

https://www.zerogpt.com/

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL STRES VE DUYGUSAL tükenmişliK DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Prof. Dr. Vicdan ALTINOK
Gazi Üniversitesi,
Yüksek Lisans Öğrencisi, Semra AYDIN
Gazi Üniversitesi,

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; örgütsel yaşamın bir gerçeği olan stresin, yüksek seviyede olduğunda tükenmişliğe neden olduğu düşüncesinden hareketle; öğretmenlerde demografik değişkenlere göre örgütsel stres ve duygusal tükenmişlik arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın evrenini Ankara ili Polatlı ilçesinde 2023/2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırmada Örgütsel Stres Ölçeği, Maslach Tükenmişlik Envanterinin Duygusal Tükenmişlik bölümü kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Ayrıca frekans dağılımlarına, ortalama değerlerine ve bağımsız değişkenlerin anlamlılık değerlerine bakılmıştır. Elde edilen analizler sonucunda öğretmenlerin; cinsiyet, medeni durum, unvan, yönetim görevi, görev yapılan öğretim kademesi ile duygusal tükenmişlikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken yaş ve kıdemleri ile duygusal tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğretmenlerin; cinsiyet, yönetim görevi ve görev yapılan öğretim kademesi ile örgütsel stres arasında anlamlı bir ilişki söz konusu değil iken yaş, medeni durum, unvan ve kıdemleri ile örgütsel stres arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak öğretmenlerde duygusal tükenmişlik ile örgütsel stres arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde örgütsel stresin duygusal tükenmişliği etkilemesinden dolayı eğitim sistemi içerisinde öğretmenlere demografik değişkenler açısından ayrım ve baskı yapılmadığı, adil davranıldığı, kendini güvende hissettiği stressiz bir ortamda çalışma imkanının sağlanması tükenmişlik duygularını en az düzeyde yaşamalarına katkı sağlayacaktır. Kısaca tüm öğretmenler bireysel olarak tanınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Tükenmişlik, Örgütsel Stres, Duygusal Tükenmişlik.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

FİZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MODERN FİZİK İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ANLAMALARI[1]

Yasemen Ezgi YILDIRIM
Fizik Öğretmeni,
- ORCID ID: 0000-0001-5674-404X
Prof. Dr. Serap ÇALIŞKAN
Dokuz Eylül Üniversitesi,
ORCID ID: 0000-0002-6750-6511

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, fizik öğretmen adaylarının modern fizik dersindeki temel kavramları kavramsal anlamalarını belirlemek ve kavram yanılgılarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye de devlet üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinde Modern Fizik dersini almış fizik öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 akademik yılı itibariyle Ege Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören, gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 17 fizik öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının modern fizik ile ilgili temel kavramları anlamalarını belirlemek üzere Modern Fizik Zihin Haritaları (MF-ZH), Modern Fizik Kavramsal Anlama Sınavı (MFKA-S) ve elde edilen verileri desteklemek amacıyla Modern Fizik Kavramsal Anlama Görüşme Formu (MFKA-GF) kullanılmıştır. Araştırmada fizik öğretmen adaylarının çizdiği MF-ZH ları, MFKA-S ndaki ve MFKA-GF nda her bir soruya verdikleri yanıtlar nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda özellikle özel görelilik, fotoelektrik olay ve Compton olaylarıyla ilgili belirgin yanlış anlamalar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fizik Öğretmen Adayları, Modern Fizik, Kavramsal Anlama,

[1] Bu çalışma "Fizik Öğretmen Adaylarının Modern Fiziğin Temel Kavramları İle İlgili Kavramsal Anlamalarına Bir Bakış" (Yıldırım, 2023) adlı Yüksek Lisans Tez'inden üretilmiştir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CONCEPTUAL UNDERSTANDINGS OF PRE-SERVICE PHYSICS TEACHERS' ABOUT MODERN PHYSICS[2]

This research aims to determine the basic concepts and conceptual understandings of physics teacher candidates in a modern physics course and to reveal their misconceptions. In the research, (the phenomenological) research method, one of the qualitative research methods, was used. The universe of this research consists of physics teacher candidates who have taken modern physics courses in the Education Faculties of state universities in Turkey. The sample of the research consists of 17 physics teacher candidates studying at a state university in the Aegean regionand and participating in the research voluntarily as of the 2020-2021 academic year. Participants were determined by criterion sampling, one of the purposive sampling methods. In the research, Modern Physics Mind Maps (MF-ZH), Modern Physics Conceptual Understanding Exam (MFKA-S), and Modern Physics Conceptual Comprehension Interview Form (MFKA-GF) were used to support the obtained data to determine pre-service teachers' understanding of the basic concepts related to modern physics. In the study, the MF-ZHs drawn by the physics teacher candidates, and the answers they gave to each question in the MFKA-S and MFKA-GF were analyzed using the content analysis technique, which is one of the qualitative analysis techniques. As a result of the research, it has been determined that there are significant misunderstandings, especially about special relativity, the photoelectric effect, and the Compton phenomena.

Key Words: Pre-service Physics Teachers, Modern Physics, Conceptual Understanding

[2] This study was produced from the Master's Thesis titled "An Overview of Pre-service Physics Teachers' Conceptual Understanding of the Basic Concepts of Modern Physics" (Yıldırım, 2023).

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Protection from discrimination in exercising the right of education in the Bulgarian law

Assoc. prof. D. Sc. (Legal sciences) Ivaylo Ivanov STAYKOV
New Bulgarian University,
ORCID ID: 0000-0002-0994-0280
Dimitar Nikolaev KOKINOV, 5th year student
New Bulgarian University,

ABSTRACT:

This report presents the main provisions in the current Bulgarian law regarding the protection from discrimination in exercising the right of education. This matter is normatively regulated in Chapter two, Section two (Art. 29–35) of the Protection from Discrimination Act (in force from 01.01.2004).

The educational institutions shall take appropriate measures for the purpose of equalising the possibilities of effective exercising of the right of education and training of disabled persons, except where the expenses thereof are unreasonably high and would seriously burden the institution. The persons carrying out training and education, as well as the authors of textbooks and school aids shall be obliged to submit information and apply methods of education and training in a way directed to the overcoming of stereotypes regarding the role of the woman and man in all spheres of the public and family life. This shall also apply for overcoming the negative stereotypes regarding the persons belonging to racial, ethnic and religious groups, as well s regarding disabled persons. The schools and higher schools shall include in their educational programmes and plans education on the issues of equality of women and men.

The head of an educational institution shall take effective measures for prevention of all forms of discrimination at the educational place on a part of a person from the pedagogical or non-pedagogical personnel or by a student. For failure to fulfil this obligation the head of the educational institution shall bear responsibility according to Discrimination Act on the place of study on part of an employee of the administration, a teacher or a student. The head of the educational institution shall put in an accessible place the text of the Protection from Discrimination Act, as well as all provisions of the internal rules regarding the protection from discrimination. The head of an educational institution, having received a complaint of a student who considers himself a subject of harassment by a person from the pedagogical or non-pedagogical personnel or by another student, shall be obliged to enquire immediately and take

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

measures for termination of the harassment, as well as for imposing disciplinary liability. On request, the head of the educational institution shall submit information to the person claiming that his rights have been violated.

Keywords: right to education, protection from discrimination, educational institutions, Bulgarian law

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TÜRKİYE'DE 2019-2024 YILLARI ARASINDA ERGENLERİN AİLE AİDİYETİ ÜZERİNE YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Melek GÜÇLÜ ERDOĞAN

Dokuz Eylül Üniversitesi,

- 0009-0003-8712-7169

Doç.Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL

Dokuz Eylül Üniversitesi,

- 0000-0002-3450-1060

ÖZET

Ergenlik döneminde aidiyet duygusu büyük önem taşımaktadır ve aile, bireyin aidiyetinin başladığı ilk bağlamdır. Bu araştırmada Türkiye'de ergenlerin aile aidiyeti üzerine yapılmış tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlerin aile aidiyeti üzerine Türkiye'de yapılmış son beş (2019-2024) yıla ait yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Yapılan yüksek lisans tezlerinin yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, değişkenler ve veri analiz teknikleri incelenmiştir. Araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Ulusal Tez Merkezi YÖK-Tez üzerinden 2019-2024 yılları arasında yapılmış yüksek lisans tezleri filtrelenerek tespit edilmiştir. Arama kriterleri doğrultusunda toplamda on iki adet yüksek lisans tezine ulaşılmıştır. İncelenen yüksek lisans tezlerinin hedef kitlesi altı araştırmada doğrudan ergenler olurken altı araştırmada lise öğrencisi olan ergenlerdir. Araştırmaların çalışma grupları 186 ve 1153 arasında değişmektedir. Araştırmaların tamamında veri toplama aracı olarak 'Aile Aidiyeti Ölçeği' kullanılmıştır. Aile aidiyeti ölçeğinin yanı sıra araştırmalarda, araştırmaların problem durumuna uygun farklı veri toplama araçları 'Aile Aidiyeti Ölçeği' ile birlikte kullanılmıştır. Araştırmalarda çok sayıda çeşitli demografik değişenler kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan değişken sayıları incelendiğinde, en az değişken A1'de, en çok değişken A11'de kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan değişkenler incelendiğinde en sık kullanılan değişken 'Cinsiyet' değişkeni olmuştur. En az sıkılıkla kullanılan değişken 'Anne ve baba meslekleri' ve 'Okul Başarısı' değişkenleridir. Araştırmalarda kullanılan demografik değişkenler incelenirken üçten az sıklıkta kullanılan değişkenler diğer(*) kategorisine dahil edilmiştir. Verilerin analizinde nicel araştırma yöntemlerine uygun tekniklerden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmalarda kullanılan veri analiz teknikleri incelendiğinde parametrik ve parametrik olmayan fark testlerinin, ilişki ve yordama testlerinin kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular sonuç ve tartışma bölümünde değerlendirilmiş, Türkiye'de ergenlerin aile aidiyeti üzerine yapılmış

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

yüksek lisans tezlerinin benzeyen ve ayrışan özellikleri tartışılmış, yeni araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, aidiyet, aile aidiyeti, ergen.

1.GİRİŞ

Aile, evlilik ve genetik bağlarla oluşturulan, karı, koca, çocuklar ve kardeşler arasındaki ilişkilere dayanan toplumun en temel birimidir (TDK, 2023). Aile, bireyin sosyal etkileşime başladığı ve aidiyet duygusunun ilk olarak tatmin edildiği bir ortamdır. Bu tanım, ailenin toplumsal ve duygusal önemini vurgulayarak, bireyin sosyal bağlarını kurma sürecinde ailenin kritik rolünü açıklamaktadır. (Aslantürk, 2020).

Aidiyet kelime anlamı olarak, ilişkinlik ve ilgi olarak tanımlanmıştır (TDK,2023). Anant (1966)'a göre aidiyet "kişinin kendisini bir sistemin ya da bir ortamın ayrılmaz bir parçası olarak hissetmesi deneyimi" olarak ifade edilmiştir. Aidiyet kavramı, ortak bağlara, duygulara, düşüncelere ve davranışlara işaret eder. "Aidiyet" duygusu, bir bireyin insanlığını sürdürmek için doğa ve toplumla olan ilişkisinden doğan çabanın bir sonucudur. (Ersanlı ve Koçyiğit, 2013: 752). Aidiyet kavramı, çeşitli yönlere doğru genişleyebilir. Bireyler, bir kavram, nesne, topluluk, etnik grup veya sosyal kategoriye karşı aidiyet duygusu geliştirebilirler. Bu unsurlar, bireysel farklılıklar ve kişinin kendini tanımladığı kavramlar göz önüne alınarak daha da çeşitlendirilebilir(Alptekin, 2011).

Bireyler yaşamlarını sürdürürken, bir yerde, bir grup içinde veya kendilerini yetkin ve tanıdık hissettikleri bir alanda aidiyet duygusu arayabilirler (King ve Boyd, 2016). Bireyler bu arayışa en çok ergenlik ve gençlik döneminde ihtiyaç duymaktadırlar (Öztürk ve ark 2006). Rogers'ın pozitif yaklaşımı (1951: 50), Maslow'un aidiyet ve sevgi gereksinimi (1970: 77), Alderfer'in ilişki gereksinimi, Deci ve Ryan'ın yakınlık gereksinimi (Alderfer, 1969: 142-175; Ryan ve Deci, 2000: 68-78), Glasser'ın sevgi ve bağlılık gereksinimi (Corey, 2008: 25), Fromm'un bağlılık ve köklülük gereksinimi (Geçtan, 2014: 110) gibi örneklerde; aidiyet ihtiyacı ve ilişki kurma gibi kavramların vurgulandığı görülüyor. Ergenlik döneminde güçlü bir aidiyet duygusu oldukça önemlidir. Aidiyet duygusunun gelişimiyle birlikte bireyler, hem kendilerine hem de çevrelerine saygı duyarlar, daha duyarlı hale gelirler, çevresel sorunlarla başa çıkarlar ve yeteneklerinin farkına varırlar (Ercoşkun ve Nalçacı 2005).

2.AMAÇ

Bu araştırmanın amacı 2019-2024 yılları arasında yurt içinde yapılmış, ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran, yüksek lisans tezlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların cevapları aranmaktadır.

Ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran yüksek lisans tezlerinin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
Ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran yüksek lisans tezlerinin çalışma gruplarının özellikleri nasıldır?
Ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran yüksek lisans tezlerinin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran yüksek lisans tezlerinin demografik değişkenlere göre dağılımı nasıldır?
Ergen bireylerin aile aidiyetini araştıran yüksek lisans tezlerinin veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

3.YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Dokümanlar araştırmalarda zengin veri kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır (Patton, 2018, s. 293). Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi, yapılması amaçlanan çalışmaya ilişkin mevcut kayıt ve belgelerin toplanarak belirli bir sistematikle kodlanıp analiz edilmesidir (Çepni, 2012).

4.VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın verileri Ulusal Tez Merkezi YÖK-Tez üzerinden 2019-2024 yılları arasında yapılmış yüksek lisans tezleri filtrelenerek tespit edilmiştir. Tarama kriterlerinde ‘Aranacak Kelime(ler)’ kısmına (‘aile aidiyeti’ ve ‘ergen’), (‘aile aidiyeti’ ve ‘lise’), (‘aile’ ve ‘aidiyet’ ve ‘ergen’), (aile’ ve ‘aidiyet’ ve ‘ergen’), (aile’ ve ‘aidiyet’ ve ‘lise’), kelimeleri girilmiş, aranacak alan ‘tez adı’, arama tipi ‘içinde geçsin’ olarak belirlenmiştir. Bu kriterler doğrultusunda toplamda on iki adet yüksek lisans tezine ulaşılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Kodu	Araştırmanın Adı	Yazar	Araştırmanın Yılı	Araştırma Yöntemi
A1	A1-Lise öğrencilerinde algılanan aile aidiyet duygusu ile riskli davranışlara yönelim arasındaki ilişkinin incelenmesi	Burcu BUDAK	2023	Nicel Araştırma Yöntemi
A2	A2-Ergenlerin aile aidiyeti ve prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Mustafa YAVUZ	2022	Nicel Araştırma Yöntemi
A3	A3-Ergenlerde aile aidiyeti ve sosyal medya bağımlılığının değerlendirilmesi	Özlem AYDOĞDU BOYRAZ	2022	Nicel Araştırma Yöntemi
A4	A4-Aile içi iletişim ve aidiyet duygusu ile spora yönelik tutum ilişkisinin incelenmesi	Yeliz ERDOĞAN KARCI	2021	Nicel Araştırma Yöntemi
A5	A5-Ergenlerde duygusal özerkliğin yurtta kalma, algılanan duygusal istismar ve aile aidiyeti bağlamında incelenmesi	Ayşe Büşra KİRAZ CAN	2021	Nicel Araştırma Yöntemi
A6	A6-Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile benlik saygısı, aile aidiyeti ve yaşadıkları güçlükler arasındaki ilişki	Kübranur GÖRMÜŞ	2021	Nicel Araştırma Yöntemi
A7	A7-Lise öğrencilerinde aile aidiyeti ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi	Sultan KİREMİTCİ	2020	Nicel Araştırma Yöntemi
A8	A8-Lise öğrencilerinde akran zorbalığı ile aile aidiyet duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi	Gülbin İŞSEVER	2020	Nicel Araştırma Yöntemi
A9	A9-Ergenlerde aile aidiyetinin psiko-sosyal değişkenler bakımından incelenmesi	Ozan POLAT	2019	Nicel Araştırma Yöntemi
A10	A10-Öznel iyi oluşun yordanmasında psikolojik ihtiyaçların karşılanması, aile aidiyeti ve ebeveyn algısı rolünün incelenmesi	Eda GÖK	2019	Nicel Araştırma Yöntemi
A11	A11-Ergenlerde bağlanma stilleri ve aile aidiyetinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi	Durmuş Ali İLİK	2019	Nicel Araştırma Yöntemi
A12	A12-Ergenlerin aile aidiyeti ve ebeveyn ilişkileri ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Gizem Güler BAŞAR	2019	Nicel Araştırma Yöntemi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

5.BULGULAR

Çizelge 1. Türkiye'de Ergenlerin Aile Aidiyeti Üzerine Yapılmış Araştırmalar

Çizelge 2. Türkiye'de Ergenlerin Aile Aidiyeti Üzerine Yapılmış Araştırmalar

Kodu	Araştırmanın Çalışma Grubu	Veri Toplama Araçları	Verilerin Analizinde Kullanılan Testler
A1	245 kız, 430 erkek olmak üzere 675 lise öğrencisi.	Aile Aidiyet Ölçeği ve Riskli Davranışlar Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis, Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon
A2	205 kadın, 195 erkek olmak üzere 400 ergen.	Aile Aidiyeti Ölçeği ve Ergen Prososyallik Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Korelasyon Analizi
A3	318 kadın, 276 erkek olmak üzere 594 ergen.	Aile Aidiyeti Ölçeği ve Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu	t testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis, Pearson korelasyon analizi, Spearman korelasyon, tek yönlü varyans analizi (ANOVA)
A4	121 kadın, 65 erkek olmak üzere 186 ergen.	Aile Aidiyeti Ölçeği, Aile değerlendirme Ölçeği ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Korelasyon Analizi
A5	423 kadın, 156 erkek olmak üzere 579 ergen.	Duygusal özerklik Ölçeği, Ergenler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği	Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı, İkili Lojistik Regresyon Analizi, t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA)
A6	139 kadın, 205 erkek olmak üzere 344 lise öğrencisi.	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği, Güçler ve Güçlükler Anketi	t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), korelasyon ve regresyon
A7	616 kadın 537 erkek olmak üzere toplam 1153 lise öğrencisi.	Aile Aidiyeti Ölçeği ve Şiddet Eğilimi Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon testi
A8	92 kadın 123 erkek olmak üzere toplam 215 lise öğrencisi.	Olweus Öğrenciler İçin Akran Zorbalığı Anketi ve Aile Aidiyeti Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon testi
A9	131 kadın, 114 erkek olmak üzere 245 ergen.	Aile Aidiyeti Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon testi
A10	199 erkek ve 209 kız olmak üzere 408 lise öğrencisi.	Anne-Baba Algısı Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği, Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği	t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve hiyerarşik regresyon analizi

A11	293 erkek ve 273 kız olmak üzere 566 lise öğrencisi.	İlişki Ölçekleri Anketi, Aile Aidiyeti Ölçeği	t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Katsayısı analizi
A12	313 kız ve 247 erkek olmak üzere toplam 560 ergen.	Aile Aidiyeti Ölçeği, Ebeveyn-Ergen İlişki Niteliği Ölçeği, Ahlaki Olgunluk Ölçeği	t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon Katsayısından

Çizelge 3. Türkiye'de Ergenlerin Aile Aidiyeti Üzerine Yapılmış Araştırmalar

Kodu	**Demografik Değişkenler**
A1	Cinsiyet, gelir düzeyi, sınıf düzeyi ve okul türü.
A2	Cinsiyete, yaş, kardeş sayısı, kaçıncı çocuk olduğu, ailenin toplam aylık geliri, Anne-babasının yaşam durumu, Anne-babasının birlikte olma durumu, Anne eğitim durumu, Baba eğitim durumu
A3	Yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, ailenin kaçıncı çocuğu olduğu, okul düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne babası birlikteliği, Anne-babasının yaşam durumu, okul başarılar, sosyal medya kullanımı
A4	Cinsiyet, sınıf, ailedeki çocuk sayısı, kardeşler arasındaki sıra, anne ve baba meslekleri, anne ve baba eğitim durumları, fiziksel aktivite sıklıkları
A5	Cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, lise türü, anne-baba birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve doğum sırası, sosyo ekonomik düzey
A6	Yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, öğrenim görülen mevcut okul türü, anne-babanın birlikte yaşama durumu, anne-babanın eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi ve psikolojik danışmanlık alma durumu
A7	Cinsiyet, yaş, eğitime devam edilen sınıf, eğitime devam edilen okul, kardeş sayısı, ailenin aylık geliri, yaşamının çoğunu geçirdiği yer, TV veya internet kullanma sıklığı, aileyle zaman geçirme sıklığı, sportif kültürel bir aktiviteyle ilgilenme durumu, eğitime devam ederken barınılan yer, anne baba yaşam durumu, anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, anne-baba birliktelik durumu
A8	Cinsiyet, yaş, anne ve babasının akademik düzeyi, öğrencinin akademik başarısı, sigara kullanımı ve sıklığı
A9	Yaş, cinsiyet, okuduğu okul türü, ebeveyn eğitim düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey, kaçıncı çocuk olduğu, kardeş sayısı, okuldan kaçma durumu, okul kurallarına uyma durumu, argo veya küfürlü kelimelerle konuşma durumu
A10	Okul türü, cinsiyet, ebeveyn eğitim durumu, kardeş sayısı,
A11	Cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, yaşamının çoğunun geçirildiği yer, aile yapısı, ebeveyn yaşam durumu, ebeveyn birliktelik durumu anne-baba eğitim düzeyi, anne mesleği, anne ve babayla olan yaş farkı, aile tutumu, şiddete maruz kalma durumu, şiddet maruz kalınıyorsa sıklığı, ebeveynler arsında şiddete tanıklık etme durumu, aileyle düzenli zaman geçirme durumu, anne ve babanın sigara içme durumu, anne ve babanın alkol kullanma durumu, ailede en çok zaman ayıran kişi, ailenin akrabayla ilişki durumu, ailenin öğrenciyi başkalarıyla kıyaslama durumu, evde evcil hayvan besleme.

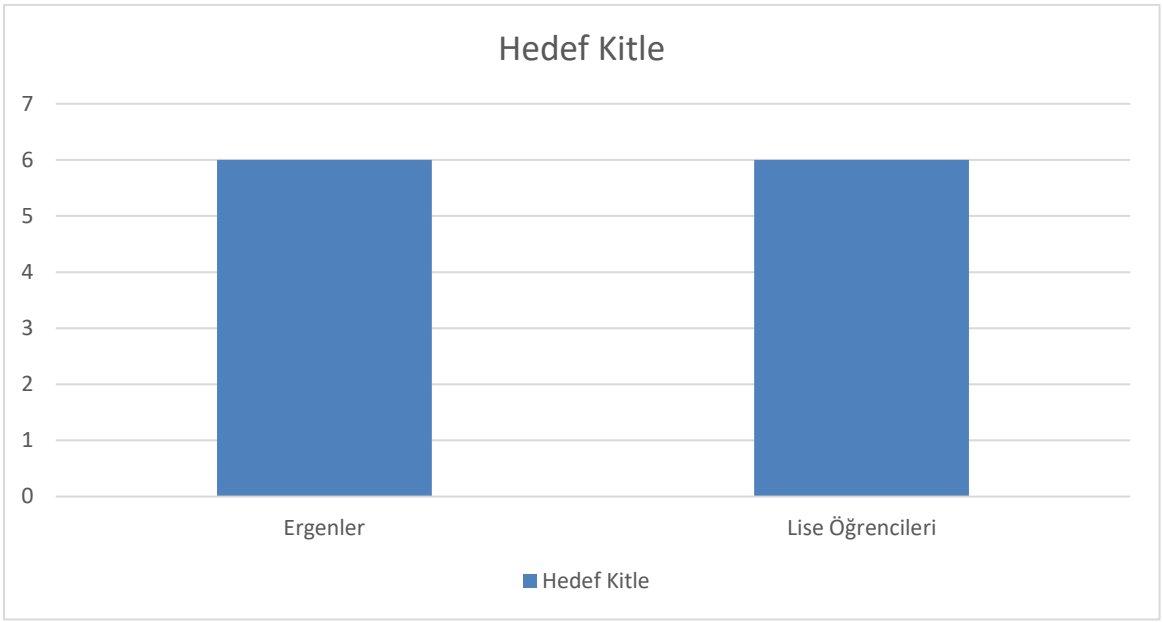
ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A12	Cinsiyeti, yaşı, devam ettiği lise türü, sınıfı, okuldaki başarı durumu algısı, anne-baba tutumu algısı, anne-baba öğrenim düzeyi, anne-baba mesleği

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

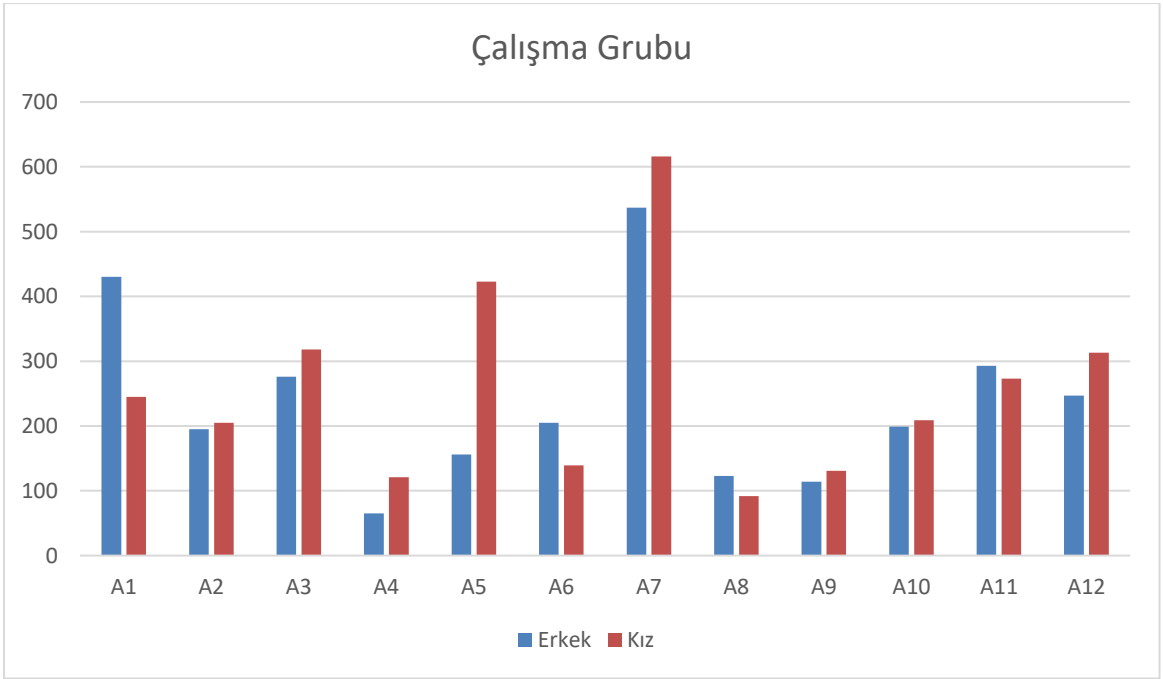
Ergenlerin aile aidiyeti üzerine yapılmış araştırmalar incelendiği zaman 2019-2024 yıllarında toplam on iki adet yüksek lisans tez çalışması karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmaların dört tanesi 2019, iki tanesi 2020, üç tanesi 2021, iki tanesi 2022 ve bir tanesi 2023 yılında yapılmıştır. Araştırmalar yöntem açışından incelendiğinde, araştırmaların tamamında nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Görsel 1. Araştırmanın Hedef Kitlesi

Araştırmaların hedef kitlesi altı araştırmada doğrudan ergenlik dönemindeki bireyler olurken altı araştırmada sadece lise öğrencisi olan ergenlerdir.

Görsel 2. Araştırmaların Çalışma Grubu

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Araştırmaların çalışma grubu incelendiği, en kalabalık çalışma grubuna sahip araştırma, 616 kadın ve 537 erkek olmak üzere toplam 1153 lise öğrencisiyle yapılmış olan A7'dir. Çalışma grubu en az olan araştırma, 121 kadın ve 65 erkek olmak üzere 186 ergen üzerine yapılmış A4'dür. Araştırmaların çalışma grupları 186 ve 1153 arasında değişmektedir.

Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde araştırmaların tamamında Mavili, Kesen ve Daşbaş (2014) tarafından geliştirilen 'Aile Aidiyeti Ölçeği' kullanılmıştır. Aile aidiyeti ölçeğinin yanı sıra araştırmalarda, araştırmaların problem durumuna uygun farklı veri toplama araçları 'Aile Aidiyeti Ölçeği' ile birlikte kullanılmıştır. Bu veri toplama araçları Riskli Davranışlar Ölçeği, Ergen Prososyallik Ölçeği, Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu, Aile değerlendirme Ölçeği, Spora Yönelik Tutum Ölçeği Duygusal Özerklik Ölçeği, Ergenler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Güçler ve Güçlükler Anketi, Şiddet Eğilimi Ölçeği, Olweus Öğrenciler İçin Akran Zorbalığı Anketi, Anne-Baba Algısı Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği, Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi, Ebeveyn-Ergen İlişki Niteliği Ölçeği ve Ahlaki Olgunluk Ölçeğidir.

Çizelge 4. Araştırmaların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Cinsiyet	Gelir düzeyi	Sınıf düzeyi	Okul türü	Yaş	Kardeş sayısı	Çocuk sırası	Ebeveyn yaşam durumu	Ebeveyn birliktelik durumu	Ebeveyn eğitim durumu	Anne ve baba meslekleri	Okul Başarısı	*Diğer	Toplam
A1	1	1	1	1										4
A2	1	1			1	1	1	1	1	1				8
A3	1			1	1	1	1	1	1	1		1	1	10
A4	1		1			1	1			1	1		1	7
A5	1	1	1	1	1		1		1	1				8
A6	1	1		1	1	1			1	1			1	8
A7	1	1	1	1	1	1		1	1	1			7	16
A8	1				1					1		1	1	5
A9	1	1		1	1	1	1			1			3	10
A10	1			1		1				1				4
A11	1				1	1	1	1	1	1	1		14	22
A12	1		1	1	1					1	1	1	1	8
Toplam	12	6	5	8	9	8	6	4	6	11	3	3	29	

Araştırmalarda kullanılan değişken sayıları incelendiğinde, en az değişken A1'de (4), en çok değişken A11'de (22) kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan değişkenler incelendiğinde en sık kullanılan değişken 'Cinsiyet' (12) değişkeni olmuştur. 'Cinsiyet' değişkeni tüm araştırmalarda kullanılan bir değişkendir. En az sıklıkla kullanılan değişken 'Anne ve baba meslekleri' (3) ve 'Okul Başarısı' (3) değişkenleridir. Araştırmalarda kullanılan demografik değişkenler incelenirken üçten az sıklıkta kullanılan değişkenler diğer(*)

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

kategorisine dahil edilmiştir. Diğer kategorisi: A3 için sosyal medya kullanımı değişkenidir. A4 için fiziksel aktivite sıklıkları değişkenidir. A6 için psikolojik danışmanlık alma durumu değişkenidir. A7 için yaşamının çoğunu geçirdiği yer, TV veya internet kullanma sıklığı, aileyle zaman geçirme sıklığı, sportif kültürel bir aktiviteyle ilgilenme durumu, eğitime devam ederken barınılan yer ve anne-baba çalışma durumu değişkenleridir. A8 sigara kullanımı ve sıklığı değişkenidir. A9 için okuldan kaçma durumu, okul kurallarına uyma durumu, argo veya küfürlü kelimelerle konuşma durumu değişkenleridir. A11 için yaşamının çoğunun geçirildiği yer, aile yapısı, anne ve babayla olan yaş farkı, aile tutumu, şiddete maruz kalma durumu, şiddet maruz kalınıyorsa sıklığı, ebeveynler arsında şiddete tanıklık etme durumu, aileyle düzenli zaman geçirme durumu, anne ve babanın sigara içme durumu, anne ve babanın alkol kullanma durumu, ailede en çok zaman ayıran kişi, ailenin akrabayla ilişki durumu, ailenin öğrenciyi başkalarıyla kıyaslama durumu ve evde evcil hayvan besleme değişkenleridir. A12 için anne-baba tutumu algısı değişkenidir.

Çizelge 5. Araştırmaların Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

Teknikler	T-Testi	Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)	Korelasyon testi	Regresyon	Mann-Whitney U testi	Kruskal Wallis
A1	1	1	1		1	1
A2	1	1	1			
A3	1	1	1		1	1
A4	1	1	1			
A5	1	1	1	1		
A6	1	1	1	1		
A7	1	1	1			
A8	1	1	1			
A9	1	1	1			
A10	1	1	1	1		
A11	1	1	1			
A12	1	1	1			
Toplam	12	12	12	3	2	2

Araştırmalarda kullanılan veri analiz teknikleri incelendiğinde, araştırmaların tamamında T-Testi, Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Korelasyon testlerinin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmaların üçünde regresyon testi, ikisinde Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

6.Sonuç

Bu araştırmada ergenlerin aile aidiyeti üzerine Türkiye'de yapılmış son beş (2019-2024) yıla ait yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda ergenlerin aile aidiyeti konulu yüksek lisans tezlerinin yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, değişkenler ve veri analiz teknikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, son beş yılda on iki adet yüksek lisans tezi karşımıza çıkmaktadır. Yüksek

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı 1-4 arasındadır. Aile aidiyeti çok çalışılan bir konu olmasına rağmen ergenlerin aile aidiyeti konusundaki araştırmaların sayısı nispeten daha azdır.

Araştırmalar yöntem açısından incelendiğinde, araştırmaların tamamında nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmaların hiçbirinde nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmamıştır. Nicel araştırma yöntemleriyle yapılan bu araştırmalardan elde edilen bulguların, nitel araştırma yöntemleriyle desteklenmediği görülmüştür.

Yapılan araştırmalardan altı tanesi doğrudan ergenlik dönemini ele alırken, araştırmalardan altı tanesi lise öğrencisi olan ergenleri ele almıştır. Lise öğrencileri yaş itibariyle ergenlik döneminde olan bireylerdir (Senemoğlu, 2018). Araştırmaların çalışma grupları 186 ve 1153 arasında değişmektedir.

Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde aile aidiyeti yapısı, tüm araştırmalarda Mavili, Kesen ve Daşbaş, (2014) tarafından geliştirilen 'Aile Aidiyeti Ölçeği' ile ölçümlenmiştir. Araştırmaların tamamında nicel araştırma yönteminin kullanılması aile aidiyeti ile ilgili güncelliğini yitirmemiş geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının olmasından kaynaklı olabilir.

Araştırmalarda kullanılan demografik değişkenler incelendiğinde en sık kullanılan değişken 'cinsiyet' değişkenidir. Cinsiyet değişkeninden sonra en sık kullanılan değişken 'ebeveyn eğitim durumu' olmuştur. En az kullanılan değişkenler 'anne-baba meslekleri' ve 'okul başarısı' değişkenleridir. 'Ebeveyn eğitim durumu' değişkeni sık kullanılan bir değişken olmasına rağmen 'anne-baba meslekleri' az kullanılan bir değişkendir.

Araştırmalarda kullanılan veri analiz teknikleri incelendiğinde parametrik ve parametrik olmayan fark testlerinin, ilişki ve yordama testlerinin kullanıldığı görülmektedir. Fark testleri araştırmanın demografik değişkenleri incelenirken kullanılmış, ilişki testleri aile aidiyetinin farklı bir yapıyla arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır. En sık kullanılan veri analiz teknikleri fark testleri olmuştur.

Sonuç olarak bu araştırmadan elde edilen bulgular belirli kriterlerle sınırlıdır. Bu sınırlıklar doğrultusunda sonuçların değerlendirilmesi gerekmektedir. Ergenlerin aile aidiyetiyle ilgili çalışma yapacak araştırmacılara, nicel araştırma yöntemleriyle yapılan araştırmalardan elde edilen bulguların, nitel araştırma yöntemleriyle desteklenerek karma desen araştırmaların yapılması önerilmektedir. Aile aidiyetine yönelik doğrudan ergenlerin aile aidiyetini ölçümleyen bir ölçme aracı geliştirilebilir.

Kaynakça

Alderfer, C. P. (1969). An Empirical Test of A New Theory of Human Needs. Organizational Behavior and Human Performance, 4(2): 142–175.

Alptekin, D. (2011). Toplumsal aidiyet ve gençlik: üniversite gençliinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Anant SS, 1966. Need to belong. Canadas Mental Health, 14,2, 21-27.

Aslantürk H, 2020. Tek Ebeveynli Ailelerde Aile Aidiyeti. İstanbul: Kriter Yayınevi

Aslantürk, H. ve Kaya-Kılıç, A. (2020). Üvey Aileye Sahip Gençlerde Aile Aidiyeti: Nitel Bir Analiz. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (3), 1171-1189.

Başar, G. G. (2019). Ergenlerin Aile Aidiyeti Ve Ebeveyn İlişkileri İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Karabük Üniversitesi.

Boyraz, A. Ö. (2022). Ergenlerde Aile Aidiyeti Ve Sosyal Medya Bağımlılığının Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Konya Sağlık Bilimleri Üniversitesi.

Budak, B.(2023). Lise Öğrencilerinde Algılanan Aile Aidiyet Duygusu İle Riskli Davranışlara Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Corey, G. (2008). Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis, 12-54.

Çepni, S. (2012) Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Ersanlı, K. ve Koçyiğit, M. (2013). Ait Olma Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(12): 751-764.

Geçtan, E. (2014). Psikanaliz ve Sonrası. Istanbul: Remzi Kitabevi, 70-110.

Gök, E. (2019). Öznel İyi Oluşun Yordanmasında Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması, Aile Aidiyeti Ve Ebeveyn Algısı Rolünün İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Görmüş, K. (2021). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri İle Benlik Saygısı, Aile Aidiyeti Ve Yaşadıkları Güçlükler Arasındaki İlişki (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

İlik, A. D. (2019). Ergenlerde Bağlanma Stilleri Ve Aile Aidiyetinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İşsever, G. (2020). Lise Öğrencilerinde Akran Zorbalığı İle Aile Aidiyet Duygusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi.

Karcı, E.Y. (2021). Aile İçi İletişim Ve Aidiyet Duygusu İle Spora Yönelik Tutum İlişkisinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi.

Kirazcan, A.B. (2021). Ergenlerde Duygusal Özerkliğin Yurtta Kalma, Algılanan Duygusal İstismar Ve Aile Aidiyeti Bağlamında İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

Kiremitçi, S. (2022). Lise Öğrencilerinde Aile Aidiyeti Ve Şiddet Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

Maslow, A. H. (1970). Personality and Motivation. New York:Harper&Row, 77.

Mavili, A., Kesen, Ö. G. D. N. F., & Daşbaş, Ö. G. D. S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, (33).

Patton, M.Q. (2018).Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (M.Bütünve S. Beşir-Demir Çev., Ed.). Pegem Akademi

Polat, O. (2019). Ergenlerde Aile Aidiyetinin Psiko-Sosyal Değişkenler Bakımından İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi),Dokuz Eylül Üniversitesi.

Rogers, C. R. (1951). Client-Centered Therapy: Its Current Practice, İmplications, and Theory, Boston: Houghton Mifflin Co, 50

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and The Facilitation of İntrinsic Motivation, Social Development, and Wellbeing. American Psychologist, 55(1), 68–78.

Senemoğlu, N. (2018). Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya. 26. Baskı. Ankara. Anı Yayıncılık.

Yavuz, M. (2022). Ergenlerin Aile Aidiyeti Ve Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ƏDƏBİYYAT DƏRSLƏRİNDƏ YENİ TƏLİM TEXNOLOGİYALARININ MAHİYYƏTİ

Doç.dr, Nazile Abdullazade
Azerbaycan Devlet Pedaqoji Üniversitesi, Filoloji Fakültesi,
Edebiyatın Egitimi teknolojisi Anabilim Dalı
https://orcid.org/0000-0002-1829-7178

ÖZET

Kürəselləşən, daim inkişaf edən dünyada insanda əxlaqi və intellektual inkişaf, informasiya ilə işləmək bacarığı, yaradıcı və tənqidi təfəkkürün formalaşdırılması məqsədini dəyişməyi qarşıya bir vəzifə olaraq qoyan təhsil sistemi də gündən-günə dəyişir. Əsas xüsusiyyətti və üstünlüyü biliyin hazır şəkildə mənimsənilməsi deyil, özünün əldə edə bilmək bacarığını qazanmış olmasından ibarətdir. Dövlətin cəmiyyət və vətəndaş qarşısında qoymuş olduğu tələbləri nəzərdən keçirdikdə belə bir sualla qarşlaşırıq: müasir dərs necə olmalıdır? Qarşılaşdığımız suala belə bir cavab da verə bilərik ki, şəxsiyyətyönümlülüyə istiqamətlənmiş dərs hər bir halda təlim-tədris fəaliyyətini özündə birləşdirməli, öyrənənin yaradıcı və tənqidi təfəkkürünün təkmilləşməsinə şərait yaratmalıdır. N.Kazımov demişdir: "Dərs ərzində şagird fəaliyyətinin dəyişən tərzləri dərsin quruluşunun daxili cəhətlərini əmələ gətirir".

Bu gün yeni təlim texnologiyaları təhsil sistemində ayrılmaz bir hissəyə çevrilmiş, kürəselləşmənin tələblərinə uyğun təlim fəaliyyətinə əsaslanmışdır. Digər fənlər kimi, ədəbiyyat fənninin də rolu artmış, fənnin tədrisi yeni istiqamət almışdır. Təhsilalanların qarşılıqlı əməkdaşlıq qabiliyyətinin, yaradıcı və tənqidi təfəkkürün artırılması və kommunikativ münasibətlərin qurulması ədəbiyyat təliminin fəallaşmasına səbəb olur. Son nəzəri mülahizələr ümumi orta təhsil səviyyəsi (V-IX siniflər) üzrə fənlərin tədrisi metodikası üzrə müxtəlif elmi araşdırmalar aparmış, bir sıra sahələrdə təlimin konstruktiv və dinamik idarəolunmada əsas funksiyası olan fəal-interaktiv təlimi pedaqoji elmə gətirmişdir. Son dövrlər elmi nəzəri mülahizələr fəal təlimin yeni pedaqoji perspektivliyini və sağlam psixoloji mühitə təsiri yollarını təqdim etmişdir.

Fəal interaktiv təlimdə əsas məqsədlərdən biri şagirdlərin düşünmə bacarıqlarının artırılması, orta məktəb kontekstində ədəbi anlayışların dərki, şagirdlərin təlim mühitinin canlı ünsiyyət şəraiti ilə təmin edilməsidir. Bu təlim metodlarına didaktik oyunlar, beyin həmləsi, sual-cavab, bədii alqoritmlərin öyrənilməsi, qrup işləri, rollu oyunlar, bədii simulyasiyalar, problemin həlli və digər kontekstləri əks etdirən fəaliyyətlər daxildir. Şagirdin qazanacağı biliklər bu yollarla daha da təkmilləşir, onlarda əməkdaşlığın, yaradıcılığın, tənqidi təfəkkürün yüksəlməsinə kömək edir. İnteraktiv metodlar müəllimin fasilitator rolunu aşkar edir və təlim mərkəzində şagirdlərin rolunu əks etdirir.

Ümumtəhsil məktəblərində yeni təlim texnologiyalarının tətbiqinə 1990-cı illərin sonlarında başlanılmışdır. Bolonya təhsil sisteminə keçid, kurikulum islahatı, yeni nəsil dərsliklər müasir

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

texnologiyaları da təlimə gətirdi. Fəal/interaktiv təlimdən istifadə yeni texnologiyaların tətbiqini sürətləndirdi. İlk olaraq, bu sahədə ciddi uğurlar qazanılmasa, təlim prosesində ciddi qüsurlar ortaya çıxsa da, yeni texnologiyaların tətbiqi dairəsi genişlənirdi. S.Hüseynoğluya görə, həmin müəllimlər dərsdə qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaqdan çox, müxtəlif təlim işlərinin mexaniki icrasına can atır, yeni texnologiyaların tələblərini həyata keçirdiklərini nümayiş etdirməyə çalışırdılar.

Bu gün ədəbiyyat təliminin qarşısında duran mühüm vəzifələrdən biri cəmiyyətdə sözünü deyə bilən, müstəqil düşüncəli, saf əqidəyə malik, istəiən situasiyada ünsiyyətqurma qabiliyyətinə malik şəxsiyyət yetişdirməkdir. Bu mənada ədəbiyyat fənni söz sənəti kimi böyük imkanlara malikdir. Bu imkanları fəal /interaktiv təlim metodlarının tətbiqi daha da genişləndirir. Fəal (interaktiv) metodlarla təşkil olunan ədəbiyyat dərslərində təhsilalanlar təkcə Azərbaycan ədəbyyatının inkişaf tarixi, bu ədəbiyyatı yaradanların həyat yolu və yaradıcılığını deyil, digər həyati bacarıqları da mənimsəyirlər, xüsusilə kommunikasiya bacarıqlarının inkişafını daha sistemli, yeni texnologiyaların tətbiqi ilə aparmaq daha məqsədəuyğundur.

Açar sözlər: ədəbiyyat təlimi, interaktiv, texnologiya, kommunikasiya, problem.

THE ESSENCE OF NEW LEARNING TECHNOLOGIES IN LITERATURE LESSONS

ABSTRACT

In the globalized, ever-developing world, the educational system, which aims to change the goal of moral and intellectual development, the ability to work with information, and the formation of creative and critical thinking, is also changing day by day. Its main feature and advantage is not the ready assimilation of knowledge, but the fact that it has acquired the ability to acquire it. When we consider the requirements that the state sets before society and citizens, we are faced with such a question: what should a modern lesson be like? We can also give an answer to the question that we are faced with, that a lesson oriented to personality should in any case include teaching and learning activities, and should create conditions for the improvement of the learner's creative and critical thinking. N. Kazimov said: "The changing styles of student activity during the lesson form the internal aspects of the structure of the lesson".

Today, new learning technologies have become an integral part of the educational system, based on the learning activity in accordance with the requirements of globalization. Like other subjects, the role of the literature subject has increased, and the teaching of the subject has taken a new direction. Increasing the students' mutual cooperation ability, creative and critical thinking and establishing communicative relations leads to the activation of literature education. Recent theoretical considerations conducted various scientific studies on the methodology of teaching subjects at the general secondary education level (grades V-IX), brought active-interactive training, which is the main function of constructive and dynamic management of training in a number of fields, to pedagogical science. Recent scientific theoretical considerations have presented a new pedagogical perspective of active learning and ways of influencing a healthy psychological environment.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

One of the main goals in active interactive training is to increase students' thinking skills, understanding of literary concepts in the context of high school, providing students with live communication conditions in the learning environment. These learning methods include didactic games, brainstorming, question-and-answer, learning artistic algorithms, group work, role-playing, artistic simulations, problem solving, and other contextual activities. The knowledge that the student will gain is further improved in these ways, it helps to increase cooperation, creativity, and critical thinking. Interactive methods reveal the facilitator role of the teacher and reflect the role of students in the learning center.

The introduction of new learning technologies in general education schools began in the late 1990s. The transition to the Bologna education system, curriculum reform, new generation textbooks brought modern technologies to training. The use of active/interactive learning has accelerated the adoption of new technologies. First, if serious successes were not achieved in this field, serious defects appeared in the training process, but the scope of application of new technologies was expanding. According to S.Huseinoglu, those teachers were eager for the mechanical execution of various training tasks rather than achieving the goal set in the lesson, and tried to demonstrate that they were implementing the requirements of new technologies.

One of the important tasks facing literature education today is to educate a person who can speak his word in society, who has independent thinking, who has pure convictions, and who has the ability to communicate in any situation. In this sense, the subject of literature has great opportunities as the art of words. The application of active/interactive learning methods further expands these possibilities. In the literature classes organized by active (interactive) methods, the students learn not only the history of the development of Azerbaijani literature, the life and creativity of the creators of this literature, but also other life skills, especially the development of communication skills is more appropriate with the application of new technologies.

Keywords: literature training, interactive, technology, communication, problem.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİNDE AVUSTURYA OKULU

Dr. Cahide GÖĞÜSDERE
Hazine ve Maliye Bakanlığı
https://orcid.org/0000-0002-6088-4595

ÖZET

İktisadi düşünce tarihi incelendiğinde, iktisadi okulları kuran birçok iktisat bilim insanın teori, metodoloji ve felsefe gibi çeşitli alanlar açısından pek çok katkılarının olduğu görülmektedir. Bu süreçte her iktisat okulunun düşünürleri kendinden önce gelen okullardan etkilenmiştir. Böylece yeni düşünceler ve yeni bilgiler ortaya çıkmıştır. İktisadi düşünce tarihinde önemli bir yere sahip olan okullardan biri de Avusturya İktisat Okuludur. Akademik bir müessese olan Avusturya Okulu, aynı zamanda bir muhakeme yolu, bir analiz tekniği, bir araştırma programı ve diğer ekonomi düşünce okullarından farklı bir teorik sistemdir. Avusturya Okulu birçok önemli yönüyle klasik ekonomiden, tarihçi okuldan ve Marksist, kurumsal ve matematiksel ekonomiden ayrılmaktadır. Diğer taraftan Avusturya Okulu'nun birçok ilkesi neoklasik ve modern ekonomiye girmiş bulunmaktadır. Günümüzde çok sayıda iktisatçı Avusturya İktisat Okulu'nu savunmanın serbest piyasa ekonomisi taraftarı olmak ile aynı anlama geldiğini belirtmektedirler. Avusturya Okulu'nun ilk temsilcileri Marksist düşünceye şiddetle karşı olmalarına rağmen bu okulun politik ve ideolojik temeller üzerine kurulmaması gereği üzerinde durmuşlardır. Mal ve hizmetlerin değişim değerini faydanın yarattığını, dolayısıyla değerin sübjektif bir karakter taşıdığını; bir şeyin fayda ya da değerini, o şeyin üretiminde kullanılan son birimin faydasının (marjinal fayda) belirleyeceğini ve nihayet bir malın değişim değerinin, söz konusu malın üretimine dahil olan faktörlerin de değerini belirleyeceğini ileri sürmüşlerdir. Bu çalışmada Avusturya Okulu ideoloji, felsefe, kuram ve politika yönünden temsilcilerine de yer verilerek incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İktisadi düşünce, Avusturya okulu, Pazar ekonomisi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

AUSTRIAN SCHOOL IN THE HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

When the history of economic thought is examined, it is seen that many economic scientists who founded economic schools made many contributions to various fields such as theory, methodology and philosophy. In this process, thinkers of each school of economics were influenced by the schools that preceded them. Thus, new thoughts and new information emerged. One of the schools that has an important place in the history of economic thought is the Austrian School of Economics. The Austrian School, an academic institution, is also a way of reasoning, a technique of analysis, a research program and a theoretical system different from other schools of economic thought. The Austrian School differs from classical economics, the historical school, and Marxist, institutional and mathematical economics in many important aspects. On the other hand, many principles of the Austrian School have entered neoclassical and modern economics. Today, many economists state that defending the Austrian School of Economics is the same as being a supporter of the free market economy. Although the first representatives of the Austrian School were strongly against Marxist thought, they emphasized that this school should not be founded on political and ideological foundations. They argued that the exchange value of goods and services is created by benefit, and therefore value has a subjective character; the utility or value of something will be determined by the benefit (marginal benefit) of the last unit used in the production of that thing, and finally the exchange value of a good will also determine the value of the factors involved in the production of that good. In this study, the Austrian School will be examined by including its representatives in terms of ideology, philosophy, theory and politics.

Keywords: Economic thought, Austrıan school, Market economy

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BELEDİYEDE YAPI KONTROL BİRİMİNDE HAKEDİŞ SÜRECİNDEKİ ÖRNEK PROJE İNCELENMESİ, AKSAKLIKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yüksek Lisans Öğr. Kübra PİR

ORCİD NO: 0009-0003-2175-6018

ÖZET

Günümüzde kentlerin hızlı büyümesi ve nüfus artışı, belediyelerin yapı kontrol birimlerine olan ihtiyacı artırmıştır. Ancak, yapı çalışmaları ve hakediş süreçlerinde yaşanan aksaklıklar, işin kalitesini ve maliyetini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu çalışmada, örnek projelerde incelenmesi sonucunda sıkça karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ele alınacaktır. Proje belgelerindeki eksiklikler, teknik uyumsuzluklar, süreçteki belli yüzdelerdeki hakediş sıkıntıları, inşaat aşamasında karşılaşan problemlerin projeye yansıması ve iletişim problemleri gibi konular üzerinde durulacak ve çözüm yolları sunulacaktır. Bu çalışma, belediyelerdeki yapı kontrol birimlerinin performansını artırmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, Yapı Kontrol, Belediye Yapı Kontrol Hakediş Proje Süreci

SAMPLE PROJECT EXAMINATION, FAILURES AND SOLUTION SUGGESTIONS IN THE PROCUREMENT PROCESS AT THE BUILDING CONTROL UNIT IN THE MUNICIPALITY

ABSTRACT

Today, the rapid growth of cities and population growth has increased the need for municipal building control units. However, disruptions in construction works and progress payment processes can negatively affect the quality and cost of the work. In this study, frequently encountered problems and solution suggestions will be discussed as a result of examining sample projects. Issues such as deficiencies in the project documents, technical incompatibilities, certain percentages of progress payment problems in the process, the reflection of the problems encountered during the construction phase on the project and communication problems will be emphasized and solutions will be presented. This study aims to improve the performance of building control units in municipalities.

Keywords: Municipality, Building Control, Municipality Building Control Progress Payment Project Process

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

1. GİRİŞ

Her inşaat projesi, başlangıcından bitişine kadar bir dizi karmaşık süreç ve denetim aşamasıyla karşı karşıyadır. Bu süreçlerin etkili bir şekilde yönetilmesi, projenin başarısı ve sonucunun kalitesi açısından kritiktir. Ancak, yapı kontrol birimlerindeki hakediş seviyesindeki belirsizlikler, projelerin yürütülmesinde ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Bu belirsizlikler, genellikle proje yönetimindeki eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Belediyelerin yapı kontrol birimleri, projelerin uygun standartlara ve yönetmeliklere uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamakla sorumludur. Ancak, hakediş seviyesindeki belirsizlikler, müteahhitlerin ve diğer paydaşların beklentileriyle belediyelerin gereksinimleri arasında bir uyumsuzluk yaratmaktadır.

2. Belediyelerdeki Mimari Denetim

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kabulü, kamu idarelerinde iç denetim sistemine yönelik önemli bir adımı temsil etmekte olup kanunla birlikte, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır (Alıcı, (2008)). Belediyelerde mimari denetim, yapı projelerinin şehir planlama kurallarına, teknik standartlara ve çevresel etkilere uygunluğunu kontrol eden bir süreçtir. Bu süreç, izin süreci, planlama ve tasarım değerlendirmesi, teknik standartlar, çevresel etkilerin değerlendirilmesi ve toplum katılımını içerir. Amacı, şehirlerin sürdürülebilir ve güvenli bir şekilde gelişmesini sağlamaktır.

3. Belediyelerdeki Yapı Kontrol Birimi

Türkiye'deki yapı denetim sistemi, 2001'de başlamış olmasına rağmen, diğer gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında hala bazı noksanlıklar taşımaktadır (Engin, (2022)). İnşaat faaliyetlerini denetleyen ve düzenleyen bir birimdir. Görevleri arasında izin süreci yönetimi, denetim ve izleme, ruhsatlandırma, hakediş ve seviye denetim süreci, tutarsızlık ve şikayetlerin incelenmesi, riskli yapıların değerlendirilmesi bulunur. Bu birim, yerel yönetimlerin gözetiminde çalışarak şehirlerin düzenli ve güvenli bir şekilde gelişmesini sağlar.

4.Hakediş ve Seviyele Farkları

Hakediş ve seviye, genellikle inşaat projeleri sürecinde kullanılan terimlerdir ve projenin ilerleyişini ve ödemelerin yapılmasını yönetmek için önemlidir.
1-) Hakediş: Hakediş, bir inşaat projesinde belirli bir dönemde gerçekleştirilen işlerin bedelinin ödenmesini sağlayan belgedir. İşin miktarını ve birim fiyatlarını içerir. İnşaat sürecinde, belirli aralıklarla veya belli aşamalar tamamlandıkça, müteahhit veya taşeron firmaya yapılan ödemelerin belirlenmesi ve takibi için hakedişler hazırlanır.

2-) Seviye: Seviye, inşaat projelerinde belirli bir yüksekliği ifade eder. Özellikle zemin, zemin kotu veya bina katları arasındaki yükseklik farklarını belirtmek için kullanılır. Projenin düzenlenmesi ve yapılan işlerin değerlendirilmesi açısından seviyeler önemlidir. Seviyeler, projenin doğru bir şekilde yükselebilmesi ve zemin koşullarının dikkate alınabilmesi için belirlenir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4.1 Hakediş Seviyeleri

Her belediyenin faaliyetlerine ilişkin olarak hakediş ve hakediş seviyelerini içeren listeler bulunmaktadır. Bu listeler, inşaat projeleri veya diğer hizmetler için yapılan ödemelerin ayrıntılarını içermekte ve belirli bir aşamadaki iş ilerleyişini, tamamlanma durumunu ve ödeme sürecini göstermektedir. Bu bilgiler, bir projenin sürecinde kritik öneme sahiptir. Özellikle inşaat sektöründe, hakediş seviyeleri projenin farklı aşamalarındaki ilerleyişi ve tamamlanma durumunu yansıtmaktadır. Müteahhitler ve diğer paydaşlar, bu bilgileri proje yönetiminde kullanarak iş ilerleyişini takip ederler ve ödemelerin zamanında ve doğru bir şekilde yapılmasını sağlarlar. Ayrıca, hakediş seviyeleri, projenin bütçe ve zaman çerçevesine uygun bir şekilde ilerlemesini sağlamak için önemli bir kriter olarak kabul edilir. Bu nedenle, her belediyenin hakediş ve hakediş seviyelerini içeren listelerinin düzenli olarak güncellenmesi ve doğru bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu listeler, proje paydaşları arasında iletişimi kolaylaştırır, projenin ilerleyişini izlemek ve gerektiğinde müdahale etmek için bir kılavuz sağlar. Dolayısıyla, doğru ve güvenilir hakediş bilgilerinin sağlanması, projenin başarılı bir şekilde tamamlanması için temel bir öneme sahiptir. Bu veriler çizelge 4.1.1' deki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.1.1: Örnek Belediye Hakediş Seviyesi Anlatım Listesi

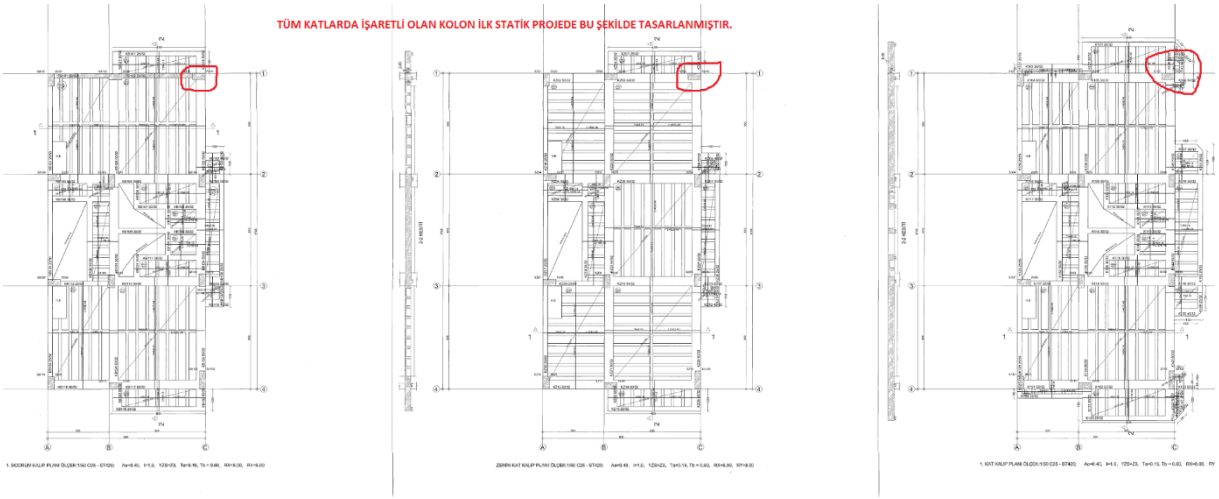
%10 Hakediş Seviyesi	%20 Hakediş Seviyesi	%60 Hakediş Seviyesi	%80 Hakediş Seviyesi	%95 Hakediş Seviyesi (Ara Seviye)	%100 Hakediş Seviyesi (Bitiş)
İnşaat ruhsatı onaylandıktan sonra onaylanan seviyedir. Bina imalatına başlamadan önce bina SGK başlangıç işlemleri ve bina/parsel köşe koordinatlarını belirleyen iş yeri teslim tutanağı onaylanır.	Binanın temel imalatı ve varsa bodrum kat imalatları tamamlandıktan sonra onaylanan seviyedir. Bu seviyede temel tespiti yapılır. Temel üst kotu ve subasman kotu ölçülüp onaylanması gerekir. Eğer kot uygun değilse MİMARİ KOT TADİLATI YAPILMALIDIR.	Binanın taşıyıcı sistem imalatları STATİK VE MİMARİ PROJEYE UYGUN YAPILDIKTAN SONRA ONAYLANAN SEVİYEDİR. Bu seviyede de mimari statik proje uygunsuzluğunda mimari statik proje tadilatı yapılır. Tadilat mümkün değilse imalatlar belediye encümeni kararıyla yıkılır.	Bu seviyede statik projeyle işlem biter mimari proje ve elektrik/ mekanik tesisat projeleri devreye girer. bu seviyenin en önemli imalatı İÇ VE DIŞ DUVARLAR, BÖLÜCÜ DUVARLAR VE ÇATI İMALATLARIDIR.	Binanın tüm üretimleri tamamlandıktan sonra onaylanan seviyedir.	Binanın artık uygun olduğu ve yapı kontrol biriminin iş bitirdiğini gösteren seviyedir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4.2 Örnek Belediye Proje İncelemesi Örneği

İncelediğimiz projenin mimari ve statik proje paftaları mevcuttur ve incelenen projedeki sorunlara bakıldığında yapı kontrol biriminin yapı denetim sürecindeki %60 hakediş seviyesinde yani binanın taşıyıcı sistem imalatları (statik ve mimari projeye uygun yapıldıktan sonra onaylanan seviye) alınması gerekirken projenin mevcudunda bulunan kolonun ters yön hatası sebebiyle proje TADİLAT PROJESİ olmasına karar verilmiştir. Bu süreç hem proje sürecinin uzamasına hem de maddi açıdan tekrardan onaylatma gibi kaliteyi ve maliyeti etkileyen pek çok yön barındırmaktadır. Bu veriler Şekil 4.2.1' deki ve Şekil 4.2.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2.1: Örnek Belediye İlk Statik Plan Projesi

İlk çizilen statik plan projesinde mevcut olan kolon yönü gösterilmektedir.

Şekil 4.2.2: Örnek Belediye Tadilata Girmiş Tadilat Statik Plan Projesi

Tadilata girip tadilat statik plan projesine dönüşen ve bu projede bulunan mevcut olan kolon yönü yapılan kolon yönüne doğru çizilip gösterimi bu şekilde yapılmıştır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

5. Çözüm Önerileri

*Denetim eksikliği, uluslararası bir sorun olarak devletlere, toplumlara, vatandaşlara ve denetim kurumlarına ciddi zararlar verebilmektedir (Kayrak, (2015)). %*60 hakediş seviyesinde bir sorunla karşılaşmak, genellikle inşaat sürecinde beklenmedik sorunların veya gecikmelerin yaşandığını gösterebilir. Bu tür durumlarla başa çıkmak için çözüm önerilerini sunmakta ve bunları uygulamakta oldukça önemlidir (Doğan, (2013)).

5.1. Sürekli İletişim

Proje paydaşları arasında sürekli iletişim sağlanmalıdır. Müteahhit, taşeronlar ve proje sahipleri arasında düzenli toplantılar düzenleyerek, projenin ilerleyişi hakkında bilgi alışverişi yapılmalıdır.

5.2. Proaktif Planlama

İnşaat sürecinde beklenmedik sorunlarla karşılaşılması kaçınılmazdır, ancak bu tür durumlar için önceden planlama yapılabilir. Mümkün olan en kısa sürede sorunların tanımlanması ve çözüm yollarının belirlenmesi önemlidir.

5.3. Ekibin Yetkinlikleri

Proje ekibinin yetkinliklerini ve deneyimlerini değerlendirerek, sorunların çözümüne yönelik doğru kişilerin atanması sağlanmalıdır (Reis, (2015)). Uzmanların ve danışmanların görüşlerinden faydalanılmalıdır.

5.4. Bütçe ve Zaman Yönetimi

Harcamalar ve süreçlerin dikkatli bir şekilde yönetilmesi önemlidir. Proje bütçesinin ve zaman çizelgesinin güncel tutulması, beklenmedik durumların etkilerini azaltabilir (Erdiş, (2011)).

5.5. Tadilat ve Düzeltme Planı

%60 hakediş seviyesinde ortaya çıkan sorunlar için bir tadilat ve düzeltme planı hazırlanmalıdır. Bu plan, sorunların belirlenmesi, önceliklendirilmesi ve çözümlenmesi adımlarını içermelidir.

5.6. Risk Yönetimi

Proje sürecinde ortaya çıkabilecek riskler belirlenmeli ve bu risklere karşı önlemler alınmalıdır. Risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve uygun risk yönetimi stratejilerinin uygulanması önemlidir.

5.7. Daha Sıkı Denetim

Belediyenin yapı kontrol birimi olarak karşımıza çıkan hakediş seviyesine gelene kadar olan denetimlerin artması ve bu denetimlerin daha sıkı bir şekilde yapılması gerekmektedir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

6. SONUÇ

Sonuç olarak, inşaat projelerinde hakediş seviyesindeki belirsizliklerin, proje yönetimindeki eksikliklerden kaynaklandığı görülmektedir. Belediyelerin yapı kontrol birimleri, projelerin uygun standartlara ve yönetmeliklere uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamakla sorumlu olmalarına rağmen, hakediş seviyesindeki belirsizlikler müteahhitler ve diğer paydaşlar arasında uyumsuzluk yaratabilmektedir.

Bu belirsizliklerle başa çıkmak için sürekli iletişim, proaktif planlama, yetkin ekip atamaları, bütçe ve zaman yönetimi, tadilat ve düzeltme planları, risk yönetimi ve daha sıkı denetim gibi çözüm önerileri sunulmuştur. Bu çözüm önerileri, inşaat projelerinde beklenmedik sorunların daha etkin bir şekilde ele alınmasına yardımcı olabilir ve projelerin başarıyla tamamlanmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak, hakediş seviyesindeki belirsizliklerin azaltılması ve projelerin başarılı bir şekilde yönetilmesi için çeşitli önlemler alınmalıdır. Bu önlemler, proje paydaşlarının işbirliği içinde çalışmasını ve projenin hedeflerine ulaşmasını destekleyebilir.

Kaynakça

Alıcı, O.V, (2008). Belediyelerin Denetlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme, Makale, İstanbul Üniversitesi Kamu Yönetim, İstanbul.

Engin, V., (2022). Türkiye'de Uygulanan Yapı Denetim Sisteminin Sorunları ile İlgili Yaklaşımlar, Makale, Kent Akademisi Dergisi, İstanbul.

Derince Belediyesi, (2024). Örnek Proje ve Hakediş Listesi, Belge, Yapı Kontrol Birimi, Kocaeli.

Kayrak, M., (2015). Denetim Başarısızlığı Kavramı: Nedenleri, Sonuçları ve Çözüm Önerileri, Makale, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Niğde.

Doğan, A. (2013). Ankara'da Yapı Denetim Sorunlarının Belirlenmesiyle İlgili Bir Saha Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erdiş, E., (2011). Yapı Denetim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Makale, New World Sciences Academy, Hatay.

Reis, Y.K., (2015). Belediyelerde İmar ve Yapı Ruhsatı Süreçlerinin Etkinliğinin Arttırılması, Makale, İstanbul Valiliği İstanbul Proje Koordinasyon Birimi, İstanbul

WEB1:https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23722&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5 E.T.: 14.03.2022.

WEB2:MevzuatBilgiSistemi,https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4708&MevzuatTur=1 &MevzuatTertip=5 E.T: 15.03.2022.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SİYASAL PAZARLAMADA "SPIN DOCTOR"

Dr. Öğr. Üyesi Sumru KALELİ
Trakya Üniversitesi,
- 0000-0003-2057-1700

ÖZET

Türkçe karşılığı döngü uzmanı olan spin doctor, iletişim, halkla ilişkiler ve pazarlama gibi sosyal disiplinlerin içinde yer alan bir kavramdır. Sosyal, siyasi ya da ticari olayların kamuoyuna yansıtılması aşamasında, olaylar spin doctorlarca eğilip bükülüp, değiştirilerek menfi şekle getirilir. Mesajlarda, kaynağının yararına olacak şekilde dezenformasyon yaratılır. Kamuoyunun istenen yönde manipüle edilmesi sağlanır. Spin doctorların kurduğu iletişim tek yönlüdür. Spin doctorlar aynı zamanda propagandisttirler ve etik kaygıları yoktur. Geniş kitlelerin bir konu hakkındaki düşünce ve eğilimini, kelime oyunlarıyla ve gerçeği gizleyerek istenen tarafa yönlendirmeyi hedeflerler. Algı yönetiminde başarılıdırlar. Kitle iletişim araçlarını ele geçirmek, bu sayede mesajlarını yaymak çok önemlidir. Zira inandırıcılığın başarısı, tekrar ve görünürlükle paralel olarak artacaktır.

Terim, siyasette ilk olarak 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri başkanlık seçimleri sırasında Nixon'ın kampanyasında kullanılmış, 1984 yılı seçimleri öncesi ise gazeteci William Safire sayesinde terminolojideki yerini almıştır. Bugün pek çok ülkede siyasetçilerin arkasındaki güç olarak bilinen Spin Doctorlar, diplomatik ve askeri hamleleri şekillendirmeleriyle, yerel ve uluslararası kamuoyunu istenen noktaya yönlendirmeleriyle yalnızca kendi ülkelerini değil, dünya kamuoyunu da etkileme gücüne sahiptirler. Bu açıdan değerlendirildiğinde İngiliz ve Amerikan siyasetinde yer alan temsilcileri ön plana çıkmaktadır. Tony Blair'in yanında yer alan Alastair Campbell, George W. Bush'un baş danışmanı Karl Rove ve stratejisti Karen Hughes ülke ve dünya üzerindeki etkileri düşünüldüğünde öne çıkan örneklerdendir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal pazarlama, Spin Doctor, İletişim.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

POST KOLONYAL BAĞLAMDA GÖÇ VE GÖÇMEN SORUNU

Dr., Cumhur HAVAN
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi,
cumhurhavan@gmail.com - ORCID ID: 0000-0003-3289-4523

ÖZET

Günümüzde Türkiye, küresel göç akımlarının önemli bir merkezi haline gelmiştir. Ancak, Türkiye'nin tarihinde kolonyal bağlar bulunmamasına rağmen, post-kolonyal teori çerçevesinde göç olgusunu anlamak önemlidir. Bu bildiri, Türkiye'nin post-kolonyal bağlamda mevcut göç ve göçmen sorununu ele almaktadır. Türkiye, tarih boyunca çeşitli dönemlerde farklı göç dalgalarına ev sahipliği yapmıştır. Ancak, son yıllarda artan göç akımları, ülkenin demografik, ekonomik ve sosyal yapısını derinden etkilemiştir. Özellikle Suriye, Afganistan ve diğer savaş ve kriz bölgelerinden gelen göçmenlerin sayısındaki artış, Türkiye'nin karşılaştığı en büyük zorluklardan biridir. Post-kolonyal bağlamda Türkiye'deki göç olgusu incelendiğinde, ülkenin tarihindeki emperyalist müdahalelerin ve bölgesel çatışmaların etkileri göz önüne alınmalıdır. Türkiye, bölgedeki istikrarsızlık ve çatışmaların bir sonucu olarak birçok göçmenin geçiş yolu haline gelmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'nin ekonomik gücü ve çeşitli uluslararası anlaşmalarla belirlenen yasal çerçevesi, ülkede kalıcı olarak yerleşmek isteyen göçmenler için bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Ancak, Türkiye'deki göç ve göçmen sorununun çözümü için daha fazla iş birliği ve kapsamlı politikalar gerekmektedir. Sadece insani yardım ve geçici barınma çözümleri yerine, uzun vadeli entegrasyon ve sosyal uyum politikaları üzerinde odaklanılmalıdır. Ayrıca, uluslararası toplumun Türkiye'ye destek sağlaması ve sorumluluğu paylaşması da önemlidir. Sonuç olarak, Türkiye'nin post-kolonyal bağlamda göç ve göçmen sorunu, ülkenin tarihindeki bölgesel ve uluslararası dinamiklerle yakından ilişkilidir. Bu sorunun etkili bir şekilde ele alınması, hem Türkiye'nin hem de bölgenin istikrarı için hayati öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Post kolonyal teori, göç, göçmen sorunu

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK ÜZERİNE YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Psikolojik Danışman Barış ERYILMAZ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr., Zekavet KABASAKAL
Dokuz Eylül Üniversitesi
-https://orcid.org/0000-0002-3450-1060

ÖZET

Helikopter ebeveynlik literatürde ebeveynin çocuğu üzerinde bir pervane gibi dönmesi onun her ihtiyacı olduğunda arkasında bulunmayı kendine görev edinerek çocuğun sorumluluk almaktan uzaklaşmasını sağlamaktadır. Helikopter ebeveynlik kavramı ulusal literatüre yeni yeni dahil edilen ve üzerine çalışılan bir kavramdır uluslararası kaynaklarda ise sıklıkla çalışılan bir konudur. Bu kavram 1969 yılında psikoterapist G.Ginnott tarafından "EBEVEYN VE GENÇLER" kitabında kullanılmıştır .Bu çalışmada helikopter ebeveynlikle ilgili nicel yöntem kullanılarak Türkiye'de yapılan araştırmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden olan doküman analizi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ), DergiPark,GoogleAkademik veri tabanları ve diğer internet arama motorlarında Helikopter ebeveynlik tutumunun belirleyebilmek amacıyla literatür taramasında "Helikopter Ebeveyn" "Ebeveyn Tutumları" "Aşırı Ebeveynlik" terimleri kullanılarak araştırma yapılmıştır. Yapılan Araştırma sonuçlarına göre yirmi beş kaynağa erişilmiş erişilen çalışmalar beş tanesi Araştırma Makalesi geriye kalan yirmi tane araştırma ise yüksek lisans tez çalışmasıdır.Var olan yapılmış araştırmaların yıllar içinde dağılımı çalışma gruplarına göre dağılımı katılımcı sayılarına göre dağılımı demografik değişkenlere göre dağılımı veri toplama araçlarına göre dağılımı veri analiz tekniklerine göre dağılımına göre incelenmiştir. Yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğu üniversite ve lise öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan Araştırmalar incelendiğinde araştırmaların en çok 400-600 katılımcı arasında yapıldığı görülmüştür. Araştırmaların modeline bakıldığında ise 25 çalışmanın 24 tanesi nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanıldığı görülmektedir. İncelenen araştırmaların büyük çoğunluğunda Algılanan helikopter ebeveyn tutumları ölçeği (AHETÖ) kullanılmıştır. Yapılan Araştırmaların büyük çoğunluğu psikoloji ve eğitim alanında gerçekleştirilmiştir. Dahil etme ve dışlama kriterlerine göre yapılan inceleme sonucunda En çok çalışma 2022 ile 2023 yıllarında yapılmıştır.

Anahtar Kelime :Helikopter Ebeveyn, Ebeveyn Tutumları, Aşırı Ebeveynlik

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

GİRİŞ

Helikopter ebeveynlik kavramı 1969 yılında psikoterapist G.Ginnott tarafından "EBEVEYN VE GENÇLER" adlı kitabında geçmiştir. Ebeveynlerin çocuğun yetiştirilmesi ile ilgili ebeveyn tutumlarından olan helikopter ebeveynlik tutumu otoriterlik ve aşırı korumacı davranışların örüntüsünü içerir. Çocuğu sürekli olarak kontrol etme girişimciliğine izin vermeme bağımsızlığına izin vermeme ile giden ebeveyn tutumudur. (Yılmaz, 2020).Helikopter veliler; Çocuk odaklı yaşayıp kendilerini ona adayan onların yapması gereken işleri onlar adına yapan veli tutumudur. (Arslan ve Kıral, 2022) Helikopter ebeveynlik tutumu ebeveynlerin çocuğun hayatına müdahalelerde bulunup bu müdahalelerin hayatında sadece anlık etkileri olmayıp tüm alanlara tüm anlara etkisi olan müdahalelerdir. Ebeveynler bu tutumu gösterirken tamamen iyi niyetle gösterseler de bu tutum negatif etkileri olan çocuğu farkında olmadan negatif etkiledikleri bir ebeveyn tutum biçimidir Bu ebeveynlik tutumuyla yetişen çocuklar otoriter ve aşırı korumacı tutuma maruz kalırlar. Ebeveynleri tarafından özerklik verilmemesi yaşına bir önem vermeyip çocuğu bağımsızlaşmasına olanak sağlanmaması sürekli sınırları ebeveynlerin çizmesi çocukların hoşuna gitmeyen etkinlikler dersler, arkadaş çevresini oluşturma onlarla vakit geçirebilmesinden mahrum etme, başarının her şeyden öncelikli olması,çocuklarının hatalı davranışları olmayacağı, çocuğunun haklı olacağı ile giden tutumlardır. Eğitim hayatları boyunca sorunların çocuklarında ve kendilerinde olmadığı sürekli sorunların kaynağının dışsal olarak görüldüğü bir çocuk yetiştirme tarzıdır (Yılmaz ve Büyükcebeci,2019). Helikopter ebeveynlerin davranışları literatürde helikopter pervanesine benzetilmiştir bu benzetmede pervane gibi çocuklarının ardında olmak duygularına düşüncelerine müdahalede bulunarak kişilik gelişimlerine olumsuz etkileri olmaktadır ölçüsüz ilgi yine sorunlara neden olan bir durumdur. (Gençdoğan, ve Gülbahçe,,2021) Helikopter ebeveynlik kavramı ulusal literatürümüze yakın zamanda girmiş bir kavramdır ve konu ile ilgili henüz çok araştırma bulunmamaktadır bu tutumun değerlendirilmesi için yurt dışında bulunan ölçeklerin uyarlamaları yapıldığı gibi kendi kültürümüze uygun ölçek çalışmaları da yapılmıştır. "Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Yılmaz (2019) tarafında yapılmıştır. Oktay (2016) tarafından uyarlaması yapılan Helikopter Ana-Babalık ölçeği geçerlilik güvenirlilik çalışması yapılmıştır. Ertuna(2016)tarafından. Uyarlanan helikopter ebeveynlik ölçeği bulunmaktadır" (Çok,Güçlü, Özdoğan ve Topuz 2022). Helikopter ebeveynlikle ilgili Son yıllarda yapılan çalışmalarla etkisinin sadece şu anda değil gelecek zamanları da etkilediği anlaşılınca kavramın önemi artmış olup araştırma çalışmalarında yerini almaya başlamıştır. Çetin Avcı ve Güleç Şatır 2020)

AMAÇ

Bu çalışmada, Helikopter ebeveynlikle ilgili Türkiye'de yapılmış 2019-2024 arasındaki nicel araştırmaları inceleme ve analiz
amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların yıllar içinde dağılımı nasıldır?
Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların katılımcı sayılarına göre dağılımı nasıldır?
Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların demografik değişkenlere göre dağılımı nasıldır?
Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
Helikopter ebeveynlik üzerine yapılmış araştırmaların veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Çizelge 1 Dahil Etme Kriterleri

1 Türkiye'de Helikopter ebeveynlik tutumu ile ilgili çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır.
2 Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ), DergiPark,Google Akademik veri tabanlarında bulunan araştırma makaleleri araştırma kapsamına alınmıştır.
3Helikopter ebeveynlik ile yapılan nicel çalışmalar dahil etme kriteri olarak belirlenmiştir
4 Ulusal alanda yapılmış çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır.

Çizelge 2 Dışlama Kriterleri

1-Nitel ve karma yöntem kullanılan araştırmalar çalışma dışında bırakılmıştır.
2-Türkiye dışında yapılmış araştırmalar çalışma dışı bırakılmıştır.

2-ARAŞTIRMA DESENİ

Bu araştırmada nitel analiz yöntemlerinden döküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman analizi verilerin ilk kaynağı olarak dokümanların toparlanması irdelenmesi incelenmesi sorgulanması ve analiz edilmesi olarak tanımlanan bir araştırma yöntemidir. Tek başına bir yöntem olarak da kullanılmaktadır.(Sak,Öneren Şendil ve Nas, 2021)Bu araştırmada Helikopter ebeveynlikle ilgili 2019-2024 yılları arasında Türkiye'de yapılmış ve yayınlanmış, ulaşılabilen çalışmalar incelenmiştir. Helikopter ebeveynlikle 2019-2024 yılları arasında yayımlanan 25 araştırma (20tez ve 5 araştırma makalesi) önceden belirlenen amaçlar kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında; Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi(YÖK-tez), Dergi Park, Google Akademik veri tabanları ve diğer internet arama motorları aracılığı ile elektronik ortam taramaları yapılmıştır. Elde edilen bulgular son bölümde Tartışma Sonuç ve Öneriler bölümünde incelenmiştir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

3-VERİ TOPLAMA

Helikopter ebeveynlik ilişkiyi inceleyen araştırmaları belirlemek için Google Akademik veri tabanından ‘’helikopter ebeveynlik’’ kavramları; YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından “Helikopter ebeveynlik” “Ebeveyn Tutumları” “Aşırı Ebeveynlik” kavramları, veri tabanından” kavramları aratılarak bulunan sonuçlar bulgular incelenmiştir

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BULGULAR

Çizelge 3. Araştırmalar Hakkında Bilgiler

KODU	ARAŞTIRMANIN ADI	YAZAR	ARAŞTIRMANIN YILI	ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	ARAŞTIRMA YÖNTEMİ
A1	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi	AYŞEGÜL TÜRK	2020	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A2	The Relationship Between Helicopter Parenting And Eating Disorder Symptoms in University Students :The Roles Of Parental Emotional Availability And Emotion Regulation Difficulty Helikopter ebeveynlik ve üniversite öğrencilerinde yeme bozukluğu belirtileri arasındaki ilişki: Ebeveyn duygusal erişilebilirliğinin ve duygu düzenleme güçlüğünün rolleri	SEMİHA ÇOBAN	2023	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A3	Helikopter ebeveynlik ve özerklik destekleyici ebeveynlik ile evlilik tutumu arasındaki ilişkide temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının ve engellenmesinin aracı rolü	EDA SU TABANOĞLU	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A4	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yaşam Doyumuna Etkisinde Bilişsel Esneklik Ve Sosyal Karşılaştırmanın Aracı Rolü	OKAN YILMAZ	2024	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A5	Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki	RUKİYE ARSLAN YAĞIZ	2023	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A6	Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladığı helikopter ebeveyn tutumunun kişiler arası duyarlılık düzeylerine etkisi	AYŞE GÜLHAN ÇAKAL	2023	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A7	Lise ve üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve mükemmelliyetçi aile tutumunun sınav kaygısına etkisi	ŞEBNEM IRMAK İPEK	2023	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A8	Helikopter ebeveyn tutumunun okul öncesi dönem çocuklarda sosyal becerilere etkisi	ZEYNEP DALKIRAN	2023	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A9	Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	TUĞBA ÖZBEK	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A10	Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile genel öz yeterlilik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	İSKENDER ÖZATLI	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A11	Ergenlerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile bağlanma stillerinin incelenmesi	DİDEM ÖZBEY	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A12	Bazı pozitif psikoloji kuramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları	HASAN YILMAZ AYŞE BÜYÜKCEBECİ	2019	MAKALE	NİCEL YÖNTEM
A13	Türkiyede Helikopter Ebeveynlik Eğilimi Ve Helikopter Ebeveynlerin Demografik Özellikleri	HASAN YILMAZ	2020	MAKALE	NİCEL YÖNTEM
A14	Ergenlerde Helikopter Ebeveyn Tutumu, Şişirilmiş Benlik: Duygusal Özerklik,Sosyal Kaygı Değişkenlerinin Aracı Etkisi	HALİL EKŞİ, ŞEYMANUR BARIŞ , İBRAHİM DEMİR	2020	MAKALE	NİCEL YÖNTEM
A15	Özel Yetenekli Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumunun Psikolojik Sağlamlık Düzeylerine Etkileri	HATİCE YILMAZ	2021	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A16	Helikopter Anne Tutumları: Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumları ve Psikolojik İyi Oluşları Üzerindeki Yordayıcı Rolü	FARUK CAN YAM HATİCE KUMCAĞIZ	2021	MAKALE	NİCEL YÖNTEM
A17	Sosyal Medya Fenomenlerine **Bağlanmıştık** ile Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki	TUĞÇE PEKER AKMAN MELEK DEMİR	2023	MAKALE	NİCEL YÖNTEM

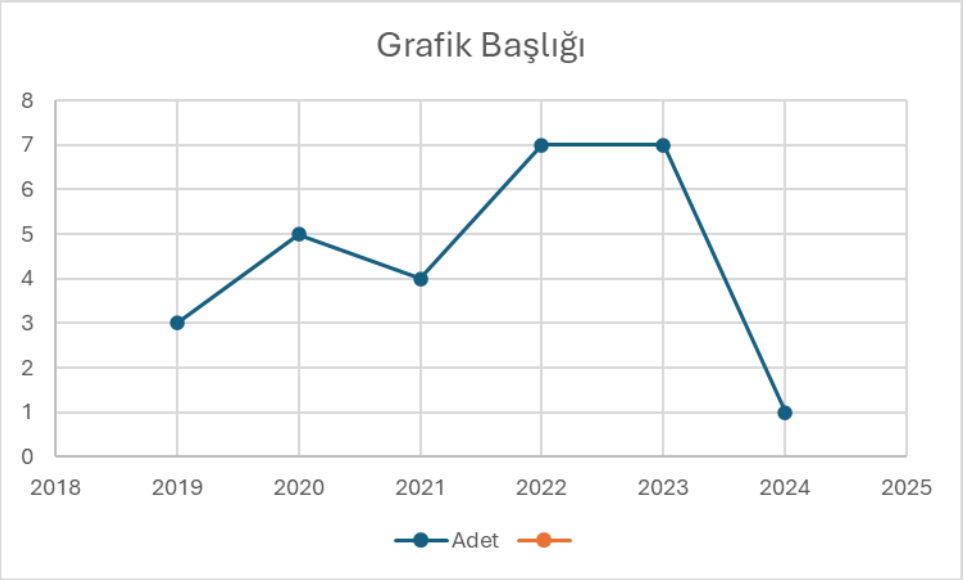
ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A18	Bağımlı kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişilebilirliği ve helikopter ebeveyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü	EZGİ ERKAN	2019	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A19	Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi	SENA ALPSOY	2021	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A20	Helikopter Ebeveyn Tutumu İle. Yetişen Annelerin Kendi Öz Yeterlilik İnançları İle Çocukların Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	ELİF KAZDAL ARTIR	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A21	Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile yalnızlık düzeyinin incelenmesi	ASLI HİLAL TAYMAZ	2019	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A22	Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi	GÜL BİLLUR GENÇER	2020	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A23	Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi	SAADET LAPSEKİLİ UYSAL	2020	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A24	Helikopter ebeveynliğin psikolojik yardım almaya yönelik tutum ile ilişkisinde akılcı olmayan inançların aracı rolü	FEYZA YURDAKUL	2021	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM
A25	Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, kendini sabotaj, akademik öz-yeterlik ve akademik sahtekarlık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi	BERK TEPEBAŞ	2022	YL TEZİ	NİCEL YÖNTEM

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Yapılan araştırmaların verildiği tablo incelendiğinde ulaşılan araştırma sayısı 25 olup 20 adet yüksek lisans tezi 5 adet araştırma makalesine ulaşılmıştır. Nitel ve karma yöntemle yapılan araştırmalar çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmada bulunun tüm araştırmalar nicel yöntem kullanılan araştırmalardan oluşmaktadır. Araştırmalar elektronik ortamda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi(YÖK-tez), DergiPark, Google Akademik veri tabanları kullanılarak çalışmalara ulaşılmıştır çalışmaların yıllara göre dağılımı Tablo 2 de gösterilmiştir.

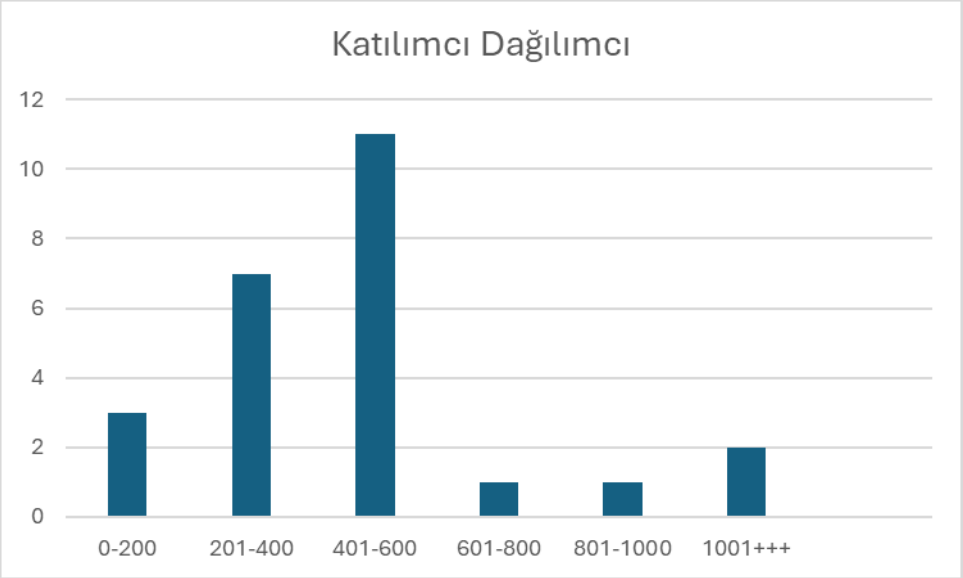
Çizelge 4. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Helikopter Ebeveynlik kavramı uluslararası alanda uzun süredir kullanılan bir kavram olmasına karşın ülkemizde son zamanlarda yapılan çalışmalarla literatürümüze girmiştir.2019-2024 yıllarında yapılan makale ve yüksek lisans tezleri ile Nicel yöntem kullanılan çalışmalara bakıldığında en çok çalışma yapılan yılın 2022 ve 2023 olduğu burada 7 adet nicel yöntem kullanılarak çalışma yapıldığı görülmüştür 2020 yılında 5 2021 yılında 4 2019 yılında ise 3 çalışma yapılmıştır 2024 yılında yapılmış ise henüz 1 çalışma vardır.

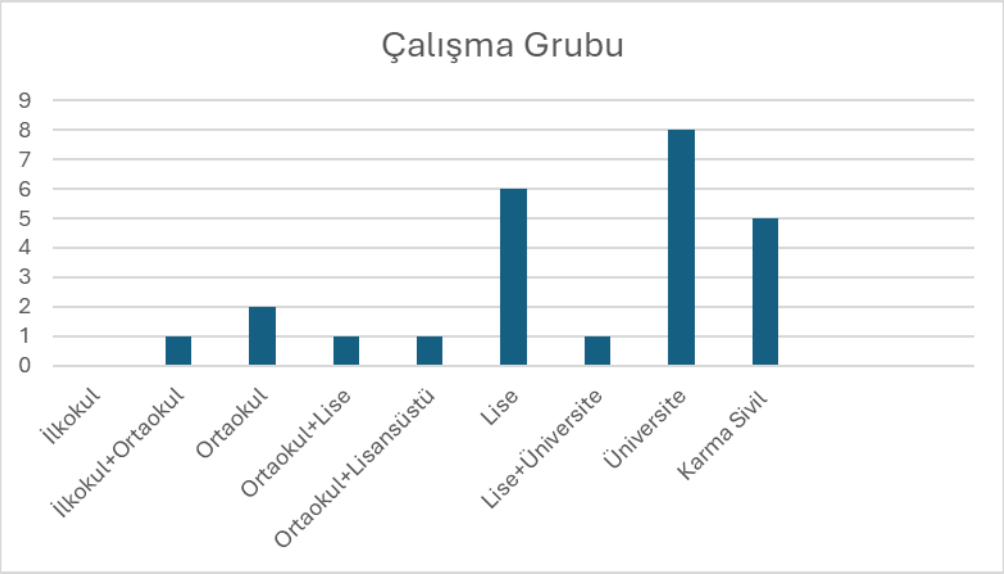
ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 5. Çalışmaların Katılımcı Sayı Dağılımları

2019-2024 yılları arasında yapılan araştırmaların katılımcı sayıları incelendiğinde en fazla yığılmanın katılımcı sayılarının 11 çalışma ile (%44)401-600 arasında olduğu anlaşılmaktadır en az katılımlı çalışmanın 157 kişi olduğu en fazla katılımcı sayılı çalışmanın 2714'tür.Araştırmalarda en çok yoğunluğa sahip ikinci aralık ise 201-400 arasında 7 (%28) ile bu aralığa sahiptir. 0-200 aralığında 3 (%12) çalışma 601-800 ve 801-1000 2 (%8) çalışma 1001+ katılımcı sayısına sahip 2 (%8) çalışma bulunmaktadır

Çizelge 6. Araştırmanın Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Tablo 3'te Araştırmaların çalışma grubu incelendiğinde en fazla 8 (%32) çalışma ile üniversite öğrencilerinindir. En çok yoğunluğa sahip ikinci grup lise öğrencileri 6 (%24) oluşturmaktadır.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Sivil vatandaşların katıldığı çalışmalar üçüncü sırada 5 çalışma %20 ile yerini almaktadır. Ortaokul öğrencileri ile 2 çalışma %8, ilkokul+ortaokul, ortaokul+lise , ortaokul+lisansüstü, lise+üniversite gruplarında birer çalışma olup %16 bölümü oluşturmaktadır. İncelenen çalışmalar arasında ilkokul kademesinde araştırma yoktur.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Çizelge 7. Araştırma Yöntemi Veri Toplama Araçları ve Analiz Yöntemi

KODU	ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	ARAŞTIRMADA KULLANILAN ANALİZ YÖNTEMLERİ
A1	İlişkisel tarama modeli	Çocuk ve ergenlerde yeme ölçeği Algılanan helikopter ebeveyn tutumları ölçeği	Kruskal Wallis H Mann whitney U Spearman Korelasyonel
A2	İlişkisel tarama modeli	Demografik bilgi formu araştırmacı, Helikopter Ebeveynlik Davranışları Anketi (HPBQ),The Lum Ebeveynlerin Duygusal Erişilebilirliği (LEAP), Duygu Düzenleme Zorlukları Ölçek-Özet Formu , Yeme Bozukluğu İnceleme Anketi (EDE-Q)	Bağımsız gruplar t testi Anova Kruskal Wallis
A3	İlişkisel tarama modeli	Demografik Bilgi Formu, Helikopter Ebeveynlik Davranışları Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmini ve Engellenmesi Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evlilik Kaygısı Ölçeği	Bağımsız örneklem t testi Pearson korelasyon Analizi
A4	İlişkisel tarama modeli	Kişisel Bilgi Formu, Helikopter Ebeveyn Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Bilişsel Esneklik Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği.	Pearson Korelasyon Analizi ve Yapısal

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

			Eşitlik Modeli kullanılmıştır.
A5	İlişkisel tarama modeli	Kişisel bilgi formu, Çocuklar İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	Tek yönlü ANOVA ilişkisiz örneklem t testi spearman sıra farklarrı pearson korelasyon
A6	İlişkisel tarama modeli	Kişisel Bilgi Formu,Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği(AHETÖ) ve Kişiler Arası Duyarlılık Ölçeği(KDÖ)	Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi, Pearson Korelasyon Analizi, Bağımsız Örneklemler T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA)
A7	İlişkisel tarama modeli	Wetside Sınav Kaygısı Ölçeği, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği ve Aile Mükemmeliyetçiliği Ölçeği	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayıları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bağımsız örneklemler t-testi Shapiro-Wilk testi Pearson korelasyon Tukey

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A8	İlişkisel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)', çocukların sosyal becerilerini belirlemek amacıyla 'Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Pearson Korelasyon Analizi ,bağımsız gruplar için t testi,tek yönlü ANOVA Tukey
A9	İlişkisel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) ve kişisel bilgi formu	One way anova ,bağımsız gruplar T testii, pearson Korelasyon Analizi ,Post Hoc (scheffe)
A10	İlişkisel tarama modeli	Demografik Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Genel Öz yeterlilik Ölçeği	Pearson Korelasyon Bağımsız Örneklem T Testi
A11	İlişkisel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Kişisel Bilgi Formu	Regresyon Analiz .Korelasyon Analizi
A12	İlişkisel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn tutumu, Genel Öz- Yeterlik, Psikolojik İyi Oluş, Yaşam Doyumu ve İyimserlik ölçekleri	Korelasyon, Regresyon, Varyans Analizi ve T Testinin
A13	Betimsel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn ölçeği	Varyans analizi, t testi ve Scheffe test

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A14	İlişkisel tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), Şişirilmiş Benlik Duygusu (Ego Enflasyonu) Ölçeği, Duygusal Özerklik Ölçeği (DÖÖ), Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu	Korelasyon analizi Yapısal Eşitlik Modellemesi''
A15	İlişkisel Tarama modeli	"Kişisel Bilgi Formu'; "Helikopter Ebeveynlik Ölçeği" ve "Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (ÇGPSÖ-12)	Pearson Korelasyon Testi İkili Değişkenler Bağımsız Gruplar T Testi Tek Faktörlü Varyans Anova Mann. Whitney-U Kruskal Wallis Analizi
A16	İlişkisel Tarama modeli	Helikopter Ebeveyn Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Basit Doğrusal Regresyon Analizi
A17	İlişkisel Tarama modeli	Televizyon Programlarına Bağımlılık Ölçeği, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısından ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA)

A18	İlişkisel Tarama modeli	Demografik Bilgi Formu, Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği, Ebeveyn Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği, Kişilerarası İlişki Boyutlarını Ölçeği	Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) , Pearson Korelasyon
A19	İlişkisel Tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve "Öz Düzenleyerek Öğrenme Ölçeği	T-testi ve Tek Yönlü ANOVA Analizi
A20	İlişkisel Tarama modeli	Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutum Ölçeği Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği/Aile Stratejisi Formu. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinden kişisel bilgi formu	Pearson Korelasyon Kat Sayısı, Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA), Tukey Testi ve T-Testi
A21	İlişkisel Tarama modeli	Helikopter Ebeveyn Ölçeği (HPS) ve Helikopter Ebeveyn Envanteri (HPI) UCLA yalnızlık envanteri	Pearson Korelasyon Analizi T Testi Anova Varyans Analizi
A22	İlişkisel Tarama modeli	Demografik Bilgi Formu, Çocuklarda Depresyon Ölçeği (ÇDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) ve Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğinde (AHETÖ)	Spearman korelasyon Kruskal Wallis Mann Whitney u
A23	İlişkisel Tarama modeli	Çocuklarda Benlik Algısı Profili ile, Çocuklar İçin Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği Algılanan Helikopter Ebeveyn	T testi One Way ANOVA Testi

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

		Tutumu Ölçeği	Basit Doğrusal Regresyon Analizi Kruskal-Wallis H Testi Mann-Whitney U Testi Tukey HSD Testi
A24	İlişkisel Tarama modeli	Kişisel Bilgi Formu, Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği-Kısa Form, Helikopter Ebeveynlik Ölçeği ve Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği-Kısa Form	Yapısal Eşitlik Modeli
A25	İlişkisel tarama modeli	Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Kendini Sabotaj Ölçeği, Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği ve Akademik Sahtekarlık Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır.	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Bağımsız Gruplar T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tablo incelendiğinde yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemi olarak 24 çalışmada ilişkisel tarama modeli ile çalışılmış 1 çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına bakıldığında Yılmaz 2020 tarafından geliştirilmiş Algılanan Helikopter Ebeveyn tutumları ölçeği kullanıldığı 18 çalışma vardır literatürde var olan araştırmaların ve bu çalışmada incelenen araştırmaların çoğunda bu ölçek kullanılmaktadır.5Çalışmada ise Helikopter ebeveynlik ölçeği kullanılmıştır. Kalan 2 çalışmanın birinde helikopter ebeveyn davranışları analizi ölçeği diğer çalışmada ise helikopter ebeveyn davranış ölçeği kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan analiz yöntemleri incelendiğinde 20 çalışmada korelasyonel yöntemin kullanıldığı görülmektedir 4 çalışmada yapısal eşitlik modellemesinden faydalanılmış. Çalışmalarda 15 tane T testi 14 tane varyans analizi ile veriler analiz edilmiştir. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya koymak için kullanılan Post hoc testleri ise 5 kere kullanılmış olup 3 çalışmada Tukey 2 çalışmada scheffe kullanılmıştır.5 çalışamada regresyon analizi veri analizi yönteminden

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

faydalanılmıştır.Normal dağılım göstermeyen verilerde kullanılan Kruskal Wallis ve Mann whitney u testleri ise 4 defa uygulanmış olup veri analizinde kullanılan analiz yöntemlerin dağılımları bu şekilde olmuştur.

Çizelge 8. Demografik Değişkenler

KODU	DEMOGRAFİK DEĞİŞKEN
A1	Okul Türü, Sınıf Düzeyi ,Anne eğitim durumu Baba eğitim Durumu Aile Tipi ,Çocukta algılanan helikopter ebeveyn tutumu değişkeni ,Ailenin sosyoekonomik düzeyi
A2	Cinsiyet Eğitim Durumu İkamet Psikolojik bozuklukların varlığı Annenin eğitim düzeyi Babanın eğitim düzeyi Ebeveynlerin medeni durumu Yaşam durumu
A3	Yaş Cinsiyet Kiminle yaşıyor ilişki durumu Öz üvey anne baba öz üvey anne baba Aile durumu Kardeş sayısı Doğum sırası Gelir düzeyi Anne Baba eğitim durumu
A4	Yaş Cinsiyet Yaşanılan yer Anne eğitimi Baba eğitimi kardeş sayısı
A5	Yaş, cinsiyet, kardeş sırası, oyunun süresi, babanın çalışma ve anne babanın birliktelik durumu kardeş sayısı, annenin çalışma ve anne-babanın eğitim durumu.
A6	cinsiyet, kardeş sayısına, doğum sırası ,anne ve baba eğitim düzeylerine
A7	Eğitim kademesi, yaş, cinsiyet, psikiyatrik tanı alıp almama durumu
A8	Çocuğun cinsiyeti Baba eğitim durumu Anne eğitim durumu Kardeş sayısı Anne meslek Baba meslek
A9	cinsiyet, yaş, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi, ebeveyn birliktelik durumu, kardeş

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

	sayısı, kaçıncı çocuk olduğu, çocukluk döneminde bakımını sağlayan kişinin kim olduğu ve aile tipine
A10	Cinsiyet İkamet Durumu Bölümler (üniversite) Sosyoekonomik düzey Anne baba birliktelik
A11	Anne ve babalarının eğitim düzeyleri, anne ve babanın mesleği, katılımcının sahip olduğu kardeş sayısı, anne ve babanın birliktelik durumu ve gelir düzeyleri
A12	Cinsiyet
A13	yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, yerleşim yerinin özelliği
A14	cinsiyetlerine, yaşlarına, kaçıncı sınıfta okuduklarına, okudukları lise türlerine, ebeveyn eğitim durumu, ailenin geliri
A15	Psikolojik sağlamlık algılanan helikopter ebeveyn tutumu Ergenin yaşı anneni babanın yaşı Kardeş sayısı Anne baba ilişki Anne babanın eğitim düzeyi Ailenin ekonomik düzeyi Meslekler
A16	-
A17	Arzulama ,Özel eşyalara sahip olma, Helikopter anne tutumu,Helikopter baba tutumu, Cinsiyet, Kaçış ,Arzu ,Fenomene bağlanmışlık ,Modelleme
A18	cinsiyet yaş medeni durum eğitim durumu çocuk sayısı psikolojik rahatsızlık
A19	kardeş sayısı, doğum sırası, yaş ve.cinsiyet
A20	Bir iş yerinde çalışma durumu, öğrenim düzeyi, yetiştiği aile tipi, yaşı, çocuklarını yetiştirdiği aile tipi, sahip olunan çocuk sayısı, çocukların yaşı, cinsiyeti

A21	Yaş Cinsiyet Ailedeki çocuk sayısı Anne baba durumu Aile gelir durumu Anne yaş Baba yaş Anne eğitimi Baba eğitimi Anne meslek Baba meslek
A22	cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, anne-baba birliktelik durumu, anne-baba eğitim düzeyi, birlikte yaşanan kişiler
A23	yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin yaşları, eğitim düzeyleri, meslekleri,medeni durumları, aylık gelirleri, çalışma durumları, aile üyeleri dışında evde yaşayan başka birilerinin olma durumu (büyük ebeveyn gibi), çocuğun bu güne kadar almış olduğu kurs sayısı, evde kronik rahatsızlığı bulunan birinin bulunma durumu, psikolojik destek alma durumu
A24	Cinsiyet Yaş Üniversite Sınıf Hazırlık Profesyonel psikolojik yardım deneyimi Profesyonel psikolojik yardım kaynaklarına ulaşma derecesi Profesyonel psikolojik yardım kaynaklarına ulaşamama sebepleri Psikolojik yardım alma konusunda olumsuz inançlar Psikolojik yardım almak için başvurulacak ilk kişi Ruh sağlığı profesyoneli Pandemi dönemi iyi oluşta değişim Aile türü Ebeveyn birliktelik durumu Yaşanılan yer türü Pandemi öncesinde yaşanılan yer Pandemi döneminde yaşanılan yer Pandemi dönemi ebeveyn ile ilişkiler
A25	cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma durumu, üniversitenin bulunduğu şehir, üniversitenin durumu, fakülte/bölüm, sınıf düzeyi, üniversite tercih sürecinde ebeveynlerin etkisi, mezun olunan lise türü, mezun olunan lisenin durumu,üniversite öncesi yaşanılan yer, üniversite sürecinde kalınan yer, ebeveynlerin hayatta olup olmama durumu, büyütüp yetiştiren kişi, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve baba mesleği, ailenin aylık toplam geliri ve kardeş sayısı

Yukarıda verilen tablo incelendiğinde araştırmalarda en çok kullanılan değişkenlerin yaş ve cinsiyet olduğu görülmektedir 17 araştırmada yaş değişkeni araştırmalara dahil olurken cinsiyet değişkeni 21 araştırmada yerini almıştır Anne babanın eğitim düzeyi ailenin sosyoekonomik düzeyi mesleği kardeş sayısı gibi değişkenler araştırmalara dahil olan değişkenlerdir.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Helikopter ebeveynlik kavramı ile ilgili 2019-2024 seneleri aralığında yapılmış araştırmaların amaçları;

Yıllar içinde dağılımı nasıldır? Çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır? Katılımcı sayılarına göre dağılımı nasıldır? Demografik değişkenlere göre dağılımı nasıldır? Veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır? Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır? Gibi sorulara tablo ve grafik ile veriler sunulmuş ve incelenen araştırmalar ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Helikopter ebeveynlikle ilgili çalışmalar

2016 yılında ölçek uyarlama çalışmalarıyla başlamış olup ülkemizde yapılan araştırmaların sayısının çok yeterli olmadığı çalışmamızda ele aldığımız helikopter ebeveynlik kavramının 2019 sonrası çalışmaların hızlandığı 2022 2023 yıllarında nicel çalışmalar olarak yapılan daraltmada yedişer çalışmaya ulaşılmıştır.Batıda ise bu kavramın geçmişinin 1969 yılına dayandığı G.Ginnott tarafından bir kitapta tanımlandığı geçmişinin eski olduğu görülmektedir yine aynı şekilde uluslararası literatürde bu kavramla ilgili oldukça çok sayıda araştırma vardır.Araştırmaların çalışma grubuna bakıldığında sayı olarak en fazla üzerinde durulan grubun sekiz çalışma ile sadece üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalardır(*Çoban,F.(2023), *Gülhan Çakal,A.(2023), *Özatlı,İ.(2022), *Özbey,D.(2022) * Yılmaz, H., & Büyükcebeci, A. (2019), *Yam, F. C., & Kumcağız, H.(2021),*Yurdakul,F.(2021),*Tepebaş,B.(2022__),altı çalışma sadece lise öğrencileri ile yapılmış olup *Türk,A.(2020),* Ekşi, H., Barış, Ş., & Demir, İ. (2020),* Peker Akman, T., & Demir, M. (2023),*Alpsoy,S.(2021),*Taymaz,H.A.(2019),*Billur,Gencer,G.(2020),5 araştırma karma sivil+ öğrencilerin birlikte yer aldığı gruptan oluşmaktadır. *Tabanoğlu,E.(2022), *Yılmaz,O.(2024), *Dalkıran,Z.(2023), *Özbek,T.(2022), *Erkan,E.(2019), araştırmalarıdır.Ortaokul öğrencileri ile yapılan iki araştırma bulunmaktadır *Arslan,Yağız,R.(2023), Lapsekili,Uysal,S.(2020),ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin incelendiği bir araştırma bulunmaktadır Kazdal,Artır,E.(2022).Ortaokul ve lise grubunun incelendiği bir araştırma Yılmaz,H.(2021),ortaokul ve lisansüstü grubunun birlikte incelendiği Yılmaz, H. (2020),lise ve üniversite grubunun birlikte incelendiği Irmak,İpek.Ş.(2023)araştırmasıdır.Taranan literatürde yapılan incelemeler sonrası helikopter ebeveynlikle ilgili yapılmış araştırmaların konu olarak eğitim öğretim ve psikoloji alanında yoğunlaştığı görülmektedir.Sosyolojik olarak sadece bir araştırma görülmektedir ebeveyn tutumlarının etkileri düşünüldüğünde etkileri ilişkileri psikoloji ve eğitim alanıyla ilgili olduğu için araştırmaların buralarda yoğunlaştığı düşünülmektedir.Araştırmalar dahil etme ve dışlama kriterlerine göre belirlendiğinde en düşük katılımlı araştırmanın 123 katılımcı ile A22 e ait olduğu en fazla katılımcı sayısına sahip araştırmanın ise A5 nolu araştırmaya ait olduğu ve katılımcı sayısının 2714 olduğu görülmüştür.0-200 arasında üç araştırma olduğu ve bunların A11,A22 ve A23 olduğu,201-400 arasında yedi araştırma olduğu bunların A2,A16,A17,A18,A20,A24 olduğu,401-600 arasında on bir araştırma olduğu bunların A1,A3,A4,A7,A9,A10,A12,A14,A15,A19,A21,Olduğu 601-800 arasında bir araştırma olduğu A8 nolu araştırma olduğu 801-1000 arasında bir araştırma olduğu A25 nolu çalışma olduğu 1001+katılımcı üstü 2 araştırmanın olduğu sayının katılımcı sayılarının dağılımlarının böyle olduğu anlaşılmaktadır üç basamaklı katılımcıların altına düşmemesi dahil etme kriterlerinden

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

olan sadece nicel araştırmaların çalışmaya dahil etmesi ile ilgili olduğu düşünülebilir. Araştırmalara bakıldığında en çok kullanılan ölçek Algılana helikopter ebeveyn tutumları ölçeğidir bu ölçek 18 kere kullanılmış olup neredeyse tüm çalışmaların içerisinde kullanılan bir ölçek olarak görülmüştür.5 kere helikopter ebeveyn ölçeği Kalan 2 çalışmanın birinde helikopter ebeveyn davranışları analizi ölçeği diğer çalışmada ise helikopter ebeveyn davranış ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaların yoğunluğu daha çok bir ölçek üzerinden ilerlemektedir Araştırmalarda kullanılan analiz yöntemlerine göre en çok kullanılan yöntem 20 adet ile korelasyonel yönteme aittir.A1,A3,A4,A5,A6,A7,A8,A9,A10,A11,A12,A14,A15,A16,A17,A18,A20,A21,A22,A23 çalışmalardır.Sadece Yapısal eşitlik modellemesinin kullanıldığı araştırma A24 olup korelasyonel yöntem ve YEM birlikte kullanıldığı araştırmalar A18,A14,A4 tür.Korelasyonel yöntem ile regresyonun birlikte kullanıldığı A16,A11,A12,A6 nolu araştırmalardır.T testi ve normal dağılım göstermeyen gruplara uygulanan Kruskal-Wallis A22 A23 A15 A2 A1 dir ,Mann whitney u A22 A23 A15 A1 dir. T testi Korelasyonel yöntemle birlikte uygulandığı araştırmalar A10 ve A3 tür. Araştırmalarda 1 kere Manova testi kullanılmış olup bu araştırma A17dir.T testi ve Anova birlikte kullanıldığı araştırmaların 14 olup bu araştırmalar A2 A5A6 A7 A8 A9 A12 A13 A15 A19 A20 A21 A23 A25 tür. Helikopter ebeveynlik araştırmalarında geçen demografik değişkenlere bakıldığında en çok dahil edilen 21 defa ile cinsiyet değişkenidir 17 defa ise yaş değişkeni çalışmalara dahil edilmiştir.Yapılan araştırmalar incelendiğinde tüm araştırmaların kullanılan ilişkisel tarama modeli ile yapıldığı ortaya çıkmaktadır nitel yöntemle yapılan çalışmalar deneysel çalışmalar çok fazla olmadığı görülmektedir bu kavramın daha iyi anlaşılabilmesi için bu araştırmalara ihtiyaç vardır. Çalışmaların çoğunluğu üniversite öğrencileri ile yapılmış olup ilkokul ortaokul gibi bazı öğrenim kademelerinde pek fazla çalışma yapılmamıştır yapılacak yeni araştırmalar Helikopter Ebeveynlik kavramı ile ilgili katkı sağlayacaktır. Bu ebeveynlik tutumu ebeveynler nasıl bir tutum olduğu nasıl sonuçlara yol açacağı bilinmediği için ebeveynler bu tutum üzerine psiko-eğitim programları ile çalışılıp deneysel çalışmalar ile bu programların etkinliği incelenebilir. Kavram ile ilgili yapılmış araştırmalar incelendiğinde üzerinde durulması araştırılma yapılması gereken bir kavram olduğu üzerinden durulabilir.

KAYNAKÇA

Alpsoy,S., Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi,Yüksek Lisans Tezi , Selçuk Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya,2021

Arslan, P., & Kıral, B. (2022). İlkokul Öğretmenlerinin Aşırı Koruyucu (Helikopter) Velilerle İlgili Deneyimleri: Bir Fenomenoloji Çalışması. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 55(3), 854-915. https://doi.org/10.30964/auebfd.1035605
Çetin Avcı S, Güleç Şatır D. (2020) Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 3(2), 163-168. DOI: 10.38108/ouhcd.738884

Çoban,S. Helikopter ebeveynlik ve üniversite öğrencilerinde yeme bozukluğu belirtileri arasındaki ilişki: Ebeveyn duygusal erişilebilirliğinin ve duygu düzenleme güçlüğünün rolleri,Yüksek Lisans Tezi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü,2023

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Dalkıran,Z., Helikopter ebeveyn tutumunun okul öncesi dönem çocuklarda sosyal becerilere etkisi,Yüksek Lisans Tezi KTO Karatay Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,Konya,2023

EKŞİ, H., BARIŞ, Ş., & DEMİR, İ. (2020). Ergenlerde Helikopter Ebeveyn Tutumu,Şişirilmiş Benlik: Duygusal Özerklik,Sosyal Kaygı Değişkenlerinin Aracı Etkisi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(Armağan Sayısı), 83-100. https://doi.org/10.18026/cbayarsos.627884

Erkan,E., Bağımlı kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişilebilirliği ve helikopter ebeveyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü, Yüksek Lisans Tezi,Başkent Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü,2019

Gencer,B,G., Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi,İstanbul Okan Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,İstanbul,2020

Gençdoğan, B., & Gülbahçe, A. (2021). PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE YAŞAM DOYUMUNUN BİR YORDAYICISI OLARAK ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMU. Milli Eğitim Özel Eğitim Ve Rehberlik Dergisi, 1(1), 66-98.

Gibbs, N. (2009). The growing backlash against overparenting. Kaynak: Time. http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1940697,00.html (Erişim: 11. 06. 2018)

Gülhan,Çakal,A. Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladığı helikopter ebeveyn tutumunun kişiler arası duyarlılık düzeylerine etkisi,Yüksek Lisans Tezi ,Kırıkkale Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Kırıkkale,2023

GÜLYÜKSEL AKDAĞ, F., & CİHANGİR ÇANKAYA, Z. (2015). Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluşun Yordanması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(3). https://doi.org/10.17860/efd.67613

İpek,Irmak,Ş, Lise ve üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve mükemmeliyetçi aile tutumunun sınav kaygısına etkisi ,Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Muğla,2023

Kazdal,Artır,E., Helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen annelerin kendi öz yeterlilik inançları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ,Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi,Eğitim Bilimleri Enstitüsü,İstanbul,2021

Lapsekili,Uysal,S.,Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi,Yüksek Lisans Tezi,_ İstanbul Aydın Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,İstanbul,2020

Özatlı,İ., Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile genel özyeterlilik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Yüksek Lisans Tezi,Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,Kıklareli,2022

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Özbek,T., Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,İstanbul,2022

Özbey,D., Ergenlerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile bağlanma stillerinin incelenmesi,Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi,Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,Adana,2022

Özdemir, M. B. (2023). DEĞİŞEN DÜNYADA YENİ BİR EBEVEYNLİK YAKLAŞIMI: HELİKOPTER EBEVEYNLİK. Alanyazın, 4(1), 21-31. https://doi.org/10.59320/alanyazin.1286311

PEKER AKMAN, T., & DEMİR, M. (2023). Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanmışlık ile Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki. Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying, 10(1), 17-36.

Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 227-250. http://doi.org/10.33400/kuje.843306

Tabanoğlu.E,.The mediating role of basic psychological need satisfaction and need frustration in the relationship of helicopter parenting and autonomy-supportive parenting with marital attitudes Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi ,Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,İzmir,2023.

Taymaz,H,A., Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile yalnızlık düzeyinin incelenmesi,Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi ,Eğitim Bilimleri Enstitüsü ,Ankara,2019

Tepebaş,B., Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, kendini sabotaj, akademik öz-yeterlik ve akademik sahtekarlık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,İstanbul,2022

Türk, A. Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi,Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,2020

Yağız ,Arslan,R ,Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki ,Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü,İstanbul,2023

Yam, F. C., & Kumcağız, H. (2021). Helikopter Anne Tutumları: Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumları ve Psikolojik İyi Oluşları Üzerindeki Yordayıcı Rolü. OPUS International Journal of Society Researches, 17(35), 1946-1967. https://doi.org/10.26466/opus.784171

Yılmaz.O, Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının yaşam doyumuna etkisinde bilişsel esneklik ve sosyal karşılaştırmanın aracı rolü Yüksek Lisans Tezi ,Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Konya,2024

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

Yılmaz,H. Özel yetenekli ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlık düzeylerine etkileri,Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,2021

YILMAZ, H., & BÜYÜKCEBECİ, A. (2019). Bazı Pozitif Psikoloji Kavramları Açısından Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Sonuçları. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 9(54), 707-744.

YILMAZ, H. (2020). TÜRKİYEDE HELİKOPTER EBEVEYNLİK EĞİLİMİ VE HELİKOPTER EBEVEYNLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 20(46), 133-160. https://doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.540233

Yurdakul,F., Helikopter ebeveynliğin psikolojik yardım almaya yönelik tutum ile ilişkisinde akılcı olmayan inançların aracı rolü,Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü,İstanbul,2021

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CHALLENGES IN LEGAL REGULATION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN INNOVATION ACTIVITIES: AN INSTITUTIONAL APPROACH IN RUSSIA

Zhanna Mirskikh Mingaleva, Irina

Irkutsk State Pedagogical College- Russia

Abstract:

Part IV of the Civil Code of the Russian Federation dedicated to legal regulation of Intellectual property rights came into force in 2008. It is a first attempt of codification in Intellectual property sphere in Russia. That is why a lot of new norms appeared. The main problem of the Russian Civil Code (part IV) is that many rules (norms of Law) contradict the norms of International Intellectual property Law (i.e. protection of inventions, creations, ideas, know-how, trade secrets, innovations). Intellectual property rights protect innovations and creations and reward innovative and creative activity. Intellectual property rights are international in character and in that respect they fit in rather well with the economic reality of the global economy. Inventors prefer not to take out a patent for inventions because it is a very difficult procedure, it takes a lot of time and is very expensive. That-s why they try to protect their inventions as ideas, know-how, confidential information. An idea is the main element of any object of Intellectual property (creation, invention, innovation, know-how, etc.). But ideas are not protected by Civil Code of Russian Federation. The aim of the paper is to reveal the main problems of legal regulation of Intellectual property in Russia and to suggest possible solutions. The authors of this paper have raised these essential issues through different activities. Through the panel survey, questionnaires which were spread among the participants of intellectual activities the main problems of implementation of innovations, protecting of the ideas and know-how were identified. The implementation of research results will help to solve economic and legal problems of innovations, transfer of innovations and intellectual property.1

Keywords: Innovation activities, intellectual property rights, know-how, patents, indicators of innovation activities

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXPLORING LEADERSHIP BEHAVIOR, SAFETY CULTURE, AND PERFORMANCE IN THE HEALTHCARE INDUSTRY: A COMPREHENSIVE STUDY

YCheng- Wang ,Yi Yang , Sue Chang, Er Fen , Huang Guo

Shijiazhuang Tiedao University- China

Abstract:

Object: Review recent publications of patient safety culture to investigate the relationship between leadership behavior, safety culture, and safety performance in the healthcare industry. Method: This study is a cross-sectional study, 350 questionnaires were mailed to hospital workers with 195 valid responses obtained, and a 55.7% valid response rate. Confirmatory factor analysis (CFA) was carried out to test the factor structure and determine if the composite reliability was significant with a factor loading of >0.5, resulting in an acceptable model fit. Results: Through the analysis of One-way ANOVA, the results showed that physicians significantly have more negative patient safety culture perceptions and safety performance perceptions than non- physicians. Conclusions: The path analysis results show that leadership behavior affects safety culture and safety performance in the health care industry. Safety performance was affected and improved with contingency leadership and a positive patient safety organization culture. The study suggests improving safety performance by providing a well-managed system that includes: consideration of leadership, hospital worker training courses, and a solid safety reporting system.

Keywords: Leadership Behavior, Patient Safety, Safety Culture, Safety Performance

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXAMINING KNOWLEDGE SHARING BEHAVIOR IN E-COMMUNITIES THROUGH THE LENS OF TRANSACTION COST THEORY

Teresa Ju , Chang Wu

Cangzhou Normal University- China

Abstract:

This study aims to examine the factors affecting knowledge sharing behavior in knowledge-based electronic communities (e-communities) because quantity and quality of knowledge shared among the members play a critical role in the community-s sustainability. Past research has suggested three perspectives that may affect the quantity and quality of knowledge shared: economics, social psychology, and social ecology. In this study, we strongly believe that an economic perspective may be suitable to validate factors influencing newly registered members- knowledge contribution at the beginning of relationship development. Accordingly, this study proposes a model to validate the factors influencing members- knowledge sharing based on Transaction Cost Theory. By doing so, we may empirically test our hypotheses in various types of e-communities to determine the generalizability of our research models.

Keywords: Electronic community, individual behavior, knowledge sharing, transaction cost theory.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ASSESSING OPERATIONAL RISKS IN MALAYSIAN HIGHWAY PROJECTS

Assoc. Prof. Dr. Farid Ezanee. Dr. Mohamed Ghazali

University of Mitrovica in Mitrovica- Kosovo

Abstract:

The Malaysia Highway Authority (MHA) was established by the Government in 1980 for the purpose of designing, constructing and maintaining toll highways in Malaysia that include the North-South Expressway and the Penang Bridge, which were procured using the publicly-funded traditional procurement. However following a recession in the mid 80-s, the operations of these tolledhighways had been privatized to ensure that their operational services continue through private financing as a result of long-term concession agreement concurred between the Malaysian Government and private operators. The change in the contract strategy for highway projects in Malaysia would have a great tendency to dictate a significant risk exposure towards the key parties involved, particularly the Malaysian Government as project principal, unless operational risks are clearly identified and managed via appropriate mitigation measures prior to a contract signing. This research identifies potential operational risks that have a possibility to occur in highway projects in Malaysia from the perspective of public sector clients. Since this research focuses on the operational risks for highway projects in Malaysia, the initial results acquired from literature review on the operational risks of highway projects in some Asian countries are then justified by a number of key individuals from the MHA through interviews. As a result, among key operational risks that have possibility to occur in the highway projects in Malaysia include initial toll-tariff decided by the Government, traffic congestion, change of road network and overloaded freight transportation, which could cause damage to the road surface and hence affecting the operation of a particular highway.

Keywords: Malaysia, operating highway project, operational risk.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

COMPARATIVE ANALYSIS: ASSESSING TRAINED INSPECTORS' PERFORMANCE ACROSS VARIED WORKLOADS VIA FEED FORWARD VS. FEEDBACK TRAINING APPROACHES

Assis. Prof. Dr. Sittichai Phonsak.

University of Primorska, Koper- Slovenia

Abstract:

Objective of this study was to study and compare the effectiveness of inspectors who had different workloads for feed forward and feedback training. The visual search task was simulated to search for specified alphabets called defects. These defects were included of four alphabets in Thai and English such as s ก, ถ, X, and V with different background. These defects were combined in the specified alphabets and were given the different three backgrounds i.e., Thai, English, and mixed English and Thai alphabets. Sixty students were chosen as a sample in this study and test for final selection subject. Finally, five subjects were taken into testing process. They were asked to search for defects after they were provided basic information. Experiment design was used factorial design and subjects were trained for feed forward and the feedback training. The results show that both trainings were affected on mean search time. It was also found that the feedback training can increase the effectiveness of visual inspectors rather than the feed forward training significantly different at the level of .05

Keywords: visual search, feed forward, feedback training.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

BEST PRACTICES FOR CRAFTING TENDERS IN MALAYSIA'S BUILDING CONSERVATION PROJECTS

Dr. Lim Lee

Yanshan University- China

Abstract:

Building conservation work generally involves complex and non-standard work different from new building construction processes. In preparing tenders for building conservation projects, therefore, the quantity surveyor must carefully consider the specificity of non-standard items and demarcate the scope of unique conservation work. While the quantity surveyor must appreciate the full range of works to prepare a good tender document, he typically manages many unfamiliar elements, including practical construction methods, restoration techniques and work sequences. Only by fulfilling the demanding requirements of building conservation work can the quantity surveyor enhance his professionalism an area of growing cultural value and economic importance. By discussing several issues crucial to tender preparations for building conservation projects in Malaysia, this paper seeks a deeper understanding of how quantity surveying can better standardize tender preparation work and more successfully manage building conservation processes.

Keywords: Conservation Works, Quantity Surveying Practice, Tender Preparation, Malaysia

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE INDEX OF SUSTAINABLE FUNCTIONALITY: A TOOL FOR ASSESSING SUSTAINABILITY

Assis. Prof. G.T. Tao , Dr. L. Cirella

Hengshui University - China

Abstract:

The index of sustainable functionality (ISF) is an adaptive, multi-criteria technique that is used to measure sustainability; it is a concept that can be transposed to many regions throughout the world. An ISF application of the Southern Regional Organisation of Councils (SouthROC) in South East Queensland (SEQ) – the fastest growing region in Australia – indicated over a 25 year period an increase of over 10% level of functionality from 58.0% to 68.3%. The ISF of SouthROC utilised methodologies that derived from an expert panel based approach. The overall results attained an intermediate level of functionality which amounted to related concerns of economic progress and lack of social awareness. Within the region, a solid basis for future testing by way of measured changes and developed trends can be established. In this regard as management tool, the ISF record offers support for regional sustainability practice and decision making alike. This research adaptively analyses sustainability – a concept that is lacking throughout much of the academic literature and any reciprocal experimentation. This lack of knowledge base has been the emphasis of where future sustainability research can grow from and prove useful in rapidly growing regions. It is the intentions of this research to help further develop the notions of index-based quantitative sustainability.

Keywords: Environmental engineering, index of sustainable functionality, sustainability indicators, sustainable development.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ADVANCING AN EFFICIENT FRAMEWORK FOR SECURE MOBILE APPLICATION DESIGN, DEVELOPMENT, AND UTILIZATION

Mohamed Serhani, Rachida Abdelghani, Dssouli, Benharref. Mizouni Rabeb

University of Chittagong- Bangladesh

Abstract:

Nowadays, people are going more and more mobile, both in terms of devices and associated applications. Moreover, services that these devices are offering are getting wider and much more complex. Even though actual handheld devices have considerable computing power, their contexts of utilization are different. These contexts are affected by the availability of connection, high latency of wireless networks, battery life, size of the screen, on-screen or hard keyboard, etc. Consequently, development of mobile applications and their associated mobile Web services, if any, should follow a concise methodology so they will provide a high Quality of Service. The aim of this paper is to highlight and discuss main issues to consider when developing mobile applications and mobile Web services and then propose a framework that leads developers through different steps and modules toward development of efficient and secure mobile applications. First, different challenges in developing such applications are elicited and deeply discussed. Second, a development framework is presented with different modules addressing each of these challenges. Third, the paper presents an example of a mobile application, Eivom Cinema Guide, which benefits from following our development framework.

Keywords: Mobile applications, development of mobile applications, efficient mobile application, secure mobile application.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXPLORING INTERNET GOVERNANCE THROUGH MULTIPLE STAKEHOLDERS: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND ADVANCEMENTS

Prof. Dr. Martin Hans Knahl

Charles Darwin University- Australia

Abstract:

The Internet is the global data communications infrastructure based on the interconnection of both public and private networks using protocols that implement Internetworking on a global scale. Hence the control of protocol and infrastructure development, resource allocation and network operation are crucial and interlinked aspects. Internet Governance is the hotly debated and contentious subject that refers to the global control and operation of key Internet infrastructure such as domain name servers and resources such as domain names. It is impossible to separate technical and political positions as they are interlinked. Furthermore the existence of a global market, transparency and competition impact upon Internet Governance and related topics such as network neutrality and security. Current trends and developments regarding Internet governance with a focus on the policy-making process, security and control have been observed to evaluate current and future implications on the Internet. The multi stakeholder approach to Internet Governance discussed in this paper presents a number of opportunities, issues and developments that will affect the future direction of the Internet. Internet operation, maintenance and advisory organisations such as the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) or the Internet Governance Forum (IGF) are currently in the process of formulating policies for future Internet Governance. Given the controversial nature of the issues at stake and the current lack of agreement it is predicted that institutional as well as market governance will remain present for the network access and content.

Keywords: Internet Governance, ICANN, Democracy, Security

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

A STUDY ON THE IMPACT OF HARDINESS AND ALIENATION ON BURNOUT AND DATA ENTRY ERRORS IN RURAL HELLENIC HOSPITAL LABORATORIES

Angela Dellaporta , Aphrodite –M. Paleologou

National University of Avellaneda – Argentina

Abstract:

Erroneous computer entry problems [here: 'e'errors] in hospital labs threaten the patients-–health carers- relationship, undermining the health system credibility. Are e-errors random, and do lab professionals make them accidentally, or may they be traced through meaningful determinants? Theories on internal causality of mistakes compel to seek specific causal ascriptions of hospital lab eerrors instead of accepting some inescapability. Undeniably, 'To Err is Human'. But in view of rapid global health organizational changes, e-errors are too expensive to lack in-depth considerations. Yet, that efunction might supposedly be entrenched in the health carers- job description remains under dispute – at least for Hellenic labs, where e-use falls behind generalized(able) appreciation and application. In this study: i) an empirical basis of a truly high annual cost of e-errors at about €498,000.00 per rural Hellenic hospital was established, hence interest in exploring the issue was sufficiently substantiated; ii) a sample of 270 lab-expert nurses, technicians and doctors were assessed on several personality, burnout and e-error measures, and iii) the hypothesis that the Hardiness vs Alienation personality construct disposition explains resistance vs proclivity to e-errors was tested and verified: Hardiness operates as a resilience source in the encounter of high pressures experienced in the hospital lab, whereas its 'opposite', i.e., Alienation, functions as a predictor, not only of making e-errors, but also of leading to burn-out. Implications for apt interventions are discussed.

Keywords: Hospital lab, personality hardiness/alienation, e-errors' cost, burnout.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR DEVELOPING TEAM AWARENESS SYSTEMS

Lecture Carsten Röcker

Universidad de Magallanes- Chile

Abstract:

This paper presents a set of guidelines for the design of multi-user awareness systems. In a first step, general requirements for team awareness systems are analyzed. In the second part of the paper, the identified requirements are aggregated and transformed into concrete design guidelines for the development of team awareness systems.

Keywords: User Interface Design, Awareness Systems, User- Centered Design, Human Factors.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

AN ADAPTATION OF WIRELESS AND INTERNET TECHNOLOGIES IN LOGISTICS: AN ANALYTICAL APPROACH

Assoc. Prof. Dr. Apiwat Sangnoree

Green Heart Medical University- Guyana

Abstract:

This research is designed for helping a WAPbased mobile phone-s user in order to analyze of logistics in the traffic area by applying and designing the accessible processes from mobile user to server databases. The research-s design comprises Mysql 4.1.8-nt database system for being the server which there are three sub-databases, traffic light – times of intersections in periods of the day, distances on the road of area-blocks where are divided from the main sample-area and speeds of sample vehicles (motorcycle, personal car and truck) in periods of the day. For interconnections between the server and user, PHP is used to calculate distances and travelling times from the beginning point to destination, meanwhile XHTML applied for receiving, sending and displaying data from PHP to user-s mobile. In this research, the main sample-area is focused at the Huakwang-Ratchada-s area, Bangkok, Thailand where usually the congested point and 6.25 km2 surrounding area which are split into 25 blocks, 0.25 km2 for each. For simulating the results, the designed server-database and all communicating models of this research have been uploaded to www.utccengineering.com/m4tg and used the mobile phone which supports WAP 2.0 XHTML/HTML multimode browser for observing values and displayed pictures. According to simulated results, user can check the route-s pictures from the requiring point to destination along with analyzed consuming times when sample vehicles travel in various periods of the day.

Keywords: WAP, logistics, XHTML, internet

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

GENDER DISPARITIES IN SEXUAL PERCEPTION AND BEHAVIOR AMONG MARRIED ILOCANOS"

Cadorna Erwin

All American Institute of Medical Sciences-Jamaica

Abstract:

This study attempted to compare the sexual perceptions and behaviors of male and female married Ilocanos. Data were gathered from 1,374 married Ilocanos (687 husbands and 687 wives) from nine municipalities and one city of the First District of Ilocos Sur. Findings showed that the male and female married Ilocanos differ in their psychological and physical sexual perceptions, but they had common social and spiritual sexual perceptions. Moreover, they were consistent in their behaviors towards sex, except for their behaviour after sex without reaching orgasm, wherein the males feel bad after having sex without reaching orgasm, while the females simply sleep it off.

Keywords: Gender Differences, Ilocanos, Sexual Behavior andPerception.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXAMINING INTERNET USER BEHAVIOR: PATTERNS ACROSS VARIOUS SITES AND THEIR INFLUENCE ON MARRIAGE TABOOS - A SURVEY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN MASHHAD, IRAN

Javadi Maryam , Homa Zanjanizadeh , Javadi Alimohammad

Dhamar University - Yemen

Abstract:

Regarding the multi-media property of internet and the facilities that can be provided for the users, the purpose of this paper is to investigate the users- behavioral patterns and the impact of internet on taboos of marriage. For this purpose a survey technique on the sample size amounted 403 students of governmental guidance schools of city of Mashhad in country of Iran were considered. The results showed, the process of using various internet environments depends on the degree of the users- familiarity with these sites. In order to clarify the effects of the Internet on the taboos of marriage, the non – internet parameters also considered to be controlled. The ttest held among the internet users and non-users, indicated that internet users possess lower taboos of marriage. Extraction of the effects of internet via considering the effects of non-internet parameters, indicate that addiction to the internet, creating a cordial atmosphere, emotional communication, and message attractive factors have significant effects on the family's traditional values.

Keywords: Internet, taboos of marriage, family, masscommunication, computer mediate communication.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

UTILIZING PERSUASIVE TECHNOLOGY TO INFLUENCE END-USERS' IT SECURITY AWARENESS AND BEHAVIOR: A PILOT INVESTIGATION

Ai RahimMahbubur. Cheo Yin Ying , Ren Yeo

Ala-Too International University- Kyrgyzstan

Abstract:

Persuasive technology has been applied in marketing, health, environmental conservation, safety and other domains and is found to be quite effective in changing people-s attitude and behaviours. This research extends the application domains of persuasive technology to information security awareness and uses a theory-driven approach to evaluate the effectiveness of a web-based program developed based on the principles of persuasive technology to improve the information security awareness of end users. The findings confirm the existence of a very strong effect of the webbased program in raising users- attitude towards information security aware behavior. This finding is useful to the IT researchers and practitioners in developing appropriate and effective education strategies for improving the information security attitudes for endusers.

Keywords: Information security, persuasive technology, ITsecurity-aware behaviour, theory of planned behaviour survey.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SOCIO-DEMOGRAPHIC STATUS AND ARRACK CONSUMPTION PATTERNS AMONG MUSLIM, HINDU, SANTAL, AND ORAON COMMUNITIES IN RASULPUR UNION, BANGLADESH: A CROSS-CULTURAL ANALYSIS

Assis. Prof. Dr. Emaj Uddin

American International University - Kuwait

Abstract:

Arrack is one of the forms of alcoholic beverage or liquor which is produced from palm or date juice and commonly consumed by the lower social class of all religious/ethnic communities in the north-western villages of Bangladesh. The purpose of the study was to compare arrack drinking patterns associated with socio-demographic status among the Muslim, Hindu, Santal, and Oraon communities in the Rasulpur union of Bangladesh. A total of 391 respondents (Muslim n-109, Hindu n-103, Santal n-89, Oraon n-90) selected by cluster random sampling were interviewed by ADP (Arrack Drinking Pattern) questionnaire. The results of Pearson Chi-Squire test revealed that arrack drinking patterns were significantly differed among the Muslim, Hindu, Santal, and Oraon communities- drinkers. In addition, the results of Spearman-s bivariate correlation coefficients also revealed that sociodemographic characteristics of the communities- drinkers were the significantly positive and negative associations with the arrack drinking patterns in the Rasulpur union, Bangladesh. The study suggests that further cross-cultural researches should be conducted on the consequences of arrack drinking patterns on the communities- drinkers.

Keywords: Arrack Drinking Patterns, Bangladesh, Community, Cross-Cultural Comparison, Socio-Demographic Status.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

IDENTIFYING KEY ACTORS: STAKEHOLDER ANALYSIS IN ESTABLISHING AND DEVELOPING THAI INDEPENDENT CONSUMER ORGANIZATIONS

Dr. Ondee Pannarunothai

University of Primorska, Koper- Slovenia

Abstract:

In Thailand, both the 1997 and the current 2007 Thai Constitutions have mentioned the establishment of independent organizations as a new mechanism to play a key role in proposing policy recommendations to national decision-makers in the interest of collective consumers. Over the last ten years, no independent organizations have yet been set up. Evidently, nobody could point out who should be key players in establishing provincial independent consumer bodies. The purpose of this study was to find definitive stakeholders in establishing and developing independent consumer bodies in a Thai context. This was a cross-sectional study between August and September 2007, using a postal questionnaire with telephone follow-up. The questionnaire was designed and used to obtain multiple stakeholder assessment of three key attributes (power, interest and influence). Study population was 153 stakeholders associated with policy decision-making, formulation and implementation processes of civil-based consumer protection in pilot provinces. The population covered key representatives from five sectors (academics, government officers, business traders, mass media and consumer networks) who participated in the deliberative forums at 10 provinces. A 49.7% response rate was achieved. Data were analyzed, comparing means of three stakeholder attributes and classification of stakeholder typology. The results showed that the provincial health officers were the definitive stakeholders as they had legal power, influence and interest in establishing and sustaining the independent consumer bodies. However, only a few key representatives of the provincial health officers expressed their own paradigm on the civil-based consumer protection. Most provincial health officers put their own standpoint of building civic participation at only a plan-implementation level. For effective policy implementation by the independent consumer bodies, the Thai government should provide budgetary support for the operation of the provincial health officers with their paradigm shift as well as their own clarified standpoint on corporate governance.

Keywords: Civic participation, civil society, consumerprotection, independent organization, policy decision-making, stakeholder analysis.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE BENEFITS OF INTEGRATION WITHIN SOCIAL SYSTEMS: INSIGHTS FROM THE AUTOMOTIVE SECTOR

Sorte Francisco Junior

University of Bergamo- Italy

Abstract:

The Japanese integrative approach to social systems can be observed in supply chain management as well as in the relationship between public and private sectors. Both the Lean Production System and the Developmental State Model are characterized by efforts towards the achievement of mutual goals, resulting in initiatives for capacity building which emphasize the system level. In Brazil, although organizations undertake efforts to build capabilities at the individual and organizational levels, the system level is being neglected. Fieldwork data confirmed the findings of other studies in terms of the lack of integration in supply chain management in the Brazilian automobile industry. Moreover, due to the absence of an active role of the Brazilian state in its relationship with the private sector, automakers are not fully exploiting the opportunities in the domestic and regional markets. For promoting a higher level of economic growth as well as to increase the degree of spill-over of technologies and techniques, a more integrative approach is needed.

Keywords: Integration, Lean Production System, DevelopmentalState Model, Brazilian automobile industry.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

DEVELOPING EDUCATIONAL GAMES: A FRAMEWORK INTEGRATING MODEL CANVAS AND PROCESS FOR OUTCOME-BASED EDUCATION

Ratima Pusawiro, Dejdumrong Damkham, Priyakorn Natasha

Chelyabinsk State Pedagogical University – Russia

Abstract:

This paper explored the solution in game design to help game designers in the educational game designing using digital educational game model canvas (DEGMC) and digital educational game form (DEGF) based on Outcome-based Education program. DEGMC and DEGF can help designers develop an overview of the game while designing and planning their own game. The way to clearly assess players' ability from learning outcomes and support their game learning design is by using the tools. Designers can balance educational content and entertainment in designing a game by using the strategies of the Business Model Canvas and design the gameplay and players' ability assessment from learning outcomes they need by referring to the Constructive Alignment. Furthermore, they can use their design plan in this research to write their Game Design Document (GDD). The success of the research was evaluated by four experts' perspectives in the education and computer field. From the experiments, the canvas and form helped the game designers model their game according to the learning outcomes and analysis of their own game elements. This method can be a path to research an educational game design in the future.

Keywords: Constructive alignment, constructivist theory, educational game, outcome-based education.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SOLAR SPELL CASE STUDY: ASSESSING PEDAGOGICAL QUALITY INDICATORS FOR DIGITAL LIBRARY RESOURCES

Assoc. Prof. Dr. Marcela Zermeño Gómez- Georgina

University of Novo Mesto, Novo Mesto- Slovenia

Abstract:

This paper presents the SolarSPELL case study that aims to generate information on the use of indicators that help evaluate the pedagogical quality of a digital library resources. SolarSPELL is a solar-powered digital library with WiFi connectivity. It offers a variety of open educational resources selected for their potential for the digital transformation of educational practices and the achievement of the 2030 Agenda for Sustainable Development, adopted by all United Nations Member States. The case study employed a quantitative methodology and the research instrument was applied to 55 teachers, directors and librarians. The results indicate that it is possible to strengthen the pedagogical quality of open educational resources, through actions focused on improving temporal and technological parameters. They also reveal that users believe that SolarSPELL improves the teaching-learning processes and motivates the teacher to improve his or her development. This study provides valuable information on a tool that supports teaching-learning processes and facilitates connectivity with renewable energies that improves the teacher training in active methodologies for ecosystem learning.

Keywords: Educational innovation, digital library, pedagogical quality, solar energy, teacher training, sustainable development.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CRAFTING AN ADVENTURE: UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA'S EXPLORATION OF ALTERNATE REALITY GAMES FOR EDUCATION AND IMPACT

Anahita Dalmia

Faculty of Economics and Informatics of the University of Bialystok- Lithuania

Abstract:

There has been a recent rise in 'audience-centric' and immersive storytelling. This indicates audiences are gaining interest in experiencing real adventure with everything that encompasses the struggle, the new friendships, skill development, and growth. This paper examines two themed alternate reality games created by a group of students at the University of Southern California as an experiment in how to design an adventure and to evaluate its impact on participants. The experiences combined immersive improvisational theatre and live-action roleplaying to create socially aware experiences within the timespan of four hours, using Harry Potter and mythology as themes. In each experiment, over 500 players simultaneously embarked on quests -a series of challenges including puzzle-solving, scavenger-hunting, and character interactions- to join a narrative faction. While playing, the participants were asked to choose faction alignments based on the characters they interacted with, as well as their own backgrounds and moral values. During the narrative finale, the impact of their individual choices on the larger story and game were revealed. After the conclusion of each experience, participants filled out questionnaires and were interviewed. Through this, it was discovered that participants developed transferable problem-solving, team-work, and persuasion skills. They also learned about the theme of the experience and reflected on their own moral values and judgment-making abilities after they realized the consequences of their actions in the game-world, inspiring some participants to make changes outside of it. This reveals that alternative reality games can lead to socialization, educational development, and real-world change in a variety of contexts when implemented correctly. This experiment has begun to discover the value of alternate reality games in a real-world context and to develop a reproducible format to continue to create such an impact.

Keywords: Adventure, alternate reality games, education, immersive entertainment, interactive entertainment.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

PROMOTING COLLABORATION AND INNOVATION: A FRESH APPROACH TO ENGINEERING-CENTRIC EDUCATIONAL REFORM IN URBAN PLANNING AT TIANJIN UNIVERSITY, CHINA

Bingqian Zeng , Peng Cheng

Fiji School of Medicine, Suva- Fiji

Abstract:

Engineering science and technology progress and innovation have become an important engine to promote social development. The reform exploration of "new engineering" in China has drawn extensive attention around the world, with its connotation as "to cultivate future diversified, innovative and outstanding engineering talents by taking ‘fostering character and civic virtue’ as the guide, responding to changes and shaping the future as the construction concept, and inheritance and innovation, crossover and fusion, coordination and sharing as the principal approach". In this context, Tianjin University, as a traditional Chinese university with advantages in engineering, further launched the CCII (Coherent-Collaborative-Interdisciplinary-Innovation) program, raising the cultivation idea of integrating new liberal arts education, multidisciplinary engineering education and personalized professional education. As urban planning practice in China has undergone the evolution of "physical planning -- comprehensive strategic planning -- resource management-oriented planning", planning education has also experienced the transmutation process of "building foundation -- urban scientific foundation -- multi-disciplinary integration". As a characteristic and advantageous discipline of Tianjin University, the major of Urban and Rural Planning, in accordance with the "CCII Program of Tianjin University", aims to build China's top and world-class major, and implements the following educational reform measures: 1. Adding corresponding English courses, such as advanced course on GIS Analysis, courses on comparative studies in international planning involving ecological resources and the sociology of the humanities, etc. 2. Holding "Academician Forum", inviting international academicians to give lectures or seminars to track international frontier scientific research issues. 3. Organizing "International Joint Workshop" to provide students with international exchange and design practice platform. 4. Setting up a business practice base, so that students can find problems from practice and solve them in an innovative way. Through these measures, the Urban and Rural Planning major of Tianjin University has formed a talent training system with multi-disciplinary cross integration and orienting to the future science and technology.

Keywords: China, higher education reform, innovation, new engineering education, rural and urban planning, Tianjin University.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ASSESSING KAHOOT: AN EXAMINATION OF ITS ROLE AND ECOSYSTEM AS AN EDUCATIONAL AID

Muhammad Yasir Panah , Babar Ebrahim

American University of the Middle East- Kuwait

Abstract:

Over the past 20 years, internet has seen continual advancement and with the advent of online technology, various types of web-based games have been developed. Games are frequently being used among different age groups from baby boomers to generation Z. Games are not only used for entertainment but also utilized as a learning approach transmitting education to a level that is more interesting and effective for students. One of the popular web-based education games is Kahoot with growing popularity and usage, which is being used in different fields of studies. However, little knowledge is available on university students' perception of Kahoot environment and application for learning subjects. Hence, the objective of the current study is to investigate students' perceptions of Kahoot application and environment as a learning tool. The study employed a survey approach by distributing Google Forms –created questionnaire, with high level of reliability index, to 62 students (11 males and 51 females). The findings show that students have positive attitudes towards Kahoot application and its environment for learning. Regarding Kahoot application, it was indicated that activities created using Kahoot are more interesting for students, Kahoot is useful for collaborative learning, and Kahoot enhances interest in learning lesson. In terms of Kahoot environment, it was found that using this application through mobile is easy for students, its design is simple and useful, Kahoot-created activities can easily be shared, and the application can easily be used on any platform. The findings of the study have implications for instructors, policymakers and curriculum developers.

Keywords: Application, environment, Kahoot, learning tool.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ANALYZING COURSE OUTCOMES FOR THE BACHELOR OF SCIENCE IN ELECTRICAL AND ELECTRONIC ENGINEERING PROGRAM: A FOCUS ON ELECTRICAL CIRCUITS

Sher Khan Azmiri Shermin

University of Pretoria- South Africa

Abstract:

At present, it is an imperative and stimulating task to grow the concepts and skills of undergraduate students in any course. Educators must build up students' higher-order complex and critical thinking abilities. But many of them find it difficult to assess and evaluate these abilities of students who undertake their courses during undergraduate studies. In this research work, a simple assessment and evaluation process for the electrical circuit course of the undergraduate Electrical and Electronic Engineering (EEE) program is reported using the Outcome-Based Education (OBE) approach. The methodology of the work, course contents design, course outcomes (COs) preparation and mapping it with program outcomes (POs), question setting following Bloom's taxonomy, assessment strategy of the students, CO and PO evaluation records, statistics, and charts have been reported for a student-cohort of electrical circuit course taken in Spring 2019 Semester at EEE Department of Southeast University (SEU). It is found that the benchmark fixed by the course instructor has been achieved by the students of that course through CO assessment and evaluation. Recommendations of the course teacher for further quality enhancement based on CO achievement are also presented.

Keywords: OBE, COs, POs, assessment and evaluation, electrical circuit course.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CONTINUOUS DISTANCE LEARNING AND SKILL ENHANCEMENT: A CASE STUDY EXAMINATION IN GREECE

Prof. Dr. Eleni Giouli

University of Monastir, Monastir-Tunis

Abstract:

Distance learning provides a flexible approach to education, enabling busy learners to complete their coursework at their own pace, on their own schedule, and from a convenient location. This flexibility combined with a series of other issues; make the benefits of lifelong distance learning numerous. The purpose of the paper is to investigate whether distance education can contribute to the improvement of adult skills in Greece, highlighting in this way the necessity of the lifelong distance learning. To investigate this goal, a questionnaire is constructed and analyzed based on responses from 3,016 attendees of lifelong distance learning programs in the e-learning of the National and Kapodistrian University of Athens in Greece. In order to do so, a series of relationships is examined including the effects of a) the gender, b) the previous educational level, c) the current employment status, and d) the method used in the distance learning program, on the development of new general, technical, administrative, social, cultural, entrepreneurial and green skills. The basic conclusions that emerge after using a binary logistic framework are that the following factors are critical in order to develop new skills: the gender, the education level and the educational method used in the lifelong distance learning program. The skills more significantly affected by those factors are the acquiring new skills in general, as well as acquiring general, language and cultural, entrepreneurial and green skills, while for technical and social skills only gender and educational method play a crucial role. Moreover, routine skills and social skills are not affected by the four factors included in the analysis.

Keywords: Adult skills, distance learning, education, lifelong learning.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

UNCOVERING PATTERNS IN STUDENT FEEDBACK: IDENTIFYING STRATEGIES TO ENHANCE EMOTIONAL WELL-BEING IN LEARNING

Angelina Ranganathan, A. Tzacheva Jaishree ,

Avondale University- Australia

Abstract:

Interest in (STEM) Science Technology Engineering Mathematics education especially Computer Science education has seen a drastic increase across the country. This fuels effort towards recruiting and admitting a diverse population of students. Thus the changing conditions in terms of the student population, diversity and the expected teaching and learning outcomes give the platform for use of Innovative Teaching models and technologies. It is necessary that these methods adapted should also concentrate on raising quality of such innovations and have positive impact on student learning. Light-Weight Team is an Active Learning Pedagogy, which is considered to be low-stake activity and has very little or no direct impact on student grades. Emotion plays a major role in student's motivation to learning. In this work we use the student feedback data with emotion classification using surveys at a public research institution in the United States. We use Actionable Pattern Discovery method for this purpose. Actionable patterns are patterns that provide suggestions in the form of rules to help the user achieve better outcomes. The proposed method provides meaningful insight in terms of changes that can be incorporated in the Light-Weight team activities, resources utilized in the course. The results suggest how to enhance student emotions to a more positive state, in particular focuses on the emotions 'Trust' and 'Joy'.

Keywords: Actionable pattern discovery, education, emotion, data mining.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

TEACHER PERSPECTIVES ON INCLUSIVE EDUCATION: A FOCUS ON HEARING IMPAIRMENT

PHD. Student Chalise Kiran

University of Mitrovica in Mitrovica- Kosovo

Abstract:

The prime idea of inclusive education is to mainstream every child in education. However, it will be challenging for implementation when there are policy and practice gaps. It will be even more challenging when children have disabilities. Generally, the focus will be on the policy gap, but the problem may not always be with policy. The proper practice could be a challenge in the countries like Nepal. In determining practice, the teachers' perceptions toward inclusive will play a vital role. Nepal has categorized disability in 7 types (physical, visual, hearing, vision/hearing, speech, mental, and multiple). Out of these, hearing impairment is the study realm. In the context of a limited number of researches on children with disabilities and rare researches on CWHI and their education in Nepal, this study is a pioneering effort in knowing basically the problems and challenges of CWHI focused on inclusive education in the schools including gaps and barriers in its proper implementation. Philosophically, the paradigm of the study is post-positivism. In the post-positivist worldview, the quantitative approach with the description of the situation and inferential relationship are revealed out in the study. This is related to the natural model of objective reality. The data were collected from an individual survey with the teachers and head teachers of 35 schools in Nepal. The survey questionnaire was prepared and filled by the respondents from the schools where the CWHI study in 7 provincial 20 districts of Nepal. Through these considerations, the perceptions of CWHI focused inclusive education were explored in the study. The data were analyzed using both descriptive and inferential tools on which the Likert scale-based analysis was done for descriptive analysis, and chi-square mathematical tool was used to know the significant relationship between dependent variables and independent variables. The descriptive analysis showed that the majority of teachers have positive perceptions toward implementing CWHI focused inclusive education, and the majority of them have positive perceptions toward CWHI focused inclusive education, though there are some problems and challenges. The study has found out the major challenges and problems categorically. Some of them are: a large number of students in a single class; availability of generic textbooks for CWHI and no availability of textbooks to all students; less opportunity for teachers to acquire knowledge on CWHI; not adequate teachers in the schools; no flexibility in the curriculum; less information system in schools; no availability of educational consular; disaster-prone students; no child abuse control strategy; no disabled-friendly schools; no free health check-up facility; no participation of the students in school activities and in child clubs and so on. By and large, it is found that teachers' age, gender, years of experience, position, employment status, and disability with him or her show no statistically significant relation to successfully implement CWHI focused inclusive education and perceptions to CWHI focused inclusive education in schools. However, in some

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

of the cases, the set null hypothesis was rejected, and some are completely retained. The study has suggested policy implications, implications for educational authority, and implications for teachers and parents categorically.

Keywords: Children with hearing impairment, disability, inclusive education, perception.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ENHANCING INTERNATIONAL SERVICE LEARNING 3.0: LEVERAGING TECHNOLOGY FOR BETTER OUTCOMES AND SUSTAINABILITY

Anthony Vandarakis

University of Ioannina- Greece

Abstract:

Today's International Service Learning practices require an update: modern technologies, fresh educational frameworks, and a new operating system to accountably prosper. This paper describes a model of International Service Learning (ISL), which combines current technological hardware, electronic platforms, and asynchronous communications that are grounded in inclusive pedagogy. This model builds on the work around collaborative field trip learning, extending the reach to international partnerships across continents. Mobile technology, 21st century skills and summit-basecamp modeling intersect to support novel forms of learning that tread lightly on fragile natural ecosystems, affirm local reciprocal partnership in projects, and protect traveling participants from common yet avoidable cultural pitfalls.

Keywords: International Service Learning, ISL, field experiences, mobile technology, 'out there in here', summit basecamp pedagogy.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXPLORING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY ON IMPLEMENTING A FLIPPED CLASSROOM TEACHING APPROACH

Malin Isaksson

Giustino Fortunato University- Italy

Abstract:

Teaching French as a foreign language usually implies teaching French literature, especially in higher education. Training university students in literary reading in a foreign language requires addressing several aspects at the same time: the (foreign) language, the poetic language, the aesthetic aspects of the studied works, and various interpretations of them. A pilot study sought to test a teaching model that would support students in learning to perform competent readings and short analyses of French literary works, in a rather independent manner. This shared practice paper describes the use of a flipped classroom method in two French literature courses, a campus course and an online course, and suggests that the teaching model may provide efficient tools for teaching literary reading and analysis in a foreign language. The teaching model builds on a high level of student activity and focuses on attentive reading, meta-perspectives such as theoretical concepts, individual analyses by students where said concepts are applied, and group discussions of the studied texts and of possible interpretations.

Keywords: Shared practice, flipped classroom, literature in foreign language studies, teaching literature analysis.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ENHANCING ATTENTIVE LITERATURE READING IN HIGHER EDUCATION FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE: A PILOT STUDY OF A FLIPPED CLASSROOM TEACHING MODEL

F. Rashno Seydari, M. Nikafrooz

Srimanta Sankaradeva University of Health Sciences- India

Abstract:

This paper intends to study needs analysis of hearing-impaired students' teachers in elementary schools all over Iran. The subjects of this study were 275 teachers who were teaching hearing-impaired students in elementary schools. The participants were selected by a quota sampling method. To collect the data, questionnaires of training needs consisting of 41 knowledge items and 31 performance items were used. The collected data were analyzed by using SPSS software in the form of descriptive analyses (frequency and mean) and inferential analyses (one sample t-test, paired t-test, independent t-test, and Pearson correlation coefficient). The findings of the study indicated that teachers generally have considerable needs in knowledge and performance domains. In 32 items out of the total 41 knowledge domain items and in the 27 items out of the total 31 performance domain items, the teachers had considerable needs. From the quantitative point of view, the needs of the performance domain were more than those of the knowledge domain, so they have to be considered as the first priority in training these teachers. There was no difference between the level of the needs of male and female teachers. There was a significant difference between the knowledge and performance domain needs and the teachers' teaching experience, 0.354 and 0.322 respectively. The teachers who had been trained in working with hearing-impaired students expressed more training needs (both knowledge and performance).

Keywords: Needs analysis, hearing impaired students, hearing impaired students' teachers, knowledge domain, performance domain.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

MOTION GRAPHICS ENHANCED MAINTENANCE TRAINING FOR PRESCHOOLERS WITH HEARING IMPAIRMENTS: A COMPREHENSIVE APPROACH

Nikafrooz Atashafrooz

Politeknik Kuala Terengganu- Malaysia

Abstract:

The purpose of the present study was to investigate the effectiveness of using motion graphics as a learning medium on training hearing aids maintenance skills to hearing-impaired children. The statistical population of this study consisted of all children with hearing loss in Ahvaz city, at age 4 to 7 years old. As the sample, 60, whom were selected by multistage random sampling, were randomly assigned to two groups; experimental (30 children) and control (30 children) groups. The research method was experimental and the design was pretest-posttest with the control group. The intervention consisted of a 2-minute motion graphics clip to train hearing aids maintenance skills. Data were collected using a 9-question researcher-made questionnaire. The data were analyzed by using one-way analysis of covariance. Results showed that the training of hearing aids maintenance skills with motion graphics was significantly effective for those children. The results of this study can be used by educators, teachers, professionals, and parents to train children with disabilities or normal students.

Keywords: Hearing-impaired children, hearing aids, hearing aids maintenance skill, and motion graphics.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

USING DRAWINGS TO SYSTEMATICALLY RECONSTRUCT CHILDREN'S PERSPECTIVES IN HORSE-ASSISTED INTERVENTIONS

Annika Barzen

Universidad de Valparaíso- Chile

Abstract:

In this article, the collection and analysis of drawings are implemented and discussed as a methodological approach to reconstruct children's perspective on horse-assisted interventions. For this purpose, drawings of three children (8-10 years old) were included in the research process in order to clarify the question of what insights can be derived from the drawings about the child's perspective on the intervention. The children were asked to draw a picture of themselves at the horse stable. Practical implementation considerations are disclosed. The developed analysis steps consider the work of two art historians (Erwin Panofsky and Max Imdahl) to capture the visual sense and to interpret the children's drawings. Relevant topics about the children's perspective can be inferred from the drawings. In the drawings, the following topics are important for the children: Overcoming challenges and fears in handling the horse, support from an adult in handling the horse and feeling self-confident and competent to act after completing tasks with the horse. The drawings show the main topics which are relevant for the children and can be used as a basis for conversation. All in all, the child's drawing offers a useful addition to other survey methods in order to gain further insights into the experiences of children in a horse-assisted setting.

Keywords: Children’s perspective, interpret children’s drawings, equine-assisted-intervention, methodical analysis.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

LEVERAGING HYPERLEDGER IROHA FOR HIGHER-EDUCATION CERTIFICATE ISSUANCE AND VERIFICATION

Panagiotis Psarras Kokkinakos, John Karakolis Vagelis

National University of San Antonio de Areco - Argentina

Abstract:

Higher Education is resisting the pull of technology, especially as this concerns the issuance and verification of degrees and certificates. It is widely known that education certificates are largely produced in paper form making them vulnerable to damage while holders of such certificates are dependent on the universities and other issuing organisations. QualiChain is an EU Horizon 2020 (H2020) research project aiming to transform and revolutionise the domain of public education and its ties with the job market by leveraging blockchain, analytics and decision support to develop a platform for the verification and sharing of education certificates. Blockchain plays an integral part in the QualiChain solution in providing a trustworthy environment to store, share and manage such accreditations. Under the context of this paper, three prominent blockchain platforms (Ethereum, Hyperledger Fabric, Hyperledger Iroha) were considered as a means of experimentation for creating a system with the basic functionalities that will be needed for trustworthy degree verification. The methodology and respective system developed and presented in this paper used Hyperledger Iroha and proved that this specific platform can be used to easily develop decentralize applications. Future papers will attempt to further experiment with other blockchain platforms and assess which has the best potential.

Keywords: Blockchain, degree verification, higher education certificates, Hyperledger Iroha.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EARLY ETIQUETTE EDUCATION: HOW LEARNING SOCIAL GRACES SHAPES SUCCESS IN HIGHER EDUCATION AND THE WORKPLACE

Prof Dr. Simran Ballani

North-West University- South Africa

Abstract:

The purpose of this paper is to call education professionals to implement etiquette and public speaking skills for preschoolers, primary, middle and higher school students. In this paper the author aims to present importance of etiquette learning and public speaking curriculum for preschoolers, reflect on experiences from implementation of the curriculum and discuss the effect of the said implementation on higher education/global job market. Author's aim to introduce this curriculum was to provide children with innovative learning and all around development. This training of soft skills at kindergarten level can have a long term effect on their social behaviors which in turn can contribute to professional success once they are ready for campus recruitment/global job markets. Additionally, if preschoolers learn polite, appropriate behavior at early age, it will enable them to become more socially attentive and display good manners as an adult. It is easier to nurture these skills in a child rather than changing bad manners at adulthood. Preschool/Kindergarten education can provide the platform for children to learn these crucial soft skills irrespective of the ethnicity, economic or social background they come from. These skills developed at such early years can go a long way to shape them into better and confident individuals. Unfortunately, accessibility of the etiquette learning and public speaking skill education is not standardized in pre-primary or primary level and most of the time embedding into the kindergarten curriculum is next to nil. All young children should be provided with equal opportunity to learn these soft skills which are essential for finding their place in job market.

Keywords: Etiquette learning, public speaking, preschoolers, overall child development, early childhood interventions, soft skills.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CORRELATIONS AMONG ADHD MEDICATION, CANNABIS, NICOTINE USE, MENTAL DISTRESS, AND ADDITIONAL PSYCHOACTIVE SUBSTANCES

Cara Begdache , Samantha Patrissy, Lina Bonventre,

University of Monastir, Monastir-Tunis

Abstract:

Across North America, the use and abuse of Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) medication, cannabis, nicotine, and other psychoactive substances across college campuses have become an increasingly prevalent problem. Students frequently use these substances to aid their studying or deal with their mental health issues. However, it is still unknown what psychoactive substances are likely to be abused when college students illicitly use ADHD medication. In addition, it is not clear which psychoactive substance is associated with mental distress. Thus, the purpose of this study is to fill these gaps by assessing the use of different psychoactive substances when illicit ADHD medication is used; and how this association relates to mental stress. A total of 702 undergraduate students from different college campuses in the US completed an anonymous survey distributed online. Data were self-reported on demographics, the use of ADHD medications, cannabis, nicotine, other psychoactive drugs, and mental distress, and feelings and opinions on the use of illicit study drugs were all included in the survey. Mental distress was assessed using the Kessler Psychological Distress 6 Scale. Data were analyzed in SPSS, Version 25.0, using Pearson's Correlation Coefficient. Our results show use of ADHD medication, cannabis use (non-frequent and very frequent), and nicotine use (non-frequent and very frequent); there were both statistically significant positive and negative correlations to specific psychoactive substances and their corresponding frequencies. Along the same lines, ADHD medication, cannabis use (non-frequent and very frequent), and nicotine use (non-frequent and very frequent) had statistically significant positive and negative correlations to specific mental distress experiences. As these findings are combined, a vicious loop can initiate a cycle where individuals who abuse psychoactive substances may or may not be inclined to use other psychoactive substances. This may later inhibit brain functions in those main areas of the brain stem, amygdala, and prefrontal cortex where this vicious cycle may or may not impact their mental distress. Addressing the impact of study drug abuse and its potential to be associated with further substance abuse may provide an educational framework and support proactive approaches to promote awareness among college students.

Keywords: Stimulant, depressant, nicotine, ADHD medication, psychoactive substances, mental health, illicit, ecstasy, adrenochrome.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

OPTIMIZING MILITARY PILOT TRAINING THROUGH PSYCHOPHYSIOLOGICAL TECHNIQUES

Stehlik Kloudova

Shota Meskhia Zugdidi State University- Georgia

Abstract:

Optimal human performance is a key goal in the professional setting of military pilots, which is a highly challenging atmosphere. The aviation environment requires substantial cognitive effort and is rich in potential stressors. Therefore, it is important to analyze variables such as mental workload to ensure safe conditions. Pilot mental workload could be measured using several tools, but most of them are very subjective. This paper details research conducted with military pilots using psychophysiological methods such as electroencephalography (EEG) and heart rate (HR) monitoring. The data were measured in a simulator as well as under real flight conditions. All of the pilots were exposed to highly demanding flight tasks and showed big individual response differences. On that basis, the individual pattern for each pilot was created counting different EEG features and heart rate variations. Later on, it was possible to distinguish the most difficult flight tasks for each pilot that should be more extensively trained. For training purposes, an application was developed for the instructors to decide which of the specific tasks to focus on during follow-up training. This complex system can help instructors detect the mentally demanding parts of the flight and enhance the training of military pilots to achieve optimal performance.

Keywords: Cognitive effort, human performance, military pilots, psychophysiological methods.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

UNDERSTANDING ELDERLY CARE ACROSS VARIED ENVIRONMENTS IN WEST BENGAL: A PSYCHOSOCIAL STUDY OF PRIVATE RESIDENCES, HOSPITALS, AND LONG-TERM CARE INSTITUTIONS

Tulika Bhattacharyya, Dr. Suhita C. Chatterjee

University of Maribor, Maribor- Slovenia

Abstract:

West Bengal, one of the most rapidly ageing states in India, has inadequate structure for elder care. Therefore, there is an urgent need to improve elder care which involves focusing on different care settings where the elderly exists, like - Homes, Hospitals and Long-Term Care facilities (e.g. - Old Age Homes, Hospices). The study explores various elder care settings, with the intention to develop an understanding about them, and thereby generate comprehensive information about the entire spectrum of elder care in Kolkata. Empirical data are collected from the elderly and their caregivers in different settings. The tools for data collection are narratives, in-depth interviews and focus group discussions, along with field observations. Mixed method design is adopted to analyze the complexities of elder care in different set ups. The major challenges of elder care in private Homes are: architecturally inadequate housing conditions, paucity of financial support and scarcity of skilled caregivers. While the key factors preventing the Hospital and Long-Term Care Facilities from providing elder care services are inadequate policies and set governmental standards for elder care for the hospitalized elderly in various departments of the Hospital and the elderly residing in different kinds of Long Term Care Facilities. The limitations in each care setting results in considerable neglect and abuse of the elderly. The major challenges in elder care in West Bengal are lack of continuum between different care settings/ peripheral location of private Homes within public health framework and inadequate state Palliative policy- including narcotic regulations. The study suggests remedial measures to improve the capacity to deliver elder care in different settings.

Keywords: Elder care settings, family caregiver, home care, geriatric hospital care, long term care facility.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

OPTIMISM, HOPE, AND MENTAL HEALTH: A STUDY OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND DISTRESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN PUNE, INDIA

Mustafa Jahanara

Lebanese National Higher Conservatory of Music- Lebanon

Abstract:

The purpose of the current study is to examine the relationships between hope, optimism and mental health (psychological well-being and psychological distress) among students. A total of 222 students (132 males and 90 females) at the University of Pune from India completed inventories Revision of the Life Orientation Test (LOT-R), the Trait Hope Scale (THS) and the Mental Health Inventory (MHI) that assessed their optimism, hope and psychological well-being and psychological distress. The results of the study showed that optimism and hope were significantly correlated with each other. Optimism is positively related to psychological well-being and optimism is negatively related to psychological distress. Also, hope was positively related to psychological well-being. However, the findings suggest that optimism and hope could influence on mental health.

Keywords: Hope, optimism, psychological distress, psychological well-being.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ASSESSING THE INFLUENCE OF POSITIVE PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON EMPLOYEE OUTCOMES: INVESTIGATING THE MODERATING ROLE OF TENURE

Hyeondal Baek , Yoonjung Jeong

Bishkek State Economic and Commercial Institute - Kyrgyzstan

Abstract:

This research examines the effects of positive psychological capital (or PsyCap) on employee's outcomes (satisfaction, commitment, organizational citizenship behavior, innovation behavior and individual creativity). This study conducted a meta-analysis of articles published in the Republic of Korea. As a result, positive psychological capital has a positive effect on the behavior of employees. Heterogeneity was identified among the studies included in the analysis and the context factors were analyzed; the study proposes contextual factors such as team tenure. The moderating effect of team tenure was not statistically significant. The implications were discussed based on the analysis results.

Keywords: Positive psychological capital, satisfaction, commitment, OCB, creativity, meta-analysis.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

IMPACT OF AN EDUCATIONAL MODEL ON SOCIALLY RESPONSIBLE BEHAVIOR AND ASSOCIATED PSYCHOLOGICAL FACTORS

Gonzalez Carlos, Reed Maria

Universidad Autónoma Metropolitana- Mexico

Abstract:

The eudaimonic perspective in philosophy and psychology suggests that a good life is closely related to developing oneself in order to contribute to the well-being and happiness of other people and of the world as a whole. Educational psychology can help to achieve this through the design and validation of educative models. Since 2004, the University of Concepcion and other Chilean universities apply an educative model to train socially responsible professionals, people that in the exercise of their profession contribute to generate equity for the development and assess the impacts of their decisions, opting for those that serve the common good. The main aim is to identify if a relationship exists between achieved learning, attitudes toward social responsibility, self-attribution of socially responsible behavior, value type, professional behavior observed and, participation in a specific model to train socially responsible (SR) professionals. The Achieved Learning and Attitudes Toward Social Responsibility Questionnaire, interview with employers and Values Questionnaire and Self-attribution of SR Behavior Questionnaire is applied to 394 students and graduates, divided into experimental and control groups (trained and not trained under the educative model), in order to identify the professional behavior of the graduates. The results show that students and graduates perceive cognitive, affective and behavioral learning, with significant differences in attitudes toward social responsibility and self-attribution of SR behavior, between experimental and control. There are also differences in employers' perceptions about the professional practice of those who were trained under the model and those who were not. It is concluded that the educative model has an impact on the learning of social responsibility and educates for a full life. It is also concluded that it is necessary to identify mediating variables of the model effect.

Keywords: Educative model, good life, professional social responsibility (SR), values.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

AN INVESTIGATION ON THE IMPACT OF EMOTIONAL EXPERIENCE INDUCTION ON MIRROR NEURONS SYSTEM ACTIVITY IN RELATION TO DEPRESSIVE SYMPTOMS

Newsha Dehestani, Mohammad Khaleghi, Alireza Moradi

Hadhramout University- Yemen

Abstract:

The aim of the present study was to assess the effect of emotional experience induction in the mirror neurons systems (MNS) activity with regard to the spectrum of depressive symptoms. For this purpose, at first stage, 449 students of Kharazmi University of Tehran were selected randomly and completed the second version of the Beck Depression Inventory (BDI-II). Then, 36 students with standard Z-score equal or above +1.5 and equal or equal or below -1.5 were selected to construct two groups of high and low spectrum of depressive symptoms. In the next stage, the basic activity of MNS was recorded (mu wave) before presenting the positive and negative emotional video clips by Electroencephalography (EEG) technique. The findings related to emotion induction (neutral, negative and positive emotion) demonstrated that the activity of recorded mirror neuron areas had a significant difference between the depressive and non-depressive groups. These findings suggest that probably processing of negative emotions in depressive individuals is due to the idea that the mirror neurons in motor cortex matched up the activity of cognitive regions with the person's schema. Considering the results of the present study, it could be said that the MNS provides a substrate where emotional disorders can be studied and evaluated.

Keywords: Emotional experiences, mirror neurons, depressive symptoms.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXPLORING THE LINK BETWEEN CODEPENDENCY, PERCEIVED SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION IN MOTHERS OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY

Sajed Modirkhazeni , Mina Karimi, Seyede Marjan Yaghoubnezhad

Zayed University, Abu Dhabi Campus- United Arab Emirates

Abstract:

The goal of this research was to study the relationship between codependency, perceived social support and depression in mothers of children with intellectual disability (ID). The correlational method was used in this study. The research population is comprised of mothers of educable children with ID in the age range of 25 to 61 years. From among this, a sample of 251 individuals, in the multistage cluster sampling method, was selected from educational districts in Tehran, who responded to the Spann-Fischer Codependency Scale (SFCDS), the Social Support Questionnaire and the Beck Depression Inventory (BDI). The findings of this study indicate that among mothers of children with ID depression has a positive and significant correlation with codependency ($P<0.01$, $r=0.4$) and a negative and significant correlation with the total score of social support ($P<0.01$, $r=-0.34$). Moreover, the results of stepwise multiple regression analysis showed that codependency is allocated a higher variance than social support in explaining depression ($R^2=0.023$).

Keywords: Codependency, social support, depression, mothers of children with ID.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

PREDICTING ANXIETY INDEX: A LINEAR REGRESSION MODEL UTILIZING WIDE AREA FRONTAL LOBE BRAIN BLOOD VOLUME

Yosuke Matsumoto , Kurihara Takashi

Aichi University of Technology- Japan

Abstract:

Major depressive disorder (MDD) is one of the most common mental illnesses today. It is believed to be caused by a combination of several factors, including stress. Stress can be quantitatively evaluated using the State-Trait Anxiety Inventory (STAI), one of the best indices to evaluate anxiety. Although STAI scores are widely used in applications ranging from clinical diagnosis to basic research, the scores are calculated based on a self-reported questionnaire. An objective evaluation is required because the subject may intentionally change his/her answers if multiple tests are carried out. In this article, we present a modified index called the "multi-channel Laterality Index at Rest (mc-LIR)" by recording the brain activity from a wider area of the frontal lobe using multi-channel functional near-infrared spectroscopy (fNIRS). The presented index aims to measure multiple positions near the F_{pz} defined by the international 10-20 system positioning. Using 24 subjects, the dependencies on the number of measuring points used to calculate the mc-LIR and its correlation coefficients with the STAI scores are reported. Furthermore, a simple linear regression was performed to estimate the STAI scores from mc-LIR. The cross-validation error is also reported. The experimental results show that using multiple positions near the Fpz will improve the correlation coefficients and estimation than those using only two positions.

Keywords: Stress, functional near-infrared spectroscopy, frontal lobe, state-trait anxiety inventory score.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

SENIOR HIGH SCHOOL STUDENT DELINQUENCY IN SURABAYA, INDONESIA: AN EXAMINATION

Herdina Indrijati

Don Mariano Marcos Memorial State University-Mid La Union- Philippines

Abstract:

This research aims to describe teenager delinquency behavior (Juvenile Delinquency) of senior high school students in Surabaya, Indonesia. Juvenile Delinquency is a broad range of behaviors start from socially unacceptable behavior (overreact in school), violation (escape from home) to crimes (like stealing). This research uses quantitative descriptive method using 498 students who come from 8 different schools in Surabaya as subjects. Juvenile Delinquency behavior form questionnaire has been completed by subjects and was used to measure and describe the behavior. The result of this research is presented in statistic descriptive forms. Result shows that 169 subjects skip school, 55 subjects get out of home without parent's permission, 110 subjects engage in smoking behavior, 74 subjects damage other people properties, 32 subjects steal, 16 subjects exploit others and 7 subjects engage in drug abuse. Frequency of the top five mentioned behavior are 1-10 times. It is also found that subject's peers are most likely to be the victim of Juvenile Delinquency. The reasons teenagers engage in Juvenile Delinquency include (1) feeling tired, bored or lazy – that contributes to their skip school behavior (2) Having a lot of problem with parents - contrives them to run away from home, (3) accidentally damage other people's properties, (4) financial problems – force them to steal and exploit, (5) feeling like having a lot of life problems – that makes them do drugs (6) trying smoking for experience.

Keywords: Juvenile delinquency, senior high school, student.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXPLORING HELP-SEEKING BEHAVIOR AMONG BLACK WOMEN EXPERIENCING CLINICALLY SIGNIFICANT POSTTRAUMATIC STRESS SYMPTOMS

Chanita Bradley, Kent Martha, Hughes-Halbert Bekh

National University of General San Martín - Argentina

Abstract:

Understanding the help seeking decision making process and experiences of health disparity populations with posttraumatic stress disorder (PTSD) is central to development of trauma-informed, culturally centered, and patient focused services. Yet, little is known about the decision making process among adult Black women who are non-treatment seekers as they are, by definition, not engaged in services. Methods: Audiotaped interviews were conducted with 30 African American adult women with clinically significant PTSD symptoms who were engaged in primary care, but not in treatment for PTSD despite symptom burden. A qualitative interview guide was used to elucidate key themes. Independent coding of themes mapped to theory and identification of emergent themes were conducted using qualitative methods. An existing quantitative dataset was analyzed to contextualize responses and provide a descriptive summary of the sample. Results: Emergent themes revealed that active mental avoidance, the intermittent nature of distress, ambivalence, and self-identified resilience as undermining to help seeking decisions. Participants were stuck within the help-seeking phase of 'recognition' of illness and retained a sense of "it is my decision" despite endorsing significant social and environmental negative influencers. Participants distinguished 'help acceptance' from 'help seeking' with greater willingness to *accept* help and importance placed on being of help to others. Conclusions: Elucidation of the decision-making process from the perspective of non-treatment seekers has implications for outreach and treatment within models of integrated and specialty systems care. The salience of responses to trauma symptoms and stagnation in the help seeking recognition phase are findings relevant to integrated care service design and community engagement.

Keywords: Culture, help-seeking, integrated care, PTSD.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ENHANCING EXPATRIATE ADJUSTMENT IN EAST ASIA: A SYSTEMATIC REVIEW OF COUNSELING PSYCHOLOGY INTERVENTIONS

Panagiotis Platanitis

Pangasinan State University-Bayambang- Philippines

Abstract:

Purpose: This research paper seeks to review the empirical studies in the field of expatriate adjustment in East Asia in order to produce a thematic understanding of the current adjustment challenges, thus enabling practitioners to enrich their knowledge**.** Background: Learning to live, work, and function in a country and culture vastly different from that of one's upbringing can pose some unique challenges in terms of adaptation and adjustment. This has led to a growing body of research about the adjustment of expatriate workers. Adjustment itself has been posited as a three-dimensional construct; work adjustment, interaction adjustment and general or cultural adjustment. Methodology: This qualitative systematic review has been conducted on all identified peer-reviewed empirical studies related to expatriate adjustment in East Asia. Five electronic databases (PsychInfo, Emerald, Scopus, EBSCO and JSTOR) were searched to December 2015. Out of 625 identified records, thorough evaluation for eligibility resulted in 15 relevant studies being subjected to data analysis. The quality of the identified research was assessed according to the Standard Quality Assessment Criteria for Evaluating Primary Research Papers from a Variety of Fields. The data were analysed by means of thematic synthesis for systematic reviews of qualitative research. Findings: Data analysis revealed five key themes. The themes developed were: (1) personality traits (2) types of adjustment, (3) language, (4) culture and (5) coping strategies. Types of adjustment included subthemes such as: Interaction, general, work, psychological, sociocultural and cross-cultural adjustment. Conclusion: The present review supported previous literature on the different themes of adjustment and it takes the focus from work and general adjustment to the psychological challenges and it introduces the psychological adjustment. It also gives a different perspective about the use of cross-cultural training and the coping strategies expatriates use when they are abroad. This review helps counselling psychologists to understand the importance of a multicultural approach when working with expatriates and also to be aware of what expatriates might face when working and living in East Asia.

Keywords: Expatriates, adjustment, East Asia, counselling psychology.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EMBODIED DIALOGUES: FOSTERING MUTUAL UNDERSTANDING THROUGH CONVERSATION

Haruo Platanitis

National Cheng Kung University- Taiwan

Abstract:

The mutual understanding in conversation is very important for human relations. This study investigates the mental function of the formation of mutual understanding between two people in conversation using the embodied approach. Forty people participated in this study. They are divided into pairs randomly. Four conversation situations between two (make/listen to fun or pleasant talk, make/listen to regrettable talk) are set for four minutes each, and the finger plethysmogram (200 Hz) of each participant is measured. As a result, the attractors of the participants who reported “I did not understand my partner” show the collapsed shape, which means the fluctuation of their rhythm is too small to match their partner’s rhythm, and their cross correlation is low. The autonomic balance of both persons tends to resonate during conversation, and both LLEs tend to resonate, too. In human history, in order for human beings as weak mammals to live, they may have been with others; that is, they have brought about resonating characteristics, which is called self-organization. However, the resonant feature sometimes collapses, depending on the lifestyle that the person was formed by himself after birth. It is difficult for people who do not have a lifestyle of mutual gaze to resonate their biological signal waves with others’. These people have features such as anxiety, fatigue, and confusion tendency. Mutual understanding is thought to be formed as a result of cooperation between the features of self-organization of the persons who are talking and the lifestyle indicated by mutual gaze. Such an entanglement phenomenon is called a nonlinear relation. By this research, it is found that the formation of mutual understanding is expressed by the rhythm of a biological signal showing a nonlinear relationship.

Keywords: Embodied approach, finger plethysmogram, mutual understanding, nonlinear phenomenon.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EXAMINING THE IMPACT OF COMPETITIVE ORGANIZATIONAL CLIMATE ON ORGANIZATIONAL PROSOCIAL BEHAVIOR: THE ROLE OF WORKPLACE ENVY AS A MEDIATING FACTOR"

Arshadi Eslami, Nasrin Armaghan

Bangabandhu Sheikh Mujib Medical University- Bangladesh

Abstract:

Scarce resources are the inseparable part of organization life. This fact that only small number of the employees can have these resources such as promotion, raise, and recognition can cause competition among employees, which create competitive climate. As well as any other competition, small number wins the reward, and a great number loses, one of the possible emotional reactions to this loss is negative emotions like malicious envy. In this case, the envious person may try to harm the envied person by reducing the prosocial behavior. Prosocial behavior is a behavior that aimed to benefit others. The main propose of this action is to maintain and increase well-being and well-fare of others. Therefore, one of the easiest ways for harming envied one is to suppress prosocial behavior. Prosocial behavior has positive and important implication for organizational efficiency. Our results supported our model and suggested that competitive climate has a significant effect on increasing workplace envy and on the other hand envy has significant negative impact on prosocial behavior. Our result also indicated that envy is the mediator in the relation between competitive climate and prosocial behavior. Organizational competitive climate can cause employees respond envy with negative emotion and hostile and damaging behavior toward envied person. Competition can lead employees to look out for proof of their self-worthiness; and, furthermore, they measure their self-worth, value and respect by the superiority that they gain in competitions. As a result, loss in competitions can harm employee's self-definition and they try to protect themselves by devaluating envied other and being 'less friendly' to them. Some employees may find it inappropriate to engage in the harming behavior, but they may believe there is nothing against withholding the prosocial behavior.

Keywords: Competitive climate, mediator, prosocial behavior, workplace envy.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ANALYZİNG THE IMPACT OF CLASS ATTENDANCE ON PERFORMANCE: A STUDY OF INDUSTRİAL ENGİNEERİNG STUDENTS TAKİNG STATİSTİCS AT THE UNİVERSİTY OF TECHNOLOGY

Tshaudi A. Motsima

Madhesh Agriculture University- Nepal

Abstract:

Class attendance is key at all levels of education. At tertiary level many students develop a tendency of not attending all classes without being aware of the repercussions of not attending all classes. It is important for all students to attend all classes as they can receive first-hand information and they can benefit more. The student who attends classes is likely to perform better academically than the student who does not. The aim of this paper is to assess the relationship between class attendance and academic performance of industrial engineering students. The data for this study were collected through the attendance register of students and the other data were accessed from the Integrated Tertiary Software and the Higher Education Data Analyzer Portal. Data analysis was conducted on a sample of 93 students. The results revealed that students with medium predicate scores (OR = 3.8; p = 0.027) and students with low predicate scores (OR = 21.4, p < 0.001) were significantly likely to attend less than 80% of the classes as compared to students with high predicate scores. Students with examination performance of less than 50% were likely to attend less than 80% of classes than students with examination performance of 50% and above, but the differences were not statistically significant (OR = 1.3; p = 0.750).

Keywords: Class attendance, examination performance, final outcome, logistic regression.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ENHANCING CIVIL ENGINEERING EDUCATION THROUGH FLIPPED LEARNING IN LABORATORY SETTINGS

Salvador Kant García-, Gerardo García, Shashi Rodríguez

AMA Computer College-Pangasinan- Philippines

Abstract:

This work shows the methodology of application and the effectiveness of the *Flipped Learning* technique for Civil Engineering laboratory classes. It was experimented by some of the professors of the Department of Civil Engineering at Tecnológico de Monterrey while teaching their laboratory classes. A total of 28 videos were created. The videos primarily demonstrate instructions of the experimental practices other than the usage of tools and materials. The technique allowed the students to prepare for their classes in advance. A survey was conducted on the participating professors and students (semester of August-December 2019) to quantify the effectiveness of the *Flipped Learning* technique. The students reported it as an excellent way of improving their learning aptitude, including self-learning whereas, the professors felt it as an efficient technique for optimizing their class session, which also provided an extra slot for class-interaction. A comparison of grades was analyzed between the students of the traditional classes and with *Flipped Learning*. It did not distinguish the benefits of *Flipped Learning*. However, the positive responses from the students and the professors provide an impetus for continuing and promoting the *Flipped Learning* technique in future classes.

Keywords: Flipped learning, laboratory classes, educational innovation, civil engineering, higher education, competences.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

EMPOWERING AUTONOMOUS AGENTS: A CONSTRUCTIVIST APPROACH TO BOTTOM-UP SEQUENTIAL LEARNING

Olivier L. Hassas , Salima Georgeon

University of Ruhuna Matara- Sri Lanka

Abstract:

During the initial phase of cognitive development, infants exhibit amazing abilities to generate novel behaviors in unfamiliar situations, and explore actively to learn the best while lacking extrinsic rewards from the environment. These abilities set them apart from even the most advanced autonomous robots. This work seeks to contribute to understand and replicate some of these abilities. We propose the Bottom-up hiErarchical sequential Learning algorithm with Constructivist pAradigm (BEL-CA) to design agents capable of learning autonomously and continuously through interactions. The algorithm implements no assumption about the semantics of input and output data. It does not rely upon a model of the world given a priori in the form of a set of states and transitions as well. Besides, we propose a toolkit to analyze the learning process at run time called GAIT (Generating and Analyzing Interaction Traces). We use GAIT to report and explain the detailed learning process and the structured behaviors that the agent has learned on each decision making. We report an experiment in which the agent learned to successfully interact with its environment and to avoid unfavorable interactions using regularities discovered through interaction.

Keywords: Cognitive development, constructivist learning, hierarchical sequential learning, self-adaptation.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

ASSESSING THE ECONOMIC VALUE OF HUMANITIES AND EDUCATION PROGRAMS IN PUBLIC UNIVERSITIES: A STUDY IN OSUN STATE, NIGERIA

Gambo Adegboye

National Taiwan University - Taiwan

Abstract:

This study estimates the private cost of Humanities and Education programs in public universities in Osun state, Nigeria, as well as the private monetary returns to Humanities and Education programs in public universities in the state. It also estimates the private rates of return to Humanities and Education programmes in public universities in Osun state; with the view of providing information on the relative profitability of investments in Humanities and Education programs in public universities in Osun state. The study adopted a descriptive survey research design. The population for the study consisted of all Humanities and Education students from public universities in Osun State and all Humanities and Education graduates who are workers in Osun state establishments. The sample was made up of 600 students and 120 workers. The students were selected through simple random sampling technique from the two public universities in the state while the workers were purposively selected from Osun state establishments. These workers were graduates of Humanities and Education programs. The selected programs included Bachelor of Arts (B.A.) in English, Bachelor of Education (B.Ed.) in English, B.A. in Religious Studies, B.Ed. in Religious Studies, B.A. in Yoruba and B.Ed. in Yoruba. Two research instruments were used, namely: Private Costs of University Education Questionnaire (PCUEQ) and Age Education Earnings of Workers Questionnaire (AEEWQ). The data were analyzed using compounding and discount cash flow techniques. The results showed that the private costs of Humanities and Education programs in public universities in Osun state were N855,935.59 and N694,269.34 respectively. The private monetary returns to Humanities and Education programs in public universities in the State were N9,052,859.28 and N9,052,859.28, respectively. The private rates of return to Humanities and Education programmes in public universities in Osun state were 27.36% and 34.40% respectively. The study concluded that it was more profitable to invest in Education programs than in Humanities programs at public universities in Osun state, Nigeria.

Keywords: Rates of return, private cost, investment, education.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

MODELING EXPONENTIAL GROWTH ACTIVITY THROUGH TECHNOLOGY: RESEARCH WITH BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION STUDENTS

Vargas Montero Alejo, V. Moguel

Samarkand State Medical Institute- Uzbekistan

Abstract:

Understanding the concept of function has been important in mathematics education for many years. In this study, the models built by a group of five business administration and accounting undergraduate students when carrying out a population growth activity are analyzed. The theoretical framework is the Models and Modeling Perspective. The results show how the students included tables, graphics, and algebraic representations in their models. Using technology was useful to interpret, describe, and predict the situation. The first model, the students built to describe the situation, was linear. After that, they modified and refined their ways of thinking; finally, they created exponential growth. Modeling the activity was useful to deep on mathematical concepts such as covariation, rate of change, and exponential function also to differentiate between linear and exponential growth.

Keywords: Covariation reasoning, exponential function, modeling, representations.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

INTERCULTURAL APPROACH TO SECOND LANGUAGE DEVELOPMENT: A PILOT PROGRAM FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS AT AN ESCUELA NORMAL IN ATEQUIZA, MEXICO

Paulina Sánchez Nájera, R. Jacob Navarro Núñez

University of Sannio Università del Sannio di Benevento- Italy

Abstract:

The importance of developing multi-language abilities in our global society is noteworthy. However, the necessity, interest, and consciousness of the significance that the development of another language represents, apart from the mother tongue, is not always the same in all contexts as it is in multicultural communities, especially in rural higher education institutions immersed in small communities. Leading opportunities for digital interaction among learners from Mexico and abroad partners represents scaffolding towards, not only language skills development but also intercultural communicative competences (ICC). This study leads us to consider what should be the best approach to work while applying a program of ICC integrated into the practice of EFL. While analyzing the roots of the language, it is possible to obtain the main objective of learning another language, to communicate with a functional purpose, as well as attaching social practices to the learning process, giving a result of functionality and significance to the target language. Hence, the collateral impact that collaborative learning leads to, aims to contribute to a better global understanding as well as a means of self and other cultural awareness through intercultural communication. While communicating through the target language by online collaboration among students in platforms of long-distance communication, language is used as a tool of interaction to broaden students' perspectives reaching a substantial improvement with the help of their differences. This process should consider the application of the target language in the inquiry of sociocultural information, expecting the learners to integrate communicative skills to handle cultural differentiation at the same time they apply the knowledge of their target language in a real scenario of communication, despite being through virtual resources.

Keywords: Collaborative learning, English as a Foreign language, intercultural communication, intercultural communicative competences, virtual partnership.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

CRAFTING A FRAMEWORK FOR ITERATIVE SELF-CORRECTING EXERCISES IN EDITORIAL ENVIRONMENTS

H. Duron, Ruggieri Revuz, Tijus Sandie

University of Ioannina- Greece

Abstract:

In order to design a cooperative e-learning platform, we observed teams of Teacher [T], Computer Scientist [CS] and exerciser's programmer-designer [ED] cooperating for the conception of a self-correcting exercise, but without the use of such a device in order to catch the kind of interactions a useful platform might provide. To do so, we first run a task analysis on how T, CS and ED should be cooperating in order to achieve, at best, the task of creating and implementing self-directed, self-paced, repeatable self-correcting exercises (RSE) in the context of open educational resources. The formalization of the whole process was based on the "objectives, activities and evaluations" theory of educational task analysis. Second, using the resulting frame as a "how-to-do it" guide, we run a series of three contrasted Hackathon of RSE-production to collect data about the cooperative process that could be later used to design the collaborative e-learning platform. Third, we used two complementary methods to collect, to code and to analyze the adequate survey data: the directional flow of interaction among T-CS-ED experts holding a functional role, and the Means-End Problem Solving analysis. Fourth, we listed the set of derived recommendations useful for the design of the exerciser as a cooperative e-learning platform. Final recommendations underline the necessity of building (i) an ecosystem that allows to sustain teams of T-CS-ED experts, (ii) a data safety platform although offering accessibility and open discussion about the production of exercises with their resources and (iii) a good architecture allowing the inheritance of parts of the coding of any exercise already in the data base as well as fast implementation of new kinds of exercises along with their associated learning activities.

Keywords: Distance open educational resources, pedagogical alignment, self-correcting exercises, teacher's involvement, team roles.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

UNLOCKING REALISTIC SIMULATION METHODOLOGY IN BRAZIL'S EVOLVING MEDICAL EDUCATION CURRICULUM: POTENTIAL OPPORTUNITIES

Sauer Cleto

University of Pristina in Pristina- Kosovo

Abstract:

Introduction: Brazil's new national curriculum guidelines (NCG) for medical education were published in 2014, presenting active learning methodologies as a cornerstone. Simulation was initially applied for aviation pilots' training and is currently applied in health sciences. The high-fidelity simulator replicates human body anatomy in detail, also reproducing physiological functions and its use is increasing in medical schools. Realistic Simulation (RS) has pedagogical aspects that are aligned with Brazil's NCG teaching concepts. The main objective of this study is to carry on a narrative review on RS's aspects that are aligned with Brazil's new NCG teaching concepts. Methodology: A narrative review was conducted, with search in three databases (PubMed, Embase and BVS) of studies published between 2010 and 2020. Results: After systematized search, 49 studies were selected and divided into four thematic groups. RS is aligned with new Brazilian medical curriculum as it is an active learning methodology, providing greater patient safety, uniform teaching, and student's emotional skills enhancement. RS is based on reflective learning, a teaching concept developed for adult's education. Conclusion: RS is a methodology aligned with NCG teaching concepts and has potential to assist in the implementation of new Brazilian medical school's curriculum. It is an immersive and interactive methodology, which provides reflective learning in a safe environment for students and patients.

Keywords: Curriculum, high-fidelity simulator, medical education, realistic simulation.

ISBN NO : 978-625-6283-02-2

THE COST OF LEARNING: EXPLORING THE IMPACT OF HIGHER EDUCATION COMMERCIALIZATION THROUGH A CASE STUDY ON EDUCATIONAL TRANSFORMATION

Joanna Lee , Faith Peksa Dillon-

Fiji National University- Fiji

Abstract:

Current developments in the Western economies have turned some universities into corporate institutions driven by practices of production and commodity. Academia is increasingly becoming integrated into national economies as a result of students paying fees and is consequently using business practices in student retention and engagement. With these changes, pedagogy status as a priority within the institution has been changing in light of these new demands. New strategies have blurred the boundaries that separate a student from a client. This led to a change of the dynamic, disrupting the traditional idea of the knowledge market, and emphasizing the corporate aspect of universities. In some cases, where students are seen primarily as a customer, the purpose of academia is no longer to educate but sell a commodity and retain fee-paying students. This paper considers opposing viewpoints on the commodification of higher education, reflecting on the reality of maintaining a pedagogic grounding in an increasingly commercialized sector. By analysing a case study of the Student Success Festival, an event that involved academic and marketing teams, the differences are considered between the respective visions of the pedagogic arm of the university and the corporate. This study argues that the initial concept of the event, based on the principles of gamification, independent learning, and cognitive criticality, was more clearly linked to a grounded pedagogic approach. However, when liaising with the marketing team in a crucial step in the creative process, it became apparent that these principles were not considered a priority in terms of their remit. While the study acknowledges in the power of pedagogy, the findings show that a pact of concord is necessary between different stakeholders in order for students to benefit fully from their learning experience. Nevertheless, while issues of power prevail and whenever power is unevenly distributed, reaching a consensus becomes increasingly challenging and further research should closely monitor the developments in pedagogy in the UK higher education.

Keywords: Economic pressure, commodification, pedagogy, gamification, public service , marketization.